

ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΤΟΣ: 2003 (11ο)

ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ - ΔΙΚΑΣΤΩΝ

ΦΕΡΑΙΟΥ ΝΑΝΗ, Προέδρου Δικηγορικού Συλλόγου Λάρισας

(Εισήγηση στο Επιστημονικό Συνέδριο της Λάρισας της 21-22/3.2003)

Όταν με την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων συζητούσαμε ποια πρέπει να είναι τα θέματα του παρόντος Συνεδρίου, θεωρήσαμε ότι οι σχέσεις Δικηγόρων - Δικαστών είναι πρωταρχικής σπουδαιότητας κεφάλαιο, διότι οι Δικηγόροι και οι Δικαστές μαζί με τους Δικαστικούς Υπαλλήλους αποτελούν το τρίπτυχο, στο οποίο στηρίζεται η Δικαιοσύνη, και γι' αυτό πρέπει ν' αποτελέσει ένα από τα θέματα του συνεδρίου.

Αρχίζω από τους Δικηγόρους: Όπως γνωρίζετε σύμφωνα με τα άρθρα 39 και 45 του Κώδικα περί Δικηγόρων ο δικηγόρος είναι άμισθος Δημόσιος Λειτουργός δικαιούμενος σεβασμού και τιμής παρά των Δικαστηρίων και πάσης Αρχής, απολαύει πλήρους ελευθερίας και σεβασμού παρά των Δικαστηρίων και πάσης άλλης δικαστικής ή άλλης αρχής, αλλ' οφείλει ν' ασκεί το λειτούργημα αυτού ευόρκως, να διάγει και να φαίνεται διάγων αξιοπρεπώς, να συμπεριφέρεται συμφώνως προς τας παραδόσεις του Δικηγορικού Σώματος και ν' απονέμη τον προσήκοντα σεβασμόν προς τας Δικαστικές αρχάς, παρ' ὧν επίσης δικαιούται ν' απολαύη του αυτού σεβασμού". Επίσης το άρθρο 2 του Κώδικα Δεοντολογίας των Δικηγόρων ορίζει τα εξής: Προϋπόθεση για την ορθή απονομή της Δικαιοσύνης είναι η ύπαρξη και απρόσκοπτη λειτουργία του Κράτους Δικαίου. Ο Δικηγόρος αγωνίζεται για την ύπαρξη, διατήρηση και κατοχύρωση όλων των προϋποθέσεων της λειτουργίας του Κράτους Δικαίου και ειδικώτερα: α) είναι υπέρμαχος της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, της Ειρήνης και της Κοινωνικής Δικαιοσύνης. β) Υπερασπίζεται με θάρρος και αυταπάρνηση το Σύνταγμα και τους Δημοκρατικούς θεσμούς, τ' ατομικά πολιτικά και κοινωνικά Δικαιώματα των πολιτών. γ) Αγωνίζεται εναντίον οποιασδήποτε μορφής τυραννίας, αυταρχικής εξουσίας, παραβίασεως των συνταγματικών ελευθεριών και παρανομίας. δ) Υπερασπίζεται την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης εναντίον οποιασδήποτε μορφής επεμβάσεως της εκτελεστικής εξουσίας και οποιουδήποτε άλλου παράγοντα, μέσα και έξω από τη Δικαστική λειτουργία. ε) Είναι ο φυσικός υπερασπιστής των αδικουμένων και καταπιεζομένων". Από τους αρχαιστάτους χρόνους μέχρι σήμερα οι Δικηγόροι υπερασπίζονται τους αδικουμένους και τους αδυνάτους, μάχονται για την πάταξη της παρανομίας και της διαφθοράς, αγωνίζονται για την ορθή απονομή του Δικαίου και βιώνουν τα πάθη, τις αδικίες, τα συμφέροντα και τις αντιπαλότητες των ανθρώπων. Ζουν στον όντα κόσμο, τον υπάρχοντα και όχι τον δέοντα και ιδανικό. Στην εποχή μας, που η παγκοσμιοποίηση, η ευημερία, ο εύκολος πλουτισμός και η αρχή της ήσσονος προσπάθειας έκαμψαν τις παραδοσιακές αξίες του λαού μας, δεν ήταν δυνατόν να μείνουν ανεπηρέαστοι και οι Δικηγόροι. Τη μεγάλη όμως ζημιά στο Δικηγορικό σώμα επέφερε και επιφέρει η μάστιγα του Δικηγορικού πληθωρισμού, που σήμερα έφτασε σε σημείο πλήρους απογοήτευσης. Η Ελλάδα ξεπέρασε τις 30.000 Δικηγόρων, ο Δικηγορικός Σύλλογος της

Λάρισας αριθμεί σχεδόν 700 Δικηγόρους και 120 Ασκουμένους με ρυθμό διορισμού 50 έως 60 Δικηγόρων κάθε χρόνο και την ίδια ραγδαία αύξηση έχουν όλοι οι Δικηγορικού Σύλλογοι της χώρας. Στον ανέλεγκτο αυτό δικηγορικό πληθωρισμό συνετέλεσε πρωτίστως ο υψηλός αριθμός των εισαγομένων στις τρεις Νομικές μας Σχολές, η ανέλεγκτη είσοδος πτυχιούχων Νομικής από την Αλλοδαπή, ο διορισμός Συνταξιούχων Δικαστών, Στρατοδικών και γενικά Δημοσίων υπαλλήλων στο Δικηγορικό σώμα και η μη υποχρεωτική έξοδος των δικηγόρων από το επάγγελμα και μετά τη συμπλήρωση ενός ορίου ηλικίας ή χρόνου άσκησης δικηγορίας. Έτσι σήμερα στην Ελλάδα, 1 Δικηγόρος αντιστοιχεί σε 350 πολίτες, ενώ στην Ε.Ε. 1 Δικηγόρος αντιστοιχεί σε 2000 πολίτες και πάνω.

Η κατάσταση πλέον που δημιουργήθηκε στο Δικηγορικό σώμα έγινε εκρηκτική και κανένας παράγοντας της Πολιτείας ούτε Κυβέρνηση ούτε κόμματα, πλην των Δικηγορικών Συλλόγων, δεν ασχολείται με το θέμα. Ο πληθωρισμός στο Δικηγορικό σώμα έχει δυσμενείς επιπτώσεις όχι μόνο στην επιβίωση των Δικηγόρων αλλά και στην ποιότητα της Δικηγορίας και κατ' επέκταση και στην ποιότητα της απονεμομένης Δικαιοσύνης.

Η ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας κατά την περασμένη τριετία ζήτησε από την πολιτεία και τις Νομικές Σχολές αισθητό περιορισμό των εισαγομένων στις Νομικές Σχολές και προσθήκη πέμπτου έτους σπουδών με αυστηρότερες πτυχιακές εξετάσεις για όσους προορίζονται για το Δικηγορικό Σώμα. Δυστυχώς οι μεν Νομικές Σχολές μας απάντησαν περίπου “Εμείς παράγουμε επιστήμονες και τα επαγγελματικά σας δεν μας αφορούν”, η δε Κυβέρνηση ότι αδυνατεί να μειώσει τους εισαγομένους στις Νομικές Σχολές και να βελτιώσει το επίπεδο των νομικών σπουδών. Ύστερα απ' αυτά αποφασίσαμε στον υπό ανασύνταξη Κώδικα περί Δικηγόρων να αλλάξει ο τρόπος εξετάσεως των Ασκουμένων Δικηγόρων προκειμένου να γίνουν Δικηγόροι και αυτές να γίνονται στην Αθήνα από Κεντρική Επιτροπή Ανωτάτων Δικαστών και Δικηγόρων και με πολύ αυστηρότερο σύστημα αξιολόγησης.

Παρά τη διαμορφωθείσα επικίνδυνη πληθωριστική κατάσταση και τον απέλπιδα αγώνα, που διεξάγουν οι Δικηγόροι για επιβίωση, στην πλειοψηφία τους σέβονται τους Δικαστές και τα Δικαστήρια, συνεργάζονται ικανοποιητικά με τους γραμματείς των Δικαστηρίων και συμβάλλουν θετικά στην απονομή της Δικαιοσύνης. Ωστόσο και για λόγους Δικαιοσύνης πρέπει να πούμε ότι αρκετοί συνάδελφοί μας δεν τηρούν τη δεοντολογία και προς τους εντολείς τους και προς τα Δικαστήρια, τα δικόγραφα τους πολλές φορές είναι ελλιπή και προχειρογραμμένα και συχνά με τη συμπεριφορά τους δημιουργούν προβλήματα στην πρόοδο της δίκης, αφού υποβάλλουν αβάσιμα αιτήματα αναβολής της δίκης με σκοπό την παρέλκυσή της. Μερίδιο ευθύνης για την καθυστέρηση στην απονομή της Δικαιοσύνης έχουμε και οι Δικηγόροι. Δυστυχώς παρατηρούνται και τέτοια φαινόμενα στην καθημερινή πρακτική και είμαστε υποχρεωμένοι να τα επισημάνουμε ως παραδείγματα προς αποφυγήν.

Έρχομαι τώρα στους Δικαστές: Σύμφωνα με τα άρθρα 87 και 88 του Συντάγματος η Δικαιοσύνη απονέμεται από Δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς Δικαστές, που απολαμβάνουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία και είναι ισόβιοι. Αυτό ουδείς το αμφισβητεί και όλοι το σεβόμαστε.

Όταν στην πράξη συνυπάρχουν ευφυείς, έμπειροι και ικανοί Δικαστές και Δικηγόροι με επαρκή νομική κατάρτιση, ήθος, μαχητικότητα και αξιοπρέπεια, τότε σίγουρα θα έχουμε δίκαιη δίκη και δίκαιη απόφαση. Αν μάλιστα έχουμε και ικανούς και σωστά εκπαιδευ-

μένους δικαστικούς γραμματείς, ευρύχωρη αίθουσα Δικαστηρίου και λογικό αριθμό εκδικαζομένων υποθέσεων, σίγουρα θ' απονεμηθεί σωστά η Δικαιοσύνη.

Στην καθημερινή όμως πραγματικότητα τι συμβαίνει; Υπάρχει αυτή η ισορροπία, η αμοιβαία συνεργασία και κατανόηση, ο διάλογος και ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ Δικηγόρων και Δικαστών, ώστε να έχουμε ομαλή και άνετη διεξαγωγή της δίκης με τελικό ζητούμενο την έκδοση ακριβοδίκαιης απόφασης;

Υπάρχει πράγματι σωστή διαδικασία και δίκαιη δίκη όταν ο Πρόεδρος του Πολυμελούς Δικαστηρίου (πολιτικού ή ποινικού) ή ο Μονομελής Δικαστής διαθέτει επαρκή νομική κατάρτιση και δικαστική εμπειρία, πολύπλευρη μόρφωση, υπομονή, ευψυχία και προ πάντων δικαστικό ήθος. Ευτυχώς υπάρχουν τέτοιοι Δικαστές και Εισαγγελείς σ' όλους τους βαθμούς, που παρά τις αντίξοες συνθήκες και παρά το φόρτο εργασίας αφιερώνονται στο λειτούργημά τους, παραβλέπουν τα οικογενειακά τους βάρη και θυσιάζονται χάριν του καθήκοντός τους. Οφείλουμε αυτό να το επισημάνουμε για λόγους δικαιοσύνης και για να μη τους ισοπεδώνουμε όλους με κριτήριο αξιολόγησης την τελευταία κλίμακα ανεπαρκών και κακών Δικαστών.

Όμως και αυτοί οι εργατικοί, ευσυνείδητοι και ικανοί Δικαστικοί και Εισαγγελικοί Λειτουργοί αγανακτούν, διαμαρτύρονται και πολλές φορές κάμπτονται και ζητούν μετάθεση σ' άλλο Δικαστήριο όταν διαπιστώνουν ότι συνάδελφοί τους υστερούν σε κατάρτιση, σε εργατικότητα και σε απόδοση ικανοποιητικού έργου και πολλές φορές γίνονται αντικείμενο δυσμενών σχολίων εκ μέρους του δικηγορικού σώματος αλλά και παιδευμένων και σκεπτομένων πολιτών, που μπορούν να διαμορφώσουν άποψη για την παραγόμενη ποσότητα και ποιότητα του έργου τους. Συναφή με τα παραπάνω είναι και τα παράπονα των ιδίων παραπάνω ευσυνείδητων και επιμελών Δικαστών και Εισαγγελέων για την υπερβολική επιείκεια των Επιθεωρητών προς τους επιθεωρούμενους Δικαστές και την σχεδόν υποχρεωτική προαγωγή όλων στους ανωτέρους βαθμούς με αποτέλεσμα η επιμέλεια, η εργατικότητα και η παραγωγή έργου να υποβαθμίζονται. Δυστυχώς την ανεπάρκεια, τη φυγοπονία και την κατά σύστημα λήψη αναρρωτικών αδειών πολλών Δικαστών, την πληρώνουν οι επιμελείς και εργατικοί Δικαστές, αφού στις πολιτικές δίκες οι υποθέσεις επανασυζητούνται με άλλο εισηγητή με τις γνωστές παρενέργειες.

Θα ήταν όμως λανθασμένη και υπερβολική η άποψη ότι για την πανθομολογούμενη καθυστέρηση στην απονομή της πολιτικής και ποινικής Δικαιοσύνης υπαίτιοι είναι κάποιοι Δικαστές και κανένας άλλος. Η βασική αιτία της βραδύτητας στην απονομή της Δικαιοσύνης είναι η υπερφόρτωση των πινακίων των δικασίμων και η έλλειψη επαρκούς αριθμού δικαστικών γραμματέων, αιθουσών, τρόπου τήρησης των πρακτικών και μηχανοργάνωσης στα Δικαστήρια.

Ασφαλώς η ποιότητα των Δικαστών είναι και θα παραμείνει στον αιώνα τον άπαντα η πρώτη προϋπόθεση για ταχεία και ορθή απονομή της Δικαιοσύνης. Αλλά η ποιότητα των Δικαστών για να επιτευχθεί χρειάζεται ριζική αλλαγή στον τρόπο επιλογής των Δικαστών από έμπειρους Δικηγόρους άνω των 40 ετών και χωρίς περαιτέρω όριο ηλικίας, σοβαρά οικονομικά κίνητρα, ανθρώπινες συνθήκες εργασίας, συστηματική και ουσιαστική επιθεώρηση και αξιολόγηση των Δικαστών και γενικά ριζική αναβάθμιση του ρόλου της Δικαιοσύνης στην πατρίδα μας. Δυστυχώς για τον τόπο μας τέτοια θεώρηση του προβλήματος της Δικαιοσύνης δεν υπήρξε ποτέ μέχρι σήμερα και δεν τη βλέπω ορατή στο άμεσο μέλλον. Άλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μία σωστά λειτουργούσα Δικαιοσύνη, δεν είναι

και πολύ αρεστή στις άλλες συντεταγμένες και ανεξάρτητες εξουσίες και ιδιαίτερα την εκτελεστική. Μην ξεχνάτε ότι αρκετές φορές στα τελευταία χρόνια Δικαστικοί και ιδιαίτερα Εισαγγελικοί λειτουργοί δέχτηκαν παντελώς άδικες επιθέσεις από πολιτικούς παράγοντες, διότι από τον έλεγχο, που διενήργησαν προέκυψαν ποινικές ευθύνες πολιτικών προσώπων. Ιδιαίτερα εμείς οι συλλειτουργοί της Δικαιοσύνης, Δικαστικοί λειτουργοί και Δικηγόροι, χωρίς υπερβολές, ισοπεδώσεις και ανέφικτες φαντασιώσεις επιβάλλεται να δούμε κατάματα την σημερινή κατάσταση στη Δικαιοσύνη της πατρίδας μας, να διαγνώσουμε με υπεύθυνο διάλογο, ειλικρίνεια και εντιμότητα τα αίτια των αδυναμιών στη λειτουργία της, την πρωτοφανή σάρευση δικογραφιών και την παρατηρούμενη σοβαρή βραδύτητα στην απονομή της Δικαιοσύνης και να προτείνουμε συγκεκριμένα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα για την βελτίωσή της, αν θέλουμε να είμαστε ουσιαστικοί και χρήσιμοι λειτουργοί της.

Για τον κοινό αυτό σκοπό χρειάζεται η λήψη γενναίων μέτρων μεταρρύθμισης και στον τρόπο διορισμού των Δικηγόρων και στον τρόπο επιλογής των Δικαστών, έτσι ώστε οι δύο πυλώνες της Δικαιοσύνης να βελτιωθούν σε ποιότητα και επιστημονική κατάρτιση, να συνεργάζονται αρμονικά και να παράγουν καλύτερο έργο στο χώρο της Δικαιοσύνης.

Θέλω να διαβεβαιώσω τους κ.κ. Συνέδρους ότι η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας και η Συντονιστική Επιτροπή τα 2/3 του χρόνου των συνελεύσεων και συσκέψεών μας τα αφιερώνουμε στην προώθηση των προβλημάτων της Δικαιοσύνης, που μας απασχολεί έντονα όλους.

Και η κριτική που γίνεται για τη σημερινή κατάσταση στη Δικαιοσύνη δεν έχει προσωπικό χαρακτήρα και ούτε αποβλέπει στο να δικάσουμε και να καταδικάσουμε Δικαστές και Δικηγόρους.

Αντίθετα η παρούσα εισήγηση και όλες οι παρεμβάσεις, που θα γίνουν, στοχεύουν στο να βοηθήσουν να εξυγιανθεί ο θεσμός με την καλύτερη δυνατή επάνδρωση των Δικαστηρίων μας, από Δικαστές και Γραμματείς με όσο γίνεται περισσότερα προσόντα και αποφυγή των παρατηρουμένων σήμερα αδυναμιών και λαθών. Εμείς οι Δικηγόροι, που ζούμε καθημερινά κοντά στους δικαστικούς γραμματείς και τους Δικαστές γνωρίζουμε καλύτερα από όλους και την επιστημονική κατάρτιση, και την εργατικότητα και τη συμπεριφορά και την απόδοση ενός εκάστου, διότι είναι σ' όλους γνωστό ότι όπως οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων καταξιώνονται στην τάξη τους έτσι και οι Δικαστές και οι γραμματείς καταξιώνονται στην κοινή γνώμη του Δικηγορικού σώματος. Γι' αυτό ευχής έργο θα ήταν ο εκάστοτε Υπουργός της Δικαιοσύνης να έχει ως θεσμοθετημένους άμισθους συμβούλους του τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας για να πληροφορείται αντικειμενικά και υπεύθυνα το παραγόμενο έργο ενός εκάστου Δικαστή και ενός εκάστου Δικαστηρίου, όπως αυτό το εκτιμά όχι ο συγκεκριμένος Δικηγόρος αλλά η κοινή γνώμη του δικηγορικού σώματος, που τεκμαίρεται αντικειμενική και αδιάβλητη.

Εμείς π.χ. το καθιερωθέν πλέον αμετάθετο του Δικαστή, πλην της μεταθέσεώς του λόγω απήσεώς του, προαγωγής του και διαπράξεως βαρέως πειθαρχικού παραπτώματος, το θεωρούμε υπερβολικό και μερικές φορές βλαπτικό, διότι προ διετίας τρομάξαμε να εισακουσθούμε στη μετάθεση Ειρηνοδίκη Ειρηνοδικείου της περιφέρειάς μας, καίτοι είχε χειροδικήσει κατά της Γραμματέως του και περιφερόταν απρεπώς εντός του καταστήματος του Ειρηνοδικείου που υπηρετούσε.

Θεωρούμε επίσης χρήσιμο η ελάχιστη διάρκεια της θητείας ενός Δικαστή στην επαρχία να είναι διετής και η μέγιστη πενταετής, διότι παρατηρήθηκε σ' ορισμένες περιφέρειες οι Δικαστές να μετατίθενται μόνον για λίγους μήνες και στη συνέχεια να επιστρέφουν στη βάση τους και έτσι να είναι πραγματικοί αλεξιπτωτιστές. Επίσης πρέπει να προσεχθεί στο θέμα των μεταθέσεων των δικαστών και ο χρόνος θητείας τους στα προηγούμενα χρόνια, έτσι ώστε οι ίδιοι άνθρωποι να μην υπηρετούν σ' ολόκληρη τη θητεία τους στον ίδιο τόπο, αλλά να υπάρχει αλλαγή και ανανέωση προσώπων στα Δικαστήριά μας.

Οι Δικηγόροι αγωνιζόμαστε και θέλουμε δικαστικούς λειτουργούς υψηλού επιπέδου και με αυξημένες προδιαγραφές για ν' ανταποκριθούν στο δύσκολο έργο τους και όχι ανθρώπους με δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία και συντεχνιακό πνεύμα, που επιδιώκουν να λύσουν το βιοποριστικό τους πρόβλημα με λιγότερη εργασία και υψηλότερες αποδοχές και που δεν αναγνωρίζουν το σοβαρό θεσμικό ρόλο του Δικηγόρου σ' όλες τις δίκες προφανώς για να μη τους ελέγχει κατά τη διάρκεια της δίκης και να μη σχολιάζει τις εκδιδόμενες αποφάσεις τους. Ζούμε σε εποχή πτώσης των αξιών, οργανωμένου εγκλήματος, ποικίλων πειρασμών και πιέσεων όπως ομολογείται από όλους μας. Και γι' αυτό μόνον κατηρτισμένοι, έμπειροι, αδέκαστοι και ικανοί Δικαστές μπορούν να εγγυηθούν την άμυνα στη διάλυση, την παρανομία και τη διαφθορά. Διότι αλλιώς, "αν και το άλας μωρανθή εν τίνι αλισθήσεται";

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤ Α ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ

ΙΩΑΝΝΗ ΣΤ. ΒΟΪΛΑ, ε.τ Δικηγόρου Τρικάλων

Η Πολιτεία για να εξασφαλίσει το κύρος, την υπόστασή της, την ζωή, την ασφάλεια, την περιουσία των πολιτών και γενικότερα να εξασφαλίσει ήρεμη και ασφαλή κοινωνική διαβίωση θέσπισε κανόνες δικαίου και απείλησε ποινές κατά των παραβατών των κανόνων αυτών.

Η προστασία των εννόμων αγαθών της πολιτείας και της κοινωνικής ολότητας τελεί υπό τον απαράβατο όρο του σεβασμού της ζωής και υγείας του ανθρώπου, της αξιοπρέπειάς του και της προσωπικότητας αυτού γενικότερα .

Ορισμένες μορφές συμπεριφοράς των ανθρώπων χαρακτηρίζονται από το ποινικό δίκαιο και τους ειδικούς ποινικούς νόμους ως αξιόποινες, αποτελούν τα επιμέρους ποινικά εγκλήματα, αδικήματα τα οποία τιμωρούνται.

Οι άνθρωπινες αυτές συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται εγκλήματα για τα οποία προβλέπεται ποινή, είναι βασικά συμπεριφορές αντίθετες προς το περί δικαίου λαϊκό αίσθημα, ξεφεύγουν από τους κρατούντες κανόνες συμπεριφοράς, προκαλούν την εξέγερση των συνειδήσεων και τον ηθικό και κοινωνικό στιγματισμό των εγκληματιών. Αυτές λοιπόν οι θετικές και αρνητικές συμπεριφορές που όπως χαρακτηριστικώς λέγεται, προβάλλουν και δείχνουν την σκοτεινή και αφόρητη πλευρά του κοινωνικού βίου, αποτελούν μέλημα του δικαίου και κατά την κρίση του νομοθέτη είναι άξιες επιβολής ποινής.

Μεταξύ των προστατευμένων αγαθών, όπως είπαμε, είναι πρωτίστως η ανθρώπινη ζωή και υγεία καθότι χαρακτηρίζονται και είναι τα μέγιστα και ύψιστα αγαθά. Τα εγκλήματα κατά της ζωής και υγείας του ανθρώπου και η τιμωρία αυτών αναφέρονται λεπτομερώς στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα (Κεφάλαια Ι.Ε. και ΙΣΤ , άρθρα 299-307 και 308-315 Π.Κ. αντιστοίχως). Δεν πρόκειται όμως εδώ να ασχοληθούμε με λεπτομερή ανάπτυξη των θεμάτων αυτών και των οικείων διατάξεων (Ποινικών, Αστικών), γιατί και ο χρόνος είναι περιορισμένος και ο σκοπός της μελέτης αυτής είναι άλλος.

Επιθυμούμε εδώ, εξειδικεύοντας το θέμα, να εξετάσουμε τον βαθμό προστασίας των ασθενών και νοσούντων, των ανθρώπων που έχουν προβλήματα με την υγεία και έχουν ανάγκη των ιατρικών συμβουλών, υπηρεσιών και επεμβάσεων, από τυχόν ιατρική αυθαιρεσία, αβλεψία, αμέλεια, κακοτεχνία κατά την άσκηση του ιατρικού λειτουργήματος. Επιδιώκουμε να επισημάνουμε τις ιατρικές υποχρεώσεις και ευθύνες των ιατρών κατά την άσκηση του ευγενούς και ωραίου επαγγέλματός των, αλλά και να καταστήσουμε προσεκτικούς αυτούς κατά την άσκηση του έργου τους και να προστατεύσουμε αυτούς από τυχόν επιχειρούμενες εκμεταλλεύσεις σε περίπτωση αποτυχίας κάποιας θεραπευτικής αγωγής ή επέμβασής των.

Το Ποινικό Δίκαιο κυρίως, αλλά σε μικρότερη έκταση και το Αστικό είναι πλούσιο σε

θέματα που αφορούν την ιατρική ευθύνη. Αυτό είναι εύλογο γιατί το αντικείμενο της ιατρικής δραστηριότητας είναι ο άνθρωπος και συγκεκριμένα δύο, τα σημαντικότερα ίσως, αγαθά της προσωπικότητας του: η ζωή και η σωματική ακεραιότητα. Κατά συνέπεια ο ιατρός κατά την άσκηση του λειτουργήματός του είναι αναγκασμένος να λάβει υπόψη του και να σεβασθεί βασικές ρυθμίσεις του δικαίου.

Η ευθύνη του ιατρού απορρέει από την παράβαση των υποχρεώσεων επιμέλειας, οι οποίες λόγω του κοινωνικού του λειτουργήματος τον βαρύνουν. Οι υποχρεώσεις επιμέλειας είναι υποχρεώσεις οι οποίες μπορεί να προκύπτουν από συναφθείσα σύμβαση μεταξύ ασθενή ή συγγενών αυτού και του ιατρού προς θεραπεία, αλλά και γενικότερα από το ιδιαίτερο κοινωνικό στοιχείο το οποίο συνδέει τον ιατρό προς τον ασθενή, δηλαδή από υποχρεώσεις ανεξαρτήτως ύπαρξης οιασδήποτε σύμβασης.

Στα σύγχρονα δίκαια η ευθύνη του ιατρού χαρακτηρίζεται κατά βάση άλλοτε ως συμβατική και άλλοτε ως εξωσυμβατική. Στον ασθενή-παθόντα εναπόκειται να αποδείξει ότι ο ιατρός δεν εκπλήρωσε την υποχρέωσή του προσκόντως, ήτοι επιμελώς και κατά τους κανόνες της ιατρικής επιστήμης. Η έλλειψη της προσκούς προσοχής και επιμέλειας του ιατρού κατά την άσκηση του ιατρικού λειτουργήματος συνιστούν την αξιόποινη πράξη ή παράλειψη από αμέλεια, η οποία καταλογίζεται στον ιατρό και προκαλεί την τιμωρία αυτού.

Εδώ πρέπει να προσδιορίσουμε σε τι ακριβώς συνίσταται η υποχρέωση επιμέλειας και προσήκουσας προσοχής και ποια είναι η υπαιτιότητα του ιατρού, η οποία θα ληφθεί υπ' όψη για τον καταλογισμό ευθύνης σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης αυτής. Ποια δηλαδή είναι η αξιόποινη ιατρική αμέλεια σε μια επέμβαση ή θεραπευτική αγωγή που καταλήγει σε αποτυχία.

Ο γενικός κανόνας είναι ότι ο ιατρός υποχρεούται σε πάσα επιμέλεια και αντιστοίχως ευθύνεται για πάντα βαθμό υπαιτιότητας ήτοι ακόμα και για ελαφρά αμέλεια. Το γενικό αυτό κριτήριο, της υποχρέωσης του ιατρού σε πάσα επιμέλεια κατά την άσκηση του λειτουργήματός του, ανάγεται στην συμπεριφορά του συνετού και επιμελή ιατρού της αυτής ειδικότητας, του ενεργούντος υπό τις αυτές συνθήκες υπό τις οποίες ενήργησε και ο κρινόμενος ιατρός στην συγκεκριμένη περίπτωση.

Το κριτήριο τούτο σχηματίζεται από στοιχεία, τα οποία προκύπτουν από την δραστηριότητα της τάξης ή της ειδικότητας του ιατρού, στην οποία ανήκει ο κρινόμενος, κριτήριο δηλαδή κατά το οποίο αποσαφηνίζεται, αν στην συγκεκριμένη περίπτωση και τις συγκεκριμένες συνθήκες ο ιατρός ενήργησε με την δέουσα επιμέλεια και σύνεση. Πρέπει εδώ να επισημάνουμε ότι η εκτίμηση των στοιχείων αυτών δεν μπορεί να στηριχθεί σε έθιμα ή συνήθειες που αντιμάχονται κάθε αίσθημα λογικής, επιμέλειας ή πρόνοιας και οδηγούν σε ελάφρυνση της επιμέλειας ή της ευθύνης του ιατρού.

Το γενικό αυτό κριτήριο είναι και πρέπει να είναι ελεύθερο παντός εθίμου ή πάσης συνήθειας, η οποία κατατείνει σε αναγνώριση και καθιέρωση της αμελείας του ιατρού ως κανόνα. Το γενικό κριτήριο σχηματίζεται από τα κρατούντα στην τάξη των ιατρών, από τα κατά κοινή συνείδηση και κρίση αντικειμενικά δεοντολογικώς κρατούντα και τούτο προς επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής επιμέλειας και πρόνοιας υπέρ του ασθενή.

Η διεθνής θεωρία και νομολογία διατύπωσαν ορισμένες γενικές αρχές, με βάση την εύλογο αξίωση του ασθενούς προς επιμελή συμπεριφορά, του ιατρού, αλλά και από πνεύμα προστασίας του ιατρού κατά πάσης εκμετάλλευσης, ιδία προστασίας της φήμης του και της επαγγελματικής του γενικής παράστασης ή ακτινοβολίας.

Τέτοιες γενικές αρχές είναι πολλές, ενδεικτικώς δε μόνο θα αναφέρουμε εδώ τις εξής:

α) ο ιατρός δεν ευθύνεται για βλάβη του ασθενούς, μη οφειλομένη σε υπαίτια αυτού άγνοια ή αμέλεια. β) ο ιατρός δεν ευθύνεται όταν έκανε ευσυνειδήτως την διάγνωση του και άσκησε την δέουσα θεραπεία κατά τους κανόνες της ιατρικής επιστήμης γ) σφάλματα κατά την διάγνωση και κατά την θεραπεία δεν καθιστούν υπεύθυνο τον ιατρό όταν τα σφάλματα αυτά δεν οφείλονται σε αμέλεια ή σε έλλειψη των ιατρικών γνώσεων. Δηλαδή ο ασθενής φέρει τον κίνδυνο των ανυπαίτιων σφαλμάτων δεδομένου ότι η ιατρική επιστήμη δεν έχει ακόμη εξασφαλίσει την βεβαία πρόγνωση και ακρίβεια των αποτελεσμάτων της θεραπείας, ο δε ιατρός ουδόλως εγγυάται το αποτέλεσμα της θεραπείας αλλά την ορθή θεραπευτική αγωγή της ασθένειας. Η ξένη νομολογία (αγγλική, βορειοαμερικανική) έχει δεχθεί ότι η προσφυγή στις υπηρεσίες του ιατρού ή χειρουργού συνιστά καθ' αυτή ανάληψη ορισμένων κινδύνων εκ μέρους του ασθενή.

Επίσης η διεθνής (ευρωπαϊκή και αγγλοαμερικάνικη) νομολογία έχει δεχθεί ότι:

δ) ο ιατρός πρέπει να συμπληρώνει την θεωρητική και κλινική του μόρφωση, πρέπει δε να μην εγκαταλείπεται σε ό,τι αρχικώς διδάχθηκε, ε) ο ιατρός δεν πρέπει να προβαίνει σε θεραπεία “στην τύχη”, εκτός σε επείγουσες περιπτώσεις και ιδίως σε περιπτώσεις έλλειψης των άλλων απαραίτητων μέσων, στ) ο χειρουργός ευθύνεται εάν από αμέλεια εγκατέλειψε ξένα σώματα, λ.χ. γάζες, εργαλεία, στο σώμα του ασθενή, ζ) ο ιατρός ευθύνεται εάν έδωσε εσφαλμένη συνταγή, η εκτέλεση της οποίας οδήγησε σε βλάβη του ασθενή ή σε θάνατό του, η) ο ιατρός ευθύνεται εάν χρησιμοποίησε μη πλήρως δοκιμασμένα ιατρικά μέσα ή φάρμακα ή απαρχαιωμένα ή ελαττωματικά εργαλεία ή μηχανές από τα οποία προήλθε θάνατος ή βλάβη στον ασθενή, θ) ο ιατρός ευθύνεται, εάν εν γνώσει του ή από αμέλεια έδωσε ψευδές ή εσφαλμένο πιστοποιητικό υγείας ή ασθένειας.

Ακόμη και υπό ορισμένες προϋποθέσεις ο ιατρός πρέπει να συστήσει την εξέταση ή την θεραπεία του ασθενή υπό ειδικού συναδέλφου του, όταν αυτό απαιτεί η ασθένεια του πελάτη του.

Όσον αφορά το θέμα της άρνησης του ιατρού, όπως προσφέρει τις υπηρεσίες του, δεν έχει ξεκαθαρισθεί εάν ο επαγγελματίας ιατρός έχει γενικώς την υποχρέωση να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε περίπτωση που του ζητηθεί από τον οιονδήποτε. Τέτοια υποχρέωση δυνατό να προκύψει ενδεχομένως εξ ειδικών συνθηκών στην συγκεκριμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με όσα λέχθηκαν ως τώρα ο γενικός κανόνας της ευθύνης του ιατρού για πάσα αμέλεια και η εξειδίκευση του κανόνα αυτού στις ενδεικτικώς αναφερθείσες προηγουμένως γενικές αρχές, τις οποίες έχει διατυπώσει η νομολογία, αποτελούν την βάση επί της οποίας θα θεμελιωθεί η απόφαση του δικαστηρίου περί της ευθύνης ή περί της απαλλαγής του εναγομένου-κατηγορούμενου ιατρού. Η απόδειξη όμως της ιατρικής υπαιτιότητας είναι δύσκολη και πολλές φορές είναι δυνατόν να καταδικασθεί αδίκως ή και να απαλλαγεί αδίκως ο ιατρός, γιατί ο δικαστής δεν μπορεί να έχει πάντοτε σαφή αντίληψη περί του τι ακριβώς συμβαίνει στην πολύπλοκη πορεία της ασθένειας του ενάγοντα-παθόντα και της θεραπείας, την οποία άσκησε ο εναγόμενος-κατηγορούμενος ιατρός.

Για την ενδεχόμενη αυτή αδικία μόνος υπεύθυνος είναι, όπως γίνεται αντιληπτό, η δυσχέρεια απόδειξης της ουσιαστικής αλήθειας και γι ' αυτό είναι αναπόφευκτο, ενόψει αυτών των δυσχερειών, να καταφεύγουμε στις γνώσεις ειδικευμένων πραγματογνωμόνων.

Ένα ακόμη θέμα που άπτεται του προβλήματος της ιατρικής ευθύνης είναι το θέμα της αξίωσης συναίνεσης ή μη του ασθενή προς θεραπεία ή χειρουργική επέμβαση. Προφανές είναι, ότι το θέμα της συναίνεσης του ασθενή ανακύπτει σε περίπτωση ύπαρξης σύμβασης μεταξύ του ασθενή και του ιατρού του. Ανεξαρτήτως όμως αυτού, η έλλειψη συναίνεσης του ασθενή κατ' ουσία είναι έλλειψη νομιμοποίησης του ιατρού προς θεραπεία ή επέμβαση, οπότε η έλλειψη αυτή οδηγεί σε ευθύνη του ιατρού ένεκα προσβολής της ελευθερίας του προσώπου ή προσβολής της προσωπικότητας ή προσβολής άλλης, αναλόγως του χαρακτηρισμού της προσβολής αυτής από το δίκαιο κάθε χώρας.

Πρέπει να σημειωθεί εδώ, ότι ορισμένα δίκαια καθώς και η νομική επιστήμη και η νομολογία της χώρας μας δέχονται, ότι για την απαλλαγή του ιατρού από της ευθύνης του συνήθως απαιτείται όχι απλώς συναίνεση αλλά "συναίνεση πληροφορημένη", ήτοι συναίνεση μετά από προηγουμένη πληροφόρηση του ιατρού περί των ενδεχομένων κινδύνων της συγκεκριμένης χειρουργικής επέμβασης ή άλλης οιασδήποτε θεραπείας. Κατά τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών αυτών, που δέχονται την άποψη αυτή, ο ιατρός κατά την πληροφόρηση αυτή πρέπει να συμπεριφέρεται τόσο ως συνετός ιατρός όσο και ως συνετός άνθρωπος, ήτοι θα πρέπει μεν να πληροφορεί τον ασθενή περί των ενδεχομένων κινδύνων αλλά με προσοχή και λεπτότητα, ώστε να μην τον ενθαρρύνει υπερβολικά αλλά και να μην τον εκφοβίζει με υπερτονισμό των ενδεχομένων κινδύνων.

Ένα άλλο θέμα που μπορεί να προκύψει κατά την άσκηση του ιατρικού λειτουργήματος είναι η άρνηση του ασθενή να υποστεί τη θεραπευτική αγωγή ή επέμβαση.

Μεγάλο θόρυβο στους επιστημονικούς και δικαστικούς κύκλους είχε προκαλέσει πριν από πολλά χρόνια η περίπτωση ενός πατέρα που άφησε το νεογέννητο παιδί του να πεθάνει απαγορεύοντας στους γιατρούς να προβούν στην απαραίτητη μετάγγιση αίματος, επειδή ήταν χιλιαστής και η λήψη ξένου αίματος θεωρείται από το δόγμα του θανάσιμου αμάρτημα.

Στην προκειμένη περίπτωση ερωτάται, εάν οι ιατροί ορθώς σεβάστηκαν την απόφαση του πατέρα και άφησαν το παιδί να πεθάνει ή εάν θα έπρεπε να προβούν παρά την άρνησή του στην μετάγγιση. Νομίζουμε, ότι η ιατρική δεοντολογία περί σεβασμού της θέλησης του ασθενή ή του νόμιμου αντιπροσώπου του, δεν μπορεί να φθάνει μέχρι του σημείου να επιβάλλει την ανοχή της θυσίας μιας ανθρώπινης ζωής και μάλιστα ενός παιδιού, μόνο για λόγους θρησκευτικών προκαταλήψεων (βλ. και τη γνωμάτευση του Εισαγγελέα του Α.Π. 24/1969 Ποιν. Χρ. και σελ. 57). Φυσικά διαφορετική εκτίμηση επιβάλλεται, όταν ο κίνδυνος που προέρχεται από την ασθένεια δεν είναι τόσο σημαντικός. Εδώ, σ' αυτή την περίπτωση, είναι αυτονόητο ότι επιβάλλεται ο σεβασμός της θέλησης του ασθενή.

Πάντως το θέμα δεν έχει ξεκαθαρίσει από την επιστήμη και τη νομολογία και οι αντιμαχόμενες δεοντολογικές επιταγές οδηγούν σε αληθινή σύγκρουση καθηκόντων, παρόμοια με αυτή που αναφέραμε προηγουμένως.

Μια άλλη περίπτωση, ειδική μπορούμε να πούμε, αλλά με γενικότερες όμως προεκτάσεις, αποτέλεσε η άρνηση κρατουμένου στις φυλακές να υποστεί ιατρικά ενδεδειγμένη και απαραίτητη (καθ' ότι έπασχε από βουβωνοκήλη) χειρουργική επέμβαση. Σε σχετικό ερώτημα που του απηύθυνε η διοίκηση των φυλακών ο Εισαγγελέας Εφετών Πειραιά γνωμάτευσε (βλ. γνωμοδ. Εισαγγ. Εφετών Πειραιά 1938/1978 Ποιν. Χρ. ΚΗ' σελ. 459 επ.) ότι κατά την ορθότερη άποψη ο κανόνας "η σωτηρία του ασθενή είναι υπέρτατος νόμος"

περιορίζεται ως προς την ανάγκη συναίνεσης αυτού σε ιατροχειρουργική επέμβαση από τον παράλληλα ισχύοντα κανόνα “η θέληση του ασθενή είναι υπέρτατος νόμος” που σημαίνει ότι χωρίς τη συναίνεση του ασθενή ή ακόμη παρά την αντίθεσή του δεν είναι δυνατό να του επιβληθεί η διενέργεια ιατροχειρουργικής επέμβασης. Την άποψη αυτή ότι η συναίνεση του ασθενή αποτελεί νομιμοποιητικό όρο οποιασδήποτε θεραπευτικής επέμβασης συμμερίζονται αξιόλογοι επιστήμονες (Αλεξιάδης, Νευροψυχιατρικά χρονικά 1971, σελ.35, Παρασκευόπουλος τιμητ. τόμος Χωραφά/Γάφου/Γαρδίκια II σελ. 245).

Κατά μία άποψη, η οποία υιοθετεί την παραπάνω θέση για το συγκεκριμένο θέμα, όταν ο ιατρός εξαναγκάζει με σωματική βία τον ασθενή να ανεχθεί την ιατροχειρουργική επέμβαση, η αυτόγνωνη αυτή θεραπευτική επέμβαση πληροί την αντικειμενική υπόσταση εγκλήματος της παράνομης βίας (άρθρο 330 Π.Κ) και ο ιατρός είναι ποινικά υπεύθυνος, γιατί διαπράττει αξιόποινη πράξη.

Πάντως το θέμα της αυτόβουλης και αυτόγνωνης θεραπευτικής επέμβασης στη γενικότερή του μορφή στασιάζεται σε επιστήμη και νομολογία, όπου αφενός μεν έχουν κατά καιρούς υποστηριχθεί διαφορετικές απόψεις, αφετέρου δε τα όρια μεταξύ των περιπτώσεων, όπου υπερικχύει η βούληση του ασθενή και εκείνων όπου επικρατεί η ανάγκη διάσωσής του μέσω επιβεβλημένης επέμβασης παραμένουν ρευστά και δυσδιάκριτα. Η ρευστότητα και η δυσκολία διάκρισης των ορίων αυτών οφείλεται, όπως υποστηρίζεται από πολλούς, “στην απουσία συγκεκριμένου κανονιστικού πλαισίου, το οποίο να ρυθμίζει με λεπτομέρεια τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις ασθενών και γιατρών σε τέτοιες περιπτώσεις οριακών συνειδησιακών διλημμάτων, η οποία δημιουργεί ένα ασαφές και συγκεκριμένο νομικό σκηνικό που καλείται, υπό συνθήκες επαγγελματικής και συνειδησιακής φόρτισης, να λύσει ο ιατρός περπατώντας στην κυριολεξία σε τεντωμένο σχοινί και ενεργώντας υπό την δαμόκλειο σπάθη της ποινικής δίωξης ανεξάρτητα από τη λύση που τελικά θα επιλέξει” (Γιαννίδης / Μπισσαζής: Ποιν. Χρ. ΜΑ’, σελ. 605).

Από την άλλη πλευρά όμως υπάρχει βάση των νόμων και διατάξεων ιατρική υποχρέωση παροχής βοήθειας στον ασθενή. Βασικό περιεχόμενο της ιατρικής δεοντολογίας είναι η υποχρέωση παροχής βοήθειας στον ασθενή (Βλ. άρθρο 9 Ν.Δ.15/6/1955 “περί κανονισμού ιατρικής δεοντολογίας” και άρθρο 441 Π.Κ). Εάν ο ιατρός αρνηθεί χωρίς εύλογη αιτία να παράσχει τις υπηρεσίες του, ευθύνεται για την πρόκληση του αξιόποινου αποτελέσματος, δηλαδή ευθύνεται για το θάνατο ή βλάβη της υγείας του ασθενή από παράλειψη. Πρόκειται εδώ για τα λεγόμενα μη γνήσια εγκλήματα παράλειψης, προϋπόθεση τιμώρησης των οποίων αποτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 15 Π.Κ. η ύπαρξη “ιδιαιτέρας νομικής υποχρέωσης”. Σε περίπτωση έλλειψης ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης και εφόσον πρόκειται για κίνδυνο της ζωής του ασθενή, μπορεί να στοιχειοθετηθεί το έγκλημα του άρθρου 307 Π.Κ. (παράλειψη λύτρωσης από κινδύνου ζωής), που αποτελεί γνήσιο έγκλημα παράλειψης. Η υποχρέωση αυτή προέρχεται για τους ιατρούς είτε από νόμο (τον κώδικα ιατρικής δεοντολογίας και άλλα νομοθετήματα) είτε και από τη σύμβαση, που συνάπτει ο ιατρός με τον ασθενή (για την περίπτωση, όπου έχει ήδη αρχίσει η θεραπεία).

Για να υπάρξει όμως ευθύνη του ιατρού για τη μη παροχή βοήθειας, πρέπει να συντρέχουν και άλλες προϋποθέσεις. Η πρώτη είναι να εμπίπτει η πάθηση στο χώρο της ειδικότητας του ιατρού. Εάν αυτό δε συμβαίνει, ο ιατρός δεν απαλλάσσεται άνευ ετέρου από τις υποχρεώσεις του, αλλά πρέπει αφενός μεν να προβεί στις πρώτες απαραίτητες ενέργειες (διάγνωση, πρώτες βοήθειες), αφετέρου δε να φροντίσει για την παραπομπή

του ασθενή σε ιατρό της κατάλληλης ειδικότητας. Η δεύτερη είναι να έχει απευθυνθεί ο ασθενής στο συγκεκριμένο ιατρό. Εάν έχει αποθεθεί σε υγειονομικό φορέα (κλινική, νοσοκομείο κ.λ.π) η υποχρέωση του ιατρού θεμελιώνεται μόνο εφόσον αυτός είναι αρμόδιος να αναλάβει τη θεραπεία του συγκεκριμένου ασθενή σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας του φορέα. Τέλος, ο ιατρός απαλλάσσεται της ευθύνης, εάν λόγω σοβαρού κωλύματος ήταν αδύνατο να παράσχει τις υπηρεσίες του στον ασθενή. Η έννοια του “σοβαρού κωλύματος” πρέπει να ερμηνευτεί στενά και να συμπεριλαμβάνει μόνο τις περιπτώσεις πραγματικής αδυναμίας. Πρόκειται και εδώ για ένα σημείο, όπου η δεοντολογία παρεμβαίνει στο δίκαιο και το διαμορφώνει προς ορισμένη κατεύθυνση .

Ένα άλλο ενδιαφέρον ζήτημα που ανακύπτει είναι το εάν ο ιατρός δικαιούται να αρνηθεί τις υπηρεσίες του, όταν προκύπτει κίνδυνος για τη δική του υγεία ή ζωή. Το ζήτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία ενόψει των σύγχρονων εξελίξεων στα θέματα των λοιμωδών νόσων και ιδίως του AIDS, όπου έχουμε περιπτώσεις ιατρών που αποφεύγουν να επέμβουν, φοβούμενοι την επαφή με τον ασθενή. Πράγματι, όσον αφορά π.χ. το AIDS, οι τρόποι μετάδοσής του δεν έχουν ακόμη εξακριβωθεί στο σύνολό τους, έτσι ώστε οι σχετικοί ενδοιασμοί των ιατρών να μην εμφανίζονται εκ των προτέρων ως υπερβολικοί ή παράλογοι. Έτσι έχουμε εδώ από τη μία πλευρά τους δικαιολογημένους ενδοιασμούς των ιατρών να ασχοληθούν με τη θεραπεία, από την άλλη πλευρά όμως πρέπει να τύχουν και αυτοί οι ασθενείς της κατάλληλης ιατρικής φροντίδας. Και εδώ, όπως και σε προηγούμενες περιπτώσεις ανακύπτει δίλημμα που λύνεται, όσο αυτό είναι δυνατό, κυρίως με βάση δεοντολογικά δεδομένα.

Μια ειδική ομάδα περιπτώσεων με ιδιαίτερο όμως δεοντολογικό ενδιαφέρον αποτελούν εκείνες, όπου ο κληθείς ιατρός, παρότι υποσχέθηκε να παράσχει τις υπηρεσίες του, δεν προσήλθε στον ασθενή, ο τελευταίος δε, ενώ είχε τη δυνατότητα να καλέσει άλλον ιατρό ή να επισκεφτεί υγειονομικό φορέα, δεν το έκανε, εμπιστευόμενος τη διαβεβαίωση του ιατρού. Σε τέτοια περίπτωση η νομολογία καταλογίζει στον ιατρό ποινική ευθύνη, παρά τη δυνατότητα αποτροπής του αποτελέσματος με άλλα μέσα.

Πέρα από την ποινική ευθύνη του ιατρού για βλάβη της ζωής ή υγείας του ασθενή κατά την άσκηση του ιατρικού λειτουργήματος, ο ιατρός υπέχει και αστική ευθύνη, δηλαδή υποχρέωση αποζημίωσης. Στην προκειμένη περίπτωση απασχολεί το νομικό κόσμος το πρόβλημα, εάν η ευθύνη αυτή θα στηριχθεί στη σύμβαση μεταξύ ιατρού και ασθενή (συμβατική ευθύνη) ή στο αδίκημα στο οποίο υπέπεσε ο ιατρός βλάπτοντας την υγεία του παθόντος (εξωσυμβατική ευθύνη). Το θέμα δεν έχει λυθεί ακόμη και έτσι στα σύγχρονα δίκαια και το δικό μας παρατηρείται το φαινόμενο η αναζήτηση της αστικής ευθύνης από τους ιατρούς να στηρίζεται και στις δύο βάσεις. Μάλιστα από την επιστήμη αναγνωρίζεται και η δυνατότητα συρροής αξίωσης υπέρ του δικαιούχου σε τρόπο ώστε αυτός να μπορεί να ασκήσει είτε αυτή από τη δικαιοπραξία είτε αυτή από την αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης, είτε ακόμη και τις δύο μαζί (Βλ. σχετικά Σιδέρης, Ποιν. Χρ. ΜΑ' σελ.960). Η πραγματική συνέπεια της διάκρισης έγκειται στο βάρος της απόδειξης: στην εξωσυμβατική ευθύνη ο ενάγων πρέπει να αποδείξει τόσο το ιατρικό σφάλμα, όσο και την υπαιτιότητα του ιατρού, ενώ όταν ζητάται ευθύνη από σύμβαση, ο ενάγων πρέπει να αποδείξει την ύπαρξη της σύμβασης και το σφάλμα, ο δε ιατρός βαρύνεται με την ανταπόδειξη του ότι δεν είναι υπαίτιος γι' αυτό.

Πρέπει να επισημανθεί ότι υπό την επίρεια δεοντολογικών δεδομένων παρατηρείται

μια σύγχρονη τάση διεύρυνσης της εξωσυμβατικής ευθύνης των ιατρών, γεγονός που τους φέρει σε βαρύτερη θέση. Πάντως στα πλαίσια της συμβατικής ευθύνης ο ιατρός δεν είναι υποχρεωμένος να φέρει οπωσδήποτε θετικό αποτέλεσμα, αλλά απλώς να φροντίσει με όλες τις δυνάμεις για να το επιτύχει, δηλαδή δεν αναλαμβάνει υποχρέωση αποτελέσματος ίασης, αλλά συνεπούς ιατρικής συνδρομής. Το συμπέρασμα στο οποίο μπορούμε να καταλήξουμε σχετικά με την αστική ευθύνη του ιατρού είναι ότι και εδώ -όπως και στις περιπτώσεις της ποινικής ευθύνης - δεν έχουν ακόμη παγιωθεί γενικές αρχές, αλλά επιστήμη και νομολογία συνεχίζουν να ευρίσκονται σε στάδιο αναζητήσεων (Βλ. σχετικά Χορταρέα σελ.185 επ. και Κότσιανο σελ. 24 επ.).

Εκτός από την ποινική και αστική ευθύνη του ιατρού υπάρχει και πειθαρχική ευθύνη αυτού, όταν ασκεί το λειτουργήμα του: α) κατά παράβαση των καθηκόντων και των υποχρεώσεων που του επιβάλλονται από τις σχετικές διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου, στο οποίο αναφέρονται τα πειθαρχικά παραπτώματα (άρθρα 57-74 του Β.Δ 11-10-1957 όπως τροποποιήθηκαν από τα Ν.Δ/τα 3895/1958 και 4111/1960), από τον Κανονισμό Ιατρικής Δεοντολογίας, από τον εσωτερικό κανονισμό του οικείου Ιατρικού Συλλόγου, β) με διαγωγή αναξιοπρεπή ή ασυμβίβαστη προς το ιατρικό λειτουργήμα, γ) με αποδεδειγμένη αμέλεια περί την εκτέλεση των καθηκόντων του ιατρού, ακόμη και όταν δεν αποτελεί ποινικά κολάσιμη πράξη.

Πέρα από τη γενική ευθύνη των ιατρών κατά την άσκηση του λειτουργήματός των, την οποία αναφέραμε και αναπτύξαμε παραπάνω, υπάρχουν και πολλά άλλα ειδικά θέματα, μερικά από τα οποία μας απασχολούν ήδη από παλαιότερα, αλλά όμως έχουν προκύψει πρόσφατα ως προϊόν σύγχρονων εξελίξεων, τόσο της ιατρικής, όσο και των κοινωνικών συνθηκών γενικότερα, τα οποία δημιουργούν ιατρική ευθύνη. Μερικά από αυτά είναι τα παρακάτω:

α) Ιατρικό απόρρητο: η παραβίαση της επαγγελματικής εξεμύθειας από ιατρό τιμωρείται από τον ποινικό κώδικα (άρθρο 371 ΠΚ) αλλά και από τον κώδικα άσκησης ιατρικού επαγγέλματος και τον κώδικα ιατρικής δεοντολογίας (άρθρο 23 του Α.Ν.1565/1939 και άρθρο 15 παρ.Ι και 18 παρ.Ι). Εξαιρείται η παραβίαση του ιατρικού απορρήτου από τις ποινικές συνέπειες, όταν αυτή έλαβε χώρα στα πλαίσια εκπλήρωσης καθήκοντος ή για λόγους διαφύλαξης ορισμένων συμφερόντων, τα οποία δεν μπορούσαν να διαφυλαχθούν διαφορετικά (Βλ. άρθρα 20 επ. ν. 344/1976 “περί ληξιαρχικών πράξεων”, άρθρο 32 ν. 344/1976, άρθρα 232, 370 επ. και 422 Π.Κ, στα οποία αναφέρονται περιπτώσεις εκπλήρωσης καθήκοντος, καθώς και Αριστοτέλη Χαραλαμπίκη Βιβλιοθήκη “υπεράσπισης” 2, 1993 σελ. 26 και επ.). Πάντως τα κριτήρια επίλυσης περιπτώσεων σύγκρουσης καθηκόντων παραμένουν ασαφή. Η επιστήμη και η νομολογία αναγκάζονται εδώ να καταφεύγουν σε περιπτώσιολογία. Έτσι θεωρήθηκε, ότι δεν ισχύει το ιατρικό απόρρητο, όταν π.χ. ο ασθενής πάσχει από σχιζοφρένεια και πρέπει να προειδοποιηθούν οι συγγενείς του (Βλ. Α.Π 109/1960, Ποιν. Χρ. 1’, σελ. 232) ή όταν οικιακή βοηθός πάσχει από μεταδοτικό νόσημα και υπάρχει κίνδυνος να μεταδώσει στα παιδιά, με τα οποία κοιμάται στο ίδιο κρεβάτι.

β) Ευθανασία: το πρόβλημα της ευθανασίας απασχολεί τη νομική επιστήμη αρκετά. Για το δίκαιο η επέλευση του θανάτου συντελείται με την πλήρη παύση της λειτουργίας του εγκεφάλου, ανεξάρτητα του κατά πόσο υφίστανται οι λοιπές ζωτικές λειτουργίες του οργανισμού. Συνεπώς η ευθανασία, η οποία αποτελεί ενέργεια η παράλειψη του ιατρού

και η οποία σμικραίνει την επιθανάτια αγωνία ενός ανθρώπου, ο οποίος οδηγείται επώδυνα προς το θάνατο, αποτελεί αναμφίβολα περίπτωση ανθρωποκτονίας, εμπίπτουσα στη σφαίρα του ποινικού δικαίου.

γ) Άμβλωση: το θέμα της άμβλωσης, δηλαδή της τεχνητής διακοπής της εγκυμοσύνης εμπίπτει στα ποινικά εγκλήματα και ο ιατρός υπέχει ποινική ευθύνη, εάν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 304 του Π.Κ και του Ν.1609/86. Στις διατάξεις αυτές αναγράφονται και οι περιπτώσεις, όπου επιτρέπεται ελεύθερα η διακοπή της εγκυμοσύνης και δεν δημιουργείται ποινική ευθύνη για τον ιατρό.

δ) Πλαστική Χειρουργική: νομικά προβλήματα ανακύπτουν και από πλαστικές ιατροχειρουργικές επεμβάσεις. Φυσικά οι πλαστικές εγχειρίσεις με κυρίως θεραπευτικό χαρακτήρα δε δημιουργούν προβλήματα ιατρικής ευθύνης, γιατί μπορούν να θεωρηθούν απόλυτα δικαιολογημένες. Θέμα ποινικής ευθύνης των ιατρών τίθεται όμως σε δύο περιπτώσεις: 1) στις λεγόμενες “κοσμητικές” πλαστικές εγχειρίσεις, δηλαδή σε αυτές που αποβλέπουν όχι στο να αντικαταστήσουν κάποια ουσιώδη ατέλεια ή εμφανή δυσμορφία του οργάνου, αλλά στο να διορθώσουν επουσιώδη ή ασήμαντη ατέλειά του ή ακόμη στο να προσδώσουν σε αυτόν που υφίστανται την επέμβαση ιδιαίτερο κάλλος. Εδώ ο ιατρός είναι υποχρεωμένος να σταθμίσει όλους τους παράγοντες και να αρνηθεί την επέμβαση, εάν αυτή έχει κινδύνους ή παρενέργειες για αυτόν που προτίθεται να δεχθεί ή επιθυμεί την επέμβαση 2) στις πλαστικές εγχειρίσεις που αντιβαίνουν στα χρηστά ήθη, π.χ. τελούται για να δικαιολογήσουν τέλεση εγκλήματος ή για να υποθάψουν εγκληματία.

ε) Πειραματισμοί: οι ιατρικοί πειραματισμοί αποτελούν ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα θέματα της ιατρικής επιστήμης. Από την μια πλευρά ο ιατρικός κόσμος απαιτεί μια σχετική ελευθερία επιλογής μέσων και μεθόδων, προκειμένου να του δοθεί ευκαιρία να προάγει την έρευνα. Από την άλλη πλευρά, η συντηρητική άποψη θέλει τον ιατρό να ασχολείται πρώτιστα και άμεσα με την θεραπεία του ασθενή, χρησιμοποιώντας βέβαια προς αυτό τις πιο καταξιωμένες μεθόδους και μη καταφεύγοντας σε επικίνδυνους πειραματισμούς. Το πρόβλημα των πειραματισμών έχει αντιμετωπισθεί ήδη από τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, ο οποίος στο άρθρο 8 παρ.Ι εδ.β, απαγορεύει κάθε πειραματισμό, ο οποίος μπορεί να θίξει το αίσθημα της προσωπικής ελευθερίας και την ελεύθερη βούληση ασθενών που έχουν σώας τας φρένας, στην δε παρ.3 του ίδιου άρθρου απαγορεύεται η πειραματική πρόκληση νόσου προς επιστημονική έρευνα ή η παράταση ή επιδείνωση υφισταμένης νόσου για σκοπούς πειραματικούς ή άλλους. Εδώ έχουμε ενδεχομένως και ποινική ιατρική ευθύνη καθώς και αστική ευθύνη γιατί ουσιαστικά προσβάλλεται η προσωπικότητα του ατόμου (Βλ. και άρθρο 57 Α.Κ.).

στ) Γενετική: Οι επιστημονικές εξελίξεις, με τους ταχύτατους ρυθμούς, ξεπερνούν, σε ορισμένους κλάδους, τις ηθικοκοινωνικές αντιλήψεις και τα υφιστάμενα νομικά πλαίσια και βρίσκουν ανέτοιμη την επιστημονική δεοντολογία και τα δίκαια των διαφόρων κρατών να αντιμετωπίσουν αυτές τις εξελίξεις και να ρυθμίσουν τα ηθικά και νομικά προβλήματα που δημιουργούνται. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν στην ιατρική επιστήμη η τεχνική γονιμοποίηση υπό τις διάφορες μορφές και οι βιολογικές παρεμβάσεις στο στάδιο πριν από τη σύλληψη ή πριν τη γέννηση, οι παρεμβάσεις στα χρωμοσώματα κ.λ.π. Οποσδήποτε στα θέματα αυτά η ιατρική δεοντολογία δέχεται άμεσο επηρεασμό από τις εκάστοτε ηθικοθρησκευτικές αντιλήψεις σχετικά με τον γάμο και την τεκνοποιία.

Πάντως και στις περιπτώσεις αυτές για το ποινικό δίκαιο υπάρχει ιατρική ευθύνη ό-

ταν όλα αυτά διεξάγονται χωρίς τη συγκατάθεσή του ή της συζύγου (Βλ. άρθρα 330 και 354 Π.Κ. καθώς και Καράμπελα, Εξωσωματική γονιμοποίηση: ηθικά και νομικά προβλήματα, Ποιν. Χρ. ΛΗ', σελ.941, Τουρτόγλου, Η τεχνητή σπερματέγχυση και το δίκαιο, Ποιν. Χρ. Η', σελ.456 επ.). Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι τα παραπάνω θέματα αποκτούν καθημερινά μεγάλο ενδιαφέρον λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης των δυνατοτήτων της επιστήμης να παρεμβαίνει προσδιοριστικά στα πρώτα ήδη στάδια δημιουργίας της ανθρώπινης ζωής και να επηρεάζει βασικούς γενετικούς παράγοντες, όπως π.χ. το φύλλο. Τα τεράστια θέματα ηθικής και δεοντολογίας που προκύπτουν εδώ έχουν ήδη αρχίσει να αποτελούν αντικείμενο εκτεταμένων ερευνών στα πλαίσια όλων των συναφών επιστημών (ιατρική, ηθική, βιολογία, νομική κ.λ.π.).

z) Μεταμοσχεύσεις: Επίσης ένα άλλο θέμα που αποτελεί φαινόμενο των σύγχρονων εξελίξεων της ιατρικής με πολλά δυσχερή νομικά προβλήματα είναι αυτό των μεταμοσχεύσεων. Τα προβλήματα που ανακύπτουν σχετίζονται είτε με την βιολογική (δηλαδή με το αν πρόκειται για ζώντα ή για νεκρό), είτε με τη διανοητική κατάσταση του δότη, είτε με το πρόσωπο του λήπτη, είτε με άλλες περιστάσεις (Βλ. σχετικά Γάφο, Νομικά προβλήματα επί των μεταμοσχεύσεων, Τσαρπάλα, Ποιν. Χρ. ΚΒ', σελ.177 επ.).

Στην χώρα μας, όπως και στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, για την περίπτωση του νεκρού δότη απαιτείται καταρχήν η αναμφισβήτητη διαπίστωση του θανάτου του. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και εικαζόμενη βούλησή του, εάν αυτός ευρίσκετο εν ζωή, δηλαδή το εάν θα επιθυμούσε πράγματι να του αφαιρεθούν μετά το θάνατο τα όργανα. Πρόβλημα παρουσιάζεται στην περίπτωση που δεν υπάρχουν συγγενείς ή που επικρατεί μεταξύ τους διχογνωμία ως προς αυτό το θέμα. Ακόμη πιο ενδιαφέρουσα από πλευράς δεοντολογίας, αλλά και νομικών προβλημάτων είναι η περίπτωση του ζωντανού δότη, όταν δηλαδή ένα υγιές άτομο αποδέχεται την αφαίρεση καλώς λειτουργούντος οργάνου του σώματός του προκειμένου αυτό να χρησιμοποιηθεί ως μόσχευμα για την θεραπεία τρίτου. Επίσης ιδιαίτερα προβληματικές είναι οι περιπτώσεις ανηλικών και διανοητικά καθυστερημένων δηλαδή ανικάνων για δικαιοπραξία δοτών (Βλ. σχετικά για το θέμα Αριστοτέλη Χαραλαμπίκη, Ιατρική Ευθύνη και Δεοντολογία "Βιβλιοθήκη Υπεράσπισης" 2, σελ.39 επ.).

Πέρα από τις παραπάνω επισημάνσεις και από τα προβλήματα που ανακύπτουν για όλα τα είδη των μεταμοσχεύσεων ισχύουν και οι γενικές αρχές που διέπουν τις θεραπευτικές επεμβάσεις καθώς και η ιατρική ευθύνη για πράξεις και παραλείψεις των ιατρών κατά την πραγματοποίηση των μεταμοσχεύσεων. Ιδιαίτερα και εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι προέχει το καθήκον διαφώτισης τόσο του λήπτη όσο όμως και του δότη, σχετικά με τις συνέπειες που θα έχει για την υγεία του η αφαίρεση κάποιου μωσχεύματος.

Από τα παραπάνω προκύπτει συμπερασματικώς, ότι ο ιατρός βασικώς μεν ευθύνεται από την σύμβαση την οποία σύναψε με τον ασθενή, και μάλιστα λαμβανομένης υπόψη της μόρφωσης, των ειδικών γνώσεων και των ικανοτήτων του, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 652 του Αστικού Κώδικα. Εκτός όμως της συμβατικής του αυτής ευθύνης γίνεται επίσης δεκτό, ότι ο ιατρός υπέχει την ευθύνη από άδικο πράξη, όταν επιδεικνύει αμέλεια κατά την άσκηση της ιατρικής και δεν ακολουθεί τις θεμελιώδεις αρχές της ιατρικής επιστήμης, της δεοντολογίας και της κτηθείσας πείρας και δεν τηρεί όλες τις ισχύουσες διατάξεις περί διαφύλαξης των ασθενών και προστασίας των υγιών. Υπάρχει αξιολογη νομολογία για το θέμα αυτό, στην οποία γίνεται υποδειγματική ανάλυση και ανάπτυξη κύ-

ριων και καιρίαιων ζητημάτων της ιατρικής ευθύνης στο ποινικό δίκαιο. (Βλ. αποφάσεις 195/1997 Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Πατρών, Πράξη και Λόγος Ποινικού Δικαίου 2002 σελ. 199, 768/1954 Α.Π., 797/2002-Στ. Ποινικό Τμήμα-Α.Π., Πράξη και Λόγος Ποινικού Δικαίου 2002, σελ.198). Η αποδοχή της αντίληψης περί της άνευ υπαιτιότητας ευθύνης του ιατρού έχει προ πολλού αποκρουσθεί .Εάν αναγνωρίζαμε ιατρική ευθύνη χωρίς υπαιτιότητα θα κλονίζαμε αρκετά την ευπαθή σχέση ασθενή και ιατρού, θα παρείχαμε πολύ κακή υπηρεσία στο ευρύ κοινό εάν δεχόμεθα ευθύνη του ιατρού για ο,τιδήποτε συμβαίνει να εξελίσσεται κακώς. Οι ιατροί θα σκέπτονταν τότε περισσότερο την ίδια αυτών ασφάλεια παρά το καλό των ασθενών των, θα καταπνίγονταν κάθε πρωτοβουλία και θα κλονίζονταν κάθε εμπιστοσύνη .

Τελειώνοντας την κάπως συνοπτική ανάπτυξη του θέματος επιθυμούμε, συμπερασματικά, να τονίσουμε ότι από τα παραπάνω αναφερθέντα προκύπτουν ανεπιφύλακτα τα ακόλουθα: πρώτον η ανάγκη εμμονής στην αυξημένη προσοχή και επιμέλεια των ιατρών κατά την άσκηση του ιατρικού λειτουργήματός των, ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο οιασδήποτε ευθύνης, δεύτερον η παντελής έλλειψη ιατρικής ευθύνης για κάθε βλάβη της ζωής ή υγείας του ανθρώπου που προέρχεται από τυχαίο συμβάν και τρίτον η ύπαρξη πληθώρας προβλημάτων στο όλο θέμα που απαιτούν την αναγκαία συνεργασία ιατρών και νομικών ώστε να αντιμετωπίζονται αυτά με το κατάλληλο δεοντολογικό και νομικό πλαίσιο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ανδρουλάκης, Ποινικό Δίκαιο, Γενικό και Ειδικό Μέρος, 1991 και1974, αντιστοιχως .
2. Ζέπος, Η ευθύνη του ιατρού, ΝοΒ 21 σελ.1 επ.
3. Χαραλαμπάκης, Ιατρική Ευθύνη και Δεοντολογία, “Βιβλιοθήκη Υ περάσσης”2, 1993
4. Καράμπελας, Η σημασία και η αξία της συναίνεσης στην ιατρική πράξη Ποιν. Χρ. ΛΗ', σελ.22 επ.
5. Γάφος, Νομικά προβλήματα επί των μεταμοσχεύσεων.
6. Καϊάφα-Γκμπάντι, Η ποινική ευθύνη του αναισθησιολόγου στις ιατροχειρουργικές επεμβάσεις, ΝοΒ 37, σελ. 872 επ.
- 7 .Καράμπελας, Εξωσωματική γονιμοποίηση: ηθικά και νομικά προβλήματα, Ποιν. Χρ. ΛΗ', σελ. 941 επ. ,
8. Κότσιανος, Τα νομικά προβλήματα των μεταμοσχεύσεων της καρδιάς και των άλλων οργάνων , ΝοΒ 17 , σελ. 7 51 επ.
9. Μανωλεδάκης, Γενική Θεωρία του Ποινικού δικαίου, 1979-1982
- 10.Πολίτης/Μαρκέτος, Ιατρονομικά ζητήματα επί των ανθρωπίνων μεταμοσχεύσεων, Ποιν. Χρ. ΚΒ', σελ.177 επ.
- 11 .Σιδέρης , Νομικά Προβλήματα από πλαστικές ιατροχειρουργικές επεμβάσεις στο πρόσωπο, Ποιν. Χρ. ΜΑ σελ. 945 επ.
- 12.Τουρτογλου, Η τεχνητή σπερματέγχυση και το δίκαιο, Ποιν. Χρ. Η, σελ.456 επ.
- 13.Χαραλαμπάκης, Το πρόβλημα από AIDS από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου, Ποιν. Χρ. Μ', σελ.497

Η ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΩΣ ΝΕΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ. ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΒΙΚΥΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ,
*Δικηγόρου LLM, Διδάκτορος του Ευρωπαϊκού Δικαίου Περιβάλλοντος
στο Παν/μιο της Κολωνίας*

I. Εισαγωγή

Στις δεκαετίες του 70 και του 80, όταν άρχισε να εμφανίζεται έντονα το πρόβλημα της περιβαλλοντικής ρύπανσης και υποβάθμισης, η σχέση περιβάλλοντος και οικονομίας θεωρούνταν μια κλασική σχέση αντίφασης, με την έννοια ότι οι πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος γινόταν αντιληπτές ως εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη κυρίως σε επίπεδο ποσοτικής μεγέθυνσης.

Από την άλλη πλευρά οι οικονομικές δραστηριότητες θεωρήθηκαν κατά πρώτο λόγο από το λεγόμενο οικολογικό κίνημα κι ένα μέρος της θεωρίας ως οι κύριοι ένοχοι για την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και τη ραγδαία μείωση των φυσικών πόρων, με αποτέλεσμα να υποστηρίζονται ακόμη και ακραίες τάσεις για την ολοκληρωτική αναστροφή του μοντέλου ανάπτυξης, όπως αυτό διαμορφώθηκε από τη βιομηχανική επανάσταση και μετέπειτα. Οι απόψεις βρήκαν απήχηση και σε ένα τμήμα της νομικής θεωρίας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, όπου γίνεται λόγος ακόμη και για αναγνώριση δικαιωμάτων στη φύση, αλλά και για τον ουσιαστικό περιορισμό των δικαιωμάτων της ιδιοκτησίας και της επιχειρηματικής ελευθερίας και τη μετατροπή τους από κλασικά ατομικά δικαιώματα σε συμμετοχικά δικαιώματα χρήσης στα περιβαλλοντικά αγαθά. Επίσης υποστηρίζεται η αναγκαιότητα μετάβασης από το φιλελεύθερο δημοκρατικό κράτος σε ένα κράτος πρόληψης, το οποίο θα διακρίνεται από την εγκαθίδρυση αρκετά εκτεταμένων συστημάτων ελέγχου, επιτήρησης και περιορισμών των διαφόρων παραγωγικών δραστηριοτήτων με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

Η αποδοχή είτε της μιας είτε της άλλης άποψης, στις οποίες αντικατοπτρίζεται η παραδοχή της αντίφασης μεταξύ περιβάλλοντος και οικονομίας, δεν μπορούσε ωστόσο να δώσει μια ικανοποιητική απάντηση στη σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ ανάπτυξης και περιβαλλοντικής προστασίας. Κι αυτό γιατί η πρώτη άποψη, σύμφωνα με την οποία οι περιβαλλοντικές πολιτικές αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη, παραγνωρίζει το μέγεθος και την ένταση των προβλημάτων (π.χ απώλεια της βιοποικιλότητας, αλλαγή του κλίματος, μείωση των υδατινών πόρων, ερημοποίηση), τα οποία δημιουργήθηκαν εξαιτίας της θεώρησης της ανάπτυξης αυστηρά ως οικονομικής μεγέθυνσης. Ειδικότερα καμιά οικονομία δεν μπορεί να είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμη, εάν δεν σέβεται τα φυσικά όρια και δεν λαμβάνει μέτρα για σημαντική εξοικονόμηση των φυσικών πόρων καθώς κάποια στιγμή μια από τις σημαντικές βάσεις της οικονομικής δραστηριότητας, δηλ. το φυσικό κεφάλαιο θα τείνει να εξαφανιστεί. Από την άλλη πλευρά οι ακραίες οικολογικές απόψεις δεν λαμβάνουν υπόψη τη γενική παραδοχή ότι η επίλυση των μεγάλων προβλημάτων της ανθρωπότητας, όπως η φτώχεια, η καταπολέμηση των ασθενειών και η εξασφα-

λιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για όλους τους πολίτες του πλανήτη δεν είναι νοητή χωρίς τη συμβολή της επιστημονικής και τεχνολογικής ανάπτυξης και των οικονομικών διαδικασιών ,που υποστηρίζουν την προώθηση της ανθρώπινης ευημερίας. Απόδειξη για αυτό αποτελεί η αδυναμία των αναπτυσσόμενων χωρών να ακολουθήσουν περιβαλλοντικά ήπιες μορφές ανάπτυξης , εάν δεν έχουν μια σημαντική τεχνολογική και αναπτυξιακή βοήθεια.

Μια αποτελεσματική και ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική δεν είναι νοητή χωρίς επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους ,που θα προκύψουν από την περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών διαδικασιών .Επίσης η συναίνεση για τη βελτίωση της ποιότητας των περιβαλλοντικών συνθηκών μόνο με τη διασφάλιση κοινωνικής συνοχής μπορεί να επιτευχθεί ,η οποία με τη σειρά της απαιτεί πολιτικές επενδύσεων, που προάγουν την απασχόληση.

Γι αυτό λοιπόν η υιοθέτηση του μοντέλου της αειφόρου ανάπτυξης στη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο το 1992,που αποτελεί ένα κεντρικό-αν όχι πλέον και το κύριο σημείο αναφοράς για τη χάραξη της διεθνούς και ευρωπαϊκής πολιτικής- συνετέλεσε σημαντικά στην υπέρβαση της αντίθεσης μεταξύ περιβάλλοντος και οικονομίας και τον συγκερασμό τους .Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο όρος αειφόρος ανάπτυξη χρησιμοποιήθηκε στην έκθεση της επιτροπής Brutland με τίτλο το κοινό μας μέλλον το 1987(Brutland Report) και οριζόταν ως “η ανάπτυξη εκείνη που ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενεάς χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες”.Ο ορισμός αυτός υιοθετήθηκε με ελαφρές τροποποιήσεις από τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο το 1992, όπου όμως το περιεχόμενο του μοντέλου της αειφόρου ανάπτυξης εμπλουτίστηκε και διευρύνθηκε με την κατάρτιση της Ατζέντας 21.

II. Το κανονιστικό περιεχόμενο της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης σε διεθνές, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο.

A. Το περιεχόμενο και η κανονιστική σημασία της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης στη διεθνή έννομη τάξη.

Όπως προκύπτει από τον ορισμό, που έχει υιοθετηθεί στο Ρίο, το περιεχόμενο της αειφόρου ανάπτυξης, συγκροτείται από δύο βασικούς θεματικούς άξονες. Πρόκειται αφενός για τις ανάγκες (needs) και ειδικότερα τις βασικές ανάγκες των φτωχών του κόσμου, η ικανοποίηση των οποίων αποτελεί προτεραιότητα. Αφετέρου ο άλλος βασικός άξονας αφορά τους περιορισμούς των φυσικών δυνατοτήτων του περιβάλλοντος ως αποτέλεσμα των διαφόρων ανθρώπινων δραστηριοτήτων παραγωγής και κατανάλωσης. Απαιτείται συνεπώς η ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων. Το κεντρικό περιεχόμενο και ο βασικός στόχος της αειφόρου ανάπτυξης συνίσταται λοιπόν στη διασφάλιση μιας τέτοιας οικονομικής ανάπτυξης, τα αγαθά της οποίας θα μοιράζονται με δίκαιο τρόπο, η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων δεν θα πλήττεται και κατά συνέπεια δεν θα τίθεται σε κίνδυνο, η ικανοποίηση των αναγκών των μελλοντικών γενεών.

Ειδικότερα στον όρο και στόχο της αειφόρου ανάπτυξης συναντάται το αίτημα για μια περιβαλλοντικά ορθολογική ανάπτυξη και αυτό για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η περιβαλλοντική προστασία θα

πρέπει δηλαδή να θεωρούνται ως τρεις βασικοί ισότιμοι πυλώνες. Κατά συνέπεια το βασικό ζητούμενο είναι η επίτευξη λειτουργικών συνεργειών μεταξύ των οικονομικών -αναπτυξιακών πολιτικών με τις πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και με αυτές που προωθούν την διασφάλιση κοινωνικής συνοχής. Υπό το πρίσμα αυτό, η αειφόρος ανάπτυξη μπορεί να εκληφθεί καταρχήν ως ένα ολοκληρωμένο πολιτικό πρόγραμμα για την επίλυση βασικών προβλημάτων της ανθρωπότητας. Η διαχείριση των φυσικών πόρων, που ανταποκρίνεται στην αρχή της αειφορίας, αποτελεί μια κεντρική πτυχή του μοντέλου.

Στο σημείο αυτό τίθεται το ερώτημα, εάν η αρχή της αειφόρου ανάπτυξης έχει κάποια συγκεκριμένη κανονιστική δεσμευτικότητα εξαιτίας της κατοχύρωσης της στην Διακήρυξη του Ρίο, την ατζέντα 21, αλλά και στο σχέδιο εφαρμογής για την αειφόρο ανάπτυξη, που υιοθετήθηκε πρόσφατα στην Παγκόσμια Διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη, που έγινε στο Γιοχάνεσμπουργκ το Σεπτέμβριο του 2002. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι ιδιαίτερα περίπλοκη, καθώς η διακήρυξη του Ρίο και η ατζέντα 21 δεν έχουν καμιά νομική δεσμευτικότητα από την πλευρά του διεθνούς δικαίου. Κάτι ανάλογο θα πρέπει να γίνει δεκτό και για το σχέδιο εφαρμογής, καθώς στις διατάξεις του δεν περιλαμβάνεται αφενός η θέσπιση μηχανισμών ελέγχου και παρακολούθησης όσον αφορά την υλοποίηση του και αφετέρου συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων και στόχων.

Από την άλλη πλευρά η παραδοχή αυτή δεν θα πρέπει να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι τόσο η διακήρυξη του Ρίο και η ατζέντα 21 όσο και το πρόσφατα συμφωνηθέν σχέδιο εφαρμογής για την αειφόρο ανάπτυξη (Plan of Implementation) δεν έχουν καμιά σημασία όσον αφορά τον νομικό προσδιορισμό της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης στο διεθνές δίκαιο. Κι αυτό γιατί στο διεθνές δίκαιο υπάρχει μια περίπλοκη σχέση αλληλεξάρτησης ανάμεσα στη διεθνή πολιτική πράξη και τη δημιουργία δικαίου. Η στενή σχέση αλληλεξάρτησης καταδεικνύεται αφενός από την ιδιαίτερη βαρύτητα του εθιμικού δικαίου στο διεθνές δίκαιο και αφετέρου από την κατηγοριοποίηση ορισμένων κανόνων ως soft law. Κατά συνέπεια η διακήρυξη του Ρίο, αλλά και η πρόσφατη πολιτική διακήρυξη του Γιοχάνεσμπουργκ αποτελούν ένα σημείο αποκρυστάλλωσης της βούλησης της διεθνούς κοινότητας, η οποία μετασχηματίζεται στη συνέχεια σε κείμενα με νομική δεσμευτικότητα, όπως η Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, η Σύμβαση για την ερμηποίηση και το Πρωτόκολλο για τις κλιματικές αλλαγές. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι παρά τις χαλαρές τους διατυπώσεις τόσο η πολιτική διακήρυξη όσο και το σχέδιο εφαρμογής για την αειφόρο ανάπτυξη, που υιοθετήθηκαν στο Γιοχάνεσμπουργκ, επαναβεβαιώνουν τη βούληση της διεθνούς κοινότητας για την ανάδειξη της αειφόρου ανάπτυξης ως κεντρικού πολιτικού στόχου. Ταυτόχρονα δίνουν κάποια ώθηση στην ανάπτυξη του διεθνούς περιβαλλοντικού δικαίου αλλά και στην εξεύρεση συνεργειών μεταξύ του διεθνούς οικονομικού και του διεθνούς περιβαλλοντικού δικαίου, παρότι οι ρυθμίσεις τους υπολείπονται σημαντικά του ευρωπαϊκού νομικού κεκτημένου στα θέματα αυτά.

Κατά συνέπεια η αειφόρος ανάπτυξη τείνει να γίνει νομική αρχή του διεθνούς δικαίου, καθώς αποτελεί τη βάση, στην οποία συντάσσονται οι διεθνείς νομικές συνθήκες.

B. Η αρχή της αειφόρου ανάπτυξης στην κοινοτική έννομη τάξη

Καθοριστικής σημασίας για τον τρόπο, με τον οποίο προσεγγίζεται η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στην εθνική έννομη τάξη είναι το γε-

γονός ότι η αειφόρος ανάπτυξη συνιστά ήδη κεντρικό στόχο της κοινοτικής πολιτικής και βασική αρχή της κοινοτικής έννομης τάξης, όπως αυτό προκύπτει από το άρθρο 2 των κοινοτικών συνθηκών. Θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το περιεχόμενο της αειφόρου ανάπτυξης ως βασικής αρχής της κοινοτικής έννομης τάξης είναι - λόγω του πολυδιάστατου χαρακτήρα του - πολυσύνθετο και όχι ιδιαίτερα σαφές. Κατά συνέπεια, απαιτείται η περαιτέρω εξειδίκευση του, έτσι ώστε να αναπτύξει την κανονιστική του δεσμευτικότητα.

Παρά την ανάγκη περαιτέρω νομοθετικής εξειδίκευσης αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η αρχή της αειφόρου ανάπτυξης συντίθεται από τρεις κύριες συνιστώσες: την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την περιβαλλοντική προστασία.

Αυτό σημαίνει ειδικότερα ότι ο κοινοτικός νομοθέτης κατά τη χάραξη πολιτικών και τη θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων θα πρέπει να επιδιώκει να διασφαλίσει μια σχετική ισορροπία ανάμεσα στους τρεις αυτούς πυλώνες της αειφόρου ανάπτυξης. Η διενέργεια σταθμίσεων μεταξύ των αντικρουόμενων συμφερόντων, που εντάσσονται το καθένα σε διαφορετικό πυλώνα της αειφόρου ανάπτυξης καθίσταται απαραίτητη, πριν από τη χάραξη οποιασδήποτε πολιτικής και νομοθετικού μέτρου.

Ταυτόχρονα η πραγμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης απαιτεί την περαιτέρω προώθηση και εμπάθυνση των δημοκρατικών διαδικασιών σε κοινοτικό επίπεδο ως προϋπόθεση για τη λειτουργική συνέργεια μεταξύ των τριών βασικών παραμέτρων της δηλαδή της οικονομίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής συνοχής. Στην κατεύθυνση αυτή κινείται τόσο ένα σημαντικό πλέγμα οδηγιών του κοινοτικού δικαίου, στις οποίες κατοχυρώνεται η πρόσβαση του κοινού στην περιβαλλοντική πληροφορία και η συμμετοχή του στις σχετικές με το περιβάλλον αποφάσεις όσο και η επικείμενη κύρωση από την Κοινότητα της Συνθήκης του Ααρχους. Η συνθήκη αυτή συγκροτείται από τρεις πυλώνες δηλαδή την πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία, τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την ευχερή πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

Η εφαρμογή της Συνθήκης μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών με στόχο την προστασία περιβάλλοντος και στην προώθηση της λεγόμενης περιβαλλοντικής δημοκρατίας.

Θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η πιο σημαντική εξειδίκευση της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης στην κοινοτική έννομη τάξη είναι η θέσπιση της αρχής της ενσωμάτωσης στο άρθρο 6 των κοινοτικών συνθηκών. Σύμφωνα με την αρχή αυτή κατά την κατάσχεση και εφαρμογή των τομεακών κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, όπως ενδεικτικά της γεωργίας, της ενέργειας, των μεταφορών και του τουρισμού, θα πρέπει να λαμβάνει χώρα μια ενσωμάτωση των απαιτήσεων της περιβαλλοντικής προστασίας στις πολιτικές αυτές. Με την ενσωμάτωση επιδιώκεται ακριβώς η λειτουργική ένταξη της προστασίας και διαχείρισης των φυσικών πόρων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή όλων σχεδόν των επιμέρους πολιτικών, ώστε να συντελεστεί σταδιακά ένας οικολογικός μετασχηματισμός των οικονομικών διαδικασιών.

Γ. Η συνταγματική καθιέρωση της αειφορίας στο άρθρο 24 του Συντάγματος

α) Το άρθρο 24 πριν τη συνταγματική αναθεώρηση

Η κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος στο άρθρο 24 του Συντάγματος του 1975 αποτέλεσε μια πρωτοπορία όχι μόνο για τα ελληνικά αλλά και για τα ευρωπαϊκά δε-

δομένα, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι εκείνη την εποχή η προστασία του περιβάλλοντος ήταν αντικείμενο ρύθμισης σε ελάχιστα ευρωπαϊκά συντάγματα.

Η συμβολή του άρθρου 24 στην προστασία του περιβάλλοντος υπήρξε σημαντική για τα ερείσματα που έδωσε στον κοινό νομοθέτη. Κι όμως είναι γενικά αποδεκτό ότι δεν έχει θεσπιστεί σε νομοθετικό επίπεδο μια ολοκληρωμένη και συνεκτική πολιτική περιβάλλοντος, η οποία θα είχε ως βάση της τη συνταγματική ρύθμιση.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η αξιοποίηση της συνταγματικής αυτής ρύθμισης από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Ειδικότερα στο πλαίσιο μιας συνολικής αξιολόγησης θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας υπήρξε ιδιαίτερα δημιουργική όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 24. Κατά συνέπεια συνέβαλλε σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, καλύπτοντας έως ένα βαθμό τα υπάρχοντα νομοθετικά κενά, αλλά και τις παραλείψεις και την αδράνεια της διοίκησης. Με τις πρωτοποριακές αποφάσεις του συνέβαλλε επίσης σημαντικά και στην δημιουργία μιας περιβαλλοντικής συνείδησης στη χώρα μας, προτάσσοντας αξίες, όπως η προστασία του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος απέναντι σε καθαρά αναπτυξιακές λογικές. Από την άλλη πλευρά θα πρέπει επίσης να γίνει αναφορά και σε περιπτώσεις, όπου παρατηρήθηκε ακραίος δικαστικός ακτιβισμός όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 24, καθώς το ακυρωτικό δικαστήριο υπερέβη τα επιτρεπτά όρια δικαστικού ελέγχου και προέβη σε δικαιопλαστικές ερμηνείες δίνοντας μια απόλυτη προτεραιότητα στην προστασία του περιβάλλοντος έναντι των άλλων εννόμων αγαθών.

β) Το άρθρο 24 μετά τη συνταγματική αναθεώρησή του - το γενικότερο περιεχόμενο της αειφορίας.

Με πνεύμα πρωτοπορίας κινήθηκε ο Έλληνας συντακτικός νομοθέτης και κατά την πρόσφατη συνταγματική αναθεώρηση, καθώς ενέταξε την αρχή της αειφορίας στο άρθρο 24 του Συντάγματος. Ειδικότερα στην παράγραφο 1 του άρθρου 24 ορίζεται ότι το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Η ρητή αναφορά στην αρχή της αειφορίας αναδεικνύει αφενός το σαφή προσανατολισμό του συντακτικού νομοθέτη στην αρχή της βιώσιμης ή αειφόρου ανάπτυξης. Αφετέρου “επικροτεί” και επικυρώνει την νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία το άρθρο 24 ερμηνεύτηκε -πριν φυσικά από την αναθεώρησή του- κατά τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε σταδιακά να συνάγεται ερμηνευτικά από αυτό η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και να συνδέεται με την αρχή της πρόληψης.

Η ρητή κατοχύρωση της αρχής της αειφορίας στο αναθεωρημένο άρθρο 24 σηματοδοτεί την οριστική ένταξη του Συντάγματος σε μια νέα φάση της ιστορικής του εξέλιξης, αυτής του “οικολογικού συνταγματικού κράτους δικαίου”.

Κατά συνέπεια, η ολοκληρωμένη και συνεκτική και όχι η αποσπασματική αντιμετώπιση της σχέσης οικονομίας - κοινωνίας - περιβάλλοντος αποτελεί πλέον μια καταστατικά προβλεπόμενη κατεύθυνση, προς την οποία θα πρέπει να ενεργοποιηθεί κυρίως ο δημοκρατικά νομιμοποιούμενος νομοθέτης κατά τη χάραξη των διαφόρων δημοσίων πολιτικών. Η διεύρυνση και αξιοποίηση των καινοτόμων οικονομικών δραστηριοτήτων κυρίως μέσω της διεύρυνσης και ενίσχυσης της λεγόμενης “πράσινης αγοράς” και των φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, που είναι συνυφασμένες και με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και ταυτόχρονα συμβάλουν στην εξοικονόμηση της χρήσης των

φυσικών πόρων συνιστά λοιπόν μια υποχρέωση τόσο του νομοθέτη όσο και της διοίκησης για την εκτέλεση και υλοποίηση των πολιτικών αυτών, που βρίσκουν το έρεισμά τους στο ίδιο το Σύνταγμα.

Περαιτέρω θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι υπό το πρίσμα του σύνθετου και πολυδιάστατου χαρακτήρα της αρχής της αειφορίας το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο θα πρέπει να ερμηνεύει την αρχή αυτή κατά τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να μην δίδεται απόλυτη προτεραιότητα στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι υπό κρίση ρυθμίσεις και διοικητικές πράξεις θα πρέπει να εξετάζονται συνεπώς με βάση τον πολυδιάστατο αυτό χαρακτήρα, την ανάγκη διαξαγωγής σταθμίσεων και την επιλογή προτεραιοτήτων μεταξύ των τριών πυλώνων της αρχής της αειφορίας (οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική συνοχή και περιβαλλοντική προστασία), χωρίς όμως να γίνεται υπέρβαση των ορίων της περιβαλλοντικής προστασίας.

Τέλος θα πρέπει λοιπόν να σημειωθεί ότι η κατοχύρωση της αρχής της αειφορίας κρινόμενη υπό το πρίσμα της αμιγούς περιβαλλοντικής της διάστασης συνεπάγεται για τον κοινό νομοθέτη την κατάστρωση μιας τέτοιας περιβαλλοντικής αλλά και αναπτυξιακής πολιτικής, η οποία θα αποσκοπεί στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και θα λαμβάνει σημαντικά υπόψη τα βιοφυσικά όρια του περιβάλλοντος.

γ) Η αρχή της αειφορίας στην αμιγώς περιβαλλοντική της διάσταση

Η αειφορία ως έννοια και αρχή, που σχετίζεται με την διαχείριση των φυσικών πόρων αλλά και με τα βιοφυσικά όρια της ανάπτυξης έχει τις ρίζες της στη γερμανική δασική επιστήμη στις αρχές του 18 αιώνα (Sustainability, Nachhaltigkeit). Το περιεχόμενο της αφορούσε την διαχείριση των δασών κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η χρησιμοποίηση του δασικού πλούτου για την κάλυψη των υλοτομικών αναγκών να μην υπερβαίνει την ικανότητα ανανέωσης των δασών.

Η αειφορία ως αρχή, που αφορά τη διαχείριση των φυσικών πόρων, είχε καθιερωθεί ήδη από τη δεκαετία του 80 σε μια σειρά νόμων της γερμανικής έννομης τάξης, όπως ο νόμος για την προστασία της φύσης και του φυσικού τοπίου (άρθρα 1 παρ. 1, 2 παρ. 1 αρ. 3 και 4), ο νόμος για την προστασία των δασών (άρθρο 1 παρ. 1, 6 παρ. 1), ο νόμος για την διαχείριση των υδάτινων πόρων (άρθρο 5 παρ. 1 αρ. 3 και 4, 8 παρ. 4) και ο νόμος για την προστασία του εδάφους (άρθρο 1). Στην γερμανική νομική επιστήμη η αρχή της αειφορίας δεν εκλαμβάνονταν όμως ως αυτοτελής νομική αρχή του δικαίου περιβάλλοντος, αλλά θεωρούνταν ως επιμέρους διάσταση της αρχής της πρόληψης, που αφορά την μακρόχρονη και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η αρχή της αειφορίας υπό την αμιγώς περιβαλλοντική της διάσταση δεν κατοχυρώνεται αυτοτελώς και στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, αλλά συνάγεται ερμηνευτικά από τις διατάξεις, που κατοχυρώνουν την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης, αλλά και από τις διατάξεις των άρθρων 174 επ., οι οποίες αφορούν τη διαχείριση των φυσικών πόρων.

Κατά συνέπεια θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι για τον προσδιορισμό του περιεχομένου της αειφορίας απαιτείται η περαιτέρω νοηματική της εξειδίκευση. Ως μια πρώτη σημαντική συμβολή στη διαδικασία του νοηματικού προσδιορισμού της αειφορίας θα πρέπει να θεωρηθούν οι τρεις βασικοί κανόνες (Managementregeln), οι οποίοι έχουν αναπτυχθεί στην επιστήμη της οικολογίας και αφορούν τη διαχείριση των φυσικών πόρων.

Οι κανόνες αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- Ο ρυθμός μείωσης των ανανεώσιμων πηγών δεν θα πρέπει να ξεπερνά τους ρυθμούς ανανέωσης τους.
- Οι μη ανανεώσιμες πηγές επιτρέπεται να μειωθούν μόνο στο μέτρο, που υπάρχουν ισοδύναμες εναλλακτικές προοπτικές και ειδικότερα, όταν η μείωση του φυσικού κεφαλαίου μπορεί έως ένα βαθμό να υποκατασταθεί με διάφορα τεχνικά μέσα.
- Οι εκπομπές ως αποτέλεσμα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τη φυσική ικανότητα αποδοχής των οικοσυστημάτων.

Οι κανόνες αυτοί μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο για την συγκεκριμενοποίηση της συνταγματικής αυτής αρχής από τον κοινό νομοθέτη. Θα μπορούσε άλλωστε να ισχυρισθεί κανείς ότι οι κανόνες αυτοί συγκροτούν σε μεγάλο βαθμό και το νοηματικό περιεχόμενο της αρχής της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων, που έχει αναγνωρισθεί ήδη από τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας ως βασική επιμέρους συνιστώσα της αρχής της αειφορίας. Άλλωστε τόσο η αρχή της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων όσο και η αρχή του οικολογικού αποτυπώματος αποτελούν με τη σειρά τους βασικά συστατικά του περιβαλλοντικού πυλώνα της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης.

Συμπερασματικά θα πρέπει λοιπόν να τονισθεί ότι η κατοχύρωση της αρχής της αειφορίας κρινόμενη υπό το πρίσμα της αμιγούς περιβαλλοντικής της διάσταση συνεπάγεται για τον κοινό νομοθέτη την κατάσχεση μιας τέτοιας περιβαλλοντικής αλλά και αναπτυξιακής πολιτικής, η οποία θα αποσκοπεί στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και θα λαμβάνει σημαντικά υπόψη τα βιοφυσικά όρια του περιβάλλοντος.

III. Βασικοί άξονες και εργαλεία μιας σύγχρονης πολιτικής για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη.

Έχοντας αναλύσει το κανονιστικό περιεχόμενο της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης τόσο υπό το πρίσμα του σύνθετου και πολυδιάστατου περιεχομένου της όσο και υπό την αμιγώς περιβαλλοντική της διάσταση θα εξετασθεί στη συνέχεια ποιοι θα πρέπει να είναι οι βασικοί άξονες και τα εργαλεία για την ανάπτυξη μιας σύγχρονης πολιτικής για το περιβάλλον αλλά και για την αειφόρο ανάπτυξη.

A. Καθορισμός περιβαλλοντικών στόχων

Ο πρώτος βασικός άξονας μιας σύγχρονης πολιτικής για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη συνίσταται στη χάραξη και υλοποίηση μιας Εθνικής Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Μια τέτοια στρατηγική έχει εγκριθεί ήδη από το Υπουργικό Συμβούλιο. Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας και επίδρασης, που έχει η θέσπιση μιας τέτοιας στρατηγικής για τους διάφορους τομείς, η θέσπιση της δεν θα πρέπει να έχει το χαρακτήρα της άνωθεν επιβολής, αλλά να αποτελεί το αποτέλεσμα ενός ευρύτατου κοινωνικού διαλόγου και συζητήσεων στο κοινοβούλιο. Ως μέρος της περιβαλλοντικής συνιστώσας της Στρατηγικής αυτής θα πρέπει να καθοριστούν οι ειδικότεροι κατευθυντήριοι άξονες της περιβαλλοντικής πολιτικής, καθώς και συγκεκριμένοι ποιοτικοί στόχοι για τα περιβαλλοντικά αγαθά (τον αέρα, τους υδάτινους πόρους, το έδαφος), αλλά και για τον περιορισμό των εκπομπών και τη μείωση στη χρήση χημικών ουσιών, με έναν καθορισμένο χρονικό ορίζοντα ως προς τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν έως ένα

βαθμό εκπλήρωση των υποχρεώσεων μας, που πηγάζουν από το διεθνές και κοινοτικό δίκαιο, όπως π.χ. ο στόχος της μείωσης των εκπομπών, που πηγάζει από την εκπλήρωση του Κιότο, ή οι στόχοι για μείωση των χημικών ουσιών, που πηγάζουν από τις αντίστοιχες διεθνείς συμβάσεις. Το βασικό πλεονέκτημα μιας τέτοιας περιβαλλοντικής πολιτικής που θα είναι προσανατολισμένη σε συγκεκριμένους πλέον άξονες και στόχους έγκειται στο γεγονός ότι θα συντελέσει σημαντικά στην υιοθέτηση και χρήση φιλικών στο περιβάλλον τεχνολογικών καινοτομιών, στη μείωση της χρήσης ή και την απόσυρση ορισμένων επικίνδυνων χημικών ουσιών, αλλά και στην περαιτέρω προώθηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Κι αυτό γιατί θα συντελέσει στη δημιουργία του κατάλληλου νομοκοινοτικού περιβάλλοντος για τη στροφή των στρατηγικών επιχειρηματικών σχεδιασμών και αποφάσεων στους κλάδους της λεγόμενης πράσινης αγοράς (green market), με την έννοια ότι θα υπάρχει πλέον ένα σαφές πλαίσιο και άξονες προσανατολισμού για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις επιχειρηματικές αποφάσεις.

Αφετέρου η ύπαρξη συγκεκριμένων στόχων καθιστά σε σημαντικό βαθμό μετρήσιμα τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής πολιτικής, γεγονός που ενισχύει το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στο να ελέγχει το κράτος όσον αφορά την υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής.

B. Η εκτίμηση των επιπτώσεων

Ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο τόσο στο πεδίο της περιβαλλοντικής προστασίας όσο και ευρύτερα στη διαδικασία της αειφόρου ανάπτυξης είναι η “Εκτίμηση των Επιπτώσεων” (Impact Assessment). Είναι χαρακτηριστικός εν προκειμένω ο τρόπος με τον οποίο επεκτείνεται σταδιακά η χρήση του εργαλείου αυτού από την αμιγώς περιβαλλοντική σφαίρα στο πεδίο των διεθνών οικονομικών σχέσεων. Με την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, συστατικό μέρος της οποίας αποτελεί η γνωστή σε όλους μας Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, έχει εισαχθεί ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία για την προληπτική άσκηση της περιβαλλοντικής πολιτικής, καθώς ο έλεγχος αφορά τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από έργα και δραστηριότητες. Η περαιτέρω ωρίμανση του θεσμού αυτού στη χώρα μας προϋποθέτει τη συνεχιζόμενη επιμόρφωση των στελεχών της Διοίκησης, ιδίως σε περιφερειακό επίπεδο, τη βελτίωση της ποιότητας των Μελετών και την ενδυνάμωση του ελεγκτικού μηχανισμού για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων. Απαιτείται επίσης η συνειδητοποίηση εκ μέρους των επενδυτών ότι η ουσιαστική συμμόρφωσή τους με τις περιβαλλοντικές υποχρεώσεις συνιστά βασική προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και συνακόλουθα για τη συμπόρευση της οικονομίας μας με τις οικονομίες των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα δεύτερο στάδιο εξέλιξης και διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής της “Εκτίμησης των Επιπτώσεων” συντελείται επί του παρόντος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με την εισαγωγή μίας ακόμη πιο φιλόδοξης μορφής του εργαλείου αυτού, της καλούμενης “Στρατηγικής Εκτίμησης των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων”. Εδώ ο έλεγχος αφορά πλέον τις επιπτώσεις από σχέδια και δραστηριότητες. Η Στρατηγική Εκτίμηση των Επιπτώσεων αποτελεί αναντίρρητα μία από τις πλέον φιλόδοξες νομοθετικές πρωτοβουλίες της Κοινότητας. Με αυτή αποσκοπείται η προώθηση της εφαρμογής της αρχής της ενσωμάτωσης, όπως ρητά αναφέρεται και στο πρώτο άρθρο της κοινοτικής οδηγίας 2001/42,

που καθορίζει τον στόχο της σχετικής νομοθετικής πράξης. Έτσι, η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πραγματοποιείται για όλα τα σχέδια και προγράμματα, τα οποία εκπονούνται για τη γεωργία, τη δασοπονία, την αλιεία, την ενέργεια, τη βιομηχανία, τις μεταφορές, τη διαχείριση των αποβλήτων, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, τις τηλεπικοινωνίες, τον τουρισμό, τη χωροταξία ή χρήση του εδάφους { και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων που απαριθμούνται στα παραρτήματα της οδηγίας (85/337 και 97/11) για την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων}. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι ένα από τα κριτήρια για τον καθορισμό της ενδεχόμενης σημασίας των επιπτώσεων συνιστά η σημασία του σχεδίου ή προγράμματος για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων, κυρίως με σκοπό την προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης.

Γ. Τα οικονομικά εργαλεία

Ένας τρίτος άξονας γύρω από τον οποίο μπορεί να κινηθεί μία σύγχρονη περιβαλλοντική πολιτική αφορά στη θέσπιση εργαλείων που κρίνονται ως πρόσφορα για την προώθηση της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών παραμέτρων στις οικονομικές διαδικασίες. Πρόκειται για τα λεγόμενα οικονομικά εργαλεία, τα οποία επίσης δύνανται να συνεισφέρουν στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Κί αυτό γιατί η συγκεκριμένη φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά, στην οποία κατευθύνουν τους επιχειρηματίες και εν γένει τους παράγοντες της οικονομίας, συνδέεται με ένα συγκεκριμένο οικονομικό πλεονέκτημα. Ως τέτοια εργαλεία μπορούν να αναφερθούν ενδεικτικά τα περιβαλλοντικά τέλη ή οι λεγόμενοι περιβαλλοντικοί φόροι. Το χαρακτηριστικό των περιβαλλοντικών τελών είναι ότι μια συγκεκριμένη περιβαλλοντικά ζημιόγωνα συμπεριφορά, όπως η εκροή ρυπογόνων ουσιών στα ύδατα ή η δημιουργία συγκεκριμένου είδους αποβλήτων κατά την παραγωγική διαδικασία, είναι επιτρεπτή μόνον με την καταβολή ενός ορισμένου χρηματικού ποσού. Ο βασικός σκοπός που επιδιώκεται με τη θέσπιση του τέλους έγκειται εντέλει στη μείωση ή και τον περιορισμό της ρυπογόνας συμπεριφοράς, καθώς ο φορέας μίας παραγωγικής διαδικασίας έχει πάντοτε ως βασικό κίνητρο την αποφυγή πληρωμής ή την μείωση του εκάστοτε επιβαλλόμενου -άρα εδώ του περιβαλλοντικού- τέλους. Υπό το πρίσμα αυτό συζητείται εδώ και μερικά χρόνια στην Ευρωπαϊκή Ένωση η θέσπιση ενός περιβαλλοντικού τέλους για τις εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα, με στόχο τη μείωση των εκπομπών, κυρίως μέσω της χρήσης καθαρών τεχνολογιών.

Οι περιβαλλοντικοί φόροι -σε αντίθεση με τα περιβαλλοντικά τέλη- δεν συνδέονται με μια συγκεκριμένη κρατική παροχή, όπως η άδεια για εκροή ουσιών ή για άντληση υδάτων, αλλά η θέσπισή τους εξυπηρετεί εκτός από δημοσιονομικά οφέλη και άλλες ανάγκες που έχουν δημόσιο χαρακτήρα. Οι φόροι αυτοί, όπως ο φόρος που έχει επιβληθεί στην Ομοσπονδιακή Γερμανία επί της κατανάλωσης βενζίνης ή επί της ενέργειας, επιτελούν μια καθοδηγητική λειτουργία. Αποσκοπούν συγκεκριμένα στο να προωθήσουν μία πιο ορθολογική χρήση της ενέργειας ή να συμβάλλουν στον περιορισμό της χρήσης ορισμένων πρώτων υλών και προϊόντων, τα οποία κατά τη χρήση ή κατανάλωσή προκαλούν περιβαλλοντικές ζημιές ή απαιτούν την εγκαθίδρυση και λειτουργία ενός συστήματος αποκομιδής. Το βασικό πλεονέκτημα της περιβαλλοντικής φορολογίας έγκειται στο γεγονός ότι οι φορείς των οικονομικών διαδικασιών αποκτούν σημαντικά οικονομικά κίνητρα αφενός για να εφαρμόσουν φιλικότερες προς το περιβάλλον διαδικασίες παραγω-

γής και αφετέρου για να στραφούν στην παραγωγή προϊόντων, που θα είναι πιο ανθεκτικά, αναβαθμίσιμα και επισκευάσιμα.

Θα πρέπει επομένως να επισημανθεί ότι μία ενδεχόμενη εισαγωγή οικολογικών φόρων είναι σκόπιμο να συνοδεύεται και από μείωση της φορολόγησης στην εργασία, καθώς σε αντίθετη περίπτωση ενδέχεται να διακυβευτεί σοβαρά η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Στη συνέχεια πρέπει να τονισθεί ότι πριν από την εισαγωγή περιβαλλοντικών φόρων και τελών θα πρέπει να προηγηθεί μία προσεκτική εξέταση του συνολικού πεδίου εφαρμογής του εκάστοτε φορολογικού περιβαλλοντικού εργαλείου, καθώς μια τέτοια επιλογή σίγουρα δεν είναι συνδεδεμένη μόνο με πλεονεκτήματα. Θα πρέπει να ληφθούν επίσης επαρκώς υπόψη τόσο οι πιθανές αναδιανεμητικές επιπτώσεις από την εισαγωγή του συγκεκριμένου μέτρου, κυρίως βέβαια σε σχέση με την πρόσθετη επιβάρυνση που ενδέχεται να προκληθεί στα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα, όσο και η δυνατότητα προσαρμοστικότητας του μέτρου σε μεταβαλλόμενες συνθήκες. Και εδώ συνεπώς, η συνεκτίμηση οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών παραμέτρων είναι απαραίτητη.

Δ. Η αναγκαιότητα συνδυασμού μεταξύ κανονιστικών και οικονομικών εργαλείων.

Η παρουσίαση των οικονομικών εργαλείων επιδιώκει επίσης στο να καταδείξει ποιο είναι το προνομιακό πεδίο εφαρμογής των οικονομικών εργαλείων της πολιτικής περιβάλλοντος και αειφόρου ανάπτυξης. Τα εργαλεία αυτά μπορούν και θα πρέπει ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν κυρίως για τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο μετασχηματισμό των οικονομικών διαδικασιών σε μια φιλοπεριβαλλοντική κατεύθυνση, επιτελώντας κατά αυτόν τον τρόπο και μια έμμεση προληπτική λειτουργία. Όταν όμως απαιτείται η διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος από την εκπομπή ορισμένων ιδιαίτερα επικίνδυνων ουσιών ή από την εκροή συγκεκριμένων τοξικών αποβλήτων, τότε καθίσταται απαραίτητη η χρησιμοποίηση των λεγόμενων ρυθμιστικών εργαλείων. Κι αυτό γιατί μόνο εργαλεία τέτοιας μορφής, όπως οι άμεσες διοικητικές ρυθμίσεις (άδειες λειτουργίας των ρυπογόνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων, επιβολή μεταγενέστερων όρων ή ακόμα και απαγορεύσεις, έλεγχοι κατά την εισαγωγή και εξαγωγή ορισμένων χημικών ουσιών) μπορούν να διασφαλίσουν με μεγάλη βεβαιότητα την επίτευξη του επιδιωκόμενου επιπέδου προστασίας. Ο δημιουργικός και αποτελεσματικός συνδυασμός μεταξύ των ρυθμιστικών και των οικονομικών, αλλά και άλλων εργαλείων έμμεσης παρέμβασης, όπως το οικολογικό σήμα και τα περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης, είναι άλλωστε και μια από τις πιο μεγάλες προκλήσεις της σύγχρονης περιβαλλοντικής πολιτικής. Από την επιτυχημένη έκβασή της συναρτάται σε σημαντικό βαθμό και η λειτουργική ένταξη των περιβαλλοντικών παραμέτρων στις επιμέρους πολιτικές και στο σύνολο των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Ε. Μέτρα για την εύρυθμη διοικητική λειτουργία

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι η επιτυχία και η αποτελεσματικότητα μίας σύγχρονης περιβαλλοντικής πολιτικής συναρτάται άμεσα και με τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης. Η διοίκηση στο πεδίο της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης έχει να εκπληρώσει πλέον πολλαπλές λειτουργίες. Αφενός θα πρέπει να είναι ευέλικτη, αποτελεσματική και ανοι-

κτή, ώστε να παρέχει στους πολίτες τα απαραίτητα στοιχεία και τις πληροφορίες για τις σχετικές με το περιβάλλον αποφάσεις, καθώς και να μην αποτρέπει, αλλά αντίθετα να ενισχύει τη συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Αφετέρου να βρίσκεται αυτή σε στενή σχέση με τον ενδιαφερόμενο επενδυτή, με την έννοια ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες πέρα από την άσκηση των διοικητικών τους καθηκόντων θα πρέπει να επιτελούν και ένα συμβουλευτικό ρόλο κυρίως κατά το αρχικό στάδιο, δηλαδή όταν ο επιχειρηματίας υποβάλλει την αίτησή του για την αδειοδότηση της προγραμματισμένης επένδυσής του. Για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος χρήσιμη θα μπορούσε να αποδειχτεί και μία βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την αδειοδότηση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Ειδικότερα, σκόπιμη θα μπορούσε να αποδειχτεί η θέσπιση μιας ενιαίας άδειας λειτουργίας, που θα συμπεριλάμβανε όλες τις υπάρχουσες επιμέρους άδειες (άδεια για άντληση υδάτων, άδεια για επιπρεπόμενες εκπομπές κ.τ.λ) και θα χορηγούνταν από μια υπηρεσία, ύστερα βέβαια και από τη σύμφωνη γνώμη των άλλων συναρμόδιων υπηρεσιών. Κατά αυτόν τον τρόπο θα ήταν δυνατή μια ολοκληρωμένη εξέταση και συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στα διάφορα αγαθά, σύμφωνα και με το περιεχόμενο της οδηγίας 96/61 για τον ολοκληρωμένο έλεγχο και την πρόληψη της ρύπανσης. Από την άλλη πλευρά, η ενοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης μπορεί να αποτελέσει έναν σημαντικό παράγοντα για τον εξορθολογισμό και την επιτάχυνση της διαδικασίας με συνέπεια να δημιουργείται ένα ακόμη πιο θετικό κλίμα για τις επενδύσεις.

ΣΤ. Ο ρόλος της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης

Ένας άλλος σημαντικός άξονας της σύγχρονης περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η αξιοποίηση και η ενίσχυση του δυναμικού των διαφόρων φορέων που ενεργοποιούνται σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Ειδικότερα, η προστασία του περιβάλλοντος στη σύγχρονη κοινωνία δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποτελεί μόνο υπόθεση του κράτους. Θα πρέπει να αναδειχθεί σε κύριο μέλημα της κοινωνίας των πολιτών και των διαφόρων επιμέρους φορέων και σχηματισμών της. Συνεπώς ο ρόλος του κράτους έγκειται κυρίως στη θέσπιση, τη διασφάλιση και την ενίσχυση όλων εκείνων των θεσμικών εγγυήσεων, που προωθούν τη συμμετοχή των πολιτών στις περιβαλλοντικές διαδικασίες, όπως της απρόσκοπτης πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία και της ενδυνάμωσης της συμμετοχής του κοινού στη λήψη περιβαλλοντικά κρίσιμων αποφάσεων. Πέρα από τη εισαγωγή αυτών των θεσμικών εγγυήσεων απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική συμμετοχή των πολιτών και την ενεργοποίηση των παραγωγικών φορέων στην υπόθεση της προστασίας του περιβάλλοντος αποτελεί και η σωστή αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα. Η δημιουργία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και ικανοτήτων όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος (capacity in environment) αποτελεί έναν κρίσιμο παράγοντα για να επιτευχθεί στροφή των μεταβιομηχανικών κοινωνιών σε μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης που ανταποκρίνονται στην αρχή της αειφορίας. Αυτό άλλωστε υπογραμμίζεται σε σειρά κειμένων, τα οποία απηχούν το πνεύμα της Ατζέντας 21 του Ρίο, όπως στο κείμενο του ΟΟΣΑ με τίτλο Capacity Development in Environment. Ειδικότερα, στο κείμενο του ΟΟΣΑ τονίζεται ότι η δημιουργία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και ικανοτήτων στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να νοείται μόνο ως η ικανότητα μιας κοινωνίας να ταυτίζεται με τα προβλήματα της προστασίας του πε-

ριβάλλοντος και να τα επιλύει, αλλά κυρίως η ικανότητα να προλαμβάνει την εμφάνισή τους μέσω των κατάλληλων προληπτικών δράσεων και συμπεριφορών. Ο ρόλος του κράτους στην επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων προς την κατεύθυνση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς η περιβαλλοντική εκπαίδευση, τόσο με την έννοια της ενσωμάτωσής της στο πλαίσιο της βασικής εκπαίδευσης, όσο και με αυτήν της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης και κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου των ανθρώπων (longlife learning), αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο της περιβαλλοντικής πολιτικής, με την ευρύτερη του όρου έννοια. Ο ρόλος που έχει να επιτελέσει η περιβαλλοντική εκπαίδευση έγκειται κυρίως στη δημιουργία μιας ισχυρής περιβαλλοντικής συνείδησης, που θα αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για την υιοθέτηση αειφόρων προτύπων κατανάλωσης.

Z. Συμπέρασμα

Συμπερασματικά λοιπόν πρέπει να τονισθεί ότι η κατάσταση και η εφαρμογή μιας σύγχρονης, ολοκληρωμένης πολιτικής για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη μπορεί και πρέπει να αποτελέσει ένα βασικό άξονα της πολιτικής της χώρας μας ως μέλους της Ενωμένης Ευρώπης. Η Ελλάδα, με βάση τα δικά της εθνικά χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητές της, είναι αναγκαίο να εφαρμόσει πολιτικές που θα διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων, σε συνδυασμό με την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και τη διασφάλιση και ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Ο ρόλος της νομικής επιστήμης είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς με τις συγκροτημένες και δημιουργικές προτάσεις της για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης μπορεί να συμβάλει καθοριστικά αφενός στη συγκρότηση μιας ζωντανής δημόσιας σφαίρας γύρω από τα ζητήματα αυτά και αφετέρου στο να παράσχει εναύσματα στο νομοθέτη.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

4/2002

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης

Εισηγήτρια: Αγγελα Κωτούλα

Δικηγόροι: Αθαν. Πίσπας, Ιωάννα Ζαχαροπούλου

Στην αναγνώριση χρέους απαιτείται έγγραφος συστατικός τύπος μόνο για την πρόταση του οφειλέτη για αναγνώριση του χρέους, ενώ η αποδοχή του δανειστή μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή, συναγόμενη και συμπερασματικά, όπως από την ανεπιφύλακτη παραλαβή του εγγράφου ή με την έγερση της αγωγής.

Η επιβεβαιωτική αναγνώριση υφιστάμενου χρέους, δεν δημιουργεί νέα ενοχική σχέση, ούτε ανανέωση χρέους, για την οποία απαιτείται συμφωνία περί απόσβεσης της παλιάς οφειλής.

Δεν πρόκειται για ανανέωση όταν, χωρίς να καταργείται η αρχική ενοχή, δημιουργείται παράλληλα μία νέα αφηρημένη, όπως η αποδοχή συναλλαγματικής, προς ενίσχυση της θέσης του δανειστή.

20ετής παραγραφή για αξιώσεις από αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους.

{...} Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 216 παρ.1 ΚΠολΔ, το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει, επί ποινή απαραδέκτου, το οποίο λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εκτός των άλλων και ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς, η οποία συντελείται με την ευκρινή έκθεση όλων των πραγματικών γεγονότων, τα οποία είναι αναγκαία για τη στήριξη του αξιούμενου δικαιώματος (ΑΠ 600/1979 ΝοΒ 27,1599).

Στην προκειμένη περίπτωση η εναγομένη και ήδη εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι η υπό κρίση αγωγή είναι αόριστη, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται σ' αυτή τα στοιχεία των επιδίκων συν/κών όπως ο χρέος και ο τόπος της εκδόσεώς του, η λήξη, σε διαταγή ποίου εκδόθηκαν κλπ. Ο ισχυρισμός αυτός, που αποτελεί και τον πρώτο λόγο εφέσεως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος κατ' ουσίαν, εφ' όσον η εν λόγω αγωγή είναι επαρκώς ορισμένη, αφού αναφέρονται σ' αυτή όλα τα στοιχεία που απαιτεί ο νόμος κατ' άρθρον 216 ΚΠολΔ, για την πληρότητά της, παρεκτός του ότι οι επίδικες συναλλαγματικές προσκομίστηκαν πρωτοδίκως και δεν απαιτείτο να αναφέρονται στο δικόγραφο της αγωγής τα επί μέρους στοιχεία αυτών. Συνεπώς πρέπει να απορριφθεί και ο σχετικός λόγος της από 10.1.1999 εφέσεως.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρ. 873 παρ.1 ΑΚ η σύμβαση με την οποία γίνεται υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους είναι έγκυρη, αν η υπόσχεση ή η δήλωση για την αναγνώριση γίνει εγγράφως. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο νόμος επιβάλλει την τήρηση εγγράφου, έστω και ιδιωτικού, είναι δε ο τύπος συστατικός (ΑΠ 509/79 ΝοΒ 27,1575, ΕΑ 78/80 Δ/ντ 21,314) και απαιτείται να τηρηθεί μόνο για την πρόταση (υπόσχεση ή δήλωση του οφειλέτη για αναγνώριση του χρέους), η δε παράλειψη της τήρησής του καθιστά την αφηρημένη ενοχή άκυρη (ΕΘ. 240/91 Δ/ντ 33, 1293). Η αποδοχή του δανειστή μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή, να συνάγεται και συμπερασματικά, όπως από την ανεπιφύλακτη παραλαβή του εγγράφου (Ευρυγένης Ερμ. ΑΚ, άρθρ.

873 αριθμ. 8), ή να συντελείται με την έγερση της αγωγής. Στην περίπτωση όμως αναγνωρίσεως του χρέους, που δεν δημιουργεί νέα ενοχική σχέση, αλλά αποβλέπει απλώς στην επιβεβαίωση της υφισταμένης ήδη ενοχής (άρθρ. 361 ΑΚ), δεν υπάρχει ανανέωση του χρέους. Ομοίως δεν πρόκειται για ανανέωση, όταν χωρίς να καταργείται η αρχική ενοχή, δημιουργείται παράλληλα προς αυτή μία νέα αφηρημένη, όπως η αποδοχή συναλλαγματικής, και τούτο διότι έτσι δεν γίνεται αντικατάσταση της παλαιάς ενοχικής σχέσεως με τη νέα, αλλά απλώς ενισχύεται η θέση του δανειστή με την επερχόμενη αντιστροφή του βάρους αποδείξεως. Ιδρύεται δηλαδή μία νέα ενοχική σχέση, η οποία αποτελεί ίδια βάση αγωγής και μνημονεύει τα πραγματικά περιστατικά της αναγνωριζομένης ενοχής, που είναι αναγκαία για την άρση κάθε αμφιβολίας για την ενοχή, την οποία ήθελαν τα μέρη να βεβαιώσουν (ΑΠ 264/89 Ελλ.Δ/ν 31,526, ΑΠ 276/83 Δ/ν 24,957, Εφ.Αθ.6913/95 Δ/ν 38,935, Εφ.Αθ.12.637/87, ΝοΒ 37,98, Εφ.Αθ 7642/86 Δ/ν 28, 1263). Τέλος η αξίωση που πηγάζει από αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους υπόκειται στη συνήθη εικοσαετή παραγραφή (άρθρ. 249 ΑΚ - ΑΠ 237/73 ΝοΒ 21, 1083).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει του από 19.10.78 ιδιωτικού εγγράφου, το οποίο η πρώτη εναγομένη, νομίμως εκπροσωπούμενη, απύθυνε προς τον ενάγοντα, αναγνώρισε ρητώς ότι όφειλε σ' αυτόν το χρηματικό ποσό των 3.500.000 δραχμών, το οποίο ήταν υποχρεωμένη να του αποδώσει στις 31.12.1982. Για το σκοπό αυτό και επιβληθητικά, ως αποδεικτικό δηλαδή μέσο της υφισταμένης ενοχής η εναγομένη αποδέχθηκε 90 ισόποσες συ-

ναλλαγματικές, εκδόσεως του ενάγοντα και λήξεως την 31.12.1982.

Από κανένα αποδεικτικό μέσο δεν αποδείχθηκε ότι η πρώτη εναγομένη εξόφλησε τις ως άνω συναλλαγματικές ή ότι απέδωσε στον ενάγοντα το οφειλόμενο ποσό των 3.500.000 δραχμών, δεδομένου ότι δεν προσκόμισε καμία εξοφλητική απόδειξη. Τα ανωτέρω προκύπτουν αβίαστα από την σαφή κατάθεση του μάρτυρα αποδείξεως, "...η εναγομένη εξέδωσε 90 συν/κές και τις παρέδωσε στον ενάγοντα...δεν δόθηκαν για αντικατάσταση της παλαιάς οφειλής, αλλά ως επιβεβαίωση της οφειλής των 3.500.000 δραχμών..." και δεν αναιρούνται από την κατάθεση του μάρτυρα ανταποδείξεως, αδελφού της δεύτερης εναγομένης και διευθυντή του ξενοδοχείου ΝΟΣ., ιδιοκτησίας της πρώτης εναγομένης, του οποίου η κατάθεση δεν κρίνεται πειστική. Ο τελευταίος καταθέτει ότι ο ενάγων εισέπραξε το ποσό των 3.500.000 δραχμών διά της εξοφλήσεως των επιδίκων συν/κών, οι οποίες όμως δεν προσκομίστηκαν, καθ' όσον, όπως καταθέτει, ο ενάγων μετά από κάθε εξόφληση κατέστρεφε το αντίστοιχο σώμα της αντίστοιχης συν/κής. Συνεπώς ο ισχυρισμός-λόγος εφέσεως (τέταρτος λόγος), ότι η εκκαλούσα εξόφλησε τις εν λόγω συναλλαγματικές και κατά συνέπεια και το επίδικο χρέος, πρέπει να απορριφθεί, ως ουσιαστικά αβάσιμος. Επομένως απορριπτέος κρίνεται και ο σχετικός λόγος της κρινομένης εφέσεως, ως αβάσιμος.

Περαιτέρω ο ισχυρισμός της πρώτης εναγομένης-δεύτερος λόγος εφέσεως ότι οι επίδικες συν/κές εκδόθηκαν εις ανανέωση της κυρίας οφειλής, πρέπει να απορριφθεί κατά τα προαναφερόμενα, ως αβάσιμος, δεδομένου ότι για την ανανέωση του χρέους απαιτείται ειδική συμφωνία ό-τι η αποδοχή των συν/κών συνεπάγεται α-

πόσβεση της οφειλής από την αφηρημένη αναγνώριση του χρέους και συνεπώς απορριπτός κρίνεται και ο σχετικός δεύτερος λόγος της κρινομένης εφέσεως.

Τέλος πρέπει να απορριφθεί, ως αβάσιμος και ο ισχυρισμός, τρίτος λόγος εφέσεως ότι η επίδικη αξίωση έχει παραγραφεί, εφ' όσον απορρέει από εμπορική αιτία μεταξύ εμπόρων και υπόκειται στην πενταετή παραγραφή του άρθρ. 250 ΑΚ, δεδομένου ότι η εν λόγω αξίωση πηγάζει από αφηρημένη αναγνώριση χρέους και σύμφωνα με τα προεκτεθέντα υπόκειται στην εικοσαετή παραγραφή του άρθρ. 249 ΑΚ. Επομένως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την προσβαλλομένη απόφασή του δέχθηκε την επίδικη αγωγή και στη συνέχεια αναγνώρισε ότι η εναγομένη οφείλει στον ενάγοντα το ποσό των 3.500.000 δραχμών για την ως άνω αιτία, ορθά εφάρμοσε τον νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις που προσήχθησαν ενώπιόν του και συνακόλουθα τα αντίθετα που υποστηρίζει η εναγομένη με την υπό κρίση έφεσή της για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, πρέπει να απορριφθούν, ως αβάσιμα. Ύστερα από αυτά πρέπει να απορριφθεί η κρινομένη έφεση.

11/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης
Εισηγητής: Παναγ. Θεοδωρόπουλος
Δικηγόροι: Διον. Μπάστας, Βαγ. Παπαστεργίου

Πλασματική νομή του κληρούχου, έστω κι αν δεν είχε την κατοχή. Ανεπίδεκτο χρησικτησίας του κλήρου. Μετά την ισχύ όμως του ΑΝ 431/1968, ο κληρούχος και οι κληρονόμοι του δεν θεωρούνται κατά πλάσμα του νόμου νομείς του κλήρου, αν δεν κατέχουν πραγματικά αυτόν και είναι δυνατή πλέον η χωρίς τη θέλησή τους

κτήση από τρίτον της νομής του κλήρου, ο οποίος είναι δεκτικός χρησικτησίας.

Η έκδοση και μεταγραφή του παραχωρητηρίου, ως και η εξόφληση του τιμήματος προς το Δημόσιο από τον κληρούχο συνιστούν προϋποθέσεις όχι για την άρση της ιδιότητας του κληρούχου ως πλασματικού νομέα, αλλά μόνο για την έγκυρη εκποίηση ή διάθεση εν ζωή του κλήρου.

Από τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 79 του Αγροτικού Κώδικα (Β.Δ 29-10/6.12.1949) σε συνδυασμό με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του ίδιου άρθρου και τις όμοιες των άρθρων 26, 74, 180 και 203 του ίδιου Κώδικα και 1 του ΑΝ 431/1968, προκύπτει ότι ο κληρούχος που είχε αποκατασταθεί κατά τον Αγροτικό Νόμο, από την παραχώρηση σ' αυτόν του συγκεκριμένου κλήρου μέχρι την έναρξη ισχύος του ΑΝ 431/1968 (ήτοι την 23 Μαΐου 1968), και αν δεν είχε την κατοχή του, λογιζόταν ως μόνος καλής πίστεως νομέας αυτού και συνεπώς ο κλήρος που του παραχωρήθηκε ήταν ανεπίδεκτος χρησικτησίας από άλλον, ο οποίος έτσι δεν μπορούσε να αποκτήσει την κυριότητά του με τακτική ή έκτακτη χρησικτησία ούτε και να αντιτάξει κατά του διεκδικούντος τον κλήρο κληρούχου ή των κληρονόμων του την από το άρθρο 249 ΑΚ προβλεπόμενη ένσταση της εικοσαετούς παραγραφής της διεκδικητικής αγωγής.

Μετά την ισχύ όμως του ΑΝ 431/1968, δηλαδή από τις 23.5.1968, ο κληρούχος και οι κληρονόμοι του δεν θεωρούνται κατά πλάσμα του νόμου νομείς του κλήρου, αν δεν κατέχουν πραγματικά αυτόν, και είναι δυνατή η χωρίς τη θέλησή τους κτήση από τρίτον της νομής ολοκλήρου (δηλαδή όχι μόνο μέρους του κλήρου), ο οποίος έτσι μπορεί να προβάλει κτητική ή αποσβεστική παραγραφή, ε-

φόσον από την έναρξη της ισχύος του ΑΝ. 431/1968 έχει συμπληρωθεί ο κατά νόμο αναγκαίος χρόνος για την τακτική ή έκτακτη χρoικηκτοσία ή την παραγραφή.

Η εν λόγω δε δυνατότητα του τρίτου δεν αναιρείται από τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 3 του ΑΝ 431/1968 που ορίζει ότι “κατά τη μεταβίβαση των γεωργικών κληρών πρέπει απαραίτητως α) να έχει εκδοθεί και μεταγραφεί το οριστικό παραχωρητήριο του κλήρου, στο οποίο αναφέρεται η δικαιοπραξία και β) να είναι πλήρως εξοφλημένο το τυχόν προς το Δημόσιο οφειλόμενο τίμημα του κλήρου”, διότι η συνδρομή των εν λόγω προϋποθέσεων είναι απαραίτητη όχι για την άρση της ιδιότητας του κληρούχου ως πλάσματικού νομέα επί του κλήρου, η οποία άρση, όπως προαναφέρθηκε επήλθε με την έναρξη της ισχύος του ως άνω Νόμου (431/1968), αλλά μόνο για το έγκυρο της εκ μέρους του κληρούχου εκποίησης ή διάθεσης εν ζωή του κλήρου στον ειδικό διάδοχο αυτού. (ΑΠ 1095/1999 ΕλλΔνη 40, 1512-1513, ΕφαΘ 3176/2000 ΕλλΔνη 41, 1373-1374).

Στην προκειμένη περίπτωση από την κατάθεση του μάρτυρος ... αποδείχθηκαν τα εξής: Δυνάμει της με αριθμό Δ.Ο .../1956 αποφάσεως του Υπουργείου Ανοικοδομήσεως εγκαταστάθηκε ο, πατέρας των αρχικά πρώτου και τρίτου εναγομένων και σύζυγος της αρχικά δεύτερης εναγομένης, Κ.Π. ή Γ. του Ν., σε κρατικό ακίνητο, ήτοι οικόπεδο, του οικισμού Ν.Πλ. Μ., εμβαδού 760 τετ. μέτρων, που εμφανίζεται με αρ. 311 στο από 14.3.1953 Κτηματολογικό Διάγραμμα που συντάχθηκε από τον Λ.Χ., και προς τον οποίο, ως πολεμοπαθή, αποφασίσθηκε η οριστική παραχώρησή του, άνευ καταβολής τιμήματος τινός, δυνάμει της με αρ. .../6.3.1974 αποφάσεως του Τμήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας

Μ., επ’ ονόματι του οποίου και εκδόθηκε το με αρ. πρωτ. .../4.4.1974 οριστικό παραχωρητήριο της ίδιας ως άνω υπηρεσίας, το οποίο και μεταγράφηκε νομίμως στις 5.9.1991 στα βιβλία Μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Αλ. Μ. Ο ανωτέρω όμως κληρούχος και δυνάμει συμβάσεως ανταλλαγής ακινήτων που συνομολογήθηκε μεταξύ αυτού και του ενάγοντος στον Πλ. Μ., και για την οποία καταρτίσθηκε το από 9.6.1971 ιδιωτικό συμφωνητικό, αντάλλαξε την νομή και κατοχή του ως άνω οικοπέδου, το οποίο έκτοτε παρέδωσε στην ενάγοντα, με ένα μικρότερου εμβαδού οικόπεδο του ενάγοντος που βρίσκεται στον Πλ. Αλμ. Μ. τη νομή και κατοχή του οποίου έκτοτε του παρέδωσε ο ενάγων ως και του ποσού των 7.000 δραχμών το οποίο του κατέβαλε συγχρόνως ο ενάγων προς εξισορρόπηση της αξίας των ως άνω ακινήτων.

Από την ως άνω ημεροχρονολογία ο ενάγων νέμεται συνεχώς με διάνοια κυρίου το ως άνω με αρ. 431 οικόπεδο μέχρι την άσκηση της ένδικης από 30.9.1996 αγωγής του ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου. Ειδικότερον ο ενάγων αφού προέβη στην περιφραγή του ως άνω ακινήτου, και μερίμνησε για την σύνδεση αυτού με το Κοινοτικό σύστημα παροχής ύδατος, φύτεψε σ’ αυτό ελαιόδεντρα τα οποία καλλιεργεί συνεχώς και συγκομίζει τους καρπούς αυτών, και επιβλέπει φροντίζει και προστατεύει το εν λόγω οικόπεδο από τυχόν ενέργειες τρίτων. Έτσι ο ενάγων και ως νεμόμενος το ακίνητο αυτό επί χρόνο μεγαλύτερο της εικοσαετίας (9.6.1971 - 1996) κατέστη αποκλειστικός κύριος αυτού με έκτακτη χρoικηκτοσία.

Ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι ο ενάγων δήθεν δεν μπορούσε κατά νόμον να χρoικηδεσπώσει το επίδικο ακίνητο, ως εκ του ότι πλάσματικός νομέας αυτού ε-

τύχανε ο δικαιούχος αυτών Κ.Π. ή Γ., όχι μέχρι της 23.5.1968 αλλά μέχρι της 5.9.1991, οπότε και διά της μεταγραφής του ως άνω οριστικού παραχωρητηρίου απέκτησε την κυριότητα αυτού, την οποία έτσι και απώλεσε το Ελληνικό Δημόσιο, έπρεπε να απορριφθεί ως μη νόμιμος, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην αρχή της παρούσας, αφού από της δημοσίευσής του ΑΝ 531/1968, ήτοι από της 23.5.1968, ήταν δυνατή πλέον η με τη θέληση ή και χωρίς τη θέληση του ως άνω κληρούχου κτήση της νομής επί του επιδικίου κλήρου από άλλον, ο οποίος έτσι μπορούσε να αποκτήσει κυριότητα επ' αυτού με έκτακτη χρησικτησία, έστω και αν δεν είχε εκδοθεί και μεταγραφεί το οριστικό παραχωρητήριο του εν λόγω κλήρου ή δεν είχε εξοφληθεί προς το Δημόσιο το τυχόν οφειλόμενο τίμημα αυτού.

Ως εκ τούτου έπρεπε, μετά από απόρριψη της εκ μέρους των εναγομένων προβληθείσας ένστασης περί ανεπιδέκτου χρησικτησίας του ως άνω επιδικίου ακινήτου, λόγω της ιδιότητας αυτού ως κλήρου, ως μη νόμιμης, να γίνει δεκτή η ένδικη αγωγή ως βάσιμη και κατ' ουσίαν, καθ' όσον πράγματι αποδείχθηκε περαιτέρω ότι οι εναγόμενοι αμφισβητούν την κυριότητα του ενάγοντος επί του εν λόγω ακινήτου και εν όψει της εκ μέρους των συγκληρόντων του ως άνω κληρούχου συμβολαιογραφικής μεταβίβασης του ακινήτου αυτού στον αρχικά τέταρτο εναγόμενο Γ.Κ..

Εντεύθεν κρίνασα η εκκαλουμένη απόφαση ότι ο ενάγων δεν μπορούσε νόμιμα να χρησιδεσπόσει το επίδικο ακίνητο από το έτος 1974 μέχρι το έτος 1991 (5.9.1991) οπότε και μεταγράφηκε το περι αυτού εκδοθέν ως άνω οριστικό παραχωρητήριο (98.663 από 4.4.1974), ο δε από του έτους 1991 μέχρι την άσκηση της ως άνω αγωγής (1996) διαδραμών χρό-

νος νομής του ενάγοντος επί του επιδικίου ακινήτου δεν επαρκούσε για τη συμπλήρωση του κατά νόμου απαιτούμενου εικοσαετούς χρόνου νομής αυτού, και απορρίψασα εντεύθεν την ως άνω αγωγή ως αβάσιμη κατ' ουσίαν, εσφαλμένα τις προαναφερθείσες διατάξεις ερμήνευσε και εφάρμοσε και γι' αυτό πρέπει, κατά παραδοχήν ως βάσιμου και κατ' ουσίαν του οικείου λόγου της ένδικης έφεσης να εξαφανιστεί αυτή. Κρατουμένης δε και εκδικαζομένης από το Δικαστήριο αυτό της ένδικης υπόθεσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, πρέπει να γίνει δεκτή η ως άνω αγωγή, ως βάσιμη και κατ' ουσίαν...

41/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας

Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης

Δικηγόροι: Δημ. Σαμαρτζής, Βασ. Μπαλάνης

Εμπορική μίσθωση πρατηρίου υγρών καυσίμων με συστεγασμένη ταβέρνα.

Λειτουργία παρακείμενου λατομείου του εκμισθωτή, γνωστή στον μισθωτή κατά το χρόνο σύναψης της μίσθωσης. Οι εκρήξεις λόγω εξόρυξης πετρωμάτων, που γίνονταν μετά προηγούμενη ειδοποίηση του μισθωτή, δεν συνιστούν πραγματικό ελάττωμα.

Συμφωνία ότι ο εκμισθωτής δε θα είχε ευθύνη για τυχόν μη έκδοση της άδειας λειτουργίας της ταβέρνας.

{...} Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδεικνύονται τα εξής πραγματικά γεγονότα: Με σύμβαση που καταρτίστηκε στο Πετ. Τρ. την 1.1.1999 ανάμεσα στους διαδίκους με τον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου ο ενάγων εκμίσθωσε στην εναγομένη ένα πρατήριο υγρών καυσίμων με όλο το μηχανολογικό εξο-

πλισμό του και τις άλλες εγκαταστάσεις του, μεταξύ των οποίων αντλίες δεξαμενές, στέγαστρα και φωτεινά σήματα, που βρίσκεται στο ... χιλιόμετρο της εθνικής οδού Τρικάλων - Λάρισας, με το οποίο συσσεγάζεται καφέ-μπαρ και ψησταριά εξοπλισμένα με τα αναγκαία για τη λειτουργία έπιπλα, για χρονικό διάστημα πέντε ετών και πέντε μηνών περίπου με χρόνο έναρξης την 1.1.1999 και λήξης στις 27.5.2004 με μίσθωμα για το πρώτο μισθωτικό έτος 200.000 δραχμών το μήνα, πλέον καρτοσήμου. Για τη λειτουργία πρατήριου υγρών καυσίμων ο ενάγων εκμισθωτής είχε εφοδιαστεί με την υπ' αριθ. πρωτ. .../9.12.1994 άδεια λειτουργίας του τμήματος συγκοινωνιών της Νομαρχίας Τρ., ισχύουσας για αόριστη χρονική διάρκεια. Για τη λειτουργία του καφέ-μπαρ και της ψησταριάς προβλέφθηκε με τον έβδομο όρο της σύμβασης ότι η μισθώτρια ήταν υποχρεωμένη για την έκδοση και απόκτηση στο όνομά της άδειας λειτουργίας, καθώς και για την ενέργεια κάθε βελτίωσης ή προσθήκης στο χώρο κατά τις υποδείξεις των αρμοδίων αρχών με δαπάνες της. Επίσης, συμφωνήθηκε ότι ο εκμισθωτής δε θα είχε ευθύνη για τυχόν μη έκδοση της άδειας λειτουργίας, γεγονός που δε θα ασκούσε επιρροή στη σύμβαση.

Σε εκτέλεση της σύμβασης αυτής ο εκμισθωτής παρέδωσε στην μισθώτρια τη χρήση του μισθίου, αυτή δε άρχισε να το χρησιμοποιεί για το συμφωνημένο σκοπό της λειτουργίας του ως πρατήριο υγρών καυσίμων και ως καφέ-μπαρ και ψησταριά. Η μισθώτρια λειτούργησε το καφέ-μπαρ και τη ψησταριά χωρίς να έχει εφοδιαστεί με νόμιμη άδεια λειτουργίας. Η μη έκδοση τέτοιας άδειας οφείλεται στο γεγονός ότι η μισθώτρια δεν υπέβαλε σχετική αίτηση έκδοσης στην αρμόδια αρχή (βλ. .../2001 έγγραφο του Δήμου

Οιχ.), όπως είχε συμβατική υποχρέωση. Η έκδοση τέτοιας άδειας ήταν κατά νόμο δυνατή, πράγμα που συνάγεται από το γεγονός ότι η νέα μισθώτρια του καταστήματος αυτού έχει εφοδιαστεί με νόμιμη άδεια λειτουργίας, που χορηγήθηκε από το Δήμο Οιχ. με τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας υγειονομικής υπηρεσίας (βλ. .../2001 έγγραφο Δήμου Οιχ.). Από το έγγραφο της άδειας αυτής δεν προκύπτει ότι έχει εκδοθεί πιστοποιητικό πυρασφάλειας. Τέτοιο πιστοποιητικό δεν προκύπτει ότι εκδόθηκε κατά το χρόνο λειτουργίας του καφέ-μπαρ και της ψησταριάς από την διάδικο μισθώτρια, όχι γιατί ήταν αδύνατη η έκδοσή του, αλλά γιατί δεν υποβλήθηκε σχετική αίτηση έκδοσής του (βλ. .../2001 έγγραφο της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Τρ.).

Επομένως, το μίσθιο καφέ-μπαρ και ψησταριά δεν είχε πραγματικό ελάττωμα κατά το χρόνο της παράδοσής του στη μισθώτρια συνιστάμενο στην έλλειψη άδειας της λειτουργίας του, αφού ήταν δυνατή, όπως προεκτέθηκε, η έκδοση τέτοιας νόμιμης άδειας. Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με διαφορετική κάπως αιτιολογία, που αντικαθίσταται με την παρούσα, δεν έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, ο δε πρώτος λόγος της έφεσης, που υποστηρίζει τα αντίθετα, είναι αβάσιμος.

Κατά το χρόνο της κατάρτισης της ενδιαφέρουσας σύμβασης λειτουργούσε στην περιοχή, όπου το μίσθιο κατάστημα, και σε απόσταση μεγαλύτερη των 200μ. από αυτό λατομείο του εκμισθωτή εκτός λατομικής περιοχής. Για τη λειτουργία του λατομείου ο εκμισθωτής είχε εφοδιαστεί με την .../12.7.1995 άδεια λειτουργίας του Περιφερειακού Διευθυντή Δασών Τρ. ισχύουσας για μία πενταετία, μετά τη λήξη της οποίας εκδόθηκε η ΤΒ/Φ29.6Β/1446/2000 άδεια του Νομάρ-

χη Τρ. Η λειτουργία του λατομείου ήταν γνωστή στη μισθώτρια κατά το χρόνο της σύναψης της μίσθωσης. Με τη σύμβαση αυτή δεν αναλήφθηκε η υποχρέωση του εκμισθωτή διακοπής της λειτουργίας του λατομείου. Τέτοιος όρος δεν διαλαμβάνεται στο αποδεικτικό της μίσθωσης έγγραφο. Κατά το χρόνο λειτουργίας της ενδιαφέρουσας σύμβασης μίσθωσης ο εκμισθωτής έκανε χρήση εκρηκτικών υλών με νόμιμη άδεια της αστυνομικής αρχής στις 15.1.1999, 4.3.1999, 20.4.1999, 26.5.1999, 15.6.1999, 7.9.1999 και 6.10.1999. Οι εκρήξεις αυτές γίνονταν ύστερα από προηγούμενη ειδοποίηση της μισθώτριας για την ενημέρωση των θαμώνων του καταστήματος, ώστε να μην προκαλείται ανησυχία από το θόρυβο. Από τις εκρήξεις δεν εμποδίστηκε η λειτουργία του καφέ-μπαρ και της ψισταριάς, όπως προκύπτει από την κατάθεση του μάρτυρα απόδειξης, η οποία ενισχύεται από το περιεχόμενο της υπ' αριθ. 7518/1978 άδειας εκμετάλλευσης του παραπάνω λατομείου αδρανών υλικών, που εκδόθηκε από το Νομάρχη Τρ., στην οποία αναφέρεται ότι είναι επιτρεπτή η εξόρυξη πετρώματος σε απόσταση μεγαλύτερη από 60μ. από την εθνική οδό Τρικάλων-Λάρισας και συνεπώς εφόσον το μίσθιο βρίσκεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 200μ., όπως προαναφέρθηκε, οι εξορύξεις αδρανών υλικών με εκρήξεις δεν αποτελούσαν πραγματικό ελάττωμα του μισθίου. Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, ο δε δεύτερος λόγος της έφεσης, που υποστηρίζει τα αντίθετα, είναι αβάσιμος.

Η μισθώτρια λειτούργησε το μίσθιο πρατήριο υγρών καυσίμων και το καφέ-μπαρ με τη ψισταριά για επτάμνηο περίπου χρονικό διάστημα, δηλαδή μέχρι τον Αύγουστο του 1999, όταν εγκατέλειψε το

μίσθιο κατάστημα. Για την ανωτέρω αποχώρηση της μισθώτριας από το μίσθιο ο εκμισθωτής διαμαρτυρήθηκε με εξώδικη δήλωση, που επιδόθηκε στη μισθώτρια στις 22.10.1999. Η μισθώτρια απαντώντας στη δήλωση αυτή του εκμισθωτή επικαλέστηκε συμβατική λύση της μίσθωσης και άρνηση παραλαβής από τον εκμισθωτή των κλειδιών του καταστήματος με εξώδικη δήλωση, που επιδόθηκε σ' αυτόν στις 21.12.1999, όταν και επιδόθηκε από τη δικαστική επιμελήτρια Χ.Τ. το κλειδί του μισθίου. Στην εξώδικη δήλωση της μισθώτριας, που φέρει χρόνο σύνταξης 8.12.1999, απάντησε ο εκμισθωτής με εξώδικη δήλωση, που επιδόθηκε στις 21.12.1999 αποκρούοντας τους ισχυρισμούς της μισθώτριας, για μη συμβατική λύση της μίσθωσης καταθέτει ο μάρτυρας απόδειξης, ενώ η αντίθετη κατάθεση του μάρτυρα ανταπόδειξης, λόγω των αντιφάσεων της αναφορικά με το χρόνο παραμονής και λειτουργίας του μισθίου κρίνεται ανεπιτήδεια για τη δημιουργία δικανικής πεποίθησης παραδοχής του γεγονότος συμβατικής λύσης της μίσθωσης, ενόψει του ότι δεν ενισχύεται από έγγραφη απόδειξη, την οποία θα είχαν τα διάδικα μέρη για την εξασφάλιση της συναλλακτικής τους θέσης από τη συμβατική λύση της μίσθωσης, στην περίπτωση που είχε καταρτισθεί σύμβαση με τέτοιο αντικείμενο.

Έτσι, η ένσταση καταχρηστικής άσκησης των ενδίκων δικαιωμάτων του εκμισθωτή βασισόμενη ιστορικά στην μη αποδεικνυόμενη κατά τα άλλα συμβατική λύση της ενδιαφέρουσας μίσθωσης είναι ουσιαστικά αβάσιμη. Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, ο δε τρίτος λόγος της έκθεσης, που υποστηρίζει τα αντίθετα είναι αβάσιμος. Περαιτέρω, εφόσον κατά τα άνω δεν απο-

δείχτηκε ότι κατά το χρόνο της παράδοσης του μισθίου στη μισθώτρια αυτό είχε πραγματικά ελαττώματα, που εμπόδιζαν τη χρήση του, κατ' ορθή εφαρμογή του νόμου το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αγωγή αποζημίωσης της μισθώτριας, που είχε ιστορική αιτία την ύπαρξη των πραγματικών ελαττωμάτων, που προαναφέρθηκαν, ο δε τέταρτος (τελευταίος) λόγος της έφεσης, που υποστηρίζει τα αντίθετα, είναι αβάσιμος.

42/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας

Εισηγητής: Παναγ. Θεοδωρόπουλος

Δικηγόροι: Θέμης Τσαγιάννης, Ευαγγελία Σαπουνά

Η αξίωση προς αποζημίωση λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής συρρέει παράλληλα με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών. Η άσκηση της μιας από τις αξιώσεις αυτές δεν δημιουργεί εκκρεμοδικία και δεν αποκλείει την άσκηση της άλλης. Δεν εμποδίζεται η απόκτηση εκτελεστού τίτλου τόσο από την επιταγή όσο και από τις διατάξεις περί αδικοπραξιών.

Η παραγραφή της μιας αξίωσης δεν επηρεάζει την ύπαρξη της άλλης. Η απόσβεση της μιας εξ αυτών αποσβίνει και την άλλη, κατά το μέρος που την καλύπτει.

{...} Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 79 Ν. 5960/1933, 914, 297 και 298 ΑΚ συνάγεται ότι ο εκδίδων επιταγή σε διαταγή, γνωρίζοντας ότι δεν έχει διαθέσιμα κεφάλαια στην πληρώτρια τράπεζα, ζημιώνει τον κομιστή από τη μη πληρωμή της επιταγής κατά την εμφάνισή της, παρά το νόμο, ήτοι εναντίον της διατάξεως του άρθρου 79 ν. 5960/1933, που χαρακτηρίζει την πράξη αυτή του εκδότη και ποινικό αδίκημα. Εντεύθεν είναι υποχρεωμένος κατά τις διατάξεις περί αδικο-

πραξιών σε αποζημίωση του κομιστή, γιατί η διάταξη αυτή του άρθρου 79 ν. 5960/1933 έχει θεσπισθεί για να προστατεύσει όχι μόνο το δημόσιο συμφέρον αλλά και το ατομικό συμφέρον του δικαιούχου της επιταγής (ΑΠ 218/1962 ΝοΒ 10, 801 ΕφΠειρ. 459/1991 ΕλλΔνη 33,1503).

Η αξίωση αυτή προς αποζημίωση κατά το άρθρο 914 ΑΚ συρρέει παράλληλα με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών (άρθρο 40), διότι όπως γίνεται δεκτό, επί συρροής αξιώσεων από συμβατική και αδικοπρακτική ευθύνη, οι οποίες τείνουν στον ίδιο σκοπό, δηλαδή στην ικανοποίηση της ίδιας παροχής, απόκειται στο δικαίωχο, να ασκήσει οποιαδήποτε από αυτές προτιμά, με τον περιορισμό ότι η ικανοποίηση της μιας επιφέρει αντίστοιχη απόσβεση και της άλλης (ΕφΑθ. 6999/1990 ΕλλΔνη 31.1519 ΕφΠειρ. 459/1991 όπου παραπάνω). Η άσκηση της μιας από τις αξιώσεις αυτές δεν δημιουργεί εκκρεμοδικία και δεν αποκλείει την άσκηση της άλλης. Εναπόκειται στο δικαίωχο να ασκήσει οποιαδήποτε από αυτές προτιμά. Δεν εμποδίζεται η απόκτηση εκτελεστού τίτλου τόσο από την επιταγή όσο και από τις διατάξεις περί αδικοπραξιών. (Ι. Μάρκου Δίκαιο Επιταγής β' έκδοση σελ. 328 ΕφΘεσ 147/1991 ΕλλΔνη 33,1279 Εφ. Πειρ. 459/1991 ό.π.).

Περαιτέρω η παραγραφή της μιας αξίωσης δεν επηρεάζει την ύπαρξη της άλλης. Μόνον απόσβεση της μιας εξ αυτών αποσβίνει και την άλλη, κατά το μέρος που την καλύπτει (Ι. Μάρκου, Δίκαιο Επιταγής β' έκδοση σελ. 328-329 ΕφΑθ. 3605/1990 ΕλλΔνη 31.1539).

Στην προκειμένη περίπτωση ο εναγόμενος και προς αντίκρουση της ως άνω αγωγής ισχυρίζεται ότι αυτή ασκείται απαράδεκτως καθόσον η ενάγουσα έχει ήδη εφοδιασθεί με διαταγές πληρωμής, περί καταβολής σ' αυτήν των ενδίκων χρηματι-

κών ποσών, συνολικού ύψους 20.076.000 δραχμών. Ο ισχυρισμός όμως αυτός του εναγομένου παρίσταται σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, ως μη νόμιμος αφού η ενάγουσα και αν ακόμη έχει επιτύχει την έκδοση διαταγών πληρωμής περί των ενδίκων αξιώσεών της, έστω και αν έχουν καταστεί τελεσίδικες, δεν στερείται εννόμου συμφέροντος να απαιτήσει αποζημίωση εναντίον του εκδότη ακάλυπτων επιταγών ως και την προσωπική κράτηση αυτού, ως από αδίκημα ενεχομένου, ούτε υπάρχει εκκρεμοδικία που να εμποδίζει την έρευνα της αγωγής αποζημιώσεως εξ αδικπραξίας από ακάλυπτη επιταγή, αφού δεν υπάρχει ταυτότητα διαφοράς, διότι η αγωγή αποζημιώσεως αφορά μεν το ίδιο αντικείμενο, όμως θεμελιώνεται σε διαφορετική νομική αιτία.

Επίσης μη νόμιμος τυγχάνει και ο έτερος ισχυρισμός του εναγομένου περί παραγραφής της ένδικης αξιώσεως της ενάγουσας, αφού αυτός δεν επικαλείται την συνδρομή των προϋποθέσεων της από το άρθρο 937 § 1 ΑΚ προβλεπομένης πενταετούς παραγραφής από της εκ μέρους της παθούσας γνώσης της ζημίας και του υποχρέου, αλλά επικαλείται την κατά της εξ επιταγής απαιτήσεως της ενάγουσας προβλεπομένη από το άρθρο 52 του ν. 5960/1933 βραχυχρόνια παραγραφή (πάροδος εξαμήνου από της λήξεως της προθεσμίας προς εμφάνιση των ενδίκων επιταγών μέχρι την επίδοση στον εναγόμενο της ένδικης αγωγής), και σαν τέτοιος κρίνεται, σύμφωνα και με τα προεκτεθέντα ως απορριπτός.

Περαιτέρω ο εναγόμενος και προς απόκρουση της ένδικης αγωγής ισχυρίζεται ότι τις επίδικες επιταγές και δη τέσσερις από αυτές ποσού 4.644.000 δραχμών η καθεμία με ημερομηνίες εκδόσεως 2.11.1998, 2.12.1998, 2.1.1999 και 2.2.1999 αντιστοίχως, με αριθμούς ... -

2, ...- 3, ... - 4 και- 5, επί του με αριθμό 084...-8 λογαριασμού του καταθέσεων όψεως στην Τραπεζική Εταιρεία CITIBANK N.A., και μιας πέμπτης ποσού 1.500.000 δραχμών με ημερομηνία εκδόσεως 5.2.1999, με αριθμό ...-0 επί του με αριθμό 014... λογαριασμού του καταθέσεων όψεως στην Τραπεζική Εταιρεία με την επωνυμία "ALPHA", εξέδωσε αυτός μεταχρονολογημένες, περί το τέλος Αυγούστου έως των αρχών του μηνός Σεπτεμβρίου 1998, σε διαταγή του Γ.Ν., ο οποίος οπισθογράφησε και παρέδωσε αυτές στην ενάγουσα εταιρεία, κατόπιν προηγουμένης συμφωνίας του (του εναγομένου) με τον Διευθυντή του καταστήματος της ενάγουσας στη Λάρισα, προς εξασφάλιση της πληρωμής στην εν λόγω Τράπεζα των στους προσθέτους λόγους της ένδικης έφεσής του αναφερομένων συναλλαγματικών, συνολικού ποσού 13.940.000, εκ των οποίων εξοφλήθηκαν ήδη συναλλαγματικές συνολικού ύψους 11.140.000 δραχμών και παραμένουν ανεξόφλητες τοιαύτες συνολικού ύψους 2.800.000 δραχμών, και ότι λόγω της μερικής ως άνω εξοφλήσεως της βασικής σχέσης η ενάγουσα θέλει καταστεί αδικαιολογίτως πλουσιότερη σε βάρος της περιουσίας του κατά το πέραν του ως άνω ποσού των 2.800.000 δραχμών αξιούμενο με την ένδικη αγωγή της χρηματικό ποσό.

Ο ισχυρισμός αυτός του εναγομένου συνιστά μερική καταλυτική της αγωγής ένσταση, ως στηριζόμενος στις διατάξεις των άρθρων 416, 904 επ. ΑΚ (έκδοση επιταγών προς εξασφάλιση άλλης απαίτησης του δανειστή για την οποία βλ. Ι. Μάρκου Δίκαιο Επιταγής σελ. 34 επ υπ' αριθμόν 7 - μερική εξόφληση της άλλης αυτής απαίτησης του δανειστή δια καταβολής - αδικαιολόγητος πλουτισμός του δανειστή σε περίπτωση είσπραξης για

δεύτερη φορά του ίδιου χρηματικού ποσού) και πρέπει, επί τη αρνήσει της ενάγουσας, να υποχρεωθεί αυτός προς απόδειξη των θεμελιούντων αυτόν πραγματικών περιστατικών με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο και με μάρτυρες επιτρεπόμενων από τη φύση της δικαιοπραξίας και δη την εμπορικότητα της συναλλαγής (άρθρον 394 § 1 εδ. δ' ΚΠολΔ).{...}

43/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας

Εισηγητής: Παναγ. Θεοδωρόπουλος

Δικηγόροι: Βασ. Διβάνης, Λεων. Μπέλιτσιος

Πρόσκρουση σε προπορευόμενο όχημα. Αποκλειστική υπαιτιότητα του οδηγού του ακολουθούντος οχήματος, που, λόγω νύκτας, ομίχλης, ολισθηρότητας του οδοστρώματος, αμέλειας, ταχύτητας και μέθης του, δεν οδηγούσε με σύνεση και δεν αντιλήφθηκε με την αφή των φώτων πορείας τον κανονικά και στο δεξιό ρεύμα πορείας προπορευόμενο γεωργικό ελκυστήρα.

Άνευ επιρροής η μέθη του οδηγού του προπορευόμενου οχήματος, διότι δεν τελεί σε απιώδη σύνδεσμο με την επελθούσα σύγκρουση.

Μη συνυπαιτιότητα της θανούσας συνεπιβάτιδος στο γεωργικό ελκυστήρα, αφού αυτή επιβιβάσθηκε σε υπαρκτή και κανονική θέση συνεπιβάτη και όχι σε ανύπαρκτη ή παρανόμως διασκευασθείσα και δεν είχε υποχρέωση από το νόμο να φέρει ζώνη ασφαλείας, καθ όσον τα αγροτικά μηχανήματα δεν πρέπει να είναι εφοδιασμένα με ζώνες ασφαλείας.

Αποκλεισμός της ευθύνης της ασφαλιστικής εταιρείας έναντι του ασφαλισμένου της, που οδηγούσε τελώντας σε μέθη, εφ όσον ο όρος αυτός, κατά παραπομπή στην Κ4 585/1978 Α.Υ. Εμπορίου, κατέ-

στη περιεχόμενο της ασφαλιστικής σύμβασης.

{...} Από τις καταθέσεις των μαρτύρων αποδείξεως και ανταποδείξεως οι οποίοι εξετάσθηκαν ενόρκως ενώπιον του ως άνω πρωτοβαθμίου δικαστηρίου και περιέχονται στα ταυτάρια με την εκκαλουμένη απόφασή του πρακτικά συνεδριάσεώς του, από τα έγγραφα που νόμιμα προσκομίζουν οι διάδικοι, μεταξύ των οποίων και φωτογραφίες των συγκρουσθέντων οχημάτων των οποίων δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητα και την όλη διαδικασία αποδείχθηκαν τα εξής: Περί ώρα 19.40' της 30.11.1996 ο κυρίως και παρεμπιπτότως εναγόμενος Π.Φ.Ρ. οδηγούσε το με αριθμό κυκλ. ΤΚΒ-... Ι.Χ.Φ αυτοκίνητό του, το οποίο κατά τον κρίσιμο ως άνω χρόνο είχε ασφαλίσει στην Ανώνυμη Ασφαλιστική Εταιρεία με την επωνυμία "Κόσμος Α.Ε", η οποία απορροφήθηκε στο μεταξύ από την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία "ALLIANZ Α.Ε.Γ.Α", που εδρεύει στην Αθήνα, και εκινείτο δι' αυτού στην Εθνική Οδό Τρικάλων-Καλαμπάκας-Ιωαννίνων, η οποία είναι ασφαλτοστρωμένη, αποτελείται από δύο λωρίδες κυκλοφορίας ταυτιζόμενες με τα δύο αντιθέτως βαίνοντα ρεύματα πορείας αυτής, συνολικού πλάτους 9,70 μέτρων, κατευθυνόμενος από Καλαμπάκα προς Τρίκαλα. Όταν όμως αυτός έφθασε στη 18η χιλιομετρική θέση της ως άνω οδού και ενώ ήταν νύκτα, επικρατούσε ομίχλη και το οδόστρωμα ήταν ολισθηρό λόγω του ότι έβρεχε, από αμέλειά του και ανεπιτηδειότητά του να οδηγή, δεν οδηγούσε με σύνεση και με διαρκώς στραμμένη την προσοχή του στην οδήγηση, και δη δεν ήλεγχε δια της αφής των μεγάλων φώτων πορείας του την ύπαρξη προπορευόμενων αυτού οχημάτων στην ως άνω οδό, ενώ δεν υπήρχε κίνηση οχημάτων στο αντίθετο ρεύμα πορείας

αυτής, και δεν μείωσε την ταχύτητα του αυτοκινήτου του, ενόψει των επικρατουσών ως άνω συνθηκών, ώστε να είναι σε θέση να διακόψει την πορεία του αυτοκινήτου του μπροστά από οποιοδήποτε εμπόδιο που μπορούσε να προβλεφθεί ώστε να μη δημιουργηθεί κίνδυνος στην οδό, αλλά οδηγώντας απρόσεκτα και υπό την επίδραση οινοπνεύματος, ως ευρισκόμενος σε κατάσταση μέθης, αφού στο αίμα του ανιχνεύθηκε ποσότητα οινοπνεύματος ενός γραμμαρίου και δεκαεννιά εκατοστών του γραμμαρίου ανά λίτρο αίματος (1,19 ο/οο), και κατόπιν επανεξετάσεως του ληφθέντος δείγματος ποσότητα οινοπνεύματος ενός γραμμαρίου ανά λίτρο αίματος (1,00ο/οο), εκινείτο με υπερβολική ταχύτητα και δη τοιαύτην που υπερέβαινε τα 80 χιλιόμετρα την ώρα, ενώ το ανώτατον δι' αυτόν επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας υπό κανονικές συνθήκες κυκλοφορίας ανήρχετο σε 80 χιλιόμετρα την ώρα, με συνέπεια να αντιληφθεί καθυστερημένα την ύπαρξη προ αυτού του με αριθμό κυκλ. ΑΜ-... γεωργικού ελκυστήρα του πρώτου ενάγοντος Α.Τ., ο οποίος εκινείτο και αυτός στο ρεύμα πορείας αυτής που οδηγεί από Καλαμπάκα προς Τρίκαλα και στο άκρο δεξιό αυτού, αφού ο πίσω αριστερός τροχός του ως άνω γεωργικού ελκυστήρα απείχε από μεν τον άξονα του οδοστρώματος της ως άνω οδού απόσταση 2,50 μέτρων, από δε το προς το δεξιά αυτού, σε σχέση με την πορεία του, έρεισμα της ως άνω οδού, απόσταση 1,90 μέτρων, στον οποίο νομίμως συνεπέβαινε καθημένη σε υπαρκτή θέση καθίσματος αυτού ευρισκομένη στα αριστερά του οδηγού του η σύζυγος αυτού Β., (επρόκειτο για γεωργικό ελκυστήρα εργοστασίου κατασκευής URSUS, ο οποίος διέθετε εκτός από τη θέση του οδηγού του και θέση συνοδηγού αυτού, σύμφωνα με την άδεια κυκλοφορίας του, και

ακόμη διέθετε εν μέρει μεταλλικό και εν μέρει υάλινο "κουβούκλιο", προς προστασία του οδηγού και συνεπιβάτη αυτού από την βροχή, τον ήλιο, τον αέρα κλπ), και έτσι να επιπέσει με σφοδρότητα, με το εμπρόσθιο δεξιό μέρος του υπ' αυτού οδηγούμενου αυτοκινήτου στον πίσω αριστερό τροχό του ως άνω γεωργικού ελκυστήρα, χωρίς να προφθάσει να επιχειρήσει είτε τροχοπέδηση του αυτοκινήτου του, είτε προσπάθεια αποφευκτικού ελιγμού διά της επιχειρήσεως προσπεράσματος από τα αριστερά του ως άνω γεωργικού ελκυστήρα και εν' όψει του ότι κατ' εκείνη τη στιγμή δεν κινούνταν άλλα αυτοκίνητα στο αντίθετο ρεύμα πορείας της παραπάνω οδού, κατά τον ως άνω τόπο και χρόνο.

Συνεπεία της παραπάνω σύγκρουσης, η οποία ήταν ιδιαίτερα σφοδρή, αποκόπηκε ο πίσω αριστερός τροχός και το πίσω αριστερό μέρος του γεωργικού ελκυστήρα. Εξ αιτίας δε αυτής επήλθε ο θάνατος της συνεπιβαίνουσας σ' αυτόν Β. συζ. Α.Τ., από βαρεία κρανιοεγκεφαλική κάκωση, καθώς και ο τραυματισμός του εναγομένου οδηγού ως και του συνεπιβαίνοντος στο αυτοκίνητο αυτού Β.Π.

Στην πρόκληση της σύγκρουσης των ως άνω οχημάτων ουδεμία συντρέχουσα αμελής συμπεριφορά του ενάγοντος, οδηγού του ως άνω γεωργικού ελκυστήρα, Α.Τ. αποδείχτηκε, αφού αυτός εκινείτο στο άκρο δεξιό του ρεύματος πορείας του και δεν είχε την δυνατότητα να κινηθεί περισσότερο προς τα δεξιά του, είχε αναμμένα τα εμπρόσθια φώτα πορείας του γεωργικού ελκυστήρα του καθώς και τα οπίσθια φώτα θέσεως αυτού (τα οποία ανάβουν αυτομάτως με την αφή των εμπροσθίων φώτων πορείας) εκ των οποίων το μετά την ως άνω σύγκρουση διασωθέν οπίσθιο δεξιό φως θέσεως αυτού βρέθηκε να λειτουργεί κανονικά, ενώ

το οπίσθιο αριστερό φως θέσεως αυτού δεν λειτουργούσε, λόγω καταστροφής του από την ως άνω σύγκρουση.

Το γεγονός ότι ο ενάγων αυτός οδηγούσε τον ως άνω γεωργικό ελκυστήρα του υπό την επίδραση οινοπνεύματος, διατελούσε δε σε κατάσταση μέθης αφού στο αίμα του βρέθηκε οινόπνευμα ενός γραμμαρίου και πενήντα επτά εκατοστών του γραμμαρίου ανά λίτρο αίματος (1,57 ο/οο), δεν τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο με την επελθούσα ως άνω σύγκρουση και τον εντεύθεν επελθόντα θάνατο της συζύγου του Β., εφόσον αυτός οδηγούσε κανονικώς, τα ως άνω δε περιστατικά θα επισυνέβαιναν, έστω και αν αυτός δεν θα ευρίσκετο σε κατάσταση μέθης.

Επίσης για τον θάνατο της Β. συζ. Α.Τ. ουδεμία αμελής συμπεριφορά της ιδίας αποδείχτηκε, αφού αυτή δέχθηκε και επιβιβάσθηκε σε υπαρκτή και κανονική θέση συνεπιβάτη του ως άνω γεωργικού ελκυστήρα και όχι σε ανύπαρκτη ή παρανόμως διασκευασθείσαν τοιαύτη, δεν είχε αυτή δε υποχρέωση από το νόμο να φέρει ζώνη ασφαλείας. (Σύμφωνα με το άρθρο 81 παρ. 16 του Ν.2094/1992 με ζώνες ασφαλείας πρέπει να είναι εφοδιασμένα τα επιβατηγά αυτοκίνητα οχήματα και τα φορτηγά μέγιστου επιτρεπόμενου βάρους μέχρι και 3.500 κιλογράμμων ό-χι όμως και τα αγροτικά μηχανήματα) {...}.

Όπως προκύπτει από το με αριθμό .../1.5.1995 ασφαλιστήριο συμβόλαιο που είχε καταρτισθεί μεταξύ της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία “KOS-MOS ΑΕ” και του Π.Φ.Ρ. και που αφορούσε την ασφάλιση του προαναφερθέντος αυτοκινήτου του Π.Φ.Ρ. “ο ασφαλισμένος έλαβε γνώση και αποδέχθηκε με την παραλαβή του συμβολαίου του, τους γενικούς και ειδικούς όρους του παρόντος που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος

αυτού και της Κ4 585/1978 Α.Υ.Ε (σελίδες 4) όπως ισχύει σήμερα. Ισχύουν οι εξαιρέσεις των άρθρων 25 και 26 της Υ.Α Κ4 585/78, όπως αναφέρονται στους συνημμένους όρους”. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ρητώς συμφωνήθηκε μεταξύ των ως άνω συμβαλλομένων ο αποκλεισμός της ευθύνης της ως άνω ασφαλιστικής εταιρείας έναντι του ασφαλισμένου της σύμφωνα με την παρ.8 του άρθρου 25 της ως άνω Α.Υ.Ε σε περίπτωση που η ζημία προξενείται σε χρόνο που ο οδηγός του ως άνω ασφαλισμένου αυτοκινήτου τελεί υπό την επίδραση οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 του Ν.2094/1992, αφού, κατά τα προεκτεθέντα, κατέστη περιεχόμενο της ως άνω ασφαλιστικής συμβάσεως και έχει ισχύ στις σχέσεις ασφαλιστή και ασφαλισμένου, του υπό του ασφαλισμένου προβαλλόμενου ισχυρισμού περί ελλείψεως αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της μέθης του και του επελθόντος αποτελέσματος όντος αλυσπελούς, ως μη νομίμου, αφού η παρ. 8 του άρθρου 25 της Κ4/585/1978/ΑΥΕ δεν συνδέει τη μέθη προς το αποτέλεσμα (Αθανασίου Κρητικού: Αποζημίωση από Τροχαία Αυτοκινητικά Ατυχήματα, Γ΄ Έκδοση, σελ. 661 υπ΄ αρ. 1941, ΕφΑθ. 1962/1995 Ε.Συγκ.Δ. 1997, 45 επ).

Κατ΄ ακολουθίαν όλων των παραπάνω πραγματικών περιστατικών έπρεπε απορριπτομένων ως αβάσιμων κατ΄ ουσίαν των εκ μέρους των κυρίως εναγομένων προβληθεισών ενστάσεων περί συντρέχοντος παισματος της παθούσας Β. συζ. Α.Τ. στην πρόκληση του ως άνω θανάτου της ως και του δικαιούχου κυρίως ενάγοντος Α.Τ. στην πρόκληση της παραπάνω σύγκρουσης και τον εντεύθεν επελθόντα θάνατο της ως άνω συζύγου της, και λαμβανομένων υπ΄ όψη των συνθηκών επελεύσεως του ως άνω ατυχήματος, της α-

ποκλειστικής υπαιτιότητας του κυρίως εναγομένου Π.Φ.Ρ. στην πρόκληση αυτού και τον εντεύθεν επελθόντα θάνατο της Β. συζ. Αθ.Τ., την μη καλή οικονομική κατάσταση των εναγόντων σε αντίθεση με αυτή του κυρίως εναγομένου οδηγού ο οποίος ασκεί κυρίως το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου και δευτερευόντως και του αγρότη, χωρίς να λαμβάνεται υπ όψη η οικονομική κατάσταση της ασφαλιστικής εταιρείας, της ανυπαρξίας συνυπαιτιότητας της θανούσας ως και του ενάγοντος συζύγου αυτής έπρεπε να γίνει εν μέρει δεκτή η κυρία ως άνω αγωγή ως βάσιμη και κατ' ουσίαν και να επιδικαστούν α) στον ενάγοντα Α.Τ. το ποσό των 160.880 δραχμών (έξοδα κηδείας της θανούσας συζύγου του), ως και το ποσό των 8.000.000 δραχμών για χρηματική ικανοποίησή του λόγω της ψυχικής οδύνης που αυτός υπέστη από τον θάνατο της ως άνω συζύγου του και μετ' αφαίρεση του επιδικασθέντος σ' αυτόν από το ποινικό δικαστήριο ποσό των 15.000 δραχμών το εκ δραχμών (8.000.000 δρχ. μείον 15.000 δρχ. ίσον) 7.985.000 υπόλοιπο, και β) σε καθεμιά από τις λοιπές ενάγουσες το ποσό των 6.000.000 δραχμών, για χρηματική ικανοποίησή τους λόγω της ψυχικής οδύνης που αυτές υπέστησαν από τον θάνατο της ως άνω μητέρας τους.

Ως εκ τούτου κρίνασα η εκκαλούμενη απόφαση ως συνυπαίτιο της ως άνω σύγκρουσης κατά ποσοστό 50% και τον κυρίως ενάγοντα οδηγό Α.Τ. και εντεύθεν ως εν μέρει βάσιμη και κατ' ουσίαν την εκ μέρους των κυρίως εναγομένων προβληθείσα ένσταση περί συντρέχοντος πταίσματος αυτού, επιστηριζομένη στο άρθρο 300 ΑΚ, και επιδικάσα έτσι στον ενάγοντα Α.Τ. συνολικώς το ποσό των 3.080.440 δραχμών και σε καθεμιά από τις λοιπές ενάγουσες το ποσό των 2.000.000 δραχμών, εσφαλμένα τις προσκομισθείσες αποδείξεις εκτίμησε και

γί αυτό πρέπει κατά παραδοχή ως βάσιμη και κατ' ουσίαν της ένδικης έφεσης του Α.Τ. και λοιπών, να εξαφανιστεί αυτή, κρατούμενης δε έπειτα και εκδικαζομένης από το Δικαστήριο αυτό της ένδικης ως άνω κύριας αγωγής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 535 παρ.1 ΚΠολΔ, να γίνει εν μέρει δεκτή αυτή ως βάσιμη και κατ' ουσίαν και επιδικαστούν στους κυρίως ενάγοντες τα ως άνω χρηματικά ποσά ...

Τα παράπονα του εκκαλούντος Π.Φ.Ρ. περί μεγαλύτερου δήθεν συντρέχοντος πταίσματος του Α.Τ. στην πρόκληση της ως άνω σύγκρουσης και τον εντεύθεν επελθόντα θάνατο της Β. συζ. Α.Τ., και περί συντρέχοντος πταίσματος της θανούσας ως άνω Β. πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα κατ' ουσίαν. Επίσης τα παράπονα του ως άνω εκκαλούντος περί εσφαλμένως ερμηνείας της ως άνω ασφαλιστικής σύμβασης και περί ελλείψεως αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της μέθης του και του ως άνω επελθόντος αποτελέσματος είναι απορριπτέα του μεν πρώτου ως αβάσιμου κατ' ουσίαν του δε δεύτερου ως μη νόμιμου, κατά τα προεκτεθέντα...

66/2002

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης
Εισηγητής: Αθαν. Κουτρομάνος
Δικηγόροι: Διαμαντής Παπανικολάου,
 Μαρίνα Αρσενοπούλου

Έφεση εναντίον ερήμην απόφασης. Ο εκκαλών έχει το δικαίωμα να προβάλει με το δικόγραφο της έφεσης ή με τις προτάσεις, όλους τους ισχυρισμούς που μπορούσε να προβάλει πρωτοδικώς, ενώ ο παραστάς πρωτόδικα εφεσίβλητος έχει το δικαίωμα προβολής νέων ισχυρισμών για την υπεράσπισή του έναντι της έφεσης, μόνο μέσα στα πλαίσια του 527 ΚΠολΔ. Οι δανειστές έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν τη διάρρηξη κάθε απαλλοτριώσης

που έγινε από τον οφειλέτη προς βλάβη τους, εφόσον η υπολειπόμενη περιουσία του δεν αρκεί για την ικανοποίησή τους, ο δε τρίτος, υπέρ ου η απαλλοτρίωση, γνώριζε ότι ο οφειλέτης απαλλοτρίωνε προς βλάβη των δανειστών του με σκοπό την ανεπάρκεια της υπόλοιπης περιουσίας του για την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους.

Επί καταδολιευτικής αγωγής δεν απαιτείται η καταβολή δικαστικού ενσήμου.

Το αίτημα για αναμεταβίβαση του αντικειμένου είναι απαράδεκτο για έλλειψη εννόμου συμφέροντος, διότι ο τρίτος που απέκτησε το δικαίωμα με απαλλοτρίωση που διαρρήχθηκε ως καταδολιευτική, δεν μπορεί να αντιτάξει το δικαίωμα αυτό κατά του επισπεύδοντος που πέτυχε τη διάρρηξη, ούτε κατά του υπερθεματιστή και των διαδόχων του και έτσι ο διαρρήξας δανειστής θα μπορεί να κατάσχει ευθέως το αντικείμενο, χωρίς να απαιτείται και αναμεταβίβαση αυτού στον οφειλέτη.

Επειδή κατά τη διάταξη του άρθρου 528 εδ. 1 του ΚΠολΔ, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 21 του Ν.2207/1994, αν ασκηθεί έφεση από διάδικο που δικάστηκε ερήμην κατά την πρώτη συζήτηση, η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση. Επομένως σε απόφαση που εκδόθηκε κατά την τακτική διαδικασία, ερήμην του εναγομένου και έγινε δεκτή λόγω του τεκμηρίου ομολογίας των αναγωγικών ισχυρισμών, η εκκαλούμενη εξαφανίζεται (εφόσον είναι τυπικά παραδεκτή η έφεση), προκειμένου να ανατραπεί το υπάρχον εις βάρος του εκκαλούντος τεκμήριο ομολογίας και ερευνείται εξαρχής η αγωγή. Ο εκκαλών έχει, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του πιο πάνω άρθρου, το δικαίωμα να προβάλει στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο όλους

τους ισχυρισμούς που μπορούσε να προβάλει πρωτοδίκως, ενώ ο εφεσίβλητος που δεν ωφελείται από την διάταξη του άρθρου αυτού (αφού πρωτοδίκως είχε παρασταθεί και προβάλει τους ισχυρισμούς του), έχει το δικαίωμα προβολής νέων ισχυρισμών για την υπεράσπισή του έναντι της εφέσεως, μόνο μέσα στα πλαίσια που θέτει το άρθρο 527 ΚΠολΔ (Μαθησίας στην ΕλλΔνη 36,11 επ.). Ο εκκαλών, τους ισχυρισμούς του μπορεί να προβάλει είτε με το δικόγραφο της εφέσεως είτε με τις προτάσεις του. {...}

{...} Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 939, 941 και 943 ΑΚ προκύπτει ότι οι δανειστές έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν τη διάρρηξη κάθε απαλλοτρίωσης που έγινε από τον οφειλέτη προς βλάβη τους, εφόσον η υπολειπόμενη περιουσία του δεν αρκεί για την ικανοποίησή τους, ο δε τρίτος, υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση, γνώριζε ότι ο οφειλέτης απαλλοτρίωνε προς βλάβη των δανειστών του. Πρόθεση δε βλάβης, κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, υπάρχει όταν ο οφειλέτης γνωρίζει ή αποδέχεται ότι συνέπεια της απαλλοτρίωσης θα είναι η ανεπάρκεια της υπόλοιπης (εμφανούς) περιουσίας του για την ικανοποίηση της απαίτησης του δανειστού (βλ. ΕφΠειρ. 1453/1995, ΕλλΔνη 1997, 681 - ΕφΑθ. 7827/1998 ΕλλΔνη 1999,1162- ΕφΑθ. 940/1999, ΕλλΔνη 1999,1159).

Στην προκειμένη περίπτωση, η εφεσίβλητη τράπεζα εκθέτει στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο της: (α) Ότι κατά το έτος 1997 χορήγησε στον πρώτο εναγόμενο (Β.Θ.) πίστωση με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό, το κατάλοιπο του οποίου, κατά την 9.11.1998, ανερχόταν στο ποσό των 20.360.487 δραχμών, και ότι περί αυτού ζήτησε και εκδόθηκε σχετική διαταγή πληρωμής, η οποία έχει καταστεί "τελεσίδικη". (β) Ότι ο πρώτος εναγόμε-

νος, οφειλέτης της ενάγουσας από την προαναφερόμενη αιτία, έχοντας ως μοναδικό “εναπομείναν” περιουσιακό στοιχείο μία μηχανή κοπής και επεξεργασίας νωπού καλαμποκιού αξίας 20.000.000 δραχμών (την οποία μάλιστα είχε αγοράσει κυρίως με τα χρήματα της ανωτέρω πιστώσεως), εξεποίησε (και παρέδωσε) αυτή στον δεύτερο εναγόμενο (Θ.Θ.) λόγω πωλήσεως και αντί “του ευτελούς τιμήματος του 1.000.000 δραχμών” έπραξε δε τούτο-εν γνώσει του λήπτη / αγοραστή - για να βλάψει την ενάγουσα, τράπεζα, και δη για να ματαιώσει την είσπραξη από αυτή της ως άνω απαιτήσεώς της δια κατασκέσεως του μηχανήματος. Ζητείται δε στην συνέχεια να απαγγελθεί η διάρρηξη της μεταξύ των εναγομένων εκποιτικής δικαιοπραξίας. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή στηρίζεται στις προαναφερόμενες διατάξεις και πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω.

Σημειώνεται: (1) Ότι δεν απαιτείται η καταβολή δικαστικού ενσήμου (πρβλ. Εφ-Πειρ. 433/1994, ΕλλΔνη 1995, 686). (2) Ότι κρίσιμος χρόνος για τον προσδιορισμό της βλάβης της δανείστριας και της φερεγγυότητας ή μη του οφειλέτου είναι εκείνος της ασκήσεως της αγωγής (πρβλ. ΑΠ 88/1998, ΕλλΔνη 1998, 843) (γ) Ότι το περαιτέρω σωρευόμενο στην αγωγή αίτημα για καθ’ υποχρέωση του δευτέρου, εναγομένου να αναμεταβιβάσει στον πρώτο το ένδικο μηχανήμα είναι απορριπτό ως απαράδεκτο για έλλειψη εννόμου συμφέροντος. Τούτο δε διότι, σύμφωνα με το άρθρο 936 παρ. 3 ΚΠολΔ (όπως διαμορφώθηκε με το ν. 2298/1995) “Τρίτος που απέκτησε το δικαίωμα από τον καθού η εκτέλεση με απαλλοτρίωση που διαρρήχθηκε ως καταδολιευτική κατά το άρθρο 939 επ. του Αστικού κώδικα δεν μπορεί να αντιτάξει το δικαίωμα αυτό κατά του επισπεύδοντος που πέτυχε τη

διάρρηξη, ούτε κατά του υπερθεματιστή και των διαδόχων του” έτσι, εάν γίνει δεκτή η αγωγή, η ενάγουσα θα μπορεί να κατάσχει ευθέως το ένδικο μηχανήμα χωρίς να απαιτείται και αναμεταβίβαση αυτού στον πρώτο εναγόμενο (οφειλέτη της) (βλ. σχετικά: Στ. Μαθρία: Τροποποιήσεις στην αναγκαστική εκτέλεση με το Νόμο 2298/1995, ΕλλΔνη 1995, 1453 επ. και Δέσποινας Κλαβανίδου: Η καταδολίευση δανειστών μετά το Ν.2298/1995, ΕλλΔνη 1995, 1463 επ.).

Από την προσκομιζόμενη με επίκληση υπ’ αριθμ. 1209/1998 διαταγή πληρωμής του (δικαστού του) Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης αποδεικνύεται άμεσα η ιστορούμενη από την ενάγουσα απαίτηση αυτής κατά του πρώτου εναγομένου. Οι εναγόμενοι, εξάλλου, συνομολογούν την εκποίηση του ενδίκου μηχανήματος από τον πρώτο εξ αυτών προς τον δεύτερο και αμφισβητούν τα λοιπά περιστατικά της αγωγής, τα οποία βαρύνεται να αποδείξει η ενάγουσα. Η απόδειξη θα γίνει κατά τα οριζόμενα στο διατακτικό...

82/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας
Εισηγητής: Ευστ. Τσουκαλάς
Δικηγόροι: Βάνα Παπακωνσταντίνου,
 Γιαν. Χριστοφορίδης

Ανακοπή κατά ατομικής ειδοποίησης. Σε περίπτωση επιβολής τελών και φόρων σε βάρος προσώπου και βεβαίωσης των ποσών αυτών στ’ όνομα του εγγυηθέντος την πληρωμή τους, ο εγγυητής, λόγω της αδυναμίας του να ασκήσει προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια, ως μη αμέσως βαρυνόμενος από την πράξη χρέωσης, μπορεί να προβάλει με την ανακοπή και ισχυρισμούς κατά της ουσιαστικής βασιμότητας της αξίωσης του Δημοσίου. Τελωνείο. Χρέωση και βεβαίωση δασμών

και φόρων, που αντιστοιχούν στα εισαχθέντα υφάσματα προς μεταποίηση και στα μη εξαχθέντα εμπροθέσμως ενδύματα. Η μη διενέργεια του ελέγχου της τελωνειακής αρχής στην νόμιμη εξάμνη προθεσμία δεν επάγεται έκπτωση του Δημοσίου, ούτε καθιστά άκυρη την οριστική χρέωση και βεβαίωση των δασμών. Προϋποθέσεις διαδικασίας επίλυσης των αμφισβητήσεων και διαφορών μεταξύ τελωνειακής αρχής και εισαγωγέως-μεταποιητού με απόφαση της αρμόδιας Επιθεώρησης Τελωνείων.

Η αναστολή είσπραξης ληξιπροθέσμων χρεών των προβληματικών επιχειρήσεων δεν εκτείνεται και στους εγγυητές, έστω κι αν οι προβληματικές επιχειρήσεις τίθενται υπό καθεστώς ειδικής διαχείρισης. Απόσβεση της εγγύησης και ελευθέρωση του εγγυητή αν η ικανοποίηση του δανειστού από τον πρωτοφειλέτη γίνει αδύνατη από πταίσμα του δανειστού, έστω κι αν ο εγγυητής έχει παραιτηθεί από την ένσταση διζήσεως.

Πταίσμα του δανειστού μπορεί να κριθεί ότι υπάρχει, όταν επί εγγύησης αορίστου χρόνου ο δανειστής αμέλησε να καταδιώξει εγκαίρως τον πρωτοφειλέτη, που στη συνέχεια κατέστη αναξιόχρεως.

{...} Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 73 του Ν.Δ. 356/74 (ΚΕΔΕ) “παρέχεται στον οφειλέτη του Δημοσίου η δυνατότητα να ασκήσει και πριν από την έναρξη της διοικητικής εκτελέσεως ανακοπή κατά της ατομικής ειδοποίησης ή του νομίμου τίτλου, με την οποία επιτρέπεται η προβολή πάσης αντιρρήσεως ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου καθώς και η αμφισβήτηση του κατ’ ουσίαν βασίμου της απαιτήσεως του Δημοσίου εφόσον ο προσδιορισμός αυτής δεν έχει ανατεθεί σε Δικαστήρια ή σε διοικητικές επιτροπές αποφαινόμενες μετά δυνάμει

δεδικασμένου”. Από το συνδυασμό της παραπάνω διατάξεως προς τις διατάξεις της υπ’ αρ. Δ.15331/284/16.7.75 αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Βιομηχανίας συνάγεται ότι με την ανακοπή, που ασκείται κατά της επαπειλουμένης διοικητικής εκτελέσεως, είναι μεν δυνατή η προβολή λόγων αναγομένων στο κατ’ ουσίαν βάσιμο της απαιτήσεως του Δημοσίου, τούτο όμως επιτρέπεται εφόσον ο ανακόπων υποκειμενικά δεν έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ή διοικητικής επιτροπής που αποφαίνεται με δύναμη δεδικασμένου κατά της οικείας καταλογιστικής πράξεως (ΣτΕ. 612/1992).

Έτσι σε περίπτωση επιβολής δαπανών, τελών κ.λ.π, φόρων σε βάρος φυσικού ή νομικού προσώπου και της εν συνεχεία βεβαίωσεως “εν στενή εννοία” των ποσών αυτών επ’ ονόματι του εγγυηθέντος την πληρωμή τους, ο τελευταίος, λόγω της αδυναμίας του να ασκήσει προσφυγή, ως μη αμέσως βαρυνόμενος από την πράξη χρεώσεως της τελωνειακής αρχής (άρθρο 74 του ΚΦΔ) έχει την ευχέρεια να προβάλει με την ανακοπή και ισχυρισμούς, οι οποίοι άπτονται του κατ’ ουσίαν βασίμου της σχετικής αξιώσεως του Δημοσίου. Επομένως, η πρώτη εφεσίβλητη εγγυήτρια της επίδικης οφειλής, ως μη άμεσα βαρυνόμενη με την πράξη χρεώσεως της Τελωνειακής αρχής Β. αδυνατεί να ασκήσει προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, εφόσον σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 853 ΑΚ ο εγγυητής μπορεί να προτείνει εναντίον του δανειστού τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτου και αν ακόμη αυτός παραιτηθεί απ’ αυτές μετά τη συνομολόγηση της εγγυήσεως, γι’ αυτό και ο τα αντίθετα υποστηρίζων πρώτος λόγος εφέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Πρέπει να σημειωθεί ότι με την υπ’

αρ. 290/90 απόφαση του Τριμελούς Δ/κού Πρωτοδικείου Βόλου απορρίφθηκε η προσφυγή της πρώτης εφεσίβλητης κατά του Ελληνικού Δημοσίου περί ακυρώσεως των βεβαιώσεων των φόρων και δασμών που έγιναν βάσει των ενδίκων διασαφήσεων, ως απαράδεκτη.

Με την υπ' αρ. Δ.15331/284/16.7.75 απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Βιομηχανίας "περί εισαγωγής επί προσωρινή ατέλεια πρώτων υλών, κυρίων και βοηθητικών, προς μεταποίηση και παραγωγή εκ τούτων ετοιμών ενδυμάτων και συμπληρωμάτων της ενδύσεως, εξαγομένων εις την αλλοδαπή" ορίζονται τα εξής: (παρατίθεται το περιεχόμενο των άρθρων 1-8 της ΥΑ).

Στην προκείμενη περίπτωση από την προσήκουσα επανεκτίμηση όλων των εκατέρωθεν νομίμως επικαλουμένων και προσκομιζομένων εγγράφων αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με τις υπ' αρ. διασαφήσεις μεταποιήσεως, που υπέβαλε στο Τελωνείο Β. η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία "Βιομηχανία Ενδυμάτων Β. Α.Ε" κατ' εφαρμογή της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως, εισήγαγε με προσωρινή ατέλεια από την (τότε) Δυτική Γερμανία πρώτες ύλες (υφάσματα, υλικά ραπτικής), με σκοπό την μεταποίηση και την επανεξαγωγή με την μορφή ανδρικών ενδυμάτων. Η πρώτη εφεσίβλητη με ισάριθμες έγγραφες προσωπικές εγγυήσεις της για τα εις αυτές μνημονεύομενα ποσά προς την διεύθυνση του Τελωνείου Β., τις οποίες κατέθεσε με σύνταξη επί του σώματος τους πράξεως παραδόσεως και παραλαβής στο εν λόγω Τελωνείο, εγγυήθηκε υπέρ της ειρημένης ανώνυμης εταιρίας για τα ως άνω ποσά, στα οποία ανέρχονται οι δασμοί και οι φόροι των διά των ανωτέρω διασαφήσεων μεταποιήσεως, του Τελωνείου αυτού παραληφθέντων με

προσωρινή ατέλεια προς περαιτέρω επεξεργασία υλικών για την κατασκευή ενδυμάτων και ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει εις πρώτη ζήτηση, παρατηθείσα του δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως, στην περίπτωση κατά την οποία η υπέρ της η εγγύηση ανώνυμη εταιρία δεν ήθελε εξάγει στην αλλοδαπή τα παραληφθέντα υλικά υπό μορφή ετοιμών βιομηχανικών προϊόντων εντός της νόμιμης προθεσμίας από την παραλαβή τους.

Όντως η παραπάνω εταιρία παρέλαβε με τις πιο πάνω διασαφήσεις από το Τελωνείο Β. με προσωρινή ατέλεια υφάσματα και υλικά ραπτικής, που είχε εισάγει από την Δυτική Γερμανία για μεταποίηση και επανεξαγωγή υπό την μορφή ετοιμών ενδυμάτων. Όπως όμως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη ειδική πρόσκληση και στα υπ' αρ. .../87 και .../90 έγγραφα της Διευθύνσεως του Τελωνείου Β. τα παραληφθέντα ως άνω είδη και υλικά δεν επανεξήχθησαν μεταποιημένα στην αλλοδαπή μέσα στη νόμιμη προθεσμία, ούτε βρέθηκαν στις αποθήκες της ως άνω ανώνυμης εταιρίας κατά τον έλεγχο και την απογραφή που διενεργήθηκε από την Τελωνειακή αρχή Βόλου στις 27 και 28.8.1983.

Κατόπιν αυτών η ειρημένη τελωνειακή αρχή προέβη στη οριστική χρέωση και βεβαίωση των αναλογούντων επί των μη επανεξαχθεισών ποσοτήτων πρώτων υλών, που μνημονεύονται στις προαναφερόμενες διασαφήσεις μεταποιήσεως δασμών και λοιπών φόρων εισαγωγής σε βάρος της ειρημένης εταιρίας, που τις είχε εισάγει από την αλλοδαπή συνολικού ποσού 9.734.163 δραχμών, και με την προσβαλλόμενη υπ' αρ. .../26.3.87 ειδική πρόσκληση κάλεσε σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ την πρώτη εφεσίβλητη εγγυήτρια να καταβάλει εις αυτή εντός προθεσμίας οκτώ (8) ημερών από την συντελε-

σθείσα τις 21.4.87 επίδοσή της σ' αυτήν το παραπάνω ποσό, αλλ' η τελευταία δεν συμμορφώθηκε προς το περιεχόμενο της ειδικής προσκλήσεως και άσκησε με την νόμιμη εκπρόσωπό της κατ' αυτής (ειδικής προσκλήσεως) την από 6.5.87 προσφυγή ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου, που την απέρριψε.

Στη συνέχεια επιδόθηκε στην νόμιμη εκπρόσωπο αντιπρόεδρο του Δ.Σ της πρώτης εφεσίβλητης Γ.Ε. (δεύτερη εφεσίβλητη) στις 24.8.90 η εκ των ενδίκων ειδικών προσκλήσεων υπ' αρ. .../21.8.90 μετά της συνημμένης εις αυτήν καταστάσεως των βεβαιωθέντων σε βάρος της δασμών και φόρων συνολικού ποσού 9.734.163 δραχμών, προσκαλώντας αυτές να προβούν στην καταβολή του βεβαιωθέντος ως άνω ποσού μέσα σε προθεσμία 20 ημερών από την επίδοση της προσκλήσεως. Κατά των ως άνω ειδικών προσκλήσεων οι ανακόπτουσες άσκησαν την υπό δίκη ανακοπή, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση.

Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η Τελωνειακή αρχή Βόλου νομίμως και εγκύρως προέβη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 της ύπερθεν κοινής υπουργικής αποφάσεως στην οριστική χρέωση και βεβαίωση των δασμών και λοιπών φόρων, που αντιστοιχούν στα εισαχθέντα υφάσματα και άλλα υλικά προς μεταποίηση και μη εξαχθέντα εμπροθέσμως ενδύματα και λοιπά είδη καθώς και στην δικαστική είσπραξη αυτών από την πρώτη εφεσίβλητη. Το γεγονός ότι ο έλεγχος της τελωνειακής αρχής δεν ενεργήθηκε κατά την διάρκεια της νόμιμης εξάμνης προθεσμίας και "άμα τη λήξει αυτής", αλλά συντελέστηκε στις 27 και 28.8.1993, δεν σημαίνει ότι η γενόμενη κατά τα ανωτέρω οριστική χρέωση και βεβαίωση των δασμών και λοιπών φόρων σε βάρος της πρώτης εφεσίβλητης και η επιδίωξη ει-

σπράξεώς τους κατά της διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. είναι παράνομη και άκυρη. Άλλωστε η πρώτη εφεσίβλητη ουδέ καν ισχυρίζεται ότι εάν εγένετο εμπρόθεσμος έλεγχος από την τελωνειακή αρχή της πραγματοποιήσεως της μεταποίησεως των εισαχθεισών πρώτων υλών και της εξαγωγής των εξ αυτών κατασκευασθέντων ειδών, θα διεπιστώνετο ότι είχε γίνει εμπρόθεσμη εξαγωγή των μεταποιηθέντων υλικών. Απεναντίας η εν λόγω εφεσίβλητη ρητώς συνομολογεί με την υπό κρίση ανακοπή του ότι δεν είχε γίνει επανεξαγωγή των υλικών, που η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία "Βιομηχανία ενδυμάτων Β. Α.Ε" παρέλαβε από το Τελωνείο με προσωρινή ατέλεια.

Εξ άλλου, από καμιά διάταξη της προαναφερομένης υπουργικής αποφάσεως δεν προκύπτει ότι η τήρηση της προπαρατεθείσας προθεσμίας ελέγχου της μεταποίησεως και της επανεξαγωγής έχει ταχθεί επί ποινή ακυρότητας της χρεώσεως και της βεβαίωσης των δασμών και των λοιπών φόρων, ή ότι η μη διενέργεια του ελέγχου εντός αυτής συνεπάγεται έκπτωση του Δημοσίου από το δικαίωμά του να προβεί στην οριστική χρέωση και βεβαίωση των δασμών και φόρων σε βάρος του εισαγωγέως και του εγγυητού. Κατά συνέπειαν η πρώτη εφεσίβλητη υποχρεούται στην καταβολή του προαναφερθέντος ποσού των αναλογούντων στις εισαχθείσες εκ της αλλοδαπής και παραληφθείσες από το Τελωνείο Βόλου με προσωρινή ατέλεια κατόπιν καταθέσεως προσωπικών εγγράφων εγγυήσεών του πρώτες ύλες (υφάσματα κλπ) προς μεταποίηση και επανεξαγωγή των κατασκευασθέντων μ' αυτές ενδυμάτων δασμών και λοιπών φόρων, επειδή αυτή δεν επανεξήγαγε τα παραχθέντα είδη μέσα στην από το άρθρο 1 στοιχείο β' της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως οριζόμενης εξάμνης

προθεσμίας από την παραλαβή των πρώτων υλών. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν έχει καθορισθεί συμβατικώς διάφορη από την πιο πάνω νόμιμη προθεσμία ούτε έχει γίνει παράταση αυτής.

Έπειτα από αυτά η πρωτόδικη απόφαση που δέχτηκε ως νόμιμη και βάσιμη τον δεύτερο λόγο της ανακοπής με τον οποίο οι ανακόπτουσες διατείνονται ότι η χρέωση, ο καταλογισμός και η βεβαίωση των ως άνω δασμών και λοιπών φόρων σε βάρος της πρώτης εφεσίβλητης είναι άκυρη και μη σύννομη, διότι δεν έγινε εμπρόθεσμος έλεγχος εντός εξαμήνου της επανεξαγωγής των εισαχθεισών πρώτων υλών, υπέπεσε στο νομικό σφάλμα της μη ορθής εφαρμογής του νόμου, γι' αυτό και κατά παραδοχή ως βασίμου του δευτέρου λόγου εφέσεως, με τον οποίο αποδίδεται σ' αυτήν η πλημμέλεια της εσφαλμένης του νόμου εφαρμογής, πρέπει να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση, να κρατηθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο αυτό και να δικασθεί κατ' ουσίαν η ανακοπή .

Ο πρώτος λόγος της υπό κρίση ανακοπής ότι οι επίμαχες ειδικές προσκλήσεις είναι άκυρες και μη σύννομες, επειδή δεν τηρήθηκε με επιμέλεια της Τελωνειακής αρχής η διαδικασία επιλύσεως των αμφισβητήσεων και διαφορών με απόφαση της αρμόδιας επιθεωρήσεως Τελωνείων, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι η διαδικασία αυτή ακολουθείται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως, μόνον όταν αναφέρονται αμφισβητήσεις και διαφορές μεταξύ τελωνειακής αρχής και εισαγωγέως-μεταποιητού, που αφορούν στις ενδείξεις των φύλλων πιστώσεως και εξόφληση και τακτοποίηση των οικείων μεταποιήσεων και ειδικότερα εις θέματα ασφαριών ή ελλείψεων ορισμένων δηλωθέντων στοιχείων ή προσδιορισμού ώρας, προθεσμιών κλπ.,

πράγμα το οποίο όμως οι εφεσίβλητες δεν ισχυρίζονται ότι συμβαίνει στην προκείμενη υπόθεση.

Η αναστολή εισπράξεως ληξιπροθέσμων χρεών, των προβληματικών επιχειρήσεων δεν επεκτείνεται και στους εγγυητές αυτών, ακόμη και στις περιπτώσεις, που οι προβληματικές επιχειρήσεις τίθενται υπό καθεσώς ειδικής διαχειρήσεως του άρθρου 9 του Ν.1386/85, γι' αυτό και ο πέμπτος λόγος της ανακοπής με τον οποίο οι εφεσίβλητες διατείνονται ότι δεν υποχρεούνται στην καταβολή του επιδικίου ποσού δασμού και φόρων, επειδή η υπέρ ης η εγγύηση ανώνυμη εταιρία έχει υπαχθεί στο καθεσώς του νόμου 1386/1985, πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμος.

Όπως αποδεικνύεται από τις επίμαχες έγγραφες προσωπικές εγγυήσεις της πρώτης ανακόπτουσας αυτή ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει εις πρώτην ζήτηση τα ποσά των δασμών και φόρων, παραιτηθείσα από το δικαίωμα της διζήσεως. Κατά συνέπεια ο συναφής λόγος της ανακοπής, με τον οποίο αυτή υποστηρίζει ότι δεν οφείλει το αξιούμενο ποσό στο καθού η ανακοπή επειδή αυτό δεν επιδίωξε να εισπράξει το εν λόγω ποσό κατά πρώτο λόγο από την υπέρ ης η εγγύηση ανώνυμη εταιρία και μετά να στραφεί εναντίον της κρίνεται απορριπτός ως μη νόμιμος σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 857 αρ. 1 Α.Κ.

Όπως προκύπτει απ' το άρθρο 862 ΑΚ με το οποίο ορίζεται ότι, ο εγγυητής ελευθερώνεται εφόσον από πταίσμα του δανειστού έγινε αδύνατη η ικανοποίησή του από τον οφειλέτη, προϋπόθεση της αποσβέσεως της εγγυήσεως και ελευθερώσεως του εγγυητού, είναι να γίνει αδύνατη η ικανοποίηση του δανειστού από τον πρωτοφειλέτη, η δε αδυναμία αυτή ικανοποιήσεως του δανειστού, να οφείλεται σε πταίσμα αυτού του ιδίου του δανειστού (ΑΠ

594/86, Δ/νπ, 28, 830, ΑΠ353/71, ΝοΒ, 19, 988). Η πιο πάνω διάταξη θέτει τον κανόνα της ελευθερώσεως του εγγυητού εκπτώσεως του δανειστή. Το πταίσμα αυτού συνιστά όχι μόνο ο δόλος και η βαριά αμέλεια περί την είσπραξη της απαίτησεως, αλλά και η ελαφρά αμέλεια, εκδηλούμενη είτε δι' ενέργειας, είτε διά παραλείψεως ένεκα των οποίων κατέστη αδύνατη η από τον πρωτοφειλέτη ικανοποίηση αυτού (ΑΠ353/71, ΝΟΒ, 19,988). Την ύπαρξη του πταίσματος του δανειστή πρέπει να επικαλεσθεί κατά την πρώτη επί ακροατηρίου συζήτηση (ΑΠ 590/66, ΝοΒ, 15, 508, Σπ. Βρέλλης εις Ερμ. ΑΚ. Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, άρθρο 862, αρ. 9) και να αποδείξει ο εγγυητής, για να αποκρούσει την εναντίον του αγωγή του δανειστή (Καυκάς, ειδ. Ενοχ. Τομ. Β, σελ. 506, Ζέπος, ΕρμΑΚ, 862 αρ. 7, Βρέλλης, ο.π). Ο εγγυητής ελευθερώνεται και αν ακόμη έχει παραιτηθεί από την ένσταση διζήσεως (Γ. Βάλληνας, άρθρο 862, Καυκάς, Ειδ. Ενοχ. Τομ. Β', σελ. 507, Ζέπος, ΕρμΑΚ 862 αρ. 6, ΑΠ 254/52, ΕΕΝ, 19, 611, Βρέλλης, ο.π, αρ. 10), όχι μόνο γιατί καμιά διάκριση δεν κάνει σχετικά το άρθρο 862 ΑΚ (Ζέπος, Ερμ ΑΚ, 862, αρ. 6, ΕφΠατρ. 229/57, ΝΟΒ, 6,51, Εφ.Κρ. 34/62, ΝΟΒ, 11,37, Βρέλλης, ο.π), αλλά και γιατί η παροχή του εγγυητού είναι οπωσδήποτε παρεπομένη της κύριας οφειλής, έστω και αν στη συγκεκριμένη περίπτωση η ένσταση της διζήσεως δεν λειτουργεί (Ζέπος, ΕρμΑΚ, 862 αρ. 6, Εφ.Θεσ. 1664/71, ΕΜΔ.Δ, 23, 189, Βρέλλης, ο.π.αρ. 10).

Τέλος, πταίσμα του δανειστή δύναται να κριθεί ότι υπάρχει στην περίπτωση κατά την οποίαν προκειμένου περί εγγυήσεως αορίστου χρόνου ο δανειστής αμέλησε να καταδιώξει εγκαίρως τον πρωτοφειλέτην, ο οποίος μετά ταύτα κατέστη ανεξίτητος, έστω και αν ο εγγυητής δεν έκανε χρήση των από τα άρθρα 867-868

ΑΚ δικαιωμάτων του (Καυκάς, Ειδ. Ενοχ. Τομ. Β' σελ. 506).

Στην προκείμενη περίπτωση οι ανακόπτουσες προβάλλουν με τους τρίτο και τέταρτο λόγους της ανακοπής τους ότι ελευθερώθηκαν από την δοθείσα από την πρώτη από αυτές εγγύηση αορίστου χρόνου για καταβολή των επιμέσων δασμών και φόρων, διότι το Τελωνείο Β. αμέλησε να καταδιώξει εγκαίρως την πρωτοφειλέτιδα εταιρία, η οποία κατέστη αναξίτητος και από πταίσμα της δεν αναζήτησε τους ένδικους δασμούς και φόρους τον 9ο μήνα του 1982 έως και τον 8ο μήνα του 1983 από τις προσβαλλόμενες διασαφήσεις μεταποιήσεως. Έτσι όμως διατυπούμενοι οι λόγοι αυτοί της κρινόμενης ανακοπής, χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό του αναξίτητου της πρωτοφειλέτιδας εταιρίας με έκθεση: α) των περιουσιακών στοιχείων αυτής κατά τον χρόνο παροχής της εγγυήσεως β) της αξίας αυτών κατά τον ίδιο χρόνο σε σχέση με την ασφαλιζόμενη απαίτηση του Ελληνικού Δημοσίου, γ) της αιτίας από την οποία η πρωτοφειλέτιδα εταιρία έγινε αναξίτητος, δηλαδή της τυχόν απώλειας ή μειώσεως της αξίας των περιουσιακών της στοιχείων και δ) του χρόνου κατά τον οποίο εγένετο αυτό, δηλαδή του χρόνου κατά τον οποίο η πρωτοφειλέτιδα κατέστη αναξίτητος, ώστε να είναι δυνατή η κρίση του δικαστηρίου, τόσο για το αναξίτητο αυτό της πρωτοφειλέτιδας εταιρίας, όσο και για τον απώδη σύνδεσμο του επικαλούμενου πταίσματος του Ελληνικού Δημοσίου προς το αναξίτητο της πρωτοφειλέτιδας, είναι απορριπτέοι ως αόριστοι.

Έπειτα από όσα έχουν προεκτεθεί πρέπει να απορριφθεί η υπό δίκη ανακοπή...

83/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας
Εισηγητής: Ευστ. Τσουκαλάς

Δικηγόροι: Γεωρ. Κοντογιώργος, Κων. Κλειδωνάρης

Η εκπρόθεσμη έφεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη, το δε απαράδεκτο αυτής καταλαμβάνει και τους πρόσθετους λόγους, που έχουν παρακολουθηματικό χαρακτήρα σε σχέση με την έφεση, έστω και αν εμφανίζονται ως αυτοτελής διαδικαστική πράξη.

Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 518 παρ.1, 532 ΚΠολΔ, προκύπτει ότι η προθεσμία προς άσκηση εφέσεως διά τον εκκαλούντα, που διαμένει στην Ελλάδα είναι τριάντα (30) ημερών και αρχίζει από την επομένη ημέρα, που έγινε η επίδοση της αποφάσεως, η οποία υπόκειται σε έφεση (ΑΠ 1012/1979 ΝοΒ 28, 477, ΑΠ 56/1978 ΑρΧΝ 29, 546, ΑΠ 1090/1974 ΝοΒ 23,632), σε περίπτωση δε που η έφεση δεν ασκήθηκε εμπρόθεσμα και κατά τις νόμιμες διατυπώσεις, το δικαστήριο την απορρίπτει ως απαράδεκτη και αυτεπαγγέλτως (ΑΠ 1183/1987 ΕΕΝ 1988, 619, ΕφΑθ 5472/1987 ΕλλΔνη 30,795, ΕφΑθ 7492/1986 ΕλλΔνη 28, 686). Το απαράδεκτο της εφέσεως καταλαμβάνει και τους πρόσθετους λόγους αυτής, που έχουν παρακολουθηματικό χαρακτήρα σε σχέση με την έφεση, έστω και αν εμφανίζονται ως αυτοτελής διαδικαστική πράξη (ΕφΑθ 10716/1980 ΕλλΔνη 22,522).

Στην προκειμένη περίπτωση υπόκεινται προς εκδίκαση η υπ' αρ. κατ. .../14.4.2000 έφεση και οι από 10.1.2002 πρόσθετοι λόγοι εφέσεως του εκκαλούντος Β.Χ. ή Β. κατά της υπ' αρ. 263/1999 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, που εκδόθηκε κατά την τακτική διαδικασία επί αγωγής του ενάγοντος (εφεσιβλήτου) Α.Κ., που ζητούσε την διανομή του εις αυτήν περιγραφόμενου ακινήτου. Η ανωτέρω έφεση, όπως αποδεικνύεται από

την κάτωθι αυτής συνταχθείσα έκθεση του Γραμματέως του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, κατατέθηκε ενώπιον αυτού την 14.4.2000. Όμως η εκκαλούμενη απόφαση επιδόθηκε νομότυπα στην σύνοικο θυγατέρα του εκκαλούντος Μ.Χ., λόγω του ότι δεν ανευρέθη ο ίδιος στην κατοικία του (άρθρ. 128 παρ.1 ΚΠολΔ) κατά την 15.2.2000, όπως αυτό προκύπτει από την προσκομιζομένη από τον εφεσίβλητο υπ' αρ. .../15.2.2000 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Ε.Κ.. Συνεπώς η κρινομένη έφεση, ασκηθείσα μετά την παρέλευση της 30ημέρου προθεσμίας του άρθρου 518 παρ.1 ΚΠολΔ, είναι εκπρόθεσμη. Κατ' ακολουθίαν, πρέπει να απορριφθεί τόσο η κρινομένη έφεση ως απαράδεκτη, όσο και οι επί αυτής πρόσθετοι λόγοι...

101/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης

Εισηγητής: Αθαν. Νικολέτας

Δικηγόροι: Δημ. Κοντογιάννης, Χρ. Χασιώτης

Επί αγωγής διατροφής, κατά τόπο αρμόδιο είναι το Δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία ο δικαιούχος της διατροφής, όπου είναι εκπληρωτέα η οφειλόμενη από τον νόμο χρηματική παροχή της διατροφής

Η σύζυγος, διεστώτος του γάμου δεν δικαιούται διατροφής, εφ' όσον με το εκ της εργασίας της εισόδημα καλύπτει τις εν γένει ανάγκες διατροφής της.

Συνεισφορά των γονέων στη διατροφή των τέκνων. Μαθηματικός υπολογισμός της βαρύνουσας κάθε γονέα διατροφής. Στοιχεία καθορισμού των διατροφικών αναγκών των ανηλίκων.

Από τις ένορκες καταθέσεις των εξετασθέντων μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι

διάδικοι σύζυγοι τέλεσαν νόμιμο θρησκευτικό γάμο στην Π. Τρικάλων, την 24.8.1991, από τον οποίο απέκτησαν δύο τέκνα τον Γ. και την Α., ηλικίας, κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής (14.9.1999), έξι (6) και πέντε (5) ετών, αντίστοιχα. Μετά τον γάμο τους εγκαταστάθηκαν στα Τρίκαλα και σε μισθωμένη οικία, όπου συμβίωσαν σε σχετική αρμονία κατά την πρώτη τριετία, μετέπειτα όμως άρχισαν να δημιουργούνται μεταξύ τους επεισόδια, κατά τα οποία αλληλοϋβρίζοντο, επιρρίπτοντας ο ένας στον άλλο την ευθύνη για την μη αρμονική συμβίωσή τους. Η κατάσταση αυτή τους απομάκρυνε ψυχικά και για μεγάλα χρονικά διαστήματα δεν είχαν σαρκικές σχέσεις. Γενεσιουργός αιτία της δυσαρμονίας αυτής στην έγγαμη συμβίωση αποτέλεσε η αδιαφορία του εναγομένου στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από τον γάμο για "συγκλήρωση του βίου παντός" και συγκεκριμένα η απροθυμία του να συνευρίσκεται ερωτικά με τον σύζυγό του, την οποία απέδιδε η τελευταία σε έλλειψη σχετικής επιθυμίας του γι' αυτήν, ενώ η ίδια άρχισε, να τον υποπευτείται για ομοφυλοφιλικές τάσεις, τις δε υποψίες αυτές έκανε γνωστές σε ανθρώπους του περιβάλλοντός των με αποτέλεσμα να διαταραχθούν ακόμη περισσότερο οι μεταξύ τους σχέσεις. Μέσα σε τέτοιο κλίμα συμβιώνοντας οι διάδικοι σύζυγοι αποφάσισαν να λύσουν τον γάμο τους με συναινετικό διαζύγιο και για τον λόγο αυτό συνέταξαν και υπέγραψαν το από 3.9.1996 ιδιωτικό συμφωνητικό, με το οποίο ρύθμισαν την γονική μέριμνα των ανηλίκων, που θα ασκούσαν έκτοτε από κοινού, ανατέθηκε η επιμέλεια αυτών στην μητέρα τους, ρυθμίσθηκε ο τρόπος επικοινωνίας του πατέρα τους με αυτά και επί πλέον συμφώνησαν να καταβάλει ο πατέρας των ανηλίκων ως διατροφή τους το ποσό των 50.000 δραχμών μη-

νιαίως για τον καθένα από αυτά και για την διατία από 3.9.1996 έως 2.9.1998. Στην διάρκεια του ίδιου ως άνω μηνός Σεπτεμβρίου 1996 διασπάσθηκε η έγγαμη συμβίωση των διαδίκων, οι οποίοι αποχώρησαν από την οικογενειακή στέγη και η μεν ενάγουσα με τα δύο ανήλικα τέκνα τους εγκαταστάθηκαν στην ίδια πόλη (Τρίκαλα) και σε μισθωμένη οικία, ο δε εναγόμενος λίγους μήνες αργότερα από την ενάγουσα, αναχώρησε από τα Τρίκαλα και εγκαταστάθηκε, για λόγους εργασίας του, στην Αθήνα και σε μισθωμένη οικία.

Καθόσον αφορά την ως άνω διατροφή των ανηλίκων, αυτή, με κοινή επίσης συμφωνία των διαδίκων, αναπροσαρμόσθηκε από 1.9.1998 και εντεύθεν για ένα έτος στο ποσό των 110.000 δραχμών και για τα δύο ανήλικα, το οποίο ποσό και εισέπραξε η ενάγουσα κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα. Ακολούθως με αίτηση της ενάγουσας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 567/1999 απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων, η οποία μεταξύ άλλων επιδίκασε προσωρινή μηνιαία διατροφή, στην ίδια ατομικά το ποσό των 75.000 δραχμών στα δε ανήλικα τέκνα Γ. και Α. 70.000 και 95.000 δρχ., αντίστοιχα.

Μετά ταύτα η ενάγουσα ήγειρε ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου την ένδικη τακτική αγωγή διατροφής για την ίδια ατομικά και για λογαριασμό των ανηλίκων. Η αγωγή αυτή αρμοδίως κατά τόπον εισήχθη προς εκδίκαση ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου έχει, όπως συνομολογείται από τους διαδίκους, την κατοικία της η ενάγουσα και τα τέκνα της και όπου είναι εκπληρωτέα η οφειλόμενη από τον νόμο χρηματική παροχή της διατροφής (άρθρ. 33 ΚΠολΔ και 321 ΑΚ, ΕΑ 2260/1993 ΕλλΔνη 1994,443, ΕφΘεσ. 3312/1998

Ελλάδα 1999,1387). Επομένως ο πρώτος λόγος της εφέσεως ότι κατά τόπο αρμοδιότητα για την ένδικη αγωγή είχε το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, στη περιφέρεια του οποίου είχε την κατοικία ο εναγόμενος κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμος.

Περαιτέρω καθόσον αφορά την παρουσία και τα εισοδήματα των διαδίκων στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα για τον καθορισμό της διατροφής που δικαιούνται ή όχι η ενάγουσα και τα ανήλικα τέκνα, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο εναγόμενος είναι ακτινολόγος ιατρός και εργάστηκε κατά το επίδικο χρονικό διάστημα στο Νοσοκομείο "Η ΑΓΙΑ ..." ως ακτινοδιαγνώστης ιατρός με τον βαθμό του επιμελητή β' και α', λαμβάνοντας με τον βαθμό β', βασικές καθαρές μηνιαίες αποδοχές 399.727 δραχμών και καθαρές αποδοχές εφημερίων κατά μέσο όρο μηνιαίως 197.400 δραχμών, ήτοι συνολικά (399.727 + 197.400) 597.127 δρχ. μηνιαίως πλέον των νομίμων επιδομάτων εορτών και αδειάς (βλ. υπ' αριθ. .../17.6.1999 βεβαίωση του ως άνω νοσοκομείου) και με τον βαθμό του επιμελητή α', βασικές καθαρές μηνιαίες αποδοχές 468.172 δραχμών και καθαρές αποδοχές εφημερίων κατά μέσο όρο μηνιαίως 224.768 δραχμών, ήτοι συνολικά (468.172 + 224.768) 692.940 δρχ. μηνιαίως (βλ. υπ' αριθ. .../14.12.1999 βεβαίωση του ως άνω νοσοκομείου). Ελάμβανε δηλαδή ο εναγόμενος, κατά το επίδικο χρονικό διάστημα, από την εργασία του ως ιατρού, κατά μέσο όρο μηνιαίως (597.127 + 692.940 = 1.290.067 : 2 = 645.033) 645.033 δρχ. Εισόδημα από άλλη πηγή και δη από εκμίσθωση αγρών δεν αποδείχθηκε ότι είχε ο εναγόμενος κατά το ως άνω χρονικό διάστημα. Και ναί μεν είναι συγκύριος κατά 3/20 εξ α-

διαιρέτου τριών αγρών εκτάσεως 2835 τ.μ. 5726 τ.μ και 9898 τ.μ, αντίστοιχα, που βρίσκονται στην κτηματική περιφέρεια του χωριού καταγωγής του (Δρ.), πλην δεν αποδείχθηκε η εκμίσθωση αυτών ή κατ' άλλο τρόπο εκμετάλλευσή τους, έτσι ώστε να αποφέρουν κάποιο εισόδημα σ' αυτόν.

Από το ως άνω εισόδημα εκ της εργασίας του, ο εναγόμενος κατέβαλλε για ενοίκιο κατοικίας του στην Αθήνα 80.000 δρχ. μηνιαίως (βλ. από 23.9.1998 μισωτήριο) πλέον των λειτουργικών εξόδων της κατοικίας αυτής (φως, νερό κλπ) και 166.728 δρχ. ετησίως (δηλαδή 13.894 δρχ. μηνιαίως) για ασφάλιστρα (ασφάλεια ζωής) των ανηλικών (βλ. από 25.11.1998 βεβαίωση της ασφαλιστικής εταιρείας ...).

Καθόσον αφορά την ενάγουσα, η οποία εργάζεται ως χειρίστρια ακτινολογικού μηχανήματος στο Κέντρο Υγείας Κ., ελάμβανε κατά το επίδικο χρονικό διάστημα καθαρές μηνιαίες αποδοχές 262.400 δρχ., πλέον νόμιμων επιδομάτων εορτών και αδειάς (βλ. υπ' αριθ. .../1999 βεβαίωση του Νοσοκομείου). Βαρύνονταν δε αυτή με πληρωμή ενοικίου κατοικίας της ποσού 75.000 δραχμών μηνιαίως, πλέον των λειτουργικών εξόδων αυτής. Ως προς τα ανήλικα τέκνα, το ένα από αυτά και δη ο Γ. έχει, ως αποζημίωση χρήσεως ιδανικού μεριδίου του σε επίκοινο ακίνητο, μηνιαίο εισόδημα 40.000 δραχμών, το οποίο όμως είναι ανεπαρκές για την διατροφή του, εν όψει του ότι δεν έχει περαιτέρω εισοδήματα από περιουσία ή άλλους πόρους και δεν μπορεί να εργασθεί λόγω της ανηλικότητάς του. Για τους ίδιους λόγους (έλλειψη εισοδημάτων, ανηλικότητα) και η θυγατέρα τους Α. δεν έχει την δυνατότητα αυτοδιατροφής της.

Με βάση την ως άνω οικονομική κα-

τάσταση των διαδίκων και τις εν γένει περιστάσεις τούτων, το Δικαστήριο κρίνει ότι η ενάγουσα, η οποία σύμφωνα με τα προεκτεθέντα διέκοψε την έγγαμη συμβίωση για εύλογη αιτία, με συνέπεια να παρέχεται σ' αυτήν το δικαίωμα να αξιώσει διατροφή από τον σύζυγό της, (άρθρ. 1391 παρ.1 ΑΚ), δεν δικαιούται εν τούτοις στην προκειμένη περίπτωση διατροφής, διότι με το ως άνω από την εργασία της εισόδημα καλύπτει τις εν γένει ανάγκες διατροφής της που δημιουργήθηκαν από την διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης. Κατά συνέπεια τούτων η εκκαλουμένη απόφαση που επιδίκασε στην ενάγουσα στην ίδια ατομικά μηνιαία διατροφή ποσού 35.000 δραχμών, εσφαλμένα τον νόμο εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, ο δε σχετικός λόγος της εφέσεως πρέπει να γίνει δεκτός ως κατ' ουσία βάσιμος.

Περαιτέρω καθόσον αφορά τα ανήλικα τέκνα δικαιούνται και αυτά διατροφή, η οποία προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες τους, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες ζωής τους και περιλαμβάνει όσα είναι αναγκαία για την συντήρηση, ανατροφή και εκπαίδευσή τους ως μαθητών Δημοτικού Σχολείου. Ειδικότερα: α) τα δίδακτρα των ανηλίκων, τα οποία, σημειωτέον, φοιτούν σε ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο, ανέρχονται σε 43.000 δρχ. μηνιαίως για το καθένα από αυτά, δαπάνη που θεωρείται αναγκαία και σύμφωνη με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γονέων του, β) επιμερισμός μισθώματος κατοικίας (75.000 : 3=) 25.000 δρχ. μηνιαίως για το καθένα, γ) λειτουργικά έξοδα κατοικίας (φως, νερό, τηλέφωνο, θέρμανση κλπ) 22.000 δρχ. μηνιαίως για το καθένα και δ) έξοδα τροφής, ενδύσεως, υποδήσεως, αναψυχής και ιατρικής περίθαλψης, πέραν των καλυπτομένων από το Δημόσιο κλπ, 90.000 δρχ. μηνιαίως για

το καθένα και συνολικά 180.000 δρχ. για κάθε ένα. Με βάση τις ως άνω δαπάνες πρέπει να προσδιορισθεί η μηνιαία διατροφή, της μεν ανήλικης Α. σε 180.000 δρχ. του δε Γ. σε 140.000 δρχ., αφαιρούμενου δηλαδή από τις 180.000 δρχ. του προαναφερθέντος εισοδήματός του, δηλαδή του ποσού των 40.000 δραχμών. Τα ποσά αυτά δικαιούνται να τα ζητήσουν τα ανήλικα και από τους δύο γονείς τους, που βαρύνονται ανάλογα με την προαναφερθείσα οικονομική τους δυνατότητα και τις λοιπές οικονομικές υποχρεώσεις τους.

Έτσι ο εναγόμενος πατέρας τους, με βάση το μηνιαίο εισόδημά του των 645.033 δραχμών, πρέπει να συνεισφέρει για την διατροφή της ανήλικης Α. το ποσό των $(645.033 + 262.400 = 907.433 \text{ δρχ.} - 180.000 \text{ δρχ.} \times 645.033 / 907.433 =)$ 127.950 δρχ. ή 375 Ευρώ. Για την διατροφή δε του ανηλίκου Γ. το ποσό των $(140.000 \text{ δρχ.} \times 645.033 / 907.433 = 99.516 \text{ δρχ.} \text{ ή } 292 \text{ Ευρώ.}$ Κατά το υπόλοιπο ποσό της διατροφής των ανηλίκων και δη 52.050 δραχμών ή 153 Ευρώ για την Α. και 40.484 δραχμών ή 119 Ευρώ για τον Γ. βαρύνεται η μητέρα τους, κατά παραδοχή ως κατ' ουσία βασίμου νομίμου ενστάσεως του εναγομένου περί συνεισφοράς της στην διατροφή αυτών (άρθρ. 1489 § 2 ΑΚ).

Κατά συνέπεια των ανωτέρω, η εκκαλουμένη απόφαση η οποία κατά μερική παραδοχή της αγωγής και της ενστάσεως συνεισφοράς του εναγομένου προσδιόρισε την μηνιαία συνεισφορά του πατέρα των ανηλίκων στην διατροφή αυτών στο ποσό των 107.000 δραχμών για τον Γ. και 114.000 δραχμών για την Α., αντί των πράγματι οφειλομένων κατά τα προαναφερθέντα ποσών των 99.516 δραχμών ή 292 Ευρώ και 127.950 δραχμών ή 375 Ευρώ αντίστοιχα, έσφαλε στην εκτίμηση

των αποδείξεων...

169/2002

Πρόεδρος: Αποστ. Στρατίκης
Εισηγητής: Παναγ. Θεοδωρόπουλος
Δικηγόροι: Θεοφ. Κώτσιου, Ιωαν. Ηλιάδης

Δεν συνιστούν βλαπτική μεταβολή οι τροποποιήσεις της εργασιακής σύμβασης, που προέρχονται από άλλη, εκτός του εργοδότη, πηγή, όπως από το νόμο, ΣΣΕ, ΔΑ ή από κανονισμό εργασίας.

Μέρες δικαιούμενης ανάπαυσης του προσωπικού των ΚΤΕΛ.

Ο ενάγων και ήδη εφεσίβλητος με την από 13.9.1999 αγωγή του που άσκησε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας ιστόρησε ότι με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου προσλήφθηκε από το εναγόμενο στο οποίο προσέφερε τις υπηρεσίες του ως ηλεκτικής. Ότι ενώ το εναγόμενο μέχρι και το έτος 1994 απασχολούσε αυτόν, κατά την εκτέλεση της ως άνω εργασίας του, επί 24 Κυριακές το χρόνο, από το έτος 1995 και εφεξής με μονομερή απόφασή του, την οποία αυτός δεν αποδέχθηκε, απασχολεί αυτόν μόνο επί 18 Κυριακές κατά μέσο όρο κατ' έτος, με συνέπεια να υφίσταται αυτός οικονομική βλάβη. Ζήτησε δε την αναγνώριση της υποχρέωσης του εναγομένου να τον απασχολεί στην ως άνω εργασία του επί 24 Κυριακές το χρόνο, να του καταβάλει τα οφειλόμενα από 1.1.1995 και εφεξής, με απαγγελία προσωπικής κράτησης και χρηματικής ποινής σε βάρος του νομίμου εκπροσώπου του. Στην αγωγή αυτή εκδόθηκε κατ' αντιμωλίαν των διαδίκων η εκκαλουμένη απόφαση με την οποία αφού αυτή κρίθηκε ως νόμιμη, ως προς το πρώτο ως άνω αίτημά της έγινε εν μέρει δεκτή αυτή ως βάσιμη

κατ' ουσίαν και αναγνωρίσθηκε η υποχρέωση του εναγομένου να απασχολεί τον ενάγοντα στην ως άνω εργασία του κατά 24 Κυριακές το χρόνο. Κατ' αυτής παραπονεύεται το εναγόμενο με την ένδικη έφεσή του και για τους σε αυτή αναφερόμενους λόγους (κακή εκτίμηση των αποδείξεων και εσφαλμένη του νόμου εφαρμογή) αιτούμενο την εξαφάνισή της προς το σκοπό της απόρριψης της ως άνω αγωγής.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 7 παρ.1 του ν. 2112/1920, "πάσα μονομερής μεταβολή των όρων της υπαλληλικής συμβάσεως βλάπτουσα τον υπάλληλο θεωρείται ως καταγγελία ταύτης, δι' ην ισχύουν αι διατάξεις του παρόντος νόμου". Κατά την ερμηνεία της διατάξεως αυτής γίνεται δεκτό ότι για να είναι βλαπτική η τροποποίηση των όρων της εργασιακής σύμβασης, θα πρέπει να γίνεται μονομερώς από τον εργοδότη και χωρίς να έχει προς τούτο δικαίωμα είτε από το νόμο, με την ευρεία του όρου έννοια, είτε από τη σύμβαση, υπό την έννοια ότι ο εργοδότης επιχειρεί να την επιβάλλει, είτε κατά παράβαση των όρων της εργασιακής συμβάσεως ή του νόμου είτε κατά κατάχρηση του διευθυντικού του δικαιώματος (Στυλιανού Βλαστού: Μονομερής Βλαπτική Μεταβολή Συμβάσεως σε ΕΕργΔ. 59,150 επ. 1-δίδως σελ. 152 υπ' αριθμ. 5, Εφ.Αθ. 10.171/1986 ΕΕργΔ 46,840). Αντιθέτως δεν εμπίπτουν στο πεδίο των βλαπτικών μεταβολών, που απαγορεύονται από την ως άνω διάταξη οι τροποποιήσεις εκείνες που προέρχονται από άλλη, εκτός του εργοδότη, πηγή όπως λ.χ. από το νόμο, ή από συλλογική σύμβαση εργασίας, ή από διαιτητική απόφαση ή από κανονισμό εργασίας (βλ. Στυλ. Βλαστό όπου παραπάνω σελ. 154 υπ' αριθμ. 8α, ΑΠ 469/1984 ΕΕργΔ. 44,409 ΑΠ 115/1978 ΕΕργΔ. 37,473 και ΝοΒ 26,1362).

Εξάλλου κατά το άρθρο 8 §§ 1 και 4 του Π.Δ. 119/1973 “Περί κανονισμού των ωρών εργασίας και αναπαύσεως του προσωπικού κινήσεως των Κοινών Ταμείων Εισπράξεων Υπεραστικών Λεωφορείων (ΚΤΕΥΛ) και Κοινών Ταμείων Εισπράξεων Λεωφορείων (ΚΤΕΛ) υπεραστικών και αστικών τοιούτων απλής φυλακής”, ανάπαυσις είναι διακοπή της απασχολήσεως 24 ωρών τουλάχιστον, καθ’ ην το προσωπικόν δικαιούται να απομακρυνθή εκ της εργασίας του, χορηγουμένη ανά περίοδον κατά μέγιστον όριον 8 εργασίμων ημερών. Αι αναπαύσεις ορίζονται εις 13, εξ ων και 2 τουλάχιστον κατά Κυριακήν ανά περίοδον 91 εικοσιπενταώρων.

Στην προκειμένη περίπτωση από τις καταθέσεις των μαρτύρων αποδείξεως ... αποδείχθηκαν τα εξής: Δυνάμει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου που συνομολογήθηκε στη Λάρισα, άγνωστο ακριβώς πότε, το εναγόμενο ΚΤΕΛ Αστικών Λάρισας προσέλαβε τον ενάγοντα τον οποίο και απασχολούσε ως ελεγκτή στα δρομολόγια που αυτό πραγματοποιούσε με τα σε αυτό εντεταγμένα λεωφορεία. Το εναγόμενο μέχρι το έτος 1994 και σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό λειτουργίας του, ο οποίος του επέτρεπε να απασχολεί το προσωπικό του καθ’ όλες τις Κυριακές, πλην 2 τουλάχιστον Κυριακών σε περίοδο 91 εικοσιπενταώρων, απασχολούσε όλους τους εργαζομένους σ’ αυτό ως ελεγκτές ως και τον ενάγοντα επί 24 Κυριακές κατά μέσο όρο επισίως ήτοι κατά 6 Κυριακές ανά τριμηνία, και δεν απασχολούσε αυτούς κατά τις υπόλοιπες Κυριακές κατά τις οποίες αυτοί και ανεπαύοντο. Από το έτος 1995 και εφεξής το εναγόμενο απασχολεί τους εν αυτό εργαζομένους ως ελεγκτές, ως και τον ενάγοντα, κατά μέσο όρο επί 18 Κυριακές το χρόνο. Τούτο ό-

μως έπραξε αυτό σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό του, ο οποίος του επιτρέπει να απασχολεί τον ενάγοντα το μέγιστο κατά τις 10 Κυριακές κάθε χρονικού διαστήματος 91 ημερών, και τις υπόλοιπες δύο τουλάχιστον Κυριακές να βρίσκεται αυτός εν αναπαύσει, αλλά δεν υποχρεώνει αυτόν να απασχολεί τον ενάγοντα επί 10 Κυριακές του ως άνω χρονικού διαστήματος, αφού οι ημέρες της ανάπαυσης αυτού κατά τις Κυριακές πρέπει να είναι τουλάχιστον 2, εντός του ως άνω χρονικού διαστήματος, και άρα αυτές μπορούν να αυξάνονται με αντίστοιχη μείωση της απασχόλησης του ενάγοντος κατά τις Κυριακές. Με άλλα λόγια, το εναγόμενο και σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό του είχε την δυνατότητα να απασχολεί τον ενάγοντα από 1 έως 10 το πολύ Κυριακές κάθε χρονικού διαστήματος 91 ημερών και άρα τούτο δεν είχε υποχρέωση να απασχολεί τον ενάγοντα επί 6 Κυριακές κάθε χρονικού διαστήματος 91 ημερών, όπως συνέβαινε στο παρελθόν.

Εντεύθεν η επελθούσα κατά τα άνω μεταβολή και σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην αρχή της παρούσας δεν αποτελεί ανεπίτρεπτη μονομερή μεταβολή των όρων της ένδικης σύμβασης, αφού αυτή εγένετο στο πλαίσιο του ως άνω Κανονισμού. Ως εκ τούτου, έπρεπε να απορριφθεί η παραπάνω αγωγή, κατά το σκέλος που αυτή έγινε δεκτή ως βάσιμη κατ’ ουσίαν, ως αβάσιμη κατ’ ουσίαν αφού το εναγόμενο ενήργησε σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό του. Τα αντίθετα κρίνασα η εκκαλουμένη απόφαση και δη ότι επιλοκώρησε μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων της ένδικης σύμβασης σε βάρος του ενάγοντος, εσφαλμένα τις προαναφερθείσες διατάξεις ερμήνευσε και εφάρμοσε και γι’ αυτό πρέπει κατά παραδοχήν ως βάσιμου κατ’ ουσίαν του οικείου λόγου της ένδικης έφεσης, να εξα-

φανιστεί αυτή...

192/2002

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης

Εισηγητής: Αθαν. Νικολέτας

Δικηγόροι: Μαρία Χρυσ αφίδου-Ξηροφώτου, Πέτρος Λογαράς

Αγωγή αναζήτησης, ως ακρεωσθέντων, των καταβληθέντων δυνάμει δικαστικής απόφασης, που αναιρέθηκε.

Νομιμότητα αιτήματος τόκων από την επίδοση προηγούμενης αγωγής, η οποία συνιστά όχληση, έστω και αν η αγωγή εκείνη απορρίφθηκε ως αδίστη. Η μικρή ανακρίβεια στο ποσό που ζητήθηκε με την πρώτη αγωγή είναι χωρίς σημασία, μη αναιρούσα την όχληση.

Νομίμως ζητείται τοκοφόρο από την επίδοση της προγενέστερης αγωγής και το περιλαμβανόμενο στο αξιούμενο με την δεύτερη αγωγή κονδύλιο των τόκων, διότι τούτο αποτελεί αυτοτελή κύρια απαίτηση τόκων κεφαλαίου, που καταβλήθηκαν και όχι παρεπόμενη απαίτηση, ώστε να χρειάζεται η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 296 ΑΚ.

{...} Με την κρινόμενη αγωγή οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι βάσει της υπ' αριθ. 526/1987 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που εκδόθηκε κατ' αυτών επί αγωγής του εναγομένου και επικυρώθηκε με την υπ' αριθ. 669/1989 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου, υποχρεώθηκαν να καταβάλουν στον τελευταίο, εις ολόκληρον η κάθε μία από αυτές, το ποσό των 2.200.539 δραχμών, με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής. Ότι σε εκτέλεση της πρώτης ως άνω αποφάσεως οι ενάγουσες κατέβαλαν στον εναγόμενο, την 2.10.1989, 90.000 δρχ., την 3.10.1989, 1.500.000 δρχ. και την 2.1.1990, 4.020.000 δρχ. Ήτοι κατέβαλαν

συνολικά (90.000+1.500.000+4.020.00) 5.610.000 δρχ. Από το ποσό αυτό 2.200.539 αφορά επιδικασθέν κεφάλαιο, 3.319.561 δρχ. τόκους από την επίδοση (20.10.1983) αγωγής και 90.000 δρχ. για δικαστικά έξοδα. Ότι με την υπ' αριθ. 249/1990 απόφαση του Αρείου Πάγου αναιρέθηκε η ως άνω απόφαση του Εφετείου και παρέπεμψε την υπόθεση προς κατ' ουσία εκδίκαση στο Α' Πολιτικό Τμήμα, το οποίο με την υπ' αριθ. 1244/1990 απόφαση δέχθηκε κατά ένα μέρος την αγωγή εκείνη και υποχρέωσε τις ενάγουσες να καταβάλουν στον εναγόμενο, συμμετρως η κάθε μία, για κεφάλαιο 508.701 δρχ., με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής (20.12.1983), πλέον 30.000 δρχ. για δικαστικά έξοδα. Ζητούν δε οι ενάγουσες με την ένδικη αγωγή να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει σ' αυτές και δη συμμετρως σε κάθε μία το ποσόν των 4.403.729 δραχμών, το οποίο κατέβαλαν επί πλέον στον εναγόμενο δυνάμει της ως άνω αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας 526/1987, πριν αναιρεθεί η τελευταία με την απόφαση του ΑΠ 1244/1990. Το τελευταίο αυτό ποσό ζητούν οι ενάγουσες με τον νόμιμο τόκο από 6.12.1993 που οχλήθηκε ο εναγόμενος με επίδοση προγενέστερης αγωγής επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 146/1995 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, η οποία απέρριψε την αγωγή εκείνη ως αδίστη. Με το προαναφερόμενο περιεχόμενο η κρινόμενη αγωγή είναι νόμιμη και στηρίζεται στις διατάξεις του αδικαιολογήτου πλουτισμού με την περίπτωση του ακρεωστίως καταβληθέντος (άρθρ. 904 επ. ΑΚ).

Ωσαύτως νόμιμο είναι και το αίτημα των τόκων από την επίδοση της από 6.12.1993, με την ίδια ιστορική και νομική αιτία προγενέστερης αγωγής των ενα-

γουσών και δη από 17.1.1994 (βλ. υπ' αριθ. .../17.1.1994 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Β.Α.), η οποία (επίδοση) συνιστά όχληση, έστω και αν η αγωγή εκείνη απορρίφθηκε με την προαναφερθείσα υπ' αριθ. 146/1995 απόφαση ως αόριστη (βλ. ΑΠ 105/2001 ΕλλΔνη 42,743). Η μικρή ανακρίβεια στο ποσό που ζητήθηκε με την προγενέστερη αγωγή και δη κατά 667.570 δρχ. επί πλέον του ποσού που ζητείται με την ένδικη αγωγή είναι χωρίς σημασία και δεν αναιρείται εκ του λόγου αυτού η όχληση, η οποία ισχύει για το μικρότερο ποσό, αφού προκύπτει η ταυτότητα της παροχής (βλ. Σταθόπουλο στον ΑΚ Γεωργιάδου-Σταθόπουλου, άρθρ. 340, αριθ. 16, σελ. 236). Ακόμη νομίμως ζητείται τοκοφόρο από την επίδοση της προγενέστερης αγωγής και το περιλαμβανόμενο στο αξιούμενο με την ένδικη αγωγή κονδύλιο των τόκων εκ 2.651.891 δραχμών, διότι το τελευταίο ποσό αποτελεί αυτοτελή κύρια απαίτηση, προερχόμενη από τόκους κεφαλαίου, που κατέβαλαν οι ενάγουσες στο εναγόμενο και όχι παρεπομένη απαίτηση, ώστε να χρειάζεται για το εν λόγω κονδύλιο των τόκων η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 296 ΑΚ, σύμφωνα με το οποίο "για τόκους κάθε είδους οφείλεται τόκος αν τέτοιος συμφωνηθεί ή αν ζητηθεί με αγωγή και στις δύο όμως περιπτώσεις μόνο για οφειλομένους τόκους ενός ολόκληρου τουλάχιστον έτους ή μιας χρήσης, αν πρόκειται για το Δημόσιο". Κατά συνέπεια των ανωτέρω οι περί του αντιθέτου, σχετικοί με τα ως άνω ζητήματα, λόγοι εφέσεως του εναγομένου, ως ισχυρισμοί κατά της αγωγής μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως και την κατ' ουσία εκ νέου έρευνα αυτής, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι από ουσιαστική άποψη.

Τέλος, από τις προαναφερθείσες δικαστικές αποφάσεις και τις αποδείξεις καταβολής εκ μέρους των εναγουσών προς τον εναγόμενο των ως άνω χρηματικών ποσών, αποδεικνύεται ότι οι πρώτες κατέβαλαν στον δεύτερο δυνάμει της υπ' αριθ. 526/1987 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας σε σχέση με την υπ' αριθ. 1244/1990 απόφαση του Αρείου Πάγου, μεγαλύτερα ποσά για τις παραπάνω αιτίες: α) για κεφάλαιο 2.200.539 δρχ. αντί 508.701 δρχ., ήτοι επί πλέον (2.220.539 - 508.701) 1.691.838 δρχ., β) για τόκους 3.319.561 δρχ. αντί 667.670 δρχ., που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την επίδοση της αγωγής (20.12.1983) μέχρι την εξόφληση του κεφαλαίου (2.1.1990), ήτοι επί πλέον (3.319.561 - 667.670) 2.651.891 δρχ. και γ) για δικαστικά έξοδα 90.000 δρχ. αντί 30.000 δρχ., ήτοι επί πλέον (90.000 - 30.000) 60.000 δρχ. Ήτοι οι ενάγουσες κατέβαλαν επί πλέον στον εναγόμενο και δη αχρεωστίως το συνολικό ποσό των (1.691.838 + 2.651.891 + 60.000) 4.403.729, κατά το οποίο κατέστη αυτός πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία εις βάρος της περιουσίας των εναγουσών.

Κατ' ακολουθία όλων των ανωτέρω αποδεικνύεται η ουσιαστική βασιμότητα της ένδικης αγωγής, η οποία πρέπει να γίνει δεκτή και υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει στην ενάγουσα Α. συζ. Γ.Π. (ως προς την Ά.Ν. διακόπηκε βιαίως η δίκη) το ποσό των έξι χιλιάδων τετρακοσίων εξήντα δύο (6.462) Ευρώ, που ισούται με το ποσό των (4.403.729 : 2) 2.201.865 δραχμών, το οποίο οφείλεται σύμφωνα με τα ποκτεθέντα από τον εναγόμενο στην ως άνω ενάγουσα, με τον νόμιμο τόκο από 17.1.1994.

199/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης
Εισηγητής: Διανέλλος Διανελλάκης

Δικηγόροι: Πάυλος Ντόκας, Αναστ. Ψάρας - Νίκ. Χατζηγάγος

Επί δικογράφου απευθυνομένου κατά του Δημοσίου, απαιτείται επίδοση στον Υπουργό Οικονομικών και στο κρατικό όργανο που το εκπροσωπεί στη συγκεκριμένη υπόθεση, αλλά η παράλειψη της δεύτερης επίδοσης δημιουργεί ακυρότητα μόνο με επίκληση και απόδειξη συνδρομής, μη επανορθώσιμης βλάβης. Με το από 17.11.1836 β.δ “περί ιδιωτικών δασών” το δημόσιο αναγνωρίστηκε κύριος κάθε έκτασης, η οποία πριν την ισχύ του ήταν δάσος, εκτός από εκείνες για τις οποίες υπήρχε έγγραφη απόδειξη οθωμανικής αρχής ότι πριν τον αγώνα της Ανεξαρτησίας ανήκαν σε ιδιώτες.

Τα δάση της Θεσσαλίας που ανήκαν κατά κυριότητα στο τούρκικο δημόσιο, περιήλθαν μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο Ελληνικό Δημόσιο και αποτελούν έκτοτε δημόσια κτήματα δεκτικά έκτακτης χρησιμοποίησης, εφ’ όσον η 30ετής νομική συμπληρώθηκε από το χρόνο απελευθέρωσης της Θεσσαλίας (1881) μέχρι 12.9.1915.

Έννοια νομής ιδιωτικού δάσους.

Οι ασύντακτες κοινότητες αποτελούσαν μέχρι το 1912, νομικά πρόσωπα με ικανότητα δικαίου και μπορούσαν να έχουν δική τους ιδιοκτησία και να αποκτούν δικαιώματα, εκτός από εκείνα που προσιδιάζουν αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα. Για την απόκτηση αυτών των δικαιωμάτων η ελλείπουσα θέλησή τους αναπληρώνονταν από τη θέληση όλων των μελών, ή τουλάχιστον των 2/3 από αυτά που ενεργούσαν ως αντιπρόσωποι τους.

Κατά τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 5 του από 26 Ιουνίου / 10 Ιουλίου 1944 κωδικοποιημένου διατάγματος “Περί του Κώδικος των νόμων περί δικών του δημοσίου”, μόνο οι προς τον Υπουργό των

Οικονομικών γενόμενες κοινοποιήσεις παράγουν νόμιμες συνέπειες, κατά δε την παρ.2 του ίδιου άρθρου, η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται και όταν το Δημόσιο εκπροσωπείται δικαστικώς εκ μέρους άλλου, εκτός από τον Υπουργό των Οικονομικών, κρατικού οργάνου, της προς τον Υπουργό των Οικονομικών επίδοσης απαιτούμενης και τότε, ως πρόσθετης με ποινή ακυρότητας, αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενης.

Από τον συνδυασμό των διατάξεων αυτών με εκείνες του άρθρου 159 αριθ.3 ΚΠολΔ, προκύπτει ότι η παράλειψη της επίδοσης του απευθυνόμενου κατά του Δημοσίου δικογράφου της αγωγής στο άλλο, εκτός από τον Υπουργό των Οικονομικών, κρατικό όργανο που το εκπροσωπεί, δημιουργεί ακυρότητα μόνο στην περίπτωση της συνδρομής βλάβης, που δεν μπορεί να επανορθωθεί αλλιώς παρά μόνο με την κήρυξη της ακυρότητας. Τη βλάβη αυτή πρέπει να επικαλείται και να αποδεικνύει το δημόσιο, στην περίπτωση δε που παρίσταται στο ακροατήριο και υπερασπίζεται την υπόθεση, χωρίς την επίκληση βλάβης, η οποιαδήποτε δικονομική συνέπεια από την παράλειψη της ανωτέρω επίδοσης θεραπεύεται και καθιστά παραδεκτή τη διαδικαστική πράξη της αγωγής. Επομένως, ο δεύτερος λόγος της έφεσης του δημοσίου με τον οποίο υποστηρίζεται ότι η ένδικη αγωγή έπρεπε να απορριφθεί από το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, λόγω της παράλειψης επίδοσής της στον Υπουργό Γεωργίας, κατά το άρθρο 22 παρ.3 του Α.Ν. 1539/1938, χωρίς να γίνεται αναφορά συνδρομής βλάβης του Δημοσίου, που εμφανίστηκε κατά τη συζήτηση και υπεράσπισε τα συμφέροντά του, είναι αβάσιμος.

Από τις διατάξεις του από 17.11.1836 β.δ “περί ιδιωτικών δασών” προκύπτει ότι το δημόσιο αναγνωρίστηκε κύριος κάθε

έκτασης, η οποία πριν από την ισχύ του ήταν δάσος, εκτός από εκείνες για τις οποίες υπήρχε έγγραφη απόδειξη οθωμανικής αρχής, ότι πριν από τον αγώνα της Ανεξαρτησίας ανήκαν σε ιδιώτες, εφόσον οι σχετικοί τίτλοι υποβλήθηκαν μέσα στην οριζόμενη από αυτό ανατρεπτική προθεσμία. Τα δάση της Θεσσαλίας που ανήκαν κατά κυριότητα στο τουρκικό δημόσιο, περιήλθαν με την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο Ελληνικό Δημόσιο, ως διάδοχο του τουρκικού δημοσίου και αποτελούν έκτοτε δημόσια κτήματα μη δεκτικά, από της με το νόμο ΠΜ/1882 εισαγωγής της ελληνικής νομοθεσίας στη Θεσσαλία, τακτικής χρησικτησίας, κατά τις διατάξεις των ν. 18, 24 παρ.1 Π (41-3), παρ.9 Εισ. (2-6), ν. 2Κ (7-30) και 2Β (50-10) του προϊσχύσαντος β.ρ.δ., που δεν καταργήθηκαν με το άρθρο 21 του από 21.6.1937 νόμου “Περί διακρίσεων κτημάτων”, δεκτικά όμως έκτακτης χρησικτησίας, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των ν. 18 Π(41.3), ν. 2 Κ(7.30), ν. 3 Κ(7.39) και 9 Εισ. (2.6) που έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ΕισΝΑΚ, μέχρι της απαγόρευσης, με το άρθρο 21 του από 22.4 / 16.5.1926 ν.δ., που κυρώθηκε με την 24/36 Συντακτική Πράξη και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 53 ΕισΝΑΚ, στα δημόσια κτήματα κάθε παραγραφής, επομένως και έκτακτης χρησικτησίας για την ταυτότητα του νομικού λόγου, εφόσον ο τριακονταετής χρόνος χρησικτησίας αρχόμενος από της εισαγωγής της ελληνικής νομοθεσίας στη Θεσσαλία συμπληρωθεί μέχρι τις 12.9.1915, αφότου ανεστάλη η λήξη της παραγραφής δικαιωμάτων του αστικού δικαίου και επομένως και του χρόνου χρησικτησίας με τα β.δ που εκδόθηκαν σε εκτέλεση του ν. ΔΕΗ/1912 και ίσχυσαν από 12.9.1915 μέχρι και πέραν του έτους 1926.

Το περιεχόμενο της νομής δάσους ως ιδιωτικού συνίσταται στη σύμφωνα με τον προορισμό του υλοτομία, εκτελούμενη κατά τους περί δασών νόμους, η οποία αποτελεί την κύρια εκδήλωση ιδιοκτησίας, χωρίς όμως να αποκλείεται και η ενέργεια άλλων πράξεων που αποτελούν μερική εκμετάλλευση, εφόσον αυτές ενεργούνται ως πράξεις κατοχής με τη διάνοια κυρίου, όπως βοσκής σε δασική έκταση ή ξύλευσης με κοπή καυσόξυλων, στην περίπτωση που οι διακατοχικές αυτές πράξεις έγιναν πριν από την έναρξη της εφαρμογής του άρθρου 2 παρ.2 του α.ν. 1539/1938, αφού η δικαιολογητική σχέση κρίνεται κατά το νόμο του χρόνου σύστασης αυτής.

Κατά το β.ρ.δ., οι ασύντακτες κοινότητες (χωρία) που είχαν περιουσία, αποτελούσαν μέχρι της έναρξη εφαρμογής του ΔΝΖ/1912, κατά τους ν.3 και 4 Π(3-4), ν.3 Π(50-9), ν. 73 παρ.1 Π(30), νομικά πρόσωπα και σαν τέτοια είχαν ικανότητα δικαίου και δικαιοπραξίας και μπορούσαν να έχουν κατά το ν. 1 παρ.1 Π(3.4) δική τους ιδιοκτησία και κατά τον ν. 1 παρ.3, 22 Π(41.2), ν. 7 παρ. 3 Π(10.4) δική τους νομή και να αποκτούν δικαιώματα, εκτός από εκείνα που προσιδιάζουν αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα. Για την απόκτηση όμως αυτών των δικαιωμάτων η ελλείπουσα θέλησή τους αναπληρωνόταν από τη θέληση όλων των μελών τους, κατά το ν. 73 παρ.1 Π(30) ή τουλάχιστον των 2/3 από αυτά κατά τους ν.3, 4 Π(3.4), ν. 3 Π(50.9), ν. 45 Κ(10.31), που ενεργούσαν ως αντιπρόσωποι των νομικών αυτών προσώπων.

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδεικνύονται τα εξής πραγματικά γεγονότα: Το επίδικο ακίνητο βρίσκεται στη θέση “Φτέρη” της κτηματικής περιφέρειας του δήμου Μ. Καρ., έχει έκταση 2.500 τμ. και συνορεύ-

ει γύρω με τις θέσεις ..., όπως αυτό ειδικότερα απεικονίζεται στο από Ιανουαρίου 1991 σχεδιάγραμμα του δασολόγου Λ.Μ. Η έκταση του ανωτέρου ακινήτου καλύπτεται από άτομα δρυός, φιλικής, ελάτης και άλλων ξυλωδών δέντρων, αποτελεί δε τμήμα του δάσους Α. Το ανωτέρω ακίνητο κατά το χρόνο της απελευθέρωσης της Θεσσαλίας (έτος 1881) βρισκόταν στην κατοχή των μελών της ολότητας των κατοίκων του χωριού Α. Καρ., οι οποίοι ασκούσαν διακατοχικές πράξεις με διάνοια κυρίου και με την άδολη πεποίθηση ότι δεν προσβάλλουν δικαίωμα κυριότητας τρίτου πάνω σε αυτό, τη φυσική εξουσίαση του οποίου είχαν και πριν από την απελευθέρωση κατά το χρόνο της τουρκοκρατίας ενεργώντας ως αντιπρόσωποι της ολότητας. Μετά την έναρξη της ισχύος του ν. ΔΝΖ/1912 η νομή του επίδικου δάσους περιήλθε στην οργανωμένη κοινότητα Α., η οποία ασκούσε πράξεις νομής με τα ίδια ως άνω προσώπα δια των οργάνων που την εκπροσωπούσαν. Συγκεκριμένα, οι κάτοικοι της κοινότητας Α. χρησιμοποιούσαν το επίδικο δάσος ενεργώντας στο όνομα της κοινότητας, με την ασύντακτη αλλά και με την οργανωμένη μορφή της, πράξεις ξύλευσης για την απόκτηση κύρια καύσιμης ξυλείας, βοσκούσαν τα ζώα τους εκμισθώνοντας τη βοσκήσιμη έκταση του δάσους σε τρίτους και απαγορεύοντας με διορισμένους δασοφύλακες τη χρήση του δάσους από κατοίκους γειτονικών χωριών.

Για τις ανωτέρω πράξεις νομής της κοινότητας Α. με σαφήνεια και πείθοντα λόγο γνώσης καταθέτουν οι μάρτυρες απόδειξης, οι καταθέσεις τους δε αυτές ενισχύονται από τα εξής έγγραφα: 1) από το .../1981 συμβόλαιο του συμβ/φου Θ.Τ. με το οποίο η ασύντακτη κοινότητα Α παραχώρησε στον αντισυμβαλλόμενο Χ.Μ.

το δικαίωμα υλοτομίας για την απόληψη 20.000 τραβερσών και στρωτήρων σιδηροδρόμων από βελανιδιά αντί τιμήματος 2.400 δρχ., 2) από το .../1909 μισθωτήριο συμβόλαιο του συμβ/φου Γ.Κ. από το οποίο προκύπτει η εκμίσθωση του επίδικου δάσους σε κτηνοτρόφο για βοσκή της λιβαδικής έκτασης, 3) από το .../1912 μισθωτήριο συμβόλαιο του ίδιου ως άνω συμβ/φου από το οποίο προκύπτει ότι αντιπρόσωποι της κοινότητας Α. εκμίσθωσαν, πλην άλλων, και την επίδικη έκταση σε κτηνοτρόφους για βοσκή στα λιβάδια των ζώων τους. Η επίδικη δασική έκταση περιλήφθηκε το έτος 1916 στα διοικητικά όρια της κοινότητας Β. πράγμα που επαναλήφθηκε και με την 938/1983 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η ενάγουσα κοινότητα όμως ουδέποτε έπαυσε να ασκεί πράξεις νομής στην επίδικη έκταση, αναγνωρίστηκε δε νομέας έναντι της κοινότητας Β. με δικαστικές αποφάσεις ανάμεσα στις οποίες και η 16/1917 απόφαση του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας. Το Δημόσιο και η εναγόμενη Κοινότητα Β. δεν αποδεικνύεται ότι άσκησαν πράξεις νομής στο επίδικο, αφού οσάκις επιχειρήθηκε από τους κατοίκους της εναγόμενης κοινότητας η ενέργεια τέτοιων πράξεων αποκρούστηκε από τους δασοφύλακες που είχε διορίσει η ενάγουσα για την περιφρούρηση της νομής της πάνω στο επίδικο δάσος. Αντίθετη απόδειξη για τα ανωτέρω γεγονότα δεν παρέχεται από τους μάρτυρες ανταπόδειξης, οι οποίοι αγνοούν το καθεστώς της νομής του επίδικου δάσους κατά το κρίσιμο για την απόκτηση της κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία από την ενάγουσα χρονικό διάστημα, αλλ' ούτε και από τα προσαγόμενα από τους εναγομένους με επίκληση έγγραφα. Έτσι, η ενάγουσα, η οποία νεμμήθηκε το ακίνητο από το χρόνο της απελευθέρωσης της Θεσσαλίας μέχρι τις

12.9.1915 με διάνοια κυρίου και καλή πίστη με τον τρόπο που προαναφέρθηκε έγινε κύρια του επιδικίου ακινήτου με έκτακτη χρησιμότητα και καταλύθηκε η κυριότητα του εναγομένου Δημοσίου πάνω στο επίδικο δάσος, που αποκτήθηκε με τη σύμβαση Κωνσταντινούπολης τις 7 Ιουνίου / 2 Ιουλίου 1881 με την διαδοχή του οθωμανικού κράτους, που είχε πριν από την απελευθέρωση της Θεσσαλίας την κυριότητα του ακινήτου.

Κρίνοντας κατά τον ίδιο τρόπο, με διαφορετική κάπως αιτιολογία το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, δεν έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, οι δε άλλοι συναφείς λόγοι των εφέσεων, που υποστηρίζουν τα αντίθετα είναι αβάσιμοι.

201/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας
Εισηγητής: Ευστ. Τσουκαλάς
Δικηγόρος: Γεωρ. Δήμος

Στις δίκες περί την εκτέλεση δεν επιτρέπεται ανακοπή ερημοδικίας.

Επί μεταρρύθμισης του πίνακα κατάταξης, κατόπιν ανακοπής, ενδέχεται να επωφελείται και ο καθού στρέφεται η ανακοπή.

Κατάταξη του Ελληνικού Δημοσίου, αναλόγως του ληξιπροθέσμου ή μη των απαιτήσεών του.

Συρροή απαιτήσεων με γενικά και ειδικά προνόμια. Επί περισσότερων ενυπόθικων απαιτήσεων η χρονικώς προγενέστερη αποκλείει την ικανοποίηση της μεταγενέστερης

Περιεχόμενο εξόδων εκτέλεσης. Αμοιβή δικηγόρου για σύνταξη επαγής. Ο υπό του άρθρου 13 του ν. 3790/1957 περιορισμός μέχρι το 1/4 του ποσού της οφειλής αφορά τα τιθέμενα από το άρθρο 127 ΚΔ ελάχιστα όρια και δεν θέτει ανώτατο όριο αμοιβής για τη σύνταξη της επι-

ταγής.

Εάν η αμοιβή για σύνταξη της επαγής προσδιορίζεται στο ελάχιστο νόμιμο όριο, εισπράττεται με την εκτέλεση του τίτλου για την απαίτηση. Εάν όμως η σύνταξη της επαγής δικαιολογεί ποσό μεγαλύτερο του ελαχίστου νομίμου, επιβάλλεται η εκκαθάρισή του με ιδιαίτερη αγωγή.

{...}Οι εφεσίβλητοι αυτοί στους οποίους επιδόθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα αντίγραφο της περί ης πρόκειται εφέσεως με την πράξη καταθέσεως και ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση για την παραπάνω δικάσιμο (βλ. υπ' αρ. ... και .../7.2.2001 εκθέσεις επιδόσεως του αρμοδίου δικαστικού επιμελητού Ι.Β.), εν τούτοις δεν εμφανίσθηκαν ούτε παραστάθηκαν κατά τη δικάσιμο αυτή, κατά την οποία η υπόθεση εκφωνήθηκε εκ της σειράς του οικείου πινακίου και, επομένως, πρέπει να δικασθούν σαν να ήταν παρόντες σύμφωνα με τα άρθρα 531 § 2 εδ. α' και 279 § 1 του ΚΠολΔ, τα οποία ρυθμίζουν την τύχη της εφέσεως, στην περίπτωση που δεν εμφανίζεται ο εφεσίβλητος κατά την τακτική διαδικασία, κατά την οποία δικάζεται και η κρινόμενη υπόθεση-έφεση, ως αφορώσα δίκη περί την εκτέλεση, κατ' άρθρο 933 ΚΠολΔ (ΕΑ 4839/1986 ΕλλΔνη 37.1414, ΕΑ 467/1996 ΕλλΔνη 36.672, ΕΑ 308/1993 ΝοΒ 42.196, ΕΑ 5038/1996 αδημ., ΕΑ 6548/1991, 11664/1990, 11193/1989 ΕλλΔνη 33.887 και 889, αντίστοιχα) χωρίς, όμως, να οριστεί παράβολο ερημοδικίας, αφού στις δίκες περί την εκτέλεση, όπως και η παρούσα, δεν επιτρέπεται ανακοπή ερημοδικίας είτε αιτιολογημένη, είτε ανατιολογήτη σε οποιοδήποτε εκ των δύο βαθμών δικαιοδοσίας, σύμφωνα με το άρθρο 937 § 2 ΚΠολΔ (ΕΑ 4839/1996 ό.π., ΕΑ 4706/1993, ΕΘεσ, 128/1993 ΕλλΔνη 35.459 και 653, αντίστοιχα, Εφ-

Πειρ. 508/1993 ΑρχΝ 49.643, ΕΑ 467/1994 ο.π.).

Το εκκαλούν με την ανακοπή του, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, είχε ζητήσει την μεταρρύθμιση του υπ' αρ. .../1993 πίνακα κατατάξεως του συμβολαιογράφου Α.Κ., ώστε να καταταγεί προνομιακά για την αναγγελθείσα απαίτηση του κατά των οφειλετών Α. και Αθ.Π. Επί της ανακοπής αυτής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, με την οποία αυτή απορρίφθηκε. Κατά της απόφασης αυτής παραπονείται τώρα το εκκαλούν με την ένδικη έφεσή του και ζητεί την για τους εις αυτή εκτιθεμένους λόγους εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης, ώστε να γίνει δεκτή η ανακοπή του, που είναι νόμιμη, στηριζόμενη επί των εις την πρωτόδικη απόφαση μνημονευομένων διατάξεων.

Κατά την έννοια του άρθρου 979 Κ.ΠολΔ, αν το δικαστήριο της ουσίας δεχθεί την ανακοπή, δεν αναπέμπει τον πίνακα στον υπάλληλο του πλειστηριασμού, αλλά τον μεταρρυθμίζει και τον αναμορφώνει με την κατάταξη του ανακόποντος στη θέση που επιδίωξε. Από τη μεταρρύθμιση και αναμόρφωση αυτή ενδέχεται, κατά τις περιστάσεις να επωφελείται αναλόγως και ο καθού στρέφεται η ανακοπή, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι του επιδικάζεται κάτι που δεν ζητήθηκε (ΑΠ 346/95, ΝοΒ 1996,825).

Εξ άλλου, από τη διάταξη του άρθρου 61 του Ν.Δ. 356/74, όπως αυτή τροποποιήθηκε με τη διάταξη του άρθρου 24 ν. 2093/1992 σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 5 (6-662, Η παρ. 16β) του ν. 2479/97, το Ελληνικό Δημόσιο, κατατάσσεται σε αναγκαστική εκτέλεση κινητού ή ακινήτου πράγματος, για τις ληξιπρόθεσμες μέχρι την ημέρα του πλειστηριασμού απαιτήσεις του, από κάθε απία με τις κάθε φύσεως προσαυξήσεις και τό-

κους, στην 5η σειρά του άρθρου 975 Κ.ΠολΔ, ανεξάρτητα του οικονομικού έτους, στο οποίο ανάγονται, ενώ για τις μη ληξιπρόθεσμες, σύμμετρα με τους λοιπούς δανειστές (ΑΠ 603/98, Δ/νη, 1998, 1569, Εφ.Αθ. 308/93, ΝοΒ, 1994, 196, ΑΠ 346/95, ΝοΒ, 1996, 823). Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 55 § 1 Ν.Δ. 356/74 ο προϊστάμενος οιοδότητε Δημόσιου Ταμείου υποχρεούται να αναγγείλει το Δημόσιο και τα βεβαιωμένα στο Ταμείο του χρέη του καθού ο πλειστηριασμός δι' αναγγελίας συνοδευμένης από πίνακα στον οποίο εμφανίζονται τα παραπάνω χρέη. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει το ονοματεπώνυμο του οφειλέτου, το είδος, το ποσό των χρεών, το οικονομικό έτος στο οποίο ανήκουν καθώς και τη χρονολογία της βεβαιώσεώς τους. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι όταν η αναγγελία περιέχει τα προαναφερόμενα στοιχεία είναι πλήρως ορισμένη (ΑΠ 352/99, Δ/νη, 40,1548).

Τέλος, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 975, 976, 977 και 1007 παρ. 1 Κ.ΠολΔ συνάγεται ότι, σε περίπτωση πλειστηριασμού ακινήτου πράγματος, αν συντρέχουν απαιτήσεις με γενικά προνόμια (άρθρο 975 Κ.ΠολΔ) με απαιτήσεις με ειδικά προνόμια (άρθρα 976, 1007 Κ.ΠολΔ), δηλαδή ασφαλισμένες με υποθήκη, οι πρώτες (γενικά προνόμια) ικανοποιούνται έως το ένα τρίτο και οι δεύτερες (ενυπόθηκες) έως τα δύο τρίτα του πλειστηριασματος, αφού αφαιρεθούν τα έξοδα εκτελέσεως, και ακολούθως, αν υπάρχουν περισσότερες ενυπόθηκες απαιτήσεις και τα δύο τρίτα του πλειστηριασματος δεν αρκούν για την πλήρη ικανοποίησή τους, η μεταξύ τους σειρά κανονίζεται από το χρόνο εγγραφής της υποθήκης (άρθρα 1272, 1277 και 1200 ΑΚ), έτσι, ώστε η χρονικώς προγενέστερη ασφάλεια αποκλείει την ικανοποίηση της

μεταγενέστερης (Εφ.Αθ. 12671/90, ΝοΒ, 39,1101, Εφ.Αθ. 5416/93, Δ/νν, 35,463, Εφ.Αθ. 2477/90, Δ/νν, 33, 614, ΑΠ 1135/94, Δ/νν, 1997,88). Η διάταξη του άρθρου 977 ΚΠολΔ δεν αντίκειται στις ανωτέρω διατάξεις του Ν.Δ. 356/74 και έχει εφαρμογή κατ' άρθρο 89 αυτού και επί της κατατάξεως του Δημοσίου (ΑΠ 172/84, ΝοΒ, 33, 253, Εφ.Αθ. 5920/1981, Δ/νν, 32,649).

Τέλος, ουσιώδες στοιχείο της επιταγής προς πληρωμήν είναι η μνεία του οφειλομένου ποσού, το οποίο πρέπει να προκύπτει από τον τίτλο. Εάν δε η επιταγή έγινε για ποσό μεγαλύτερο του προκύπτοντος εκ του τίτλου, αυτή είναι άκυρη μόνο για το επί πλέον ποσό. Ουδεμία, όμως, πάσχει ακυρότητα η επιταγή και διατηρεί τις συνέπειές της για το πράγματι οφειλόμενο ποσό, για το οποίο νόμιμα έχει αρχίσει και εξακολουθεί η εκτέλεση (Μπρίνια: Αναγκ. Εκτέλεση Τομ. α' Έκδ. β' σελ. 924, ΑΠ 237/1976 ΝοΒ 24, 781, ΑΠ 780/1990 ΝοΒ 19,341).

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 127 του ν.δ. 3026/1954 "περί του Κώδικος των Δικηγόρων", ο συντάσσων και υπογράφων την επιταγή δικηγόρος δικαιούται αμοιβής, η οποία περιλαμβάνεται εις τα έξοδα της εκτελέσεως. Καθορίζεται δε αυτή, κατά το κατώτατο όριο, υπό του άνω άρθρου 127, αναλόγως του είδους του εκτελουμένου τίτλου, και, ειδικότερα, στις αποφάσεις Ειρηνοδικείου ή Ειρηνοδίκη, σε 20 μεταλλικές δραχμές, στις αποφάσεις Μονομελούς Πρωτοδικείου ή Προέδρου, σε 25 μεταλλικές δραχμές, σε αποφάσεις Πολυμελούς Πρωτοδικείου σε 40 μεταλλικές δραχμές, στις αποφάσεις Εφετείου σε 50 μεταλλικές δραχμές και στις αποφάσεις Αρείου Πάγου ή ΣτΕ σε 100 μεταλλικές δραχμές. (Με την απόφαση 12398/9.2.1989 του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ

131/21.2.1989 τεύχος Β', ορίστηκε ο συντελεστής υπολογισμού των δικηγορικών αμοιβών, που προβλέπεται από το άρθρο 99 του ν.δ. 3026/1954 περί Κώδικος Δικηγόρων σε 140 μονάδες). Εάν η εν λόγω αμοιβή προσδιορίζεται, με την επιταγή, στο οριζόμενο από τον νόμο κατώτατο όριο, εισπράττεται με την εκτέλεση του τίτλου για την απαίτηση. Εάν, όμως, η σύνταξη της επιταγής έχει δυσκολία και δικαιολογεί ποσό μεγαλύτερο του προσδιοριζομένου από τον νόμο ως ελαχίστου ορίου, επιβάλλεται η εκκαθάριση του ελαχίστου ορίου ποσού με ιδιαίτερη αγωγή και η καταδίκη του οφειλέτου προς πληρωμήν (Μπρίνια: Αναγκ. Εκτέλεση Τομ. α' Έκδ. β § 116, σελ. 305 επ. ΑΠ 723/1971 ΝοΒ 20.315 και το κάτω απ' αυτή σχόλια Κ.Ι.Παπαδημητρίου, Εφ.Αθ. 3785/1975 ΝοΒ 23,1275).

Αλλά υπάρχει και ο υπό του άρθρου 13 του ν. 3790/1957 καθιερούμενος περιορισμός κατά τον οποίον "εν πάση περιπτώσει η αμοιβή επί συντάξεως επιταγής προς πληρωμήν ουδέποτε δύναται να υπερβή το 1/4 του ποσού της δι' νη η επιταγή οφειλής". Η ορθή ερμηνεία της διατάξεως αυτής είναι ότι ο περιορισμός του 1/4 αφορά τα τιθέμενα από το άρθρο 127 ελάχιστα όρια, για να προστατευθούν οι μικροφειλέτες και δεν θέτει ανώτατο όριο αμοιβής για τη σύνταξη της επιταγής. Δηλαδή, ο περιορισμός αυτός αφορά τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες το επιδικαζόμενο ποσό είναι μικρό, οπότε εάν η αμοιβή για τη σύνταξη της επιταγής υπολογιζόταν βάσει των καθορισμένων από το άρθρο 127 του Κώδικα των Δικηγόρων συντελεστών, ήτο δυνατόν αυτή να ήτο δυσαναλόγως μεγάλη εν σχέσει προς την όλη οφειλή. Εάν π.χ. μία απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου επιδίκαζε 8.000 δραχμές, η αμοιβή της επιταγής θα έφθανε τις 35.000 δραχμές (25 επί συντε-

λεστή 140), ενώ βάσει του παραπάνω περιορισμού αυτή πλέον δεν θα δύναται να υπερβαίνει τις 2.000 δραχμές, ήτοι το 1/4 της οφειλής. Η αντίθετη ερμηνεία άγει σε άτοπα αποτελέσματα, διότι, σε περίπτωση παραδοχής της, η αμοιβή για τη σύνταξη της επιταγής είναι δυνατόν να φθάσει σε υπέρογκα ποσά, π.χ. επί συνολικής οφειλής 800.000 δραχμών αυτή θα έφθανε τις 200.000 δραχμές για εργασία ολίγου οπωσδήποτε χρόνου, το οποίο βέβαια δεν είναι δυνατόν να ανταποκρίνεται στη βούληση του νομοθέτη (Γνωμ, Εισ. ΑΠ 1/1959 ΝοΒ 7,93, Εφ.Αθ. 3785/1975 ΝοΒ 23,1275 ίδετε και μελέτη: Γ. Αποστολίδης: “αμοιβή δικηγόρου για τη σύνταξη επιταγής στις διαταγές πληρωμής” σε ΝοΒ 1984, σελ. 1463, Εφ.Αθ. 213/91, Δ/νη, 33,1280). Πλέον των δικαιωμάτων της επιταγής και των εξόδων απογράφου θα υπολογισθούν και δικαιώματα αντιγραφής του απογράφου και εντολής προς επίδοση (Μπρίνιας Αναγκαστική Εκτέλεση, Α' Τόμος § 116), ενώ για τη σύνταξη εντολής προς εκτέλεση τίτλων εν γένει εκτελεστών το ελάχιστο όριο της αμοιβής είναι 25 δραχμές (άρθρο 127 § 4 Ν.Δ. 3026/54).

Στην προκείμενη περίπτωση το εκκαλούν Ελληνικό Δημόσιο προβάλλει δια του πρώτου λόγου εφέσεως εναντίον της εκκαλουμένης αποφάσεως, που απέρριψε την υπό δίκη ανακοπή του κατά του προσβληθέντος υπ' αρ. .../13.4.93 πίνακα κατατάξεως του συμβολαιογράφου και επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου Α.Κ., την αιτίαση ότι εσφαλμένως προαφαιρέθηκε εκ του εκπλειστηριάσματος από τον εν λόγω επί του πλειστηριασμού υπάλληλο το υπέρογκο και υπερβαίνον κατά πολύ το ελάχιστο νόμιμο όριο της αμοιβής κατ' άρθρο 127 § 1 Ν.Δ. 3026/54 ποσό των 363.000 δραχμών για λήψη απογράφου, παραγγελία για σύνταξη επιταγής

και για εντολή προς εκτέλεση, ενώ έπρεπε να προαφαιρεθεί το ελάχιστο νόμιμο όριο της αμοιβής για τη σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση της υπ' αρ. 70/1987 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας που ανέρχεται σε 5.600 δραχμές.

Από την εκτίμηση όλων των εκατέρωθεν νομίμως επικαλουμένων και προσκομιζομένων εγγράφων αποδείχτηκε ότι δυνάμει της υπ' αρ. .../92 εκθέσεως αναγκαστικού πλειστηριασμού του συμβολαιογράφου Α.Κ. εκπλειστηριάστηκε το εις αυτή και τον ανακοπτόμενο πίνακα κατατάξεως ακίνητο ιδιοκτησίας των οφειλετών Α. και Α.Π. αντί του επιτευχθέντος πλειστηριάσματος εκ δραχμών 1.001.000, που καταβλήθηκε ολοσχερώς από την αναδειχθείσα υπερθεματίστρια Χ.Δ.Μ στον ως άνω επί του πλειστηριασμού υπάλληλο, ο οποίος το παρακατέθεσε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και δανείων Σ., εκδοθέντος του υπ' αρ. .../29.1.92 γραμματίου συστάσεως παρακαταθήκης. Στην διαδικασία της εκτελέσεως και του πλειστηριασμού ανήγγελλαν τις απαιτήσεις τους νομίμως και εμπροθέσμως στον επί του πλειστηριασμού υπάλληλο: 1) η επισπεύδουσα ενυπόθηκη δανείστρια ανώνυμη Τραπεζική εταιρία με την επωνυμία “ΙΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.” για απαίτηση της κατά των ειρημένων οφειλετών εξ 6.893.014 δραχμών, βάσει της υπ' αρ. 70/1987 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας και 2) το εκκαλούν Ελληνικό Δημόσιο με τις υπ' αρ. .../29.1.92 και .../29.1.92 αναγγελίες του Διευθυντού της Δ.Ο.Υ. Α' Βόλου για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις του εναντίον των ως άνω οφειλετών εκ δραχμών 10.233.050. Ενόψει του ότι το εκπλειστηρίασμα δεν επαρκούσε για να ικανοποιηθούν εξ ολοκλήρου οι αναγγελθέν-

ντες ως άνω δανειστές, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού στον προσβαλλόμενο πίνακα κατατάξεως δανειστών που συνέταξε, αφού προαφαίρεσε: α) 313.612 δραχμές για έξοδα εκτελέσεως, που πραγματοποιήσε ο δικαστικός επιμελητής Χ.Β., β) 45.150 δραχμές για έξοδα του συμβολαιογράφου και επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου, και γ) 363.000 δραχμές για έξοδα λήψεως απογράφου, για παραγγελία προς σύνταξη επιταγής και για εντολή προς εκτέλεση, που εδικαιούτο να λάβει η ειρημένη επισπεύδουσα δανειστρία ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία, κατέταξε: 1) την παραπάνω επισπεύδουσα δανειστρία που είχε εγγεγραμμένη υποθήκη για ολόκληρο την ως άνω αναγγελθείσα απαίτησή της επί του εκπλειστηριασθέντος ακινήτου στα 2/3 εκ του εναπομείναντος πλειστηριάσματος των 279.238 δραχμών (1.001.000 - 721.762 = 279.238), ήτοι για 186.158 δραχμές και 2) το εκκαλούν στο 1/3 εκ του εναπομείναντος πλειστηριάσματος των 279.238 δραχμών, ήτοι για 93.079 δραχμές.

Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η αντίρρηση, που προβάλλει το εκκαλούν για μη σύννομη προαφαίρεση από μέρους του επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου 363.000 δραχμών ως έξοδα λήψεως απογράφου, συντάξεως, μη ενέχουσας δυσκολία δικαιολογούσα το εν λόγω ποσό, επιταγής και εντολής προς εκτέλεση, είναι βάσιμη, υπερβαίνει το ελάχιστο νόμιμο όριο αμοιβής για σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση αποφάσεως Πολυμελούς Πρωτοδικείου που ανέρχεται σε 5600 δραχμές (40 X 140, άρθρο 127 παρ. 1 ν.δ.3026/54, υπ' αρ. 12398/9.2.89 απόφαση Υπουργού Δικαιοσύνης με την οποία ο συντελεστής της δικηγορικής αμοιβής ορίστηκε σε 140 μονάδες) πλέον 4750 δραχμών για αμοιβή προς σύνταξη εντολής προς εκτέλεση (άρθρο 127 παρ.

4 ν.δ. 3026/54), 5600 δραχμών για σύνταξη αιτήσεως προς το Πολυμελές Πρωτοδικείο Καρδίτσας προς λήψη απογράφου (άρθρο 128 § 1 Ν.Δ. 3026/54, 40 X 190 Μπρίνιας, Αναγκ. Εκτέλεση, Α' Τομ., § 116, σελ. 306) και 1.900 δραχμές για εντολή προς επίδοση της επιταγής (άρθρο 134 § 2 Ν.Δ. 3026/54, Μπρίνιας, Αναγκ. Εκτέλεση, Τομ. Α' § 116, σελ. 306) και εν συνόλω σε 17.850 δρχ.

Επομένως, εφόσον το εκ δραχμών 363.000 προαφαيرهθέν ποσό δεν έχει εκκαθαρισθεί με δικαστική απόφαση, δεν είναι νόμιμη η προαφαίρεσή του κατά το επί πλέον του ελαχίστου νομίμου ορίου (17.850, ΑΠ 144/63, ΝοΒ, 11,844, ΑΠ 780/70, ΕΕΝ, 38, 201, ΑΠ 723/71, ΝοΒ, 20,315, ΑΠ 237/76, ΝοΒ, 23,781, ΕΑ 230/96, ΝοΒ, 45,221, Μπρίνιας, Αναγκ. Εκτέλεση, Α' Τόμος, § 116) ποσό των 345.150 (363.000 - 17.850) δραχμών, το οποίο συνακόλουθα πρέπει να προστεθεί στο υπό διανομή πλειστηρίασμα και έτσι πρέπει να αυξηθεί στο ποσό των 624.388 δραχμών (ήτοι 279.238 + 345.150). Από το ποσό αυτό πρέπει να λάβει το εκκαλούν, του οποίου οι αναγγελθείσες απαιτήσεις είναι εξ ολοκλήρου προνομιακές το 1/3, ήτοι 208.129 δραχμές και η υπερθεν επισπεύδουσα ανώνυμη εταιρία ως ανυπόθηκη δανειστρία τα 2/3, ήτοι 416.258 δραχμές.

Σύμφωνα με αυτά πρέπει, κατά παραδοχή ως και κατ' ουσίαν βασίμου του πρώτου λόγου εφέσεως, με τον οποίο αποδίδεται σ' αυτήν η πλημμέλεια ότι κατ' εσφαλμένη του νόμου εφαρμογή απέρριψε την υπό δίκη ανακοπή, που επικύρωσε τον ανακοπόμενο πίνακα κατατάξεως, δια του οποίου είχε προαφαيرهθεί ποσό 363.000 δραχμών ως έξοδα εκτελέσεως και συγκεκριμένα για λήψη απογράφου, παραγγελία για σύνταξη επιταγής και για εντολή προς εκτέλεση, και του δευτέρου

λόγου εφέσεως, με τον οποίο η εκκαλούμενη απόφαση, κατά παράβαση του άρθρου 24 § 1 ν. 2093/1992, δεν θεώρησε προνομιακές όλες τις αναγγελθείσες απαιτήσεις του, να εξαφανισθεί, να κρατηθεί στο Δικαστήριο αυτό η υπόθεση και, εκδικαζομένης κατ' ουσίαν της ένδικης ανακοπής, να γίνει αυτή κατά ένα μέρος δεκτή, να μεταρρυθμιστεί ο πίνακας κατάταξης, να ανασυνταχθεί αυτός, σε τρόπο ώστε μετά την αφαίρεση των εξόδων εκτέλεσεως εκ δραχμών 376.612 (313.612 + 45.150 (που δεν αμφισβητούνται) + 17.850), να καταταγούν επί του υπολειπόμενου προς διανομή πλειστηριάσματος (1.001.000 - 376.612) εκ δραχμών 624.388, το Ελληνικό Δημόσιο για το ποσό των 208.129 δραχμών και η ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία με την επωνυμία "ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ" με τον διακριτικό τίτλο "ALPHA BANK" για το ποσό των 416.258 δραχμών.

219/2002

Πρόεδρος: Έλευθ. Ζάμπρας
Εισηγητής: Δημ. Τίγγας
Δικηγόρος: Κων. Τσιώκος

Η μη ύπαρξη προϋπόθεσης έκδοσης διαταγής πληρωμής λόγω έλλειψης εγγράφου, αποδεικτικού της αναγνώρισης της απαίτησης του αιτούντος δεν μπορεί να θεραπευθεί με τη μεταγενέστερη προσκόμιση του εγγράφου στα πλαίσια της ανακοπής.

Η σύμβαση ανοίγματος πίστωσης συνιστά δάνειο, το οποίο ο πιστοδότης θέτει στη διάθεση του πιστούχου, η δε καταβολή του τελεί υπό την εξουσιαστική αίρεση της ζήτησής του από τον πισωτή.

Συνδυασμός σύμβασης ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό.

Εάν δεν έχει ορισθεί συμβατικά ο χρόνος

λήξης της σύμβασης ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, αυτή λήγει αυτοδικαίως με το θάνατο, την αφάνεια, πτώχευση κλπ ή κατόπιν καταγγελίας του ενός από τους συμβαλλομένους. Εάν το κατάλοιπο αναγνωρισθεί από τον αντισυμβαλλόμενο, ρητά ή σιωπηρά, συνάπτεται αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους.

Η συμφωνία τράπεζας και πιστούχου, με την οποία καθορίζεται ως αποδεικτικό μέσο της οφειλής του πιστούχου και το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της πιστοδότριας, είναι έγκυρη, αλλά ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να προβάλλει αντιρρήσεις κατά των κονδυλίων, χωρίς να δεσμεύεται από ενδεχόμενο αντίθετο όρο της συμφωνίας, ο οποίος, εάν υπάρχει, είναι άκυρος.

Μη νομιμότητα της δ/γής πληρωμής, εφόσον στην αίτησή της η πιστοδότρια Τράπεζα δεν αναφέρει ότι απεστάλη στους οφειλέτες επιστολή με το υπόλοιπο του λογαριασμού, που αποτελούσε συμβατικό τρόπο αναγνώρισης του καταλοίπου.

{...} Από τη διάταξη του άρθρου 632 παρ. 1 του ΚΠολΔ προκύπτει ότι η ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής αποτελεί ένδικο βοήθημα (άρθρο 583 ΚΠολΔ), με το οποίο ο οφειλέτης, στον οποίο δεν παρασχέθηκε η δυνατότητα ακρόασης (άρθρα 20 παρ. 1 του Συντ.), εναντιώνεται κατά της διαταγής πληρωμής και στρέφεται κατά του δανειστή που πέτυχε την έκδοσή της, ζητώντας την αναδρομική κατάργηση των έννομων συνεπειών της, με την επίκληση ενστάσεων που αναφέρονται είτε στην έλλειψη των προϋποθέσεων που τίθενται από τα άρθρα 623 και 624 ΚΠολΔ για την έκδοση της διαταγής πληρωμής, είτε στη μη ισχύ του δικαιώματος που επικαλείται ο δανειστής και βεβαιώνεται με τη διαταγή πληρωμής, όχι όμως και με

γενική άρνηση της οφειλής από τον ανακόπτοντα (βλ. Κ. Μπέη Πολ.Δικ. Τομ. IV άρθρο 632 παρ. 1, 3 σελ. 208, 231, Εφ. 19.6787/1978 ΝοΒ 27.1345, 4818/1981 Ε1Δ.22.531, 2697/1983 ΕΔ. 24, 1050).

Περαιτέρω από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 623, 626 παρ. 3, 628 παρ. 1 και 630 στοιχ. Γ' του ΚΠολΔ συνάγεται ότι η χρηματική απαίτηση ή απαίτηση παροχής χρεωγράφων, για την οποία εκδίδεται η διαταγή πληρωμής, πρέπει να αποδεικνύεται ότι έχει συνομολογηθεί νόμιμα με έγκυρο δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο, το οποίο πρέπει να μνημονεύεται στη διαταγή πληρωμής (ΕφΑθ. 9757/1980 Αρμ. ΛΕ.954, 2130/1976 Αρχ.Νομ. ΚΖ. 516, 1438/1977 ΕΕμπΔ. ΚΗ. 357). Η μη ύπαρξη της προϋπόθεσης έκδοσης διαταγής πληρωμής από έλλειψη αποδεικτικού εγγράφου για την απαίτηση του αιτούντος δεν μπορεί να θεραπευθεί μεταγενεστέρως, με την προσκόμιση του εγγράφου στα πλαίσια της ανοιγόμενης με την ανακοπή δίκης, ούτε δημιουργείται από τη μη ικανοποίηση του σχετικού αιτήματος δεδικασμένο για την ουσιαστική αξίωση του αιτούντος που δεν διαγνώσθηκε (βλ. Κ.Μπέη Δ.1.671, ΕφΑθ. 4496/1981 ΕΕμπ.Δ. 1984. 39, 9757/1980 Αρμ. ΠΕ.954).

Εξάλλου με τη σύμβαση ανοίγματος πίστωσης, η οποία συνιστά, κατά τα άρθρα 361 και 806 ΑΚ, δάνειο που καταρτίζεται μόνον με συναίνεση, ο ένας από τους συμβαλλομένους (πιστοδότης) θέτει στη διάθεση του άλλου (πιστούχου) ορισμένο χρηματικό ποσό (πίστωση), η καταβολή του οποίου τελεί υπό την εξουσιαστική αίρεση της ζήτησής του από τον πιστωτή. Εάν το άνοιγμα πίστωσης συνδυάζεται και με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό, υπάρχουν δύο ευδιάκριτες μεταξύ τους συμβάσεις, ήτοι η σύμβαση ανοίγ-

ματος πίστωσης και η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού που ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 361 ΑΚ, 112 ΕισΝΑΚ και 669 ΕΝ (Βουζίκας στην Ερμ. ΑΚ.806-809 αρ. 78,79,95) και έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία μιας διαρκούς έννομης σχέσης μεταξύ δύο προσώπων, από τα οποία το ένα τουλάχιστον είναι έμπορος, δυνάμει της οποίας δεν έχουν δικαίωμα να διαθέτουν ή επιδιώκουν μεμονωμένως τις εκατέρωθεν απαιτήσεις από τις μεταξύ τους συναλλαγές, αλλά καταχωρίζουν αυτές σε τρέχοντα λογαριασμό με μορφή χρεοπιστωτικών κονδυλίων, με σκοπό να οφείλεται το μέλλον να προκύψει από το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού κατάλοιπο, το οποίο θα φέρει αυτοδικαίως τόκους ΑΠ.1399/1997 ΕΔ 39, 343, 394/1974 ΝοΒ 22.1377).

Εάν δεν έχει ορισθεί από τους συμβαλλομένους ο χρόνος λήξης της σύμβασης ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, αυτή λήγει αυτοδικαίως με το θάνατο, την αφάνεια, πτώχευση κλπ ή κατόπιν καταγγελίας του ενός από τους συμβαλλομένους, ο οποίος δικαιούται, κατά τα άρθρα 112 παρ. 2 εδ. 2 ΕισΝΑΚ και 47 ν.δ.17-7/23-8.1923 “ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών”, να κλείσει οριστικά το λογαριασμό οποτεδήποτε το θέλησει, οπότε καθίσταται απαιτητό το κατάλοιπο αυτού (Βουζίκας στην Ερμ. ΑΚ 806-809 αρ. 95, ΑΠ 46/1984 ΝοΒ 33.232, 163/1962 ΕΕμπΔ.ιγ'130). Η καταγγελία αυτή αποτελεί μονομερή, άτυπη και αναπιδώδη δικαιοπραξία, που απευθύνεται προς τον άλλον κατά τρόπο που αυτός μπορεί να λάβει γνώση της (ΑΠ. 680/1986 ΕΔ 1987.839). Εάν το κατάλοιπο αναγνωρισθεί από τον αντισυμβαλλόμενο ρητώς ή σιωπηρώς, συνάπτεται κατά τα άρθρα 873 και 874 ΑΚ αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης υποσχέσεως ή αναγνωρίσεως χρέους, η οποία δημιουργεί ι-

διαίτηρη πλέον απαίτηση του δικαιούχου (Σπηλιόπουλος στην Ερμ. ΑΚ.112 Εισ-ΝΑΚ αριθ. 39α, ΑΠ.2281/1988 ΕΕΝ 56.133, 1226/1982 ΕΕμπΔ. 1983. 591, 631/1975 ΝοΒ 24.25).

Η μεταξύ της πιστοδότριας τράπεζας και του πιστούχου συμφωνία, με την οποία καθορίζεται ως αποδεικτικό μέσο της οφειλής του πιστούχου μετά το κλείσιμο του λογαριασμού και το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της πιστοδότριας, το οποίο δεν προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 444 παρ. 1 και 448 παρ. 1 ΚΠολΔ ή άλλη διάταξη νόμου, είναι έγκυρη και δεν προσκρούει στη δημόσια τάξη, ο δε οφειλέτης έχει το δικαίωμα να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι το ύψος των πιστοχρεωλυτικών κονδυλίων που περιέχονται στο απόσπασμα του λογαριασμού είναι διαφορετικό, χωρίς να δεσμεύεται από ενδεχόμενο αντίθετο όρο της συμφωνίας, ο οποίος, εάν υπάρχει, είναι άκυρος, γιατί ενέχει υπέρμετρη δέσμευση του οφειλέτη (ΑΠ.717/1979 ΝοΒ 28.46, 302/1965 ΝοΒ 14.223, 558/1996 ΕΔ 39.538).

Με βάση το ως άνω απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της πιστοδότριας τράπεζας, που αποτελεί, κατά το άρθρο 47 ν.δ. 17-7/13.8.1923, εκτελεστό τίτλο δύναται να εγερθεί κατά του οφειλέτη αγωγή ή να ζητηθεί η έκδοση διαταγής πληρωμής (ΑΠ 602/1990 ΝοΒ 40.64, 719/1979 ΝοΒ 28.46), χωρίς να είναι αναγκαίο να μνημονεύονται τα επί μέρους κονδύλια του λογαριασμού και τα ιδιαίτερα στοιχεία τους, όπως χρόνος και αιτία αυτών (ΑΠ 1217/1995 ΕΔ.39.816, 46/1984 ΕΕΝ 52.78 748/1976 ΝοΒ 25.153).

Στην προκείμενη περίπτωση από την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα των εφεσιβλήτων (βλ. υπ' αρ. 37/1998 πρακτικά συνεδρίασης του Μονομελούς Πρωτοδι-

κείου Τρικάλων) και τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι αποδεικνύονται τα εξής: Με την από 10.11.1997 αίτησή της προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Τρικάλων η εκκαλούσα επικαλέσθηκε την κατάρτιση της υπ' αρ. .../27.4.1994 συμβάσεως πιστώσεως δι' ανοικτού λογαριασμού, ποσού 5.000.000 δραχμών (που αυξήθηκε σε 10.000.000 δραχμές με την από 13.9.1995 πρόσθετη πράξη), με την πρώτη εφεσιβλητη ομόρρυθμη εταιρία, υπέρ της οποίας εγγυήθηκαν οι τρεις λοιποί εφεσιβλητοι, όπως επίσης και το κλείσιμο του λογαριασμού από αυτή (εκκαλούσα) κατά τις 4.11.1997, οπότε κοινοποίησε αντίγραφο του λογαριασμού που έκλεισε προς τους εφεσιβλήτους, οι οποίοι μέχρι τότε δεν προέβαλαν αντιρρήσεις για την κίνηση και το υπόλοιπο του λογαριασμού και από την παράλειψή τους αυτή συνάγεται σιωπηρή αναγνώριση της οφειλής τους, μετά την πάροδο 30ημέρου από την έκδοση του τελευταίου αντιγράφου της κίνησης του λογαριασμού από αυτή. Από το περιεχόμενο αυτό της αίτησης καθίσταται σαφές ότι η αναγνώριση της απαίτησης, για την οποία ζητήθηκε η έκδοση της διαταγής πληρωμής, αναφέρεται στο υπόλοιπο που παρουσίαζε ο αλληλόχρεος λογαριασμός κατά το τελευταίο τρίμηνο του περιοδικού κλεισίματος, που έληγε στις 30.9.1997 και παρακολουθηματικά αποδίδεται έτσι στη συνέχεια αποδεικτική ισχύς στο έγγραφο γνώστοποίησης του καταλοίπου, αφού άλλωστε, ως προς αυτό, έγινε επίκληση μόνον επιστολής υπαλλήλων της εκκαλούσας προς τους εφεσιβλήτους και όχι αποσπάσματος των βιβλίων της, που να φανερώνει την από την τελευταία αναγνώριση της πιστούχου και εφεξής κίνηση του λογαριασμού της πίστωσης και του υπολοίπου αυτού, έτσι ώστε να αποτελεί πλήρη απόδειξη της προβαλλόμενης α-

παίτησης της εκκαλούσας, σύμφωνα με όσα ειδικότερα στην αρχή της παρούσα σκέψης διαλαμβάνονται.

Από την επίμαχη υπ' αρ. .../1994 σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό που προσκομίσθηκε ως αποδεικτικό στοιχείο για την έκδοση της διαταγής πληρωμής και της οποίας το κύρος δεν αμφισβητήθηκε από τους εφεσιβλήτους, προκύπτει ότι η εκκαλούσα είχε το δικαίωμα οποτεδήποτε και για οποιοδήποτε λόγο να κλείσει οριστικώς το λογαριασμό (6ος όρος της σύμβασης) και ότι η πιστούχος είχε υποχρέωση κάθε τρίμηνο, ελέγχοντας τα κονδύλια του λογαριασμού, να αναγνωρίζει το υπόλοιπο αυτού (16ος όρος). Γι' αυτή την αναγνώριση προβλέπεται ειδικώς ότι "θα γίνεται διά της επιστροφής υπογεγραμμένου υπό του πιστούχου αντιγράφου επιστολής της Τραπεζής προς αυτόν, περιεχούσης το υπόλοιπον του λογαριασμού. Ανεξαρτήτως της επιστροφής υπογεγραμμένου υπό του πιστούχου του ρηθέντος αντιγράφου της επιστολής, εάν ούτος εντός μηνός από του κατά τριμηνία περιοδικού κλεισίματος δεν διατυπώσει εγγράφως παρατήρησιν τινα θεωρείται ότι ανεγνώρισε την ακρίβειαν του λογαριασμού..". Η εκκαλούσα όμως στην αίτησή της για την έκδοση της διαταγής πληρωμής δεν επικαλέσθηκε ότι απέστειλε στους εφεσιβλήτους, μετά τη λήξη του τελευταίου τριμήνου (30.9.1997), επιστολή με το υπόλοιπο του λογαριασμού, για να τους παρασχεθεί η δυνατότητα να εκφράσουν τις τυχόν αντιρρήσεις τους ή τη ρητή ή σιωπηρή αναγνώρισή τους, ούτε προσκόμισε με την αίτηση κάποια σχετική απόδειξη αποστολής προς τους εφεσιβλήτους τέτοιας επιστολής.

Κατόπιν τούτων και λαμβάνοντας υπόψη ότι με την πιο πάνω σύμβαση δεν προβλέπεται άλλος τρόπος αναγνώρισης α-

πό τους εφεσιβλήτους του τελευταίου υπολοίπου του αλληλόχρεου λογαριασμού που τηρούσε η εκκαλούσα, δεν υπήρχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την έκδοση της ανακοπτόμενης διαταγής πληρωμής, εφ' όσον ούτε στην αίτησή της εκκαλούσας γινόταν σαφής επίκληση της με οιοδήποτε άλλο τρόπο αναγνώρισης της απαίτησής της από τους εφεσιβλήτους, ούτε προσκομίσθηκε κάποια σχετική απόδειξη.

Η μετά την έκδοση της διαταγής πληρωμής (10.11.1997) επικαλούμενη ως γινόμενη από τους εφεσιβλήτους (κατά τις 13.11.1998) αναγνώριση του υπολοίπου του λογαριασμού δεν είναι ικανή, κατά το νόμο, να εγκυροποιήσει τη διαταγή πληρωμής, καθ' όσον οι τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις της παρεχόμενης με αυτή δικαστικής προστασίας κρίνονται κατά το χρόνο έκδοσής της, όσα δε αντιθέτως υποστηρίζει με την έφεσή της η εκκαλούσα πρέπει να απορριφθούν ως μη νόμιμα. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο αν και με ελλιπή και μερικώς εσφαλμένη αιτιολογία η οποία συμπληρώνεται και διορθώνεται με την ανωτέρω ορθή αιτιολογία (άρθρο 534 ΚΠολΔ), δέχθηκε τα ανωτέρω και ακύρωσε τη διαταγή πληρωμής, ορθώς έκρινε. Κατά συνέπεια πρέπει να απορριφθεί η υπό κρίση έφεση ως ουσιαστικά αβάσιμη.

233/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης

Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης

Δικηγόροι: Φιλ. Σαμαράς, Ιωαν. Τρικκαλίδης

Η απόφαση που δέχεται την έφεση και αναβάλλει την κατασυσία έρευνά της, είναι μη οριστική και ανακλητέα. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης έφεσης, υπό τον όρο της εκδίκασης συναφούς αίτησης α-

ναίρεσης σε συγκεκριμένη ορισθείσα δικάσιμο, σε περίπτωση ματαίωσης της συζήτησης της τελευταίας, χάνει την ισχύ της η αναβλητική απόφαση και νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση η έφεση.

Επί επίδοσης της εκκαλουμένης δύο φορές σε διαφορετικούς χρόνους, αφετηρία της προθεσμίας έφεσης είναι η πρώτη επίδοση.

Κατά το άρθρο 532 ΚΠολΔ, εάν ελλείπει οποιαδήποτε προϋπόθεση του παραδεκτού της εφέσεως και ιδίως αν η έφεση ασκήθηκε εκπροθέσμως, δηλαδή μετά τη συμπλήρωση της οριζόμενης από το άρθρο 518 παρ.1 του ίδιου κώδικα προθεσμίας των τριάντα ημερών, για υποθέσεις της τακτικής διαδικασίας, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο απορρίπτει αυτή ως απαράδεκτη και αυτεπαγγέλτως. Εξάλλου η απόφαση που δέχθηκε ότι η έφεση ασκήθηκε παραδεκτώως, την έκανε τυπικά δεκτή και ανέβαλε, κατ άρθρο 249 ΚΠολΔ, την κατ ουσία έρευνα των λόγων της, είναι μη οριστική και μπορεί να ανακληθεί κατ άρθρο 309 ΚΠολΔ, που εφαρμόζεται, κατ άρθρο 524 παρ.1 του ίδιου Κώδικα, και στην κατ έφεση δίκη (ιδ. Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ άρθρο 309 αριθ. 45 και εκεί παραπομπές).

Στην κρινόμενη περίπτωση με την από 28.8.2000 (αριθ. εκθ. καταθ. .../31.8.2000) κλήση της εκκαλούσας φέρεται προς εκδίκαση η από 6.9.1995 (αριθ. εκθ. καταθ. .../12.9.1995) έφεσή της κατά της 66/1993 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, που εκδόθηκε κατά την τακτική διαδικασία και έκανε δεκτή την από 6.3.1992 (αριθ. εκθ. καταθ. .../10.3.1992) αγωγή της εφεσίβλητης. Η έφεση φέρεται προς συζήτηση μετά την έκδοση της 653/1996 αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου, η οποία, αφού θεώρησε ότι ασκήθηκε ε-

μπροθέσμως, λόγω επιδόσεως της εκκαλουμένης στις 25.7.1995 (άρθρο 147 παρ.7 ΚΠολΔ), την έκρινε τυπικά δεκτή και ανέβαλε την κατ ουσία έρευνα των λόγων της, κατ άρθρο 249 ΚΠολΔ, μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της από 25.8.1995 (αριθ. εκθ. καταθ. .../28.8.1995) αιτήσεως αναιρέσεως της εκκαλούσης κατά της 212/1995 αποφάσεως του παρόντος Δικαστηρίου, που απέρριψε ως απαράδεκτη την από 5.3.1994 (αριθ. εκθ. καταθ. .../15.3.1994) προηγούμενη έφεσή της κατά της αυτής ως άνω αποφάσεως. Η αναβολή τελούσε υπό τον όρο της εκδίκασεως της αιτήσεως αναιρέσεως κατά την ορισθείσα δικάσιμο της 23.9.1996, όρος όμως ο οποίος δεν εκπληρώθηκε, διότι κατά την ανωτέρω δικάσιμο η συζήτηση ματαιώθηκε (ιδ. .../2001 βεβαίωση του Γραμματέως του Αρείου Πάγου), με αποτέλεσμα να απολέσει την ισχύ της η αναβλητική διάταξη της ανωτέρω αποφάσεως και να εισάγεται νομίμως προς εκδίκαση η έφεση, κατά τα εκτεθέντα.

Όπως προκύπτει όμως από την .../23.2.1994 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού του Πρωτοδικείου Λ.Τ., που προσκομίζεται με επίκληση, σε κυρωμένο αντίγραφο, από την εφεσίβλητη, αντίγραφο εξ απογράφου της εκκαλουμένης, προσωρινά εκτελεστής αποφάσεως, μετ' επιπαγής προς εκτέλεση επιδόθηκε νομίμως (άρθρο 129 παρ.1 ΚΠολΔ), με παραγγελία του τότε πληρεξουσίου δικηγόρου της εφεσίβλητης, στην εκκαλούσα στις 23.2.1994. Όμοιο αντίγραφο εξ απογράφου της εκκαλουμένης μετ' επιπαγής επιδόθηκε και στο ομόρρυθμο μέλος της εκκαλούσας Φ.Κ. (βλ. .../23.2.1994 έκθεση επιδόσεως του αυτού δικαστικού επιμελητού, που προσκομίζεται επίσης σε κυρωμένο αντίγραφο). Συνεπώς η επίδοση αυτή κίνησε την 15ν-θήμερη προθεσμία της ανακοπής ερημο-

δικίας και μετά την πάροδο εκείνης και από την επομένη (144 παρ.1 ΚΠολΔ) άρχισε η τριακονθήμερη προθεσμία της εφέσεως (άρθρο 513 παρ.1 ΚΠολΔ, όπως ίσχυε πριν την τροποποίηση του, από 25.4.1994, με το άρθρο 3 παρ.18 ν. 2207/1994, εφαρμόζεται δε εν προκειμένω, ως εκ του χρόνου δημοσίευσής της εκκαλουμένης, κατ' άρθρο 24 παρ.1 ΕισΝΚΠολΔ), η οποία και είχε συμπληρωθεί πολύ πριν την άσκηση της κρινόμενης εφέσεως στις 12.9.1995.

Η έφεση κρίθηκε ως εμπροθέσμως ασκηθείσα με την ανωτέρω απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου, διότι ο νυν πληρεξούσιος δικηγόρος της εφεσίβλητης αγνοούσε το γεγονός της προηγηθείσας επιδόσεως και παρήγγειλε την εκ νέου επίδοση του αντιγράφου εξ απογράφου της εκκαλουμένης στην εκκαλούσα και το ως άνω ομόρρυθμο μέλος της (βλ. .../25.7.1995 εκθέσεις επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Κ.Κ., αντίστοιχα), η τελευταία δε αυτή επίδοση λήφθηκε υπόψη για να κριθεί εμπρόθεσμη και παραδεκτή η έφεση, αφού η προηγηθείσα κατά τα άνω, που καθιστούσε παραδεκτή και την προηγουμένη κατά τα άνω έφεση, αφού κατά τον ανωτέρω χρόνο ασκήσεως της (15.3.1994) είχε παρέλθει η προθεσμία ανακοπής ερημοδικίας, δεν είχε τεθεί υπόψη του Δικαστηρίου, κατά την συζήτηση μετά την οποία εκδόθηκε η ανωτέρω 653/1996 απόφαση, όπως δεν είχε τεθεί υπόψη του Δικαστηρίου και κατά την συζήτηση, μετά την οποία εκδόθηκε η αναιρεσιβληθείσα 212/1995 απόφαση, με την οποία, λόγω της άγνοιας αυτής του Δικαστηρίου, απορρίφθηκε η πρώτη έφεση ως απαράδεκτη. Κατ' ακολουθία τούτων, κατά τον βάσιμο ισχυρισμό της εφεσίβλητης, που ερευνάται και αυτεπαγγέλτως, η έφεση τυγχάνει εκπρόθεσμη και, κατά τα

εκτεθέντα στην μείζονα σκέψη, απαράδεκτη και ως τέτοια πρέπει να απορριφθεί...

258/2002

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης

Εισηγήτρια: Ευαγγελία Κατσανεβάκη

Δικηγόροι: Γεωρ. Χατζνευθυμίου, Νικ. Βελησσαρίου

Μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται αποζημίωση, εάν κατά τη διάρκεια αυτής έφερε νέους πελάτες στον εντολέα, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσό ισοδύναμο με τον μέσο ετήσιο όρο των αμοιβών του εμπορικού αντιπροσώπου κατά τα πέντε τελευταία έτη.

Οι διαφορές για αμοιβές των εμπορικών αντιπροσώπων από τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία

Είναι νόμιμη η προσκομιδή στο Εφετείο ενόρκων βεβαιώσεων που λήφθηκαν, στη τακτική διαδικασία, μετά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης και πριν από τη συζήτηση της έφεσης.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 9 παρ.1 ΠΔ 219/1991 "Περί Εμπορικών Αντιπροσώπων σε συμμόρφωση προς την οδηγία 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ορίζονται α) ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος δικαιούται μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας αποζημίωση, εάν και εφόσον κατά τη διάρκεια αυτής έφερε νέους πελάτες στον εντολέα... β) Το ποσόν της αποζημίωσης αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσόν ισοδύναμο με τον μέσον ετήσιο όρο των αμοιβών που εισέπραξε ο εμπορικός αντιπρόσωπος κατά τα πέντε τελευταία έτη... γ) Η χορήγηση αυτής της

αποζημίωσης δεν στερεί στον εμπορικό αντιπρόσωπο την αξίωση για την ανόρθωση της περαιτέρω ζημίας την οποίαν υπέστη, όπως ορίζεται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα”.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 270 παρ. 2 εδ. Β΄ ΚΠολΔ προκύπτει ότι ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον του Ειρηνοδίκου ή Συμβολαιογράφου λαμβάνονται υπόψη μόνο αν συνταχθούν πριν από τη δικάσιμο και μετά προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συζήτηση (ΑΠ 181/1999 ΕλλΔνη 33.816). Η προσκομιδή στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο ενόρκων βεβαιώσεων που έχουν ληφθεί μετά την έκδοση της πρωτόδικης αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου κατά την τακτική διαδικασία και πριν από τη συζήτηση της εφέσεως είναι παραδεκτή και νόμιμη (ΑΠ 1435/1999 ΕλλΔνη 34.58). Επομένως οι επικαλούμενες και προσκομιζόμενες .../4.5.1998 ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων Β.Σ. και Γ.Τ. που δόθηκαν ενώπιον του Συμ/φου Γ.Σ., είναι νόμιμες και θα ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο, εφόσον ελήφθησαν σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατυπώσεις του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠολΔ (βλ. προσκομιζόμενη υπ’ αριθ. .../27.4.1998 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή Δ.Κ.).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων ο οποίος τυγχάνει εμπορικός αντιπρόσωπος στο κλάδο τροφίμων και ασφαλειών αυτοκινήτων, αντιπροσωπεύων διαφόρους επιχειρήσεις και ασφαλιστικές εταιρίες της Ελλάδας στο Νομό Λαρίσας επί προμηθεία, συνήψε στη Λάρισα κατά τις αρχές του 1970, με την εναγομένη εταιρία (νομίμως αντιπροσωπευόμενη), η οποία ασχολείται στο Ηράκλειο Κρήτης με την

εμπορία ελαιολάδου, σύμβαση αντιπροσωπείας αορίστου χρόνου, δυνάμει της οποίας ανέλαβε την αποκλειστική αντιπροσώπευση της στο Νομό Λαρίσας, αντί προμηθείας-ποσοστού αρχικά 2%, η οποία στη συνέχεια αυξήθηκε σε 4%, υπολογιζομένου επί της αξίας εκάστου τιμολογίου πωλήσεως ελαιολάδου με την μεσολάβηση του και καταβαλλομένου κατόπιν εκδόσεως σχετικού τιμολογίου παροχής υπηρεσιών υπ’ αυτού. Ο ενάγων χάριν των μεγάλων προσπαθειών που κατέβαλε κατά την διάρκεια της ως άνω συνεργασίας του με την εναγομένη επέτυχε όχι μόνο να καταστήσει πελάτες ένα μεγάλο αριθμό (προσεγγίζουν τους εκατό) εμπόρων της περιοχής, αλλά και να προωθήσει σε τέτοιο ύψος τις πωλήσεις του ελαιολάδου της, ώστε να φθάσουν στα 43.000.000 ετησίως (όπως το έτος 1991) χωρίς οποιαδήποτε βοήθεια για διαφήμιση εκ μέρους της εναγομένης για την προβολή των προϊόντων της στα Μ.Μ.Ε. Έτσι ο ενάγων με τις συνεχείς προσπάθειες του καθιέρωσε την εναγομένη μία από τις μεγαλύτερες εταιρίες πωλήσεως ελαιολάδου στο Ν. Λαρίσας και πραγματοποίησε πωλήσεις (τζίρο) ύψους πολλών εκατομμυρίων με μεγάλο ουσιαστικό όφελος για συμφέροντα της (εναγομένης) από τους εν λόγω πελάτες. Όμως η εναγομένη με την από 10.6.1994 εξώδικη πρόσκληση διαμαρτυρία και καταγγελία της, που κοινοποιήθηκε στον ενάγοντα την 29.6.1994, προέβη, μετά την πάροδο ενός μηνός από της ως άνω κοινοποίησεως, στην καταγγελία της μεταξύ τους συμβάσεως αντιπροσωπείας και ανέθεσε στην “Α.Ε. ΣΤΕ.” την αποκλειστική αντιπροσωπεία της σε όλη την Ελλάδα.

Περαιτέρω, το γεγονός ότι ο ενάγων καθ’ όλη την διάρκεια που ήταν αντιπρόσωπος της εναγομένης στη Λάρισα επαύξησε την πελατεία και τις συναλλαγές της

στη περιοχή της Λάρισας προωθώντας το βασικό προϊόν της το ελαιόλαδο με τον διακριτικό τίτλο “Κν.” προκύπτει και από τις πωλήσεις που πραγματοποίησε τα πέντε τελευταία έτη 1989-1993. Συγκεκριμένα όπως αποδεικνύεται τόσο από τις καταθέσεις των μαρτύρων του ενάγοντος όσο και από τους μάρτυρες της εναγομένης Γ.Τ. και Β.Σ. κατά το διάστημα των τελευταίων πέντε ετών προ της καταγγελία της συμβάσεως αντιπροσωπείας του ενάγοντος από την εναγομένη (29.6.1994), ο πρώτος είχε πραγματοποιήσει τις κάτωθι πωλήσεις (τζίρο) ύψους α) 24.500.000 περίπου δραχμών κατά το έτος 1989 (24.500.000 X 4% ποσοστόν προμηθείας = 980.000 δρχ.), β) 37.150.000 δραχμών περίπου κατά το έτος 1990 (37.150.000 X 4% ποσοστόν προμηθείας = 1.486.000 δρχ.), γ) 43.000.000 περίπου δραχμών κατά το έτος 1991 (43.000.000 X 4% ποσοστόν προμηθείας = 1.720.000 δρχ.), δ) 19.100.000 δραχμών περίπου κατά το έτος 1992 (19.100.000 X 4% ποσοστόν προμηθείας = 764.000 δρχ.) και ε) 22.100.000 δραχμών περίπου κατά το έτος 1993 (22.100.000 X 4% ποσοστόν προμηθείας = 884.000 δρχ.). Εκ πάντων τούτων αποδεικνύεται ότι ο ενάγων προήγαγε σημαντικά τις υποθέσεις της εναγομένης και με τις προαναφερθείσες πωλήσεις με τους νέους πελάτες που έφερε σ’ αυτήν προέκυψε ουσιαστικό όφελος και δη οι ως άνω εισπράξεις της ανερχόμενες σε εκατοντάδων εκατομμύρια δραχμές και όσα αντίθετα υποστηρίζει η εναγομένη με τον σχετικό λόγο της εφέσεώς της πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

Ύστερα από όλα αυτά αποδείχθηκε ότι από του έτους 1989 έως και του έτους 1993 δηλαδή τα τελευταία πέντε (5) έτη προ της καταγγελίας της εν λόγω σύμβα-

σης, ο ενάγων εισέπραξε το συνολικό ποσό προμηθείας των 5.840.504 δραχμών. Το ποσόν αυτό διαιρούμενο δια πέντε (5) δίδει τον μέσο όρο των προμηθειών, που ανέρχονται στο 1.168.100 δραχμών και αποτελεί τη μέση δίκαιη επίσημα αποζημίωση την οποίαν θα έπρεπε να λάβει ο ενάγων αντιπρόσωπος από την εναγομένη μετά τη δια της καταγγελίας της λύσης της συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας που τους συνέδεε και όσα αντίθετα υποστηρίζει η εναγομένη πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

Σημειώνεται ειδικότερα ότι ο ισχυρισμός της εκκαλουμένης όσον αφορά τις συμβάσεις που υπέγραψε α) από του έτους 1994 μέχρι και 1995 (δηλαδή για χρόνους μετά την καταγγελία της μεταξύ αυτού σύμβασης αντιπροσωπείας), με την εταιρία “ΣΤΕ. ΑΕ” στις 15.3.1994 που την αντιπροσώπευε σε πανελλαδικό επίπεδο και η οποία λύθηκε στις 16.2.1996, ο συνολικός τζίρος των προϊόντων της (ελαιόλαδο, οίνος και όξος) προς τους πελάτες της “ΣΤΕ. ΑΕ” ανήλθε για το έτος 1994 σε 4.908.967 δραχμές και για το έτος 1995 σε 2.576.087 δραχμές και β) από του έτους 1996 (21-11) μέχρι Μαΐου 1997 με την εταιρία “ΑΦΟΙ ΜΠΕ. ΟΕ”, στην οποία η εναγομένη διέθεσε προϊόντα συνολικού ποσού 6.742.758 δραχμών εκ των οποίων 5.200.000 δραχμές για ελαιόλαδο, και συνεπώς προκύπτει ότι οι συναλλαγές της στην περιοχή της Λάρισας ήσαν περιορισμένες, επειδή δεν έγινε αξιοποίηση του οποιουδήποτε πελατειακού δυναμικού του πρώην αντιπροσώπου της (ενάγοντα), πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, καθόσον η αξιοποίηση του πελατειακού δυναμικού του ενάγοντα ανήγεται πλέον στην ικανότητα των νέων αντιπροσώπων της (εναγομένης) και δη της “ΣΤΕ.ΑΕ” και στην “ΟΕ ΑΦΟΙ ΜΠΕ.” ως και την ίδια την ε-

ναγομένη, η οποία επέλεξε τις ως άνω εταιρίες για να συνεργασθεί μαζί τους, οι οποίες (εταιρίες) δεν προσπάθησαν, όπως ο ενάγων επί 25 περίπου έτη προσπάθησε για να αποκομίσει ουσιαστικά οφέλη η εναγομένη. Επομένως, εάν γίνει δεκτό ότι η εναγομένη ζημιώθηκε και δεν ωφελήθηκε από τους πελάτες του ενάγοντος, μετά την ως άνω διακοπή της συνεργασίας τους “ας αιτιάται εαυτήν” (άρθρ. 300 ΑΚ) κατά παραδοχή της περί τούτου σχετικής ενστάσεως του ενάγοντος. Εξ αιτίας των προσπαθειών του ενάγοντος, η εναγομένη απέκτησε νέους πελάτες και κατάφερε να αποκτήσει ένα μεγάλο “τζίρο” εργασιών στο Νομό Λάρισας, όπως στη Λάρισα, στα Φάρσαλα, στην Αγιά, στο Τύρναβο (αναγράφονται τα ονόματα πελατών). Επομένως όσα αντίθετα υποστηρίζονται με τον σχετικό λόγο της έφεσης της εναγομένης πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

Αλλά και ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι οι διαφορές μεταξύ παραγγελιοδόχων-εμπορικών αντιπροσώπων, που λειτουργούν νόμιμα σε μια συγκεκριμένη περιοχή, περί την αμοιβή ή την αμοιβή του ενάγοντος εναντίον της, εκδικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των διαφορών εξ αμοιβών για παροχή εργασίας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος καθόσον η διάταξη του άρθρου 677 παρ.1 του Κ-ΠολΔ, αναφέρει ρητώς τις διαφορές που εκδικάζονται κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 678-681 ΑΚ (διαφορές από αμοιβές για την παροχή εργασίας) και σ' αυτές δεν περιλαμβάνονται οι διαφορές από τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας, οι οποίες εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία. Επομένως στην προκειμένη περίπτωση που υφίσταται διαφορά των διαδίκων για καταβολή αποζημιώσεως λόγω της καταγγελίας των μεταξύ των (υφισταμένης) συμβάσεως εμπορικής α-

ντιπροσωπείας, η αγωγή αυτή πρέπει να εκδικασθεί κατά την τακτική διαδικασία.

Όλα τα παραπάνω αποδεικνύονται από τις καταθέσεις των μαρτύρων του ενάγοντος, οι οποίες κρίνονται λίαν πειστικές γιατί δόθηκαν με ιδιαίτερο λόγο γνώσεως τους κι δεν αναιρούνται από τις καταθέσεις των μαρτύρων της εναγομένης. Ειδικότερα ο μάρτυρας Π.Π. καταθέτει “... Ο Κ. (ενάγων) ανέλαβε την αντιπροσωπεία της ενώσεως (εναγομένης) για το Νομό Λάρισας... κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια για την προώθηση των πωλήσεων της Ενώσεως στη περιοχή μας... Χάριν των προσπαθειών του Κ. έγιναν πελάτες στην Ένωση πάρα πολλοί έμποροι. Ενδεικτικά αναφέρει την ΟΕ Κ.-Σ. (... μνημονεύονται τα ονόματα άλλων παντοπωλών...) η προμήθεια την οποίαν έλαβε ο Κ. από την Ένωση ανήλθε στο ποσόν των 5.840.504 δρχ...”. Στη συνέχεια ο μάρτυρας αυτός αναφέρει τα επί μέρους ποσά καθενός έτους από το 1989 μέχρι και το 1993 όπως προαναφέρθηκαν και δεν αμφισβητούνται από την εναγομένη. Περαιτέρω ο άλλος μάρτυρας (του ενάγοντος) Β.Κ. καταθέτει ότι “... Ο Κ. έκανε αγώνα για την τοποθέτηση του ελαιολάδου της εναγομένης στα καταστήματα του Ν. Λάρισας (και αναφέρει στη συνέχεια τα ονόματα των πελατών της) ... Ο Κ. έλαβε ως προμήθεια από την ένωση κατά το διάστημα 1989 έως και 1993 το ποσόν των 5.840.504 δρχ.

Αλλά και οι καταθέσεις των μαρτύρων της εναγομένης εναρμονίζονται με τις καταθέσεις των ως άνω μαρτύρων αποδείξοντας αφού ο Γ.Τ. καταθέτει “... πράγματι ο Κ. είχε εισπράξει τα ποσά που αναφέρει στην αγωγή του από την εναγομένη ως προμήθεια... ό,τι αναφέρει στην αγωγή για προμήθεια είναι σωστές”, ενώ ο άλλος μάρτυρας της Β.Σ. καταθέτει “... Ο Κ. πρέπει να έφερε πελάτες στην εταιρία κατά τη διάρκεια της συνεργασίας μας...”.

Σύμφωνα με το άρθρον 346 ΑΚ εφόσον ο ενάγων δεν επικαλείται όχληση της εναγομένης για την καταβολή των τόκων για τον προ της επιδόσεως της αγωγής χρόνον, η εν λόγω αποζημίωση θα καταβληθεί με το νόμιμο τόκο από της επιδόσεως της αγωγής δηλαδή την επομένη της 20.5.1995 (βλ. υπ' αριθμ. .../20.5.1995 έκθεση επιδόσεως της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Μ.Π.). Επομένως το αίτημα της εναγομένης περί επιδικάσεως τόκου προγενεστέρου της επιδόσεως της αγωγής έχει ήδη απορριφθεί με οριστική διαταγή της υπ' αριθ. 792/1998 αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου.

Κατόπιν των ανωτέρω πρέπει να γίνει δεκτή η αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το ποσόν του 1.168.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής και μέχρις εξοφλήσεως.

277/2002

Πρόεδρος: Ελευθ. Ζάμπρας

Εισηγητής: Ναπολέων Ζούκας

Δικηγόροι: Δημ. Μηνάς, Γεωρ. Χατζνευθυμίου

Η εκκρεμοδικία που δημιουργήθηκε με την έγερση της αγωγής αναβιώνει με την άσκηση έφεσης και ο ενάγων έχει έκτοτε το δικαίωμα να παραιτηθεί με νόμιμο τρόπο από το δικόγραφο της αγωγής του. Η παραίτηση επάγεται την κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και την έμμεση άρση της ισχύος της πρωτόδικης απόφασης, εφόσον γίνει χωρίς αντίρρηση του εφεσιβλήτου

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 294, 295, 296, 297, 299, 522 και 524 παρ. 1 του ΚΠολΔ, προκύπτει ότι με την άσκηση παραδεκτής έφεσης κατά της

πρωτόδικης απόφασης αναβιώνει η εκκρεμοδικία που δημιουργήθηκε με την έγερση της αγωγής, μέσα στα όρια που καθορίζονται με την έφεση και συνεπώς ο ενάγων έχει έκτοτε το δικαίωμα να παραιτηθεί από το δικόγραφο της αγωγής του είτε με δήλωση καταχωριζόμενη στα πρακτικά, είτε με δικόγραφο επιδιόδομη στον εναγόμενο. Η παραίτηση αυτή επάγεται την κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και την έμμεση άρση της ισχύος της πρωτόδικης απόφασης, εφόσον γίνει χωρίς αντίρρηση του εφεσιβλήτου (βλ. ΑΠ 69/1996 ΕλλΔνη 37.1316, 398/1997 ΕλλΔνη 38.1783, ΕφΑθ 1815/1995 ΕλλΔνη 36.1575, 5923/1996 ΕλλΔνη 39.446, 6589/1999 ΕλλΔνη 41.528, 2725/1999 Αρμ. 54.249, ΕφΘεσ. 2109/1990 ΕλλΔνη 32.1342, 939/2000 Αρμ. 54.1407-Βαθρακοκοίλη ΕρμΚΠολΔ άρθρο 297 αριθ. 10-Σαμουήλ "Η Έφεση" 1993 παρ. 669). Δεν απαιτείται και τυπική εξαφάνιση με ίδια διάταξη της εκκαλουμένης απόφασης, αφού μετά την παραίτηση κηρύσσεται καταργημένη η δίκη και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και αυτό πρέπει να αναφέρεται στο διατακτικό της απόφασης (βλ. ΕφΑθ 4395/1989 ΝοΒ 37.605, 1815/1995 ΕλλΔνη 36.1575, 5923/1996 ΕλλΔνη 39.446, 6589/1999 ΕλλΔνη 41.528, ΕφΘεσ 2109/1990 Αρμ.32.1342, Βαθρακοκοίλη ο.π αριθ. 10).

Στην προκειμένη περίπτωση η εκκαλούσα με δήλωση του πληρεξουσίου της δικηγόρου, που καταχωρήθηκε στα ταυτάριθμα με την παρούσα πρακτικά συνεδρίασης του Δικαστηρίου αυτού, νόμιμα παραιτήθηκε από τα δικόγραφα της έφεσης και της αγωγής κατά το μέρος που αφορούν τους δεύτερο και τρίτο εφεσιβλήτους. Εναντίον της παραίτησης αυτής δεν αντέλεξαν οι άνω εφεσιβλήτοι. Συνεπώς ως προς αυτούς πρέπει να κηρυχθεί

καταργημένη η δίκη και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας{...}

363/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης

Εισηγητής: Αθαν. Νικολέτας

Δικηγόροι: Λεων. Φλωράτος, Νικ. Μίστρας

Σε περίπτωση υπερημερίας του πωλητού περί τη παράδοση του πωληθέντος (πώληση προκατασκευασμένης οικίας) ο αγοραστής δικαιούται να τάξει εύλογη προθεσμία εκπλήρωσης, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδο αυτής άπρακτης, αποκρούει την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, ή αν δεν ταχθεί τέτοια, ως μη σκόπιμη, ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρήσει από την σύμβαση, όχι όμως να απαιτήσει την παροχή. Με την υπαναχώρηση επέρχεται άμεση διάλυση της σύμβασης με αναδρομική ενέργεια.

Σε αμφοτεροβαρείς συμβάσεις που εξασφαλίσθηκαν με αρραβώνα, ο αναίτιος δικαιούται να δηλώσει υπαναχώρηση από τη σύμβαση και αν είναι αρραβωνοδότης να λάβει εις διπλούν τον αρραβώνα, αν δε είναι αρραβωνολήπτης να τον κρατήσει. Περαιτέρω δικαίωμα και για αποκατάσταση κάθε άλλης ζημίας, που θα μειώνεται όμως κατά το ποσό του αρραβώνα. Έμμεση ομολογία διαδίκου, εφ όσον δεν αμφισβητεί ειδικώς τους ισχυρισμούς του αντιδίκου.

Κατά το άρθρο 513 ΑΚ, με την σύμβαση της πωλήσεως ο πωλητής έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει την κυριότητα του πράγματος ή το δικαίωμα, που αποτελεί το αντικείμενο της πωλήσεως και να παραδώσει το πράγμα και ο αγοραστής έχει την υποχρέωση να πληρώσει το τίμημα που συμφωνήθηκε. Αν ο πωλητής δεν εκπλη-

ρώσει τις υποχρεώσεις του, ο αγοραστής έχει τα δικαιώματα που έχει ο δανειστής στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις (άρθρ. 516 ΑΚ) και δη σε περίπτωση υπερημερίας του πωλητού να μεταβιβάσει την κυριότητα του πωληθέντος και να παραδώσει αυτό, δικαιούται να τάξει σ' εκείνον εύλογη προθεσμία εκπλήρωσης, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδο αυτής απράκτου αποκρούει την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, ή αν δεν ταχθεί τέτοια, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 385 ΑΚ, ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρήσει από την σύμβαση, όχι όμως να απαιτήσει την παροχή (άρθρ. 383 ΑΚ). Αν ο αγοραστής επιλέξει την υπαναχώρηση και χωρήσει αυτή, επέρχεται άμεση διάλυση της συμβάσεως, με αναδρομική ενέργεια και ενοχικά μόνο αποτελέσματα. Οι συμφωνηθείσες παροχές καταργούνται, αφού θεωρείται ότι η σύμβαση δεν είχε ποτέ καταρτισθεί, οι δε συμβαλλόμενοι υποχρεούνται αμοιβαίως να αποδώσουν τις ληφθείσες παροχές, κατά τις διατάξεις του αδικαιολογίτου πλουτισμού (άρθρ. 387 παρ. 1 και 389 παρ.2 ΑΚ), αφού λόγω της αναδρομικής καταργήσεως της συμβάσεως έχασαν την νόμιμη αιτία τους. Έτσι δικαιούται ο αγοραστής να αναζητήσει το προκαταβληθέν τίμημα (ολικό ή μερικό) της πωλήσεως και δη για αιτία λήξασα (βλ. Παπανικολάου στον Α.Κ Γεωργιάδη-Σταθόπουλο, άρθρ. 389, αριθ. 5, Γαζή στην Ερμ. ΑΚ 389, αριθ. 10).

Περαιτέρω κατά τις διατάξεις των άρθρων 402 και 403 ΑΚ, αν κατά την κατάρτιση της συμβάσεως δόθηκε αρραβώνας, εφόσον δεν ορίσθηκε τίποτε άλλο, θεωρείται ότι δόθηκε για την κάλυψη της ζημίας από την μη εκτέλεση της συμβάσεως, ο δε υπαίτιος για την μη εκτέλεση της συμβάσεως χάνει τον αρραβώνα που έδωσε ή αποδίδει διπλάσιο αυτού που έλα-

βε και δεν αποκλείεται, σε περίπτωση αμφιβολίας, υποχρέωση για περαιτέρω αποζημίωση που μειώνεται όμως κατά το ποσό του αρραβώνα. Λόγω δε του ενδοτικού χαρακτήρα των ως άνω διατάξεων είναι δυνατή και διαφορετική συμφωνία για την τύχη του αρραβώνος (βλ. ΑΠ 1256/1976 ΝοΒ 25,741).

Εξάλλου σε αμφοτεροβαρείς συμβάσεις που εξασφαλίσθηκαν με αρραβώνα, ο αναίτιος μπορεί να υποχωρήσει από την σύμβαση και αν μιν είναι ο αρραβωνοδότης δικαιούται να δηλώσει υπαναχώρηση, λαμβάνοντας εις διπλούν τον αρραβώνα (άρθρ. 403 εδ. Α' ΑΚ) και αν είναι αρραβωνολήπτης να υπαναχωρήσει από την σύμβαση, κρατώντας τον αρραβώνα. Και οι δύο αυτοί δεν αποκλείεται να ζητήσουν την αποκατάσταση κάθε περαιτέρω ζημίας, που θα μειώνεται όμως κατά το ποσό του αρραβώνος. Έτσι σε αμφοτεροβαρή σύμβαση η παρεπόμενη συνομολόγηση αρραβώνος δεν απαλλάσσει τον υπαίτιο, για την μη εκπλήρωση της συμβάσεως, των λοιπών συνεπειών που καθορίζονται από τον ΑΚ για τέτοιον οφειλέτη και εκπίπτει πάντοτε ο αρραβώνας (βλ. Γ. Μπαλή Ενοχ. Δικ. παρ. 99, αριθ. 3, ΕΑ 5226/1979 Αρμ. 1980, 387. Αντιθ. Σόντης στην Ερμ. ΑΚ, αρθρ. 403 αριθ. 14.

Στην ένδικη αγωγή η ενάγουσα εκθέτει ότι συνήψε με τον δεύτερο εναγόμενο, που ενεργούσε ως νόμιμος εκπρόσωπος της πρώτης εναγομένης ανώνυμης εταιρείας έγγραφη σύμβαση, βάσει της οποίας αγόρασε από την τελευταία μια προκατασκευασμένη οικία, την οποία θα παρέδιδε και θα τοποθετούσε η πωλήτρια σε ακίνητό της μέσα σε προθεσμία πέντε μηνών από την κατάρτιση της συμβάσεως, αντί τιμήματος 8.200.000 δραχμών. Ότι με την υπογραφή της συμβάσεως κατέβαλε στην πωλήτρια ως αρραβώνα για την εκτέλεση της συμβάσεως το ποσό των

3.000.000 δραχμών, το οποίο θα απέδιδε η πωλήτρια σ' αυτήν σε περίπτωση υπαίτιας μη εκτέλεσης της συμβάσεως, ενώ το υπόλοιπο συμφωνήθηκε να καταβληθεί τμηματικά μέχρι 30.5.1997 που θα παραδιδόταν η οικία. Ότι με ειδικό όρο της ως άνω συμβάσεως συμφωνήθηκε ποινική ρήτρα 100.000 δραχμών για κάθε μήνα που θα καθυστερούσε η παράδοση της οικίας. Ότι με πρόσθετη συμφωνία κατέβαλε στην πωλήτρια το ποσό των 500.000 δραχμών, ως αμοιβή της για την νομιμοποίηση του πρώτου ορόφου της υπάρχουσας σε ακίνητό της οικοδομής, επί της οποίας θα τοποθετείτο η προκατασκευασμένη οικία. Ότι η πωλήτρια από υπαιτιότητά της δεν εκπλήρωσε την εκ της συμβάσεως οφειλομένη παροχή και κατέστη υπερήμερη με την παρέλευση της δήλης ημέρας εκπληρώσεως. Ότι μετά ταύτα η ενάγουσα, κρίνοντας άσκοπο, ως επί της αρνητικής στάσεως της πωλήτριας προς εκπλήρωση της παροχής να τάξει προς τούτο προθεσμία, δήλωσε ότι υπαναχωρεί από την σύμβαση.

Περαιτέρω η ενάγουσα εκθέτει στην αγωγή ότι στην κατάρτιση της ως άνω συμβάσεως οδηγήθηκε με χρήση απατηλών υποσχέσεων από τον δεύτερο εναγόμενο, που ενεργούσε ως πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της συνεναγομένης Α.Ε και στα πλαίσια εκτελέσεως των καθηκόντων του που του είχαν ανατεθεί, με σκοπό να περιποιήσει σ' αυτόν και την Α.Ε παράνομο περιουσιακό όφελος κατά τα παραπάνω χρηματικά ποσά, κατά τα οποία ζημώθηκε από υπαιτιότητα του δεύτερου εναγομένου. Με βάση τα πραγματικά αυτά περιστατικά ζητεί η ενάγουσα να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να καταβάλουν σ' αυτήν, νομιμότοκα από την επίδοση της αγωγής, το ποσό των 6.600.000 δραχμών κατά τις επικουρικές βάσεις της συμβάσεως, που λύθηκε με υπαναχώρη-

ση, και της αδικοπραξίας, διαφορετικά το ποσό των 3.500.000 δραχμών κατά την βάση του αδικαιολογήτου πλουτισμού.

Η αγωγή είναι νόμιμη: 1) ως προς την κυρία βάση, την οποία συναποτελούν αιτήσεις αποδόσεως: α) του καταβληθέντος τιμήματος των 3.000.000 δραχμών (άρθρ. 383 και 389 εδ. β' ΑΚ), β) διπλασίου του τιμήματος αυτού (3.000.000 δρχ.) με βάση την αρραβωνική παρεπόμενη σύμβαση που είναι νόμιμη και επί υπαναχωρήσεως από την σύμβαση πωλήσεως, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα στην νομική σκέψη της παρούσας, γ) καταβολής της συνομολογηθείσας ποινικής ρήτρας (άρθρ. 406 παρ.2 ΑΚ) του ενός μηνός καθυστερήσεως της παραδόσεως της οικίας (100.000 δρχ.) και αποδόσεως του ποσού των 500.000 δραχμών που καταβλήθηκε για την νομιμοποίηση της υπάρχουσας οικίας (άρθρ. 383 και 389 εδ β' ΑΚ) και 2) και ως προς την επικουρική βάση της αδικοπραξίας. Στηρίζεται δε η αγωγή, ως προς τις βάσεις αυτές, στις προαναφερθείσες διατάξεις του ΑΚ (513, 516, 383, 385, 387, 389 εδ β', 904 ΑΚ, 402, 406 παρ.2) και στην διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ.

Μη νόμιμη και απορριπτέα είναι η αγωγή ως προς την αυθύπαρκτη επικουρική βάση του αδικαιολογήτου, αφού θεμελιώνεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία θεμελιώνονται και οι δύο πρώτες βάσεις (συμβάσεως και αδικοπραξίας). Τέλος νόμιμο είναι το αίτημα απαγγελίας προσωπικής κρατήσεως κατά του δευτέρου εναγομένου, νομίμου εκπροσώπου της συνεναγομένης Α.Ε, που φέρεται ότι διέπραξε αυτοτελώς ο ίδιος την ιστορούμενη αδικοπραξία παράνομα κι υπαίτια (άρθρ. 71 εδ β' ΑΚ, ΑΠ 133/2001 και ΑΠ 832/200 ΕλλΔνη 42,699 και 41,1612, αντίστοιχα). Μετά ταύτα η αγωγή, για το αντικείμενο της οποίας κατα-

βλήθηκε το ανάλογο τέλος δικαστικού ενσήμου, με τα υπέρ τρίτων ποσοστά πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσίαν.

Οι εναγόμενοι με το δικόγραφο της εφέσεως και τις προτάσεις που κατέθεσαν συνομολογούν εμμέσως, εφόσον δεν αμφισβητούν ειδικώς (άρθρ. 261 εδ. β' Κ-ΠολΔ) την κατάρτιση της ενδίκου συμβάσεως πωλήσεως, του αρραβώνος με συμφωνημένο περιεχόμενο αυτής την απόδοση διπλασίου τούτου, σε περίπτωση υπαίτιας μη εκτέλεσης της συμβάσεως καθώς και της ποινικής ρήτρας 100.000 δραχμών για κάθε μήνα καθυστερήσεως παραδόσεως της οικίας, τον ακριβή χρόνο παραδόσεως αυτής, με την παρέλευση του οποίου κατέστη υπερήμερη η πωλήτρια εταιρεία (άρθρ. 341 παρ. 1 ΑΚ), το άσκοπο της τάξεως προθεσμίας στην υπερήμερη πωλήτρια προς εκπλήρωση της παροχής, την δήλωση υπαναχωρήσεως της ενάγουσας αγοράστριας, την καταβολή προς την πωλήτρια του ποσού των 3.500.000 δραχμών από το οποίο, 3.000.000 δρχ. ως αρραβώνας για την μη εκτέλεση της σύμβασης και 500.000 δρχ. ως αμοιβή νομιμοποιήσεως του πρώτου ορόφου της υπάρχουσας οικίας της ενάγουσας. Άλλωστε η καταβολή των δύο τελευταίων ποσών προαποδεικνύεται από τα δύο ιδιωτικά συμφωνητικά, με τα οποία καταρτίσθηκε η ένδικη σύμβαση πωλήσεως και από την με ημεροχρονολογία 30.10.1996 απόδειξη εισπράξεως της πωλήτριας εταιρείας.

Περαιτέρω οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι δεν παρέδωσαν την οικία στην ενάγουσα, για τον λόγο ότι δεν ήταν δυνατή η νομιμοποίηση της υφισταμένης στο ακίνητο της οικοδομής, επί της οποίας θα εγκαθίστατο η πωληθείσα οικία, λόγω των πολεοδομικών παραβάσεων αυτής, που είχε αποκρύψει η ενάγουσα αθέμιτα από αυτούς, με συνέπεια να μην είναι δυνατή

η έκδοση αδείας εγκατάστασης της νέας οικίας. Ο ισχυρισμός αυτός, που κατατείνεται στην αναίρεση της υπαιτιότητας των εναγομένων και κατά συνέπεια της υπερημερίας αυτών ως προς την παράδοση της πωληθείσας οικίας και περαιτέρω της μη καταπτώσεως του αρραβώνος και της ποινικής ρήτρας, συνιστά καταλυτική της αγωγής ένσταση, ως προς τα προαναφερθέντα αγωγικά κονδύλια, και στηρίζεται στην διάταξη του άρθρου 342 ΑΚ.

Εκτός από τα προαναφερθέντα πραγματικά περιστατικά που συνομολογούν οι εναγόμενοι και όσα προαποδεικνύονται από τα προσκομιζόμενα έγγραφα, οι διάδικοι κατά τα λοιπά αμφισβητούν, εκατέρωθεν, τα πραγματικά περιστατικά της αγωγής και της προαναφερθείσας ενστάσεως, τα οποία και πρέπει να αποδειχθούν από αυτούς, με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο και μάρτυρες, που επιτρέπονται λόγω της φύσεως των αποδεικτέων (άρθρ. 394 παρ.1 δ' ΚΠολΔ) {...}.

368/2002

Πρόεδρος: Αποστ. Στρατικός
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης
Δικηγόροι: Θεμιστ. Σφυρής, Κων. Τσιάρας

Για το παραδεκτό ισχυρισμού περί πλαστότητας επιταγής, που προβάλλεται με ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, ή κατ'ένσταση ή παρεμπιπτόντως, απαιτείται ονομαστική αναφορά των μαρτύρων και προσκόμιση των αποδεικτικών εγγράφων. Μεταγενέστερη συμπλήρωση τους κατά την συζήτηση της ανακοπής, με δήλωση στα πρακτικά, ή με την υποβολή έγκλησης, δεν αίρει το απαράδεκτο.

Τα παραπάνω δεν ισχύουν όταν η πλαστότητα του εγγράφου προτείνεται με κύρια (αυτοτελή) αναγνωριστική αγωγή, στην οποία εφαρμόζονται οι κοινοί δικο-

νομικοί κανόνες.

Σε περίπτωση απαράδεκτης προβολής ένστασης πλαστότητας είναι ερευνητέος ο περιεχόμενος σ' αυτήν ελάσσων ισχυρισμός της άρνησης της γνησιότητας της υπογραφής, το δε βάρος απόδειξης φέρει ο αμφισβητών αυτήν.

Η ελαττωματική βασική σχέση δεν επιδρά μεν στο κύρος της υποχρέωσης από την επιταγή, γεννά όμως απαίτηση για απόδοση του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Επί οπισθογράφησης της επιταγής σε τρίτον, η κατ'αυτού ένσταση εκ της ελαττωματικότητας της σχέσης προτείνεται μόνο εάν κατά τον χρόνο κτήσης της επιταγής, γνώριζε την ύπαρξη της ένστασης και ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη.

{...} Από τις διατάξεις των άρθρων 460, 461 και 463 ΚΠολΔ προκύπτει ότι, για το παραδεκτό του ισχυρισμού για πλαστότητα δημόσιου ή ιδιωτικού εγγράφου, όπως είναι και η επιταγή, απαιτείται όπως αυτός που προβάλλει τον ισχυρισμό για πλαστότητα να αναφέρει ονομαστικά τους μάρτυρες και τα άλλα αποδεικτικά μέσα και να προσκομίσει τα έγγραφα που αποδεικνύουν την πλαστότητα (ΑΠΟλ 23/1999 ΕλλΔνη 41,30, ΑΠ 151/1999 και 188/1999 ΕλλΔνη 40,1092 και 1094 αντίστοιχα). Ο περιορισμός όμως αυτός, ενόψει ότι η τελευταία διάταξη (άρθρο 463 ΚΠολΔ), που έχει ενταχθεί στο περί αποδείξεων 12ο κεφάλαιο και του περί εγγράφων (ως αποδεικτικών μέσων) όγδοο τίτλο του ΚΠολΔ, ρυθμίζει κανόνες της αποδεικτικής διαδικασίας για την πλαστότητα εγγράφου που προσβάλλεται παρεμπιπτόντως σε εκκρεμή δίκη, έχει εφαρμογή μόνον όταν ο ισχυρισμός της πλαστότητας προβάλλεται κατ'ένσταση ή με παρεμπιπτόσα αγωγή, καθόσον τείνει στην αποτροπή της στρεψοδικίας και παρελκύσεως της εκκρεμούς δίκης στο

πλαίσιο της οποίας προσκομίσθηκε ως αποδεικτικό μέσο το προσβαλλόμενο ως πλαστό έγγραφο. Δεδομένου όμως ότι αυτός δεν ανάγεται στο ουσιαστικό δικαίωμα της κήρυξης εγγράφου ως πλαστού, δεν ισχύει η υποχρέωση αυτή όταν η πλαστότητα του εγγράφου προτείνεται με κύρια (αυτοτελή) αναγνωριστική αγωγή, επί της οποίας έχουν εφαρμογή οι κοινοί κανόνες των άρθρων 216 και 270 ΚΠολΔ, όπως το τελευταίο ισχύει μετά την αντικατάσταση του με το άρθρο 21 του Ν. 2915/2000 (ΑΠΟλ 23/1999 και πλειοψηφία της ΑΠ 151/1999 ο.π. Γνμδ. Αρβανιτάκη σε ΕλλΔνη 41,13 επ. και εκεί παραπομπές). Ο προαναφερθείς περιορισμός, ως προς τον τρόπο της παραδεκτής προβολής και αποδείξεως του περί πλαστότητας ισχυρισμού, ισχύει και όταν αποτελεί λόγο ανακοπής, που άσκησε, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 632 παρ.1 ΚΠολΔ, ο καθού η διαταγή πληρωμής, με βάση πιστωτικό τίτλο, διότι με τον τρόπο αυτό προβάλλεται κατ'ένσταση η πλαστότητα του πιστωτικού τίτλου, όπως είναι και η επιταγή (ΕφΑΘ1541/2000 ΕλλΔνη 41,1687, ΕφΘεσ 466/1990 Αρμ. ΜΕ,382 και εκεί παραπομπές και παρατηρήσεις Ν.Σ.Α. κάτω από την δεύτερη απόφαση, όπου και περαιτέρω παραπομπές, Βαθρακοκοίλης ΚΠολΔ άρθρο 632 αριθ. 70, βλ. όμως και ΕφΑΘ 3320/2000 ΕλλΔνη 42, 493, όπου, χωρίς ειδικότερη αιτιολόγηση, αναφέρεται πλέον της αυτοτελούς αγωγής με την οποία προτείνεται η πλαστότητα και η ανακοπή, χωρίς βέβαια να εξειδικεύεται για ποια ανακοπή πρόκειται).

Μεταγενέστερη συμπλήρωση του περί πλαστότητας ισχυρισμού με τα ανωτέρω στοιχεία (αναφορά ονομαστικώς μαρτύρων και των άλλων αποδεικτικών μέσων και προσκομιδής αποδεικτικών εγγράφων) και δη κατά την συζήτηση της ανακοπής με δήλωση του ανακόπτοντος που

καταχωρήθηκε στα πρακτικά, ή με την υποβολή εγκλήσεως, δεν αίρει το απαράδεκτο του εν λόγω ισχυρισμού (ΕφΑΘ 1541/2000, ΕφΘεσ 466/1990 ο.π., βλ. όμως και ΕφΑΘ 923/2000 ΕλλΔνη 41,857, που δέχθηκε παραδεκτή συμπλήρωση με δήλωση του ανακόπτοντος κατά την συζήτηση, ούτε βέβαια με την μετά τη συζήτηση κατατεθείσα προσθήκη των προτάσεων ΑΠ 578/1993 ΕλλΔνη 35,1544).

Εξάλλου στον ισχυρισμό του εκδότη ή του λήπτη και οπισθογράφου της επιταγής για πλαστότητα της υπογραφής του επ' αυτής εμπεριέχεται εννοιολογικά, ως κάτι λιγότερο, η από μέρους αυτού άρνηση της γνησιότητας της υπογραφής του. Η αμφισβήτηση αυτή της γνησιότητας της υπογραφής, προκειμένου περί πιστωτικών τίτλων, επί των οποίων, κατ' απόκλιση αυτών που ισχύουν για τα λοιπά ιδιωτικά έγγραφα (άρθρο 457 παρ.1-3 ΚΠολΔ), από την ανάγκη της εξασφάλισης της κυκλοφορίας του τίτλου και προστασίας των συναλλαγών, ο αμφισβητών την γνησιότητα της υπογραφής του φέρει το βάρος αποδείξεως του ισχυρισμού του, έχει τον χαρακτήρα νόμιμης ένστασης (ΕφΑΘ 1541/2000 ο.π. ΕφΠειρ 284/1999 ΕΕμπΔ ΝΑ, 92, ΕφΘεσ 466/1990 ο.π.). Εξ αυτού έπεται ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ο ισχυρισμός για πλαστότητα της υπογραφής δεν προβληθεί παραδεκτά κατά τα ανωτέρω, είναι ερευνητέος ο περιεχόμενος σ' αυτόν ελάσσων ισχυρισμός για άρνηση της γνησιότητας της φερόμενης στον πιστωτικό τίτλο υπογραφής του ανακόπτοντος, το βάρος αποδείξεως του οποίου, ως φέροντος τον χαρακτήρα ενστάσεως, κατά τα ανωτέρω, έχει αυτός (ΕφΑΘ 1541/00 και ΕφΘεσ 466/90 ο.π.).

Στην κρινόμενη περίπτωση ο ανακόπτων με τον πρώτο λόγο της ανακοπής του επικαλέσθηκε ότι η επιταγή, για την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με την

ανακοπή διαταγή πληρωμής, είχε νοθευτεί, κατά την ημερομηνία εκδόσεως της, η οποία από 15.11.1997 διορθώθηκε σε 15.12.1998, με αποτέλεσμα, ενόψει του ότι εμφανίσθηκε στην πληρώτρια τράπεζα προς πληρωμή στις 22.12.1998, να θεωρείται ως εμπροθέσμως και δη εντός 8 ημερών από της εκδόσεως εμφανισθείσα προς πληρωμή και να καταστεί δυνατή η βεβαίωση επί του σώματος της πληρώτριας Τράπεζας περί της μη πληρωμής της, χωρίς την οποία δεν θα καθίστατο δυνατή η έκδοση της διαταγής πληρωμής. Την πλαστογραφία αυτή απέδωσε στον καθού κοιμιστή από οπισθογράφηση, την εκδότρια αυτής και τον σύζυγο της τελευταίας. Δεν αναφέρει όμως στο δικόγραφο της ανακοπής, όπως κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη θα έπρεπε, ονομαστικώς τους μάρτυρες και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα και τα έγγραφα προς απόδειξη του εν λόγω ισχυρισμού περί πλαστότητας. Συνεπώς ο λόγος αυτός της ανακοπής τυχάνει απαράδεκτος. Το απαράδεκτο δε αυτό δεν αίρει, όπως λέχθηκε στην μείζονα σκέψη, η καταχωρηθείσα στα πρακτικά δήλωση του ανακόπτοντος, ο οποίος παραστάθηκε μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου του, με την οποία εμπήνυσε τους ανωτέρω για το αδίκημα της πλαστογραφίας, ανέφερε τον μάρτυρα που θα εξετάσει και εξέτασε προς απόδειξη της πλαστότητας, και επικαλέσθηκε, ως αποδεικτικό αυτής, έγγραφο την, κατά τον ισχυρισμό του, πλαστογραφημένη επιταγή. Εφόσον η εκκαλουμένη έτσι έκρινε και απέρριψε τον λόγο αυτό της ανακοπής ως απαράδεκτο ορθώς τις διατάξεις που αναφέρονται στη μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και ο πρώτος λόγος της εφέσεως που υποστηρίζει τα αντίθετα τυχάνει αβάσιμος και απορριπτός.

Κατόπιν τούτου το αίτημα του ανακό-

πτοντος για αναβολή της παρούσης δίκης, κατ' άρθρο 250 ΚΠολΔ, μέχρι περατώσεως της ποινικής δίκης που ανοίχθηκε σε βάρος του καθού η ανακοπή της εκδότριας της επιταγής και του συζύγου της (βλ. από 30-4-2001 κλητήριο θέσπισμα του Εισαγγελέως Πλημ/κων Τρικάλων, με το οποίο, μετά την ανωτέρω μήνυση του ανακόπτοντος, παραπέμφθηκαν στο Τριμελές για να δικαστούν ως υπαίτιοι της πράξεως της πλαστογραφίας-νόθευσης της επιταγής), πρέπει να απορριφθεί, αφού προϋποθέτει την παραδεκτή προβολή και ουσιαστική διερεύνηση του περί πλαστότητας ισχυρισμού.

Περαιτέρω με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου της ανακοπής ο ανακόπτων ισχυρίζεται ότι ουδέποτε υπέγραψε ως οπισθογράφος την επίμαχη επιταγή, ούτε υπήρξε λήπτης αυτής, αλλά τούτο το έπραξε η εκδότρια της επιταγής σε συνεργασία με τον σύζυγό της, ο οποίος είναι και ο συμπληρώσας αυτήν. Ο ισχυρισμός αυτός κατά το μέρος που συνιστά ένσταση πλαστότητας της επιταγής, είναι, για τον αυτό ως άνω λόγο, απαράδεκτος, πλην όμως, κατά τα λεχθέντα στην μείζονα σκέψη, εμπεριέχει και άρνηση της γνησιότητας και ως τέτοιος παραδεκτά προβλήθηκε. Εφόσον η εκκαλουμένη περιορίσθηκε να κρίνει ως απαράδεκτο το περί πλαστότητας σκέλος του λόγου αυτού της ανακοπής και δεν ερεύνησε τον εμπεριεχόμενο σ' αυτό ισχυρισμό περί αρνήσεως της γνησιότητας της υπογραφής του ανακόπτοντος, ως οπισθογράφου, εσφαλμένα τις διατάξεις που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και πρέπει, κατά παραδοχή του πρώτου σκέλους του δεύτερου λόγου της εφέσεως, να εξαφανισθεί κατά το μέρος αυτό και, αφού κρατηθεί η υπόθεση για κατ' ουσία έρευνα (άρθρο 535 παρ.1 ΚΠολΔ), να ερευνηθεί η ουσιαστική βασιμότητα του ισχυ-

ρισμού αυτού, με το βάρος αποδείξεως του οποίου, όπως λέχθηκε, βαρύνεται ο ανακόπων. Η απόδειξη θα διεξαχθεί κατά τις εφαρμοζόμενες στην παρούσα διαδικασία (άρθρο 643 παρ.2 ΚΠολΔ) διατάξεις των άρθρων 649 παρ.1 και 650 ΚΠολΔ, που εφαρμόζονται και στην κατέφραση δίκης (άρθρο 654 παρ.2 ΚΠολΔ).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση και αξιολόγηση των ενόρκων καταθέσεων ... πλήρως αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά σε σχέση με την βασιμότητα του εν λόγω ισχυρισμού: Όπως καταθέτει ο μάρτυρας του καθού η ανακοπή, η επίμαχη επιταγή υπογράφηκε μπροστά του, εντός του γραφείου του πληρεξουσίου δικηγόρου του καθού, από τον ανακόποντα, ο οποίος και την εχειρήσε στον παρόντα καθού η ανακοπή. Ο μάρτυρας του ανακόποντος πατέρας του δηλώνει άγνοια του αν η υπογραφή του οπισθογράφου της επιταγής είναι του υιού του, προσθέτει όμως ότι, αν την υπέγραψε ο γιος του, τούτο έγινε κατόπιν εξαναγκασμού του από τον σύζυγο της εκδότριας της επιταγής, τον καθού και τον μάρτυρα του τελευταίου, κάτι βέβαια που δεν υποστήριξε ο ίδιος, ούτε με την ανακοπή, αλλά και ούτε κατά την χωρίς όρκο εξέτασή του στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, αλλά, όταν του επιδείχθηκε η επιταγή, περιορίστηκε να αρνηθεί την γνησιότητα της υπογραφής του, λέγοντας απλώς ότι η υπογραφή του οπισθογράφου μοιάζει με την δική του, πλην όμως δεν τέθηκε απ' αυτόν. Ο μάρτυρας του ανακόποντος δεν δίδει απάντηση στο εύλογο ερώτημα γιατί ο μάρτυρας του καθού θα συμμετείχε στον εξαναγκασμό του πρώτου στην οπισθογράφιση της επιταγής. Κατ' ακολουθία τούτων η υπογραφή του οπισθογράφου της επιταγής και λήπτη αυτής ανήκει στον ανακόποντα, ο ο-

ποίος και με τον τρόπο αυτό την μεταβίβασε στον καθού, για τον λόγο που θα εκτεθεί στην επόμενη σκέψη. Συνεπώς ο ισχυρισμός περί μη γνησιότητας της υπογραφής του ενάγοντος ως οπισθογράφου της επιταγής τυχάνει αβάσιμος και απορριπτός.

Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, 12 παρ.1, 14, 22 και 28 του ν. 5960/1933 "περί επιταγής", η ελαττωματική βασική σχέση δεν επιδρά μεν στο κύρος της υποχρέωσης από την επιταγή, γεννά όμως απαίτηση για απόδοση του αδικαιολόγητου πλουτισμού, η οποία μπορεί να προβληθεί κατ' ένσταση με την ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε με βάση την επιταγή (άρθρο 632 επ. ΚΠολΔ). Με την ανακοπή αυτή, ειδικότερα, ο εκδότης της επιταγής μπορεί να αντιτάξει το γεγονός ότι ο κατά του οποίου στρέφεται η ανακοπή κομιστής και λήπτης της επιταγής απέκτησε περιουσιακό στοιχείο, με το οποίο πλούτισε αδικαιολόγητα σε βάρος του και να αντικρούσει έτσι την ενάσκηση του δικαιώματος από την επιταγή (ΑΠ 155/1999 ΕΕμΠΔ Ν, 538). Η ίδια ρύθμιση βέβαια ισχύει και στις σχέσεις μεταξύ λήπτη της επιταγής και αυτού προς τον οποίο την μεταβίβασε περαιτέρω με οπισθογράφιση. Εάν όμως ο κομιστής της επιταγής και στην μία και στην άλλη περίπτωση (λήπτης-κομιστής από οπισθογράφιση), μετά του οποίου υφίσταται η ελαττωματική βασική σχέση, μεταβιβάσει αυτήν προς τρίτο με οπισθογράφιση, τότε την παραπάνω ένσταση μπορεί να την προτείνει ο υπόχρεος από την επιταγή, εκδότης ή λήπτης κατά περίπτωση, κατά του νέου κομιστή, ο οποίος εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, μόνο εάν ο τελευταίος, κατά τον χρόνο κτίσεως της επιταγής, γνώριζε την ύπαρξη της πιο πάνω ενστάσεως κατά του προηγούμενου κομιστή

του τρίτου και ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη, γνώριζε δηλαδή, κατά την απόκτηση της επιταγής, ότι με την μεταβίβασή της προς αυτόν είναι δυνατόν να ματαιωθεί η προβολή της ενστάσεως και να επιτευχθεί έτσι η πληρωμή του τίτλου, η οποία, χωρίς την μεταβίβαση αυτή, δεν θα επιτυγχάνετο (ΑΠ 155/1999 ο.π.).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από τα αυτά ως άνω αποδεικτικά μέσα, αποδείχθηκαν τα εξής, αναφορικά με τις συνθήκες και τους λόγους της οπισθογραφήσεως της επιταγής από τον ανακόπτοντα σε διαταγή του καθού η ανακοπή: Στις 18-8-1998 ο ανακόπων έλαβε από τον καθού η ανακοπή δάνειο ύψους 15.000.000 δραχμών, καταβλητέο σε τρεις ισόποσες δόσεις, την τριακοστή (30) ημέρα των μηνών Σεπτεμβρίου-Νοεμβρίου 1998. Προς εξασφάλιση της εκ του δανείου αυτού απαιτήσεως του ο καθού, με την από 18.8.1998 αίτησή του προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Τρικάλων, στην οποία ιστορούσε τα της κατατίσεως της συμβάσεως δανείου, ζήτησε την παροχή αδείας προς εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης επί των αναφερομένων σ αυτή δύο αγροτεμαχίων του ανακόπτοντος. Κατά την συζήτηση της αιτήσεως την ίδια μέρα ο ανακόπων παρέστη, αυτοπροσώπως, αποδέχθηκε το περιεχόμενό της, και συνήνεσε στην εγγραφή της προσημειώσεως. Κατόπιν τούτου εκδόθηκε η 464/1998 απόφαση με την οποία έγινε δεκτή η αίτηση και διατάχθηκε η εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης.

Ο ανακόπων, κατά την εξέτασή του στο Πρωτόδικο Δικαστήριο, αλλά και με την ανακοπή ισχυρίζεται ότι δεν είχε οποιαδήποτε συναλλαγή με τον καθού, πλην όμως δεν παρέχει κάποια εξήγηση για την ως άνω διαδικασία εγγραφής προσημειώσεως, η οποία διαφεύδει τον ισχυρισμό του αυτό, και δεν δίδει απάντη-

ση στο ερώτημα, που ευλόγως γεννάται, γιατί, αν όπως τελικά παραδέχθηκε εξεταζόμενος, η απαίτηση που είχε ο καθού σε βάρος αυτού και του συζύγου της εκδότριας της επιταγής Ε.Α., μετά του οποίου, όπως ισχυρίζεται, ήταν συνεταιίροι, από τριτεγγύηση δανείου που λήφθηκε στο όνομά του, ανερχόταν σε 5.000.000 δραχμές, από το προϊόν του οποίου έδωσε 3.000.000 στον Αν., συνήνεσε στην εγγραφή προσημειώσεως σε ακίνητά του για 15.000.0000 δραχμές. Ούτε ο μάρτυρας του, που επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό του αυτό, παρέχει κάποια εξήγηση για την τόσο μεγάλη και μη συνήθη στις συναλλαγές διαφορά των 10.000.000 δραχμών μεταξύ της προς εξασφάλιση απαιτήσεως και εκείνης για την οποία ζητήθηκε η εγγραφή της προσημειώσεως. Δεν αποτελεί δε πειστική εξήγηση το κατατιθέμενο από τον μάρτυρα ότι η συναίνεση ήταν αποτέλεσμα αφόρητων πιέσεων, “του βάλανε το μαχαίρι στο λαιμό” λέγει χαρακτηριστικά.

Την συνομολόγηση του ως άνω δανείου επιβεβαιώνει και ο μάρτυρας του καθού, ενώπιον του οποίου, όπως λέχθηκε στην προηγούμενη σκέψη, μεταβιβάσθηκε με οπισθογράφηση η επιταγή, που ήταν πληρωτέα από τον λογαριασμό του καταστήματος Τρικάλων της Τραπέζης Μακεδονίας Θράκης, ο οποίος ανοίχθηκε στο όνομα της εκδότριας Ξ. Παπ. στις 2.2.1998 (βλ. από 12.11.1998 πληροφοριακό έγγραφο για το λογαριασμό της Τραπέζης), οπότε δεν είναι δυνατόν, όπως ισχυρίζεται ο ανακόπων η επιταγή αυτή να είχε εκδοθεί στις 15.11.1997, δηλαδή όταν δεν είχε ανοιχθεί ακόμη ο λογαριασμός. Η μεταβίβαση αυτή της επιταγής έγινε προς καταβολή της μιας από τις ως άνω δόσεις του δανείου, όπως ισχυρίσθηκε ο καθού εξεταζόμενος στο ακροατήριο του πρωτοβαθ-

μίου Δικαστηρίου, καταθέτει δε και ο μάρτυράς του.

Κατ ακολουθία τούτων ο δεύτερος λόγος της ανακοπής, κατά το δεύτερο σκέλος, με τον οποίο προβάλλεται η ανυπαρξία οφειλής του ανακόπτοντος προς τον καθού που να αιτιολογεί την μεταβίβαση σ' αυτόν της επιταγής, δηλαδή η ανυπαρξία της βασικής σχέσης τυχάνει μεν, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη νόμιμος, πλην όμως είναι αβάσιμος. Εφόσον λοιπόν και η εκκαλούμενη έτσι έκρινε και τον απέρριψε ορθώς τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει ο αντίστοιχος λόγος της εφέσεως να απορριφθεί σαν αβάσιμος...

609/2002

Πρόεδρος: Απόστ. Στρατίκης
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης
Δικηγόροι: Δημ. Φωτόπουλος, Νικ. Κολοβός

Η υπό του εναγομένου αμφισβήτηση των υποκειμένων της επίδικης έννομης σχέσης δεν συνιστά ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης, αλλά άρνηση της αγωγής και προβάλλεται παραδεκτά στο Εφετείο με το δικόγραφο της έφεσης ή των προσθέτων λόγων, στην ειδική δε διαδικασία των εργατικών διαφορών και με τις προτάσεις, πρέπει δε να αποδεικνύεται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία.

Οι ενστάσεις, που προτείνονται για πρώτη φορά στο Εφετείο, με συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 269 ΚΠολΔ, από τον εκκαλούντα-εναγόμενο, όχι προς εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης, αλλά προς απόρριψη της αγωγής, μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης βάσει άλλου λόγου της έφεσης, παραδεκτά προτείνονται με τις προτάσεις, και στη τακτική διαδικασία.

{...} Για την νομιμοποίηση προς διεξαγωγή συγκεκριμένης δίκης κατ αρχήν αρκεί ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι αυτός και ο εναγόμενος είναι τα υποκείμενα της επίδικης έννομης σχέσεως (κατά κανόνα νομιμοποίηση). Συνεπώς η εκ μέρους του εναγομένου αμφισβήτηση των πραγματικών περιστατικών που επικαλείται ο ενάγων προς θεμελίωση του ισχυρισμού του αυτού, συνιστά όχι ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης, αλλά άρνηση της βάσεως της αγωγής (ΑΠ 954/1997 ΕλλΔνη 40,339). Τα ανωτέρω ισχύουν και σε περίπτωση αγωγής μισθωτού, ο οποίος επικαλείται κατάρτιση συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας με τον εναγόμενο και παροχή σ αυτόν, σε εκτέλεση της εν λόγω συμβάσεως, της εργασίας του και αιτείται την καταβολή από τον εναγόμενο των, με βάση την σύμβαση αυτή, κατά τις οικείες διατάξεις του ΑΚ και της εργατικής νομοθεσίας, πάσης φύσεως αποδοχών και λοιπών αμοιβών του. Στην αγωγή αυτή ο ισχυρισμός του εναγομένου φερομένου ως εργοδότη (για την έννοια του οποίου ιδ. Ντάσιο, Εργατικό Δικον. Δίκαιο, εκδ. 1995 τ. Α/1 παρ. 105 σελ. 185) ότι, ουδέποτε συνήψε με τον ενάγοντα την επικαλούμενη απ αυτόν σύμβαση, ούτε περαιτέρω αυτός του παρέσχε την εργασία του, αλλά σύμβαση καταρτίσθηκε με υποδεικνυόμενο τρίτο, στον οποίο και παρασχέθηκε η εργασία, συνιστά άρνηση της βάσεώς της και, σε περίπτωση που ο ενάγων δεν αποδεικνύει τον αγωγικό αυτό ισχυρισμό, απορρίπτεται η αγωγή ως αβάσιμη και όχι για έλλειψη παθητικής νομιμοποίησης.

Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 269 παρ.2γ' και 527 αριθ.3 ΚΠολΔ προκύπτει ότι στην κατ έφεση δίκη είναι κατ εξαίρεση παραδεκτή η προβολή πραγματικών ισχυρισμών που δεν προτάθηκαν στην πρωτόδικη δίκη και

όταν οι ισχυρισμοί αυτοί αποδεικνύονται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία του αντιδίκου του προβάλλοντος αυτόν. Αυτό ισχύει και για τον ανωτέρω ισχυρισμό περί μη καταρτίσεως της επικαλουμένης από τον ενάγοντα συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας, για την πληρότητα του οποίου και εντεύθεν, για το παραδεκτό αυτού, από απόψεως χρόνου προβολής του, απαιτείται να διατυπώνεται συνάμα και αίτημα απόρριψης της αγωγής για τις αιτίες αυτές. Η προβολή του ισχυρισμού αυτού, από τον εκκαλούντα εναγόμενο, προς κατάλυση των ασκουμένων αξιώσεων του ενάγοντος που στηρίζονται στην σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και των εφαρμοζομένων επ αυτής διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, γίνεται με το εφετήριο ή το δικόγραφο των προσθέτων λόγων εφέσεως, στην ειδική δε διαδικασία των εργατικών διαφορών και με τις προτάσεις, αφού κατά την διάταξη του 674 παρ.1 ΚΠολΔ οι πρόσθετοι λόγοι της έφεσης ασκούνται και με τις προτάσεις. Πρέπει δε να γίνεται συνάμα επίκληση στο εφετήριο ή στους πρόσθετους λόγους ή στις προτάσεις στην ανωτέρω ειδική διαδικασία ότι οι πιο πάνω ισχυρισμοί αποδεικνύονται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία, διαφορετικά προβάλλονται απαραδέκτως (ΑΠΟλ 472/1983, ΑΠ 310/1977, ΑΠ 35/2000 ΕλλΔνη 41,703, για την ένσταση καταχρήσεως δικαιώματος, ΑΠ 821/1998 ΕλλΔνη 40,106, βλ. επίσης, για προϋποθέσεις παραδεκτής προβολής νέων ισχυρισμών από τον εφεσίβλητο, ΑΠ 1527/1998 ΕλλΔνη 40,123, και ΑΠ 28/1999 ΕλλΔνη 40,308, για παραδεκτό το πρώτο στο εφετήριο προβολή από εναγόμενο εφεσίβλητο ενστάσεων που τείνουν σε κατάλυση της αγωγής και απόρριψη της εφέσεως). Επίσης, απαράδεκτη είναι η προβολή των ανωτέρω ισχυρισμών, καθώς και η επίκληση ότι αποδεικνύονται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία που

γίνεται με την προσθήκη των προτάσεων, με την οποία γίνονται οι αμοιβαίες αντικρούσεις (ΑΠ 35/2000 ο.π.).

Διαφορετικά όμως έχουν τα πράγματα, προκειμένου περί ενστάσεων, που προτείνονται για πρώτη φορά στο Εφετείο, με συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 269 ΚΠολΔ, από τον εκκαλούντα-εναγόμενο, όχι προς εξαφάνιση της πρωτόδικης αποφάσεως, αλλά προς απόρριψη της αγωγής μετά την εξαφάνιση της πρωτόδικης αποφάσεως, βάσει άλλου λόγου της εφέσεως και τη διακρίτηση της υποθέσεως από το Εφετείο. Αυτές παραδεκτά προτείνονται με μόνες τις ενώπιον του Εφετείου προτάσεις, έστω και αν δικάζει κατά την τακτική διαδικασία (ΑΠ 821/1998 ο.π.).

Στην κρινόμενη περίπτωση ο δεύτερος εναγόμενος, με τον πρώτο λόγο της εφέσεως, αλλά και τις προτάσεις που κατέθεσε ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, το πρώτον, προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η επικαλούμενη από την ενάγουσα σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ουδέποτε καταρτίσθηκε με αυτόν, αλλά η συμβληθείσα σ αυτήν ως εργοδότης είναι η πρώτη εναγομένη κόρη του, ιδιοκτήτρια της επιχειρήσεως του ξενοδοχείου, προς απόδειξη δε τούτου επικαλείται σειρά δημοσίων και ιδιωτικών εγγράφων, παραπονούμενος δε διότι, κατ εσφαλμένη εκτίμηση αυτών, η εκκαλουμένη δέχθηκε την αγωγή και ως προς αυτόν, ζητεί δε την απόρριψη της ως προς αυτόν. Ο εν λόγω ισχυρισμός, σύμφωνα με αυτά που εκτίθενται στην μείζονα σκέψη, παραδεκτά προβάλλεται το πρώτο ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου.

Από την αξιολόγηση δε των επικαλουμένων και κατωτέρω μνημονευομένων εγγράφων, αλλά και τα όσα συνομολογεί η ενάγουσα με την αγωγή της, αποδεικνύονται, ως προς την ουσιαστική του βα-

σιμότητα, τα ακόλουθα: Δυνάμει της από 25.4.1998 συμβάσεως, που καταρτίσθηκε εγγράφως, ο δεύτερος εναγόμενος εκμίσθωσε στην πρώτη εναγομένη, για μία 5ετία που άρχισε από 1.5.1998, ένα παλιό παραδοσιακό κτίσμα εμβαδού 180 τ.μ., κτισμένο σε οικοπέδο 280 τ.μ., που βρίσκεται στη Βυζ. Πηλίου, επί του οποίου λειτουργούσε νομίμως ξενοδοχείο 4 δωματίων και 8 κλινών μετά κυλικείου Α΄ τάξης, με τον διακριτικό τίτλο “Αρχοντικό ...”. Ως μίσθωμα συμφωνήθηκε ποσοστό 5% επί των ακαθαρίστων μηνιαίων εισπράξεων του ξενοδοχείου. Το μισθωτήριο συμφωνητικό κατατέθηκε στην Δ.Ο.Υ. Β. με α/α .../5.5.1998. Ο εκμισθωτής κατά τα οικονομικά έτη 1999 και 2000 δήλωσε το εισόδημα από την εκμισθωση αυτή, όπως τούτο προκύπτει από τα προσκομιζόμενα και επικαλούμενα αντίγραφα των οικείων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος. Της εκμισθώσεως επακολούθησε η χορήγηση από τον ΕΟΤ στην πρώτη εναγομένη, ως εκμεταλλεύτρια πλέον της επιχείρησης του ξενοδοχείου, το κατά νόμο .../17.6.1998 ειδικό σήμα λειτουργίας του ξενοδοχείου. Για τις ανάγκες της επιχείρησής της αυτής η πρώτη εναγομένη με την από 7.5.1998 σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που καταρτίσθηκε εγγράφως, προσέλαβε την ενάγουσα για να εργασθεί στην επιχείρηση, με καθήκοντα την καθαριότητα των δωματίων και την κάλυψη λειτουργικών αναγκών του ξενοδοχείου, όπως υποδοχή πελατών, κρατήσεις δωματίων, αντί μηνιαίων αποδοχών 195.000 δραχμών. Την πρόσληψη αυτή της ενάγουσας ανάγγειλε η πρώτη εναγομένη, ως εργοδότης, στον ΟΑΕΔ στις 18.5.1998 (βλ. προσκομιζόμενο και επικαλούμενο δελτίο αναγγελίας της προσλήψεως). Η πρώτη εναγομένη δε ως εργοδότης επιδοτήθηκε από τον ΟΑΕΔ για

την πρόσληψη και απασχόληση αυτή της ενάγουσας με το ποσό των 4.000 δραχμών ημερησίως για το χρονικό διάστημα από 2.7.1998 μέχρι 30.6.1999 (βλ. .../27.11.2000 βεβαίωση ΟΑΕΔ). Η πρώτη δε εναγομένη με την από 25.8.1999 έγγραφη καταγγελία κατάγγειλε νομίμως την σύμβαση εργασίας της ενάγουσας, η οποία και έλαβε γνώση αυτής αυθημερόν. Και η ενάγουσα όμως, ως εργοδότης της, ανέφερε στην Επιθεώρηση Εργασίας Μαγ., όπου προσέφυγε μετά την καταγγελία, όπως θα εκτεθεί λεπτομερώς σε επόμενη σκέψη, την πρώτη εναγομένη (βλ. .../25.8.1999 δελτίο εργατικής διαφοράς). Επίσης στο δικόγραφο της κρινόμενης αγωγής συνομολογεί ότι εκμεταλλεύτρια της επιχείρησής του ξενοδοχείου ήταν η πρώτη εναγομένη και ότι αυτή την προσέλαβε με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που καταρτίσθηκε, όπως ισχυρίζεται, από τον ως πληρεξούσιο της ενεργήσαντα πατέρα της δεύτερο εναγόμενο (βλ. αρχή της αγωγής). Από όλα τα προεκτεθέντα έγγραφα αποδεικνύεται ότι, ουδεμία σύμβαση εργασίας, ούτε εργασιακή ή άλλου είδους σχέση συνέδεε την ενάγουσα με τον δεύτερο εναγόμενο, αλλ αντιθέτως εργοδότης αυτής υπήρξε η πρώτη εναγομένη, στην ανωτέρω επιχείρηση της οποίας παρέσχε την εργασία της επί τον επικαλούμενο και συνομολογούμενο χρόνο, σε εκτέλεση της μεταξύ τους και μόνον καταρτισθείσης ως άνω συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

Κατ ακολουθία τούτων ουδεμία αξίωση από τις ασκούμενες με την αγωγή, κατ επίκληση της συμβάσεως αυτής, έχει η ενάγουσα και η διώκουσα την ικανοποίηση των αξιώσεων αυτών και από τον εναγόμενο, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, τυγχάνει, κατά τον βάσιμο, ως άνω ισχυρισμό του, αβάσιμη

και σαν τέτοια απορριπτέα. Εφόσον λοιπόν η εκκαλούμενη έκρινε αντιθέτως και υποχρέωσε και τον δεύτερο εναγόμενο σε καταβολή του επιδικασθέντος ποσού, σε ολόκληρο με την πρώτη εναγομένη, εσφαλμένα τον νόμο ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει, κατά παραδοχή της εφέσεώς του, να εξαφανισθεί κατά το κεφάλαιο της που δέχθηκε την αγωγή και κατ' αυτού και αφού κρατηθεί η υπόθεση για κατ' ουσία έρευνα, κατά το κεφάλαιο αυτό (άρθρο 535 παρ.1 ΚΠολΔ) να απορριφθεί η αγωγή ως προς αυτόν, ως αβάσιμη {...}.

632/2002

Πρόεδρος: Διανέλλος Διανελλάκης
Εισηγητής: Παναγ. Θεοδωρόπουλος
Δικηγόροι: Πέτρος Λογαράς - Ελληνίκη Τσάτσαρη, Γεωρ. Καραμανές

Αν ο λόγος της έφεσης κριθεί βάσιμος, η προσβαλλόμενη απόφαση εξαφανίζεται και το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο, εφ' όσον το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δεν εξέτασε την ουσιαστική βασιμότητα της αγωγής αλλά αρκέστηκε μόνο στη διακρίβωση της έλλειψης εννόμου συμφέροντος του ενάγοντος, μπορεί να αναπέμψει την υπόθεση προς εκδίκαση στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, προκειμένου να μη στερηθούν οι διάδικοι τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας.

Νόμιμα επανεισάγεται, με την από 8.3.2002 κλήση του εκκαλούντος Θ.Τ., προς συζήτηση στο Δικαστήριο αυτό η ένδικη υπόθεση μετά την με τη με αριθμό 101/1999 απόφαση του Αρείου Πάγου αναίρεση της με αριθμό 359/1997 οριστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου αυτού και την κατ' άρθρον 580 παρ.3 ΚΠολΔ παραπομπή αυτής στο Δικαστήριο αυτό,

σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 581 παρ.1 εδ. α ΚΠολΔ.

Κατά το άρθρο 580 παρ. 4 ΚΠολΔ οι αποφάσεις της ολομέλειας και των τμημάτων του Αρείου Πάγου δεσμεύουν τα δικαστήρια που απασχολούνται με την ίδια υπόθεση ως προς τα νομικά ζητήματα που έλυσαν. Εξάλλου κατά το άρθρο 535 παρ.1 ΚΠολΔ, όπως αυτή ίσχυε πριν από την αντικατάστασή της δι' άρθρου 16 § 7 του Ν. 2915/2001. Αν ο λόγος της έφεσης κριθεί βάσιμος, η απόφαση που προσβάλλεται εξαφανίζεται και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, αν το πρωτοβάθμιο έχει αποφανθεί για την ουσία της υπόθεσης, κρατεί αυτό την υπόθεση και τη δικάζει κατ' ουσίαν, σε αντίθετη περίπτωση μπορεί ή να την αναπέμψει στο δικαστήριο που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ή σε άλλο ομοιόβαθμο δικαστήριο της περιφέρειάς του ή να την κρατήσει και να τη δικάσει κατ' ουσίαν. Τέλος κατά το άρθρο 22 παρ.1 εδ. α του Ν. 2915/2001 οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις, των οποίων η πρώτη συζήτηση έχει προσδιορισθεί να γίνει μετά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.

Από τις διατάξεις αυτές σαφώς προκύπτει ότι κατά το μέχρι της ισχύος του Ν. 2915/2001 ισχύον καθεστώς της προεκτεθείσας διάταξης του άρθρου 535 παρ.1 ΚΠολΔ, η οποία εφαρμόζεται και στην κρινόμενη υπόθεση, η οποία ήταν μεν εκκρεμής κατά την ισχύ του Ν. 2915/2001 πλην όμως η πρώτη συζήτηση της ένδικης αγωγής είχε προσδιορισθεί να γίνει στις 7.2.1995, και μετ' αναβολή στις 16.5.1995, όπως και πράγματι έγινε, αναπομπή μπορεί να διαταχθεί ιδίως αν η αγωγή απορρίφθηκε στον πρώτο βαθμό ως απαράδεκτη, ανεξαρτήτως λόγου θεμελιώσεως της έννομης αυτής συνέπειας.

Το अपαράδεκτο μπορεί να οφείλεται σε έλλειψη διαδικαστικής προϋποθέσεως. Τοιαύτη διαδικαστική προϋπόθεση αποτελεί και η συνδρομή εννόμου συμφέροντος του ενάγοντος (βλ. Πάρι Αρβανιτάκη: Η κατ' ουσίαν έρευνα της αγοράς μετά την εξαφάνιση της πρωτόδικης αποφάσεως σελ. 116 και 117 Εφ. Αθ. 191/1993 ΕλλΔνη 1994 436).

Στην προκειμένη περίπτωση κριθέντος με τη με αριθμό 109/1999 απόφαση του Αρείου Πάγου ότι ο ενάγων και ήδη εκκαλών έχει έννομο συμφέρον προς άσκηση της ένδικης από 2.1.1995 αγωγής του, με την οποία και αναιρέθηκε η με αριθμό 359/1997 απόφαση αυτού του Δικαστηρίου, η οποία είχε αποφανθεί αντιθέτως, το Δικαστήριο αυτό είναι υποχρεωμένο να δεχθεί ότι πράγματι ο ενάγων είχε έννομο συμφέρον προς άσκηση της παραπάνω αγωγής του και εντεύθεν να εξαφανίσει την εκκαλουμένη με αριθμό 810/1995 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας κατά παραδοχήν ως βασίμου και κατ' ουσίαν του οικείου λόγου της ένδικης έφεσης και των προσθέτων λόγων αυτής.

Μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης και αφού το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν εξέτασε την ουσιαστική βασιμότητα της αγωγής αλλά αρκέστηκε μόνο στη διακρίβωση της ελλείψεως εννόμου συμφέροντος του ενάγοντος, πρέπει, σύμφωνα με την στην αρχή της παρούσας εκτεθείσα διάταξη του άρθρου 535 παρ.1 ΚΠολΔ, όπως αυτή ίσχυε πριν από την ισχύ του Ν. 2915/2001, που εφαρμόζεται στην προκειμένη δίκη κατά τα προεκτεθέντα, να αναπεμφθεί η ένδικη υπόθεση προς εκδίκαση ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, προκειμένου να μη στερηθούν οι διάδικοι τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, λόγω δε του μη οριστικού χαρακτήρα της παρούσας α-

πόφασης (ΟλΑΠ 12/1989, ΑΠ 1185/2001 ΕλλΔνη 43.706 επ. Εφ. Αθ. 2443/1999 ΝοΒ 1999. 1424 επ.) δεν θα περιληφθεί σ' αυτή διάταξη περί δικαστικών εξόδων.

633/2002

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης
Δικηγόροι: Ιωαν Βαϊόπουλος, Κων. Ευθυμίου

Ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων στη πιλοτική είναι κοινόχρηστος.

Είναι άκυρη η συμφωνία των οροφокτητών για κατάργηση του κοινόχρηστου χαρακτήρα της πιλοτικής και μεταβίβασης των χώρων στάθμευσης αυτής σε οροφокτήτες ή τρίτους, ως διηρημένες ιδιοκτησίες, ή η επ αυτών σύσταση εμπραγμάτου δικαιώματος πραγματικής δουλείας υπέρ των οροφокτητών, λόγω αντίθεση σε αναγκαστικού δικαίου πολεοδομική διάταξη. Η ακυρότητα αυτή είναι απόλυτη, προβαλλόμενη από κάθε έχοντα έννομο συμφέρον, αλλά και από τον αντισυμβληθέντα.

Είναι όμως δυνατή, με νόμιμα μεταγραφόμενη συμβολαιογραφική συμφωνία όλων των οροφокτητών, η σύσταση ιδιόμορφης δουλείας παραχώρησης της χρήσης των χώρων αυτών αποκλειστικώς σε ιδιοκτήτη ορόφου ή διαμερίσματος (όχι αποθήκης) της οικοδομής. Διαφορά πραγματικής και ιδιόμορφης δουλείας.

Ερμηνεία της σύμβασης βάσει της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών.

{...} Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1002, 1117 του ΑΚ, 1,2 παρ.1, 4 παρ. 1,5 και 13 του Ν. 3741/1929, που διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του ΑΚ, με το άρθρο 54 του ΕισΝΑΚ, συνάγεται ότι στην οριζόντια ιδιοκτησία ιδρύεται, κυρίως χωριστή

κυριότητα επί ορόφου οικοδομής, η διαμερίσματος ορόφου, παρεπομένως όμως αναγκαστική συγκυριότητα, που αποκτάται αυτοδικαίως, κατ' ανάλογη μερίδα, επί των μερών του όλου ακινήτου που χρησιμοποιούν στην κοινή χρήση όλων των οροφокτητών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, κατά ενδεικτική στις διατάξεις αυτές απαρίθμηση, το έδαφος οι αυλές κλπ. Ο προσδιορισμός της κοινής χρήσεως των μερών, η οποία συνεπάγεται και την αυτοδικαίως συγκυριότητα των οροφокτητών πάνω σ' αυτά, γίνεται είτε με την συστατική δικαιοπραξία της οροφокτησίας, είτε με ιδιαίτερες συμφωνίες μεταξύ όλων των οροφокτητών. Με τις ίδιες συμφωνίες μπορεί να τίθενται εγκύρως περιορισμοί και απαγορεύσεις ως προς την χρήση των κοινών. Αν ο προσδιορισμός των κοινοχρήστων μερών δεν ορίζεται, ούτε με τη συστατική της οροφокτησίας δικαιοπραξία, ούτε με τις ιδιαίτερες συμφωνίες, τότε ισχύει ο προσδιορισμός που προβλέπεται από τις παραπάνω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις του νόμου, πράγμα το οποίο ισχύει επίσης και όταν η προαναφερθείσα δικαιοπραξία και συμφωνίες αντίκεινται σε διατάξεις πολεοδομικές αναγκαστικού δικαίου, όταν δηλ. ο καθορισμός αυτός των κοινοχρήστων κατ' έκταση και περιεχόμενο με βάση τις ανωτέρω συμφωνίες έρχεται σε ευθεία αντίθεση προς ρητή πολεοδομική διάταξη που απαγγέλλει ρητώς ή εμμέσως πλην σαφώς ακυρότητα.

Τέτοια διάταξη είναι και εκείνη του άρθρου 1 παρ.5 εδ. τελευταίο του Ν. 960/1979 "περί επιβολής υποχρεώσεων προς δημιουργία χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτων δια την εξυπηρέτηση των κτιρίων", όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 Ν. 1221/1981. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη του νόμου "οι τυχόν δημιουργούμενοι θέσεις σταθμεύσεως εις

τον ελεύθερον ισόγειον χώρον του κτιρίου όταν τούτο κατασκευάζεται επί υποστυλωμάτων (PILOTIS) κατά τις ισχύουσες διατάξεις δεν δύνανται να αποτελέσουν διηρημένες ιδιοκτησίας". Δηλαδή από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι, όταν η οικοδομή ανεγείρεται με άδεια και υπό το πολεοδομικό σύστημα της αφέσεως του ισόγειου χώρου ακάλυπτου, προς δημιουργία επ' αυτού χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτων, ο χώρος αυτός δεν μπορεί να αποτελέσει διαιρεμένες ιδιοκτησίες, που να ανήκουν δηλαδή σε ένα ή περισσότερους ιδιοκτήτες, είτε αυτοί είναι οροφокτήτες, είτε τρίτοι, αλλά παραμένει κοινόχρηστος και κοινόκτητος, ανήκει δηλαδή στη συγκυριότητα όλων ιδιοκτητών ορόφου ή διαμερίσματος ορόφου της οικοδομής. Εφόσον δε ο χώρος αυτός δεν μπορεί να αποτελέσει διαιρεμένη ιδιοκτησία δεν είναι δεκτικός και συστάσεως χωριστού εμπραγμάτου δικαιώματος, όπως πραγματικής δουλείας, με το οποίο θα έχανε τον κοινόχρηστο χαρακτήρα του, που έχει επιβληθεί από τις αναγκαστικού δικαίου πιο πάνω πολεοδομικές διατάξεις.

Επομένως η συμφωνία των οροφокτητών για κατάργηση του κοινόχρηστου χαρακτήρα της πυλωτής, και η μεταβίβαση των χώρων σταθμεύσεως που δημιουργήθηκαν σ' αυτή σε οροφокτήτες ή τρίτους, ως διηρημένες ιδιοκτησίες, ή η σύσταση εμπραγμάτου δικαιώματος πραγματικής δουλείας επί των χώρων αυτών και υπέρ των οροφокτητών, έρχεται σε ευθεία αντίθεση προς την ως άνω αναγκαστικού δικαίου πολεοδομική διάταξη του Ν. 1221/1981, ως επιδιώκουσα απαγορευμένο και αθέμιτο αποτέλεσμα και είναι για το λόγο αυτό απολύτως άκυρος, ως αντικείμενη στην αναγκαστικού δικαίου ως άνω απαγορευτική πολεοδομική διάταξη (άρθρο 174 ΑΚ). Η ακυρότητα δε

αυτή μπορεί να προταθεί, καθό απόλυτη, από καθένα που έχει έννομο συμφέρον, αλλά και από τον αντισυμβληθέντα. Με ιδιαίτερη βέβαια συμφωνία όλων των ιδιοκτητών-οροφωκτών, που γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και μεταγράφεται, δύναται εγκύρως, κατά τα άρθρα 5 και 13 του Ν. 3741/1929, να παραχωρηθεί η χρήση των χώρων αυτών αποκλειστικώς σε ένα ή ορισμένους ιδιοκτήτες ορόφου ή διαμερίσματος, αλλά μόνον της οικοδομής στην οποία υπάρχουν οι χώροι αυτοί. Ο περιορισμός με το παραπάνω περιεχόμενο της χρήσης των χώρων αυτών από τους λοιπούς οροφωκτές έχει απλώς τον χαρακτήρα δουλείας κατ άρθρο 13 παρ. 3 Ν. 3741/1929, χωρίς όμως να είναι πραγματική δουλεία με την έννοια των άρθρων 1118 και 1119 ΑΚ και επιβάλλεται από τις αναγκαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 1 παρ.1,2 εδ. α-β, 5 του Ν.960/1979 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 1221/1981 και ΠΔ 1340/1981, συνίσταται δε στην υποχρέωση των ιδιοκτητών των οριζοντίων ιδιοκτησιών και των καθολικών και ειδικών διαδόχων τους, που δεσμεύονται, ως εκ του ανωτέρω χαρακτήρα της δουλείας που φέρει ο περιορισμός της χρήσεως των χώρων αυτών, ο οποίος (περιορισμός) αντιτάσσεται και κατά των τρίτων, επί οικοδομών που ανεγείρονται με άδεια και υπό το πολεοδομικό σύστημα της αφέσεως του ισογείου ακάλυπτου, να εξασφαλίσουν είτε σε ακάλυπτο, είτε σε καλυμμένο (PILOTIS) χώρο για τη στάθμευση των αυτοκινήτων των συνιδιοκτητών της οικοδομής.

Υπέρ της απόψεως ότι δεν πρόκειται για πραγματική δουλεία, αλλά για ιδιόμορφη δουλεία του άρθρου 13 Ν. 3741/1929, συνηγορούν και τα εξής: Από τη διάταξη του άρθρου 1118 ΑΚ προκύπτει ότι ουσιαστικό στοιχείο του περιεχο-

μένου της πραγματικής δουλείας είναι να παρέχεται ωφέλεια αμέσως υπέρ του δεσπόμενου ακινήτου και εμμέσως στον εκάστοτε κύριο αυτού σε βάρος του δουλεύοντος ακινήτου (Μπαλή Εμπράγματο Δίκαιο παρ.129 και 130). Από την παραχώρηση όμως των θέσεων σταθμεύσεως που δημιουργούνται, κατά τα άνω, στην πυλωτή, για την στάθμευση σ αυτές των αυτοκινήτων των εκάστοτε κυρίων ορόφων ή διαμερισμάτων ορόφων, ουδεμία παρέχεται ωφέλεια στα διαμερίσματά τους, ως δεσπόμενα ακίνητα σε βάρος των χώρων σταθμεύσεως ως δουλεύοντων ακινήτων, αλλά η παρεχόμενη ως άνω ωφέλεια αφορά αποκλειστικά και μόνον τον κύριο του αυτοκινήτου και ιδιοκτήτη του διαμερίσματος, πράγμα το οποίο αντίκειται προς το ανωτέρω περιεχόμενο της πραγματικής δουλείας. Το δικαίωμα όμως αποκλειστικής χρήσεως της πυλωτής, όπως και κάθε κοινόκτητου πράγματος, που παρέχεται με τέτοια συμφωνία σε κάποιον συνιδιοκτήτη, δεν παρέχει και εξουσία άρσεως του προβλεπόμενου ανωτέρω προορισμού αυτής (ΑΠΟλ 5/1991 ΕλλΔνη 32, 750, ΑΠ 1222/2001, ΕλλΔνη 43,151, ΑΠ 31/2001 ΕλλΔνη 42,937, ΑΠ 1078/2000 ΕλλΔνη 42,431, ΑΠ 508/2000 ΕλλΔνη 41,1648, ΑΠ 650/1999 ΕλλΔνη 41,430, ΑΠ 619/1999 ΕλλΔνη 41,37, ΑΠ 395/1999 ΕλλΔνη 40,1567, ΑΠ 922/1998, ΑΠ 1604/1997 Επ.Δ.Πολ. 1998,37, ΑΠ 448/1996 ΕλλΔνη 37, 600).

Συνεπεία του άνω περιορισμού της κυριότητας δεν επιτρέπεται στους συνιδιοκτήτες του οικοπέδου, με τη συστατική της οροφωκτικής δικαιοπραξία και με οποιαδήποτε μεταγενέστερη κατά τους νομίμους τύπους γενομένη τροποποίηση της, να μην εξασφαλίζουν στην κοινόκτητη πυλωτή και τον ακάλυπτο χώρο της οικοδομής θέσεις σταθμεύσεως των αυτοκι-

νήτων των ιδιοκτητών των διαμερισμάτων, με την παραχώρηση των θέσεων αυτών σε εκ κατασκευής και λειτουργικώς εξυπηρετικούς μόνον των αναγκών των διαμερισμάτων χώρους, όπως είναι οι αποθήκες, που συνήθως κείνται στο υπόγειο και αποτελούν βοηθητικούς χώρους των διαμερισμάτων, χωρίς δική τους αυτοτελή λειτουργικότητα, έστω και αν έχουν ορισθεί με την συστατική της οριζόντιας ιδιοκτησίας δικαιοπραξία ως αυτοτελείς ιδιοκτησίες, με αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες των διαμερισμάτων των ορόφων να μη μπορούν να εξασφαλίσουν στην πυλωτή θέσεις σταθμεύσεως των αυτοκινήτων τους και να στερούνται έτσι της δυνατότητας χρήσεως κοινοκτηπίου και κοινοχρήστου μέρους της ως άνω οικοδομής, ενώ, κατά το αναγκαστικό δίκαιο που αναφέρθηκε, επιβάλλεται η εξασφάλιση θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων των ιδιοκτητών των ως άνω διαμερισμάτων (ΑΠ 448/1996 ο.π., ΕφΑθ 8600/2000 ΕλλΔνη 43,500, ΕφΠειρ.12/1999 Επ.Δικ.Πολ. 1999,51 επ. ίδια σελ. 55 και εκεί παραπομπές).

Περαιτέρω η με τον κανονισμό της πολυώροφης οικοδομής μεταφορά από την πυλωτή και τοποθέτηση των θέσεων στάθμευσης στον ακάλυπτο χώρο της οικοδομής δεν πάσχει ακυρότητα και αν ακόμη υποτεθεί ότι αντιβαίνει στον κτιριοδομικό κανονισμό ή στην διάταξη του άρθρου 24 του Συντάγματος (ΑΠ 508/2000 ο.π. και ΕφΑθ 776/1997 ΕΔΠολ. 1998,41). Εξάλλου οι ερμηνευτικοί κανόνες των άρθρων 173 και 200 ΑΚ εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία υπάρχει κενό στην ερμηνευόμενη σύμβαση ή αμφιβολία ως προς τις δηλώσεις βουλήσεως των συμβληθέντων, οπότε το περιεχόμενό τους προσδιορίζεται με την ερμηνεία, έστω και αν η σύμβαση έχει υποβληθεί στο συστατικό τύπο του εγγρά-

φου. Στην τελευταία περίπτωση, για την αναζήτηση της αληθινής βούλησης, λαμβάνονται υπόψη τα πραγματικά γεγονότα, που συνοδεύουν τη βούληση, ακόμα και στοιχεία που βρίσκονται έξω από το έγγραφο. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ως προς την ύπαρξη κενού ή αμφιβολίας, έστω και εμμέσως αναφερομένη, είναι αναίρετικώς ανέλεγκτη. Στην περίπτωση όμως που μετά την διάγνωση κενού ή αμφιβολίας το δικαστήριο προσφεύγει στις πιο πάνω διατάξεις για την ανεύρεση της αληθινής βουλήσεως των συμβληθέντων, αλλά με την διδόμενη ερμηνεία παραβιάζει του κανόνες της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, οπότε πρόκειται για νομικό θέμα, η κρίση του αυτή ελέγχεται αναίρετικώς (ΑΠΟλ 19/1998 Νοβ 37,89, ΑΠ 425/2002, ΝΟΜΟΣ 2002, ΑΠ 651/1999 ΕλλΔνη 41,437, ΕφΑθ 1426/1998 ΕΔΠολ. 1998, 197 και εκεί παραπομπές).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση... πλήρως αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η .../1.9.1989 πράξη συστάσεως οριζόντιας ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας του συμβολαιογράφου Α.Τ., που καταρτίσθηκε μεταξύ των 1ης έως και 6ης των εναγομένων, εκ των οποίων η 4η είχε αποβιώσει πριν από την άσκηση της αγωγής, ως οικοπεδούχων και της 7ης εναγομένης εταιρίας, ως εργολάβου, και μεταγράφηκε στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Λαρίσης, δίδει την ενταύθα και επί της οδού Π. 17 ανεγερθείσα, δυνάμει του .../6.3.1989 προσυμφώνου εργολαβικού συμβολαίου του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, που τροποποιήθηκε με την 17536/1989 πράξη αυτού, από την εργολάβο εταιρία, κατόπιν της .../10.8.1989 οικοδομικής αδείας, υπό το πολεοδομικό σύστημα της αφέσεως

του ισογείου χώρου ακάλυπτου, επί υποστυλωμάτων (PILOTIS), πολυώροφη (7ωροφη) οικοδομή, υπαγομένη στις διατάξεις του Ν. 3741/1929 και των άρθρων 1002 και 1117 ΑΚ. Το ανωτέρω πολεοδομικό σύστημα επιλέχθηκε με τον σκοπό δημιουργίας θέσεων σταθμεύσεως στον μεταξύ των υποστυλωμάτων καλυμμένο και στον ακάλυπτο χώρο του ισογείου πέντε (Π1-Π5) και επτά (Π6-Π12) θέσεων, αντιστοίχως, χωρίς να προκύπτει, όπως αβάσιμα υποστηρίζουν οι ενάγοντες, κατά τα λεχθέντα στη μείζονα σκέψη, ακυρότητα της δημιουργίας και τοποθετήσεως των επτά θέσεων στον ακάλυπτο χώρο του ισογείου της οικοδομής. Ο ελεύθερος χώρος του ισογείου με τις 12 θέσεις σταθμεύσεως απεικονίσθηκε στο με αριθμό 2 σχεδιάγραμμα του πολιτικού μηχανικού Ε.Μ., που προσαρτήθηκε, μαζί με τα υπόλοιπα που απεικόνιζαν τους λοιπούς χώρους της οικοδομής (υπόγειο και επτά ορόφους), στην ανωτέρω πράξη συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας και υπογράφηκαν από τους συμβληθέντες και των οποίων έλαβαν γνώση όλοι οι μετέπειτα αποκτήσαντες διαιρεμένους χώρους στην οικοδομή, μεταξύ των οποίων και οι διάδικοι της παρούσης δίκης (υπόλοιποι εναγόμενοι και ενάγοντες), οι οποίοι, κατά τα κατωτέρω, προσχώρησαν στην αρχική πράξη συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας, με αποτέλεσμα οι περιεχόμενοι σ' αυτήν όροι και συμφωνίες, για τις οποίες κατωτέρω, να είναι γι αυτούς υποχρεωτικοί.

Στο άρθρο 1 του κεφαλαίου "Κανονισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων συνιδιοκτητών" της ανωτέρω πράξεως συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας ορίζεται κατά λέξη: "... Όλοι οι περιορισμοί κυριότητας σε οριζόντια ιδιοκτησία και οι υποχρεώσεις και οι απαγορεύσεις που αναφέρονται

στον κανονισμό αυτό έχουν τον χαρακτήρα δουλείας πραγματικής σύμφωνα με το άρθρο 13 Ν. 3741/1929...". Όπως προκύπτει από την ανωτέρω διατύπωση του κανονισμού της εν λόγω πολυώροφης οικοδομής χαρακτηρίζονται ως δουλείες πραγματικές οι, κατά τα λεχθέντα στην μείζονα σκέψη, ιδιόμορφες δουλείες του άρθρου 13 του Ν. 3741/1929, όπως είναι και οι περιορισμοί της κυριότητας των συνιδιοκτητών που συνεπάγεται η, κατά τα λεχθέντα στην μείζονα σκέψη, παραχώρηση, με συμφωνία όλων τους, που καταρτίσθηκε συμβολαιογραφικώς και μεταγράφηκε, δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως από ορισμένους ιδιοκτήτες διαμερισμάτων ορόφων της οικοδομής συγκεκριμένων θέσεων σταθμεύσεως, από εκείνες που δημιουργήθηκαν στον ελεύθερο ισόγειο χώρο (καλυμμένο μεταξύ των υποστυλωμάτων και ακάλυπτο), οι οποίες, όπως λέχθηκε, σε καμιά περίπτωση φέρουν τον χαρακτήρα πραγματικής δουλείας. Ο εσφαλμένος χαρακτηρισμός λοιπόν του, για τον ανωτέρω λόγο, περιορισμού της συγκυριότητας επί του κοινού και ελεύθερου κοινόχρηστου χώρου του ισογείου (καλυμμένου-πυλωτής και ακάλυπτου), ως πραγματικής δουλείας, η οποία, όπως λέχθηκε στην μείζονα σκέψη, είναι ασυμβίβαστη, ενόψει του εκεί περιεχομένου της, με τις θέσεις σταθμεύσεως, όπως σαφώς προκύπτει από το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής, η οποία δεν καταλείπει αμφιβολίες για την αληθή βούληση των συμβληθέντων και έτσι, όπως λέχθηκε στην μείζονα σκέψη, δεν απαιτείται η προσφυγή στους εκεί αναφερόμενους ερμηνευτικούς κανόνες των δικαιοπραξιών για την αναζήτηση της αληθινής βούλησής τους, οδήγησε τους συμβληθέντες, στο άρθρο 19 του ίδιου κεφαλαίου του κανονισμού, να προσδώσουν τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό "σύ-

σταση πραγματικής δουλείας”, στην παραχώρηση, όπως και ήθελαν, δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως στους εκάστοτε ιδιοκτήτες των αναφερομένων εκεί διαμερισμάτων των συγκεκριμένων θέσεων σταθμεύσεως και δη του Δ1 διαμερίσματος του δευτέρου ορόφου, συνιδιοκτησίας των πρώτης και τρίτου των εναγομένων, την Π3 θέση και του Δ1 διαμερίσματος του πρώτου ορόφου, συνιδιοκτησίας της πρώτης και του τρίτου των εναγομένων, την Π2 θέση. Τον ίδιο επίσης χαρακτηρισμό “σύσταση πραγματικής δουλείας” χρησιμοποίησαν οι συμβληθέντες και στο άρθρο 20 του κανονισμού κατά την παροχή από τους οικοπεδούχους στην εργολήπτρια εταιρία του δικαιώματος να παραχωρεί δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως επί των λοιπών 10 χώρων σταθμεύσεως (Π1, Π4-Π12) στους εκάστοτε κυρίους διαιρεμένων ιδιοκτησιών που θα περιέρχονταν σ’ αυτήν, ως εργολαβικό αντάλλαγμα ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτή θα υπεδείκνυε, και να μεταβάλλει τα πρόσωπα των δικαιούχων του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως μεταξύ των ιδιοκτητών πάντοτε των διαμερισμάτων του εργολαβικού ανταλλάγματος.

Στην ίδια πράξη συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας γίνεται λεπτομερής περιγραφή των διαιρεμένων ιδιοκτησιών (διαμερισμάτων) καθενός από τους άνω του ισογείου επτά ορόφους της πολυκατοικίας και αναφορά του ποσοστού συνιδιοκτησίας καθώς και του αριθμού ψήφων κάθε διαιρεμένης ιδιοκτησίας, περαιτέρω δε και ανάλογη περιγραφή των κοινοχρήστων και κοινοκτίτων χώρων αυτής. Επίσης στο κεφάλαιο της διανομής των διαιρετών χώρων της οικοδομής καθορίζονται τα διαμερίσματα που θα περιέρχονταν, το μεν στους οικοπεδούχους, καθώς και οι ανωτέρω θέσεις σταθμεύσεως (Π2 και Π3), η με τον πάντοτε λανθα-

σμένο και μη αποδίδοντα την βούληση των συμβληθέντων χαρακτηρισμό “πραγματική δουλεία” αποκλειστική χρήση των οποίων θα ανήκε στους εκάστοτε κυρίους των ανωτέρω διαμερισμάτων, συνιδιοκτησίας των ανωτέρω τριών οικοπεδούχων, το δε στην εργολάβο εταιρία ή σε τρίτα πρόσωπα που θα υποδείκνυε αυτή, καθώς και οι ανωτέρω 10 θέσεις σταθμεύσεως (Π1, Π4-Π12), η αποκλειστική χρήση των οποίων, με τον λανθασμένο πάντοτε χαρακτηρισμό “πραγματική δουλεία” θα ανήκε στους εκάστοτε κυρίους αυτών.

Με τον αυτό πάντοτε λανθασμένο χαρακτηρισμό “σύσταση πραγματικής δουλείας σταθμεύσεως αυτοκινήτου” αναφέρεται στο συμβόλαιο η, κατά την σαφή βούληση των συμβληθέντων, παραχώρηση του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως της θέσεως σταθμεύσεως, που εξειδικεύεται σ αυτό, με το οποίο μεταβιβάσθηκαν διαιρεμένες ιδιοκτησίες στους εναγόμενους, καθ υπόδειξη της εργολάβου εταιρίας, που αποτελούσαν το εργολαβικό αντάλλαγμα της. Ειδικότερα, αυτή η αναφορά γίνεται στα κατωτέρω συμβόλαια: 1) Στο .../1991 του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του ανωτέρω Υποθηκοφυλακείου, με το οποίο μεταβιβάσθηκε στην ογδόη των εναγομένων το Δ2 διαμέρισμα του πρώτου ορόφου της πολυκατοικίας, για την Π11 θέση στάθμευσης, το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως της οποίας με τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό “πραγματική δουλεία σταθμεύσεως αυτοκινήτου”, παραχωρήθηκε σ αυτήν και στον εκάστοτε κύριο του διαμερίσματος. 2) Στο .../1989 του αυτού συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάσθηκε στον ένατο και δέκατο εναγόμενους, εξ αδιαίρετου το Δ2 διαμέρισμα του δευτέρου ορόφου,

για την θέση στάθμευσης Π-5, το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως της οποίας, με τον αυτό ως άνω σφαλμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους αγοραστές και στο εκάστοτε κύριο του διαμερίσματος. 3) Στο .../27.10.1989 του συμβολαιογράφου Ν.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάσθηκε στους ενδέκατο και δωδέκατο των εναγομένων η Α5 αποθήκη του υπογείου, εμβαδού 10,40 τ.μ., για την θέση σταθμεύσεως Π-8, το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως της οποίας, με τον αυτό ως άνω σφαλμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους εν λόγω αγοραστές, στους οποίους όμως, δυνάμει του αμέσως προηγούμενου .../27.10.1989 συμβολαίου του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, είχε μεταβιβασθεί από τις 4η, 5η και 6η εναγόμενες οικοπεδούχους το περιελθόν σ' αυτές Δ1 διαμέρισμα του τρίτου ορόφου, προς εξυπηρέτηση δε των ως άνω αγοραστών και κυριών αυτού παραχωρήθηκε το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως της ανωτέρω θέσης σταθμεύσεως, αλλά αναφέρθηκε στο ανωτέρω συμβόλαιο, με το οποίο μεταβιβάσθηκε η αποθήκη, διότι, τόνσον αυτή, όσον και η θέση σταθμεύσεως, αποτελούσαν μέρος του εργολαβικού ανταλλάγματος και έπρεπε η μεταβίβασή της μίας και η παραχώρηση δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως της άλλης να γίνει με ξεχωριστό συμβόλαιο.

Εφόσον λοιπόν η θέση αυτή σταθμεύσεως προοριζόταν για την εξυπηρέτηση κυριών διαμερίσματος ορόφου της οικοδομής, όπως βάσιμα υποστηρίζουν οι εν λόγω εναγόμενοι, δεν παράγεται ακυρότητα, σύμφωνα με αυτά που λέχθηκαν στην μείζονα σκέψη, εκ του γεγονότος ότι, για τον ανωτέρω καθαρά τυπικό λόγο, η συμφωνία για παραχώρηση του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως αυτής περιλήφθηκε στο συμβόλαιο μεταβιβάσεως

της αποθήκης, ως παρακολουθήματος βέβαια του διαμερίσματος, όπως αβάσιμα υποστηρίζουν οι ενάγοντες, οι οποίοι απομονώνουν το δεύτερο από τα συμβόλαια αυτά και αποφεύγουν να το συνδέσουν με το πρώτο. Άλλως βέβαια θα είχαν τα πράγματα αν οι εν λόγω εναγόμενοι είχαν αποκτήσει μόνον την αποθήκη και το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως της θέσεως σταθμεύσεως, οπότε η παραχώρηση του τελευταίου θα τύγχανε, για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην μείζονα σκέψη, άκυρη. 4) Στο .../17.1.1990 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Α.Τ., που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάσθηκε στον δέκατο τρίτο και δέκατο τέταρτη των εναγομένων το Δ2 διαμέρισμα του τρίτου ορόφου, για τη θέση στάθμευσης Π-7, το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως της οποίας, με τον αυτό ως άνω σφαλμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους αγοραστές και στους εκάστοτε κυρίους του διαμερίσματος. 5) Στο .../26.7.1991 συμβόλαιο του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάσθηκε στην δέκατη πέμπτη των εναγομένων το Δ1 διαμέρισμα του τετάρτου ορόφου, για την Π-9 θέση σταθμεύσεως, η αποκλειστική χρήση της οποίας, με τον αυτό ως άνω σφαλμένο χαρακτηρισμό παραχωρήθηκε στην αγοράστρια και τον εκάστοτε κύριο του διαμερίσματος. 6) Στο .../28.9.1989 συμβόλαιο της συμβολαιογράφου Α.Τ.-Λ., που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάσθηκε στους δέκατο έκτο και δέκατη εβδομή των εναγομένων το Δ2 διαμέρισμα του τετάρτου ορόφου, για την Π-4 θέση σταθμεύσεως, η αποκλειστική χρήση της οποίας, με τον αυτό ως άνω σφαλμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους αγοραστές του διαμερίσματος, καθώς και στους εκάστοτε κυρίους αυτού. 7) Στο .../7.3.1990 συμβόλαιο του ως άνω

συμβολαιογράφου Α.Τ., που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάστηκε στην δεκάτη ογδόη των εναγομένων το Δ1 διαμέρισμα του πέμπτου ορόφου, για την Π-10 θέση σταθμεύσεως, η αποκλειστική χρήση της οποίας, με τον αυτό ως άνω ασφαμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στην αγοράστρια και στον εκάστοτε κύριο αυτού. 8) Στο .../27.11.1989 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Δ.Ψ., που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάστηκε στους δέκατο ένατο και εικοστή των εναγομένων το Δ2 διαμέρισμα του πέμπτου ορόφου, για την Π-12 θέση σταθμεύσεως, η αποκλειστική χρήση της οποίας, με τον αυτό ως άνω ασφαμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους αγοραστές και στον εκάστοτε κύριο αυτού. 9) Στο .../1.9.1989 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Α.Τ., που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάστηκε στους εικοστό πρώτο και εικοστή δεύτερη των εναγομένων το Δ1 διαμέρισμα του έκτου ορόφου, για την Π-12 θέση σταθμεύσεως, η αποκλειστική χρήση της οποίας, με τον αυτό ως άνω ασφαμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους αγοραστές και στον εκάστοτε κύριο αυτού και 10) Στο .../1989 συμβόλαιο του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, με το οποίο μεταβιβάστηκε στους εικοστό τρίτο και εικοστή τέταρτη και εικοστή πέμπτη των εναγομένων το Δ1 διαμέρισμα του εβδόμου ορόφου, για την Π-1 θέση σταθμεύσεως, η αποκλειστική χρήση της οποίας, με τον αυτό ως άνω ασφαμένο χαρακτηρισμό, παραχωρήθηκε στους αγοραστές και στους εκάστοτε κυρίου αυτού.

Τέλος με το .../20.12.1990 συμβόλαιο του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου Α.Τ., που μεταγράφηκε νόμιμα, περιήλθε στην κυριότητα νομή και κατοχή των εναγόντων, εξ αδιαιρέτου και κατ'ισομοιρία,

το Δ2 διαμέρισμα του έκτου ορόφου της οικοδομής, εμβαδού 122 τ.μ., χωρίς να τους παραχωρηθεί δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως επί κάποιας από τις ανωτέρω θέσεις σταθμεύσεως, αφού, όπως συνομολογείται, τούτο δεν αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων και συμφωνίας. Στο τελευταίο συμβόλαιο, καθώς και σε όλα τα προαναφερθέντα, υπάρχει καταχωρημένη η δήλωση των αγοραστών ότι έλαβαν γνώση της .../1989 πράξεως συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας, όπως τροποποιήθηκε και του κανονισμού της πολυκατοικίας στον οποίο και προσχωρούν ανεπιφύλακτα και τον αποδέχονται αναλαμβάνοντας όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτόν σε σχέση με το ακίνητο που αγοράστηκε. Ειδικά οι αγοραστές δήλωσαν ότι έλαβαν γνώση των ειδικών διατάξεων του κανονισμού για τους τυχόν μελλοντικούς ορόφους την τροποποίηση αυτών και όλων των οριζοντίων ιδιοκτησιών και των χώρων σταθμεύσεως της πολυκατοικίας και τις αποδέχονται καθώς και τις σχετικές δεσμεύσεις, χορήγησαν δε και αυτοί στην εργολήπτρια εταιρία τις ίδιες ως άνω εντολές και πληρεξουσιότητες που της χορήγησαν οι οικοπεδούχοι με την πράξη συστάσεως οροφοκτησίας και κανονισμού.

Συνεπώς με τα ανωτέρω επίδικα 10 συμβόλαια, αλλά και πριν απ'αυτά με την ανωτέρω πράξη συστάσεως οροφοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας, οι οικοπεδούχοι και η εργολήπτρια εταιρία, στην οποία, όπως λέχθηκε, παρασχέθηκε η προς τούτο εντολή και πληρεξουσιότητα, αρχικά από τους οικοπεδούχους και στη συνέχεια από τους ανωτέρω ειδικούς διαδόχους τους, ενάγοντες και 8η έως και 25η εναγόμενους, όπως σαφώς προκύπτει από το όλο περιεχόμενό τους, δεν συνέστησαν πραγματική δουλεία στάθ-

μευσης αυτοκινήτου υπέρ των αναφερομένων στην .../1989 πράξη οικοπεδούχων και των εκάστοτε ιδιοκτητών των διαμερισμάτων που μεταβιβάστηκαν με τα ανωτέρω συμβόλαια επί των 12 ανωτέρω θέσεων σταθμεύσεως αυτοκινήτων που δημιουργήθηκαν στον καλυμμένο μεταξύ των υποστυλωμάτων (πυλωτή) και ακάλυπτο χώρο του ισογείου της οικοδομής, με τον σκοπό διαρκούς εξυπηρέτησης διατάξεων των διαμερισμάτων των οικοπεδούχων και των διαμερισμάτων που θα περιέρχονταν στην εργολήπτρια εταιρία ή στα τρίτα πρόσωπα τα οποία αυτή θα υποδείκνυε, όπως και τελικά έγινε, αλλά καθαρτίσθηκε συμφωνία παραχωρήσεως δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως των χώρων αυτών στάθμευσης στους ανωτέρω ιδιοκτήτες των ανωτέρω διαμερισμάτων και στους εκάστοτε κυρίου αυτών, με την οποία περιορίσθηκε επιτρεπώς, κατά τα λεχθέντα στη μείζονα σκέψη, το δικαίωμα κυριότητας των λοιπών ιδιοκτητών διαιρεμένων χώρων της οικοδομής, μεταξύ των οποίων και οι ενάγοντες, επί του κοινοχρήστου και κοινοκτίτου καλυμμένου (πυλωτή) και ακάλυπτου χώρου του ισογείου της οικοδομής και της χρησιμοποίησεως των ανωτέρω θέσεων σταθμεύσεως, περιορισμός ο οποίος, όπως λέχθηκε είναι επιτρεπτός και φέρει τον χαρακτήρα της ιδιόμορφης δουλείας του άρθρου 13 Ν. 3741/1929 και όχι πραγματικής δουλείας.

Συνακόλουθα και δεδομένης της προσχωρήσεως, όπως λέχθηκε, των εναγόντων στην ανωτέρω συστατική της οροφωκτοσίας και του κανονισμού της πολυκατοικίας πράξη, δεν συνέτρεξε λόγος ακυρότητας της πράξεως αυτής και των ανωτέρω συμβολαίων, όπως αβάσιμα ισχυρίζονται οι ενάγοντες. Εφόσον η εκκαλούμενη έκρινε αντίθετα και δέχθηκε την αγωγή, αφού δε αναγνώρισε την ακυρότη-

τα της πράξεως και των συμβολαίων, αναγνώρισε το χωρίς τον ανωτέρω περιορισμό εξ αδιαιρέτου δικαίωμα κυριότητας των εναγόντων επί του καλυμμένου (πυλωτή) και ακάλυπτου χώρου του ισογείου της οικοδομής και συνεπώς και το δικαίωμα χρήσεως των (5 + 7) 12 θέσεων σταθμεύσεως που είχαν δημιουργηθεί στους χώρους αυτούς, εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ανωτέρω διατάξεις και τις αποδείξεις εκτίμησε και πρέπει, κατά παραδοχή της εφέσεως ως κατ'ουσία βάσιμης, να εξαφανισθεί και αφού κρατηθεί η υπόθεση από το Δικαστήριο για κατ'ουσία έρευνα (άρθρο 535 παρ.1 ΚΠολΔ), να απορριφθεί η αγωγή...

658/2002

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης
Δικηγόροι: Διον. Μπάστας, Αθαν. Γεωργατζόπουλος

Η αξίωση αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης είναι αυτοτελής. Προϋποθέσεις επιδίκασης.

Η ένσταση συντρέχοντος παισίσματος δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανήλικου κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του.

Η χρήσης ζώνης ασφαλείας επιβάλλεται στους ενήλικους οδηγό και επιβάτες, ύψους άνω του 1,50 μ και όχι για τους ανήλικους.

Μη ύπαρξη συντρέχοντος παισίσματος, εφόσον η μη χρήση ζώνης ασφαλείας δεν συνδέεται απωδώς με το ζημιόγONO αποτέλεσμα, που θα επερχόταν και αν ακόμη είχε γίνει χρήση της ζώνης ασφαλείας.

Η προσεπικλήση του ΙΚΑ επιβάλλεται μόνο αν η αγωγή αφορά παροχές που καταβλήθηκαν απ' αυτό στον παθόντα.

{...}Από τις διατάξεις των άρθρων

297, 300, 330, και 914 ΑΚ προκύπτει ότι προϋποθέσεις της ευθύνης προς αποζημίωση είναι η υπαιτιότητα του υπόχρεου, το παράνομο της πράξεως ή της παραλείψεως αυτού και η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της πράξεως ή της παραλείψεως και της ζημίας που έχει επέλθει. Κατά δε την έννοια του ως άνω άρθρου 330 ΑΚ, αμέλεια υπάρχει όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές, αυτή δηλαδή που πρέπει να καταβάλλεται κατά τη συναλλακτική πίστη από τον δράστη στον κύκλο της αρμοδιότητάς του, είτε υπάρχει προς τούτο σαφές νομικό καθήκον είτε όχι. Αρκεί να συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο αντίθετο από εκείνο που επιβάλλεται από τις περιστάσεις. Ειδικότερα, στην περίπτωση αυτοκινητικού ατυχήματος, μόνον η από τον οδηγό παραβίαση διατάξεως του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας δεν αρκεί για να θεμελιώσει πταίσμα του οδηγού για το ατύχημα, χωρίς την διαπίστωση ότι η παράβαση αυτή συνετέλεσε στο βλαπτικό εκείνο αποτέλεσμα, όπως επίσης και μόνον η τήρηση των ελαχίστων υποχρεώσεων που επιβάλλει ο παραπάνω Κώδικας στους οδηγούς οχημάτων, κατά την οδήγησή τους, δεν αίρει την υποχρέωσή τους να συμπεριφέρονται και πέραν των ορίων τούτων όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν για την αποτροπή ζημιολογού γεγονότος ή την μείωση των επιζήμιων συνεπειών (ΑΠ 447/2000 ΕλλΔνη 41,1309, ΑΠ 341/1999 ΕλλΔνη 40,1529 και ΑΠ 490/1998 ΕλλΔνη 39,1558, ΑΠ 979/1994 ΕλλΔνη 37,633). Η παραβίαση όμως διατάξεων του ΚΟΚ, δεν θεμελιώνει μεν αυτή καθ'εαυτή υπαιτιότητα στην επέλευση του αυτοκινητικού ατυχήματος, αποτελεί όμως στοιχείο η στάθμιση του οποίου από το δικαστήριο θα κριθεί σε σχέση με την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συγκεκριμένης παραβά-

σεως και του επελθόντος αποτελέσματος (ΑΠ 513/1999 ΕλλΔνη 40,1703 ΑΠ 1293/1996 ΕλλΔνη 38,571). Τέτοιος αιτιώδης σύνδεσμος υφίσταται όταν η πράξη ή η παράλειψη του υπαιτίου, που στην συγκεκριμένη περίπτωση συνιστά την παράβαση διατάξεων του ΚΟΚ, ενόψει των ειδικών περιστάσεων και των διδαγμάτων της κοινής πείρας, ήταν πρόσφορη αιτία του επιζήμιου αποτελέσματος, δηλαδή ήταν ικανή, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, να επιφέρει το ατύχημα και το επιζήμιο αποτέλεσμα. (ΑΠ1714/1999 ΕλλΔνη 41,967, ΑΠ 513/1999 ΕλλΔνη 40,1703, ΑΠ 1293/1996 ο.π. και ΑΠ 568/1996 ΕλλΔνη 38,65).

Εξάλλου κατά το άρθρο 931 ΑΚ, όπως είχε προ της αντικατάστασής του με το άρθρο 8 του Ν. 1329/1983, η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης, αν επιδρά στο μέλλον του, ιδία δε στη αποκατάσταση γυναικός. Με αυτή τη διάταξη παρεχόταν αυτοτελής αξίωση για αποζημίωση ιδίως άγαμης γυναίκας, που είχε υποστεί αναπηρία ή παραμόρφωση του σώματός της από αδικοπραξία, προκειμένου να συμπληρώσει την προίκα της για αποκατάστασή της με γάμο. Μετά την κατάργηση του θεσμού της προίκας εξέλιπε ο λόγος ύπαρξης της τελευταίας φράσης του άρθρου αυτού και συνεπώς δεν υφίσταται πλέον τέτοια αυτοτελής αξίωση γυναίκας προς αποζημίωσή της από την αιτία αυτή, για την αποκατάστασή της με γάμο (ΑΠΟλ 15/1990). Η διάταξη όμως αυτή, κατά το άνευ της τελευταίας φράσεως τμήμα, διατηρήθηκε κατά την ως άνω αντικατάστασή της για να είναι δυνατή η θεμελίωση αυτοτελούς αξίωσης προς αποζημίωση, όταν συντρέχουν ειδικώς τα στοιχεία που διαλαμβάνει. Έτσι από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με εκείνες

των άρθρων 298, 299, 914, 929 και 932 ΑΚ, προκύπτει, ότι η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενείται σε παθόντα, ανεξαρτήτως φύλου, εκτός από την επίδραση που μπορεί να ασκήσει τόσο στο ύψος των οποιωνδήποτε χρηματικών ποσών που θα στερείται ο παθών στο μέλλον ή θα ξοδεύει επί πλέον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας του, όσο και στο ύψος της χρηματικής ικανοποίησης που θα επιδικαστεί για την ηθική βλάβη, μπορεί να θεμελιώσει και αυτοτελή αξίωση για αποζημίωση, αν επιδρά στο μέλλον του. Η διατύπωση της διάταξης του άρθρου 931 ΑΚ παρέχει βάση για τέτοια αξίωση, αν και εφόσον, κατά την αληθινή έννοια της, η αναπηρία ή η παραμόρφωση επιδρά στο οικονομικό μέλλον του παθόντος, που δεν μπορεί να καλυφθεί εντελώς με τις παροχές που προβλέπονται από τις προαναφερόμενες διατάξεις των άρθρων 929 και 932 ΑΚ. Επομένως για τη θεμελίωση της αυτοτελούς αξιώσεως από το άρθρο 931 ΑΚ απαιτείται να συντρέχουν περιστατικά πέραν εκείνων που απαιτούνται για την θεμελίωση αξιώσεων με βάση τα άρθρα 929 και 932 ΑΚ, τα οποία θα συνθέτουν την παραπάνω έννοια της επίδρασης της αναπηρίας ή της παραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος (ΑΠ 1582/2001 και ΑΠ 477/2001 ΕλλΔνη 43,703 και 383 αντίστοιχα). Έτσι λοιπόν η πρόσθετη αυτή κατά το άρθρο 931 αποζημίωση λόγω της αναπηρίας ή της παραμορφώσεως επιδικάζεται αν η αναπηρία ή η παραμόρφωση ως μόνιμες κυρίως καταστάσεις επηρεάζουν δυσμενώς την επαγγελματική οικονομική και κοινωνική του εξέλιξη (ΑΠ 100/01).

Επίσης, από τη διάταξη του αρθρ. 300 ΑΚ, που εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση ζημίας και συνεπώς και επί ζημίας από αδικοπραξία κατά τα αρθρ. 914 επ ΑΚ,

προκύπτει ότι όταν στη γένεση ή στην επέλευση της ζημίας συντέλεσε και παιίσμα του ζημιωθέντος, κατά την έννοια της διατάξεως του αρθρ. 330 ΑΚ, το δικαστήριο της ουσίας μπορεί, κατά την ελεύθερη κρίση του, αφού σταθμίσει τις περιστάσεις και ιδιαίτερα το βαθμό του παιίσματος του ζημιωθέντος, ή να μη επιδικάσει αποζημίωση ή να μειώσει το ποσό της. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας για τη συνδρομή ή όχι παιίσματος του ζημιωθέντος υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, κατά τις διατάξεις του αρθρ. 559 αριθ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ., διότι είναι κρίση σχετική με νομική έννοια. (ΑΠ 286/1999, ΑΠ 979/1994 ο.π. ΑΠ 289/1997 ΕλλΔνη 39,326, ΑΠ 1128/2000 ΕλλΔνη 42,1281, ΑΠ 563/1999 ΕλλΔνη 41,44 και ΑΠ 112/1999 ΕλλΔνη 40,773). Η κατά τα άνω ένσταση συντρέχοντος παιίσματος εκ του άρθρου 300 ΑΚ δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανηλικού ενάγοντος κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του, αφού οι επιτακτικοί κανόνες δικαίου δεν απευθύνονται στο στερούμενο βούλησης πρόσωπο του ανηλικού (ΣτΕ 740/2001, Κρητικός, Αποζημίωση κτλ. Εκδ. 1998 παρ. 93 και 94).

Συννηθισμένη περίπτωση συντρέχοντος παιίσματος οδηγού ή επιβάτου ΙΧΕ αυτοκινήτου είναι η μη χρήση ζώνης ασφαλείας, όταν επιβάλλεται από το νόμο, όπως είναι η διάταξη του άρθρου 81 παρ.16 του Ν. 2094/1992, που επιβάλλει την χρήση ζώνης ασφαλείας στους ενήλικους οδηγό και τους επιβάτες, ύψους άνω του 1,50 μ (για τους ανηλικούς, που κατά δίδαγμα κοινής πείρας έχουν ύψος κάτω του 1,50 μ., που επιβάλλεται μεν, για λόγους ασφαλούς μεταφοράς τους, να κάθονται στα πίσω καθίσματα, δεν υπάρχει τέτοια υποχρέωση και για τα παιδιά προβλέπονται άλλες ρυθμίσεις, όπως η χρήση ειδικού καθίσματος που τοποθε-

τείται στο πίσω κάθισμα), μάλιστα αν το αυτοκίνητο κυκλοφόρησε μετά την 1.1.1993, πρέπει να φέρει ζώνες ασφαλείας και στα πίσω καθίσματα, εκτός αν, κατά τον ισχυρισμό του ενάγοντος, που συνιστά αντένσταση, η μη χρήση της δεν συνδέεται αιτιωδώς με το ζημιογόνο αποτέλεσμα, καθόσον αυτό θα επερχόταν και αν ακόμη είχε γίνει χρήση της ζώνης ασφαλείας (Κρητικός ο.π. παρ. 102, 104, 105 και εκεί παράθεση περιπτώσεων αιτιωδούς και μη συνδέσμου της μη χρήσεως ζώνης ασφαλείας με το αποτέλεσμα τραυματισμού οδηγού ή επιβάτου ΙΧΕ αυτοκινήτου).

Στην κρινόμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση... πλήρως αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 7.2.1998 και περί ώρα 12.30' η δεύτερη ενάγουσα, κάτοικος Ευ. Αλμ., οδηγούσε το ΒΟΕ ... ΙΧΕ αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας του πρώτου ενάγοντος συζύγου της, στο οποίο επέβαιναν τα δύο ανήλικα τέκνα τους, Χ. και Ε., που γεννήθηκαν στις 23.10.1989 και 31.8.1988 αντίστοιχα, καθήμενα στο πίσω κάθισμα, ο μιν Χ. όπισθεν της οδηγού, η δε Ε., όπισθεν της θέσεως του συνοδηγού. Ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι ο ανήλικος Χ. καθόταν μπροστά στη θέση του συνοδηγού, τον οποίο επιβεβαιώνει και η μη αυτόπτης μάρτυράς τους, δεν αποδείχθηκε, αφού μόνη η κατάθεση της μη παρούσης στο ατύχημα μάρτυρός τους, η οποία περιορίζεται να μεταφέρει όσα ο πρώτος εναγόμενος της είπε, δεν μπορεί να ανατρέψει τον περί της ανωτέρω θέσεως του ανήλικου ενάγοντος ισχυρισμό των εναγόντων, οι δεύτερη και τρίτος των οποίων, ευθύς εξ αρχής κατά την προανάκριση (βλ. από βλ. από 11.2.1998 καταθέσεις τους ενώπιον του ανωτέρω Ανθ/μου), τον πρόβαλαν, ο δε πρώτος εναγόμενος οδηγός του

κατά τα κατώτερω ζημιογόνου αυτοκινήτου ουδόλως ισχυρίσθηκε κάτι τέτοιο, κατά την εξέτασή του ως κατηγορουμένου (βλ. από 18.2.1998 έκθεση εξετάσεως του αυτού ως άνω Ανθ/μου), αλλά ούτε στο ακροατήριο του ποινικού δικαστηρίου, κατά την διάρκεια της κατώτερω ποινικής δίκης, πρόβαλε τον ισχυρισμό αυτό, απολογούμενος.

Κατά την .../15.3.1996 άδεια ικανότητας οδηγείας της οδηγού, που εκδόθηκε από την Υ.Σ. Μαγνησίας, αυτή έπρεπε να φέρει γυαλιά ή φακούς επαφής, τα οποία και έφερε, μη αποδειχθέντος του αντίθετου ισχυρισμού των εναγομένων, αφού ουδέν περί τούτου αποδεικτικό μέσο προσκομίζεται. {...}

{...} Β) Ζημία της ενάγουσας Μ.Φ., συζ. Ι.Ρ.

Κατά την σύγκρουση των δύο αυτοκινήτων τραυματίσθηκε ελαφρά η οδηγός του ΙΧΕ αυτοκινήτου-δεύτερη ενάγουσα, η οποία υπέστη εκδορές μετώπου και αριστερού γόνατος και διακομίσθηκε στο Κέντρο Υγείας Αλμυρού όπου και της παρασχέθηκαν οι πρώτες βοήθειες και αναχώρησε (βλ.../19.2.1998 πιστοποιητικό του εν λόγω Κέντρου Υγείας). Η φύση και ελαφρότητα των τραυμάτων αυτών δεν μπορεί, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, κατά το βάσιμο ισχυρισμό της να συνδεθεί αιτιωδώς με τη συνολογούμενη απ αυτή μη χρήση της ζώνης ασφαλείας, αφού και αν ακόμη την έφερε θα μπορούσε να υποστεί εκδορές στο πρόσωπο, για τον ελαφρό τραυματισμό βέβαια στο γόνατο δεν μπορεί να γίνει λόγος για αποτροπή του με τη χρήση ζώνης ασφαλείας (βλ. Κρητικός ο.π. παρ.105 και εκεί παραπομπή σε υποσ. 50). Συνεπώς η εκ του λόγου αυτού ένσταση συνυπαιτιότητας της εν λόγω εναγομένης στην επέλευση του τραυματισμού της, κατά ποσοστό 89%, που υπέβα-

λαν οι εναγόμενοι, τυγχάνει αβάσιμη. Συνεπεία της συγκρούσεως και του κατ'αυτήν ως άνω τραυματισμού της η δεύτερη ενάγουσα δοκίμασε έντονη ταραχή και της προκλήθηκε σωματική και ψυχική ταλαιπωρία, με αποτέλεσμα να υποστεί ηθική βλάβη προς αποκατάσταση της οποίας δικαιούται από τους εναγομένους σε ολόκληρο χρηματική ικανοποίηση, το εύλογο ποσό της οποίας, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, αφού εκτιμηθεί ο βαθμός του πταίσματος του πρώτου εναγομένου, για το οποίο ενέχονται και οι λοιποί εναγόμενοι, καθώς και η κοινωνική και οικονομική κατάσταση των διαδίκων, εκτός της ασφαλιστικής εταιρίας, της οποίας η ευθύνη είναι εγγυητική, ανέρχεται σε 100.000 δραχμές, που αποτελεί και την αποζημίωση που δικαιούται από τους εναγομένους.

Γ) Ζημία τρίτου ενάγοντος ανηλίκου, γιου των δύο πρώτων εναγόντων.

1. Δαπάνες νοσηλείας και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.

Ο ανήλικος γιος των δύο πρώτων εναγόντων Χ., που καθόταν, όπως λέχθηκε, πίσω από την οδηγό, συνεπεία της συγκρούσεως, τα αποτελέσματα της οποίας υπήρξαν γι' αυτόν ιδιαίτερα έντονα, δεδομένου ότι η συγκρουσθείσα επιφάνεια του αυτοκινήτου ήταν η αριστερή (η καθήμενη στην δεξιά πλευρά αδελφή του δεν έπαθε κάτι), κύπησε στην αριστερή κολώνα με το πρόσωπο, με αποτέλεσμα βαθύ θλαστικό τραύμα στο μέτωπο, από το κέντρο δε υγείας του Αλμυρού όπου μεταφέρθηκε, λόγω της σοβαρότητας του τραύματος, το οποίο απαιτούσε συρραφή, διακομίσθηκε στο Γ.Ν. Βόλου (βλ. .../12.2.1998 βεβαίωση κέντρου υγείας). Μετά την συρραφή των δύο θλαστικών τραυμάτων του μετώπου και την αφαίρεση των ραμμάτων, εκτός των άλλων συμπτωμάτων που εμφάνιζε ο ανήλικος (έντονοι

συχνοί πονοκέφαλοι, ζαλάδες) παρέμειναν στο πρόσωπό του δύο ουλές και δη δύσμορφη ουλή στο μέτωπο που τέμνει το αριστερό φρύδι και μικρότερη ουλή πάνω από το δεξιό φρύδι (βλ. από 13.2.1998 και 29.4.1998 ιατρικές γνωματεύσεις Μ.Σ., χειρουργού παιδών). Επακολούθησε λόγω της σοβαρότητας των ουλών και ιδίως της αριστερής που δημιουργούσαν δυσμορφία στον ανήλικο, που μπορούσε να αντιμετωπισθεί μόνον με πλαστική χειρουργική επέμβαση, εξέτασή του από τον πλαστικό χειρουργό, Επικουρο Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, Ο.Π., οποίος διαπίστωσε ότι η αριστερή ουλή είναι πλέον εμφανής και δημιουργεί λύση της συνεχείας του αριστερού φρυδιού και γνωμάτευσε ότι η πλαστική χειρουργική επέμβαση, με γενική αναισθησία και κόστος 1.000.000 δραχμές περίπου, μπορούσε να παράσχει βοήθεια στην αποκατάσταση των ουλών (βλ. την από 4.6.1998 γνωμάτευση του ιατρού). Η πλαστική χειρουργική επέμβαση πραγματοποιήθηκε, από τον ανωτέρω ιατρό, στις 15.12.1998 σε νοσηλευτικό ίδρυμα των Αθηνών ("ΙΑΤΡΙΚΟ ..."), όπου παρέμεινε ο ανήλικος για ολιγοήμερη νοσηλεία, τελικά δε τα ράμματα του αφαιρέθηκαν στις 21.12.1998 και έκτοτε βρισκόταν υπό τακτική μετεγχειρητική παρακολούθηση με συχνές μεταβάσεις από τον ως άνω τόπο κατοικίας του στην Αθήνα και χρησιμοποίηση βεβαίως διαφόρων φαρμακευτικών σκευασμάτων για την περιποίηση των ουλών που απετέλεσαν το αντικείμενο της πλαστικής χειρουργικής επέμβασης (βλ. προσκομιζόμενες και επικαλούμενες από τρίτο ενάγοντα από 21.12.1998 βεβαίωση του ως άνω πλαστικού χειρουργού και φωτογραφία του ανηλίκου εντός του νοσηλευτικού ιδρύματος πριν από την αφαίρεση των ραμμάτων με επιδέσμους σε όλο το πρόσωπο, η γνη-

σιότητα της οποίας δεν αμφισβητείται). Μετά 5μνη παρακολούθηση του ανηλίκου και θεραπευτική αγωγή με ειδικές αλοιφές και κρέμες, ο ανωτέρω χειρουργός γνωμάτευσε ότι για βελτίωση του αποτελέσματος της χειρουργικής επεμβάσεως θα απαιτηθεί, ενδεχομένως, συμπληρωματική χειρουργική επέμβαση, με την οποία θα βελτιωθούν σημαντικά, αλλά δεν θα εξαφανισθούν τελείως, όπως είναι φυσιολογικό, οι δύσμορφες ουλές (βλ. 27.5.1998 γνωμάτευση και προσκομιζόμενες και επικαλούμενες από τον εν λόγω ενάγοντα 4 φωτογραφίες του, εκ των οποίων η μία ολόσωμη, η γνησιότητα των οποίων δεν αμφισβητείται, στις οποίες είναι εμφανείς οι κάθετες προς τις φυσικές πτυχώσεις του μετώπου δύο ουλές με πολύ έντονη την αριστερή που τέμνει και το αντίστοιχο φρύδι). Συνεπώς οι δύο παραμορφωτικές κάθετες ουλές στο μέτωπο του ανηλίκου θα τον “συνοδεύουν” ισοβίως, παρά τις οποιεσδήποτε διορθωτικές μελλοντικές πλαστικές χειρουργικές επεμβάσεις που θα υποστεί, οι οποίες σαν μόνο αποτέλεσμα θα έχουν την βελτίωση τους και την άμβλυνση των δύσμορφων αποτελεσμάτων τους στην όλη εμφάνιση του ανηλίκου.

Η κρίση αυτή ενισχύεται και από το πόρισμα της διενεργηθείσης πραγματογνωμοσύνης από την διορισθείσα, όπως λέχθηκε με την 66/2000 μη οριστική κατά το κεφάλαιο της αυτό απόφαση ως άνω πραγματογνώμονα, πλαστική χειρουργό, η οποία, απαντώντας στο σχετικό ερώτημα που της τέθηκε από το Δικαστήριο, κατά κατηγορηματικό τρόπο, γνωματεύει με την 34/2000 έκθεσή της (γνωμάτευση), κατά λέξη ότι: “δυστυχώς σε όσες επανορθωτικές επεμβάσεις και να υποβληθεί το παιδί η παραμόρφωση θα είναι μόνιμη και ισόβια. Υπάρχει δυνατότητα κάποιας βελτίωσης ακόμη με περαιτέρω επανορ-

θωτική πλαστική χειρουργική, αλλά τονίζεται ότι δεν υπάρχει δυνατότητα πλήρους εξάλειψης των ουλών. Οι περαιτέρω επεμβάσεις συνιστούνται να γίνουν όταν το παιδί ενηλικιωθεί μετά το πέρας των 18 του χρόνων”. Η τεχνική σύμβουλος των εναγομένων, ιατρός δερματολόγος, όπως λέχθηκε, με την 39/2000 γνωμάτευσή της, αφού διαπιστώνει την ύπαρξη των ουλών στο μέτωπο του ανηλίκου, από τις οποίες και αυτή θεωρεί περισσότερο εμφανή την αριστερή, που τέμνει το αντίστοιχο φρύδι στο έσω τριτημύριο, γνωματεύει και αυτή ότι η εμφάνιση των ουλών επιδέχεται σημαντική βελτίωση, με μελλοντικές επεμβάσεις, το είδος των οποίων προσδιορίζει με την μέθοδο των Laser, προσθέτοντας βέβαια ότι θα είναι ανεπαίσθητα ορατές, (ούτε αυτή γνωματεύει για εξάλειψή τους εξού προκύπτει ότι θα τις φέρει δια βίου), προσθέτει όμως, καίτοι τούτο δεν αποτελούσε αντικείμενο διερευνήσεως από την πραγματογνώμονα, επιθυμώντας, για ευνότους λόγους, να αμβλύνει τις συνέπειες της υπάρξεως τους, ότι δεν θα δημιουργούν αισθητικό πρόβλημα στην εμφάνιση του προσώπου του ανηλίκου. Η κατηγορηματική και όχι ενδοιαστική διατύπωση της γνωματεύσεως επί του τελευταίου ζητήματος των συνεπειών των ουλών στην αισθητική εμφάνιση του παθόντος, η οποία όμως, ως αποτέλεσμα της διορθωτικής επέμβασης, κρίνεται εκ των υστέρων, αφαιρεί το στοιχείο της αντικειμενικότητας που πρέπει να διαθέτει μια επιστημονική γνωμάτευση.

Ενόψει των ανωτέρω γνωματεύσεων των τριών ειδικών ιατρών (θεράποντος, πραγματογνώμονος και τεχνικής συμβούλου εναγομένων) επί του κρισίμου ως άνω ζητήματος αν οι παραμορφωτικές ουλές θα υπάρχουν στο πρόσωπο του παθόντος ανηλίκου ισοβίως, δεν απαιτείται,

κατά την κρίση του Δικαστηρίου, για την πληρεστέρα ουσιαστική διερεύνηση του ζητήματος αυτού, που συνάπτεται με τα αιτήματα της αγωγής του ανηλίκου, να διαταχθεί νέα πραγματογνωμοσύνη, το δε σχετικό αίτημα των εναγομένων, παραδοχή του οποίου θα οδηγήσει σε περαιτέρω παρέλκυση της δίκης, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επίσης, κατά τα εκτεθέντα στην μείζονα σκέψη, πρέπει να απορριφθεί η από τους εναγομένους προβληθείσα ένσταση συντρέχοντος πταίσματος της μητέρας του ανηλίκου και νομίμου εκπροσώπου αυτού στην παρούσα δίκη, λόγω της ανηλικότητας του, στην επέλευση του κατά άνω τραυματισμού του, διότι δεν είχε χρησιμοποιήσει την ζώνη ασφαλείας, που έφερε στο πίσω κάθισμα το αυτοκίνητο, για να τον προσδέσει, με αποτέλεσμα με την σύγκρουση να μετακινηθεί από τη θέση του και να προσκρούσει το πρόσωπό του στην αριστερή κολώνα, με τα ανωτέρω αποτελέσματα, προεχόντως, διότι η ένσταση αυτή δεν μπορεί να προταθεί εν προκειμένω, ούτε κατά του ενάγοντος ανηλίκου, ούτε κατά του νομίμου εκπροσώπου του, λόγω της μικρότερης των 10 ετών ηλικίας του, κατά τον χρόνο του ατυχήματος, σε κάθε δε περίπτωση διότι, λόγω της ανηλικότητας του και του μικρότερου του 1,5 μέτρου ύψους του, όπως τούτο προκύπτει από την ολόσωμη φωτογραφία του, δεν υπήρχε υποχρέωση κατά νόμο χρήσεως της ζώνης ασφαλείας, η οποία, λόγω ακριβώς του ύψους του ανηλίκου, μπορεί να προκαλέσει θανάσιμο τραυματισμό στο λαιμό, ή και πνιγμό, από τη διερχόμενη στο ύψος του λαιμού ζώνη, σε περίπτωση βιαίας προσκρούσεως του αυτοκινήτου και εκτινάξεως προς τα εμπρός του προσδεμένου σώματος.

Συνεπεία του ανωτέρω τραυματισμού του και προς ενημέρωση για την εξέλιξη

της καταστάσεως του και του τρόπου αντιμετώπισεως του δημιουργηθέντος προβλήματος, αυτός, στο αρχικό στάδιο αμέσως μετά την έξοδο από το Νοσοκομείο, πραγματοποιήθηκαν επανειλημμένως επισκέψεις στον χειρουργό παιδών Βόλου Μ.Σ., ο οποίος εξέδωσε και τις ανωτέρω δύο γνωματεύσεις. Τέτοιες επισκέψεις, πραγματοποιήθηκαν στις 9/2, δηλαδή τη μεθεπομένη του ατυχήματος, προς εξέταση και έλεγχο των συρραφέντων τραυμάτων του, στις 13/2 για την αφαίρεση των ραμμάτων, όταν και του χορηγήθηκε η προαναφερθείσα γνωμάτευση {...}.

{...} Περαιτέρω, για την παρακολούθηση της εξελίξεως της μετεγχειρητικής του καταστάσεως, ο παθών ανήλικος θα χρειαστεί στο μετά την άσκηση της αγωγής και μέχρι τις αρχές του έτους 2000 χρονικό διάστημα να επισκεφθεί τον ως άνω θεράποντα ιατρό του στην Αθήνα, κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων, τουλάχιστον για τρεις φορές, που, κατά δίδαγμα κοινής πείρας, τυγχάνουν απαραίτητες και θα δαπανήσει, για αμοιβή του γιατρού-επίκουρου καθηγητού, για κάθε μία επίσκεψη, κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων ποσό 25.000 δραχμών, όσο και κατέβαλε κατά τις επισκέψεις που ήδη μέχρι την έγερση της αγωγής, αλλά και μετ' αυτή μέχρι της πρώτης συζητήσεως μετά την οποία εκδόθηκε η 66/2000 απόφαση (βλ. λ.χ. 136/3.6.1998, 387/21.12.1998 και 612/27.5.1999) συνολικά (3 X 25.000) 75.000 δραχμών.

Εξάλλου για την συνέχιση της περιποίησης των ουλών θα απαιτηθεί η παράλληλη χρήση δύο επουλωτικών κρεμών, η κάθε μία των οποίων διαρκεί επί 2 μηνών περίπου και δη των Avene sun block cream SPF 20 και Avene Hydratance Riche, αξίας 4.900 και 4.800 δραχμών αντιστοίχως, κατά την συνήθη

πορεία των πραγμάτων, επί μία Ζετία, κατά την οποία θα αναλωθούν (3 X 6) 18 κρέμες από το κάθε ένα πιο πάνω είδος και θα δαπανηθούν, κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων, ποσά (18 X 4.900 + 18 X 4.800 = 88.200 + 86.400) 174.600 δραχμών. Τα ως άνω ποσά μελλοντικής ζημίας τα δικαιούται εφάπαξ ο εν λόγω ενάγων ανήλικος, καθόσον δεν είναι εξ εκείνων που υπάγονται στον κανόνα του άρθρου 930 παρ.1 της επιδικάσεως με μηνιαίες καταβολές, όπως αβάσιμα ισχυρίζονται οι εναγόμενοι (βλ. για τις ζημίες που υπάγονται στον κανόνα αυτό Κρητικός ο.π. παρ. 348 και συμπλήρωμα στην έκδοση 1998 αριθμός 348α).

Τέλος, συνεπεία του ανωτέρω τραυματισμού του και την εν γένει προαναφερθείσα περιπέτεια της υγείας του, τις αλληπάλληλες επισκέψεις στους γιατρούς, οι εκ των οποίων στην Αθήνα απαιτούσαν πραγματοποίηση ταξιδιών εκατοντάδων χιλιομέτρων, και αυτές που θα είναι υποχρεωμένος στο μέλλον να κάνει, την χειρουργική επέμβαση που υπέστη και αυτές που θα χρειασθεί να υποστεί, την αγωνία του αποτελέσματός των, την επίμονη και μακροχρόνια θεραπευτική αγωγή που θα χρειασθεί να ακολουθήσει για την περιποίηση των παραμορφωτικών ουλών του, την δια βίου δυσμορφία που ο τραυματισμός του κατέλειπε, τις επιπτώσεις που αυτή θα έχει στην προσωπική και κοινωνική του ζωή και στις σχέσεις του με τους άλλους και ιδιαίτερα με άτομα του άλλου φύλλου, τις οποίες θα επηρεάσει δυσμενώς, γεγονός το οποίο θα έχει παραμορφωτικές επιδράσεις στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, όπως την πρόκληση αισθημάτων μειονεξίας, ανασφάλειας, έλλειψης αυτοπεποίθησης, αυτοαπομόνωσης προς αποφυγή σχολίων χλευασμού και απαισιοδοξίας, λόγω στερήσεως των στοιχειωδών απολαύσεων της παιδικής

και νεανικής ηλικίας (συναναστροφές με φίλους, παιχνίδια ομαδικά, εκδρομές, αθλοπαιδιές), ο ανήλικος υπέστη ηθική βλάβη, προς αποκατάσταση της οποίας δικαιούται χρηματική ικανοποίηση. Το εύλογο ποσό της ικανοποιήσεως αυτής που δικαιούται ο ανήλικος, αφού εκτιμηθούν όλα τα ανωτέρω στοιχεία και η σοβαρότητα της βλάβης που υπέστη, ο βαθμός της υπατιότητας του πρώτου εναγομένου, η κοινωνική και οικονομική κατάσταση των διαδίκων, εκτός από την ασφαλιστική εταιρία, της οποίας η ευθύνη είναι εγγυητική, πρέπει να καθορισθεί, κατά την κρίση του Δικαστηρίου σε 10.000.000 δραχμές.

2. Αυτοτελής αποζημίωση κατ άρθρο 931 ΑΚ.

Η ισόβια παραμόρφωση που προκλήθηκε στον ανήλικο από τις δύο ως άνω λεπτομερώς περιγραφείσες ουλές (βλ. για τις περιπτώσεις σωματικών βλαβών που συνιστούν αναπηρία ή παραμόρφωση με την έννοια του άρθρου 931 ΑΚ, με ταξύ των οποίων και οι ουλές στο μέτωπο, Κρητικός, ο.π. παρ.326 και εκεί παραπομπές), πέραν των σοβαρών οικονομικών επιβαρύνσεων που συνεπάγεται εξαιτίας των διορθωτικών χειρουργικών επεμβάσεων που θα απαιτηθούν για την βελτίωση των παραμορφωτικών ουλών, και της μακροχρόνιας θεραπευτικής αγωγής, θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην επαγγελματική και οικονομική εξέλιξη του ανηλίκου, καθόσον τον καθιστά ανίκανο για άσκηση ορισμένων επαγγελματιών, όπως του ηθοποιού, του τηλεπαρουσιαστή, του δημοσιογράφου τηλεοράσεως, του πωλητού, του υπευθύνου δημοσίων σχέσεων και άλλων που απαιτούν καλαίσθητη εμφάνιση, γεγονός που θα επιδράσει αρνητικά στο επαγγελματικό και συνακόλουθα κοινωνικό και οικονομικό του μέλλον. Συνεπώς, σύμφωνα με αυτά που ε-

κτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, ανεξάρτητα από την αποζημίωση που θα λάβει κατά τα άνω κατ άρθρο 932 ΑΚ, δικαιούται ιδιαίτερη ξεχωριστή αποζημίωση κατ άρθρο 931 ΑΚ, με το σκοπό δημιουργίας οικονομικής βάσης, που θα τον διευκολύνει στην επαγγελματική, κοινωνική και οικονομική του αποκατάσταση, ποσού 5.000.000 δραχμών, όπως και ορισμένως αιτήθηκε με την αγωγή.

Πρέπει να τονισθεί στο σημείο τούτο, όπως βάσιμα υποστήριξαν ήδη κατά την πρώτη συζήτηση της αγωγής οι ενάγοντες προς αντίκρουση σχετικού ισχυρισμού και αιτήματος αναβολής της συζητήσεως για να κλητευθεί το ΙΚΑ, στο οποίο είναι ασφαλισμένος ο πρώτος ενάγων, προκειμένου να ασκήσει τα κατά νόμο δικαιώματά του (βλ. περί των δικαιωμάτων αυτών ΑΠ 1322/2000 ΕλλΔνη 43,391, ΕφΛαρ 102/2002 αδημοσίευτη και εκεί παραπομπές), ισχυρισμοί και αίτημα που επαναφέρονται στο παρόν Δικαστήριο, όπως αποδεικνύεται από την 6389/16.12.1999 βεβαίωση του Υποκ/τος ΙΚΑ Αλμυρού, ο πρώτος εναγόμενος ουδεμία παροχή, είτε γι' αυτόν είτε για τα μέλη της οικογενείας του λοιπούς ενάγοντες έλαβε σε σχέση με την ζημία που υπέστησαν στο επίμαχο ατύχημα. Συνεπώς ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός των εναγομένων και το επ αυτού στηριζόμενο αίτημα για αναβολή της συζητήσεως προκειμένου να κλητευθεί το ΙΚΑ και να επιδειχθεί σχετική βεβαίωση τούτου περί των παροχών στις οποίες προέβη προς τους ενάγοντες τυγχάνουν αβάσιμα και απορριπτέα {...}

683/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης
Εισηγήτρια: Αγλαΐα Κωτούλα
Δικηγόροι: Παναγ. Τσέλιος, Σπ. Παπαθωμάς

Επί ιδιόγραφης διαθήκης προσθήκες, παρεμβολές ή διαγραφές στο κείμενο αυτής, ως και παρεγγραφές, ξέσματα ή άλλα εξωτερικά ελαττώματα που βεβαιώνονται από το Δικαστήριο που δημοσίευσε τη διαθήκη, μπορούν να επιφέρουν την ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης, εφόσον προέρχονται από τον ίδιο το διαθέτη και όχι από τρίτον, εν αγνοία του διαθέτη, αφού στην τελευταία αυτή περίπτωση δεν δημιουργούνται υποψίες για ελλείψη του *animus testandi*, τα δε ελαττώματα αυτά ή θα θεωρηθούν ότι δεν υπάρχουν, ή εφ' όσον καθιστούν αδύνατη την ανάγνωση του περιεχομένου της διαθήκης θα οδηγήσουν στην αποκατάσταση του τελευταίου

Η χρονολόγηση της διαθήκης πρέπει, με ποινή ακυρότητας, να περιέχει ημέρα, μήνα και έτος, ενώ η ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης

Ανάξιος να κληρονομήσει είναι, μεταξύ άλλων, και εκείνος που αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διαθήκη του κληρονομούμενου. Η αναξιοότητα κηρύσσεται με δικαστική απόφαση, κατόπιν αγωγής που εγείρει ο έχων έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του αναξίου. Νομιμοποιούμενοι προς έγερση της αγωγής περί κήρυξης της αναξιοότητας είναι και οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του αποβιώσαντα όλων των τάξεων και βαθμών

Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, δοθείσα σε χρόνο μεταγενέστερο της άσκησης της αγωγής δεν λαμβάνεται υπόψη, εφόσον, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, δόθηκε από τρίτον προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στη δίκη.

{...} Κατά τη διάταξη του άρθρου 1721 παρ.1 ΑΚ η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται εξ ολοκλήρου με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται κατά τρόπο που να προκύπτει η ημέρα, ο μήνας και το έτος σύνταξης αυτής και υπογράφεται από τον διαθέτη. Αν ελλείπει κάποιο από τα στοιχεία αυτά της ιδιόγραφης διαθήκης, δηλ. α) η γραφή εξ ολοκλήρου με το χέρι του διαθέτη, β) η χρονολόγησή της από αυτόν και γ) η από τον ίδιο υπογραφής αυτής, τότε η διαθήκη είναι άκυρη, κατ' άρθρ. 1718 (ΕφΠειρ. 850/1995 Δ/νη 37,1140, ΕΑ 6620/1993 ΝοΒ 42.428). Ειδικότερα, όσον αφορά το πρώτο από τα ανωτέρω στοιχεία, δηλαδή η εξ ολοκλήρου με το χέρι του διαθέτη γραφή της ιδιόγραφης διαθήκης, από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 1721 παρ.1 ΑΚ προκύπτει με σαφήνεια, ότι, αν στη διαθήκη περιληφθεί φράση ή και απλή λέξη γραμμένη με το χέρι τρίτου προσώπου και όχι του διαθέτη, όπως επίσης αν διαγραφεί λέξη ή φράση του κειμένου της διαθήκης από έτερο χέρι εκτός αυτό του διαθέτη, η διαθήκη είναι άκυρη στο σύνολό της, υπό δύο προϋποθέσεις και συγκεκριμένα α) ότι το γραφέν με το ξένο χέρι (είτε κατά την κατάρτιση της διαθήκης, είτε μετέπειτα) έγινε με τη γνώση και τη συναίνεση του διαθέτη, της χωρίς τη γνώση τούτου παρεμβολής του ξένου χεριού μη δυναμένης να βλάψει το υπόλοιπο περιεχόμενο της διαθήκης και β) ότι το γραφέν με το ξένο χέρι αποτελεί μέρος του κειμένου της διαθήκης, διαφορετικά δεν βλάπεται το λοιπό περιεχόμενο αυτής (βλ. Μπαλή Κληρ. Δίκαιο, 3η έκδ. 1952 παρ. 31, ΕφΠειρ. 85/1995 ο.π., ΕφΑθ 6530/1990 ΕλλΔ/νη 32,1650). Αναφορικά δε με το δεύτερο από τα προαναφερόμενα ουσιώδη στοιχεία της διαθήκης, τη χρονολόγηση δηλαδή αυτής από τον ίδιο το διαθέτη, η τελευταία πρέπει να περιέχει ημέρα, μή-

να και έτος, άλλως είναι άκυρη αν δεν έχει καθόλου (Ολ ΑΠ 1234/82, ΑΠ 1752/80 ΕΕΝ 48,739), ενώ η ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης (ΕφΘεσ 459/90 Αρμ ΜΔ, 738).

Εξάλλου, από τη διάταξη του άρθρου 1721 παρ.4 εδ. β' του ΑΚ, που ορίζει ότι διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα βεβαιώνονται από το Δικαστήριο που δημοσιεύσει τη διαθήκη και μπορούν, κατά την κρίση του, να επιφέρουν ολική ή μερική ακυρότητα της διαθήκης, προκύπτει ότι τα αναφερόμενα σ' αυτήν εξωτερικά ελαττώματα, δύναται να επιφέρουν την ακυρότητα της ιδιογράφου διαθήκης, εφόσον προέρχονται από τον ίδιο το διαθέτη και όχι από τρίτον εν αγνοία αυτού, αφού στην τελευταία αυτή περίπτωση δεν δημιουργούνται υποψίες για έλλειψη του *animus testandi*, τα ελαττώματα δε αυτά ή θα θεωρηθούν ότι δεν υπάρχουν, ή εφόσον καθιστούν αδύνατη την ανάγνωση του περιεχομένου της διαθήκης θα οδηγήσουν στην αποκατάσταση του τελευταίου (βλ. Γεωργιάδη-Σταθόπουλου "ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΞ", κατ' άρθρο ερμηνεία 1721, αρ. 57-59, Μπαλής οπ. παρ. 37, Τούση Κληρον. Δίκαιο 1969 αρ. 49).

Τέλος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1860 αριθμ. 5 ΑΚ ανάξιος να κληρονομήσει είναι μεταξύ των άλλων και εκείνος που αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διαθήκη του κληρονομούμενου, η αναξίότητα δε αυτή κηρύσσεται κατά το άρθρο 1862 του ίδιου κώδικα με δικαστική απόφαση επί αγωγής που εγειρεί ο έχων έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του αναξίου, είτε του ίδιου, είτε άλλου που καλείται μετά από αυτόν. Από την ανωτέρω διάταξη συνάγεται ότι μεταξύ των νομιμοποιουμένων προς έγερση της αγωγής περί κηρύξεως της αναξιότητας είναι

και οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του αποβιώσαντα όλων των τάξεων και βαθμών. (βλ. Μπαλή οπ. 179, Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, άρθρ. 1863, αρ. 13).

Στην προκειμένη περίπτωση ο ενάγων, κατ' ορθή εκτίμηση του δικογράφου της αγωγής ζήτησε να αναγνωριστεί αφ' ενός η ακυρότητα της από 17.5.1988 ιδιόγραφης διαθήκης του Α.Τ., ο οποίος απεβίωσε την 3.12.1994, α) λόγω διαγραφής διατάξεων αυτής και κατά συνέπεια, λόγω αλλοιώσεως κατ' αυτόν τον τρόπο της αληθούς βουλήσεως του διαθέτη από τον εναγόμενο και β) λόγω του ότι η χρονολογία της διαθήκης δεν υπήρχε και τέθηκε εκ των υστέρων από τον εναγόμενο και αφ' ετέρου η αναξιοσύνη του τελευταίου να τον κληρονομήσει. Όσον αφορά την πρώτη βάση της ένδικης αγωγής και ειδικότερα το πρώτο σκέλος αυτής, αυτή είναι μη νόμιμη και πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι, στις εν λόγω διαγραφές λέξεων ή φράσεων της επίδικης διαθήκης προέβη, κατά την αγωγή, ο εναγόμενος, ήτοι τρίτος σε σχέση με το διαθέτη και εν αγνοία αυτού και κατά συνέπεια η ενέργειά του αυτή δεν επάγεται μερική ή ολική ακυρότητα αυτής, κατά τα προεκτεθέντα. Αυτά δεχθείσα και η εκκαλούμενη απόφαση ορθά έκρινε και πρέπει να απορριφθεί ο σχετικός λόγος της κρινομένης εφέσεως, ως αβάσιμος.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της πρώτης βάσεως της αγωγής, ότι η χρονολογία στην επίδικη διαθήκη δεν υπήρχε και τέθηκε εκ των υστέρων από τον εναγόμενο, αυτή είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις του άρθρου 1721 ΑΚ και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσίαν. Συνεπώς, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την προσβαλλομένη απόφασή του έκρινε αντίθετα και απέρριψε ως αόριστη αυτή τη βάση της αγωγής, δεχθέν ότι ο ενάγων δεν αναφέρει μετά βε-

βαιότητας αν έγινε επέμβαση (από τον εναγόμενο) στην ημερομηνία αυτής, άλλως έκρινε αυτήν απαράδεκτη, αν ήθελε εκτιμηθεί ότι έγινε τέτοια επέμβαση, με το αιτιολογικό ότι ο ενάγων δεν προσκόμισε τα αποδεικτικά της πλαστότητας έγγραφα, δεν ανέφερε ονομαστικά τους μάρτυρες και τα άλλα αποδεικτικά μέσα (άρθρ. 463 ΚΠολΔ) και δεν είχε την κατ' άρθρο 98 του ΚΠολΔ απαιτούμενη ειδική πληρεξουσιότητα, έσφαλε στην εφαρμογή του νόμου. Κατόπιν αυτών πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός λόγος της κρινομένης εφέσεως να εξαφανιστεί ως προς αυτό η εκκαλούμενη απόφαση, να κριθεί η αγωγή ως νόμω βάσιμη κατά την ως άνω βάση της και να εξεταστεί περαιτέρω κατ' ουσίαν.

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων αποδείξεως ... από όλα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν νόμιμα οι διάδικοι, εκτός της από 6.5.1997 υπεύθυνης δήλωσης του Α.Τ. (ν. 1599/1986), η οποία δεν λαμβάνεται υπόψη, εφόσον κατά την κρίση του Δικαστηρίου δόθηκε από τρίτον προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα δίκη, εν όψει του ότι δόθηκε σε χρόνο μεταγενέστερο της άσκησης της ένδικης αγωγής (ΟλΑΠ 8/1987 ΕλλΔνη 28,628, ΑΠ 421/1991 ΕλλΔνη 33,127, Εφ.Πειρ. 306/95 ΕλλΔνη 36,1628), αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Την 3.12.1994 απεβίωσε ο Α.Α.Τ., παππούς εκ της πατρικής γραμμής του ενάγοντος και πατέρας του εναγομένου, ο οποίος άφησε την από 17.5.1988 ιδιόγραφη διαθήκη, που δημοσιεύτηκε και κηρύχθηκε κυρία με το υπ' αριθμ. .../6.11.1996 πρακτικό και απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων. Στην ανωτέρω διαθήκη υπάρχουν διαγραφές και συγκεκριμένα στην πρώτη σελίδα αυτής και στο μέσον περίπου της δεκάτης τρίτης σειράς

υπάρχει μία διαγραφή, καθώς επίσης και στη δεύτερη σελίδα, όπου είναι διαγραμμένες οι τρεις πρώτες σειρές, γεγονός που βεβαιώθηκε από το ανωτέρω Δικαστήριο στα πρακτικά δημοσίευσης της διαθήκης, αλλά και την ύπαρξη των οποίων συνομολογούν οι διάδικοι. Περαιτέρω όμως δεν προέκυψε ότι στις εν λόγω διαγραφές, προέβη, ο εναγόμενος, ούτε προέκυψε έννομο συμφέρον αυτού (εναγομένου) ή τρίτου εις βάρος κάποιου άλλου που θα δικαιολογούσε την αλλοίωση της διαθήκης εκ μέρους τους, ενισχυτικό δε του γεγονότος ότι οι εναγόμενος δεν προέβη στις αλλοιώσεις της επίδικης διαθήκης είναι το ότι ο τελευταίος δεν κατείχε την εν λόγω διαθήκη, ώστε να έχει άμεση πρόσβαση σ' αυτή, αλλά αντίθετα προέκυψε ότι μετά το θάνατο του διαθέτη αρχικά κατείχε αυτήν η σύζυγός του (μητέρα του εναγομένου και του πατέρα του ενάγοντα) και στη συνέχεια ο υιός του διαθέτη και πατέρας του ενάγοντα Α.Τ., ο οποίος την κατείχε και την κατέθεσε στην Γραμματεία του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων μόνον, όταν ασκήθηκε εναντίον του εκ μέρους του εναγομένου αίτηση περί δικαστικής υποχρέωσης του σε επίδειξη αυτής και κατάθεσή της στην ανωτέρω Γραμματεία (βλ. υπ' αριθμ. 893/1996 αίτηση).

Τα ανωτέρω προκύπτουν αβίαστα από τις πειστικές και σαφείς καταθέσεις των μαρτύρων ανταποδείξεως και δεν αναιρούνται από τις καταθέσεις των μαρτύρων αποδείξεως (πατέρα και μητέρας του ενάγοντα) οι οποίοι αναφέρουν, ότι ο εναγόμενος ομολόγησε ενώπιόν τους και ενώπιον τρίτων ότι ο ίδιος προέβη στις ανωτέρω διαγραφές και οι οποίες δεν μπορεί να γίνουν πιστευτές από το Δικαστήριο, δεδομένου ότι δεν ενισχύονται από άλλα αντικειμενικά στοιχεία, ούτε άλλωστε προτάθηκαν να εξεταστούν ως μάρτυρες οι κατο-

νομαζόμενοι τρίτοι, μέλη της οικογένειας της αδελφής του εναγομένου Π.Μ., παρουσία των οποίων φέρεται ότι ο εναγόμενος ομολόγησε τα ανωτέρω, και των οποίων οι καταθέσεις θα παρέιχαν στην προκειμένη περίπτωση μείζονα αξιοπιστία.

Περαιτέρω ο ενάγων δεν απέδειξε, όπως υποχρεούταν (βλ. Γεωργιάδη-Σταθόπουλο οπ., άρθρ. 1721 αριθμ. 38, σελ. 128), ότι η χρονολογία στην επίδικη διαθήκη δεν υπήρχε και τέθηκε εκ των υστέρων από τον εναγόμενο, ούτε ενισχύθηκε η άποψη αυτή από οιονδήποτε άλλο αντικειμενικό στοιχείο ή μαρτυρική κατάθεση. Άλλωστε η επικαλούμενη τυχόν αλλοίωση της χρονολογίας στη διαθήκη αυτή, δεν συνέφερε τον εναγόμενο, δεδομένου ότι τυχόν ακυρότητα αυτής θα έθετε σε ισχύ την προηγηθείσα δημόσια διαθήκη, με την οποία αυτός δεν ελάμβανε την πατρική οικία και οπωσδήποτε δεν ελάμβανε το εμπρόσθιο τμήμα αυτής.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι ο εναγόμενος φρόντισε περισσότερο από όλους τον διαθέτη πατέρα του και επίσης έλαβε μικρότερο τμήμα της περιουσίας του τελευταίου από ό,τι ο πατέρας του ενάγοντα (αδελφός του διαθέτη, ο οποίος τον βοήθησε οικονομικά να σπουδάσει, όπως καταθέτει ο ίδιος ο Α.Τ. (αδελφός του εναγομένου). Με βάση τις προηγούμενες σκέψεις πρέπει, αφού γίνει δεκτή η ένδικη έφεση του ενάγοντα ως ουσιαστικά βάσιμη, να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση στο σύνολό της. Κρατούμενης δε της υποθέσεως από το παρόν Δικαστήριο και δικάζοντας επί της αγωγής, πρέπει να απορριφθεί η υπό κρίση αγωγή.

700/2002

Πρόεδρος: Γεώρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Αθαν. Κουτρομάνος
Δικηγόροι: Φανή Ζάχου, Ιωαν. Κοτρώτσιος

Το δικάζον την κύρια υπόθεση δικαστήριο, μπορεί, με αίτηση διαδίκου υποβαλλόμενη σε κάποια στάση της δίκης, ή και αυτοτελώς, να μεταρρυθμίσει ή να ανακαλεί τη διατάσσουσα ασφαλιστικά μέτρα απόφαση.

Όταν εκκρεμεί στο Εφετείο η κύρια υπόθεση περί διατροφής, νόμιμα υποβάλλεται στο Δικαστήριο τούτο αίτηση ασφ. μέτρων για μεταρρύθμιση απόφασης ασφ. μέτρων περί προσωρινής διατροφής μέχρι την τελεσίδικη επίλυση της διαφοράς, ώστε ο αιτών στη μεν σύζυγό του προσωπικώς να μην πληρώνει καθόλου διατροφή, στα δε τέκνα του να καταβάλλει μικρότερα ποσά.

Από τις διατάξεις των άρθρων 695-697 ΚΠολΔ προκύπτει ότι οι δικαστικές αποφάσεις, που αφορούν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, έχουν προσωρινή ισχύ, δεν επηρεάζουν την κύρια δίκη και μπορεί να ανακληθούν από το δικαστήριο που τις έχει εκδώσει ή από το δικαστήριο της κυρίας υποθέσεως. Εξάλλου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 696 παρ.3 και 697 ΚΠολΔ, το δικάζον την κύρια υπόθεση δικαστήριο, που μπορεί να είναι και το εφετείο, δύναται, ύστερα από αίτηση διαδίκου, υποβαλλόμενη είτε σε κάποια στάση της δίκης, είτε και αυτοτελώς, να μεταρρυθμίσει ή να ανακαλεί τη διατάσσουσα ασφαλιστικά μέτρα απόφαση (βλ. σχετ. ΑΠ 432/1985, Ελλ.Δικ. 1985 σελ. 869-Εφ.Αθ. 5962/1997 και υπ' αυτήν σημείωμα Στ. Πατεράκη εις Ελλ.Δικ. 1998, σελ. 1627).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο αιτών εκθέτει ότι, με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, (υπ' αριθμ. 2683/2000) έχει επιδικασθεί στην αντίδικό του, πρώην σύζυγό του, και στα υπό την επιμέλειά της δύο ανήλικα τέκνα τους, προσωρινή διατροφή -την οποία αυ-

τός αδυνατεί να καταβάλλει - και ότι η κύρια περί διατροφής δίκη είναι εκκρεμής στο παρόν δικαστήριο. Ζητεί δε στη συνέχεια ο αιτών να μεταρρυθμισθεί η ως άνω απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, προκειμένου αυτός, μέχρι την τελεσίδικη επίλυση της διαφοράς, στη μεν αντίδικό του προσωπικώς να μην πληρώνει καθόλου διατροφή, στα δε τέκνα του να καταβάλλει μικρότερα ποσά. Με το περιεχόμενο αυτό η κρινόμενη αίτηση υποβάλλεται παραδεκτώς και νομίμως, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, και πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω.

Από τις μαρτυρικές καταθέσεις, που περιέχονται στο ταυτάριθμο με την παρούσα και στο υπ' αριθμ. 511/2001 πρακτικό του παρόντος δικαστηρίου και του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, αντιστοίχως, από τα προσκομιζόμενα και επικαλούμενα έγγραφα, από τους ισχυρισμούς των διαδίκων και την όλη διαδικασία πιθανολογήθηκαν, κατά την εκτίμηση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα: Την 16.1.1985 στα Αμπ. Λ., οι διάδικοι τέλεσαν μεταξύ τους γάμο, ο οποίος έχει ήδη αμετακλήτως λυθεί με την υπ' αριθμ. 190/1989 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης. Απέκτησαν δύο τέκνα, ονομαζόμενα Γ. και Σ., τα οποία γεννήθηκαν την 8.2.1985 και την 28.4.1987, αντίστοιχα, και των οποίων την επιμέλεια έχει η καθής. Με την απόφαση, της οποίας ζητείται η μεταρρύθμιση, υποχρεώθηκε ο ήδη αιτών να καταβάλλει στην αντίδικό του προσωρινή διατροφή εκ δραχμών 40.000 και 45.000 για λογαριασμό της ίδιας προσωπικώς και κάθε τέκνου, αντίστοιχα. Κατά την τακτική δίκη, που ακολούθησε και κατά την οποία εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 511/2001 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λαρίσης, επιδικάσθηκε στην αιτούσα και στα ανήλικα οριστική διατροφή εκ δραχμών

40.000, 55.000 και 45.000, αντίστοιχα. Κατά της αποφάσεως αυτής - η οποία δεν κηρύχθηκε προσωρινώς εκτελεστή - ο εναγόμενος άσκησε έφεση, η εκδίκαση της οποίας έχει ορισθεί για την 24.1.2003. Ο αιτών είναι υπάλληλος του Υπουργείου Πολιτισμού και εργάζεται στα Αμπ. ως φύλακας-ξεναγός στο αρχοντικό Γ. Σ. με μηνιαίες αποδοχές 1000 ευρώ περίπου. Δεν έχει εμφανή περιουσιακά στοιχεία, πλην ενός επιβατηγού αυτοκινήτου. Κατοικεί στη Λάρισα, σε μισθωμένο σπίτι και έχει τελέσει προσφάτως νέο γάμο, από τον οποίο έχει αποκτήσει ένα παιδί. Η καθής δεν εργαζόταν εκτός σπιτιού κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσής της με τον αιτούντα, αλλά ούτε και μετά το χωρισμό της βρήκε προσοδοφόρα εργασία. Ζει, μαζί με τα ανήλικα παιδιά της, στα Αμπ., και δη στο εκεί πατρικό της σπίτι, στερεείται δε εισοδημάτων και εμφανών περιουσιακών στοιχείων. Τα ανήλικα στερούνται επίσης περιουσίας και εισοδήματος. Με βάση αυτά τα δεδομένα εκτιμάται ότι τα προσωρινώς επιδικασθέντα ως άνω χρηματικά ποσά είναι αφενός μεν απολύτως αναγκαία για τη διατροφή των δικαιούχων, αφετέρου δε μέσα στις οικονομικές δυνατότητες του αιτούντος. Σημειώνεται σχετικά: (α) Ότι ο αιτών θα υποχρεωνόταν στην καταβολή διατροφής στα ανήλικα τέκνα του, ακόμα και αν τα εισοδήματά του δεν επαρκούσαν προς τούτο (βλ. άρθρο 1487 ΑΚ).

(β) Ότι το επικαλούμενο από τον ίδιο γεγονός ότι, με δική του πρωτοβουλία, ήτοι με τη σύναψη νέου γάμου, ανέλαβε νέα οικονομικά βάρη, δεν αίρει την ευθύνη του για εκπλήρωση των παλαιών του υποχρεώσεων.

(γ) Ότι δεν πιθανολογείται ότι η καθής πρόκειται να ανεύρει ή ότι θα μπορέσει να ανεύρει προσοδοφόρα εργασία στο μικρό χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μέχρι

την εκδίκαση της εφέσεως από το παρόν δικαστήριο. Κατά συνέπεια, πρέπει η αίτηση να απορριφθεί ως αβάσιμη...

702/2002

Πρόεδρος: Δημ. Στάθης

Εισηγήτρια: Ευαγγελία Κατοσανεβάκη

Δικηγόροι: Γεωρ. Καραμανές, Κων. Ντιζές

Διαταγή πληρωμής βάσει επιταγής. Διακοπή της εξάμηνης παραγραφής λόγω επίδοσης της διαταγής.

Η ανεπιφύλακτη καταβολή από τον οφειλέτη συνιστά αναγνώριση της αξίωσης και αποδοχή της διαταγής πληρωμής η οποία, μη αμφισβητούμενη πια από τον καθού, αποκτά ισχύ δεδικασμένου και έκτοτε η παραγραφή της υπάγεται στην εικοσαετή προθεσμία. Η τοιαύτη αναγνώριση εκ μέρους του οφειλέτη, επαναλαμβανόμενη, επιφέρει σε κάθε περίπτωση διακοπή της παραγραφής.

Με την από 3.11.1998 (με αριθμό εκθέσεως καταθέσεως .../4.11.1998) ανακοπή που άσκησε ο ανακόπων και ήδη εφεσίβλητος ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, ζήτησε να ακυρωθεί η υπ' αριθμόν 752/1997 διαταγή πληρωμής του Δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, επί τω τέλει απαλλαγής του από οποιαδήποτε οφειλή του προς τον καθού και ήδη εκκαλούντα, λόγω παραγραφής της απαιτήσεως κατά τα ειδικότερα σε αυτήν αναφερόμενα περιστατικά. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την εκκαλουμένη απόφαση δέχθηκε την ανακοπή και ακύρωσε την ως άνω διαταγή πληρωμής, διότι έκρινε ότι η αξίωση του καθού η ανακοπή και ήδη εκκαλούντος από την επίδικη τραπεζική επιταγή στην οποία στηρίχθηκε η ανακοπόμενη

διαταγή πληρωμής έχει παραγραφεί. Κατά της αποφάσεως αυτής παραπονεΐται ο καθού η ανακοπή και ήδη εκκαλών με την κρινόμενη έφρσή του, και ζητεί την εξαφάνισή της επί τω τέλει απορρίψεως της ανακοπής.

Επειδή στο άρθρο 52 παρ. 1 του Ν.5960/1933 περί παραγραφής ορίζεται ότι οι εξ αναγωγής αγωγές του κομιστού κατά των οπισθογράφων, κατά του εκδότη και κατά των άλλων υπόχρεων παραγράφονται μετά από έξι μήνες από της λήξεως της προθεσμίας προς εμφάνιση. Η άπρακτη παρέλευση της εξαμήνης αυτής προθεσμίας παραγραφής έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της αγωγής του κομιστή από επιταγή και περαιτέρω τη θεμελίωση του δικαιώματος του υπόχρεου να αρνηθεί την παροχή. Η συγκεκριμένη προθεσμία παραγραφής υπόκειται σε διακοπή και αναστολή σύμφωνα με τις διατάξεις για την παραγραφή και τη βραχυπρόθεσμη παραγραφή κατά τα άρθρα 255 έως 270 ΑΚ. Η επίδοση της διαταγής πληρωμής διακόπτει την προθεσμία παραγραφής. Η επιμήκυνση της βραχυπρόθεσμης παραγραφής σε εικοσαετή κατά το άρθρο 268 ΑΚ απαιτεί η αξίωση να βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό. Η θεσμοθέτηση της διατάξεως αυτής έχει νομοθετικό λόγο το γεγονός ότι μετά τη βεβαίωση της αξιώσεως με τελεσίδικη απόφαση ή δημόσιο έγγραφο εκτελεστό δεν υφίσταται ούτε δυνατότητα αμφισβητήσεως της ούτε δυσχέρεια απόδειξής της. Η αξίωση αυτή του νόμου ως προς τη βεβαιωτική της απαιτήσεως τελεσίδικη δικαστική απόφαση είναι προσδιοριστική και της έννοιας του δημοσίου εκτελεστού εγγράφου, στο οποίο όταν βεβαιώνει την απαίτηση, αρκείται επίσης η διάταξη αυτή, για την επιμήκυνση της παραγραφής. Στην έννοια αυτή δεν περιλαμβάνονται ωστόσο όλα τα

έγγραφα που από το άρθρο 904 παρ. 2 Κ.ΠολΔ θεωρούνται ότι είναι τίτλοι εκτελεστοί, μεταξύ δε των κατά τη διάταξη αυτή εκτελεστών τίτλων που αποτελούν μεν δημόσια έγγραφα, δεν συγκεντρώνουν όμως καταρχήν τις προϋποθέσεις που προεξετέθησαν για να επιφέρουν την κατά το άρθρο 268 ΑΚ επιμήκυνση σε εικοσαετή παραγραφή είναι και οι διαταγές πληρωμής, γιατί αυτές επιδικάζουν προσωρινά και ύστερα από συνοπτική διαδικασία την απαίτηση, χωρίς καν κλήτευση του οφειλέτη, δεν βεβαιώνουν κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτησης την ύπαρξη της απαίτησης αφού παρέχεται στον καθού οφειλέτη δικαίωμα αμφισβήτησεως της γενέσεως και υπάρξεως της απαίτησης με το ένδικο βοήθημα της ανακοπής. Μόνο μετά την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας και της δεύτερης ανακοπής δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η βεβαιούμενη απαίτηση αφού αποκτούν δεδικασμένο.

Από την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων... αποδεικνύονται τα ακόλουθα: Η ανακοπτόμενη διαταγή πληρωμής με αριθμό 752/1997 του Δικαστού του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας εκδόθηκε με βάση την υπ' αριθμ. ... τραπεζική επιταγή της "ΕΤΕ", εκδόσεως του Ν.Τ., στην Σκ. Μαγνησίας, την 17.7.1997, ποσού 1.421.513 δραχμών, εις διαταγή του ανακόποντος και ήδη εφεσιβλήτου, ο οποίος στη συνέχεια τη μεταβίβασε με οπισθογράφηση στον καθού η ανακοπή και ήδη εκκαλούντα Η προθεσμία εμφανίσεως της επιταγής έληξε την 25.7.1997. Η βραχυπρόθεσμη προθεσμία παραγραφής κατά το άρθρο 52 του Ν.5960/1933 των έξι μηνών, η οποία υπολογίζεται από την λήξη της προθεσμίας προς εμφάνιση της επιταγής έληξε την 26.1.1998. Η ανακοπτόμενη διαταγή πληρωμής εκδόθηκε την 12.9.1997 αντίγραφο εξ απογράφου της οποίας επιδό-

θηκε στον καθού η διαταγή πληρωμής την 16.9.1997 (βλ. την με αριθμό .../16.9.1997 έκθεση του δικαστικού επιμελητή Γ.Π.). Με την πιο πάνω επίδοση επήλθε διακοπή της βμνης παραγραφής και από την επομένη της επιδόσεως ήτοι την 17.9.1997 άρχισε να διανύεται η νέα βμνη παραγραφή του άρθρου 52 Ν.5960/1933.

Ωστόσο την 14.11.1997 ο καθού η διαταγή πληρωμής-ανακόπτων και ήδη εφεσίβλητος χωρίς καμία επιφύλαξη κατέβαλε στον καθού η ανακοπή και ήδη εκκαλούντα το ποσό των 300.000 δραχμών. Ομοίως την 30.1.1998 κατέβαλε δραχμές 200.000 και την 8.1.1999 κατέβαλε δραχμές 100.000. Η ανεπιφύλακτη αυτή καταβολή από τον οφειλέτη συνιστά αποδοχή της διαταγής πληρωμής, και αναγνώριση της αξίωσης. Συνεπώς από τη στιγμή που ανεπιφύλακτως κατέβαλε ο καθού η διαταγή πληρωμής - ανακόπτων την 14.11.1997, η ως άνω διαταγή πληρωμής, μη αμφισβητούμενη πια από τον καθού η διαταγή πληρωμής, απέκτησε ισχύ δεδικασμένου και έκτοτε η παραγραφή της υπάγεται στην εικοσαετή προθεσμία, ένεκα της ως άνω αποδοχής από τον καθού. Ο καθού η διαταγή πληρωμής καθ' όλο το χρονικό διάστημα μετά την πρώτη επίδοση της διαταγής πληρωμής όχι μόνο ρητά αναγνώριζε και απεδέχετο την οφειλή του προς τον υπέρ ου η διαταγή πληρωμής αλλά και κατέβαλε έναντι της ως άνω οφειλής και έτσι απέφυγε την αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του. Η τοιαύτη αναγνώριση εκ μέρους του ως άνω καθού, διαρκής και συνεχής καθόλο το ως άνω διάστημα, επέφερε και, κατά πάσα περίπτωση, κατ' άρθρο 260 ΑΚ διακοπή της παραγραφής.

Κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα και κατά τη μείζονα πρόταση εφόσον η απαίτηση από τη διαταγή πληρωμής δεν αμφισβη-

τήθηκε αλλά εμπράκτως έγινε αποδεκτή από τον καθού η διαταγή πληρωμής με την καταβολή των ποσών που αναφέρθηκαν, η παραγραφή της υπάγεται στην 20ετή παραγραφή. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο που έκρινε τα αντίθετα έσφαλε και πρέπει κατά παραδοχή ως βάσιμου του σχετικού λόγου εφέσεως του εκκαλούντος να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη. Ακολουθώς πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση από το Δικαστήριο αυτό και να ερευνηθεί κατ' ουσία.

Ύστερα από όλα αυτά πρέπει να απορριφθεί η ανακοπή ως αβάσιμη ως έχουσα ως αποκλειστικό λόγο την απόσβεση της απαίτησης λόγω παραγραφής.

705/2002

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας

Εισηγητής: Ναπ. Ζούκας

Δικηγόροι: Παύλος Σφέτσιος, Γεωρ. Ραμούζης

Αποχή υπαλλήλου από την εργασία λόγω ασθένειας βραχείας σχετικής διάρκειας. Έννοια βραχείας ασθένειας. Σε περίπτωση αποχής του εργαζόμενου από την εργασία του λόγω ασθένειας, καθ υπέρβαση των χρονικών ορίων που τίθενται στο νόμο, η λύση ή όχι της εργασιακής σύμβασης κρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από το δικαστή, κατά τα χρηστά ήθη και τη καλή πίστη.

Πότε η αποχή από την εργασία, κατά αντικειμενική κρίση, δηλαδή ανεξάρτητα από την πρόθεση του εργαζόμενου να λύσει ή όχι τη σύμβαση, μπορεί να θεωρηθεί ως σιωπηρή από μέρους του καταγγελλία της σύμβασης.

{...} Στο άρθρο 5 παρ. 3 του Ν. 2112/1920, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 4558/1930, ορίζονται: "Αποχή υπαλλήλου από της εργασίας, ο-

φειλουμένη εις βραχείας σχετικώς διαρκείας ασθένειαν, προσκόντως αποδεδειγμένην ή προκειμένου περί γυναικός εις λοχειάν, δεν θεωρείται ως λύσις της συμβάσεως εκ μέρους αυτού. Ως βραχείας διαρκείας ασθένεια ερμηνεύεται η διαρκούσα ένα μήνα δι' υπαλλήλους υπηρετούντας μέχρι τεσσάρων ετών, τρεις μήνας δι' υπαλλήλους υπηρετούντας πλέον των τεσσάρων ετών, όχι όμως και πλέον των δέκα ετών, τέσσαρας μήνας δι' υπαλλήλους υπηρετούντας πλέον των δέκα ετών, όχι όμως και πλέον των δέκα πέντε ετών και εξι μήνας διά τους υπηρετούντας επί χρόνον ανώτερον των δέκα πέντε ετών". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι σε περίπτωση αποχής του εργαζόμενου από την εργασία του λόγω ασθένειας, καθ' υπέρβαση των χρονικών ορίων που τίθενται σ' αυτές, η λύση ή όχι της εργασιακής σύμβασης κρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από το δικαστή κατά τα άρθρα 200 και 288 του ΑΚ.

Ειδικότερα με βάση τις αρχές της καλής πίστης, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη, μετά από εκτίμηση της αιτίας της αποχής, της διάρκειάς της, της υπαιτιότητας ή ανυπαιτιότητας του εργαζόμενου και γενικά των συνθηκών κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα η αποχή, απόκειται στο δικαστή να κρίνει αν αυτή η αποχή κατά αντικειμενική κρίση δηλαδή ανεξάρτητα από την πρόθεση του εργαζόμενου να λύσει ή όχι τη σύμβαση, πρέπει να θεωρηθεί ως σιωπηρή από μέρους του καταγγελλιά της σύμβασης, ήτοι ως σιωπηρή δήλωση βουλήσεως του εργαζόμενου για τη λύση από αυτόν της εργασιακής σύμβασης (βλ. ΟΛΑΠ 32/1988 ΕλλΔνη 30.535 - ΑΠ 414/1991 ΕλλΔνη 33.115-1819/1999 ΕλλΔνη 41.1009 - ΕφΑθ 9901/1999 ΕλλΔνη 42.477-Ντάσιο "Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο" τομ. Α1 1986 παρ. 136.631).

Τέλος σύμφωνα με τις διατάξεις των

άρθρων 648 και 669 του ΑΚ, 1 και 3 του Ν. 2112/1920 και 5 παρ. 3 του Ν. 3198/1955, όπως η τελευταία αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 4 του Ν. 2556/1997, η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου είναι μονομερής και ανατιώδης δικαιοπραξία. Συνεπώς δεν χρειάζεται αιτιολογία. Για να είναι όμως έγκυρη και συνακόλουθα να επιφέρει τη λύση της σύμβασης από την πλευρά του εργοδότη πρέπει να είναι έγγραφη, του εγγράφου τύπου καθιερωμένου ως συστατικού της καταγγελίας της εργασιακής σύμβασης από τον εργοδότη. Ο τύπος περιορίζεται στην έγγραφη διατύπωση, χωρίς τυποποιημένο περιεχόμενο, της σαφούς βουλήσεως του εργοδότη να επιφέρει τη λύση της εργασιακής σύμβασης. Το σχετικό δε έγγραφο πρέπει να περιέλθει στον εργαζόμενο με οποιοδήποτε τρόπο. Από τότε δε που θα περιέλθει στον εργαζόμενο επέρχονται τα αποτελέσματα της καταγγελίας. Επιπρόσθετο στοιχείο του κύρους της καταγγελίας της σύμβασης είναι και η καταβολή της κατά νόμο αποζημίωσης, εφόσον ο εργαζόμενος συμπλήρωσε στον εργοδότη απασχόληση πέραν των δύο μηνών (βλ. ΑΠ 546/199, 1825/1999 ΕλλΔνη 41.94 και 1014, ΕφΛαρ. 9/2002, Δικογραφία 10.195). Εάν λείπει μία από τις ανωτέρω προϋποθέσεις του κύρους της η καταγγελία δεν είναι νόμιμη, δεν επιφέρει τη λύση της σύμβασης, η οποία εξακολουθεί να υφίσταται και ο εργοδότης καθίσταται υπερήμερος έναντι του εργαζόμενου, του οποίου δεν αποδέχεται την εργασία του (βλ. Απ 526/1999 ΕλλΔνη 41.93 - 1825/1999 ο.π.- ΕφΛαρ. 9/2002 ο.π.).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις καταθέσεις των μαρτύρων, ενός από κάθε πλευρά, που περιέχονται στα πρακτικά συνεδρίασης του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου (που νόμιμα προσκομίζουν και επι-

καλούνται οι διάδικοι), μεταξύ των οποίων και η κατάθεση του μάρτυρος της εφεσιβλήτου Γ.Φ., η οποία παραδεκτά λαμβάνεται υπόψη, καθόσον αφενός μεν η ένσταση μη εξέτασης του προτάθηκε από τον εκκαλούντα μετά την όρκισή του (ΚΠολΔ 403 παρ. 2 - ΑΠ 514/1982 ΝοΒ 31.356 -263/1989 ΕλλΔνη 31.527 - ΕφΑθ 4219/1988 ΕλλΔνη 31.608), αφετέρου δεν προέκυψε ότι ήταν νόμιμος εκπρόσωπος της εφεσιβλήτου, καθώς και από τα έγγραφα, τα οποία επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι είτε ως αυτοτελή αποδεικτικά μέσα είτε για να χρησιμεύσουν ως δικαστικά τεκμήρια, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που καταρτίστηκε στην Καρ. στις 22 Αυγούστου 1996 μεταξύ του εκκαλούντος και της νομίμου εκπροσώπου της εφεσιβλήτου, ο πρώτος προσλήφθηκε από τη δεύτερη ως ανειδίκευτος εργάτης, προκειμένου να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο εργοτάξιο της που διατηρεί στην Καρ., αντί ημερομισθίου 6.460 δρχ. Με την ανωτέρω ιδιότητά του ο εκκαλών πρόσφερε τις υπηρεσίες του στην εφεσίβλητο έως τις 18.4.1998, οπότε η τελευταία κατήγγειλε την εργασιακή του σύμβαση, χωρίς να κοινοποιήσει σ' αυτόν έγγραφη καταγγελία και του καταβάλει την οφειλόμενη νόμιμη αποζημίωση. Ο εκκαλών με αγωγή που απνύθυνε ενώπιον του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας ζήτησε να υποχρεωθεί η εφεσίβλητος να του καταβάλει μισθούς υπερημερίας. Επ' αυτής εκδόθηκε η 469/1998 απόφαση του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας που έκαμε δεκτή την αγωγή κατά ένα μέρος. Τον Αύγουστο 1998 οι εκκαλών, επέστρεψε στην εργασία του και έκτοτε πρόσφερε τις υπηρεσίες του στην εφεσίβλητο συνεχώς έως και την 21η Φεβρουαρίου 2000. Στις 26 Φεβρου-

αρίου 2000 εισίχθη στην Α' Παθολογική Κλινική του Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Κ. στην οποία νοσηλεύθηκε έως την 3η Μαρτίου 2000, πάσχων από βρουκέλλωση. Στις 3.3.2000, οπότε εξήλθε από το Νοσοκομείο του συστήθηκε δεκαπενθήμερη αναρρωτική άδεια (βλ. σχετικές ιατρικές γνωματεύσεις και πιστοποιητικά). Ενημέρωσε δε την εφεσίβλητο σχετικά με την ασθένειά του με τον αδελφό του και μάρτυρα Ε.Κ., ο οποίος καταθέτει με σαφήνεια ότι "εγώ ειδοποίησα για την ασθένεια του αδελφού μου".

Μετά το πέρας της αναρρωτικής του αδείας ο εκκαλών προσήλθε στο εργοτάξιο της εφεσιβλήτου, για να συνεχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Κλήθηκε όμως στα γραφεία της διοίκησης, όπου του ανακοινώθηκε ότι θα παύσει προσωρινά να εργάζεται και ότι σύντομα θα ειδοποιείτο να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Αντί όμως η εφεσίβλητος να του ειδοποιήσει να προσέλθει για εργασία, στις 15.3.2000 ανήγγειλε στον Ο.Α.Ε.Δ. ότι ο εκκαλών αποχώρησε από την εργασία του οικειοθελώς (βλ. σχετική αναγγελία εφεσιβλήτου, χωρίς υπογραφή εκκαλούντος) κι έκτοτε έπαυσε να δέχεται τις υπηρεσίες του εκκαλούντος. Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν ο εκκαλών απασχολείτο συνεχώς στην εφεσίβλητο για χρονικό διάστημα τριών ετών και έξι μηνών. Μπορούσε δε να απέχει από την εργασία του ένα μήνα, ήτοι έως και τις 21.3.2000. Η αποχή από την εργασία του δεν υπερέβη τα χρονικά όρια που τίθενται από τις διατάξεις που αναφέρονται στην αρχή αυτής της σκέψης. Συνεπώς η αποχή του εκκαλούντος από την εργασία του για είκοσι τρεις ημέρες λόγω ασθένειας, που αποδεικνύεται προσπκόντως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σιωπηρή εκ μέρους του καταγγελία της σύμβασης εργασίας του. Η μη νόμιμη, λόγω του ότι δεν έγινε εγγρά-

φος και χωρίς την καταβολή της κατά το νόμο αποζημίωσης κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη, καταγγελία της σύμβασης εργασίας του εκκαλούντος είναι άκυρη και δεν επέφερε τη λύση της εργασιακής σχέσεως.

Συνεπώς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλουμένη απόφασή του έκρινε αντιθέτως και απέρριψε την αγωγή του εκκαλούντος, εσφαλμένα εκτίμησε τις αποδείξεις που προσκομίσθηκαν σ' αυτό και γι' αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη. Να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση. Να κρατηθεί η αγωγή και να γίνει δεκτή ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη και αναγνωριστεί η ακυρότητα της καταγγελίας...

746/2002

Πρόεδρος: Γεωρ. Καράμπελας
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης
Δικηγόροι: Νικ. Παπαπέτρος, Αναστ. Βολιώτης

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ασκούν κατά τη σύναψη των ΣΣΕ, νομοθετική εξουσία. Οι ΣΣΕ, ως προς το κανονιστικό μέρος έχουν ισχύ ουσιαστικού νόμου και δεν απαιτείται να αναφέρονται στην αγωγή καταβολής ή συμπλήρωσης των νόμιμων αποδοκών του εργαζόμενου.

Οι κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές Σ.Σ.Ε. δεσμεύουν μόνο τους μισθωτούς και τους εργοδότες που είναι μέλη των συμβαλλομένων συνδικαλιστικών οργανώσεων, εκτός αν κηρύχθηκαν γενικώς υποχρεωτικές, οπότε η ισχύς τους επεκτείνεται από τον χρόνο έκδοσης της σχετικής απόφασης του Υπουργού Εργασίας (όχι αναδρομικώς) και στα μη μέλη των άνω οργανώσεων.

Επί αγωγής του εργαζόμενου περί καταβολής μισθών ή άλλων παροχών από

κλαδική ή ομοιοεπαγγελματική ΣΣΕ, που δεν έχει κηρυχθεί γενικά υποχρεωτική ή για χρόνο προγενέστερο της κήρυξής της ως υποχρεωτικής, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεται πανηγυρικά στο αγωγικό δικόγραφο, αλλά αρκεί να συνάγεται από το περιεχόμενό του, η ιδιότητα του μέλους των συνδικαλιστικών οργανώσεων, ως στοιχείο προσδιοριστικό των υποκειμενικών ορίων της ισχύος των ΣΣΕ.

Με την σύμβαση εργασίας μπορεί εγκύρως να συμφωνηθεί μισθός με παραπομπή σε ΣΣΕ ή ΔΑ, οι οποίες καθ' εαυτές δεν είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη, οπότε οι αξιώσεις του εργαζομένου ασκούνται κατ' εφαρμογή της σύμβασης.

Αναπομπή της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο. Η δ/ξη του 535 παρ. 1 Κ-ΠολΔ, μετά την τροποποίηση της με το άρθρο 16 παρ. 7 του Ν. 2915/2001, συνεπεία της οποίας δεν προβλέπει πλέον αναπομπή της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εφαρμόζεται μόνον σε υποθέσεις στις οποίες η έκδοση της εκκαλουμένης έγινε μετά την 1/1/2002 (ημερομηνία εφαρμογής του Ν. 2915/2001) και, εν όψει της διάταξης του άρθρου 22 παρ. 2 του εν λόγω νόμου, δεν γεννάται ζήτημα αναδρομικής εφαρμογής της μετά την 1/1/2002 και επί υποθέσεων που είχαν συζητηθεί προ της ημερομηνίας αυτής. (πλειοψ.). Η διάταξη του 535 Κ-ΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 7 του Ν. 2915/2001 ως δικονομική, έχει αναδρομική εφαρμογή (μειοψ.).

{...} Από τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 του Ν. 1876/1990, που ορίζει ότι οι κανονιστικοί όροι της συλλογικής συμβάσεως εργασίας έχουν άμεση και αναγκαστική ισχύ, σε συνδυασμό προς τη διάταξη του άρθρου 22 παρ. 2 του Συντάγματος, κατά την οποία οι συλλογι-

κές συμβάσεις εργασίας συμπληρώνουν τους καθοριζόμενους από το νόμο γενικούς όρους εργασίας, προκύπτει ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ασκούν κατά τη σύναψη των Σ.Σ.Ε., νομοθετική (κανονιστική) εξουσία, παραχωρούμενη σ αυτές από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 22 παρ. 2 του Συντάγματος, δηλαδή είναι φορείς δημόσιας εξουσίας κατά παραχώρηση από το κράτος, και συνεπώς οι Σ.Σ.Ε., ως προς το κανονιστικό τους μέρος έχουν ισχύ ουσιαστικού νόμου. Για τον λόγο αυτό δεν απαιτείται να αναφέρονται ειδικά στο δικόγραφο της αγωγής, με την οποία ζητείται η καταβολή ή συμπλήρωση των νόμιμων αποδοχών του εργαζομένου, οι εφαρμοστές Σ.Σ.Ε., οι οποίες εφαρμόζονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον εκτίθενται στην αγωγή, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 216 παρ. 1α Κ.Πολ.Δ., τα πραγματικά γεγονότα που επισύρουν την εφαρμογή τους, όπως είναι η υφιστάμενη μεταξύ των διαδίκων εργασιακή σχέση, το επάγγελμα ή η ειδικότητα του εργαζομένου και ο χρόνος για τον οποίο αξιώνονται οι αποδοχές (ΑΠ 176/2001 βλ. και περίπτωση ΑΠ 225/2002 σε Νόμος).

Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 1 β, 8 παρ. 2 και 11 παρ. 2 και 3 του άνω Ν. 1876/1990 προκύπτει ότι οι κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές Σ.Σ.Ε. δεσμεύουν μόνο τους μισθωτούς και τους εργοδότες που είναι μέλη των συμβαλλομένων συνδικαλιστικών οργανώσεων, εκτός αν κηρύχθηκαν γενικώς υποχρεωτικές, οπότε η ισχύς τους επεκτείνεται από τον χρόνο εκδόσεως της σχετικής αποφάσεως του Υπουργού Εργασίας (όχι αναδρομικώς) και στους εργαζομένους και εργοδότες του ίδιου κλάδου ή επαγγέλματος που δεν είναι μέλη των ως άνω οργανώσεων. Ενόψει

των ανωτέρω η ιδιότητα του μέλους των παραπάνω συνδικαλιστικών οργανώσεων, ως στοιχείο προσδιοριστικό των υποκειμενικών ορίων της κανονιστικής ισχύος των άνω Σ.Σ.Ε., αποτελεί προϋπόθεση της γενέσεως των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτές και συνακόλουθα στοιχείο που απαιτείται για τη θεμελίωση της αγωγής. Το στοιχείο αυτό όμως, ενόψει της προεκτεθείσας φύσεως των Σ.Σ.Ε., δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεται πανηγυρικά στο αγωγικό δικόγραφο, αλλ αρκεί να συνάγεται από το περιεχόμενό του, τούτο δε συμβαίνει και όταν ο εργαζόμενος ζητεί μισθούς ή άλλες παροχές από κλαδική ή ομοιοεπαγγελματική Σ.Σ.Ε. που δεν έχει κηρυχθεί γενικά υποχρεωτική ή για χρόνο προγενέστερο της κηρύξεώς της ως υποχρεωτικής, θεωρώντας την έτσι δεσμευτική για τον εργοδότη του. Στην περίπτωση αυτή, αν ο εναγόμενος εργοδότης αμφισβητήσει ειδικά την ιδιότητα αυτού ή του εργαζομένου ως μελών των συνδικαλιστικών οργανώσεων που κατήρτισαν τη Σ.Σ.Ε., ο ενάγων εργαζόμενος δικαιούται και οφείλει να επικαλεσθεί κατ επιτρεπτή συμπλήρωση της αγωγής του με τις προτάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 224 εδ. β Κ.Πολ.Δ., και να αποδείξει, σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρων 335 και 338 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ. ότι αυτός και ο εναγόμενος είναι μέλη των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων (ΑΠ 176/2001 και ΑΠ 1288/1999).

Εξάλλου σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 361 ΑΚ μπορεί με την σύμβαση εργασίας εγκύρως να συμφωνηθεί μισθός με παραπομπή σε ΣΣΕ ή Δ.Α., οι οποίες καθ' εαυτές δεν είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη και δεν καλύπτουν άλλη κατηγορία εργαζομένων ή θέτουν προϋποθέσεις που δεν συγκεντρώ-

νει ο συγκεκριμένος εργαζόμενος (ΑΠ 225/2002). Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι διαφορές αποδοχών και οι πάσης φύσεως λοιπές αποδοχές αιτούνται από τον μισθωτό κατ εφαρμογή της συμβάσεως και όχι ευθέως με βάση τις ρυθμίσεις των οικείων Σ.Σ.Ε., οπότε, κατά μείζονα λόγο, δεν απαιτείται να αναφέρεται στην αγωγή, ούτε ότι οι συμβαλλόμενοι είναι μέλη των συμβαλλομένων οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων, ούτε ότι οι ΣΣΕ κηρύχθηκαν υποχρεωτικές.

Στην κρινόμενη περίπτωση ο ενάγων με την αγωγή του επικαλέσθηκε ότι είναι δημοσιογράφος και τυγχάνει μέλος της Ενώσεως Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας και Ευβοίας από το έτος 1979 και ότι στις 1-3-1991 προσλήφθηκε από τους εναγομένους, που διατηρούν στο Β. ραδιοφωνικό σταθμό με το διακριτικό τίτλο "ΡΑΔΙΟ Ε...", με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, για να προσφέρει τις υπηρεσίες του ως δημοσιογράφος υπεύθυνος παρουσίασης ραδιοφωνικών εκπομπών, τα κατ'ιδίαν καθήκοντα της θέσεως του δε αυτής, τα οποία και άσκησε κατά το αναφερόμενο στην αγωγή χρονικό διάστημα, απασχολούμενος επί 5ημέρο με το ωράριο που επικαλέσθηκε, περιέγραψε λεπτομερώς, αναφέροντας και τις κατ'ιδία συμφωνίες πρόσθετης αμοιβής για απασχόληση κατά τα Σάββατα, καθώς και πρόσθετης αποζημίωσης σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας από τους εναγομένους. Περαιτέρω επικαλέσθηκε ότι οι όροι εργασίας του και οι αμοιβές του κατά την χρονική περίοδο των ετών 1994-1999, που αφορούσε η αγωγή, διεπόταν από τις παρατιθέμενες εκεί ΣΣΕ περί ύψους αμοιβής και όρων εργασίας των συντακτών μελών της ανωτέρω Ένωσης Συντακτών, της οποίας, κατά τα λεχθέντα, τυγχάνει μέλος.

Τέλος επικαλέσθηκε συμφωνία με τους εναγομένους ότι οι αποδοχές του σε καμία περίπτωση θα υπολείπονταν των ελαχίστων ορίων αμοιβών που καθορίζουν οι κατά τα άνω επικληθείσες ΣΣΕ, συμφωνία, η οποία, κατά τα λεχθέντα στην μείζονα σκέψη, επιτρεπώς καθόριζε το ύψος των αποδοχών του ενάγοντος δια παραπομπής στις εν λόγω ΣΣΕ, ανεξάρτητα αν αυτές ήταν ή όχι δεσμευτικές για τους διαδίκους.

Με βάση τις αποδοχές αυτές ζήτησε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, οι οποίοι στις 2-2-1999 κατάγγειλαν ατάκτως την σύμβαση εργασίας, να του καταβάλλουν, συνολικό ποσό 9.967.842 δραχμών, για διαφορές μεταξύ καταβληθεισών και δικαιουμένων κατά νόμο, αλλά και τη σύμβαση, αποδοχών, για αποδοχές μη χορηγηθείσας αδειάς αναπαύσεως, δεδουλευμένες αποδοχές για πρόσθετη απασχόληση κατά τα Σάββατα, αποζημίωση αδειάς και επιδόματος αδειάς, καθώς και αναλογία επιδόματος εορτών Πάσχα 1999 και τέλος αποζημίωση, κατά νόμο και την σύμβαση, ένεκα της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας του. Η με το περιεχόμενο αυτό αγωγή παρίσταται πλήρως ορισμένη και δεν απαιτείται, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην μείζονα σκέψη, για το ορισμένο αυτής, να αναφέρεται, ούτε ότι οι εναγόμενοι τύχχαναν μέλη της ανωτέρω συνδικαλιστικής οργανώσεως, την οποία αφορούσαν οι επικληθείσες ΣΣΕ, ιδιότητα την οποία δεν αρνήθηκαν ρητώς αυτοί, αλλά περιορίστηκαν να επικαλεσθούν αοριστία του δικογράφου, λόγω μη αναφοράς της ιδιότητάς τους αυτής στην αγωγή, ούτε ότι οι εν λόγω ΣΣΕ κηρύχθηκαν υποχρεωτικές. Εφόσον η εκκαλούμενη έκρινε αντίθετα και απέρριψε την αγωγή ως αόριστη, εσφαλμένα τις διατάξεις που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη ερμήνευσε και εφάρμοσε και το

δικόγραφο της αγωγής εκτίμησε και πρέπει κατά παραδοχή της εφέσεως, ως βάσιμης κατ ουσία, να εξαφανισθεί.

Περαιτέρω, κατά την κρατήσασα στο Δικαστήριο άποψη, ενόψει του ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, παρά την επί του ζητήματος αυτού αντίθετη παγία νομολογία του Αρείου Πάγου, απέρριψε την αγωγή ως αόριστη και δεν αποφάνθηκε για την ουσία της υποθέσεως, ούτε ερεύνησε αυτή αρκούντως, αποδεικτικώς, καθόλα τα κεφάλαιά της, πρέπει να αναπεμφθεί η υπόθεση για κατ ουσία έρευνα στο Δικαστήριο που εξεδωσε την εκκαλουμένη (διάταξη άρθρου 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, όπως είχε πριν από την τροποποίησή της με το άρθρο 16 παρ.7 Ν.2915/2001, που εφαρμόζεται εν προκειμένω, ως εκ του χρόνου εκδόσεως της εκκαλουμένης-άρθρο 22 παρ.2 Ν. 2915/2001), για να διέλθει αυτή και τους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας (Βαθρακοκοιλής ΚΠολΔ άρθρο 535 αριθ. 5 και 23 και εκεί περαιτέρω παραπομπές), προκειμένου, αφού εκκαθαρισθούν τα κατ ιδία κεφάλαια της αγωγής, να κριθεί η υπόθεση, ανεξαρτήτως του είδους αυτής, σε δεύτερο βαθμό, στην έκταση που οι διάδικοι, μετά την έκδοση της πρωτόδικης αποφάσεως, στο μέτρο που τυχόν θα θεωρήσουν αναγκαίο, θα την φέρουν ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, μη αποκλεισμένου του ενδεχομένου να περατωθεί η υπόθεση σε πρώτο βαθμό, σε τρόπο ώστε να εφαρμοσθεί η διάταξη του ΚΠολΔ περί δύο βαθμών δικαιοδοσίας και το δικαστήριο εκάστου βαθμού να ασκήσει το θεσμικό του ρόλο, όπως αυτός διαγράφεται από τις οικείες διατάξεις του ΚΠολΔ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η διάταξη του άρθρου 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, μετά την τροποποίηση της κατά τα άνω, συνεπεία της οποίας δεν προβλέπει πλέον την αναπομπή της υποθέσεως μετά την εξαφάνιση

της εκκαλουμένης, στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εφαρμόζεται μόνον σε υποθέσεις στις οποίες η έκδοση της εκκαλουμένης έγινε μετά την 1/1/2002, ημερομηνία εφαρμογής του Ν. 2915/2001 και, ενόψει της διατάξεως του άρθρου 22 παρ. 2 του εν λόγω νόμου, δεν γεννάται ζήτημα αναδρομικής εφαρμογής της μετά την 1/1/2002 και επί υποθέσεων που είχαν συζητηθεί προ της ημερομηνίας αυτής, αφού η εκκαλουμένη είχε εκδοθεί και η έφεση είχε ασκηθεί σε προγενέστερο της ισχύος του νόμου αυτού χρόνο.

Ένα μέλος όμως του Δικαστηρίου και συγκεκριμένα ο Εφέτης Ευστάθιος Τσουκαλάς έχει τη γνώμη ότι η υπόθεση μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως έπρεπε να κρατηθεί στο Δικαστήριο αυτό και να εκδικασθεί κατ' ουσίαν η ένδικη αγωγή, δεδομένου ότι: α) η διάταξη του άρθρου 535 παρ. 1 ΚΠολΔ δυννητική ευχέρεια (και όχι υποχρέωση) αναπομπής της υποθέσεως στο πρωτόδικο δικαστήριο παρείχε (Βαθρακοκοιλής 535 αρ. 5), β) η διάταξη του ανωτέρω άρθρου, όπως αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 7 του Ν. 2915/2001 ως δικονομική έχει αναδρομική εφαρμογή, γ) έχουν εξετασθεί με επιμέλεια των διαδικών οι παρ' αυτών προταθέντες μάρτυρες ενώπιον του πρωτοδίκως δικάσαντος δικαστηρίου και προσκομίζονται απ' αυτούς όλα τα επικαλούμενα αποδεικτικά στοιχεία (έγγραφα), δ) αποφεύγεται η περαιτέρω επαύξηση της οικονομικής επιβάρυνσεως των διαδίκων, ενώ επιτυγχάνεται και οικονομία χρόνου χωρίς κίνδυνο βλάβης της ουσίας της υποθέσεως εκ της στερήσεως του πρώτου βαθμού της δικαιοδοσίας, αφού το παρόν δικαστήριο είναι ανώτερο, πράγμα το οποίο διείδαν και οι συντάκτες του νεώτερου νόμου 2915/2001 γι' αυτό και προέβησαν στην κατάργηση της περί αναπομπής στο πρω-

τοβάθμιο δικαστήριο διάταξης του άρθρου 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, και ε) ο νομοθέτης του ΚΠολΔ αναγνωρίζοντας ότι οι παρέχοντες εξαρτημένη εργασία αποτελούν την οικονομικώς ασθενέστερη κοινωνική τάξη καθιέρωσε για την εκδίκαση των εργατικών διαφορών ειδική διαδικασία, ενέχουσα αποκλίσεις από την τακτική διαδικασία, μη απαιτούσα αυστηρά και άκαμπτη τήρηση των δικονομικών τύπων και εξασφαλίζουσα ταχύτητα και οικονομία χρόνου στη διεξαγωγή των δικών, που αφορούν εργατικές διαφορές. Δικαστική δαπάνη δεν επιδικάζεται, καθόσον η παρούσα απόφαση δεν είναι οριστική (ΑΠΟλ12/1989 30, 1313, όπου και ισχυρή μειοψηφία 14 μελών, ΑΠ 1185/2001 ΕλλΔνη 43. 706, ΑΠ 24/2001 ΑρχΝομ 2001, 914, ΑΠ 688/2000, Αγ. Μπακόπουλος, Ζητήματα από την κατ έφεση δίκη, ΕλλΔνη 33, 1137 επ. ιδία σελ. 1146, Βαθρακοκοίλης ο.π. αριθ. 40 και εκεί παραπομπές σε νμλγ.).

21/2003

Πρόεδρος: Γεωρ. Καραμπελας
Εισηγητής: Γεωρ. Μπατσαλέξης
Δικηγόροι: Γεωρ. Δάρτζαλης, Βασ. Σκριμπας

Με την περί κλήρου αγωγή εισάγεται καθολική αξίωση του ενάγοντος, με βάση το κληρονομικό δικαίωμα, η οποία δεν περιέχει διεκδίκηση του κληρονομικού αντικείμενου ως παρακρατούμενου, έστω και αν ζητείται η απόδοσή του στον ενάγοντα. Ο ασκών την περί κλήρου αγωγή, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος πρέπει να επικαλεσθεί και, σε περίπτωση αμφισβήτησης, να αποδείξει την συγγενική με τον κληρονομούμενο σχέση.

Ιατρική αιματολογική πραγματογνωμοσύνη προς διαπίστωση της ύπαρξης ή μη της

επικληθείσας συγγενικής σχέσης.

Η άρνηση της ενάγουσας να υποβληθεί σε αιματολογική εξέταση εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο και δεν παράγει, το αμάχητο τεκμήριο του άρθρου 615 παρ.1 ΚΠολΔ, καθόσον αντικείμενο της δίκης, δεν είναι η αναγνώριση της πατρότητας στην οποία και μόνον διατάσσεται, ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο, ιατρική πραγματογνωμοσύνη, αλλά η διαπίστωση συγγενικής σχέσης.

Νόμιμα φέρεται προς συζήτηση με την από 15.10.2001 (αριθ. εκθ. καταθ. .../23.10.2001) κλήση του εκκαλούντος η από 5.8.1991 (αριθ. εκθ. καταθ. .../5.8.1991) έφεσή του κατά της 93/1991 οριστικής αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κοζάνης, με την οποία έγινε δεκτή η από 21.1.1988 (αριθ. εκθ. καταθ. .../3.6.1988) αγωγή περί κλήρου της εφεσίβλητης και αναγνωρίσθηκε το εξ 1/2 εξ αδιαθέτου κληρονομικό της δικαίωμα επί του αναφερομένου σ αυτήν κληροτεμαχίου, που αποτελούσε, μεταξύ άλλων, κληρονομαία περιουσία των γονέων της Χ.Λ. του Ε. και Φ. συζ. Ε.Λ., που απεβίωσαν στις 9.10.1943 και 9.12.1947, αντίστοιχα και υποχρεώθηκε ο εναγόμενος αδελφός της να της αποδώσει το κληρονομιαίο αυτό περιουσιακό στοιχείο, κατά το ως άνω ποσοστό εξ αδιαθέτου. Η έφεση φέρεται προς συζήτηση μετά την έκδοση της 866/1997 μη οριστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία, αφού έγινε αυτή τυπικά δεκτή, διατάχθηκε η διενέργεια ιατρικής πραγματογνωμοσύνης, συνισταμένης σε αιματολογικές εξετάσεις με τις πρόσφορες επιστημονικές μεθόδους, προς διαπίστωση της υπάρξεως ή μη της επικληθείσας από την ενάγουσα συγγενικής σχέσεως μετά του εναγομένου (αμφιθαλείς αδελφοί), καθώς και των 20/1999 και 83/2001 αποφάσε-

ων, με τις οποίες αντικαταστάθηκαν οι προηγουμένως ορισθέντες, ως πραγματογνώμονες, ιατροί. Η πραγματογνωμοσύνη τελικά δεν διενεργήθηκε, λόγω μη προσελεύσεως της ενάγουσας προς αιμοδοσία (Βλ. από 5.6.2001 έκθεση της πραγματογνώμονος, που διορίσθηκε με την τελευταία από τις ανωτέρω αποφάσεις και την υπ αυτήν .../5.6.2001 έκθεση καταθέσεως της στο Πρωτοδικείο Αθηνών, πρωτοδίκης του οποίου είχε διορισθεί ως εισηγητής δικαστής), παρότι νομίμως προσκλήθηκε προς τούτο από την πραγματογνώμονα (βλ. .../4-5-2001 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού του Πρωτοδικείου Γ.Γ., στην οποία βεβαιώνεται ότι η ενάγουσα αρνήθηκε να παραλάβει την από 30.4.2001 πρόσκληση της πραγματογνώμονος και κατόπιν τούτου έγινε θυροκόλληση αυτής).

Βέβαια η ηλικίας 76 ετών (γεννήθηκε το 1926) ενάγουσα προβάλλει προσβολή της από την ασθένεια του Alzheimer, συμπτώματα της οποίας είναι αφασία, αμνησία, δυσχέρεια αναγνώρισεως προσώπων και διαταραχή προσανατολισμού στο χρόνο, συνεπεία της οποίας και δεν μπόρεσε ούτε να λάβει γνώση της προσκλήσεως, ούτε να προσέλθει προς αιμοδοσία. Προσκομίζει δε και επικαλείται την 13758/16.10.2002 γνωμάτευση της νευρολογικής κλινικής του Γ.Π.Ν. Π., από την οποία βέβαια δεν προκύπτει από ποτέ προσβλήθηκε από την νόσο αυτή και εμφανίζει τα ανωτέρω συμπτώματα και αν ειδικότερα τούτο συνέβαινε και κατά τον χρόνο της κατά τα άνω προσκλήσεως της, την οποία πάντως, όπως βεβαιώνει, κατά τα άνω, ο δικαστικός επιμελητής αρνήθηκε να παραλάβει, ενώ λίγες μέρες ενωρίτερα παρέλαβε, τόσον την 83/2001 απόφαση, με την οποία είχε διορισθεί η πραγματογνώμονας, όσον και την αίτηση του εναγομένου για όρκιση της πραγμα-

τογνώμονος (βλ. .../9.4.2001 εκθέσεις επιδόσεως του αυτού ως άνω δικαστικού επιμελητού), γεγονότα από τα οποία συνάγεται ότι δεν απουσίαζε από το σπίτι της, όπως ισχυρίζεται, όταν επιδόθηκε η πρόσκληση της πραγματογνώμονος και γνώριζε τη φύση του εγγράφου που κλήθηκε να παραλάβει, η δε μη εμφάνισή της κατά την αιμοληψία και η άρνηση της να συμμετάσχει στην διαδικασία της ιατρικής πραγματογνωμοσύνης απετέλεσε ελεύθερη επιλογή της.

Η άρνησή της όμως αυτή δεν παράγει, στην κρινόμενη περίπτωση, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται ο εναγόμενος, το αμάχητο τεκμήριο του άρθρου 615 παρ.1 ΚΠολΔ, το οποίο έχει την έννοια να θεωρούνται αποδεδειγμένοι οι ισχυρισμοί του εναγομένου στοιχείων που καθιστούν πιθανή ή σφόδρα πιθανή την πατρότητά του, χωρίς βέβαια να δημιουργείται αμάχητο τεκμήριο για την ίδια την πατρότητα (ΑΠΟλ 32/1990 ΕλλΔνη 1991, 55 και Δίκη 21, 996 με σχετικές παρατηρήσεις Κ. Μπέν, ΕφΑθ 8600/1995 ΠοινΧρον ΜΕ', 1276, ΕφΛαρ 606/2002 αδημοσίευτη, Βλ. όμως Ε. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, ΕλλΔνη 37, 512 επομ. ίδια σελ 513, 514, κατά την οποία, από την άρνηση του εναγομένου να υποβληθεί σε αιματολογικές εξετάσεις, παράγεται τεκμήριο για την πατρότητά του), καθόσον αντικείμενο της παρούσης δίκης, όπως λέχθηκε, δεν είναι η αναγνώριση της πατρότητας του κατά το έτος 1943 αποβιώσαντος ως άνω φερομένου ως πατέρα της, του οποίου δεν σώζεται βέβαια γενετικό υλικό για να είναι δυνατή η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης με την μέθοδο του DNA, ούτε κάποια από τις άλλες διαφορές του άρθρου 614 παρ.1 του ίδιου Κώδικα, στις οποίες και μόνον διατάσσεται, ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο, ιατρική πραγματογνωμοσύνη,

προκειμένου να διενεργηθούν οι πρόσφορες αιματολογικές και άλλες εξετάσεις, με τις γενικά αναγνωρισμένες επιστημονικά μεθόδους, για την διαπίστωση της πατρότητας (βλ. σχετικά με την πραγματογνωμοσύνη αυτή ΕφΛαρ 606/2002) και παράγεται το ανωτέρω αμάχτο τεκμήριο. Η άρνηση της ενάγουσας θα εκτιμηθεί βέβαια από το Δικαστήριο ελεύθερα μετά των λοιπών αποδεικτικών μέσων.

Κατά την διάταξη του άρθρου 1871 ΑΚ, κληρονόμος έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομίας (νομέα κληρονομίας) την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος και την απόδοση της κληρονομίας ή κάποιου αντικειμένου απ αυτήν. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι με την περί κλήρου αγωγή εισάγεται καθολική αξίωση του ενάγοντος, με βάση το κληρονομικό δικαίωμα, η οποία δεν περιέχει διεκδίκηση του κληρονομικού αντικείμενου ως παρακρατούμενου, έστω και αν ζητείται η απόδοσή του στον ενάγοντα (ΑΠ 142/2002 ΕλλΔνη 43,1041), στοιχεία δε της βάσης αυτής είναι τα εξής: α) ο θάνατος του διαθέτη, β) το κληρονομικό δικαίωμα του ενάγοντος, λόγω συγγενικής σχέσης με τον κληρονομούμενο, ή από διαθέτη, γ) ότι ο κληρονομούμενος είχε στην νομή ή κατοχή του τα κληρονομαία πράγματα και δ) ότι ο εναγόμενος κατακρατεί τα κληρονομαία αντικείμενα ως κληρονόμος, αντιποιούμενος κληρονομικό δικαίωμα, ανεξάρτητα αν πιστεύει στην ύπαρξη αυτού και αν είναι καλόπιστος ή όχι (ΑΠ 1374/2000 ΕλλΔνη 43,422).

Εξάλλου από τη διάταξη του άρθρου 1710 ΑΚ, συνδυαζομένη προς τις διατάξεις των άρθρων 1813-1822 του ίδιου κώδικα περί της εξ αδιαθέτου διαδοχής συνάγεται ότι εκείνος που ασκεί την περί κλήρου αγωγή, ως εξ αδιαθέτου κληρο-

νόμος θανόντος προσώπου, πρέπει, για την ευδοκίμησή της, να επικαλεσθεί και σε περίπτωση αμφισβητήσεως να αποδείξει την συγγενική με τον κληρονομούμενο σχέση, δυνάμει της οποίας καλείται, κατά νόμο στην κληρονομία του (πρβλ. ΑΠ 533/1999 ΕλλΔνη 41,108).

Από την επανεκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά, με την παρατήρηση ότι δεν λαμβάνονται υπόψη, ως ιδιαίτερο αποδεικτικό μέσο, οι 8905/16-1-1992 και .../31.3.1992 ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον της συμβολαιογράφου Α.Σ., καθώς και οι .../15.1.1992 όμοιες βεβαιώσεις ενώπιον της συμβολαιογράφου Φ.Φ., τεσσάρων συνολικά μαρτύρων του εναγομένου, που δόθηκαν χωρίς προηγούμενη κλήτευση της ενάγουσας, προεχόντως, διότι στην τακτική διαδικασία ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, εφόσον εκδίδεται προδικαστική απόφαση και η απόδειξη διεξάγεται, κατά την σχετική πράξη του Προέδρου, σύμφωνα με το άρθρο 341 ΚΠολΔ, όπως εν προκειμένω, δεν είναι παραδεκτές, ως αποδεικτικά μέσα, ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων ενώπιον Ειρηνοδίκη ή Συμβολαιογράφου (ΑΠ 1470/1998 ΕλλΔνη 40, 1314, ΑΠ 625/1999 ΕλλΔνη 41, 67), αυτές όμως θα εκτιμηθούν μόνον προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων (ΑΠ 1132/2000 ΕλλΔνη 41, 1664, ΑΠ 732/1999 ΕλλΔνη 41, 367): Όπως συνολογείται από τους διαδίκους, προκύπτει όμως και από το 39/8.3.1977 απόσπασμα της 7 Α/1945 ληξιαρχικής πράξεως θανάτου του Ληξιάρχου Νεαπόλεως, στις 9.10.1943, εκτελέσθηκε στην Νεάπολη Βοΐου Κοζάνης, από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής, ο Χ.Λ. του Ε., κάτοικος όσο ζούσε της εν λόγω Κοινότητας. Ο ανωτέρω, κατά τον χρόνο του θα-

νάτου του, τύχχανε νομέας αγροτικού κλήρου, που του είχε παραχωρηθεί το έτος 1933 περίπου, όταν και έγινε η οριστική διανομή του εν λόγω αγροκτήματος, συνολικής εκτάσεως 29.312 τ.μ., αποτελούμενου από 6 κληροτεμάχια, κείμενα στην κτηματική περιοχή Νεάπολης, μεταξύ των οποίων και το επίδικο με αριθμό 792 και εμβαδόν 6.000 τ.μ.. Μετά τον θάνατο του ανωτέρω κληρούχου εκδόθηκε στο όνομα του και ο .../1963 τίτλος κυριότητας του Διοικητού της ΑΤΕ, που μεταγράφηκε νόμιμα. Κατά τον χρόνο του θανάτου του τυγχάνει βέβαιο και συνομολογείται από την ενάγουσα ότι κατέλειπε εν ζωή την σύζυγό του Φ., η οποία, όπως επίσης συνομολογείται, απεβίωσε στις 9.12.1947, και τον ενάγοντα γιο του γνήσιο τέκνο του εκ του μετ αυτής γάμου, που γεννήθηκε το έτος 1916. Κατά το έτος 1932 περίπου ο κατοικών στην γειτονική Κοινότητα Καλ. Λιόγ., που είχε τέσσερα παιδιά (τρία κορίτσια και ένα αγόρι, τον Ιωάννη), μετά τον θάνατο της γυναίκας του, έδωσε τα τρία κορίτσια σε οικογένειες της περιοχής για να τα μεγαλώσουν. Ένα από τα κορίτσια αυτά ήταν και η ενάγουσα την οποία πήρε στο σπίτι του το ίδιο έτος ο ανωτέρω Χ.Λ., ο οποίος έκτοτε την έκανε μέλος της οικογενείας του, την είχε σαν παιδί του και δεν την διέκρινε από τον ενάγοντα, που είναι όπως λέχθηκε γνήσιο τέκνο του, αφού ούτε η ενάγουσα αμφισβητεί τούτο ούτε βέβαια υπάρχει περί του αντιθέτου κάποια απόδειξη. Για το λόγο αυτό και την δήλωσε κατά την διανομή των αγροτικών κληρών ως μέλος της οικογενείας του με αρχηγό τον ίδιο και λοιπά μέλη την σύζυγό του και τον ενάγοντα γιο του (βλ. από 12.12.1956 υπηρεσιακό σημείωμα της Διευθύνσεως Γεωργίας Κ, που προσκομίζει και επικαλείται η ενάγουσα και .../19.11.1991 έγγραφο της τοπογραφι-

κής υπηρεσίας Ν. Κ. προς την ενάγουσα), χωρίς από το γεγονός της δηλώσεως αυτής να μπορεί να συναχθεί επιχείρημα περί του ότι είναι γνήσιο τέκνο του.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά την διάρκεια της Γερμανικής κατοχής το έτος 1944, καταστράφηκαν τα βιβλία του Ληξιαρχείου Νεαπόλεως (βλ. .../28.9.1989 πιστοποιητικό της Ληξιάρχου Νεαπόλεως, το οποίο προσκομίζει και επικαλείται η ενάγουσα) και έτσι δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί με την οικεία ληξιαρχική πράξη το γεγονός της επικαλούμενης από την ενάγουσα γεννήσεως της από τον γάμο του Χ.Λ. μετά της συζύγου του Φ., αλλά το Δικαστήριο θα σχηματίσει την περί τούτου κρίση του αξιολογώντας τα λοιπά αποδεικτικά μέσα. Περί του γεγονότος της ανωτέρω οικογενειακής καταστάσεως της ενάγουσας και της εντάξεώς της στην οικογένεια του Χ.Λ. καταθέτει, μετά λόγου γνώσεως ο μάρτυρας του εναγομένου Π.Π., που γεννήθηκε το 1928 στη Νεάπ. και από το έτος 1935 ήταν συμμαθητής στο Δημοτικό Σχολείο Νεαπ. με την ενάγουσα, την οποία θυμάται να την αποκαλεί ο δάσκαλος με το επώνυμο Λ., με το οποίο και θα ήταν βέβαια εγγεγραμμένη στο Σχολείο, από τα μαθητολόγια του οποίου θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί τούτο, πλην όμως το κτίριο του Δημοτικού Σχολείου και όλα τα αρχεία καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια πυρκαγιάς, που εξερράγη στις 27.4.1988 (βλ. το από 16.3.1992 υπηρεσιακό σημείωμα του διευθυντού του Σχολείου, που προσκομίζει και επικαλείται ο εναγόμενος). Ομοίως περιεχομένου, ως προς την καταγωγή της ενάγουσας, είναι και η από 29/9/1988 προανακριτική κατάθεση ενώπιον του ανωτέρω Πταισματοδίκου του μάρτυρος Κ.Β., που εξετάσθηκε στο πλαίσιο της ίδιας ποινικής δίκης, ο οποίος καταθέτει ότι από της γεννήσεως του (1921) κατοι-

κεί στην Καλ. και ότι την ενάγουσα ήξερε ανέκαθεν σαν κόρη του Ν. και της Ό. Λ., πλην όμως κατοικούσε στο σπίτι του Λ. στη Νεάπολη, χωρίς να γνωρίζει τον λόγο και κατά καιρούς ερχόταν στην Καλ.

Και ο μάρτυρας όμως Σ.Π. στην από 7.4.1989 προανακριτική στο πλαίσιο της ίδιας ποινικής δίκης κατάθεσή του καταθέτει ότι η ενάγουσα δεν είναι γνήσιο τέκνο του Χ.Λ., προσθέτει βέβαια ότι και ο εναγόμενος δεν είναι τέκνο του ανωτέρω. Ο ίδιος μάρτυρας, εξεταζόμενος, ως μάρτυρας της ενάγουσας, ενώπιον του Εισηγητού δικαστού, απλώς δηλώνει άγνοια αν όντως αυτή είναι γνήσιο τέκνο του ανωτέρω, επιβεβαιώνει πάντως ότι ζούσε στο σπίτι του Λ. Την ίδια άγνοια επικαλείται βέβαια και για τον εναγόμενο, χωρίς τούτο να ενδιαφέρει στο πλαίσιο της παρούσης δίκης. Την ίδια άγνοια για το κρίσιμο εν προκειμένω ως άνω ζήτημα της συγγενικής σχέσεως γονέως-τέκνου που απετέλεσε και το σε βάρος της ενάγουσας θέμα αποδειξεως που τέθηκε με την ανωτέρω πράξη του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, δηλώνει και ο έτερος μάρτυράς της Ν.Γ. Το περιεχόμενο των προανακριτικών καταθέσεων των ως άνω μαρτύρων, αλλά και του μάρτυρος του εναγομένου Π., επιβεβαιώνει όμως και ο Ι.Λ. γιός, όπως λέχθηκε, του Ν.Λ., ο οποίος, στην από 29.9.1988 προανακριτική κατάθεσή του στον Πταισματοδίκη Σιάτιστας, που διενεργούσε προανάκριση σε βάρος της ενάγουσας για τα αδικήματα της παραβάσεως του άρθρου 22 Ν. 1599/1986 και της υφαρπαγής ψευδούς βεβαιώσεως, καταθέτει ότι ήταν μικρός όταν η ενάγουσα έφυγε από το σπίτι και όταν μεγάλωσε πληροφορήθηκε ότι ήταν αδελφή του, αλλά δεν είχαν σχέσεις, διότι έμενε στο σπίτι του Λ., το επίθετο του οποίου και χρησιμοποιούσε, χωρίς να γνωρίζει αν υιοθετήθηκε από τον ανωτέρω, προσθέτει βέ-

βαια ότι υπάρχει η φήμη ότι και ο ενάγων δεν είναι γνήσιο τέκνο του Λ. Βέβαια, μεταγενέστερα, εξεταζόμενος ως μάρτυρας στο ακροατήριο του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Κοζάνης, στο οποίο είχε παραπεμφθεί η ενάγουσα για να δικασθεί ως υπαίτια των ανωτέρω πράξεων, στις 10.1.1992, αρνήθηκε ότι είναι αδελφός της ενάγουσας- κατηγορουμένης στη δίκη εκείνη και ότι ο πατέρας του, όταν του ανέφερε περί των άλλων αδελφών του, που όντως είχε δώσει σε οικογένειες της περιοχής για να τα μεγαλώσουν, δεν του ανέφερε κάτι για την ενάγουσα. Στην δίκη εκείνη η ενάγουσα, απολογουμένη, δήλωσε, εν αντιθέσει με όσα τώρα ισχυρίζεται, ότι δεν ξέρει που γεννήθηκε και αν είναι γνήσιο τέκνο του Λ. Το Δικαστήριο με την 27/1992 απόφαση, που προσκομίζεται με επίκληση από τους διαδίκους, κήρυξε αθώα την κατηγορουμένη δεχθέν ότι, ναι μεν δεν ήταν γνήσιο τέκνο του Λ., αλλά, δεδομένου ότι είχε πάει στο σπίτι σε ηλικία 5-6 ετών και έκτοτε τον Λ. και την γυναίκα του γνώριζε ως γονείς, δεν ήξερε, όταν υπέβαλε στο Δήμο Νεαπόλεως Κοζάνης την από 13.1.1988 υπεύθυνη δήλωση περί του ότι αυτή και ο εναγόμενος τυγχάνουν μοναδικοί εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του ζεύγους Χ. και Φ.Λ., ως γνήσια τέκνα τους, την ανακρίβεια της δηλώσεως αυτής, με βάση την οποία εκδόθηκε το 114/13.1.1988 πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών του Δημάρχου, στο οποίο βεβαιώνεται ότι, δεδομένης της μη ισχύος των επισήμων βιβλίων του Δήμου (Δημοτολόγια), με βάση την υπεύθυνη δήλωση, οι πλησιέστεροι συγγενείς των ανωτέρω αποβιωσάντων ήταν οι διάδικοι, με αποτέλεσμα να μη στοιχειοθετούνται υποκειμενικώς οι πράξεις που της αποδίδονται.

Στην ίδια ακριβώς κρίση κατέληξε και το Δικαστήριο τούτο, ενώπιον του οποίου

οδηγήθηκε η υπόθεση μετά από έφεση του Εισαγγελέως Εφετών Λαρίσης, και με την 1334/1994 αμετάκλητη απόφαση, που προσκομίζεται με επίκληση από τους διαδίκους, κήρυξε αθώα την ενάγουσα. Λόγω της καταστροφής, κατά την διάρκεια της γερμανικής κατοχής των βιβλίων της τότε Κοινότητας Νεαπόλεως και της μη ισχύος των καταχωρήσεων σ αυτά, γεγονός το οποίο δηλώνεται στα εκδοθέντα πιστοποιητικά, με αυτά πιστοποιούνται, βάσει πάντα υπευθύνων δηλώσεων, τα εντελώς αντίθετα ως προς τους πλησιέστερους συγγενείς του Χ.Λ. (βλ., πέραν του προαναφερθέντος και τα .../12.9.1977 και .../1.2.1979 πιστοποιητικά, που εκδόθηκαν με την αίτηση της ενάγουσας, στα οποία βεβαιώνεται ότι, πέραν του εναγομένου, και αυτή τυχάνει τέκνο του Χαράλαμπου και της Φ.Λ., καθώς και το .../23.9.1984 πιστοποιητικό, που εκδόθηκε με αίτηση του εναγομένου, στο οποίο βεβαιώνεται ότι μοναδικός πλησιέστερος συγγενής των ανωτέρω τυχάνει αυτός).

Συνεπώς τα πιστοποιητικά αυτά δεν μπορούν να παράσχουν απόδειξη υπέρ της ενάγουσας, που, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στην μείζονα σκέψη, φέρει και το βάρος αποδείξεως της επικαλούμενης και αμφισβητούμενης από τον εναγόμενο ως άνω συγγενικής σχέσεως της με τους αποβιώσαντας επί της οποίας και στηρίζει το επικαλούμενο κληρονομικό της δικαίωμα. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι, στο .../30.10.1966 πιστοποιητικό του Προέδρου της Κοινότητας Αηδ., που εκδόθηκε σε ανύποπτο χρόνο, όταν δεν είχε ανακύψει η ένδικη διαφορά, η ενάγουσα, που το προσκομίζει και το επικαλείται και με αίτηση της οποίας και εκδόθηκε, αναφέρεται ως γένους Ν.Λ. και όχι Χ.Λ. Ως θυγατέρα του Χαριλάου και όχι Χαράλαμπου Λουμπ. φέρεται η ενά-

γουσα στην .../1950 ληξιαρχική πράξη γάμου της με τον Σ.Α. του ληξιάρχου της Κοινότητας Πτ. Κοζ. στην οποία και τελέσθηκε ο γάμος στις 8.10.1950. Υπέρ της απόψεως ότι η ενάγουσα δεν είναι αδελφή του εναγομένου και κατ ακολουθία τέκνο των ανωτέρω αποβιωσάντων συνηγορεί και το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από τις προσκομιζόμενες και επικαλούμενες από τους διαδίκους φωτοτυπίες των Δ.Α.Τ. με αριθμούς Ζ .../1963 (της ενάγουσας) και Α .../62 (του εναγομένου), η μητέρα του εναγομένου φέρεται το γένος Ν.Π., που είναι και το πραγματικό γένος της, ενώ η μητέρα της ενάγουσας φέρεται το γένος Ν.Ν. Για την σημαντική αυτή διαφορά, που καταδεικνύει, όπως ορθώς επισημαίνει ο εναγόμενος, ότι οι διάδικοι, κατ αντίθεση με αυτό που ισχυρίζεται η ενάγουσα, δεν έχουν την ίδια μητέρα, η τελευταία δεν παρέχει κάποια πειστική εξήγηση.

Βέβαια η ενάγουσα, δυνάμει της 1076/1962 αποφάσεως του Προέδρου Πρωτοδικών Κοζάνης αναγνωρίσθηκε δικαιούχος του ημίσεως της, κατά το άρθρο 4 του Ν.Δ. 4178/1961, αποζημιώσεως, από 35.000 δραχμές, για την θανάτωση, από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής, του Χ.Λ., που θεωρήθηκε ως πατέρας της, αφού αυτό βεβαίωσε στο Δικαστήριο, ο εξετασθείς, με πρωτοβουλία του αιτούντος στη δίκη εκείνη και ήδη εναγομένου, μάρτυρας Π.Τ., κατά την εκδίκαση της σχετικής προγενέστερης αιτήσεώς του, η οποία και έγινε δεκτή και αναγνωρίσθηκε, ως γιος του θανατωθέντος, δικαιούχος του ετέρου ημίσεως της αποζημιώσεως (βλ. 705/1962 απόφαση του ίδιου Προέδρου Πρωτοδικών και ταυτάριθμα πρακτικά που προσκομίζει και επικαλείται η ενάγουσα). Τούτο όμως έγινε, όπως βάσιμα ισχυρίζεται ο εναγόμενος, από λόγους συμπαραστάσεως και οικονο-

μικής ενισχύσεως της ενάγουσας, στην οποία, λόγω της μακροχρόνιας συγκατοικήσεως, του ότι μεγάλωσαν σαν αδελφια και τέλος του γεγονότος ότι ο θανατωθείς την αντιμετώπιζε σαν κόρη του, θεώρησε ότι έπρεπε να απονεμηθεί το ήμισυ της αποζημιώσεως, με την πεποίθηση ότι αυτό αποτελούσε και την επιθυμία του πατέρα του, γι αυτό και της δικής του αιτήσεως επακολούθησε η αίτηση της ενάγουσας, που έγινε κατά τα άνω δεκτή.

Συνεπώς το γεγονός αυτό δεν μπορεί να ανατρέψει τα ανωτέρω που προκύπτουν από τα προαναφερθέντα αποδεικτικά μέσα, ούτε από αυτό να συναχθεί απόδειξη περί της επικαλούμενης συγγενικής σχέσεως γονέως τέκνου μεταξύ ενάγουσας και εναγομένου. Ενδεικτικό άλλωστε του βαθμού της πίστεως της ενάγουσας στην ύπαρξη της συγγενικής αυτής σχέσεως αποτελεί και το γεγονός, που αναφέρθηκε στην πρώτη σκέψη της παρούσας, της, χωρίς αποδεδειγμένο σοβαρό λόγο, όπως εκεί επισημάνθηκε, αρνήσεώς της να συμπράξει στη διαδικασία της ιατρικής πραγματογνωμοσύνης, με την διενέργεια της οποίας και δη την εξέταση του αίματος με τις σύγχρονες μεθόδους αναλύσεως, όπως αναφέρεται στη σχετική βεβαίωση της διευθύντριας του Εθνικού Κέντρου Ιστοσυμβατότητας του Π.Γ.Ν Αθηνών, μπορεί να προκύψει, με μεγάλο βαθμό πιθανότητας, αν δύο άτομα είναι αμφιθαλείς αδελφοί, ή, όπως βεβαιώνεται στην από 14/11/1995 γνωμάτευση του ... Νοσηλευτικού Ιδρύματος του Μ.Τ.Σ., η ταυτότητα του γενετικού υλικού τους, που επιτρέπει και την διενέργεια μεταμοσχεύσεων, με αποτέλεσμα να μη εισφερθεί στην αποδεικτική διαδικασία ένα ακόμη αποδεικτικό μέσο, το οποίο θα εκτιμούσε το Δικαστήριο για τον σχηματισμό της κρίσεως του.

Και ακολουθία των ανωτέρω η ενάγουσα δεν απέδειξε την επικληθείσα συγγενική σχέση μετά του Χ. και της Φ.Λ., επί της οποίας και στήριξε το εξ αδιαθέτου, κατά το 1/2 εξ αδιαθέτου μετά του εναγομένου, κληρονομικό της δικαίωμα επί της κληρονομίας των ανωτέρω, το οποίο και άσκησε με την κρινόμενη περί κλήρου αγωγή. Κατόπιν τούτου, σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, η αγωγή τυχάνει αβάσιμη και ως τέτοια πρέπει να απορριφθεί. Εφόσον η εκκαλουμένη έκρινε αντίθετα και έκανε δεκτή την αγωγή, ως κατ ουσία βάσιμη, εσφαλμένα εκτίμησε τις αποδείξεις και πρέπει, κατά παραδοχή της εφέσεως, ως βάσιμης, να εξαφανισθεί, να κρατηθεί η υπόθεση για κατ ουσία έρευνα (άρθρο 535 παρ.1 Κ.ΠολΔ), να απορριφθεί η αγωγή...

47/2003

Πρόεδρος: Δέσποινα Κολίκα

Εισηγήτρια: Σοφία Καραχάλιου

Δικηγόροι: Νίκ. Μπραζιώτης, Αριστ. Παπαχατζόπουλος

Πώληση διαμερίσματος με χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στον ακάλυπτο χώρο, ως δουλεία αποκλειστικής χρήσης, υπέρ του εκάστοτε κυρίου του διαμερίσματος. Έλλειψη ιδιότητας, κατά τον χρόνο της πώλησης, του χώρου στάθμευσης, ο οποίος στερούνταν του απαραίτητου χώρου ελιγμών, καθ όσον ο πωλητής, δόλια και προς ίδιο όφελος, ήτοι προς επαύξηση των οικοδομικών μέτρων των οριζοντίων ιδιοκτησιών που έλαβε, μείωσε την επιφάνεια των χώρων στάθμευσης και κατέστησε εξ αρχής την χρήση αυτών ανέφικτη.

Δικαιώματα αγοραστή. Ζημία των εναγόντων, κατά το ποσό που αποτελεί την αξία του χώρου στάθμευσης αυτοκινήτου και κατά το οποίο μειούται η αξία του πωληθέντος σε αυτούς διαμερίσματος.

Συρροή ενδοσυμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης. Σε περίπτωση έλλειψης

συμφωνηθείσας ιδιότητας, για την θεμελίωση και αδικοπρακτικής ευθύνης, θα πρέπει η έλλειψη της ιδιότητας αυτής να αποδίδεται σε υπαίτια συμπεριφορά του πωλητού, με την οποία αυτός, από πρόθεση, επιδιώκει να παραγάγει, ενισχύσει ή διατηρήσει πεπλανημένη αντίληψη ή εντύπωση στον αγοραστή, αναφορικά με την έλλειψη της ιδιότητας του πράγματος. Η παράνομη συμπεριφορά, ως όρος της αδικοπραξίας, συνίσταται σε πράξη ή παράλειψη του υπαιτίου, με την οποία προσβάλλεται δικαίωμα ή και απλό συμφέρον του παθόντος, προστατευόμενο από ορισμένη διάταξη νόμου.

Ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτου, αποτελεί παρακολούθημα του πωληθέντος διαμερίσματος, ως δουλεία χρήσης υπέρ του εκάστοτε κυρίου αυτού και γι' αυτό δεν είναι αναγκαία η αναφορά ιδιαίτερου τιμήματος.

{...} Επειδή, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 534, 535, 540 Α.Κ, συνάγεται ότι ο πωλητής ευθύνεται, εάν κατά τον χρόνο της μεταβάσεως του κινδύνου εις τον αγοραστή (κατά τα άρθρ. 522-524 ΑΚ), το πράγμα δεν έχει τις ιδιότητες που έχουν συνομολογηθεί. Αν όμως η έλλειψη των ιδιοτήτων αυτών υπήρχε και κατά τη σύναψη της πωλήσεως, τότε η ευθύνη του πωλητού είναι αυξημένη, κατ' άρθρ. 543 του αυτού Κώδικος και χορηγούνται εις τον αγοραστή περισσότερα δικαιώματα, διά την προστασία των εννόμων συμφερόντων του. Ειδικότερον, στην περίπτωση αυτή δικαιούται ο αγοραστής, αντί να ασκήσει τα εκ του άρθρου 540 Α.Κ δικαιώματα (της αναστροφής πωλήσεως ή μειώσεως του τιμήματος), να απαιτήσει το διαφέρον από την μη εκτέλεση της συμβάσεως. Είναι αυτονόητο ότι και εις την περίπτωση αυτή απαιτείται όπως οι ελλείψεις υπάρχουν και κατά τον

χρόνο της μεταθέσεως του κινδύνου εις τον αγοραστή, διότι άλλως δεν θεμελιώνεται ευθύνη του πωλητού. Ως διαφέρον δε νοείται όχι το προερχόμενο από την μη εκτέλεση εν όλω της συμβάσεως, αλλά το προερχόμενο αποκλειστικώς από την έλλειψη της συμφωνηθείσας ιδιότητας του πράγματος. Δικαιούται, δηλαδή, ο αγοραστής να αξιώσει, κατά τις διατάξεις των άρθρων 297, 298 ΑΚ, την διαφορά της, κατά τον χρόνο της καταψηφίσεως αγοραίας αξίας του υγιούς πράγματος και της αξίας του ελλιπούς ή όσα δαπάνησε διά την αποκατάσταση της ελλείψεως (βλ. και Γεωργιάδου-Σταθόπουλου "Αστικός Κώδιξ - κατ' άρθρο Ερμηνεία", υπ' άρθρ. 543 παρ. 2,4-6,11, ΑΠ 971/ 1977 ΝοΒ 26, 987, Εφ.Λαρ. 262/2001 Δικογραφία 2001, 422).

Διά την εφαρμογή, όμως, της ως άνω διατάξεως του άρθρου 543 Α.Κ, προαπαιτείται η συνομολόγηση μεταξύ του πωλητού και του αγοραστή της ιδιότητας του πράγματος, η οποία δυνατόν να είναι και σιωπηρά. Προκειμένου δε περί τυπικής δικαιοπραξίας δεν είναι απαραίτητο να διατυπώνεται άμεσα και απερίφραστα η συνομολόγηση αυτή, αλλά αρκεί να συνάγεται συμπερασματικώς από το κείμενο της συμβάσεως ήτοι ότι αυτή ανήκει στο περιεχόμενό της, ότε και καλύπτεται από τον απαιτούμενο τύπο. Εξάλλου, ως ιδιότητα του πράγματος θεωρείται, εκτός των φυσικών γνωρισμάτων και πλεονεκτημάτων αυτού και οποιαδήποτε σχέση, η οποία, ως εκ του είδους και της διαρκείας της, επιδρά, κατά την αντίληψη των συναλλαγών, επί της αξίας ή της χρησιμότητος αυτού. (βλ. Γεωργιάδου-Σταθόπουλου, όπου ανωτέρω, υπ' άρθρ. 535 παρ. 20, 22, Εφ.Αθ. 6493/1999 ΕλλΔνη 2000, 187, Εφ.Αθ. 9057/1986 ΕλλΔνη 28, 1285).

Περαιτέρω, η αθέτηση προϋφισταμένης ενοχής δεν συνιστά αδικοπραξία, ώ-

στε να είναι δυνατή η επιδίκαση εξ αυτής χρηματικής ικανοποίησης εις τον συμβαλλόμενο, λόγω ηθικής βλάβης, κατ' άρθρ. 932 Α.Κ. Είναι, όμως, δυνατόν μία ζημιογόνος πράξη ή παράλειψη, διά της οποίας παραβιάζεται η σύμβαση, να θεμελιώσει συγχρόνως και ευθύνη από αδικοπραξία. Τούτο συμβαίνει όταν η ενέργεια αυτή και χωρίς την συμβατική σχέση, που προϋπάρχει, θα ήταν παράνομος, ως αντίθετος προς το γενικό καθήκον που επιβάλλει το άρθρο 914 Α.Κ να μη προκαλεί κανένας εις άλλον, υπαίτιως, ζημία. Η ευθύνη δε αυτή θα κριθί κατά τους γενικούς περί αδικοπραξιών όρους. (βλ. Γαζή Ερμ. Α.Κ, υπ' άρθρ. 335-348 αριθμ. 75-77, Ολ.ΑΠ 969/1973 ΝοΒ 22,505). Σε περίπτωση δε ενδοσυμβατικής ευθύνης, λόγω ελλείψεως συμφωνηθείσης ιδιότητας, διά την θεμελίωση και εξωσυμβατικής ευθύνης από αδικοπραξία, θα πρέπει η έλλειψη της ιδιότητας αυτής, κατά τον ανωτέρω χρόνο, να αποδίδεται σε υπαίτια συμπεριφορά του πωλητού, διά της οποίας αυτός, από πρόθεση, επιδιώκει να παραγάγει, ενισχύσει ή διατηρήσει πεπλανημένη αντίληψη ή εντύπωση εις τον αγοραστή, αναφορικώς με την έλλειψη της ιδιότητας του πράγματος, ανεξαρτήτως αν η συμπεριφορά αυτή συνίσταται εις παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθών ή εις απόκρυψη ή αποσιώπηση ή ατελή ανακοίνωση των αληθών γεγονότων, των οποίων η αποκάλυψη εις τον αγοραστή που τα αγνοεί ήτο επιβεβλημένη από την καλή πίστη ή την υφισταμένη ι-δαιτέρω σχέση μεταξύ πωλητού και αγοραστή (βλ. Εφ.Αθ. 539/1990 ΕλλΔνη 35 (1994), 491). Τέλος, η παράνομος συμπεριφορά, ως όρος της αδικοπραξίας, συνίσταται εις πράξη ή παράλειψη του υπαίτιου, διά της οποίας προσβάλλεται δικαίωμα ή και απλό συμφέρον του παθόντος, προστατευόμενο από ορισμένη διά-

ταξη Νόμου. (ΑΠ 87/2000 ΕλλΔνη 41,967).

Αν η παραβιαζομένη διάταξη δεν αναγνωρίζει δικαίωμα εις τον θιγόμενο, εφ' όσον δηλαδή δεν προσβάλλεται δικαίωμα αλλά μόνον συμφέρον του προσώπου αυτού, εξετάζεται αν το συμφέρον που θίγεται ευρίσκεται εντός του προστατευτικού σκοπού της διατάξεως (εννόμως προστατευόμενο συμφέρον), και εις καταφατική περίπτωση ο φορέας του δύναται να επικαλεσθεί την παράβαση διότι έναντι αυτού υπάρχει παρανομία. Αν υπάρχει απλό συμφέρον και όχι έννομον, δεν υφίσταται έναντι αυτού παρανομία. Οι διατάξεις του Οικοδομικού Κανονισμού που αφορούν εις την κάλυψη του οικοπέδου, την δυνατότητα ανεγέρσεως περισσότερων της μιας οικοδομών και τους λοιπούς όρους οικοδομήσεως του ακινήτου αποσκοπούν εις την προστασία του γενικού συμφέροντος και όχι της ακινήτου ιδιοκτησίας και μάλιστα υπό την έννοια της διατηρήσεως της αγοραίας αξίας των ακινήτων (βλ. Απόστ. Γεωργιάδου Ενοχικό Δίκαιο-Γενικό Μέρος σελ. 598, ΕφΘεσ. 2111/1991 Αρμ. 1992, 898).

Στην παρούσα περίπτωση, διά της ενδίκου αγωγής επί της οποίας εξεδόθη η προσβαλλομένη απόφαση, ιστορείται, ότι, δυνάμει του υπ' αριθμ. .../24.4.1998 πωλητηρίου συμβολαίου της Συμβ/φου Φ.Π.-Π., που μετεγράφη έκτοτε νομίμως εις τα οικεία βιβλία Μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κατ., οι εναγόμενες πώλησαν και μεταβίβασαν κατά ψιλή κυριότητα εις τον τρίτο ενάγοντα και κατ' επικαρπία εις τους λοιπούς, αντί τιμήματος 25.000.000 δραχμών, το υπό στοικ. 2Β1 διαμέρισμα του πρώτου υπέρ το ισόγειο ορόφου του υπ' αριθμ. Π κτιρίου, που ανηγέρθη, κατά το σύστημα της αντιπαροχής από την β' εναγομένη, επί οικοπέδου ιδιοκτησίας της α' εναγομένης, κειμένου

εις θέση “Κάβος Δρουμπίνας-Πλατάνια της Κοινότητας Πλ. Ν. Πι., μετά του υπ’ αριθμ. 4 χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου επί του ακαλύπτου χώρου αυτού, ως δουλείας αποκλειστικής χρήσεως, υπέρ του εκάστοτε κυρίου του ανωτέρω διαμερίσματος. Όμως, κατά τον χρόνο της πώλησεως και αυτόν της παραδόσεως του διαμερίσματος, ο προαναφερόμενος χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτου δεν είχε την ιδιότητα αυτή, ως στερούμενος του απαραίτητου χώρου ελιγμών, εφ’ όσον οι εναγόμενες, ενεργούσες δολίως και προς ίδιον όφελος, ήτοι προς επαύξηση των οικοδομησίων μέτρων των οριζοντίων ιδιοκτησιών που εκάστη έλαβε, μείωσαν την επιφάνεια των χώρων σταθμεύσεως και κατέστησαν εξ αρχής την χρήση αυτών ανέφικτο. Αποτέλεσμα τούτου είναι η ζημία των εναγόντων, κατά το ποσό των 4.000.000 δραχμών, που αποτελεί την αξία του ρηθέντος χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου και κατά το οποίο μειούται η αξία του πωληθέντος εις αυτούς διαμερίσματος. Διώκεται δε διά της αγωγής, κατά το μέρος που μετεβιβάσθη διά των εφέσεων ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, να υποχρεωθεί η β’ εναγομένη (ήδη εκκαλούσα-εφεσίβλητος) να καταβάλλει στους ενάγοντες, κατά το εις αυτή αναφερόμενο δι’ έκαστον ποσοστό, εντόκως νομίμως από της επιδόσεως της αγωγής μέχρις εξοφλήσεως: α) δραχμές 4.000.000, ως αποζημίωσή των, διά την ζημία που υπέστησαν από την ανωτέρω αιτία και β) δραχμές 2.000.000, ως χρηματική ικανοποίηση αυτών διά την ηθική βλάβη που υπέστησαν, από την εις βάρος των παράνομη συμπεριφορά αυτής, η οποία πλέον των ανωτέρω: 1) μετατόπισε παρανόμως προς τα όπισθεν το ανωτέρω υπό στοιχ. II κτίριο κατά 2,5 μέτρ. περίπου, με αποτέλεσμα να μειώνεται ο περιβάλλον χώρος του κατά 50 m² και να

στερούνται της χρήσεως 6,47 m² περίπου και του χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου και 2) μετατόπισε την ρυμοτομική γραμμή του οικοπέδου προς την παραλία, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζεται διά το άλλο υπό στοιχ. I κτίριο που ανηγέρθη επί του αυτού οικοπέδου ελεύθερος χώρος 250 m².

Υπό τα εκτιθέμενα πραγματικά περιστατικά, αληθή υποτιθέμενα, η κρινομένη αγωγή είναι νόμιμος, ως προς την πρώτη, ως άνω, αξίωση, ερειδομένη επί των διατάξεων των άρθρων 513, 543, 346 Α.Κ. Ωσαύτως, ως προς την αξίωση αυτή είναι και επαρκώς ορισμένη, εφόσον φέρει πάντα τα αναγκαία, κατ’ άρθρ. 216 ΚΠολΔ, στοιχεία διά το παραδεκτό του δικογράφου της. Ειδικότερον γίνεται επίκληση δι’ αυτής των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 543 ΑΚ, εφ’ όσον ο επιδικος χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτου, κατά τα εκτιθέμενα εις αυτή, αποτελεί παρακολούθημα του πωληθέντος εις τους ενάγοντες διαμερίσματος, ως δουλεία χρήσεως υπέρ του εκάστοτε κυρίου αυτού και δι’ αυτό δεν είναι αναγκαία η αναφορά ιδιαίτερου τιμήματος. Ως έλλειψη δε συμφωνηθείσης ιδιότητος αυτού, γίνεται επίκληση της ανυπαρξίας του απαραίτητου διαδρόμου διά την διενέργεια ελιγμών, κατά τον χρόνο της πώλησεως και αυτόν της μεταστάσεως του κινδύνου εις τους ενάγοντες.

Ως προς την δευτέρα, όμως ένδικη αξίωση, η αγωγή δεν είναι νόμιμος και πρέπει να απορριφθεί, εφ’ όσον τα επικαλούμενα δι’ αυτής πραγματικά περιστατικά, αληθή υποτιθέμενα, δεν συνιστούν αδικπραξία έναντι των εναγόντων, ώστε να είναι δυνατή η επιδίκαση υπέρ αυτών χρηματικής ικανοποιήσεως, λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν εξ αυτής. Ειδικότερον, η επικαλουμένη διά της α-

γωγής μετατόπιση προς τα όπισθεν του κτιρίου υπό στοιχ. ΙΙ, κατά 2,5 μέτρ. που προηγήθηκε της συμβάσεως της πωλήσεως και η αδυναμία των εναγόντων προς χρήση του ρηθέντος χώρου και του χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, δεν είναι παράνομος έναντι αυτών, χωρίς την συμβατική σχέση εκ της πωλήσεως, ώστε να θεμελιώνει ευθύνη από αδικοπραξία, συμφώνως προς όσα εκτίθενται εις την μείζονα σκέψη. Διά την θεμελίωση δε, εν προκειμένω, εξωσυμβατικής ευθύνης, από αδικοπραξία, δεν γίνεται επίκληση υπαίτιας συμπεριφοράς της β' εναγομένης, επιδιώκουσας την παραγωγή, ενίσχυση ή διατήρηση πεπλανημένης αντιλήψεως εις τους ενάγοντες "εν σχέσει προς την έλλειψη" της, ως άνω, ιδιότητος του πράγματος, αλλά υπαίτιας συμπεριφοράς αυτής διά της οποίας απέβλεψε, εξ αρχής και προ της πωλήσεως, εις την επαύξηση των οικοδομησίμων μέτρων, των περιορισμένων, εις αυτή και την ήδη μη διάδικο α' εναγομένη, οριζοντίων ιδιοκτησιών και επαύξηση της αξίας του κτιρίου υπό στοιχ. Ι. Η μετάθεση δε της ρυμοτομικής γραμμής προς την παραλία από αυτή, με αποτέλεσμα την εξασφάλιση μεγαλύτερου ελεύθερου χώρου διά το υπό στοιχ. Ι κτίριο, δεν προσβάλλει έννομο συμφέρον τούτων αλλά ούτε και απλό. Το πρωτόδικο, επομένως, Δικαστήριο, το οποίο, διά της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, έκρινε ομοίως, εν σχέσει προς το ορισμένο και νόμιμο των αξιώσεων της αγωγής, δεν έσφαλε και πρέπει οι σχετικοί λόγοι αμφοτέρων των εφέσεων να απορριφθούν ως κατ' ουσίαν αβάσιμοι.

Επειδή, από την δέουσα εκτίμηση των καταθέσεων ... καθώς και από πάντα τα έγγραφα τα οποία προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι, πλην των από 15.10.2002 και 18.10.2002 τεχνικών εκθέσεων των Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών

Β.Ε. και Γ.Ν., αντιστοίχως, που δεν λαμβάνονται υπ' όψιν, εφ' όσον εις αυτές περιέχεται μαρτυρία των, ως άνω, προσώπων και συντετάγησαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν αποκλειστικώς εις την παρούσα δίκη (Α.Π 1313/1984 ΕλΔνη 26,195), αποδεικνύονται τα κατωτέρω πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει του υπ' αριθμ. .../24.4.1998 πωλητηρίου συμβολαίου της Συμβ/φου Φ.Π.-Π., η μη διάδικος, Χ.Μ. και η β' εναγομένη, νυν εκκαλούσα-εφεσίβλητος, Μ.Δ.-Π., επώλησαν και μετεβίβασαν κατά ψιλή κυριότητα εις τον τρίτο ενάγοντα και κατ' επικαρπία, ισομερώς, εις τους λοιπούς ενάγοντες, το υπό στοιχ. 2Β1 διαμέρισμα, καθαρού εμβαδού 51,18m², του πρώτου υπέρ το ισόγειο ορόφου του υπό στοιχ. ΙΙ κτιρίου, που ανηγέρθη επί οικοπέδου, εκτάσεως 975,8 Μ2, κειμένου εις την θέση "Κάβος Δρουμπίνιας-Πλατάνια" της Κοινότητας Π.Ν. Πι., ιδιοκτησίας της πρώτης. Η ανέγερση του κτιρίου αυτού, επί του οποίου το πωληθέν διαμέρισμα, καθώς και του υπό στοιχ. Ι τοιούτου, επί του αυτού οικοπέδου, εγένετο, επί τη βάσει της υπ' αριθμ. .../22.7.1997 οικοδομικής αδείας του Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Πι, κατά το σύστημα της αντιπαροχής, από την εργολάβο β' εναγομένη (εκκαλούσα-εφεσίβλητο) κατόπιν: α) του υπ' αριθμ. .../21.5.1997 προσυμφώνου μεταβιβάσεως ποσοστών εξ αδιαιρέτου και εργολαβικού συμβολαίου της Συμβ/φου Ζ.Γ.Π. - Τ., διά του οποίου η οικοπεδούχος, μη διάδικος, Χ.Μ. ανέλαβε την υποχρέωση να μεταβιβάσει εις αυτή ή τα υπ' αυτής αποδεικνυόμενα τρίτα πρόσωπα, σταδιακώς κατά την εκτέλεση των εργασιών ποσοστό εξ αδιαιρέτου επί του ρηθέντος οικοπέδου, ως εργολαβικό αντάλλαγμα, διά την κατασκευή από αυτή των οριзо-

ντίων ιδιοκτησιών των οικοδομών και β) της υπ' αριθμ. .../30.6.1997 πράξεως συστάσεως οριζοντίου και καθέτου ιδιοκτησίας της αυτής, ως άνω, Συμβ/φου, που μετεγγραφή νομίμως στα βιβλία Μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κα, διά της οποίας το ανωτέρω οικοπέδο και οι επ' αυτού οικοδομές υπήχθησαν, από την οικοπεδούχο, εις το σύστημα του Ν. 3741/1929 και του Ν.Δ 1024/1971 "Περί της ιδιοκτησίας κατ' ορόφους". Μεταξύ δε των περιεχομένων εις την β' εναγομένη-εργολήπτρια οριζοντίων ιδιοκτησιών περιλαμβάνεται και το διαμέρισμα που προαναφέρθη, επί του οποίου η α' εναγομένη-οικοπεδούχος διατήρησε ποσοστό συγκυριότητας 57,74% εξ αδιαιρέτου, ενώ ποσοστό 42,26% εξ αδιαιρέτου περιήλθε εις την β' εναγομένη.

Εξάλλου, διά του αυτού, ως άνω, πωλητηρίου συμβολαίου συνεστήθη, υπέρ του εκάστοτε κυρίου του πωληθέντος εις του ενάγοντες διαμερίσματος, ως πραγματική δουλεία, δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως του υπ' αριθμ. 4 χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου (πάρκιν) επί του ακαλύπτου χώρου, εμβαδού 10m². Μετεγγραφή δε το συμβολαίο αυτό την 3.6.1998 εις τα βιβλία Μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κα.. Ακόμη, διά του αυτού πωλητηρίου συμβολαίου, το τμήμα του πωληθέντος διαμερίσματος, μετά της χρήσεως του, ως άνω, χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, ως παρακολουθήματος αυτού, ωρίσθη εις το ποσό των 7.680.680 δραχμών, εις την πραγματικότητα, όμως, τούτο ανήρχετο εις αυτό των 25.000.000 δραχμών (βλ. και κατάθεση της μάρτυρος Μ.Β. εις τα ταυτάριθμα προς την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά). Όμως, κατά τον χρόνο της πώλησεως και αυτόν της μεταθέσεως του κινδύνου εις τον αγοραστή, ήτοι αυτόν της μεταγραφής του αφωρώντος αυτή πωλητηρίου συμβολαίου, ε-

φόσον η τοιαύτη μεταγραφή εγένετο προ της παραδόσεως, που είχε ορισθεί να γίνει την 10 Ιουλίου 1998 (άρθρ. 522 § 2 ΑΚ), ο προαναφερόμενος χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτου δεν είχε την ιδιότητα αυτή, εφ' όσον εστερείτο του απαραίτητου διαδρόμου ελιγμών και δεν ηδύνατο ούτε δύναται να χρησιμοποιηθεί διά τον σκοπό, διά τον οποίο προωρίζετο, κατά την σύμβαση.

Ειδικότερα, όλοι οι προβλεπόμενοι χώροι σταθμεύσεως αυτοκινήτου, μεταξύ των οποίων και ο επίδικος, έχουν διάταξη κατά σειρά (η μία όπισθεν της άλλης) επί του ακαλύπτου χώρου εις την νοτιοανατολική πλευρά του οικοπέδου, όπου το πλάτος αυτού (ακαλύπτου χώρου) ανέρχεται εις 3,50 μέτρα. Διά την είσοδο, επομένως, και χρησιμοποίηση από τους ενάγοντες του υπ' αριθμ. 4 χώρου, πρέπει να μη έχουν χρησιμοποιηθεί, διά της σταθμεύσεως αυτοκινήτου, οι υπ' αριθμ. 5, 6 και 7 χώροι, ενώ διά την έξοδο του αυτοκινήτου αυτού είναι αναγκαία η προς τα όπισθεν κίνηση, εφ' όσον ο μεταξύ των χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτων και του τοίχου της οικοδομής απομένων ακάλυπτος χώρος (πλάτους 0,80 -1 μέτρ.) δεν επαρκεί, ώστε να χρησιμεύσει ως διάδρομος ελιγμών. Και είναι μιν αληθές ότι διά του προαναφερομένου συμβολαίου πώλησεως, διά του οποίου συνεστήθη, ως πραγματική δουλεία υπέρ του εκάστοτε κυρίου του πωληθέντος διαμερίσματος, δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως του, ως άνω, χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, δεν διεισηγήθη απεριφράστως η συνομολόγηση της υπάρξεως διαδρόμου ελιγμών. Τούτο, όμως, συνάγεται ότι περιλαμβάνεται εις το περιεχόμενο της συμβάσεως αυτής, ως αυτονόητο, εφ' όσον τόσο κατά την έννοια του νόμου (βλ. και υπ' αριθμ. 98728/7722/1993 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροτα-

ξίας και Δημοσίων Έργων) όσο και κατά την κοινή πείρα (άρθρ. 336 § 4 ΚΠολΔ), διά την χρήση χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτων είναι αναγκαία η ύπαρξη διαδρόμου ελιγμών. Η αξία δε του, ως άνω, δικαιώματος αποκλειστικής χρήσεως του επιδικίου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, από τους ενάγοντες ανέρχεται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, εις το ποσό των 2.000.000 δραχμών, εφόσον είναι ανέφικτος η χρήση του χώρου αυτού, διά τον σκοπό διά τον οποίο προωρίζετο κατά την σύμβαση. Ως προς το ποσό δε αυτό μειούται και η αξία του πωληθέντος εις τους ενάγοντες διαμερίσματος, εφ' όσον οι διάδικοι απέβλεψαν, κατά την πώληση, και εις το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως του ανωτέρω χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, ως παρακολούθημα αυτού, συνυπολογίζοντας εις το τίμημα του διαμερίσματος και την αξία του δικαιώματος αυτού, όπως επισημαίνεται εις το συμβόλαιο της πωλήσεως που προαναφέρθηκε. (βλ. περί τούτων και κατάθεση των μαρτύρων Μ.Β. και Ν.Ν. εις τα ταυτάριθμα προς την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά).

Περαιτέρω, η δευτέρα εναγομένη-εφεσίβλητος-εκκαλούσα, διά δηλώσεώς της ενώπιον του Πρωτοδίκου Δικαστηρίου και αναφοράς στις προτάσεις της, πρότεινε τον ισχυρισμό ότι οι ενάγοντες, κατά τον χρόνο της πωλήσεως, εγνώριζαν την έλλειψη του διαδρόμου διενεργείας ελιγμών, συνομολογήσαντες το εύρος του χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, ενώ υπέρ του εκάστοτε κυρίου του πωληθέντος εις αυτούς διαμερίσματος συνεστήθη, ως πραγματική δουλεία, δικαίωμα αποκλειστικής χρήσεως του συγκεκριμένου υπ' αριθμ. 4 χώρου, εμβαδού 10m². Ο ισχυρισμός αυτός της ρηθείσης εναγομένης, που συνιστά και λόγω της ενδίκου εφέσεώς της, είναι νόμιμος, ερειδόμενος επί της διατάξεως

του άρθρου 536 ΑΚ, η οποία εφαρμόζεται και επί της περιπτώσεως του άρθρου 543 του αυτού Κώδικος (βλ. Γεωργιάδη-Σταθόπουλο όπου ανωτ. υπ' άρθρ. 543 αριθμ. 5). Από τα αυτά, όμως, αποδεικτικά μέσα αποδεικνύεται ως κατ' ουσίαν αβάσιμος. Και τούτο διότι, κατά τον χρόνο της συνομολογήσεως της συμβάσεως, το κίριο επί του οποίου το πωληθέν διαμέρισμα ευρίσκετο εις το στάδιο της κατασκευής, όπως μνημονεύεται εις το ανωτέρω πωλητήριο συμβόλαιο, και ο ακάλυπτος χώρος, επί του οποίου ο επιδικός χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτου ήτο αδιαμόρφωτος και καλυμμένος από "μπάζα", ώστε δεν εγένετο χρήση τούτου, προς διαπίστωση της λειτουργικότητάς του. Άλλωστε, εις το προσκομιζόμενο, εις νόμιμο αντίγραφο (εξαχθέν από τον σχετικό φάκελο που τηρείται εις την Διεύθυνση Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Πι.) και επικαλούμενο από του μηνός Μαΐου 1997 σχέδιο διαμόρφωσης της Αρχιτέκτονος Β.Ε., που ελήφθη υπ' όψιν κατά την πώληση, προς προσδιορισμό του επιδικίου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτου, μεταξύ των κατά σειρά τοποθετημένων χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτου και του κιρίου υπό στοιχ. Π, αποτυπώνεται ακάλυπτος χώρος (συμφώνως προς την εις αυτό κλίμακα 1/100), πλάτους 2 μέτρ. έως 2,30 μέτρ. (συνολικώς μετά των χώρων σταθμεύσεως πλάτους 4,5 μέτρων). Όμως, ο ακάλυπτος αυτός χώρος, λόγω της τοποθετήσεως από την β' εναγομένη του υπό στοιχ. Π κιρίου έσωθεν αυτού, εμειώθη, ανερχόμενος, μετά των χώρων σταθμεύσεως, εις πλάτος 3,50 μέτρ. με αποτέλεσμα να μη είναι εφικτή η χρήση του επιδικίου χώρου σταθμεύσεως, διά τον σκοπό, διά τον οποίον προωρίζετο, (βλ. και κατάθεση του ανωτέρω μάρτυρος Ν.Ν.).

Επί τη βάσει τούτων, η β' εναγομένη είναι υπόχρεως να καταβάλλει στους ενά-

γοντες κατά το ποσοστό που οι ίδιοι επικαλούνται, ήτοι 4/10 δι' έκαστον τον α' και β' τούτων και 2/10 δια τον τρίτο τούτων, το εις Ευρώ ισάξιο του ποσού των 2.000.000 δραχμών, ως αποζημίωσή των, διά την ζημία την οποία υφίστανται, από την ανωτέρω αιτία και επομένως η ένδικος αγωγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και ως κατ' ουσίαν βάσιμος. Το πρωτόδικο, όθεν, Δικαστήριο, το οποίο, διά της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, έκρινε ομοίως και δέχθηκε κατά ένα μέρος την αγωγή, ως προς την β' εναγομένη, δια το ποσό των 2.000.000 δραχμών, δεν έσφαλε περί την εφαρμογή του νόμου και την εκτίμηση των αποδείξεων που ετέθησαν υπό την κρίση του και πρέπει οι σχετικοί λόγοι αμφοτέρων των εφέσεων να απορριφθούν ως κατ' ουσίαν αβάσιμοι.

112/2003

Πρόεδρος: Αργ. Κουντούρης
Εισηγητής: Ναπολέων Ζούκας
Δικηγόροι: Νικ. Μπαρμπούτης - Ανέστης Μπαμπατζιμόπουλος, Ελευθ. Κυριακού

Για την πληρότητα της ένστασης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος και το παραδεκτό της, από άποψη χρόνου υποβολής της, πρέπει, με ποινή απαραδέκτου, κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης στον πρώτο βαθμό να προβάλλονται τα πραγματικά περιστατικά, συγχρόνως δε να γίνεται επίκληση ότι αυτά καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος και να διατυπώνεται αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή.

Στην περί κλήρου αγωγή, ο εναγόμενος νομέας των κληρονομιών ακινήτων έχει την ένσταση επίσεσης για γενόμενες δαπάνες, η οποία υποβάλλεται με τις προτάσεις, κατά την πρώτη στο ακροατήριο συζήτηση και πρέπει να διαλαμβάνει αναλυτικά τις επιμέρους

δαπάνες και το ποσό για καθεμιά.

Ο ισχυρισμός του εναγόμενου στην αγωγή περί κλήρου ότι στα κληρονομιαία ακίνητα έχει δική του νομή ή οιοειή νομή δικαιώματος δουλείας, συνιστά άρνηση της αγωγής και όχι ένσταση

Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του και του οποίου αναγνωρίστηκε η πατρότητα επέχει θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς τους. Καλείται δε ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος του πατέρα του στην πρώτη τάξη και αποκλείει όλους τους άλλους συγγενείς των επόμενων τάξεων.

{...} Κατά τη διάταξη του άρθρου 269 παρ. 1 του ΚΠολΔ, όπως αυτή ίσχυε πριν την αντικατάστασή της από το άρθρο 11 του ν. 2915/2001, μέσα επίθεσης και άμυνας προβάλλονται κατά την πρώτη συζήτηση με τις προτάσεις, διαφορετικά είναι απαράδεκτα. Το απαράδεκτο αυτό δεν ισχύει για τους ισχυρισμούς που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως ή που μπορούν να προταθούν σε κάθε στάση της δίκης. Κατά δε την παρ. 2 αυτού μέσα επίθεσης και άμυνας είναι παραδεκτά και μετά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο α) αν το δικαστήριο κρίνει ότι δεν προβλήθηκαν εγκαίρως από δικαιολογημένη αιτία, αυτό δε ισχύει και στην ένσταση για κατάχρηση δικαιώματος, β) αν προέκυψαν για πρώτη φορά μεταγενέστερα, γ) αν αποδεικνύονται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία του αντιδίκου. Εξάλλου κατά τη διάταξη του άρθρου 281 του ΑΚ η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή ο οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Τέλος κατά τη διάταξη του άρθρου 262 παρ.1 του ΚΠολΔ η ένσταση πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένη

αίτηση και σαφή έκθεση των γεγονότων που τη θεμελιώνουν. Από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων σαφώς προκύπτει ότι για την πληρότητα της ένστασης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος και το παραδεκτό της από άποψη χρόνου υποβολής της, πρέπει κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης στον πρώτο βαθμό να προβάλλονται τα περιστατικά που συγκροτούν την κατάχρηση δικαιώματος από το διάδικο κατά του οποίου ασκείται το δικαίωμα, συγχρόνως δε να γίνεται επίκληση από αυτόν του γεγονότος ότι τα περιστατικά αυτά καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος και να διατυπώνεται αίτημα απόρριψης της αγωγής με την οποία ασκείται το δικαίωμα και για την αιτία αυτή. Συνεπώς η χωρίς δικαιολογημένη αιτία παράλειψη προβολής κατά την πρώτη συζήτηση στον πρώτο βαθμό με τις προτάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 237 ΚΠολΔ, των περιστατικών στα οποία θεμελιώνεται η κατάχρηση του δικαιώματος, καθώς και της διατύπωσης αιτήματος απόρριψης της αγωγής ως καταχρηστικής, συνεπάγεται την απόρριψη της ένστασης του άρθρου 281 του ΑΚ ως απαράδεκτης, σε περίπτωση προβολής της σε μεταγενέστερη συζήτηση (βλ. Ολ. ΑΠ 472/1983 ΝοΒ 32.48 - ΑΠ 483/1988 ΕλλΔνη 30.81 - 1527/1990 Δ 20. 571 - 184/1994 ΕλλΔνη 36.839 - 649/1994 ΕλλΔνη 36.625 - 1097/1999 ΕλλΔνη 40.1541 - Βαθρακοκοίλη Ερμ. ΚΠολΔ άρθρο 269 αριθ. 19).

Στην προκειμένη περίπτωση οι εκκαλούσες για πρώτη φορά με τις προτάσεις της μετ' απόδειξη συζήτησης επικαλέστηκαν το γεγονός ότι ορισμένα περιστατικά, που είχαν προβάλλει με τις προτάσεις της πρώτης συζήτησης, καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος του εφεσβλήτου, χωρίς να διατυπώσουν συγχρόνως και αίτημα απόρριψης της αγω-

γής του και για την αιτία αυτή. Για τη βραδεία αυτή επίκληση δεν επικαλέστηκαν λόγους από εκείνους που αναφέρονται στο άρθρο 269 παρ. 2 του ΚΠολΔ (μη έγκαιρη προβολή από δικαιολογημένη αιτία, ότι είναι οψιγενής ισχυρισμός ή ότι αποδεικνύεται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία του αντιδίκου). Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την εκκαλουμένη οριστική του απόφαση απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό των εκκαλουσών ως απαράδεκτο. Έτσι που έκρινε, ορθώς ερμήνευσε κι εφάρμοσε τις διατάξεις που προεκτέθηκαν και τα αντίθετα υποστηριζόμενα με τον πρώτο λόγο της έφεσης είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 325 του ΑΚ αν ο οφειλέτης έχει κατά του δανειστή ληξιπρόθεσμη αξίωση συναφή με την οφειλή του, έχει δικαίωμα, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο, να αρνηθεί την εκπλήρωση της παροχής ωσότου ο δανειστής εκπληρώσει την υποχρέωση που τον βαρύνει (δικαίωμα επίσχεσης). Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 1875 του ίδιου Κώδικα ο καλόπιστος νομέας της κληρονομίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει κάθε δαπάνη που έγινε υπέρ της κληρονομίας ή υπέρ των κληρονομιαιών αντικειμένων, εφόσον η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται κατά τον υπολογισμό του αδικαιολόγητου πλουτισμού σύμφωνα με το άρθρο 1873 ΑΚ Ο νομέας για την απαίτηση δαπανών έχει δικαίωμα να αντιτάξει επίσχεση των κληρονομιαιών ενσωμάτων. Τέλος κατά τη διάταξη του άρθρου 262 του ΚΠολΔ η ένσταση πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένη αίτηση και σαφή έκθεση των γεγονότων που τη θεμελιώνουν.

Από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων σαφώς συνάγεται ότι στην περί κλήρου αγωγή εναγόμενος ο νομέας των κληρονομιαιών ακινήτων έχει δικαίωμα επίσχεσής τους για την καταβο-

λή των δαπανών. Η προβολή της προκειμένης ενστάσεως γίνεται με τις προτάσεις κατά την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση. Για την πληρότητα όμως της ένστασης αυτής απαιτείται να εκτίθενται στο δικόγραφο των προτάσεων αναλυτικά οι επί μέρους δαπάνες που έγιναν στα κληρονομιαία ακίνητα, καθώς και το ποσό που δαπανήθηκε για καθεμιά από αυτές. Στην προκειμένη περίπτωση οι εκκαλούσες με τις προτάσεις της πρώτης συζήτηση πρόβαλαν ένσταση επίσκεψης των κληρονομιών ακινήτων, για δαπάνες που έκαναν επ' αυτών, χωρίς να αναλύουν τις επί μέρους δαπάνες που ενήργησε η καθεμιά από αυτές και τα ποσά που δαπάνησε η καθεμιά για κάθε μία δαπάνη χωριστά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με τη συνεκκαλούμενη 748/1997 μη οριστική απόφαση απέρριψε τον ισχυρισμό τους αυτό ως άριστο με διάταξή της που περιέχεται στο αιτιολογικό αυτής. Έτσι που έκρινε, ορθώς ερμήνευσε κι εφαρμόσε τις διατάξεις που προεκτέθηκαν και τα αντίθετα υποστηριζόμενα με το δεύτερο λόγο της έφεσης είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 1871 του ΑΚ ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομίας (νομέα της κληρονομίας) την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος και την απόδοση της κληρονομίας ή κάποιου αντικειμένου από αυτή. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι ο εναγόμενος στην αγωγή περί κλήρου μπορεί να ισχυριστεί ότι στα κληρονομιαία ακίνητα έχει δική του νομή ή οιονεί νομή δικαιώματος δουλείας. Ο ισχυρισμός του αυτός αποτελεί άρνηση της αγωγής και όχι ένσταση (βλ. Παπαδόπουλου "Αγωγές Κληρονομικού Δικαίου" 1994 παρ. 273).

Στην προκειμένη περίπτωση οι εκκαλούσες με τις προτάσεις τους της πρώτης

συζήτησης ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου ισχυρίστηκαν μεταξύ των άλλων ότι επί των περιγραφόμενων σ' αυτές (προτάσεις) διαμερισμάτων έχουν δική τους οιονεί νομή δικαιώματος δουλείας οίκησης. Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν ο ισχυρισμός τους αυτός αποτελεί άρνηση της αγωγής. Το πρωτόδικο δικαστήριο τον εκτίμησε ως ένσταση και τον απέρριψε ως μη νόμιμο, λόγω μη επίκλησης νομίμου τρόπου κτήσης του δικαιώματος δουλείας οίκησης. Έτσι που έκρινε, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ορθώς κατ' αποτέλεσμα έκρινε και τα αντίθετα υποστηριζόμενα με τον έκτο λόγο του εφετηρίου είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 28 Φεβρουαρίου 1995 απεβίωσε, χωρίς να αφήσει διαθήκη, στην Ελ. ο Σ.Ε. του Μ., κάτοικος όσο ζούσε Ελ. Οι εκκαλούσες είναι αδελφές του αποβιώσαντος, ενώ ο εφεσίβλητος είναι τέκνο αυτού, που γεννήθηκε χωρίς γάμων γονέων του, ήτοι του αποβιώσαντος και της Ρ.Τ. του Σ. στη Νυρ. Γερ. στις 12 Απριλίου 1968 και του οποίου αναγνωρίστηκε η πατρότητα με την 690/1972 απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, η οποία, όπως συνομολογείται, αλλά και προκύπτει και από σωρεία εγγράφων, κατέστη αμετάκλητη. Σύμφωνα με το άρθρο 1484 του ΑΚ έχει ως προς όλα θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς του. Καλείται δε ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος του πατέρα του στην πρώτη τάξη (ΑΚ 1813) και κατά συνέπεια αποκλείει όλους τους άλλους συγγενείς των επόμενων τάξεων, όπως είναι οι εκκαλούσες, αδελφές του αποβιώσαντος, που θα καλούνταν στη δεύτερη τάξη (ΑΚ 1814), αν δεν υπήρχε το τέκνο αυτού, ο εφεσίβλητος κατά το χρόνο του θανάτου του ο άνω αποβιώσας

πατέρας του εφεισιβλήτου είχε στη νομή και κατοχή του τα ακόλουθα ακίνητα: α) Μία διώροφη οικοδομή με ημιυπόγειο, που βρίσκεται στην Ελ. στη συνοικία του Αγ. Δημ. και στην οδό Ξ. αριθ. 8. Η οικοδομή αυτή είναι κτισμένη σε οικοπέδο έκτασης 362 τ.μ. και συνορεύει ανατολικά με ιδιοκτησία Φ.Μ., δυτικά με οδό Ξ., βόρεια με ιδιοκτησία κληρονόμων Ι.Ο. και ιδιοκτησία Φ.Μ. και νότια ως ιδιωτική οδό. Η οικοδομή αυτή αποτελείται από ένα ημιυπόγειο εμβαδού 194,06 τ.μ., ένα διαμέρισμα 112,31 τ.μ. πάνω από τον ά υπέρ το ημιυπόγειο όροφο και στο μπροστινό τμήμα της οικοδομής στην οδό Ξ. και ένα διαμέρισμα στο δεύτερο όροφο εμβαδού 112,31 τ.μ. β) Ένα ισόγειο κατάστημα εμβαδού 40 τ.μ. που βρίσκεται στην πόλη της Ελασσόνας και στην οδό 6ης ... αριθ.... Το κατάστημα αυτό συνορεύει ανατολικά με την οδό 6ης ..., δυτικά με ιδιοκτησία κληρονόμων Ν.Μ., βόρεια με κατάστημα κληρονόμων Δ. και Γ.Π. και νότια με κατάστημα Α.Μ. γ) Έναν αγρό έκτασης 3 στρεμμάτων, που βρίσκεται στην θέση "Αγ.Τρ. - Π." Τα. και συνορεύει ανατολικά με ποταμό πόντικα, δυτικά και βόρεια με αγρούς Γ.Χ. και νότια με αγρό κληρονόμων Ι.Κ. δ) Μία παλαιά άμπελο έκτασης 2 στρεμμάτων, που βρίσκεται στη θέση "Στ." Τα. και συνορεύει ανατολικά με ιδιοκτησία Π.Μ., δυτικά με ιδιοκτησία Ε.Μ., βόρεια με ιδιοκτησία Ε.Μ. και νότια με ιδιοκτησία Χ.Χ. ε) Μία παλαιά άμπελο έκτασης 2 στρεμμάτων, που βρίσκεται στη θέση "Αγ.Τρ. Ελ." Τα. και συνορεύει ανατολικά με ιδιοκτησία Κ.Ρ., δυτικά με ιδιοκτησία κληρονόμων Κ.Κ., βόρεια με ιδιοκτησία Ι.Μ. και νότια με ιδιοκτησία κληρονόμων Β.Κ.

Αντίθετα ο άνω κληρονομούμενος κατά το χρόνο του θανάτου του δεν είχε στη νομή του το διαμέρισμα του δευτέρου ορόφου της διώροφης οικοδομής, η ο-

ποία, όπως προεκτέθηκε, βρίσκεται στην πόλη της Ελασσόνας στη συνοικία του Αγ. Δημ. και στην οδό Ξ. αριθ. 8. Με το .../11.6.1980 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Δ.Μ. που μεταγράφηκε νόμιμα, ο άνω κληρονομούμενος μεταβίβασε λόγω δωρεάς στην τελευταία εκκαλούσα αδελφή του Ε.Ε. την εναέρια στήλη της άνω οικοδομής, εμβαδού 69,11 τ.μ. Στη συνέχεια η τελευταία επ' αυτής κατασκεύασε διαμέρισμα αντίστοιχου εμβαδού. Τα υπόλοιπα, εκτός του τελευταίου διαμερίσματος, ακίνητα κατακρατούν οι εκκαλούσες ως κληρονόμοι, αντιποιούμενες όμως αβάσιμα το κληρονομικό δικαίωμα του εφεισιβλήτου.

Τα πραγματικά αυτά περιστατικά προκύπτουν τόσο από τα σχετικά έγγραφα που προεκτέθηκαν, όσο και από τη σαφή και πειστική κατάθεση του μάρτυρος του εφεισιβλήτου, ο οποίος, ως τρίτος που είναι καταθέτει με λόγο πλήρους γνώσης. Δεν αποκρούονται δε με πειστικότητα από κανένα άλλο στοιχείο ούτε από τις καταθέσεις των μαρτύρων των εκκαλουσών, οι οποίοι ως τέκνα των δύο πρώτων από αυτές, προσδοκούν έμμεσο έννομο συμφέρον. Από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι η τελευταία των εκκαλουσών Ε.Ε. από το θάνατο του κληρονομούμενου (28.2.1995) και μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης στον πρώτο βαθμό, ήτοι για χρονικό διάστημα 26 μηνών εκμισθώνει το διαμέρισμα του πρώτου ορόφου της διώροφης οικοδομής και λαμβάνει τα μισθώματά του. Ειδικότερα έχει εκμισθώσει αυτό στο Ν.Π., αντί του μηνιαίου μισθώματος των 30.000 δρχ.

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι η άνω εκκαλούσα όταν απέκτησε τη νομή του κληρονομιαίου διαμερίσματος ήταν κακόπιστος, γνώριζε δηλαδή ότι δεν είναι κληρονόμος. Το γεγονός δε αυτό προκύπτει από τη σαφή και πειστική κατάθεση του

μάρτυρος του εφεσιβλήτου, ο οποίος χαρακτηριστικά καταθέτει ότι “οι εναγόμενες γνώριζαν ότι ο αδελφός τους είχε ένα γιο το Μ.Τ., ενάγοντα ...”. Δεν αποκρούεται με πειστικότητα από κανένα άλλο στοιχείο ούτε και από τις καταθέσεις των μαρτύρων των εκκαλουσών, οι οποίοι καταθέτουν ότι οι τελευταίες από φήμες γνώριζαν την ύπαρξη του εφεσιβλήτου. Ας σημειωθεί δε ότι αμέσως μετά το θάνατο του κληρονομούμενου η άνω εκκαλούσα πληροφορήθηκε την ύπαρξη αμετάκλητης δικαστικής απόφασης που αναγνώριζε τον κληρονομούμενο ως πατέρα του εφεσιβλήτου και μαζί με τις υπόλοιπες εκκαλούσες άσκησαν ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου την από 29.8.1995 αγωγή τους, με την οποία ζήτησαν να αναγνωριστεί ότι οι μάρτυρες που εξετάστηκαν στη δίκη αναγνώρισης πατρότητας κατέθεσαν ψευδή περιστατικά, προκειμένου στη συνέχεια να ασκήσουν αίτηση αναψηλάφησης της δίκης και η οποία αγωγή απορρίφθηκε.

Κατόπιν όλων αυτών η άνω εκκαλούσα είναι υποχρεωμένη να αποδώσει στον εφεσιβλήτο τα ωφελήματα του χρονικού διαστήματος των 26 μηνών, ήτοι από το θάνατο του κληρονομούμενου έως την πρώτη συζήτηση της ένδικης αγωγής και μάλιστα το 1/4 αυτών, καθόσον ο εφεσιβλήτος με την αγωγή του ζητεί τα ωφελήματα κατ’ ίσα μέρη από τις εκκαλούσες εφόσον η εκκαλουμένη απόφαση δέχθηκε τα ίδια κι έκαμε δεκτή ως βάσιμη κατά ένα μέρος και από ουσιαστική άποψη την από 6.5.1996 αγωγή του εφεσιβλήτου, σωστά εκτίμησε το αποδεικτικό υλικό και τα περί του αντιθέτου υποστηριζόμενα με τους τρίτο, τέταρτο και πέμπτο λόγους του εφετηρίου είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

63/2002

Πρόεδρος: Χρυσούλα Χαλιαμούρδα
Εισηγήτρια: Σωτηρία Αδαμοπούλου
Δικηγόροι: Βασιλική Σαϊτη -Τσίρου, Δημ. Μηνάς - Στέργιος Ρόφαλης

Αποκλεισμός του κληρονομικού δικαιώματος της συζύγου του θανόντος, όταν ο κληρονομούμενος είχε καταθέσει και επιδώσει, εν ζωή, αγωγή διαζυγίου στηριζόμενη σε ισχυρό κλονισμό λόγω 4ετούς διάστασης.

Νόμιμη μοίρα τέκνου, στο οποίο ο αποβιώσας είχε αφήσει κληροδοσία. Αποποίηση της κληροδοσίας για άσκηση αγωγής νόμιμης μοίρας.

Για την εξεύρεση της νόμιμης μοίρας τέκνου δεν αποχωρίζεται της κληρονομιάς περιουσίας το ποσοστό της συζύγου (1/4), εφόσον αυτή αποκλείστηκε από το κληρονομικό δικαίωμα.

Προσδιορισμός νόμιμης μοίρας. Πραγματική και πλασματική κληρονομιά περιουσία. Συνεισενεκτές παροχές.

{...} Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχτηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά: Στις 27.6.1993 απεβίωσε στη Λάρισα ο Ι.Δ.Α., κάτοικος όσο ζούσε Λάρισα. Ήταν παντρεμένος με την ενάγουσα από την οποία απέκτησε μία θυγατέρα τη Χ., η οποία είναι ανήλικη και εκπροσωπείται από τη μητέρα της. Επίσης από τον προηγούμενο γάμο του είχε δύο παιδιά, τους εναγομένους. Με την ενάγουσα ο θανών τέλεσε νόμιμο γάμο το έτος 1982 και το έτος 1989 γεννήθηκε η θυγατέρα τους Χ. Από το ίδιο έτος και μάλιστα πριν γεννηθεί η Χ. επήλθε διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης. Ειδικότερα, η ενάγουσα στις 23.6.1989, μετέβη στον Αγ.Κ. Φ., προκειμένου να ασκήσει το εκλογικό

της δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές της 18.6.1989. Σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με το σύζυγό της, με δική της πρωτοβουλία, του γνωστοποίησε ότι γυναικολογικές εξετάσεις που έκανε στη Λ. απέδειξαν ότι βρισκόταν σε κατάσταση εγκυμοσύνης και μάλιστα ότι διήνυε τον τρίτο μήνα της κύησης. Ωστόσο όμως ο εναγόμενος, που είχε άλλα δύο παιδιά από τον προηγούμενο γάμο του, αφενός μεν άρχισε να την πιέζει να προβεί σε διακοπή της κύησης, αφετέρου δε της απαγόρευε να επανέλθει με το τέκνο τους στη συζυγική κατοικία στη Λάρισα. Έτσι η ενάγουσα υποχρεώθηκε να παραμείνει στο πατρικό τους σπίτι όπου γεννήθηκε μετά λίγους μήνες το ανήλικο παιδί της.

Τα παραπάνω περιστατικά εξάλλου έγιναν δεκτά με την υπ' αριθμ. 946/1992 απόφαση του Εφετείου Λάρισα, που έκρινε επί αγωγής διατροφής της ενάγουσας κατά του συζύγου της, δεχόμενη ότι η διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης οφειλόταν αποκλειστικά και μόνο στη συμπεριφορά του και όχι της ενάγουσας η οποία κατόπιν τούτου απέστη από την έγγαμη συμβίωση από εύλογη αιτία. Ο θανών, μετά ταύτα άσκησε την υπ' αριθμ. καταθ. 4025/730/91 αγωγή διαζυγίου, η οποία επιδόθηκε νόμιμα στην ενάγουσα στις 23.9.1991 με την οποία ζήτησε τη λύση του γάμου του με αυτή, λόγω ισχυρού κλονισμού του γάμου τους που οφειλόταν στο πρόσωπό της.

Ειδικότερα, επικαλέσθηκε ότι αμέσως μετά το γάμο τους προσβλήθηκε από καρκίνο του λάρυγγα και κατόπιν τούτου η σύζυγός του άρχισε να δυσανασχετεί, να αδιαφορεί, να τον εγκαταλείπει, να μην τον περιποιείται και να μην το φροντίζει. Τελικά, παραμονές των βουλευτικών εκλογών του Ιουνίου 1989, έφυγε από τη

συζυγική κατοικία με το πρόσχημα να ασκήσει το εκλογικό της δικαίωμα και έκτοτε δεν επέστρεψε. Αφού συζητήθηκε η αγωγή αυτή απ' το Πολυμελές Πρωτοδικείο Λάρισας, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 7/1992 πράξη με την οποία διατάχθηκαν αποδείξεις και έκτοτε εγκαταλείφθηκε η υπόθεση χωρίς ποτέ να εκδοθεί οριστική απόφαση. Όμως, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν η αγωγή αυτή δεν ήταν βάσιμη, εφόσον η ενάγουσα αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σύζυγό της, ο οποίος δεν συμφωνούσε με την εγκυμοσύνη της. Αυτό αποδεικνύεται από την κατάθεση της μάρτυρος της ενάγουσας, η οποία δεν αναιρείται κατά το σημείο τούτο από την κατάθεση της μάρτυρος των εναγομένων. Η τελευταία, η οποία βέβαια αρραβωνιάστηκε τον πρώτο εναγόμενο το έτος 1989, και επομένως, για τα προ του έτους αυτού γεγονότα δεν έχει ίδια αντίληψη, καταθέτει ότι απ' ότι άκουσε από τα μέλη της οικογένειας, μέχρι το έτος 1989 ο γάμος της ενάγουσας και του συζύγου της δεν εμφάνιζε προβλήματα. Για πρώτη φορά παρουσιάστηκαν τα προβλήματα όταν αυτή έφυγε για να ψηφίσει και δεν ξαναγύρισε όταν γνωστοποίησε στο σύζυγό της ότι είναι έγκυος, πράγμα με το οποίο αυτός δεν συμφωνούσε. Το Δικαστήριο δεν πείστηκε ότι αυτός δεν συμφωνούσε επειδή είχε εύλογους φόβους για την έκβαση της εγκυμοσύνης, λόγω του ότι ο ίδιος ήταν ασθενής και είχε υποβληθεί σε χημειοθεραπεία, δεδομένου ότι σήμερα η επιστήμη είναι σε θέση να διαπιστώνει την υγεία του εμβρύου. Αντιθέτως αυτός δεν συμφωνούσε επειδή είχε άλλα δύο παιδιά από τον πρώτο γάμο του και δεν ήθελε άλλα.

Περαιτέρω, όμως αποδεικνύεται ότι από το έτος 1989 μέχρι το θάνατό του βρισκόταν συνεχώς σε διάσταση, γεγονός άλλωστε που συνομολογείται από την ε-

νάγουσα. Τεκμαίρεται συνεπώς ο κλονισμός του γάμου εξαιτίας του λόγου αυτού (άρθρου 1439 παρ.2 ΑΚ). Επομένως, ήταν βάσιμη η δεύτερη αγωγή (αριθμ.εκθ.καταθ. .../1993), ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που άσκησε ο σύζυγός της, με λόγο τον αντικειμενικό κλονισμό του γάμου τους, λόγω τετραετούς διάστασης. Η αγωγή αυτή επιδόθηκε στην ενάγουσα στις 25.6.1993, δηλαδή δύο μέρες προ του θανάτου του Ι.Α. αποδεικνύεται δε ως βάσιμη η ένσταση που πρότειναν οι εναγόμενοι ότι το κληρονομικό δικαίωμα της ενάγουσας αποκλείεται επειδή ο κληρονομούμενος είχε βάσιμο λόγο διαζυγίου εναντίον της (άρθρ. 1822 ΑΚ). Συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις, δηλαδή: α) η αγωγή έχει κατατεθεί και επιδοθεί στη σύζυγο, β) ο λόγος του διαζυγίου είναι βάσιμος - και τέτοιος θεωρείται και ο ισχυρός κλονισμός λόγω τετραετούς διάστασης (βλ. σχετ. ΑΠ 1281/1993 ΕλλΔνη 36,124). Επομένως, εφόσον η ενάγουσα δεν έχει κληρονομικό δικαίωμα από την περιουσία του συζύγου της δεν δικαιούται ούτε τη νόμιμη μοίρα. Πρέπει, λοιπόν, η αγωγή ως προς αυτή να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη.

Ο Ι.Α., αφού άφησε μοναδικούς πλησιέστερους συγγενείς και εξ αδιαθέτου αλλά και αναγκαίους κληρονόμους (1813, 1825 ΑΚ) τα τρία παιδιά του, δηλαδή: α) την ανήλικη Χ., που εκπροσωπείται από τη μητέρα της και απέκτησε από το νόμιμο γάμο του με την ενάγουσα, και β) τους εναγομένους Δ. και Σ.Α. που απέκτησε από το νόμιμο πρώτο γάμο του. Με την υπ' αριθμ. .../7.2.1992 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε ενώπιον του συμβ/φου Β.Ν., η οποία δημοσιεύτηκε νόμιμα με το υπ' αριθμ. 285/1993 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, διέθεσε την περιουσία του ως εξής:

Εγκαθιστά κληρονόμους του τα τρία τέκνα σε καθένα από τα οποία αφήνει: 1) Στην ανήλικη Χ., την οποία περιορίζει στη νόμιμη μοίρα της το 1/4 εξ αδιαιρέτου ενός ισογείου καταστήματος που βρίσκεται στη Λάρισα και επί της οδού Π. αρ. 35, 2) Στον πρώτο εναγόμενο Δ.Α., ένα διαμέρισμα του τρίτου ορόφου που βρίσκεται στη Λάρισα και στην οδό Π. αρ. 11 και στην δεύτερη εναγόμενη, Σ.Α., το υπ' αριθμ. κυκλοφορίας ΡΙΕ ... ΙΧΕ αυτοκίνητό του. Επίσης, υποχρέωσε τον πρώτο εναγόμενο μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από του θανάτου του να καταθέσει σε δεσμευμένη κατάθεση στο όνομα της ανήλικης Χ., το χρηματικό ποσό των 2.000.000 δραχμών το οποίο θα αναλάβει η ίδια προσωπικά μετά την ενηλικίωσή της μαζί με τους τόκους. Την τελευταία αυτή κληροδοσία, νόμιμα με την αγωγή, η ενάγουσα, αποποιήθηκε για λογαριασμό της ανήλικης θυγατέρας της σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1828 και 2001 ΑΚ, προκειμένου να ασκήσει το εκ της νομίμου μοίρας δικαίωμά της. Από τα παραπάνω αντικείμενα που αναφέρονται στην κληρονομιά, το υπ' αριθμ. κυκλοφορίας ΡΙΕ ... ΙΧΕ, όπως προκύπτει από την άδεια κυκλοφορίας μεταβιβάστηκε, λόγω πώλησης, όπως βάσιμα ισχυρίστηκε ο ίδιος, στις 29.4.1992 στον πρώτο εναγόμενο, ο οποίος έκτοτε το νέμεται και το κατέχει ως κύριος, επομένως, δεν συμπεριλαμβάνεται στην κληρονομιαία περιουσία.

Όσον αφορά τη αξία των κληρονομιαίων ακινήτων αποδείχτηκαν τα εξής: Το ευρισκόμενο επί της οδού Π. 11 διαμέρισμα, περιήλθε στην κυριότητα του κληρονομούμενου με το υπ' αριθμ. .../18.5.1979 συμβόλαιο του συμβ/φου Β.Ν., έχει τα στοιχεία Γ-2, βρίσκεται στον τρίτο όροφο μιας πολυώροφης οικοδομής, η οποία αποπερατώθηκε τον Αύγου-

στο έτος 1979 αποτελείται από τρία κύρια δωμάτια και λοιπούς βοηθητικούς χώρους και έχει επιφάνεια 110,70 τμ. ενόψει των στοιχείων αυτών, η αξία του κατά το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου, ανερχόταν σε 12.500.000 δραχμές. Το ισόγειο κατάστημα που ευρίσκεται επί της οδού Π. στη Λ., περιήλθε στον κληρονομούμενο με το υπ' αριθμ. .../24.4.56 συμβόλαιο του συμβ/φου Χ.Μ., που μεταγράφηκε νόμιμα και έχει εμβαδό 27,30 τμ. η δε κατάστασή του είναι πολύ παλιά, εφόσον ήδη από την αγορά του έχουν περάσει περισσότερο από σαράντα χρόνια. Ενόψει των στοιχείων αυτών, η αξία του ανέρχεται σε 12.000.000 δραχμές, όπως ισχυρίζεται η ενάγουσα, εφόσον οι εναγόμενοι δεν απέδειξαν την κατώτερη αξία που ισχυρίστηκαν, με τις προτάσεις τους της πρώτης συζήτησης.

Επομένως, το ιδανικό μερίδιο που περιέρχεται στην ανήλικη (1/4) έχει αξία, κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου 3.000.000 δραχμές. Εν σχέσει με το περιουσιακό αυτό στοιχείο, θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής: Το ως άνω ιδανικό μερίδιο μεταβιβάστηκε (προ θανάτου), λόγω πώλησης, από τον κληρονομούμενο, στον πρώτο εναγόμενο υιό του, αντί του (αναγραφόμενου στο συμβόλαιο) τμήματος των 784.274 δραχμών, με το υπ' αριθμ. .../17.2.1993 συμβόλαιο του συμβ/φου Β.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα, στις 3.3.1993 στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Λάρισας. Πλην όμως η ενάγουσα, τόσο κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης όσο και στην παρούσα, το θεωρεί κληρονομιαίο, χωρίς να επικαλείται την με οποιονδήποτε τρόπο παροχή του χωρίς αντάλλαγμα εν ζωή από τον ίδιο κληρονομούμενο, προς τον εναγόμενο, ούτως ώστε να υποχρεούται ο τελευταίος σε συνεισφορά. Οι δε εναγό-

μενοι δεν αρνήθηκαν ότι αυτό περιλαμβάνει στην κληρονομιαία περιουσία (και έτσι δεν τάχθηκε θέμα απόδειξης για το γεγονός αυτό). Κατόπιν τούτου, το Δικαστήριο θα θεωρήσει το ακίνητο τούτο ως περιεχόμενο στην κληρονομιαία περιουσία και περιεχόμενο με βάση τη διαθήκη στην ανήλικη Χ., διότι διαφορετικά θα ελάμβανε υπόψη του τα πράγματα που δεν προτάθηκαν από τους διαδίκους.

Όσο ζούσε ο κληρονομούμενος προέβη στις εξής παροχές προς τους δύο εναγόμενους:

1) Στον πρώτο εναγόμενο με το υπ' αριθμ. .../16.9.1991 συμβόλαιο του συμβ/φου Β.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Λάρισας, μεταβίβασε λόγω πώλησης το 1/3 εξ αδιαιρέτου ενός αγροτεμαχίου (με αριθμό 175 ΣΤ' κατηγορίας), συνολικής έκτασης 5000 τμ. που βρίσκεται εντός της κτηματικής περιφέρειας του Ο. στη θέση "Α." και συνορεύει ανατολικά με αγρό Α.Γ., δυτικά με δημόσια οδό Λ.-Σ., βόρεια με αγρό Θ.Μ. και νότια με αγροτικό δρόμο. Επί του αγροτεμαχίου αυτού οι συγκύριοι, δυνάμει της υπ' αριθμ. .../14.7.1972 οικοδομικής άδειας της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Ν. Λάρισας ανήγειραν ισόγεια αποθήκη επιφάνειας 1.020 τμ. Το κτίσμα αυτό χρησιμοποιείται για τη συσκευασία ελιών και ενόψει του είδους της κατασκευής του και της παλαιότητάς του η αξία του δεν υπερέβαινε τα 5.000.000 δραχμές, ενώ η αξία του ανερχόταν τα 13.000.000 δραχμές. Έτσι, κατά τον κρίσιμο χρόνο (1991) η αξία του 1/3 του ως άνω ακινήτου δεν υπερέβαινε τα 6.000.000 δραχμές. Περαιτέρω, αποδεικνύεται ότι ο κληρονομούμενος και ο πρώτος εναγόμενος είχαν σοβαρή συναλλακτική πρόθεση να συνάψουν πώληση. Ο πρώτος εναγόμενος από το έτος 1985 που επέστρεψε α-

πό την Αγγλία, όπου σπούδαζε, άρχισε να εργάζεται (μέτοχος στην αντιπροσωπεία τσιγάρων Π. και στην ελαιουργία "Υιοί Δ.Α.") όπως προκύπτει τόσο από την κατάσταση της συζύγου του, αλλά και από τις φορολογικές του δηλώσεις που προσκομίζει. Ειδικότερα, για καθένα από τα έτη 1986, 1987, 1988, 1989, 1990 και 1991, δήλωσε καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητές του, 1.202.498, 1.265.507, 1.561.770, 2.923.275, 5.868.406 και 7.616.937 δραχμές αντίστοιχα. Αντιθέτως, ο κληρονομούμενος πατέρας του, δεν είχε εισοδήματα, παρά μόνο μια μικρή σύνταξη (δήλωσε εισοδήματα για το έτος 1991, 802.385 δραχμές, το έτος 1992, 575.023 δραχμές και 1993, 792.731 δραχμές). Αντιθέτως, είχε αυξημένα έξοδα, λόγω της ασθένειάς του και της συχνής νοσηλείας του τόσο στα νοσοκομεία της χώρας, όσο και του εξωτερικού (Μ.Β), όπως προκύπτει από τα προσκομιζόμενα πιστοποιητικά διαφόρων νοσοκομείων. Είχε λοιπόν ανάγκη χρημάτων για να αντιμετωπίσει τα έξοδά του, ενώ ο πρώτος εναγόμενος είχε την οικονομική δυνατότητα να διαθέσει το ποσό που χρειάστηκε για την αγορά του ως άνω ακινήτου. Σε κάθε περίπτωση βέβαια είναι αδιάφορο αν τελικά καταβλήθηκε ολόκληρο ή όχι το συμφωνημένο τίμημα διότι η ελλιπής ή μη καταβολή το τίμηματος δεν αρκεί για το χαρακτηρισμό της πώλησης ως εικονικής. Εφόσον λοιπόν πίσω από την προκειμένη πώληση δεν κρυβόταν δωρεά ο πρώτος εναγόμενος δεν υποχρεούται γι' αυτή σε συνεισφορά προκειμένου να υπολογιστεί η νόμιμη μοίρα της ανήλικης θυγατέρας της ενάγουσας.

2) Η δεύτερη εναγόμενη, με το υπ' αριθμ. ... συμβόλαιο του συμβ/φου Β.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα, αγόρασε ένα διαμέρισμα στην οδό Ν. 9-11 στη Λ. Ειδι-

κότερα, αγόρασε το υπό στοιχ. Γ-1 διαμέρισμα του τρίτου ορόφου μιας πολυώροφης οικοδομής αποτελούμενο από τρία δωμάτια, σαλόνι, κουζίνα και λοιπούς βοηθητικούς χώρους, καθαρής επιφάνειας 112,8 τμ. καθώς και το υπό στοιχ. Π-3 χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στο υπόγειο της ίδιας οικοδομής. Οι ως άνω ιδιοκτησίες, όταν αγοράστηκαν ήσαν ημιτελείς, και όπως αναφέρεται στο συμβόλαιο ανέρχεται σε 7.141.738 δραχμές, πλην όμως δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική αγοραία αξία του ακινήτου κατά το χρόνο παροχής που ανέρχεται σε 16.000.000 δραχμές. Εξάλλου, από το συμβόλαιο προκύπτει ότι το τίμημα συμφωνήθηκε να καταβληθεί σε δόσεις, η τελευταία των οποίων με την αποπεράτωση του διαμερίσματος (1992). Η εναγόμενη δεν εργαζόταν κατά το χρόνο εκείνο, ούτε αποδείχτηκε ότι είχε δικά της εισοδήματα για να προβεί στην ως άνω αγορά. Το Δικαστήριο εκτιμά, ενόψει της οικονομικής κατάστασης τόσο του θανόντος όσο και του πρώτου εναγομένου, ότι τα μισά από τα ως άνω χρήματα, δηλαδή 8.000.000 δραχμές της τα έδωσε χωρίς αντάλλαγμα ο πατέρας της, ενώ το υπόλοιπο τίμημα καλύφθηκε από δωρεές τόσο του αδερφού της, πρώτου εναγομένου, ο οποίος είχε την οικονομική δυνατότητα ενόψει του ότι κατά τα έτη 1992 και 1993 δήλωσε καθαρά κέρδη 8.070.285 δραχμές και 8.386.851 δραχμές αντίστοιχα, όσο και των παπουδών της, όπως καταθέτει η μάρτυράς της.

3) Με το υπ' αριθμ. .../28.12.1990 συμβόλαιο του συμβ/φου Β.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου, ο θανών μεταβίβασε στην εναγόμενη θυγατέρα του, λόγω της παροχής ένα οικόπεδο έκτασης 98,30 τμ. με την πιο πάνω σ' αυτό ανεγερθείσα οικοδομή που αποτελείται από

το ημιτελές ισόγειο και από τον πρώτο όροφο - διαμέρισμα επιφάνειας 76 τμ. Η αξία της παροχής που αναφέρεται στο συμβόλαιο ανέρχεται σε 3.387.277 δραχμές, δεν ανταποκρίνεται όμως στην πραγματική αγοραστική του αξία κατά το χρόνο της παροχής, η οποία, κατά, κατά την εκτίμηση του Δικαστηρίου, αφού έλαβε υπόψη του το είδος και την παλαιότητα της κατασκευής, καθώς και τη μικρή έκταση του οικοπέδου, ανέρχεται σε 16.000.000 δραχμές. Για τις πιο πάνω παροχές εν ζωή του κληρονομούμενου, υπάρχει υποχρέωση της δεύτερης εναγόμενης προς συνεισφορά, όπως βάσιμα υποστηρίζει η ενάγουσα, νομιμοποιούμενη προς τούτο ως δικαιούχος και υπόχρεως συνεισφοράς, αφού ο κληρονομούμενος δεν όρισε το αντίθετο, κατά το χρόνο παροχής ή μεταγενέστερα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η νόμιμη μοίρα της ανήλικης θυγατέρας της ενάγουσας θα υπολογιστεί ως εξής: Η πραγματική ομάδα της κληρονομιάς αποτιμάται σε (12.500.000 + 3.000.000 =) 15.500.000 δραχμές. Από το ποσό αυτό θα αφαιρεθούν 500.000 δραχμές, στα οποία ανέρχονται τα έξοδα κηδείας του κληρονομούμενου, όπως η ενάγουσα ισχυρίζεται, χωρίς οι εναγόμενοι να επικαλούνται και να αποδεικνύουν άλλο ποσό. Ενόψει του ότι δεν αποδείχθηκε ότι υπάρχουν χρέη της κληρονομιάς ούτε άλλες δαπάνες απ' αυτές που αφαιρούνται από την πραγματική ομάδα, η αξία της πραγματικής ομάδας ανέρχεται σε (15.500.000-500.000=) 15.000.000 δραχμές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι από την πραγματική αυτή ομάδα δεν αποκρίζεται το ποσοστό της συζύγου (1/4), όπως θα γινόταν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1834 ΑΚ, εφόσον αυτή αποκλείστηκε από το κληρονομικό δικαίωμα. Και ναι μεν στο άρθρο 1830 ΑΚ ορίζεται

ότι για τον προσδιορισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας με βάση την οποία οφείλεται η νόμιμη μοίρα, συναριθμούνται όσοι κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων θα καλούνταν, αν ο κληρονομούμενος δεν άφηνε διαθήκη, αυτό όμως ισχύει μόνον αν κάποιος από τους κληρονόμους εξέπεσε από το κληρονομικό του δικαίωμα εξαιτίας αποκλήρωσης, αναξιοτητας ή αποποίησης και η απαρίθμηση των προσώπων τούτων είναι περιοριστική.

Στο ως άνω ποσόν θα προστεθούν οι συνεισεκτές παροχές προς τη δεύτερη εναγόμενη, δηλαδή η γονική παροχή (16.000.000 δραχμές) και η δωρεά (8.000.000 δραχμές) και έτσι θα σχηματιστεί η πλασματική ομάδα (15.000.000 + 16.000.000 + 8.000.000 =) 39.000.000. Το ποσοστό της εξ αδιαθέτου μερίδας για κάθε τέκνο ανέρχεται σε (39.000.000 : 3 =) 13.000.000 δραχμές και της νόμιμης μοίρας του (που είναι το ήμισυ της εξ αδιαθέτου), (13.000.000 : 2 =) 6.500.000 δραχμές. Στο ποσοστό τούτο ανέρχεται η αξία νόμιμης μοίρας της ανήλικης Χ., η οποία εγκαταστάθηκε σε δήλο πράγμα αξίας 3.000.000 δραχμών, όμως υπολείπεται της νόμιμης μοίρας της. Δηλαδή, η δημόσια διαθήκη που συνέταξε ο πατέρας της κατά το σημείο τούτο, που θίγει τη νόμιμη μοίρα της είναι άκυρη.

Εξάλλου, το ποσοστό της νόμιμης μοίρας της θα εξευρεθεί ως εξής: Από τις 6.500.000 δραχμές θα αφαιρεθούν τα 3.000.000 δραχμές (αξία δήλου πράγματος στο οποίο εγκαταστάθηκε) το υπόλοιπο, δηλαδή 3.500.000 θα αποτελέσει τον αριθμητή του κλάσματος, με παρονομαστή την αξία της πραγματικής ομάδας (χωρίς αυτή τη φορά να αφαιρεθούν τα έξοδα κηδείας), αφαιρουμένης της αξίας του δήλου πράγματος (3.000.000.) δηλαδή (15.500.000 - 3.000.000 =) 12.500.000 δραχμές και σε κλάσμα

3.500.000/12.500.000 ή (απλοποιημένο) 7/25 ή 0,28% το οποίο σε καμιά περίπτωση δεν θίγει το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του πρώτου εναγομένου. Κατά το ποσοστό αυτό συντρέχει η ανήλικη Χ. ως αναγκαία κληρονόμος επί του καταληφθέντος στον πρώτο εναγόμενο κληρονομαίου περιουσιακού στοιχείου (διαμέρισμα), δικαιούμενη να ζητήσει την απόδοσή του από τον τελευταίο, που κατακρατεί ολόκληρο ως κληρονόμος του πατέρα του, την κληρονομιά του οποίου αποδέχθηκε με την υπ' αριθμ. .../14.1.1994 πράξη ενώπιον του συμβ/φου Β.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα στο βιβλίο μεταγραφών.

Μετά απ' όλα όσα γίνονται δεκτά, η αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή κατά ένα μέρος, σύμφωνα με το διατακτικό, όσον αφορά τη ανήλικη Χ.Α....

73/2002

Πρόεδρος: Ηλίας Αγγελόπουλος
Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση
Δικηγόροι: Βασ. Σταμπουλτζής, Κων. Κόκκας

Επί αγωγής διάρρηξης λόγω καταδολίευσης (παυλιανή αγωγή), η απαίτηση του δανειστή δεν απαιτείται να έχει βεβαιωθεί δικαστικά, ούτε να είναι εξοπλισμένη με τίτλο εκτελεστό. Για το ορισμένο αυτής πρέπει να αναφέρεται, με ποινή αοριστίας, αναλυτικά και εξειδικευμένα η απαίτηση, με όλους τους γενεσιουργούς λόγους. Επί παυλιανής αγωγής, που ασκείται από τον πωλητή που έχει απαίτηση προς καταβολή του τιμήματος πωληθέντων εμπορευμάτων, για να είναι ορισμένη πρέπει να περιέχει το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης, τα πωληθέντα και παραδοθέντα πράγματα και τις επιμέρους τιμές μονάδος κάθε είδους που συμφωνήθηκε ως τίμημα.

Η δ/γή πληρωμής δεν βεβαιώνει την ύ-

παρξη της απαίτησης κατά τρόπο ανεπίδεκτο αμφισβήτησης, εκτός αν έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 939,941,942,943 του ΑΚ συνάγεται, ότι οι δανειστές δικαιούνται να απαιτήσουν τη διάρρηξη κάθε απαλλοτρίωσης που έγινε από τον οφειλέτη προς βλάβη τους, εφόσον η υπόλοιπη περιουσία του δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των αξιώσεών τους κατ' αυτού. Συνεπώς, κατά τη σαφή έννοια των ανωτέρω διατάξεων, αυτός που εγείρει την αγωγή διάρρηξης πρέπει να έχει την ιδιότητα του δανειστή, κατά το χρόνο που ο οφειλέτης του επιχειρεί την απαλλοτρίωση. Τέτοια ιδιότητα λογίζεται ότι έχει και ο φορέας ενοχικής απαίτησης, έστω κι αν τελεί υπό αναβλητική προθεσμία, αρκεί μόνο κατά το χρόνο της απαλλοτρίωσης να έχουν συντελεστεί τα γεγονότα τα παραγωγικά της απαίτησης του και να έχει γίνει αυτή ληξιπρόθεσμη κατά την στο ακροατήριο συζήτηση της αγωγής για τη διάρρηξη (βλ. ΟΛΑΠ 709/1974 ΝοΒ 23,300, ΑΠ 121/1998 ΝοΒ 43,52, ΑΠ 138/1999 ΝοΒ 48,263, ΕφΑθ 4169/1999 ΕλλΔνν 40,1160).

Κατόπιν τούτων προϋπόθεση εκτός των άλλων, της κατ' άρθρο 939ΑΚ παυλιανής αγωγής, είναι η ύπαρξη της απαίτησης του ενάγοντα δανειστή προς καταδολίευση της οποίας γίνεται η απαλλοτρίωση περιουσιακών στοιχείων του εναγομένου οφειλέτη, και επομένως, για το ορισμένο του δικογράφου αυτής, πρέπει να αναφέρεται η εν λόγω απαίτηση καθ' όλους τους γενεσιουργούς αυτής λόγους (βλ. ΕφΘεσ 916/1996 ΔΕΕ 3,184, ΕφΘεσ 339/1993 ΕλλΔνν 35,663). Έτσι, όταν πρόκειται περί απαίτησης προς καταβολή του τιμήματος πωληθέντων εμπορευμάτων, η ανωτέρω αγωγή που ασκείται α-

πό τον πωλητή τούτων για να είναι ορισμένη πρέπει να περιέχει το χρόνο καταρτίσεως της οικείας συμβάσεως, τα πωληθέντα και παραδοθέντα πράγματα και τις επιμέρους τιμές μονάδος κάθε είδους που συμφωνήθηκε ως τίμημα (βλ. ΑΠ 306/1993 ΕλλΔνν 35,1301, ΑΠ 1892/84 ΕΕΝ 52,756, ΕΘ 1918/1999 Αρμ. ΝΓ,1188, ΕφΑθ 731/1997 ΕλλΔνν 38,1597, Καυκά, ΕνοχΔ, άρθρο 513 παρ.3β, Γαζή, Ερμ ΑΚ 513 αριθ. 49, Βαθρακοκοίλη ΕρμΚΠολΔ 216 παρ.145, σελ. 1143).

Περαιτέρω, επί αγωγής διάρρηξεως καταδολιευτικής απαλλοτριώσεως η απαίτηση του δανειστή δεν απαιτείται να έχει βεβαιωθεί δικαστικά, ούτε να είναι εξοπλισμένη με τίτλο εκτελεστό (βλ. ΕφΑθ 4169/1999 ΕλλΔνν 40,1162, ΕφΠειρ 1453/1995 ΕλλΔνν 38,681, ΕφΠειρ 433/1994 ΕλλΔνν 36,686). Ανεξαρτήτως τούτου, όμως, οι διαταγές πληρωμής που επιδικάζουν προσωρινά και ύστερα από συνοπτική διαδικασία, κατά κανόνα χωρίς κλήτευση του οφειλέτη, την απαίτηση, δεν βεβαιώνουν την ύπαρξη αυτής κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτησεως, παρά μόνο όταν αποκτήσουν την ισχύ δεδικασμένου.

Και αυτό, στην περίπτωση που θα απορριφθεί τελεσίδικα η ανακοπή του άρθρου 632 παρ.1, ή ανακοπή του άρθρου 633 παρ.2 ΚΠΟλΔ, ή παρέλθει άπρακτη η προθεσμία και των δύο ανακοπών (βλ. ΟΛΑΠ 30/87 ΕλλΔνν 28,1444, ΑΠ 576/1994 ΕλλΔνν 36,865, ΑΠ 464/1997 ΕλλΔνν 39,376).

Στην προκειμένη περίπτωση, με την υπό κρίση αγωγή, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι, κατά της ομορρύθμου εταιρίας με την επωνυμία "Μ.Τ. - Ε.Κ. Ο.Ε", της οποίας ομόρρυθμο μέλος, κατά νόμο ευθυνόμενο σε ολόκληρο με την εταιρία για τις υποχρεώσεις της τελευταίας, ήταν και η

πρώτη των εναγομένων, είχε απαίτηση ποσού δρχ. 39.073.723, το οποίο συνιστούσε υπόλοιπο συμφωνηθέντος με την εταιρία τίμηματος από πώληση προς αυτή διαφόρων προϊόντων εκ μέρους του. Επί τη βάση της απαιτήσεως αυτής, η οποία, καίτοι κατέστη ληξιπρόθεσμη, δεν πληρώθηκε από την αγοράστρια εταιρία, πέτυχε την έκδοση της με αριθ. 21031/8-8-2000 διαταγής πληρωμής του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσ/νίκης κατά της τελευταίας, πλην όμως αυτή αρνήθηκε να συμμορφωθεί προς το διατακτικό της. Η πρώτη των εναγομένων μάλιστα, προκειμένου να αποτρέψει την σε βάρος της εκτέλεση που μπορούσε να επισπεύσει ο ενάγων με τον άνω εκτελεστό τίτλο κατά της ομορρύθμου εταιρίας (ΚΠολΔ 920), και εντεύθεν να ματαιώσει την ικανοποίηση της απαιτήσεως τούτου, από την περιουσία της, μεταβίβασε κατά κυριότητα λόγω δωρεάς προς τη δεύτερα των εναγομένων, μητέρα της, κατόπιν συμπαιγνίας με την τελευταία, την ψιλή κυριότητα των μοναδικών περιουσιακών στοιχείων που περιγράφονται λεπτομερώς στην αγωγή, με αποτέλεσμα να καταστεί αδύνατη η επιδίωξη της απαιτήσεως του ενάγοντα. Γι' αυτό, αυτός ζητεί τη διάρρηξη της προεκτεθείσας καταδολιευτικής δικαιοπραξίας που καταρτίσθηκε

μεταξύ των εναγομένων.

Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη, αορίστως εκτίθεται αναφορικά με την απαίτηση του ενάγοντα, η οποία συνιστά προϋπόθεση της παυλιανής αγωγής και σημειωτέον αμφισβητείται από τις εναγόμενες, η πρώτη των οποίων μαζί με την ανωτέρω ομόρρυθμη εταιρία έχει ασκήσει την από 26.9.2000 (και με αριθ.καταθ. .../2000) ανακοπή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσ/νίκης κατά της παραπάνω διαταγής πληρωμής που εξεδόθη βάσει αυτής, χωρίς ο ενάγων να επικαλείται ότι έχει αποκτήσει την ισχύ δεδικασμένου υπό τις προϋποθέσεις που προεκτέθηκαν. Η αοριστία δε συνίσταται στο γεγονός ότι, ο ενάγων ουδόλως προσδιορίζει στο δικόγραφο της υπό κρίση αγωγής πότε συνήφθη η πώληση από την οποία απορρέει η απαίτηση για το φερόμενο ως οφειλόμενο από την πρώτη των εναγομένων τίμημα για κάθε προϊόν ειδικότερα. Συνεπώς, οι εναγόμενες δεν μπορούν να αμυνθούν, το δε δικαστήριο να τάξει τις δέουσες αποδείξεις, και ως εκ τούτου πρέπει η αγωγή να απορριφθεί ως ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως.

ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

32/2003

Πρόεδρος: Κωνσταντία Συροπούλου
Δικηγόροι: Γεωρ. Χατζνευθυμίου, Γεωρ. Κατσογιάννης

Επί τριπανάκοπής στην αναγκαστική εκτέλεση υπάρχει αναγκαστική ομοδικία.

Με τη συντέλεση της αναδιανομής, επέρχεται αυτοδικαίως απόσβεση των εμπραγμάτων σχέσεων επί των εισφερθέντων αγροτεμαχίων και απόκτηση κυριότητας πρωτοτύπως επί των αναδιανεμηθέντων από τον αναγραφόμενο στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιούχο, ακόμη και αν το εκ του αναδασμού κτήμα είναι το ίδιο με το εισφερθέν.

Μετά την μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται η διόρθωση ή η ακύρωσή τους με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων που έχουν κτηθεί νόμιμα, ή παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή τους, με εξαίρεση την περίπτωση αντιγραφικών σφαλμάτων. Καθένας που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και όχι να διεκδικήσει το νέο κτήμα.

Είναι αδιάφορη η άγνοια ή πλάνη του κυρίου του αναδιανεμηθέντος κτήματος, σχετικά με τον αναδασμό.

Από την υπ αριθμ. .../10.4.2002 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Ρ.Π. την οποία η ανακόπτουσα νόμιμα προσκομίζει και επικαλείται, αποδεικνύεται ότι ακριβές επικυρωμένο αντίγραφο της υπό κρίση ανακοπής με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση για την παραπάνω

δικάσιμο επιδόθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα στον δεύτερο από τους καθ ων. Αυτός όμως δεν εμφανίστηκε κατά τη δικάσιμο αυτή κατά την οποία η υπόθεση εκφωνήθηκε από τη σειρά του οικείου πινακίου και συνεπώς πρέπει να δικαστεί ερήμην. Πλην όμως σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 270 παρ.1 εδ. τελ. του ΚΠολΔ, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του ν. 2915/29.5.2001, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι. Εξάλλου, ο απολιπόμενος δεύτερος καθ ου η ανακοπή θεωρείται ότι αντιπροσωπεύεται από την πρώτη των καθ ων, διότι στην προκειμένη δίκη συντρέχει περίπτωση αναγκαστικής ομοδικίας, αφού σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 76 παρ.1 συνδυαζόμενη προς τις διατάξεις των άρθρων 583 επ., 933, 934 και 936 του ΚΠολΔ, η υπό κρίση διαφορά επιδέχεται ενιαία ρύθμιση και δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν αντίθετες αποφάσεις (ΟΛΑΠ 63/1981 ΝοΒ 29, 1215, ΕφΑθ 886/1986 ΕλλΔνη 27,820 Ι.Μπρίνια Αναγκαστική Εκτελέσεις τομ. Α, σελ. 495, Γέσιου - Φαλτσή, Η ομοδικία εις την Πολιτική Δικονομία, 1270, σελ. 241).

Σύμφωνα με το άρθρο 936 ΚΠολΔ, ο τρίτος έχει δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης, αν προσβάλλεται δικαίωμά του επάνω στο αντικείμενο της αναγκαστικής εκτέλεσης, το οποίο δικαιούται να αντιπάρξει σε εκείνον κατά του οποίου έχει στραφεί ή εκτέλεση και ιδίως: α) εμπράγματο δικαίωμα που αποκλείει ή περιορίζει το δικαίωμα του καθ ου η εκτέλεση, β) απαγόρευση διάθεσης ταχθείσα υπέρ αυτού και επαγόμενη κατά νόμο ακυρότητα της διάθεσης. Βάση της ανακοπής του άρθρου 936 ΚΠολΔ, με την οποία προσβάλλεται η α-

ναγκαστική εκτέλεση, είναι το δικαίωμα του τρίτου και η προσβολή του δικαιώματός του με την εκτέλεση, ενώ αίτημα της ανακοπής είναι η αναγνώριση του δικαιώματος του τρίτου και του ανίσχυρου της εκτέλεσης. Η δικονομική αξίωση που αποτελεί το αντικείμενο της ανακοπής του τρίτου κατευθύνεται στη διάπλωση (ακύρωση) της επισπευδόμενης εκτέλεσης, ενόψει και του ότι η εκτέλεση που ενεργείται σε βάρος περιουσιακών στοιχείων που δεν ανήκουν στον οφειλέτη είναι παράνομη από άποψη ουσιαστικού δικαίου, πάντως δεν επιφέρει απαράδεκτο από άποψη δικονομικού δικαίου. Με την ΚΠολΔ 936 παρέχεται η ευχέρεια στον τρίτο να εξουδετερώσει την εις βάρος του εξελισσόμενη διαδικασία της εκτέλεσης, ώστε ως προς αυτόν, να καταστεί άκυρη η εκτέλεση (ΕφΑθ 6790/96 ΕλλΔνη 38,667).

Στην προκειμένη περίπτωση, η ανακόπυσα, με την υπό κρίση ανακοπή ζητεί να αναγνωριστεί κυριότητά της στο περιγραφόμενο στο δικόγραφο ακίνητο, που κατασχέθηκε και πλειστηριάζεται με επίσπευση της δανείστριας πρώτης των καθων η ανακοπή, ως ανήκον στην κυριότητα του δεύτερου των καθων οφειλέτη, ενώ η ίδια είναι κύρια αυτού μετά την υπ αριθμ. .../3.6.1997 περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης του συμβολαιογράφου Ν.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα, ως και να ακυρωθούν οι αναφερόμενες στην ανακοπή πράξεις εκτέλεσης και γενικά ολόκληρη η εκτελεστική διαδικασία.

Με το παραπάνω περιεχόμενο και αίτημα, η υπό κρίση ανακοπή, περίληψη της οποίας έχει εγγραφεί στα οικεία βιβλία διεκδικήσεων κατά το άρθρο 220 ΚΠολΔ, κατ άρθρο 936 παρ.2 ΚΠολΔ (βλ. τη υπ αριθμ. 13372/2.5.2002 περίληψη εγγραφής ανακοπής τρίτου), παραδεκτά εισάγεται προς συζήτηση κατά την τακτική

διαδικασία ενώπιον αυτού του δικαστηρίου, που είναι καθ ύλην και κατά τόπο αρμόδιο (αρθρ. 936 παρ.1 εδ.γ, 7-11, 14 παρ.2 ΚΠολΔ) και είναι νόμιμη, σπηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 936, 1005 παρ.1, 176 ΚΠολΔ. Πρέπει επομένως να ερευνηθεί περαιτέρω και ως προς την ουσιαστική βασιμότητά της, δεδομένου ότι δεν απαιτείται για τη συζήτησή της η καταβολή δικαστικού ενσήμου, διότι η ανακόπυσα δεν ζητεί την απόδοση του ακινήτου (βλ. Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ άρθρ. 936 αρ. 60 σελ. 456).

Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, 6, 7 παρ.1 και 2 εδ. α και β και 8 παρ.1 και 2 του α.ν. 821/1948 “περί αναδιανομής αγροτικών κτισμάτων”, που κυρώθηκε με το ν.δ. 1110/1949 και τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παρ.2 του άρθρου 6 του ν. 2258/1952, το άρθρο 23 του ν.δ. 3621/1956 και τα άρθρα 26 και 27 του 3958/1959, ίσχυσε δε μέχρι την έναρξη της ισχύος του ν. 674/1977 (1.9.1977), συνάγεται ότι με τη συντέλεση της αναδιανομής, η οποία επέρχεται διά και από της δημοσίευσης στην εφημερίδα της κυβερνήσεως της αποφάσεως του υπουργού Γεωργίας που κυρώνει το τοπογραφικό σχεδιάγραμμα και τον κτηματολογικό πίνακα, επέρχεται αυτοδικαίως απόσβεση των εμπραγμάτων σχέσεων που υπήρχαν στα αρχικά αγροτεμάχια, δηλαδή σε αυτά που συνεισφέρθηκαν στην αναδιανομή (αναδασμό) και ταυτόχρονη σύσταση των εμπραγμάτων σχέσεων αντιστοίχου περιεχομένου στα νέα κτήματα που δημιουργήθηκαν με την αναδιανομή και ότι, συνεπώς, η κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα, πλην των πραγματικών δουλειών, από τη δημοσίευση της ως άνω απόφασης αποκτάται αυτοδικαίως και κατά τρόπο πρωτότυπο από τον αναγραφόμενο στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιού-

χο, υπό την προϋπόθεση ότι αυτός είχε αντιστοιχού περιεχομένου εμπράγματο δικαίωμα επί του αναδιανεμηθέντος κτήματος σε αποζημίωση του οποίου παραχωρήθηκε το νέο κτήμα (ΟΛΑΠ 1236/1982). Η αυτοδίκαιη δε απόσβεση και ανασύσταση του δικαιώματος κυριότητας λαμβάνουν χώρα ακόμη και όταν το πριν την αναδιανομή κτήμα είναι το ίδιο με εκείνο που δημιουργείται μετά από αυτή (ΑΠ 12/1981 ΝοΒ 29,1235).

Εξάλλου, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 21 παρ.1, 4, 22 και 33 παρ.1, 2 του ν. 674/1977 “περί αναδασμού γης κλπ.” συνάγεται ότι αν ο αναδασμός έλαβε χώρα μετά την ισχύ του νόμου αυτού, δηλαδή μετά την 1.9.1977, από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της κυβερνήσεως της αποφάσεως του νομάρχη που κυρώνει τον αναδασμό, η κυριότητα των κτημάτων που δημιουργήθηκαν με αυτόν περιέρχεται αυτοδικαίως στους αναγραφόμενους ως δικαιούχους στον κυρωθέντα κτηματολογικό πίνακα, ενώ αντιστοιχώς αποσβήνεται αυτοδικαίως το δικαίωμα κυριότητας που υπήρχε επί των κτημάτων που συνεισφέρθηκαν στον αναδασμό, ότι από την κύρωση του αναδασμού εκείνος που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα μπορεί να διεκδικήσει το κτήμα που παραχωρήθηκε αντί αποζημίωσης κατά του αναγραφόμενου στον κτηματολογικό πίνακα, ως δικαιούχου, ότι μετά την μεταγραφή των οριστικών τίτλων κυριότητας (παραχωρητηρίων) αποκλείεται η διόρθωση ή η ακύρωση αυτών με απόφαση του οικείου Νομάρχη, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων που έχουν κτηθεί νόμιμα ή παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή τους, με εξαίρεση την περίπτωση αντιγραφικών σφαλμάτων, ότι στην περίπτωση που αποκλείεται κατά τα ανωτέρω, η διόρθωση ή ακύρωση των τίτλων κυριότη-

τας, καθένας που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου που έχει υπαχθεί στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και ότι αν ο αναδασμός έλαβε χώρα πριν από την έναρξη της ισχύος του ν. 674/1977 και παρήλθε τριετία από 1.9.1977, για τα παραχωρητήρια που μεταγράφηκαν μετά την εν λόγω ημερομηνία, καθένας που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου που έχει εισφερθεί στον αναδασμό δικαιούται επίσης να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και δεν έχει το δικαίωμα να διεκδικήσει το νέο κτήμα από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο ή τους διαδόχους του, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ.2 του α.ν. 821/1948 (ΟΛΑΠ 6/1991 ΕλλΔνη 32,751, ΑΠ 174/1997 ΕΕΝ 1998,472, ΑΠ 1272/1995 ΕλλΔνη 38,751, ΑΠ 174/1994 ΕλλΔνη 37,610, ΕφΘεσ 2066/1996 Αρμ. 1998,434, ΕφΛαρ 31,92, Δικογραφία σ. 29, Πολ Πρωτ Καρδ 49/1995 ΑρχΝ 46,576, βλ. Κ.Παπαδόπουλο Αγωγές Εμπραγμάτου Δικαίου τομ. 1ος εκδ. 1989 σελ. 517, τομ. 1992 σελ. 472). Η ρύθμιση αυτή εξασφαλίζει την ανάγκη ασφάλειας των συναλλαγών, η οποία απαιτεί να μην μπαίνουν σε αμφισβήτηση οι εμπράγματα σχέσεις πάνω στα αγροτεμάχια που δημιουργήθηκαν με τον αναδασμό και αποβλέπει στην αποφυγή διαιωνίσεως της εκκρεμότητας, ως προς την οριστικοποίηση των τίτλων κυριότητας και ανατροπής μετά παρέλευση τριετίας των ευεργετικών αποτελεσμάτων του αναδασμού. Ο εγγραμμένος στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιούχος, υπέρ του οποίου εκδίδεται το παραχωρητήριο, αποκτά κατά πρωτότυπο τρόπο κυ-

ριότητα και οι τρίτοι, παρέχοντας πίστη στην πράξη της Αρχής, στην οποία στηρίζεται η κυριότητα αυτή, δεν πρέπει να διατρέχουν τον κίνδυνο να βρεθούν μπροστά σε εμπράγματη διεκδίκηση κατά του παραχωρησιούχου (ΑΠ 802/1992 Ε-ΕΝ 1993,802, βλ. Απ. Γεωργιάδη Εμπράγματο Δίκαιο εκδ. 1991 παρ. 42 σελ. 386, Εμμανουήλ Καραμανώλη, Αναδασμός και Εμπράγματοι σχέσεις σε Αρμ. 1993,873)

Στην προκειμένη περίπτωση από την ένορκη κατάθεση... αποδεικνύονται τα εξής πραγματικά γεγονότα: Με επίσηυση της πρώτης των καθ'ων η ανακοπή και για ικανοποίηση χρηματικής απαίτησής της, η οποία προέρχεται από τη με αριθμό .../1998 δ/γν πληρωμής του Μον. Πρωτ. Λάρισας, κατασχέθηκε αναγκαστικά με την υπ αριθμ. 1507/14.1.2002 έκθεση αναγκαστικής κατάσχεσης του δικαστικού επιμελητή του Πρωτοδικείου Α.Π. και ορίστηκε πλειστηριασμός αρχικά στις 6.3.202 και έπειτα στις 24.4.2002, εκδοθείσης της με αριθμό 1518/6.3.2002 πρώτης επαναληπτικής έκθεσης ακίνητης περιουσίας του ίδιου δικαστικού επιμελητή, μεταξύ άλλων, ένα αγροτεμάχιο με αριθμό τεμαχίου αναδασμού 345Α, συνολικής έκτασης 16.926 τμ., που βρίσκεται στην κτηματική περιφέρεια Κιλ., πρώην κοινότητας Κυψ. και τώρα δήμου Κιλ. Και συνορεύει ανατολικά με τον αριθμό τεμαχίου 345Β αγρό, ιδιοκτησίας του δευτέρου των καθ'ων η ανακοπή, δυτικά με τον με αριθμό τεμαχίου 344 αγρό, ιδιοκτησίας της Φ.Ν., βόρεια με δρόμο και νότια με ιδιοκτησίες αγροκτήματος Ν.Π., ο οποίος εκτιμήθηκε κατά την κατάσχεση σε 29.803,67 ευρώ. Ο αγρός αυτός είχε δοθεί προς αντικατάσταση ενός αγρού, 17.000 τμ., περίπου, της ίδιας κτηματικής περιφέρειας, που βρίσκονταν στη θέση "Λούνες ή Ζάλα" και συνορεύει ανατολι-

κά με δρόμο, βόρεια με αγρό ιδιοκτησίας Δ.Μ., δυτικά με δρόμο και νότια με αγρούς ιδιοκτησίας Κ.Μ. και Π. (βλ. το με αριθμ. πρωτ. .../29.3.2002 έγγραφο της Δ/σης Τοπογραφικής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λάρισας), που είχε επισφραγεί στον αναδασμό που άρχισε το έτος 1981 και έγινε στην περιφέρεια του αγροκτήματος Κυψ. Λάρισας, ήδη Δήμου Κιλ., ο οποίος κυρώθηκε με την με αριθμ. .../27.3.1995 απόφαση του περιφερειακού διευθυντή Λάρισας, που δημοσιεύθηκε στο με αριθμό .../5.5.1995 ΦΕΚ και στο από 27.3.1995 επίσημο σχεδιάγραμμα της τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας.

Συγκεκριμένα, αντί του πιο πάνω τεμαχίου των 17.000 τμ., το οποίο περιήλθε στον δεύτερο των καθ'ων από κληρονομία του αποβιώσαντος στις 29.10.1978 πατέρα του Β.Ν., την οποία αποδέχθηκε με την υπ αριθμ. .../23.2.1984 πράξη αποδοχής κληρονομιάς του συμβολαιογράφου Β.Ν., που μεταγράφηκε νόμιμα, παραχωρήθηκε με τον αναδασμό στο δεύτερο από τους καθ'ων η ανακοπή το ως άνω περιγραφόμενο 345Α επίδικο τεμάχιο των 16.926 τμ. για την παραχώρηση αυτή εκδόθηκε στο όνομά του ο με αριθμό .../20.7.1998 οριστικός τίτλος κυριότητας της Νομαρχίας Λάρισας, που μεταγράφηκε στις 12.8.1998 στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου στον τόμο ... και αριθμό Έτσι, ο δεύτερος από τους καθ'ων απέκτησε κατά πρωτότυπο μάλιστα τρόπο, την κυριότητα του πιο πάνω 345Α επίδικου ακινήτου, που δημιουργήθηκε με τον αναδασμό. Όμως, μετά από αναγκαστική εκτέλεση που επιστεύτηκε δυνάμει της με αριθμό .../1995 διαταγής πληρωμής του δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών κατακυρώθηκε με την υπ' αριθμ. .../5.2.1997 πράξη του συμβολαιογράφου Ν.Ν., μετά

από πλειστηριασμό που έγινε δυνάμει της υπ' αριθμ. .../19.1.1996 έκθεσης αναγκαστικής κατασχέσεως του δικαστικού επιμελητή Δ.Κ., στο όνομα της ανακόπτουσας, ο ως άνω περιγραφόμενος αγρός των 17.000τ.μ., στη θέση "Λούνες ή Ζάλα", ο οποίος είχε εισφερθεί στον αναδασμό και εκδόθηκε η με αριθμό .../29.1.1997 περιλήψη κατακυρωτικής έκθεσης αγρού του ίδιου συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα στις 5.7.1997 στον τόμο ... και αριθμό ... των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Λάρισας.

Σύμφωνα όμως με όσα προεκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, με τη μεταγραφή του τίτλου κυριότητας (παραχωρητηρίου) του επίδικου ακινήτου του δεύτερου των καθ'ων η ανακοπή, έγινε κατά νόμο αδύνατη η ακύρωση του τίτλου (παραχωρητήριο) με απόφαση του Νομάρχη και η έκδοση νέου τίτλου υπέρ του κυρίου του κτήματος που αναδιανεμήθηκε και η ανακόπτουσα, που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας του ακινήτου αυτού, δικαιούται να απαιτήσει μόνο αποζημίωση από το δεύτερο των καθ'ων η ανακοπή και δεν έχει δικαίωμα διεκδίκησης του νέου κτήματος, κατά ουσιαστική παραδοχή του ισχυρισμού της πρώτης των καθ'ων η ανακοπή ότι η ανακόπτουσα δεν δικαιούται να ασκήσει ανακοπή επικαλούμενη δικαίωμα κυριότητας του επίδικου αγρού, λόγω παρέλευσης τριετίας από τη μεταγραφή του παραχωρητηρίου (12.8.1998) μέχρι την άσκηση της ανακοπής (8.4.2002).

Ο ισχυρισμός δε της ανακόπτουσας ότι δεν γνώριζε ότι είχε γίνει αναδασμός προτείνεται χωρίς καμία νόμιμη ωφέλεια, διότι μετά τη μεταγραφή του οικείου τίτλου, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων που έχουν αποκτηθεί νομίμως, όπως στην προκειμένη περίπτωση, είναι αδιάφορη, κατά την έννοια των διατάξεων που

αναφέρθηκαν στη μείζονα σκέψη, οποιαδήποτε άγνοια ή πλάνη σχετικά με τον αναδασμό του κυρίου του αναδιανεμηθέντος κτήματος, αποκλειόμενης της διεκδίκησης του αναδιανεμηθέντος αγρού (ΑΠ 421/1999 ΕλλΔνη 40,1512). Επομένως, η υπό κρίση ανακοπή είναι ουσιαστικά αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί, για το λόγο ότι παρήλθε από τη μεταγραφή του παραχωρητηρίου του εν λόγω δικαιούχου τριετία μέχρι την άσκηση της ανακοπής και συνεπώς η ανακόπτουσα δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση κατ'εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 22 παρ.3 και 33 παρ.2 του ν. 674/1977.

34/2003

Πρόεδρος: Ιωάννα Κουκουράκη

Δικηγόροι: Ιωαν. Σωτηρίου, Γεωρ. Δόβας

Δικαιοπρακτική απάτη πράττει και ο αγοραστής ακινήτου, ο οποίος με σκοπό να περιποιήσει στον εαυτό του παράνομο περιουσιακό όφελος, διαβεβαιώνει τον πωλητή ψευδώς και γνωρίζοντας την αναλήθεια ή αγνοώντας την, λόγω βαριάς αμέλειας, ότι τούτο έχει πραγματικό ελάττωμα (πχ. μείωση του συντελεστή δόμησης), που μειώνει ουσιαστικά την αξία του πείθοντάς τον, με τις ψευδείς διαβεβαιώσεις, στην πώληση του πράγματος με χαμηλότερο τίμημα.

Από τη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ, που ορίζει ότι ο παράνομος και ζημιώσας άλλον υποχρεούται σε αποζημίωση, προκύπτει ότι η διάταξη ποινικού αδικήματος, ως παράβαση συγκεκριμένης διατάξεως νόμου με την οποία επιβάλλεται κατά του δράστη η προβλεπόμενη κατά περίπτωση ποινή, δημιουργεί αξίωση προς αποζημίωση υπέρ του βλαβέντος. Τα ανωτέρω ισχύουν, ιδίως σε περιπτώσεις που η παραβιασθείσα διάταξη του ποινικού νόμου

σκοπεί στην προστασία των ατομικών συμφερόντων, λόγω του ότι δια της πράξης του δράστη προσβάλλεται δικαίωμα ή αγαθό του παθόντος, όπως στην περίπτωση του εγκλήματος της απάτης, προβλεπόμενου και τιμωρουμένου από το άρθρο 386 ΠΚ (βλ. Καυκά, Ενοχικόν Δίκαιον, αρθρ. 914 παρ.5). Τονίζεται ότι η περίπτωση της δικαιοπρακτικής απάτης, η οποία είναι ευρύτερη από την απάτη του άρθρου 386 ΠΚ, αποτελεί την απάτη που επέρχεται ο δράστης κατά την κατάρτιση της δικαιοπραξίας, με την παράσταση ψευδών γεγονότων που μπορούν να παράγουν επιζήμια για τον απατώμενο αποτελέσματα, στο μέλλον. Επομένως, δικαιοπρακτική απάτη πράττει όποιος επί σκοπώ του να περιποιήσει στον εαυτό του παράνομο περιουσιακό όφελος, διαβεβαιώνει ψευδώς και γνωρίζοντας την αναλήθεια ή αγνοώντας την, λόγω βαριάς αμέλειας, τον πωλητή ακινήτου, ότι τούτο έχει πραγματικό ελάττωμα που μειώνει ουσιαδώς την αξία του (πχ. μείωση του συντελεστή δόμησης στην περιοχή), πείθοντάς τον, δια των ψευδών διαβεβαιώσεων, στην πώληση του πράγματος με χαμηλότερο τίμημα. Στην περίπτωση αυτή ο παρασχών τις ψευδείς διαβεβαιώσεις υποχρεούται σε αποκατάσταση κάθε ζημίας που βρίσκεται σε αιτιώδη, με το ζημιολόγο γεγονός, σύνδεσμο, σύμφωνα με τα άρθρα 297, 298, 330 παρ.1 ΑΚ, η οποία περιλαμβάνει την διαφορά της αξίας την οποία είχε το προς πώληση ακίνητο κατά το χρόνο τον οποίο έλαβαν χώρα οι απαιτές παραστάσεις, καθώς και το διαφυγόν κέρδος (πρβλ. ΑΠ 1749/1995 ΕΕΝ 1997,367, ΕφΘεσ 1165/1993 Αρμ. 1994,28).

Στην προκειμένη περίπτωση, κατόπιν της επιτρεπτής κατ άρθρο 224 ΚΠολΔ διόρθωσης της αγωγής, ο ενάγων, κατ εκτίμηση αυτής, εκθέτει, ότι με το υπ α-

ριθμ. .../15.2.1983 δωρητήριο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Δ.Λ., νομίμως μεταγεγραμμένου στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου, ο πατέρας του Ι.Π. του δώρισε κατά πλήρη κυριότητα τα 62,69 τμ. εξ αδιαιρέτου και κατά ψιλή κυριότητα το 1/2 εξ αδιαιρέτου των 38,55 τμ. εξ αδιαιρέτου, παρακρατήσας υπέρ αυτού και της συζύγου του, την επικαρπία, ενός οικοπέδου που λεπτομερώς περιγράφεται στην αγωγή κατά θέση και όρια, συνολικής έκτασης 281,40 τμ. κειμένου εντός της πόλεως Λάρισας. Ότι τα υπόλοιπα τμ. του ακινήτου αυτού εξ αδιαιρέτου, ανήκουν στον Γ.Π., Ι.Π., Β.Σ. και Ι.Σ. Ότι προκειμένου οι συνιδιοκτήτες του οικοπέδου να ανεγείρουν επ αυτού πολυώροφη οικοδομή με δικές τους δαπάνες, η οποία θα αποτελείτο από υπόγειο, ισόγειο, ημιώροφο, 1ο υπέρ του ισογείου και 2ο, πλήρεις ορόφους και 3ο και 4ο πάνω από το ισόγειο ορόφους σε εσοχή, συνέστησαν οριζόντιες ιδιοκτησίες στη μέλλουσα να ανεγερθεί οικοδομή, δυνάμει της υπ αριθμ. .../16.2.1983 πράξης διανομής της μέλλουσας να ανεγερθεί οικοδομής - σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας, του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου νόμιμα μεταγεγραμμένης. Ότι μεταξύ των αυτοτελών οριζοντίων ιδιοκτησιών που έλαβε ο ενάγων, κατά πλήρη κυριότητα, ήταν και το Γ-1 διαμέρισμα, το οποίο περιήλθε σ' αυτόν ως αέρινη στήλη, θα ανήγειρε αυτός με δικές του δαπάνες, το οποίο θα είχε καθαρή επιφάνεια 166 τμ. και μικτή 184 τμ. και κατά τα λοιπά περιγράφεται λεπτομερώς στην αγωγή. Ότι βάσει οικοδομικών αδειών που εξεδόθησαν στα ονόματα των κυρίων των ορόφων, σύμφωνα με τη διανομή, ανεγέρθηκε το υπόγειο, το ισόγειο, ο ημιώροφος, ο 1ος και ο 2ος υπέρ το ισόγειο όροφος. Ότι στις αρχές του έτους 1998 ο ενάγων

αποφάσισε να πωλήσει την αέρινη στήλη (Γ-1 διαμέρισμα) που ανήκε σ' αυτόν, και έστειλε τον πατέρα του στη Λάρισα να βρει αγοραστή. Ότι ο πρώτος εναγόμενος, εργολάβος οικοδομών, γνώστης των πραγμάτων και της περιοχής, έδειξε ενδιαφέρον, γνωρίζοντας ταυτόχρονα στον πατέρα του ενάγοντα, αλλά και στον ίδιο τηλεφωνικά ότι μειώθηκε ο συντελεστής δόμησης στην περιοχή, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η ανέγερση του Γ-1 διαμερίσματος, στις διαστάσεις που προβλεπόταν στη σύσταση, αλλά και πολύ μικρότερο (καθαρής επιφάνειας μόλις 98,37 τμ.). Οτι με τις απαιτητές αυτές διαβεβαιώσεις του 1ου εναγόμενου και με τη συνεργασία της 2ης, ο ενάγων πώλησε και μεταβίβασε στη τελευταία δύναμη του υπ αριθμ. .../2.7.1998 συμβολαίου του συμβολαιογράφου Α.Π., νόμιμα μεταγεγραμμένου, την αέρινη στήλη που του ανήκε, έναντι τιμήματος 4.000.000 δρχ. Οτι κατόπιν η 2η εναγόμενη ζήτησε και επέτυχε αντίθετα με τα όσα οι εναγόμενοι είχαν παραστήσει ψευδώς στον ενάγοντα, την υπ αριθμ. .../2000 άδεια της πολεοδομίας, για διαμέρισμα του 3ου ορόφου και δώματος, έκτασης συνολικής 184 τ.μ. ο 3ος όροφος και 30 τ.μ. το δώμα. Ότι το διαμέρισμα αυτό ήδη αποπερατώθηκε και πωλήθηκε σε τρίτους. Ότι ο ενάγων στις αρχές του 2001 έλαβε γνώση της σε βάρος του διαπραχθείσας απάτης. Ότι αν δεν είχε μεσολαβήσει η από τους εναγόμενους παράσταση του ψευδούς γεγονότος της μείωσης του συντελεστού δόμησης και ο ενάγων ανέθετε την ανέγερση του διαμερίσματος που προβλεπόταν στη σύσταση σε άλλον, θα ελάμβανε ως αντάλλαγμα το 40% των κτισμάτων, ήτοι ένα διαμέρισμα 73,60 τμ. συνολικής αξίας 17.664.000 δρχ., οπότε αφαιρουμένου του ποσού των 4.000.000 δρχ. που έλαβε ως τίμημα, υπέστη βλάβη 13.664.000

δρχ. ή 40.997,7 ΕΥΡΩ. Με το ιστορικό αυτό ζητά να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι εις ολόκληρον ο καθένας, να του καταβάλλουν, με απόφαση προσωρινά εκτελεσθή, και δια της προσωπικής τους κρατήσεως διάρκειας ενός έτους, το ποσό των 13.664.000 δρχ. ή 40.997,7 ΕΥΡΩ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής και ως την εξόφληση και να καταδικαστούν οι εναγόμενοι στη δικαστική του δαπάνη.

Με αυτό το περιεχόμενο και αίτημα η κρινόμενη αγωγή, για το παραδεκτό της συζητήσεως της οποίας καταβλήθηκε το νόμιμο τέλος δικαστικού ενσήμου με τις υπέρ τρίτων προσαυξήσεις αρμοδίως εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου, κατά την τακτική διαδικασία (άρθρ. 14 παρ.2, 35 και 22 Κ.ΠολΔ) και είναι ορισμένη. Είναι δε νόμιμη, σύμφωνα με τις στην αρχή της παρούσας εκτεθείσες σκέψεις, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 914, 926, 297, 298, 330 πρ.1 του ΑΚ, 908 παρ.1δ, 1047 και 176 Κ.ΠολΔ. πρέπει επομένως, να ερευνηθεί περαιτέρω και ουσίαν.

Οι εναγόμενοι κατά την ενώπιον του ακροατηρίου του Δικαστηρίου τούτου ακροαματική διαδικασία, αλλά και με τις προτάσεις τους αρνήθηκαν την αγωγή.

Από τις καταθέσεις των εξετασθέντων... αποδείχθηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου τούτου τα εξής πραγματικά περιστατικά: Με το υπ' αριθμ .../15.2.1983 δωρητήριο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Δ.Λ., νομίμως μεταγεγραμμένου στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου, ο πατέρας του ενάγοντος Ι.Π. , με την ιδιότητα του διαχειριστή της προικώας περιουσίας της συζύγου του και μητέρας του ενάγοντος, δώρισε σ' αυτόν κατά πλήρη κυριότητα τα 62,69 τ.μ. εξ αδιαιρέτου και κατά φιλή κυριότητα το ½ εξ αδιαιρέτου των 38,55 τ.μ. εξ αδιαιρέτου, παρακρατήσας υπέρ αυτού και της

συζύγου του, την επικαρπία εφ' όρου ζωής, ενός οικοπέδου, συνολικής έκτασης 281,40 τ.μ. κειμένου εντός της πόλεως της Λάρισας, στη γωνία των οδών 28ης Ο. αρ. ... και Μ., το οποίο εικονίζεται στο συνημμένο στο συμβόλαιο αυτό από Μαΐου 1982 τοπογραφικό διάγραμμα του τοπογράφου μηχανικού Α.Σ. υπό στοιχεία Α-Β-Γ-Δ-Α και συνορεύει γύρωθεν, ανατολικά σε πλευρά Α-Δ μήκους 19,80 μ. με ιδιοκτησία Ι.Ε., δυτικά σε πλευρά Β-Γ μήκους 19,80 μ. με την οδό 28ης Ο., βόρεια σε πλευρά Α-Β μήκους 14,15 μ. με την οδό Μ. και νότια σε πλευρά Γ-Δ μήκους 14,15 μ. με ιδιοκτησία Ι.Κ. Τα υπόλοιπα τ.μ. του ακινήτου αυτού εξ αδιαιρέτου, ανήκουν στον Γ.Π., Ι.Π., Β.Σ. και Ι.Σ. Προκειμένου οι συνιδιοκτήτες του οικοπέδου να ανεγείρουν επ αυτού πολυώροφη οικοδομή με δικές τους δαπάνες, η οποία θα αποτελείτο από υπόγειο, ισόγειο, ημιώροφο, 1ο υπέρ το ισόγειο και 2ο, πλήρεις ορόφους και 3ο και 4ο πάνω από το ισόγειο ορόφους σε εσοχή, συνέστησαν, πριν την έναρξη των οικοδομικών ενεργειών, οριζόντιες ιδιοκτησίες, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3741/1929 και των άρθρ. 1002 και 1117 ΑΚ, στην μέλλουσα να ανεγερθεί οικοδομή, δυνάμει της υπ αριθμ. .../16.2.1983 πράξης διανομής της μέλλουσας να ανεγερθεί οικοδομής - σύστασης οριζοντίων ιδιοκτησιών και κανονισμού πολυκατοικίας, του ίδιου ως άνω συμβολαιογράφου, που νόμιμα μεταγράφηκε στο βιβλίο μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου. Μεταξύ των αυτοτελών οριζοντίων ιδιοκτησιών της μέλλουσας οικοδομής, που έλαβε ο ενάγων, κατά πλήρη κυριότητα, ήταν και το Γ-1 διαμέρισμα, αυτοτελής και διρημένη ιδιοκτησία, το οποίο περιήλθε σε αυτόν ως αέρινη στήλη και το οποίο θα ανέγειρε αυτός με δικές του δαπάνες. Το διαμέρισμα αυτό προβλέφθηκε

στην ως άνω σύσταση ότι θα είχε καθαρή επιφάνεια 166 τμ. και μικτή 184 τμ., αναλογία στην επιφάνεια των κοινοχρήστων της πολυκατοικίας 18,00 τμ., καθαρό όγκο 514,60 τμ., αναλογία όγκου κοινοχρήστων 55,80 κμ., μικτό όγκο 570,40 κμ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας σε όλο το οικόπεδο 222,80%ο εξ αδιαιρέτου.

Κατόπιν της από 1.11.1982 αιτήσεως της Χ. συζ. Ι.Π., εξεδόθη από το Πολεοδομικό Γραφείο της Νομαρχίας Λάρισας, η υπ αριθμ. 544 άδεια οικοδομής του υπογείου, ισογείου, ημιώροφου και 1ου ορόφου, της οικοδομής που επρόκειτο να ανεγερθεί στο οικόπεδο αυτό. Κατόπιν, μετά από την από 12ου 1989 αίτηση του Ι.Σ. εκδόθηκε η υπ αριθμ. 498/15.11.1990 οικοδομική άδεια προσθήκης υπέρ του ισογείου ορόφου, στην πολυκατοικία αυτή. Πράγματι δε ανοικοδομήθηκε ο 2ος αυτός όροφος, ο οποίος αποτελείται από ένα διαμέρισμα που φέρει τα στοιχεία Β-1, καθαρής επιφάνειας 166τμ. και μικτής 184τμ.

Στις αρχές του έτους 1998 ο ενάγων αποφάσισε να πωλήσει την αέρινη στήλη (Γ-1 διαμέρισμα) που ανήκε σ' αυτόν, και έστειλε τον πατέρα του στη Λάρισα να βρει αγοραστή, καθ όσον ήδη από ετών ήταν οικογενειακώς εγκατεστημένος στην Αθήνα. Ο 1ος εναγόμενος, εργολάβος οικοδομών, γνώστης των πραγμάτων και της περιοχής, καθ όσον διατηρεί το γραφείο του σε μισθωμένο κατάστημα του ισσογείου της οικοδομής αυτής, έδειξε ενδιαφέρον, γνωρίζοντας ταυτόχρονα στον πατέρα του ενάγοντα, αλλά και στον ίδιο τηλεφωνικά, ότι μειώθηκε ο συντελεστής δόμησης στην περιοχή, από 3 σε 2,4, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η ανέγερση του Γ-1 διαμερίσματος στις διαστάσεις που προβλέπονταν στη σύσταση, αλλά πολύ μικρότερο (καθαρής επιφάνειας μόλις 98,37 τμ. και μικτής 116,37

τιμ.), ενώ ταυτόχρονα του κατέστησε γνωστό ότι δεν επιτρεπόταν πλέον η ανέγερση του 4ου πάνω από το ισόγειο ορόφου. Κατόπιν αυτών ο ενάγων πώλησε και μεταβίβασε στην 2η εναγόμενη δύναμη του υπ αριθμ. .../2.7.1998 συμβολαίου του συμβολαιογράφου Α.Π., νόμιμα μεταγεγραμμένου, στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου, την αέρινη στήλη που του ανήκε, δηλαδή το επιτρεπόμενο να ανεγερθεί στο μέλλον διαμέρισμα, καθαρής επιφάνειας 98,37 τμ. και μικτής 116,37 τμ., έναντι τιμήματος 4.000.000 δρχ., το οποίο η δεύτερη εναγόμενη κατέβαλε στον πατέρα του ενάγοντος, ως πληρεξούσιο του πωλητή, κατά την υπογραφή του συμβολαίου. Αποδεικνύεται ότι η αρχική άδεια οικοδομής του υπογείου, ισογείου, ημιωρόφου και 1ου ορόφου της οικοδομής αυτής, είχε εκδοθεί όσο ακόμα ήταν σε ισχύ το Ν.Δ. 8/9.6.1973 “περί γενικού οικοδομικού κανονισμού”, ο δε συντελεστής δόμησης στην περιοχή ανέρχονταν σε 3. Όταν εξεδόθη η άδεια οικοδομής του 2ου υπέρ του ισογείου ορόφου, ίσχυε ήδη ο ν. 1577/1985 “Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός”, με την εφαρμογή του οποίου δεν μεταφέρθηκε ο συντελεστής δόμησης στην περιοχή. Κατόπιν με τις εγκρίσεις της πολεοδομικής μελέτης αναθεώρησης του ρυμοτομικού σχεδίου της Λάρισας και τις υπ αριθμ. 1668/28.3.1988, 811/17.2.1989 και 5657/20.7.1989 αποφάσεις του Νομάρχη Λάρισας, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στα ΦΕΚ (τεύχος Δ 348/1988, 183/1989 και 550/1989), μειώθηκε ο συντελεστής δόμησης στη συγκεκριμένη περιοχή από 3 σε 2,4. Η μείωση αυτή στο συντελεστή δόμησης αφορούσε και την προκειμένη οικοδομή, καθ’ όσον κατά τη μεταβίβαση της επίδικης αέρινης στήλης στη 2η εναγόμενη, δεν είχε εκδοθεί άδεια οικοδομής του

3ου υπέρ του ισογείου ορόφου και δεν επρόκειτο κατά την έννοια αυτή για ημιτελή οικοδομή.

Στις 3.12.1998, όταν εισήχθη ο ν. 2664/1998 “Εθνικό Κτηματολόγιο και άλλες διατάξεις”, επαναφέρθηκε σε ισχύ (με το άρθρο 33 του νόμου αυτού), η παράγραφος 5 του άρθρ. 23 του ν. 1577/1985 του “Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού”, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση προσθήκης ορόφου, εφαρμόζεται ο ισχύων κατά την έκδοση της αρχικής οικοδομικής άδειας, συντελεστής δόμησης. Έτσι, από την 3.12.1998, για την προκειμένη περίπτωση προσθήκης ορόφου, επανήλθε ο συντελεστής δόμησης στο 3 (όπως είχε όταν εξεδόθη η άδεια οικοδομής του ισογείου), ενώ μέχρι τότε και από τη δημοσίευση των ως άνω αποφάσεων του Νομάρχη, ο συντελεστής δόμησης ανέρχονταν σε 2,4. Ήδη δε με την εισαγωγή του ν. 2831/2000 (άρθρ. 20 παρ.5α), την 13.6.2000, καταργήθηκε η παρ.5 του άρθρ. 23 του ν. 1577/1985 και σε περίπτωση προσθήκης ορόφου σε περιοχή που μειώθηκε ο συντελεστής δόμησης, όπως η προκειμένη, γίνεται υπολογισμός της νέας επιτρεπόμενης επιφάνειας (ο μειωμένος συντελεστής προσαυξάνεται κατά τη διαφορά των δύο συντελεστών, πολλαπλασιαζόμενη επί το ποσοστό του παλιού συντελεστή που είχε χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή νόμιμου κτίσματος).

Επομένως, κατά τη μεταβίβαση της αέρινης στήλης από τον ενάγοντα στη δεύτερη εναγόμενη (την 2.7.1998), αλλά και πριν από το χρονικό αυτό σημείο, κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων μεταξύ των διαδίκων, αποδεικνύεται ότι οι εναγόμενοι δεν παρέστησαν στον ενάγοντα ψευδή γεγονότα ως αληθινά, υπό την έννοια που εκτίθεται στη μείζονα σκέψη της παρούσας, καθ’ όσον πράγματι κατά τη σύνταξη του συμβολαίου πώληση και με-

ταβίβασης, είχε μειωθεί ο συντελεστής δόμησης στην περιοχή και το γεγονός αυτό επηρέαζε την ανέγερση του 3ου ορόφου της επίδικης οικοδομής. Την επιγενομένη δε αύξηση του συντελεστή δόμησης με την επαναφορά σε ισχύ της παρ.5 του άρθρ. 23 του ν. 1577/1985, ουδείς των συμβαλλομένων γνώριζε, ούτε μπορούσε να προβλέψει. Μετά την κατά τα άνω αύξηση του συντελεστή δόμησης, η 2η εναγόμενη ζήτησε με την από 9.12.1998 αίτησή της και πέτυχε την έκδοση της υπ αριθμ. 24/25.1.2000 άδειας οικοδομήσεως της πολεοδομίας Λάρισας, για διαμέρισμα του 3ου ορόφου και δώματος, συνολικής έκτασης 184 τμ., ο 3ος όροφος και 30 τμ. το δώμα. Νομίμως επομένως, η 2η εναγόμενη ωφελήθηκε την στο μεταξύ γενόμενη κατά τα άνω, αύξηση του συντελεστή δόμησης, καθ όσον πωλήθηκε ολόκληρος ο 3ος όροφος της οικοδομής ως αέρινη στήλη, μαζί με το ποσοστό του συνιδιοκτησίας επί του οικοπέδου.

Εξάλλου, αποδεικνύεται ότι πριν τη σύνταξη του ως άνω συμβολαίου πώλησης και μεταβίβασης, ο πατέρας του ενάγοντος - πληρεξουσίου του και μάρτυρας αποδείξεως στην παρούσα δίκη, είχε πληροφορηθεί ο ίδιος από την αρμόδια πολεοδομία, κατόπιν τηλεφωνικής κλήσης, ότι είχε μειωθεί ο συντελεστής δόμησης στην περιοχή, γεγονός που είχε επιβεβαιώσει και από άλλες πηγές, όπως ο ίδιος κατέθεσε. Εξάλλου, ακόμα και στην περίπτωση που ήθελε υποτεθεί ότι η μείωση του συντελεστή δόμησης, δεν αφορούσε τη συγκεκριμένη οικοδομή, επομένως οι εναγόμενοι πράγματι παρέστησαν στον ενάγοντα ψευδές γεγονός ως αληθινό, δεν αποδεικνύεται ότι γνώριζαν το ψευδές του γεγονότος ή ότι υπαίτια το αγνοούσαν. Τούτο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι ούτε η συντάξασα τη μελέτη για την άδεια της οικοδομής του 3ου ορόφου

αρχιτέκτονας, γνώριζε κατά την πώληση και μεταβίβαση, ότι πιθανώς η μείωση του συντελεστή δόμησης να μην αφορούσε τη συγκεκριμένη οικοδομή. Από το μείζον στο έλασσον, αφού το γεγονός αυτό δεν γνώριζε η αρχιτέκτονας (η οποία κατέθεσε ως μάρτυς ενώπιον του ακροατηρίου) η οποία είχε ειδικές γνώσεις επιστήμης και τέχνης, δεν ήταν δυνατό αυτό να το γνωρίζουν οι συμβαλλόμενοι. Το γεγονός αυτό, ότι δηλαδή δεν γνώριζαν ούτε θα μπορούσαν να γνωρίζουν οι εναγόμενοι κατά τη σύνταξη του συμβολαίου ότι πιθανώς η μείωση του συντελεστή δόμησης να μην αφορούσε το συγκεκριμένο ακίνητο, ενισχύεται και από το γεγονός ότι στο συμβόλαιο αυτό αναφέρθηκε ρητά ότι η υπό μεταβίβαση αέρινη στήλη δεν μπορούσε να οικοδομηθεί σύμφωνα με τη σύσταση οριζοντίων ιδιοκτησιών, καθόσον κατά τη σύνταξη του συμβολαίου είχε μειωθεί ο συντελεστής δόμησης σε 2,4 και ήδη δεν επιτρεπόταν η ανέγερση 4ου υπέρ το ισόγειο ορόφου (σελ. 6-7 του συμβολαίου αυτού).

Αποδεικνύεται περαιτέρω ότι το διαμέρισμα αυτό ήδη αποπερατώθηκε, σύμφωνα με την εκδοθείσα για αυτό άδεια οικοδόμησης και πωλήθηκε και μεταβιβάστηκε σε τρίτους, στον Χ.Κ. και τη σύζυγο του Χ., δυνάμει του υπ' αριθμ. .../9.5.2000 συμβολαίου του συμβολαιογράφου Α.Π., νομίμως μεταγραφμένου στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου, έναντι 32.613.273 δρχ. Σημειώνεται ότι και στο συμβόλαιο αυτό επαναλαμβάνεται στη σελίδα 5 του συμβολαίου (στ. 16 και επ.), ότι το οροφοδιαμέρισμα του 3ου ορόφου της επίδικης οικοδομής επρόκειτο να έχει καθαρή επιφάνεια 98,37 τμ. και μικτή 116,37 τμ. (λόγω της μείωσης του συντελεστή δόμησης), όμως βάσει της παρ.5 του άρθρ. 23 του Γ.Ο.Κ, σε συνδυασμό με το άρθρ. 33 του ν. 2264/1998, επιπρά-

πηκε πλέον η κάλυψη του 3ου υπέρ το ι-σόγειο ορόφου. Η επανάληψη στο συμβόλαιο αυτό, που έγινε πολύ πριν την άσκηση της αγωγής, της αναφοράς στο νομικό καθεστώς που διέπει το συντελεστή δόμησης στην περιοχή, ενισχύει το γεγονός ότι κατά την πώληση και μεταβίβαση του επιδικίου από τον ενάγοντα στη 2η εναγομένη, τόσο οι συμβαλλόμενοι, όσο και ο 1ος εναγόμενος, είχαν την πεποίθηση ότι η μείωση του συντελεστή δόμησης αφορούσε και την επίδικη περίπτωση, επομένως οι εναγόμενοι δεν εξαπάτησαν τον ενάγοντα.

Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι δεν αποδεικνύονται ως αληθινά τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά που στηρίζουν τους αγωγικούς ισχυρισμούς, επομένως πρέπει η αγωγή να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη.

492/2003 (Ασφ. μέτρα)

Πρόεδρος: Ηλίας Αγγελόπουλος

Δικηγόροι: Γεωρ. Καραμανές, Διαμαντής Παπανικολάου

Άτυπη σύμβαση μεταβίβασης αυτοκινήτου, κτηθέντος με χρηματοδοτική μίσθωση. Αγωγή καταδίκης σε δήλωση βούλησης, λόγω άρνησης του πωλητή να συμπράξει στη τυπική μεταβίβαση του αυτοκινήτου. Ασφαλιστικά μέτρα απαγόρευσης μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης του αυτοκινήτου.

Με την υπό κρίση αίτηση οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι ο καθ ου η αίτηση είναι κύριος νομεύς και κάτοχος του υπ αριθμ. ΡΝΜ ... ΔΧ φορτηγού αυτοκινήτου εργοστασίου κατασκευής Βόλβο, τύπου F12 με αριθμούς α) πλαισίου ... και β) κινητήρα ..., έτους κατασκευής 1992 μετά Τρέυλέρ (ρυμούλκας) μάρκας KRONE, τύπου ... με αριθμό πλαισίου ... έτους κατασκευής 1991. Του αυτο-

κινήτου αυτού απέκτησε αρχικώς τη χρήση μόνο με βάση σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης Leasing την οποία συνήψε με την ΑΕ με την επωνυμία "Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Εργασίας ΑΕ", μετά τη λήξη της οποίας και κατά σχετικό όρο αυτής απέκτησε την κυριότητα περί τα τέλη Ιουνίου 2002. Ότι την 15.2.2000, πριν δηλαδή τη λήξη της ανωτέρω συμβάσεως, συμφώνησαν με τον καθ ου να τους μεταβιβάσει λόγω πωλήσεως το 50% (από 25% στον καθένα) του ανωτέρω αυτοκινήτου με την άδεια. Ότι για το λόγο αυτό κατέβαλαν στον καθ ου το συμφωνηθέν τίμημα. Συγκεκριμένα την 21.11.2000 κατέβαλαν 5.200.000 δρχ., την 2.2.2001 κατέβαλαν 2.300.0000 δρχ. και τέλος ανέλαβαν την υποχρέωση καταβολής για λογαριασμό του καθ ου η αίτηση του ημίσεως του ποσού των οφειλομένων από αυτόν, κατά το χρόνο της σύναψης της συμφωνίας, προς την εταιρία Leasing υπολοίπων είκοσι δύο δόσεων μισθωμάτων εκ δραχμών 207.046 έκαστης και συνολικά 4.140.920. Συμφώνησαν επίσης ότι το αυτοκίνητο θα ετίθετο αμέσως στη διάθεση της μεταφορικής εταιρίας που διατηρούν οι αιτούντες στη Λάρισα, η οποία και θα παρείχε κάθε αναγκαία υποστήριξη προς εκμετάλλευσή του και δη την ανεύρεση και εκμετάλλευση δρομολογίων με οδηγό τον ίδιο τον καθ ου, όπως και έγινε, η δε εκμετάλλευση αυτού μέχρι την οριστική μεταβίβαση του αναφερόμενου μεριδίου στους αιτούντες, θα εγένετο από κοινού με τους αιτούντες, υπό μορφή αφανούς εταιρίας με εμφανή εταίρο τον καθ ου η αίτηση με χρήση νταλίκας των αιτούντων, όπως και έγινε μέχρι τον Αύγουστο του 2002. Και ενώ οι αιτούντες κατέβαλαν στον καθ ου η αίτηση το τίμημα που συμφωνήθηκε, ο τελευταίος αρνείται να συμπράξει στη διαδικασία μεταβίβασης στους αιτούντες της κυριότητας

του 50% του αυτοκινήτου. Με αγωγή τους οι αιτούντες κατά του καθ ου η αίτηση, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, ζητούν να υποχρεωθεί η δήλωση βουλήσεως ενώπιον της αρμόδιας διεύθυνσης συγκοινωνιών και επικουρικά σε καταβολή στον καθένα 26.412,33 Ευρώ, ως αποζημίωση, όπως αναλυτικότερα εκθέτουν στην αγωγή από τη ζημία που υπέστησαν από τη μη εκπλήρωση της παροχής από υπαιτιότητα του καθ ου η αίτηση. Επικαλούμενοι (οι αιτούντες) περαιτέρω επείγουσα περίπτωση και επικείμενο κίνδυνο, ζητούν να διαταχθεί η δικαστική μεσεγγύηση του αυτοκινήτου ή να απαγορευθεί σ' αυτόν κάθε μεταβολή της πραγματικής και νομικής κατάστασης του αυτοκινήτου και της άδειας κυκλοφορίας. Η αίτηση αρμοδίως φέρεται να συζητηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρ. 686 επ. ΚΠολΔ) και είναι νόμιμη. Στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 686επ., 692, 725 ΚΠολΔ και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ ουσίαν.

Από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων ... πιθανολογήθηκαν τα αναφερόμενα ανωτέρω στην αίτηση πραγματικά περιστατικά όσον αφορά κυρίως τη συμφωνία περί πώλησεως του αυτοκινήτου και το τίμημα, καθώς και της αρνήσεως του καθ ου η αίτηση να εκπληρώσει την παροχή του. Μέχρι δε την τελεσιδικία της αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί επί της ανωτέρω αγωγής, υπάρχει κίνδυνος να μεταβιασθεί περαιτέρω το ανωτέρω αυτοκίνητο και ως εκ τούτου κίνδυνος ματαιώσεως της ικανοποίησης της απαιτήσεως των αιτούντων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αιτούντες με παρόμοια αίτηση και με τα ίδια πραγματικά και νομικά περιστατικά είχαν ζητήσει τη συντηρητική κατάσταση του αυτοκινήτου, εκδόθηκε δε η υπ αριθμ. 3420/2002 από-

φαση του Δικαστηρίου τούτου με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση για έλλειψη επικείμενου κινδύνου. Ήδη πιθανολογείται εκποίηση του αυτοκινήτου και επομένως η επείγουσα περίπτωση και ο επικείμενος κίνδυνος προς αποτροπή του οποίου πρέπει να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα και δεν δεσμεύεται το παρόν Δικαστήριο από το προσωρινό δεδικασμένο της ανωτέρω απόφασης (βλ. ΜΠρΑθ 12494/75 ΝοΒ 24,334).

Κατ ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση ως και κατ ουσίαν βάσιμη και να διαταχθεί το αιτούμενο από τους αιτούντες μέτρο της μη μεταβολής της πραγματικής και νομικής καταστάσεως του ανωτέρω αυτοκινήτου με την άδεια κυκλοφορίας αυτού μέχρις εκδόσεως τελεσιδικίου αποφάσεως επί της αγωγής που οι αιτούντες έχουν ασκήσει κατά του καθ ου η αίτηση.

575/2003 (Ασφ. μέτρα)

Πρόεδρος: Χαΐδω Μπάρτζια
Δικηγόροι: Δημοσθ. Γούλας - Γεωρ. Χατζνευθυμίου, Ανδρ. Χατζηλάκος

Νόμιμη η αίτηση διόρθωσης αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, λόγω γραφικών ή λογιστικών σφαλμάτων από πρόδηλη παραδρομή, κατά την ίδια διαδικασία από το εκδόν την απόφαση Δικαστήριο.

Η απόφαση περί διόρθωσης της τιμής της πρώτης προσφοράς του κατασχεμένου ακινήτου παράγει προσωρινό δεδικασμένο και εμποδίζει τον καθορισμό άλλης τιμής πρώτης προσφοράς.

Μη δυνατή η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της εν λόγω απόφασης, έστω και αν συντρέχουν οι όροι των 696 και 698 ΚΠολΔ, διότι στη ιδιώνυμη ανακοπή του 954 παρ.4 δεν λαμβάνονται ασφαλιστικά αλλά ρυθμιστικά μέτρα της εκτέλεσης με

την, κατά παραπομπή, διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Επιβολή πρόσθετων μέτρων δημοσίευσης της κατασχέτηρας περίληψης, πέραν του τόπου εκτέλεσης και στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη προς το σκοπό συμμετοχής στον πλειστηριασμό περισσότερων πλειοδοτών, εν όψει της οικονομικής και εμπορικής αξίας του εκπλειστηριαζόμενου .

Η διάταξη περί καταχρηστικής άσκησης (281) δεν έχει εφαρμογή στα δικαιώματα του δικονομικού δικαίου

Από το γράμμα του άρθρου 954 παρ.4 εδ. β ΚΠολΔ, ως έχει μετά την αντικατάσταση του με το άρθρο 4 παρ. 7β του ν. 2298/1995 που ορίζει ότι "...Μπορεί επίσης να επιβάλλει πρόσθετα μέτρα δημοσιότητας πέρα από αυτά που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 960...", προκύπτει ότι η επανάληψη των γνωστοποιήσεων και οι συμπληρωματικές δημοσιεύσεις συνδυάζονται με την διόρθωση του περιεχομένου της εκθέσεως καταθέσεως, της οποίας αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα (βλ. Βασ. Μπρακατσούλας, ασφ. μέτρα, έκδ. 2000 σελ. 630 και 632, όπου και παραπομπή στη νομολογία). Όμως ο δια της επαναλήψεως των γνωστοποιήσεων και των συμπληρωματικών δημοσιεύσεων επιδιωκόμενος κατά τα ανωτέρω σκοπός οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όλα αυτά είναι δυνατόν να διαταχθούν και αυτοτελώς, ανεξαρτήτως της διορθώσεως της εκθέσεως κατασχέσεως [βλ. Ι. Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτέλεσις, Έκδοση Β΄ - Ανατύπωση, Τόμος Δεύτερος κάτω από το άρθρο 961 ΚΠολΔ, σελ. 853, το οποίο καταργήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 12 του ν.2298/1995, γιατί εντάχθηκε στο άρθρο 954 του ίδιου Κώδικα (Β. Βαρθακοκοίλη ΚΠολΔ, κάτω από το άρθρο 954, παρ. 18, σελ. 713)].

Περαιτέρω επί των αποφάσεων που

εκδίδονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων εφαρμόζονται τα άρθρα 315 επ. με τα οποία επιτρέπεται υπό όρους η διόρθωση των εκ προδήλου παραδρομής του Δικαστηρίου ή των διαδικών προελθόντων γραφικών ή λογιστικών λαθών ή των ελλειπών διατυπώσεων που υπάρχουν στο διατακτικό. Η αίτηση διορθώσεως εισάγεται στο εκδόν την απόφαση Δικαστήριο και εκδικάζεται κατά την αυτή διαδικασία, κατά την οποία εκδικάσθηκε η αρχική αίτηση, καλούμενου του αντιδίκου του αιτούντος την διόρθωση δίχως να απαιτείται να τηρηθεί η προθεσμία του άρθρου 318 ΚΠολΔ (βλ. Παρμ. Τζίφρα, Ασφ. Μέτρα, έκδ. 1985, σελ 64).

Στην προκειμένη περίπτωση με την υπό κρίση ανακοπή ιστορείται ότι η καθ' ης η ανακοπή επισπεύδει κατά της ανακόπουσας (οφειλέτιδας) αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της ακίνητης περιουσίας της δυνάμει της υπ αριθμ. .../16.10.2002 εκθέσεως κατασχέσεως της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Α.Π.-Α. σε συνδυασμό με την υπ αριθμ. .../19.12.2002 περίληψη κατασχέτηρας έκθεσης ακίνητης περιουσίας της ίδιας δικαστικής επιμελήτριας. Ότι ο πλειστηριασμός των κατασχεθέντων (ακινήτου και μηχανολογικού εξοπλισμού) ορίσθηκε για τις 26 Φεβρουαρίου 2003. Ότι η ανακόπουσα - οφειλέτης άσκησε άλλη ανακοπή με την οποία ζήτησε τη διόρθωση της ένδικης εκθέσεως κατασχέσεως ως προς την εκτίμηση της αξίας των κατασχεθέντων και την τιμή της πρώτης προσφοράς και εκδόθηκε η υπ αριθμ. 3178/2002 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία η αξία 1) του κατασχεθέντος ακινήτου (οικοπέδου με τα επ αυτού κτίσματα) καθορίσθηκε σε 2.832.892 Ευρώ και 2) του μηχανολογικού εξοπλισμού που αναφέρεται σ' αυτή με λεπτομέρεια και ειδικότερα α) του υπ

αριθμ. 1 καθορίσθηκε σε 20.000 Ευρώ, β) του υπ αριθμ. 2 σε 3.200 Ευρώ, γ) του υπ αριθμ. 3 σε 1.300 Ευρώ η κάθε μία και συνολικά σε 2.600 Ευρώ, δ) του υπ αριθμ. 4 σε 1600 Ευρώ, ε) του υπ αριθμ. 5 σε 1300 Ευρώ, στ) του υπ αριθμ. 6 σε 1300 Ευρώ, ζ) του υπ αριθμ. 7 σε 2000 Ευρώ, η) του υπ αριθμ. 8 σε 2500 Ευρώ, θ) του υπ αριθμ. 9 σε 2500 Ευρώ, ι) του υπ αριθμ. 10 σε 2500 Ευρώ, ια) του υπ αριθμ. 11 σε 1600 Ευρώ, ιβ) του υπ αριθμ. 12 σε 3000 Ευρώ, του υπ αριθμ. 17 σε 2800 Ευρώ, ενώ για τα υπ αριθμ. 13, 14, 15 και 16 αντικείμενα του μηχανολογικού εξοπλισμού η αξία και η τιμή της πρώτης προσφοράς παρέμεινε όπως είχε στην κατασχετήρια έκθεση. Ότι η συνολική αξία των παραπάνω αντικειμένων του μηχανολογικού εξοπλισμού που διορθώθηκαν, από λογιστικό λάθος και προφανή παραδρομή στη σύνταξη της ως άνω απόφασης ορίσθηκε σε 47.200 Ευρώ και η τιμή της πρώτης προσφοράς σε 23.600 Ευρώ, ενώ αθροισόμενη ορθώς η συνολική τους αξία ανέρχεται σε 48.200 Ευρώ και η τιμή της πρώτης προσφοράς σε 24.100 Ευρώ. Ότι και στην ως άνω υπ αριθμ. .../19.12.2002 πρώτη επαναληπτική περίληψη κατασχετήριας έκθεσης επίσης αναφέρεται εσφαλμένως η συνολική αξία των ως άνω υπ αριθμ. 1 έως 12 και του υπ αριθμ. 17 αντικειμένων του μηχανολογικού εξοπλισμού σε 47.200 Ευρώ αντί του ορθού 24.100 Ευρώ, με συνέπεια μετά τον υπολογισμό και της αξίας των υπ αριθμ. 12 έως και 16 αντικειμένων του μηχανολογικού εξοπλισμού, των οποίων η αξία δεν διορθώθηκε, τελικά να αναφέρεται εσφαλμένα στην περίληψη η συνολική αξία αυτού (μηχανολογικού εξοπλισμού) σε 59.600 Ευρώ, αντί του ορθού σε 60.600 Ευρώ και η τιμή πρώτης προσφοράς σε 29800 Ευρώ, αντί του ορθού σε 30300 Ευρώ. Κατόπιν τούτων ζητεί, κατ

ορθή εκτίμηση του δικογράφου της αιτήσεως, να διορθωθεί η ως άνω υπ αριθμ. 3178/2002 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου στα πιο πάνω αναφερόμενα σημεία τόσο στο σκεπτικό όσο και στο διατακτικό της και ακολούθως προκειμένου να μην υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ της υπ αριθμ. 3178/2002 απόφασης μετά τη διόρθωσή της και της ως άνω περιλήψεως κατασχετήριας έκθεσης να διορθωθεί και αυτή στα αντίστοιχα ποσά.

Περαιτέρω, η αιτούσα παραδεκτά σωρεύει στο αυτό δικόγραφο και ανακοπή του άρθρου 954 παρ.4 ΚΠολΔ, (άρθρο 218 ΚΠολΔ), με την οποία ζητεί α) να γίνει (νέα) διόρθωση της εκθέσεως κατασχεσεως όσον αφορά την τιμή της πρώτης προσφοράς της εκπλειστηριαζόμενης ακίνητης περιουσίας της στα δύο τρίτα (2/3) διότι, όπως ισχυρίζεται, ο καθορισμός της τιμής πρώτης προσφοράς στα 2/3 της αξίας, ιδιαίτερος του οικοπέδου, θα αποτρέψει πιθανές συμπαιγνίες για τον εκπλειστηριασμό του ακινήτου με τιμή πρώτης προσφοράς το ήμισυ αυτού και β) ζητεί, για όσους λόγους αναφέρονται στην υπό κρίση ανακοπή, να επιβληθούν με την παρούσα πρόσθετες δημοσιεύσεις σε εφημερίδες της Αθήνας και της Θεσ/κης, προκειμένου να συμμετέχουν στον πλειστηριασμό περισσότεροι πλειοδότες ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερο εκπλειστηρίασμα.

Με τέτοιο περιεχόμενο και αίτημα η υπόθεση αρμοδίως εισάγεται να συζητηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, κατά την προκείμενη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (686επ. ΚΠολΔ) και όσον αφορά την αίτηση διορθώσεως της υπ αριθμ. 3178/2002 αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου που εκδόθηκε κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ. ΚΠολΔ και το αίτημα της ανακοπής για την επιβολή προσθέτων μέτρων δημοσιότητας είναι νόμιμη στηριζόμενη στις διατάξεις που α-

ναφέρονται στην αρχή αυτής της σκέψης.

Όσον αφορά όμως την αιτούμενη διόρθωση της τιμής της πρώτης προσφοράς της εκπλειστηριαζόμενης ακίνητης περιουσίας της από το ήμισυ της αξίας τους στα δύο τρίτα (2/3) αυτής η ανακοπή κρίνεται απορριπτέα ως απαράδεκτη. Και τούτο, γιατί κι αν ακόμη υποθεθεί αληθινός ο ως άνω ισχυρισμός της ανακόπτουσας (περί αποτροπής πιθανών συμπαιγνιών με τον εκπλειστηριασμό του ακινήτου με την αιτούμενη τιμή πρώτης προσφοράς), ο εκ νέου καθορισμός της τιμής της πρώτης προσφοράς του κατασχεμένου ακινήτου κατά τα ιστορούμενα στην ανακοπή εμποδίζεται από το κατ άρθρο 695 ΚΠολΔ προσωρινό δεδικασμένο που πηγάζει από την προαναφερόμενη υπ αριθ. 3178/2002 απόφαση, που ήδη έχει διορθώσει την τιμή πρώτης προσφοράς (για την έννοια του προσωρινού δεδικασμένου αντί για άλλον βλ. Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ, στο άρθρο 695, αρ. 2 και 18, όπου και λοιπές παραπομπές). Εφόσον ήδη με δικαστική απόφαση διορθώθηκε η τιμή της πρώτης προσφοράς, προκύπτει προσωρινό δεδικασμένο που αναπτύσσει δεσμευτικότητα για το ήδη κριθέν ζήτημα της αξίας και εμποδίζει τον καθορισμό άλλης τιμής πρώτης προσφοράς (πρβλ. ΜΠρΠειρ 133/1989 Δίκη 20,592). Κι αν πάλι ήθελε εκτιμηθεί ότι με την υπό κρίση αίτηση εισάγεται σιωπηρά αίτημα ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της παραπάνω αποφάσεως κατ άρθρο 696 παρ.3 ΚΠολΔ, και πάλι δεν θα ήταν νομικά δυνατή μια τέτοια ανάκληση ή μεταρρύθμιση, διότι η απόφαση που εκδίδεται επί της ιδιώνυμης ανακοπής του άρθρου 954 παρ.4 είτε δέχεται την ανακοπή είτε την απορρίπτει, δεν υπόκειται σε ανάκληση, έστω κι αν συντρέχουν οι όροι των άρθρων 696 έως 698 ΚΠολΔ, διότι δεν λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα, αλλά ρυθμιστικά μέτρα

της εκτελέσεως. Απλώς κατά την εκδίκασή της τηρήθηκε κατά παραπομπή η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, όπως λ.χ. και στην περίπτωση του άρθρου 912 και 938 ΚΠολΔ, ενώ η διάταξη του άρθρου 696 ΚΠολΔ δεν προσιδιάζει στη φύση και το σκοπό του ρυθμιστικού αυτού μέτρου (ΜΠρΠειρ 133/1989, ο.π. ΜΠρΠειρ 2882/1977 Δίκη 9,341, Βεβεσσός Δίκη 2,530, Μωράτης ΝΔ 33,324, βλ. και Π.Τζίφρας Ασφ.Μ σελ. 518, ΜΠρΘεσ 4070/1991 Δίκη 23,542, ΜΠρΑθ 6672/1987 Δίκη 20,97, ΜΠρΑθ 3068/1982 Δίκη 13,352, ΜΠρΑθ 13843/1973 ΕΕΝ 1974,121, πρβλ. ΑΠ 455/1971 ΝοΒ 19,1244 - βλ. όμως και Μπρίνια, Αναγκ. Εκτ. Στο άρθρο 961 παρ. 326 ΙΙΙ που χωρίς αιτιολογία εκφράζει την άποψή του ότι δεν πρέπει να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου 696 ΚΠολΔ). Πρέπει, επομένως, κατά το μέρος που κρίθηκε νόμιμη να ερευνηθεί περαιτέρω από ουσιαστική άποψη.

Από τις ένορκες καταθέσεις ... πιθανολογήθηκαν τα ακόλουθα: Η καθ ης η ανακοπή επισπεύδει κατά της ανακόπτουσας (οφειλέτιδας) αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της ακίνητης περιουσίας της τελευταίας, δυνάμει της υπ αριθμ. .../16.10.2002 εκθέσεως κατασχέσεως της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Α.Π.- Α. σε συνδυασμό με την υπ' αριθμ. 717/19.12.2002 περίληψη κατασχετήριας έκθεσης ακίνητης περιουσίας της ίδιας δικαστικής επιμελήτριας. Ο πλειστηριασμός του κατασχεθέντος ακινήτου ορίστηκε για τις 26 Φεβρουαρίου 2003. Η ανακόπτουσα-οφειλέτης προηγουμένως είχε ασκήσει άλλη ανακοπή (με αριθμό καταθέσεως δικογράφου 3351/2002), με την οποία ζητούσε τη διόρθωση της ένδικης εκθέσεως κατασχέσεως ως προς την εκτίμηση της αξίας των κατασχεθέντων και την τιμή της πρώ-

της προσφοράς. Επί της ανακοπής εκείνης εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 3178/2002 απόφαση του Δικαστηρίου αυτού, με την οποία η αξία 1) του κατασχεθέντος ακινήτου (οικοπέδου με τα επ' αυτού κτίσματα) καθορίστηκε σε 2.832.892 Ευρώ και 2) του μηχανολογικού εξοπλισμού που αναφέρεται σ' αυτή και στην ανακοπή ειδικότερα α) του υπ' αριθμ. 1 καθορίστηκε σε 20000 Ευρώ, β) του υπ' αριθμ. 2 σε 3200 Ευρώ, γ) του υπ' αριθμ. 3 σε 1300 Ευρώ η κάθε μία και συνολικά σε 2600 ευρώ, δ) του υπ' αριθμ. 4 σε 1600 Ευρώ την κάθε μία και συνολικά σε 3200 Ευρώ, ε) του υπ' αριθμ. 5 σε 1300 Ευρώ, στ) του υπ' αριθμ. 6 σε 1300 Ευρώ, ζ) του υπ' αριθμ. 7 σε 2000 Ευρώ, η) του υπ' αριθμ. 8 σε 2500 Ευρώ, θ) του υπ' αριθμ. 9 σε 2500 Ευρώ, ι) του υπ' αριθμ. 10 σε 2500 Ευρώ, ια) του υπ' αριθμ. 11 σε 1600 Ευρώ, ιβ) του υπ' αριθμ. 12 σε 3000 Ευρώ, και ιγ) του υπ' αριθμ. 17 σε 2800 Ευρώ, ενώ για τα 13, 14, 15 και 16 αντικείμενα του μηχανολογικού εξοπλισμού η αξία και η τιμή της πρώτης προσφοράς παρέμεινε όπως είχε στη κατασχετήρια έκθεση. Πλην όμως η συνολική αξία των παραπάνω αντικειμένων του μηχανολογικού εξοπλισμού που διορθώθηκαν, από λογιστικό λάθος και προφανή παραδρομή στη σύνταξη της ως άνω απόφασης ορίστηκε σε 47200 Ευρώ και η τιμή της πρώτης προσφοράς σε 23600 Ευρώ, ενώ αθροισμένη ορθώς η συνολική αξία τους ανέρχεται σε 48200 Ευρώ και η τιμή της πρώτης προσφοράς σε 24100 Ευρώ.

Μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης η δικαστική επιμελήτρια που προέβη στην έκδοση της ως άνω υπ' αριθμ. 717/2002 πρώτης επαναληπτικής περίληψης κατασχετήριας έκθεσης, στην οποία αναγράφεται εσφαλμένως η συνολική αξία των ως άνω υπ' αριθμ. 1 έως και 12 και του υπ' αριθμ. 17 αντικειμένων του

μηχανολογικού εξοπλισμού ότι ανέρχεται σε 47200 Ευρώ αντί του ορθού 48200 Ευρώ και την τιμή της πρώτης εισφοράς σε 23600 Ευρώ αντί του ορθού 24100 Ευρώ, με συνέπεια μετά τον υπολογισμό και της αξίας των υπ' αριθμ. 12 έως και 16 αντικειμένων του μηχανολογικού εξοπλισμού των οποίων η αξία δεν διορθώθηκε, τελικά να αναγράφεται εσφαλμένα στην περίληψη η συνολική αξία αυτού (μηχανολογικού εξοπλισμού) σε 59600 Ευρώ αντί του ορθού σε 60600 Ευρώ και η τιμή της πρώτης προσφοράς σε 29800 Ευρώ, αντί του ορθού σε 30300 Ευρώ. Πρέπει επομένως η αίτηση διόρθωσης της ως άνω αποφάσεως να γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη κατά τα οριζόμενα στο διατακτικό.

Εξάλλου προκειμένου να μην υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ της αποφάσεως εκείνης, μετά τη διόρθωσή της με την παρούσα, και της με αριθμ. 707/2002 εκθέσεως κατασχεσεως και της 717/2002 πρώτης επαναληπτικής περιλήψεως, που συντάχθηκε με βάση την 3178/2002 απόφαση πριν τη διόρθωση της πρέπει να διορθωθούν και τα δικόγραφα αυτά κατά το διατακτικό.

Περαιτέρω πιθανολογήθηκε ότι το εκπλειστηριαζόμενο ακίνητο έχει μεγάλη οικονομική και εμπορική αξία. Ειδικότερα βρίσκεται σε περιοχή που εμφανίζει αρκετή εμπορική κίνηση, έχει πρόσοψη σε τρεις δρόμους (Ανατολικά επί προσώπου μήκους 32,20 μέτρων με την οδό Σ., νοτιοδυτικά επί προσώπου μήκους 34,20 μέτρων με την οδό Κ. και νότια επί πλευράς μήκους 31,15 μέτρων με την οδό Φ.), η υπάρχουσα σ' αυτό τριώροφη οικοδομική είναι πολυτελούς κατασκευής, ενώ οι όροφοι είναι ειδικώς διαμορφωμένοι ως λειτουργικοί χώροι γραφείων, που μπορούν άμεσα να εκμεταλλευτούν, το τμήμα οικοπέδου επιφάνειας 458,85 τμ., επειδή δεν έχει εξαντληθεί ο συντελεστής δόμ-

σης με την ανέγερση της ως άνω τριώροφης οικοδομής, μπορεί, μετά την κατάτμηση του από τον πλειοδότη, είτε να μεταβιβαστεί αυτοτελώς σε τρίτους, είτε να ανεγερθεί από τον ίδιο σ' αυτό άλλη οικοδομή.

Με βάση τα παραπάνω πιθανολογείται ότι με την επιβολή πρόσθετων μέτρων δημοσιεύσεως στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα ενδιαφερθούν και θα μετέχουν στον πλειστηριασμό περισσότεροι πλειοδότες, με αποτέλεσμα να επιτευχθεί μεγαλύτερο εκπλειστηρίασμα. Ο ισχυρισμός της καθ' ης η ανακοπή περί καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος εκ μέρους της ανακόπτουσας με την άσκηση της υπό κρίση ανακοπής δεν είναι νόμιμος και πρέπει να απορριφθεί, γιατί η ΑΚ 281 δεν έχει εφαρμογή στα δικαιώματα του δικονομικού δικαίου (ΑΠ 683/1999 Δνθ 41,380, ΑΠ 1006/1999 Δνθ 40,1718, Β.Βαθρακοκοίλη ΕΡΝΟΜΑΚ τ. Α', εκδ. 2001, κάτω από το άρθρο 281 παρ.72, σελ. 1152 όπου και παραπομπή στη νομολογία). Πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτή η ανακοπή κατά ένα μέρος ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη, όπως ορίζεται στο διατακτικό. Πρέπει δε να καθοριστεί νέα ημέρα πλειστηριασμού γιατί ο υπολειπόμενος χρόνος δεν επαρκεί για την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας. Τα δικαστικά έξοδα του καθ' ου η ανακοπή βαρύνουν τον ανακόπτοντα (άρθρο 178 παρ.3 εδ.β Κώδικα περί Δικηγόρων).

917/2003 (Ασφ. Μέτρα)

Πρόεδρος: Ηλίας Αγγελόπουλος

Δικηγόροι: Ανδρ. Χατζηλάκος, Ελπινίκη

Τσάτσαρη

Εκτέλεση. Υποκατάσταση δανειστού στη διαδικασία εκτέλεσης είτε με δήλωση, είτε με δικαστική απόφαση. Προϋποθέσεις υποκατάστασης με απόφαση του Δικαστηρίου.

Η υποβολή της κατά το άρθρο 973 παρ.4 αίτησης, καθώς και η έκδοση της σχετικής απόφασης, με την οποία παρέχεται η ευχέρεια υποκατάστασης σε ορισμένο δανειστή, υποδηλώνει ότι η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν αδρανεύει, αλλά ότι εκκρεμεί και συνεχίζεται έγκαιρα έναντι των άλλων δανειστών, οι οποίοι, ως εκ τούτου, δεν δικαιούνται να προβούν σε δήλωση υποκαταστάσεως.

Κατά το άρθρο 973 παρ. 2 ΚΠολΔ, κάθε δανειστής, εφόσον έχει απαίτηση που στηρίζεται σε τίτλο εκτελεστό και κοινοποίησε σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση επιταγή για εκτέλεση, μπορεί να επισπεύσει τον πλειστηριασμό. Εξάλλου, κατά την παράγραφο 4 του παραπάνω άρθρου, κάθε δανειστής της παραγράφου 2 μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο κατά το άρθρο 933 Δικαστήριο, που δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., να του επιτρέψει να επισπεύσει αυτός την εκτέλεση, αν ο πλειστηριασμός ματαιώθηκε για δεύτερη φορά χωρίς σοβαρό λόγο, καθώς και σε άλλη περίπτωση που από τη στάση του επισπεύδοντος προκύπτει συμπαιγνία ή ολιγωρία. Η ανάθεση της επίσπευσης στον αιτούντα μπορεί να εξαρτηθεί από την ματαίωση του τυχόν επισπευδομένου πλειστηριασμού. Ο δανειστής, στον οποίο ανατέθηκε η επίσπευση, οφείλει να προβεί στην κατά την παράγραφο 3 δήλωση. Ο πλειστηριασμός επισπεύδεται κατά τις διατάξεις της παραγράφου αυτής.

Στην προκείμενη περίπτωση, η αιτούσα με την αίτησή της εκθέτει ότι δυνάμει της υπ' αριθμ. .../30.10.2000 έκθεσης α-

ναγκαστικής κατασχέσεως ακινήτου περιουσίας του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Λάρισας Δ.Κ., κατασχέθηκε αναγκαστικά με επίσηυση της ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία “ALPFA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ”, στη θέση της οποίας υποκαταστάθηκε, αρχικά η εταιρία με την επωνυμία “Κ.Β.Μ. ΑΒΕΕ ΕΚ.-ΣΠ.”, που εδρεύει στη Λιβαδειά και μετέπειτα ο δεύτερος των καθών η αίτηση, το αναφερόμενο ακίνητο του πρώτου των καθών οφειλέτη. Οι πλειστηριασμοί που ορίστηκαν ματαιώθηκαν επανειλημμένα χωρίς σοβαρό λόγο. Ήδη έχει οριστεί νέος πλειστηριασμός για την 9.4.2003. Περαιτέρω, εκθέτει ότι κατά του πρώτου των καθών έχει απαίτηση, η οποία στηρίζεται στον αναφερόμενο εκτελεστό τίτλο και ότι κοινοποίησε σ’ αυτόν επιταγή για εκτέλεση. Ζητεί να τους επιτρέψει το Δικαστήριο να υποκατασταθεί στη θέση του ανωτέρω δανειστή και να επισπεύσει αυτή πλέον την εκτέλεση. Η αίτηση παραδεκτά εισάγεται για να συζητηθεί στο Δικαστήριο τούτο (άρθρ. 933 παρ. 1, 2 ΚΠολΔ), κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρ. 686 επ. ΚΠολΔ) και είναι νόμιμη. Στηρίζεται στις προδιαληφθείσες διατάξεις του άρθρου 973 ΚΠολΔ καθώς και στη διάταξη του άρθρου 999 παρ.5 ΚΠολΔ και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ’ ουσίαν, ερήμην των καθών, οι οποίοι αν και κλητεύθηκαν νόμιμα και εμπρόθεσμα (βλ. την υπ αριθμ. .../31.1.2003 έκθεση επιδόσεως της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Α.Π.-Α και την υπ αριθμ. .../3.2.2003 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Κ.Κ.) δεν παρέστησαν.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης παρενέβη με προφορική δήλωση στο ακροατήριο, αλλά και με σημείωμά του ο Π.Ρ. του Χ., κάτοικος Ομ. Λάρισας, με την πληρεξούσιο δικηγόρο του Ε.Τ. και ζήτησε την

απόρριψη της αίτησεως, ισχυριζόμενος ότι έχει προβεί σε δήλωση συνέχισης του πλειστηριασμού σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 973 παρ.2 ΚΠολΔ και έχει προσδιοριστεί ημερομηνία πλειστηριασμού. Η παρέμβαση αυτή ασκήθηκε παραδεκτά (άρθρ. 686 παρ.6) και είναι νόμιμη. Στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 80 ΚΠολΔ, 7 παρ.3 του ν. 146/1914 και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ’ ουσίαν, συνεκδικαζόμενη με την κύρια αίτηση (άρθρ. 31 παρ.1, 246 του ΚΠολΔ).

Με την προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 973 παρ.4 του ΚΠολΔ, δια της οποίας σκοπεύεται η αποτροπή της συμπαιγνίας επισπεύδοντος και οφειλέτου και της κακοπιστίας του πρώτου, ο οποίος μόνος διαχειρίζεται την διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσεως, παρεμβαίνει το κατά το άρθρο 933 ΚΠολΔ Δικαστήριο, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα της υποκαταστάσεως σε ορισμένο δανειστή. Η υποκατάσταση αυτή επέρχεται από τη δήλωση, κατά το άρθρο 973 παρ.3 ΚΠολΔ, για την οποία δεν τάσσεται ορισμένη προθεσμία, αλλά οι λοιποί δανειστές προστατεύονται επαρκώς με την κατά το άρθρο 696 ΚΠολΔ, ανάκληση απόφασης. Αυτοί όμως δεν δικαιούνται να προβούν σε δήλωση υποκαταστάσεως, λόγω του ότι εκκρεμεί ήδη και έγκαιρα συνεχίζεται έναντι των άλλων δανειστών η διαδικασία του πλειστηριασμού. Η υποβολή της κατά το άρθρο 973 παρ.4 αιτήσεως, καθώς και η έκδοση της σχετικής απόφασης, με την οποία παρέχεται η ευχέρεια υποκαταστάσεως σε ορισμένο δανειστή, σημαίνουν ότι η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν αδρανεύει, ώστε να παρέχεται δικαίωμα υποκαταστάσεως σε οποιονδήποτε άλλον δανειστή (βλ.Ι. Μπρίνια “Αναγκαστική Εκτέλεσις”, εκδ. Β’ αρθρ. 973 παρ. 389α, 392, 396β).

Στην προκειμένη περίπτωση από την

κατάθεση του μάρτυρα της αιτούσας που εξετάστηκε στο ακροατήριο, τα έγγραφα που προσκομίζονται και την εν γένει εξέταση της υπόθεσης στο ακροατήριο, πιθανολογούνται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με την υπ αριθμ. 923/30.10.2000 έκθεση αναγκαστικής κατασχέσεως ακινήτου του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Δ.Κ., κατασχέθηκε αναγκαστικά με επίσηυση της ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία “ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ”, το αναφερόμενο στην έκθεση αυτή ακίνητο του πρώτου των καθ'ων η αίτηση. Ο πλειστηριασμός του ακινήτου αυτού ματαιώθηκε τρεις φορές. Με δήλωση υποκαταστάσεως (άρθρ. 973 παρ.2 ΚΠολΔ), ο πλειστηριασμός συνεχίστηκε από την εταιρία με την επωνυμία “Κ.Β.Μ. ΑΒΕΕ ΕΚ. - ΣΠ.”, πλην όμως και πάλι ματαιώθηκε επίσης τρεις φορές. Στη συνέχεια με δήλωση υποκατάστασης ο πλειστηριασμός συνεχίστηκε από τον δεύτερο των καθ'ων η αίτηση. Μέχρι σήμερα όμως δεν έγινε για λόγο ότι ματαιώθηκε τρεις φορές, την 29.5.2002, την 25.9.2002 και την 8.1.2003. Σοβαρός λόγος ματαιώσεως του πλειστηριασμού δεν πιθανολογήθηκε. Απεναντίας πιθανολογήθηκε ότι η ματαίωση έγινε χωρίς σοβαρό λόγο. Ήδη έχει οριστεί νέος πλειστηριασμός για την 9.4.2003, ο οποίος όμως πιθανολογείται ότι θα έχει την τύχη των προηγούμενων. Περαιτέρω πιθανολογείται ότι η αιτούσα

διατηρεί κατά του ίδιου οφειλέτη (πρώτου των καθ'ων η αίτηση), απαίτηση κεφαλαίου 54.890,11 Ευρώ εξοπλισμένη με εκτελεστό τίτλο (την υπ' αριθμ. 996/2002 διαταγή πληρωμής του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας), κοινοποιήθηκε δε κατ' αυτού επιταγή για εκτέλεση ποσού 15.000 Ευρώ.

Ο παρεμβαίνων στις 18.2.2003 με την υπ' αριθμ. 9980/18.2.2003 πράξη ενώπιον της συμβολαιογράφου Λάρισας και επί του πλειστηριασμού υπάλληλο Σ.Ν-Π, προέβη σε δήλωση συνέχισης του πλειστηριασμού και ορίστηκε νέος χρόνος διενέργειας του πλειστηριασμού η 14.5.2003. Η δήλωσή του όμως αυτή υποκαταστάσεως έλαβε χώρα ενώ εκκρεμούσε η παρούσα υπό κρίση αίτηση, η οποία στον πρώτο των καθ'ων επιδόθηκε την 31.1.2003 και στον δεύτερο την 3.2.2003. Σύμφωνα δε με όσα ανωτέρω στη μείζονα σκέψη εκτέθηκαν, δεν δικαιούνταν να προβεί στη δήλωση περί υποκαταστάσεως, αφού δεν αδρανούσε η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, λόγω του ότι εκκρεμούσε η υπό κρίση αίτηση και συνεχίζονταν και έναντι αυτού η διαδικασία του πλειστηριασμού.

Εν όψει αυτών, πρέπει: α) να απορριφθεί η κύρια παρέμβαση, β) να γίνει δεκτή η αίτηση και να επιτραπεί στην αιτούσα να επισπεύσει την εκτέλεση του πλειστηριασμού κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο διατακτικό.

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

273/2002

Ειρηνοδίκης: Ευαγγελία Αναγνωστοπούλου

Δικηγόροι: Αγγ. Θεοδωρόπουλος, Θεοφ. Κώτσιου

Κάθε ρύθμιση περιέχουσα υπέρ ή κατά του ενός ή του άλλου φύλλου αυθαίρετες ευμενείς ή δυσμενείς νομοθετικές ή διοικητικές διακρίσεις παραβιάζει τη συνταγματική αρχή της ισότητας των φύλλων.

Επιτρεπτή η πρόβλεψη θετικών διακρίσεων υπέρ των γυναικών για συγκεκριμένους σοβαρούς λόγους, όπως είναι οι αναφερόμενοι στις βιολογικές ή ψυχικές ιδιαιτερότητες της γυναίκας ή οι προβλεπόμενοι από την οδηγία 76/207/ΕΟΚ.

Απαγόρευση κάθε διάκρισης αμοιβής των εργαζομένων στον ίδιο εργοδότη, που παρέχουν την ίδια εργασία, εφόσον στηρίζεται στη διαφορά του φύλου ανάμεσα στους εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες.

Η διάταξη της ΔΑ που προβλέπει τη καταβολή επιδόματος τέκνων, μετά την ενηλικίωσή τους και για όσο χρόνο παραμένουν άγαμα, μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θήλεα άγαμα τέκνα, εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εργαζομένων που έχουν άρρενα τέκνα και είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, πρέπει δε να θεωρηθεί καταργημένη το αργότερο από 1.1.1983

Ο οδηγός λεωφορείου ΚΤΕΛ έχει ως εργοδότη τον ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου.

Το ισχύον Σύνταγμα του 1975 ορίζει: α) στο άρθρ. 4 παρ.1 ότι: “Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου”, β) στην παρ.2 του ίδιου άρθρου ότι: “Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις”, γ) στο άρθρο 22

παρ.1 εδ. τελευταίο ότι: “Όλοι οι εργαζόμενοι ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας” και δ) στο άρθρο 116 ότι: “Διατάξεις υφιστάμενες που είναι αντίθετες προς το άρθρο 4 παρ.2 εξακολουθούν να ισχύουν ώπου να καταργηθούν με νόμο, το αργότερο έως την 31.12.1982” (παρ.1). “Αποκλίσεις από τους ορισμούς της παρ.2 του άρθρου 4 επιτρέπονται μόνο για σοβαρούς λόγους, στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος” (παρ.2). “Κανονιστικές Υπουργικές αποφάσεις, καθώς και διατάξεις Συλλογικών Συμβάσεων ή Διαιτητικών Αποφάσεων για τη ρύθμιση αμοιβής της εργασίας που είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ.1 εξακολουθούν να ισχύουν έως την αντικατάστασή τους, που συντελείται το αργότερο μέσα σε τρία έτη από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος” (παρ.3). Από τις προπαρτιθέμενες διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα:

Α) Η πρώτη (άρθρο 4 παρ.1) θεσπίζει, όχι μόνο την ισότητα των Ελλήνων έναντι του νόμου, αλλά και την ισότητα του τελευταίου έναντι των πρώτων. Ο νομοθέτης δηλαδή δεσμεύεται, όταν ρυθμίζει ουσιαστικά όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις, που αφορούν περισσότερες κατηγορίες προσώπων, να μην εισάγει αδικαιολόγητες εξαιρέσεις και διακρίσεις, εκτός αν αυτό επιβάλλεται από λόγους κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, την ύπαρξη των οποίων ελέγχουν τα δικαστήρια.

Β) Η δεύτερη συνταγματική διάταξη (άρθρο 4 παρ.2) δεν αποτελεί απλώς μερική επανάληψη της γενικής αρχής της ισότητας που καθιερώνει η πρώτη. Πράγματι, ενώ στη γενική αυτή αρχή η διακριτική ευχέρεια του νομοθέτη παραμένει

σημαντική, διακρίσεις ανάμεσα στα φύλα και όταν ακόμα γίνονται από το νομοθέτη, είναι σύμφωνες με το σύνταγμα μόνο όταν η παράλειψή τους θα συνιστούσε (για βιολογικούς κυρίως λόγους) αυθαιρεσία. Έτσι, η διάταξη αυτή αφενός απαγορεύει τις υπέρ ή κατά του ενός ή του άλλου φύλου αυθαίρετες ευμενείς ή δυσμενείς νομοθετικές ή διοικητικές διακρίσεις και αφετέρου επιβάλλει την νομοθετική επέκταση των υπέρ του ενός μόνο φύλλου ευμενών διατάξεων και υπέρ του άλλου. Ειδικότερα επιτρέπεται μεν ο κοινός νομοθέτης να προβαίνει σε θετικές διακρίσεις υπέρ των γυναικών, προκειμένου να αντισταθμιστεί η μακροχρόνια δυσμενής κοινωνικο-οικονομική και νομική θέση τους, αλλά μόνο αν και κατά το μέτρο που οι διακρίσεις αυτές στηρίζονται σε συγκεκριμένους “σοβαρούς λόγους” (άρθρο 116 παρ.2). Τέτοιοι λόγοι όμως είναι αυτοί που αναφέρονται στις βιολογικές ή ψυχικές ιδιαιτερότητες της γυναίκας ή του άρθρου όπως οι προβλεπόμενοι από την οδηγία 76/207/ΕΟΚ, η οποία θεσπίζει ιδιαίτερη προστασία για τις εργαζόμενες γυναίκες κατά το στάδιο της κύησης, του τοκετού και της γαλουχίας. Πότε συντρέχουν σοβαροί λόγοι κρίνει μεν, κατ’ αρχήν, ο νομοθέτης, πλην η τυχόν αυθαιρεσία του ελέγχεται από τα δικαστήρια,

Γ) Η τρίτη συνταγματική διάταξη (άρθρο 22 παρ.1) εδ. τελευταία), όπως προκύπτει από τα πρακτικά συνεδριάσεως της Βουλής επί των συζητήσεων του Συντάγματος του 1975 περιελήφθη στο τελευταίο, ενόψει της κυρώσεως και επικυρώσεως με το ν. 46 της 2/3.6.75 (ΦΕΚ Α 105), που μόλις είχε προηγηθεί της με άρθρο 100 Διεθνούς Συμβάσεως Εργασίας “περί ισότητας αμοιβής μεταξύ αρρένων και θηλέων εργαζομένων δι’ εργασία ίσης αξίας”. Η Σύμβαση αυτή στο άρθρο 1 στοιχ. α ορίζει ότι ο όρος “αμοι-

βή” περιλαμβάνει το ημερομίσθιο ή τη συνήθη αντιμισθία, βασική ή κατωτάτη, καθώς και κάθε άλλο όφελος καταβαλλόμενο, αμέσως ή εμμέσως, σε χρήμα ή σε είδος από τον εργοδότη στον εργαζόμενο έναντι της απασχολήσεως του (βλ. και άρθρο 4 παρ.2 του ν. 1414/84 “Εφαρμογή της αρχικής ισότητας των φύλλων στις εργασιακές σχέσεις και άλλες διατάξεις”). Επομένως, ταυτόσημη είναι και η έννοια του ίδιου όρου και στην αμέσως παραπάνω συνταγματική διάταξη (άρθρο 22 παρ.1 εδ. τελευταία). Η τελευταία καθιερώνει την αρχή της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων, η οποία υποχρεώνει τον εργοδότη που χρησιμοποιεί, χωρίς διάκριση φύλου, περισσότερα, έναντι αμοιβής, πρόσωπα, τα οποία έχουν τα ίδια με ταξύ τους προσόντα και παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση της ίδιας κατηγορίας αναγκών, ανεξάρτητα από τον χρόνο και τον τρόπο με τον οποίο προσέλαβε καθένα από τα πρόσωπα αυτά, να τα μεταχειρίζεται από πλευράς παροχών ομοιόμορφα, είτε μονομερώς, είτε συμβατικώς κορηγούνται αυτές, εκτός αν δικαιολογείται εξαίρεση ορισμένων έναντι των λοιπών εργαζομένων από ειδικό και σοβαρό, κατά αντικειμενική κρίση, λόγο (ΟλΑΠ 348/1985 ΔΕΝ 1985, 702, ΑΠ 1191/1983 ΔΕΝ 1984, 310). Μάλιστα, όσες διατάξεις όφειλαν, ως αντίθετες προς το άρθρο 22 παρ.1, να αντικατασταθούν μέσα σε τρία έτη από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος και δεν αντικαταστάθηκαν, θεωρούνται πλέον καταργημένες (άρθρο 116 παρ.3).

Επομένως, κατά την έννοια των συνταγματικών αυτών διατάξεων, κάθε διάκριση στην αμοιβή των εργαζομένων στον ίδιο εργοδότη, όταν παρέχουν την ίδια εργασία ή εργασία ίσης αξίας απαγορεύεται. Τούτο ισχύει όχι μόνο όταν η διάκριση αυτή στηρίζεται αμέσως στη δια-

φορά του φύλου ανάμεσα τους εργαζομένους άνδρες και γυναίκες, αλλά και όταν η διαφορά φύλου χρησιμοποιείται στο νόμο, στη συλλογική σύμβαση, στον κανονισμό εργασίας που έχει ισχύ νόμου κλπ. ως στοιχείο προσδιοριστικό του ύψους ή της χρονικής διάρκειας αμοιβής, στην οποία, κατά τα προεκτεθέντα, περιλαμβάνονται και τα οικογενειακά επιδόματα, αφού και αυτά παρέχονται στον εργαζόμενο έναντι της απασχολήσεώς του. Με άλλους λόγους αποκλείεται το φύλο ως άμεσος ή έμμεσος καθοριστικός παράγοντας των προϋποθέσεων, του ύψους ή της διάρκειας της αμοιβής. Τέτοια ακριβώς περίπτωση είναι και εκείνη στην οποία η χρονική διάρκεια του καταβαλλόμενου στον εργαζόμενο επιδόματος τέκνου διαφοροποιείται ανάλογα με το αν το τελευταίο είναι ανδρικού ή γυναικείου φύλου. Πράγματι, η διάκριση αυτή έχει ως αποτέλεσμα ο εργαζόμενος άνδρας ή γυναίκα, που έχει άρρενα τέκνα, να στερείται ενωρίτερα, γι' αυτό και μόνο το λόγο, το οικογενειακό επίδομα από τον εργαζόμενο στον ίδιο εργοδότη που έχει θηλέα τέκνα (ΟλΑΠ 7/1993 ΔΕΝ 50,137, ΟλΑΠ 12/1992 ΔΕΝ 1993,1043, ΟλΑΠ 13/1991, ΟλΑΠ 11/1989, ΟλΑΠ 19/1989, ΑΠ 1104/1986).

Οι ενάγοντες στην ένδικη αγωγή τους εκθέτουν ότι έχουν προσληφθεί με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου από το εναγόμενο και εργάζονται κανονικά σ' αυτό, μέχρι σήμερα ως οδηγοί οι 30, 22 και 23, ως εισπράκτορες οι 1ος, 2ος, 5ος, 6ος, 7ος, 8ος, 10ος, 12ος, 13ος, 17ος, 18ος, 19ος, 21ος, 24ος, 25ος, 27ος, 28ος, 33ος και 34ος, ως ελεγκτές εισπληρώσεων οι 4ος, 16ος και 30ος, εκδότες εισπληρώσεων 9ος, 11ος, 14ος, 15ος, 20ος, 26ος, 29ος και 31ος και υπαλληλικό προσωπικό η 22η. εκτός από τους 7ο, 22ο, 27ο, 28ο, 29ο, 30ο και

31ο, οι οποίοι συνταξιοδοτήθηκαν. Ότι μισθοδοτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων συλλογικών συμβάσεων και διαιτητικών αποφάσεων, που ρυθμίζουν τις αποδοχές των μελών της ομοσπονδίας ΟΥΓΠΑΕ, στη οποία ανήκει και το σωματείο με την επωνυμία "Σωματείο Υπαλλήλων Υπεραστικών και Αστικών Λεωφορείων ΚΤΕΛ Λάρισας", που εδρεύει στη Λάρισα, μέλος του οποίου είναι και αυτοί. Ότι είναι γονείς αρρένων ενήλικων αγάμων τέκνων, για τα οποία το εναγόμενο έπαυσε να τα χορηγεί οικογενειακό επίδομα, αφότου ενηλικιώθηκαν, μολονότι το επίδομα αυτό χορηγείται σε συναδέλφους, που έχουν θήλεα τέκνα και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, όσο παραμένουν άγαμα σε συμμόρφωση της παρ.4 του κεφαλαίου Β της 83/1981 απόφασης ΔΔΔΔ Αθηνών "περί των όρων αμοιβής εργασίας του προσωπικού κινήσεως Διοικήσεως Διαχειρήσεως και βοηθητικού τοιούτου των Αστικών Υπεραστικών Λεωφορείων απάσης της χώρας (ΟΥΓΠΑΕ)", η οποία κηρύχθηκε εκτελεστή με την υπ αριθμ. 16291/29.7.1981 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και έτσι η διάταξη, που προαναφέρθηκε είναι ανίσχυρη ως αντισυνταγματική, επειδή παραβιάζει την αρχή της ισότητας των φύλων στην εργασία, εισάγοντας δυσμενή διάκριση σε βάρος τους έναντι των άλλων συναδέλφων τους με θήλεα τέκνα.

Με βάση το ιστορικό αυτό ζητούν, αφού αναγνωριστεί η ακυρότητα ως αντισυνταγματικής της παρ.4 του κεφαλαίου Β της 83/1981 ΔΔΔΔ Αθηνών, να υποχρεωθεί το εναγόμενο με απόφαση προσωρινά εκτελεστή να τους καταβάλλει νομιμότοκα από την επίδοση της αγωγής και μέχρι την εξόφληση το οικογενειακό επίδομα, που αναλογεί στον καθένα τους για τα άρρενα τέκνα του ως εξής: ... και να καταδικαστεί

το εναγόμενο στη δικαστική του δαπάνη, επικουρικά δε ζητούν την καταβολή των παραπάνω ποσών με τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή αρμόδια εισάγεται να συζητηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (άρθρ. 9, 10, 14 παρ.1α, 25 παρ.2 ΚΠολΔ) απορριπτόμενης της ένστασης του εναγόμενου ως καθ ύλην αναρμοδίου του Δικαστηρίου τούτου για εκδίκαση του πρώτου αιτήματος της αγωγής, καθόσον το αίτημα αυτό είναι απορριπτέο ως άνευ αντικειμένου, αφού η αντισυνταγματικότητα μιας διάταξης, όπως της ένδικης, εξετάζεται οίκοθεν από το Δικαστήριο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της καταψηφιστικής αγωγής. Η αγωγή δικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (άρθρ. 663 ΚΠολΔ) και πρέπει να ερευνηθεί η νομική και ουσιαστική της βασιμότητα μη απαιτούμενης για το παραδεκτό αυτής καταβολής τέλους δικαστικού ενσήμου (άρθρ. 6 παρ. 17 ν. 2479/1997 με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 71 ΕισΝΚΠολΔ). Το εναγόμενο κατά την προφορική συζήτηση της αγωγής στο ακροατήριο (βλ. οικεία πρακτικά) προέβαλε την ένσταση της ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησής του όσον αφορά την αγωγή των 30ου, 22ου και 23ου εναγόντων καθόσον αυτοί ως οδηγοί λεωφορείων έχουν σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του άρθρ. 2 ΠΔ 299/1994 ως εργοδότη των ιδιοκτητών του λεωφορείου και όχι το ίδιο, κατά του οποίου και έπρεπε να στραφούν με την αγωγή τους. Από τις διατάξεις των άρθρων 17 παρ.1 ν. 2119/1952, όπως έχει συμπληρωθεί και ισχύει, και του άρθρου 2 παρ.3, 4 και 6 του 235/1968 ΒΔ/τος “περί τροποποίησης και συμπληρώσεως του από 6/6.8.1956 ΒΔ/τος “περί Εκδόσεως Κανονισμού Προσωπικού των ΚΤΕΛ κλπ.” και τις διατάξεις των παρ.3, 4 και 5

του ΠΔ 229/1994 “Περί Γενικού Κανονισμού του προσωπικού των ΚΤΕΛ” σαφώς προκύπτει ότι οι οδηγοί των λεωφορείων, που είναι ενταγμένα στο ΚΤΕΛ τελούν σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με τον ιδιοκτήτη του λεωφορείου αυτόν έχουν εργοδότη και αυτόν βαρύνει η μισθοδοσία τους αφού το ΚΤΕΛ καταβάλλοντας τη μισθοδοσία του οδηγού ενεργεί ως διαχειριστής απλώς και εκπρόσωπος του ιδιοκτήτη (ΟλαΠ 247/1986 ΝοΒ 35,523, ΑΠ 527/1972 ΕΕΔ 31,1983, ΑΠ 520/1996 ΔΕΝ 53,949, ΕφΘεσ 1784/1990 ΕλλΔνη 31,1336). Επομένως οι 3ος, 22ος και 23ος ενάγοντας σύμφωνα με τα παραπάνω ως οδηγοί των λεωφορείων έπρεπε να στραφούν με την ένδικη αγωγή τους κατά των ιδιοκτητών των λεωφορείων και όχι κατά του εναγόμενου ΚΤΕΛ με το οποίο δεν τους συνδέει καμιά έννομη σχέση. Κατά συνέπεια η ένδικη αγωγή πρέπει να απορριφθεί για έλλειψη παθητικής νομιμοποίησης όσον αφορά τους ως άνω ενάγοντες δεκτής γενομένης και της σχετικής ένστασης του εναγομένου.

Η αγωγή κατά τα λοιπά είναι νόμιμη και στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 648, 653, 655, 680, 346 ΑΚ, 907, 908, 910 αρ. 4, 176 ΚΠολΔ στην 16291/29.7.1981 απόφαση Υπουργού Εργασίας, που κήρυξε εκτελεστή την 83/1981 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 17657/1982 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε εκτελεστή την 112/1982 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 12428/1984 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε εκτελεστή την 14/1984 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 22753/1984 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε εκτελεστή την 138/1984 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 98/1984 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 37/1985 απόφαση του ΔΔΔΔ Α-

θινών., την 18955/1986 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε εκτελεστική την 44/1986 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 19812/1986 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε υποχρεωτική την 44/1986 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 10661/1988 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε εκτελεστική την 47/1987 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 12128/1988 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε υποχρεωτική την 47/1987 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 37/1988 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 15071/1989 απόφαση του Υπουργού Εργασίας που κήρυξε εκτελεστική την 20/1989 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 22/1990 απόφαση του ΔΔΔΔ Αθηνών, την 24/1991 απόφαση του ΠΔΔΔ Αθηνών, την 1/1992 ΟΜΕΔ πράξη, την από 29.3.1993 ΣΣΕ, την από 17.3.1994 ΣΣΕ, την από 10.3.1995 ΣΣΕ, την υπ αριθμ. 4/1996 Διαιτητική Απόφαση και την από 12.3.1997 ΣΣΕ, 9/1997, 28/1998, 3/1999 και 10/2000 Διαιτητικές αποφάσεις.

Περαιτέρω η επικουρική της βάση είναι μη νόμιμη, γιατί η αγωγή του αδικαιολόγητου πλουτισμού είναι επιβουλητικής φύσεως και ασκείται μόνο όταν λείπουν οι προϋποθέσεις της αγωγής από σύμβαση ή αδικοπραξία (ΑΠ 1567/1983 ΝοΒ 32,1354, ΕφΑθ 1712/1989 ΝοΒ 27,1445, ΕφΑθ 3751/1987 ΕλλΔνη 29,12, ΕφΘεσ 296/194 Αρμ. 1994,786).

Από την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα των εναγόντων, που εξετάσθηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, τα έγγραφα που προσκομίζονται και επικαλούνται οι ενάγοντες, τις ομολογίες που συνάγονται από τους ισχυρισμούς των διαδίκων (άρθρ. 261 ΚΠολΔ) και απ' όλη τη διαδικασία αποδείχθηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι ενάγοντες έχουν προσληφθεί

με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου από το εναγόμενο Υπεραστικό ΚΤΕΛ Λάρισας και εργάζονται σ' αυτό κανονικά ως εισπράκτορες οι 1ος, 2ος, 5ος, 6ος, 7ος, 8ος, 10ος, 12ος, 13ος, 17ος, 18ος, 19ος, 21ος, 24ος, 25ος, 27ος, 28ος, 33ος και 34ος, ως ελεγκτές ειστηρίων οι 9ος, 11ος, 14ος, 15ος, 20ος, 26ος, 29ος και 31ος, και υπαλληλικό προσωπικό η 32η, μέχρι σήμερα εκτός από τους 7ο, , 27ο, 28ο, 29ο, 30ο και 31ο, που συνταξιοδοτήθηκαν. Μισθοδοτούνται δε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων, συλλογικών συμβάσεων και διαιτητικών αποφάσεων που ρυθμίζουν τις αποδοχές αυτών, μελών της ομοσπονδίας ΟΥΠΙΑΕ, στην οποία ανήκει και το σωματείο τους με την επωνυμία "Σωματείο Υπαλλήλων Υπεραστικών και αστικών Λεωφορείων ΚΤΕΛ Λάρισας", που εδρεύει στη Λάρισα. Οι ενάγοντες είναι γονείς αρρένων άγαμων τέκνων και το εναγόμενο έπαυσε να τους χορηγεί επίδομα τέκνου από το χρόνο που αυτά συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους, μολονότι παραμένουν άγαμα, ενώ τέτοιο επίδομα λαμβάνουν οι γονείς θηλέων τέκνων, τα οποία έχουν ενηλικιωθεί αλλά δεν έχουν τελέσει ακόμα γάμο σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του κεφαλαίου Β της 83/81 απόφασης της ΔΔΔΔ Αθηνών., από την οποία προβλέπεται η καταβολή επιδόματος τέκνου μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θήλεα άγαμα τέκνα, για όσο χρόνο αυτά παραμένουν άγαμα, επίδομα που ανέρχεται σε ποσοστό 5%. Η διάταξη αυτή όμως εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εναγόντων έναντι των άλλων συναδέλφων τους με θηλέα τέκνα είναι ανίσχυρη ως αντισυνταγματική και συνεπώς σύμφωνα με τα προαναφερόμενα πρέπει να θεωρηθεί καταργημένη το αργότερο από 1.1.1983 (βλ. ΟΛΑΠ 7/1993 ΕλλΔνη 1993,1463, ΟΛΑΠ

12/1992 ΕΕργΔ 1993,919). Το επίδομα τέκνου που έχει δικαίωμα να λαμβάνει καθέννας ενάγων από το εναγόμενο αναλύεται ως εξής: ...

Το εναγόμενο κατά την προφορική συζήτηση της ένδικης αγωγής (βλ. οικεία πρακτικά) προέβαλε την ένσταση καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος των εναγόντων, ισχυριζόμενο ότι η αξίωση των εναγόντων να λάβουν το επίδομα τέκνων για τα ενήλικα άρρενα τέκνα τους τα περισσότερα των οποίων είναι μεγάλης ηλικίας με μοναδικό κριτήριο ότι είναι ακόμα άγαμα, καθ' ην στιγμή μάλιστα οι ενάγοντες επί σειρά ετών παρέλειψαν να γνωστοποιήσουν σ' αυτό την οικογενειακή κατάσταση των αρρένων τέκνων τους (εάν δηλαδή νυμφεύτηκαν ή όχι), αυτό δε μη δυνάμενο εκ των πραγμάτων να προγραμματίσει τις ετήσιες δαπάνες του θα αναγκαστεί να πληρώσει στους ενάγοντες μεγάλα ποσά, διακινδυνεύοντας έτσι να υποστεί ανεπανόρθωτη οικονομική βλάβη. Κατόπιν αυτών ζητεί να απορριφθεί η ένδικη αγωγή. Ο ισχυρισμός τους όμως αυτός είναι αβάσιμος, καθ' όσον οι ενάγοντες δεν είχαν καμία υποχρέωση να ενημερώνουν τον εναγόμενο για την τυχόν τέλεση γάμου των αρρένων τέκνων τους, αφού το εναγόμενο περιέκοπε αυτόματα την καταβολή του εν λόγω επιδόματος με την ενηλικίωση αυτών ή την συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας τους εφόσον σπούδασαν, συμμορφώνοντας με την παρ.4 του Κεφαλαίου Β της 83/1981 απόφασης του ΔΔΔΔ Αθηνών. Όσον αφορά δε τον ισχυρισμό του ότι θα υποστεί ανεπανόρθωτη βλάβη, αυτός δεν αποδείχθηκε από κανένα αποδεικτικό μέσο. Επομένως, η προαναφερόμενη ένσταση του εναγομένου πρέπει να απορριφθεί.

Κατόπιν όλων των παραπάνω πρέπει να γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη ως προς τους ως άνω ενάγοντες και να υπο-

χρεωθεί το εναγόμενο να καταβάλλει στους ενάγοντες τα παραπάνω αναλυτικώς αναφερόμενα ποσά με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση και να κηρυχθεί η παρούσα απόφαση προσωρινά εκτελεστική (άρθρ. 907, 908 και 910 αρ. 4 ΚΠολΔ).

18/2003 (Μικροδιαφορά)

Ειρηνοδίκης: Ευαγγελία Αναγνωστοπούλου

Δικηγόροι: Ευαγγ. Γρουσόπουλος, Χαρίκλεια Τσανάκα

Αναγκαστική απαλλοτρίωση λόγω ρυμοτομίας. Αγωγή ιδιοκτήτη ρυμοτομηθέντος ακινήτου, αναγνωρισθέντος ως δικαιούχου αποζημίωσης προς καταβολή αυτής, κατά παρόδιου ιδιοκτήτη, ωφελούμενου εκ της ρυμοτόμησης.

Το παρεπόμενο αίτημα περί καταβολής τόκων είναι νόμιμο για τον μετά την επίδοση της αγωγής χρόνο, εφόσον ο ενάγων ζητεί το ποσό μετά την αναγνώριση του ως δικαιούχου της προσωρινής ορισθείσας αποζημίωσης (που οριστικοποιήθηκε με την άπρακτη πάροδο των προθεσμιών για καθορισμό οριστικής αποζημίωσης).

Νομικά αβάσιμη η προσεπίκληση με ενωμένη αγωγή αποζημίωσης, που ασκείται από τον εναγόμενο - παρόδιο ιδιοκτήτη, με ισχυρισμό ότι αποκλειστικά υπόχρεοι σε αποζημίωση του κυρίως ενάγοντα είναι οι προσεπικαλούμενοι, ως συνιδιοκτήτες του ωφελούμενου παρόδιου ακινήτου, αφού η αλήθεια αυτού του ισχυρισμού συνεπάγεται την απόρριψη της αγωγής, κατά τα αναλογούντα στους προσεπικαλούμενους ποσά.

Συνυπόχρεοι για την καταβολή αποζημίωσης από απαλλοτρίωση είναι και οι κατά το χρόνο προσδιορισμού της αποζημίωσης ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες

ακινήτων και όχι οι κατά το χρόνο δημοσίευσης του εγκριτικού της ρυμοτομίας διατάγματος ιδιοκτήτες.

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερευνήσει το κύρος και τη νομιμότητα της πράξης της διοίκησης και να αποφανθεί παρεμπιπτόντως, εάν νόμιμα έγινε καθορισμός του υποχρέου προς αποζημίωση, αφού από ουδεμία διάταξη νόμου θεσπίστηκε ειδική διοικητική δικαιοδοσία προς κρίση του ζητήματος αυτού.

{...} Η ενάγουσα στην υπό στοιχείο α' αγωγή της ισχυρίζεται ότι για την εφαρμογή του εγκριμένου με το από 25.10.47 ΒΔ σχεδίου ρυμοτομίας της πόλης Λάρισας, όπως αυτό τροποποιήθηκε με την .../17.2.1989 απόφαση του Νομάρχη Λάρισας για τη διαπλάτυνση της οδού Νικ. εκδόθηκαν οι υπ αριθμ. 26/89 και 15/96 πράξεις αναλογισμού αποζημίωσης της Διεύθυνσης Τεχνικών υπηρεσιών, οι οποίες κυρώθηκαν με τις σ' αυτήν αναφερόμενες αποφάσεις του Νομάρχη Λάρισας και κηρύχθηκαν αναγκαστικά απαλλοτριωτές εδαφικές εκτάσεις μεταξύ των οποίων καταλέγονται και οικοπεδικά τμήματα με κωδικό αριθμό ιδιοκτησίας 36 και αποτελούν μέρος μεγαλύτερης έκτασης συγκυριότητας της ενάγουσας 5/100 εξ αδιαιρέτου. Ότι με την υπ αριθμ. 807/97 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας καθορίστηκε προσωρινά η τιμή μονάδος αποζημίωσης σε 130.000 δρχ. το τετρ. μέτρο. Ότι δεν ασκήθηκε αίτηση για τον ορισμό οριστικής τιμής μονάδος μέχρι σήμερα ούτε από τη δημοσίευσή της αλλά και από την επίδοσή της (17.7.2002) στον εναγόμενο. Στη συνέχεια ισχυρίζεται ότι με την υπ αριθμ. 156/2000 οριστική απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου αναγνωρίστηκε αυτή με τους λοιπούς συγκυριούς δικαιούχους κατά ποσοστό 5/100 της αποζημίωσης, που καθορίστηκε με την άνω απόφα-

ση για το τέταρτο του τμήματος (76-83-82-92-76) εμβαδού (1/4 X 36,50=) 9125 τετρ. μέτρων, που απαλλοτριώθηκε. Τέλος, ότι ο εναγόμενος είναι κύριος του ωφελούμενου ακινήτου από την απαλλοτρίωση με αριθμό 38 και έγινε τέτοιος με το αναφερόμενο σ' αυτή συμβόλαιο γονικής παροχής. Κατόπιν αυτών ζητεί να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της καταβάλει το ποσό των 174,06 ΕΥΡΩ με το νόμιμο τόκο από την 18.11.97 (επόμενη έκδοσης της υπ αριθμ. 807/97 απόφασης του Μον. Πρωτ. Λάρισας), διαφορετικά από την 1.3.2000 (επόμενη έκδοσης της υπ αριθμ. 156/2000 απόφασης του ιδίου ως άνω Δικαστηρίου), άλλως από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση, να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή η απόφαση, που θα εκδοθεί και να καταδικασθεί ο εναγόμενος στη δικαστική της δαπάνη. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή για το παραδεκτό της οποίας καταβλήθηκε το νόμιμο τέλος δικαστικού ενσήμου με τα ποσοστά, που αναλογούν υπέρ του ΤΝ και ΤΑΧΔΙΚ, (βλ. υπ' αριθμ. 266268 αγωγόσημου), αρμόδια φέρεται να δικαστεί ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου κατά τόπο (αρθρ. 29 παρ.1 Κ-ΠολΔ), που δικάζει με τις ειδικές διατάξεις των μικροδιαφορών (αρθρ. 466-472 Κ-ΠολΔ), λόγω του αιτούμενου ποσού και πρέπει να ερευνηθεί η νομική και ουσιαστική της βασιμότητα. Η αγωγή είναι νόμιμη και στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1, 9 παρ. 3, 10 παρ. 1 και 2, 17 παρ. 1, 26, 27 παρ. 4, του ΝΔ 797/1971, και 176 ΚΠολΔ.

Το παρεπόμενο αίτημα περί καταβολής τόκων επί του αιτουμένου ποσού είναι νόμιμο για την μετά την επίδοση της ένδικης αγωγής (αρθρ. 346 ΑΚ) χρόνο, εφόσον ο ενάγων ζητεί το παραπάνω ποσό μετά την αναγνώριση του ως δικαιούχου του ποσού της προσωρινής ορισθείσης αποζημίωσης μετά την οριστικοποίηση της δια

της απράκτου περιόδου των προθεσμιών των παρ. 2 και 5 του άρθρου 19 του ν.δ. 797/1971 και όχι από τον χρόνο δημοσίευσης ή επιδόσεως των δικαστικών αποφάσεων περί αναγνώρισεως δικαιούχου αυτού και της προσδιορισθείσας αποζημίωσης (Εφ. Αθ. 1874/1980 NOB 29.1408, Εφ. Αθ. 33/1983 ΕλλΔ/νη 24. 504), από τους οποίους (χρόνους) ζητεί κυρίως τόκους. Επίσης το αίτημα περί κηρύξεως της εκδοθησόμενης απόφασης προσωρινά εκτελεστικής είναι απορριπτέο ως αλυσιτελώς προβαλλόμενο, καθόσον οι κατ' αντιμωλία εκδιδόμενες αποφάσεις των μικροδιαφορών μη υποκείμενες σε έφεση ή ανακοπή ερημοδικίας είναι αμέσως και προσωρινά εκτελεστές (Ειρ. Σερ. 202/1969 ΕλλΔνη 10.193).

Από τις διατάξεις των άρθρων 86, 87, και 88 ΚΠολΔ σαφώς προκύπτει ότι η προσεπίκληση, που είναι διαδικαστική πράξη και με την οποία επεκτείνονται τα υποκειμενικά όρια της έννομης σχέσης της δίκης έναντι τρίτων συγχωρείται σε τρεις μόνο περιπτώσεις και συγκεκριμένα: 1) των ομόδικων επί αναγκαστικής ομοδικίας (αρθρ. 86 ΚΠολΔ), 2) του αληθινού κυρίου ή νομέα επί εμπράγματης αγωγής (άρθρο 87) και 3) του υποχρέου προς αποζημίωση του προσεπικαλούντος, αν πτηθεί στην κύρια δίκη, δηλαδή του αποκαλούμενου δικονομικού εγγυητή (άρθρο 88). Στη τελευταία περίπτωση ειδική προϋπόθεση του παραδεκτού της προσεπικλήσεως είναι η έννομη σχέση μεταξύ προσεπικαλούντος και προσεπικαλούμενου, που προϋπάρχει της κύριας δίκης, από την οποία γεννάται ευθύνη του δεύτερου για αποζημίωση του πρώτου αν πτηθεί στη δίκη.

Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, στοιχείο απαραίτητο του νόμου βάσιμου της προσεπικλήσεως και της ενωμένης με αυτή παρεμπόπουσας αγωγής, εί-

ναι να διαλαμβάνεται σ' αυτήν η ύπαρξη τέτοιας μεταξύ προσεπικαλούντος και προσεπικαλούμενου σχέσεως, ενώ αντίθετα ο υπάρχων σ' αυτήν ισχυρισμός, ήτοι αποκλειστικά υπόχρεοι σε αποζημίωση του κυρίως ενάγοντος είναι οι προσεπικαλούμενοι κατά τα αναλογούντα στον καθένα ποσά που προκύπτουν από το ποσό συγκυριότητας επί του οικοπέδου τους, καθιστά αυτές (προσεπίκληση και παρεμπόπουσα αγωγή) νόμω αβάσιμες, αφού η αλήθεια αυτού του αρνητικού της κύριας αγωγής ισχυρισμού, που συνεπάγεται την απόρριψη αυτής κατά τα αναλογούντα στους προσεπικαλούμενους ποσά, αίρει ταυτόχρονα και το νομικό λόγο της κατά το άρθρο 88 ΚΠολΔ προσεπικλήσεως και της ενωμένης παρεμπόπουσας αγωγής, ο οποίος είναι η ικανοποίηση του πτηθέντος κύριου διαδίκου σε μια και την αυτή δίκη προς εξοικονόμηση χρόνου και δαπάνης (ΕφΑθ 76262/1997 ΕλλΔνη 39,928, ΕφΑθ 5746/1998 ΕλλΔνη 39,1681).

Ο εναγόμενος Α.Α. με την υπό στοιχείο β' ανακοίνωση δίκης, της μεταξύ αυτού και της ενάγουσας Α. συζ. Κ.Κ. δίκη ανακοίνωσε στους Ι., Ε., Α. και Χ.Κ. και προσεπικάλεσε αυτούς να παρέμβουν αναγκαστικά και να υποχρεωθούν αυτοί (προσεπικαλούμενοι) να του καταβάλλουν τα ποσά των 19,22 ευρώ, 28,36 ευρώ, 19,22 ευρώ και 7,30 ευρώ αντίστοιχα, τα οποία θα υποχρεωθεί αυτός να καταβάλει στην κυρίως ενάγουσα, καθόσον αυτοί είναι υπόχρεοι να καταβάλλουν στην ενάγουσα τα παραπάνω ποσά της αποζημίωσης, ανάλογα με τα αναφερόμενα στην προσεπίκληση ποσοστά συγκυριότητας επί του ωφελούμενου τμήματος του οικοπέδου τους, δεδομένου ότι έγιναν συγκύριοι με τα υπ αριθμ. .../1987, .../86 και .../85, .../86 και .../1987 πωλητήρια του συμβολαιογράφου Γ.Φ. που

μεταγράφηκαν νόμιμα. Με το περιεχόμενο αυτό η προσεπίκληση και η αιτούμενη με αυτή παρεμπόδιουσα αγωγή αποζημιώσεως είναι νόμω αβάσιμες, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, αφού η αλήθεια αυτού του αρνητικού της κύριας αγωγής ισχυρισμού, ότι δηλαδή υπόχρεοι στην ενάγουσα είναι οι προσεπικαλούμενοι, που συνεπάγεται την απόρριψη αυτής κατά τα αναλογούντα στους προσεπικαλούμενους (επίδικα) ποσά, αίρει ταυτόχρονα και το νομικό λόγο της προσεπικλήσεως (άρθρ. 88 ΚΠολΔ) και της ενωμένης παρεμπόδιουσας αγωγής αποζημιώσεως. Κατόπιν αυτών πρέπει αυτές να απορριφθούν και να συμψηφισθεί η δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων λόγω του ότι η ερμηνεία του κανόνα που εφαρμόστηκε ήταν ιδιαίτερα δυσχερής (άρθρο 179 ΚΠολΔ όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 2915/2001).

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1 παρ.3, 2 παρ.1, 32 έως 35, 37, 42 και 46 έως 48 του ν.δ. της 17 Ιουλίου/16 Αυγούστου 1923 “Περί σχεδίου πόλεων, κώμων και συνοικισμών του Κράτους και οικοδομής αυτών”, των μετέπειτα ισχυουσών πολεοδομικών διατάξεων μεταξύ των οποίων και η του άρθρου 2 του 5269/1931 “περί αδειών οικοδομής επί των ρυμοτομούμενων ακινήτων” και του άρθρου 6 παρ.1, 2 και 3 του ίδιου Νόμου 5269/1931 σαφώς συνάγεται ότι συνυπόχρεοι για την καταβολή αποζημίωσης για την απαλλοτρίωση οικοπέδων, που καταλαμβάνονται από τους προβλεπόμενους κατά το συγκεκριμένο σχέδιο πόλεως χώρους ως κοινόχρηστους χώρους, δηλαδή για οδούς, πλατείες κλπ. είναι και οι ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες ακινήτων, και τέτοιοι θεωρούνται εκείνοι, που κατά το χρόνο προσδιορισμού της αποζημιώσεως είναι ιδιοκτήτες ακινήτων, που έχουν ή αποκτούν δια προσκυρώσεων ή τακτοποιή-

σεων πρόσωπο στον κοινόχρηστο χώρο και όχι εκείνοι, που ήταν ιδιοκτήτες κατά το χρόνο δημοσιεύσεως του εγκριτικού της ρυμοτομίας διατάγματος, καθόσον κατά το χρόνο αυτό δεν υπάρχει ωφέλεια των ιδιοκτητών, αλλά απλή προσδοκία, που ελάχιστα, αν μη καθόλου, επιδρά στην αξία των ακινήτων, αφού εξαρτάται από πολλούς αστάθμητους παράγοντες (βλ. ΟΛΑΠ 159/1969 ΝοΒ 17,302, ΑΠ 1003/1980 ΝοΒ 1981, 332, ΑΠ 250/1974 ΝοΒ 22,1187, ΑΠ 1669/1997 ΕλλΔνη 39,1278, ΕφΑθ 2550/1986 ΕλλΔνη 1988,914).

Από την ανώμοτη εξέταση ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Προς εφαρμογή του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Λάρισας με το από 25.10.47 ΠΔ όπως αυτό τροποποιήθηκε με την υπ αριθμ. .../17.2.1989 απόφαση του Νομάρχη Λάρισας (ΦΕΚ ...) και εκδόθηκαν οι υπ αριθμ. .../1989 και .../1996 πράξεις αναλογισμού αποζημίωσης της διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Τμήματος Πολεοδομίας του Δήμου Λάρισας, οι οποίες κυρώθηκαν με τις υπ αριθμ. .../10.12.1990 και .../30.1.1997 αποφάσεις του Νομάρχη Λάρισας αντίστοιχα, κηρύχθηκαν αναγκαστικά απαλλοτριωτές λόγω ρυμοτομίας, ήτοι για τη διαπλάτυνση της οδού Νικ. οι εδαφικές εκτάσεις, που περιγράφονται σ' αυτές (πράξεις). Μεταξύ των άλλων απαλλοτριωμένων, λόγω ρυμοτομίας, ακινήτων, καταλέγονται και οικοπεδικά τμήματα με κωδικό αριθμό ιδιοκτησίας 36 και αποτελούν μέρος μεγαλύτερης έκτασης συγκυριότητας μεταξύ των άλλων και της ενάγουσας κατά ποσοστό 5/100 εξ αδιαίρετου, η οποία απέκτησε αυτό με το υπ αριθμ. .../2.7.1993 πωλητήριο συμβόλαιο, που μεταγράφηκε νόμιμα σε συνδυασμό με την επακολουθήσασα σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας (.../19.3.94 πράξη, που μεταγράφηκε νόμιμα). Με την υπ αριθμ.

807/1997 απόφαση του Μον. Πρωτοδικείου Λάρισας καθορίστηκε προσωρινά η τιμή μονάδας αποζημίωσης σε 130.000 δραχμές το τερ. μέτρο, η οποία κατέστη οριστική, αφού δεν ασκήθηκε η προβλεπόμενη προσφυγή για τον ορισμό οριστικής τιμής μονάδας ενώπιον του Εφετείου Λάρισας μέσα στις προβλεπόμενες από το νόμο προθεσμίες.

Στη συνέχεια εκδόθηκε η υπ αριθμ. 156/2000 οριστική απόφαση του ίδιου ως άνω Δικαστηρίου η οποία ανεννόησε την ενάγουσα κατά ποσοστό 5/100 εξ αδιαιρέτου και τους λοιπούς συγκύριους δικαιούχους της ως άνω προσωρινά καθορισθείσας αποζημίωσης για την αναγκαστικά απαλλοτριωθείσα έκταση (1/4 τμήματος 76-83-82, 29-76 εμβαδού 9,125 τ.μ). Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι κατά το χρόνο εκδόσεως των ως άνω υπ αριθμ. .../89 και .../96 (συμπληρωματική της πρώτης) πράξεων αναλογισμού αποζημίωσης ρυμοτομούμενων οικοπέδων κύριοι του ωφελούμενου εκ της απαλλοτριώσεως ακινήτου ήταν η μητέρα του εναγομένου Γ.Α. και οι προσεπικαλούμενοι, οι οποίοι έγιναν κύριοι με τα υπ αριθμ. .../1987, .../86 και .../85, .../86 και .../1987 πωλητήρια συμβόλαια του συμβολαιογράφου Λάρισας Γ.Φ., που μεταγράφηκαν νόμιμα αντίστοιχα κατά ποσοστά συγκυριότητας επί του οικοπέδου, που απαλλοτριώθηκε 113/1000, 163/1000, 113/1000 και 42/1000 εξ αδιαιρέτου αντίστοιχα. Οι τελευταίοι έγιναν συγκύριοι πριν την έκδοση των παραπάνω πράξεων αναλογισμού αποζημιώσεων. Βέβαια στις ως άνω πράξεις αναλογισμού αποζημίωσης καθορίσθηκε ως υπόχρεη προς αποζημίωση μόνο η πρώτη Γ.Α.

Όμως, το παρόν Δικαστήριο, που δικάζει την αγωγή του δικαιούχου κατά του υπόχρεου προς αποζημίωση είναι αρμόδιο να ερευνήσει το κύρος και τη νομιμότητα

της πράξεως της διοικήσεως και να αποφανθεί παρεμπιπτόντως, εάν νόμιμα έγινε καθορισμός του υποχρέου προς αποζημίωση, αφού από ουδεμία διάταξη νόμου θεσπίστηκε ειδική διοικητική διαδικασία προς κρίση του ζητήματος αυτού (ΑΠ 727/1974 ΝοΒ 23,308, ΕφΘεσ 934/1986 ΕλλΔνη 30,976). Η προσκομιζόμενη υπ αριθμ. 37/1977 πράξη αναλογισμού αποζημίωσης εκδόθηκε πριν την αγορά από τους άλλους συγκυρίους (προσεπικαλούμενους) των ακινήτων, όμως η πράξη αυτή, αφενός εκδόθηκε πριν την τροποποίηση του σχεδίου πόλεως της Λάρισας (βλ. 811/17.2.1989 απόφαση του Νομάρχου Λάρισας), αφετέρου δε επέφερε αλλαγές στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παροδίων (όπως του εμβαδού του απαλλοτριωθέντος ήταν 7,30 τ.μ. και διαφορετικό τμήμα από το επίδικο) και επομένως αυτή έπαψε να ισχύει, αφού εξάλλου δεν μνημονεύεται στις επόμενες πράξεις αναλογισμού (ΑΠ 1079/96 ΕλλΔνη 38,1054).

Κατά συνέπεια ο εναγόμενος, ο οποίος είναι ήδη κύριος παρόδιος και ωφελούμενος από την απαλλοτρίωση του ποσοστού της ενάγουσας επί του ακινήτου της, μετά το υπ αριθμ. .../31.12.1991 συμβόλαιο περί αποδοχής γονικής παροχής από την μητέρα του Γ.Α., η οποία απεβίωσε την 26.2.1996 και κληρονομήθηκε απ αυτόν, υποχρεούται σε αποζημίωση, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, μόνο κατά το ποσοστό της συγκυριότητας επί της υπ αριθμ. 38 οικοπεδικής έκτασης, το οποίο αντιστοιχεί στο ποσό των 99,96 ευρώ. Κατόπιν όλων των παραπάνω πρέπει να γίνει δεκτή ή ένδικη κύρια αγωγή κατά ένα μέρος ως ουσιαστικά βάσιμη και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλλει στην ενάγουσα το ποσό των 99,96 ευρώ με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής...

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

10/2002 (Προεδρική)

Πρόεδρος: Αλεξάνδρα Γεωργιλιά

Δικηγόροι: Ελένη Ξηραδάκη, Ελένη Χατζούλη

Επίδοση αίτησης προσωπικής κράτησης σε οφειλέτη του δημοσίου άγνωστης διαμονής. Εφαρμογή διαδικασίας του 55 του Κ.Δ.Δ. (επίδοση με θυροκόλληση στην τελευταία γνωστή κατοικία ή τόπο εργασίας του οφειλέτη), σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 50 (επίδοση προς τον αντίκλητο, αν έχει ορισθεί τέτοιος) και όχι εκείνης του άρθρου 84 παρ. 2 του ΚΕΔΕ.

Απρόσφορη προσωπική κράτηση, αφού με την επιβολή της δεν προβλέπεται ότι θα επιτευχθεί η καταβολή της οφειλής.

Επειδή, στο άρθρο 231 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ορίζεται ότι:

1. Η προσωπική κράτηση, ως αναγκαστικό μέτρο προς είσπραξη των κατά τις διατάξεις του άρθρου 216 δημοσίων εσόδων, διατάσσεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του Δημοσίου....". Περαιτέρω, στο άρθρο 235 του ίδιου Κώδικα ορίζεται ότι: "1. Αμέσως μετά την κατά την παρ. 4 του άρθρου 231 κατάθεση της αίτησης, ο πρόεδρος του συμβουλίου.... με πράξη του πάνω στο δικόγραφο της αίτησης, ορίζει δικάσιμο..... 2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο πράξη του προέδρου, μαζί με κυρωμένο αντίγραφο του δικογράφου που κατατέθηκε, επιδίδεται, με φροντίδα του αιτούντος, στον καθού, πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση, επέχει δε θέση κλήτευσης γι' αυτόν. Προς τούτο, παραδίδονται στον αιτούντα, από τη γραμ-

ματεία του δικαστηρίου, η αίτηση με την πράξη προσδιορισμού δικασίμου, μαζί με κυρωμένο αντίγραφο τούτων. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές με τις επιδόσεις διατάξεις των άρθρων 47-48 και 50-57....".

Εξάλλου, με τις διατάξεις των άρθρων 47 επ. του Κ.Δ.Δ., ρυθμίζονται η διαδικασία, ο τρόπος και τα όργανα των επιδόσεων. Μεταξύ άλλων, στο άρθρο 35 παρ.1 περ. α', ορίζεται ότι: "Η επίδοση γίνεται με θυροκόλληση: α) αν τα πρόσωπα, προς τα οποία προβλέπεται ότι διενεργείται η παράδοση του εγγράφου δεν βρίσκονται ούτε στην κατοικία, ούτε στο χώρο της εργασίας του ή αρνούνται την παραλαβή του ή την υπογραφή της έκθεσης ή δεν μπορούν να υπογράψουν την έκθεση", ενώ, στο άρθρο 50 παρ. 1, ορίζεται ότι: "Οι επιδόσεις προς τους ιδιώτες διενεργούνται στην κατοικία ή στο χώρο της εργασίας, κατά περίπτωση, προσωπικώς στους ίδιους ή στους νομίμους αντιπροσώπους ή στους εκπροσώπους ή". Τέλος, στο άρθρο 84 παρ. 2 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974), ορίζεται ότι: "Αι προς τους αγνώστου διαμονής..... κοινοποιήσεις γίνονται εις τον κατά το άρθρον 142 του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας τυχόν διορισθέντα αντίκλητον..... Εάν ουδείς των ανωτέρω συγγενών υπάρχει η κοινοποίηση γίνεται προς τον Δήμαρχον.....".

Επειδή, οι διατάξεις των άρθρων 235, 47, 48, 50-57 του Κ.Δ.Δ. συνιστούν νεότερο νομοθετικό καθεστώς, που ρυθμίζει ειδικά το ζήτημα της κλήτευσης του καθού η αίτηση προσωπικής κρατήσεως οφειλέτη του Δημοσίου. Ως εκ τούτου, κατι-

σχούν των διατάξεων του άρθρου 84 του ΚΕΔΕ, οι οποίες είναι, όχι μόνο παλαιότερες, αλλά και γενικές, αφορώσες στο σύνολο των επιδόσεων στα πλαίσια της διοικητικής εκτελέσεως και όχι μόνο του μέτρου της προσωπικής κρατήσεως. Ενόψει δε του ότι οι νέες αυτές διατάξεις δεν προβλέπουν ειδικό τρόπο επιδόσεως σε εκείνους, που κατά τον χρόνο διενέργειάς τους, είναι άγνωστης διαμονής, το όργανο που τη διενεργεί οφείλει να εφαρμόσει τη διαδικασία του άρθρου 55 του Κ.Δ.Δ. (επίδοση με θυροκόλληση στην τελευταία γνωστή κατοικία ή τόπο εργασίας του οφειλέτη) σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 50 (επίδοση προς τον αντίκλητο, αν έχει ορισθεί τέτοιος) και όχι εκείνη του άρθρου 84 παρ. 2 του ΚΕΔΕ.

Στην προκειμένη περίπτωση, αντίγραφο της εκκαλούμενης αποφάσεως επιδόθηκε στον εκκαλούντα την 15.5.2000, σύμφωνα με την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 84 παρ.2 του Κ.Ε.Δ.Ε. διαδικασία επιδόσεως σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής, όπως προκύπτει από την .../15.5.2000 έκθεση επιδόσεως του δικ. επιμελητή Ν.Σ.. Ενόψει των προεκτεθέντων, η επίδοση αυτή δεν είναι νόμιμη και κατά συνέπεια δεν κίνησε την προθεσμία για την άσκηση της κρινόμενης εφέσεως, η οποία, ως εκ τούτου, εμπροθέσμως ασκήθηκε και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσίαν, απορριπτόμενων των αντιθέτων υποστηριζόμενων ως αβασίμων.

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι σε βάρος του εκκαλούντος, έχουν βεβαιωθεί ληξιπρόθεσμες οφειλές, συνολικού ποσού 33.812.734 δραχμών, προερχόμενες από βασική οφειλή φόρου εισοδήματος οικονομικών ετών 1988-1996 ποσού 13.313.961 δραχμών και προσαυξήσεις 20.498.773 δραχμών. Για το εν

λόγω χρέος, ο Προϊστάμενος της Α' Δ.Ο.Υ. Βόλου, ζήτησε την προσωποκράτηση του οφειλέτη για διάστημα ενός έτους, υποστηρίζοντας ότι το αναγκαστικό αυτό μέτρο είναι το μόνο πρόσφορο για την ικανοποίηση της χρηματικής απαιτήσεως του Ελληνικού Δημοσίου, δεδομένου ότι ο εκκαλών στερείται κινητής και ακίνητης περιουσίας. Ειδικότερα, στο προϊόν του πλειστηριασμού, που επισπεύσθηκε από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, του 1/2 εξ αδιαιρέτου του Κ-4 ισόγειου καταστήματος επί της συμβολής των οδών Σ.Σ. - Α.Γ. στο Β., ιδιοκτησίας του εκκαλούντος- μόνης ακίνητης περιουσίας του - το Ελληνικό Δημόσιο κατετάγη για το ποσό των 2.351.274 δραχμών. Η Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ο εκκαλών ούτε διέθετε κινητή ή ακίνητη περιουσία, ούτε επέδειξε ενδιαφέρον για την εξόφληση του χρέους του προς το Δημόσιο, μέρος του οποίου (2.351.274 δρχ.) καταβλήθηκε από το κατά τα' ανωτέρω επιτευχθέν εκπλειστηρίασμα, καθώς και ότι δεν προκύπτει από σχετικά ειδικά πιστοποιητικά η σοβαρότητα της παθήσεως, από την οποία φέρεται ότι πάσχει ο οφειλέτης (αντιδραστική κατάθλιψη) σύμφωνα με βεβαίωση του ψυχιάτρου Κ.Γ., έκρινε ότι το μέτρο της προσωπικής κράτησης αποτελεί το μόνο αναγκαίο και πρόσφορο για την ικανοποίηση της απαιτήσεως του Δημοσίου και διέταξε, ενόψει του ύψους και του είδους της οφειλής, την προσωπική κράτηση του εκκαλούντος επί δίμηνο.

Επειδή, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ο εκκαλών αν και ενημερώθηκε για το ύψος των ληξιπρόθεσμων χρεών του προς το Δημόσιο δεν προέβη σε εξόφληση ή ρύθμιση της οφειλής, ότι μετά τον κατά τ' ανωτέρω πλειστηριασμό ποσοστού 1/2 εξ αδιαιρέτου ακινήτου του

(καταστήματος), στερείται περιουσιακών στοιχείων, μετ' εκτίμηση και της καταστάσεως της υγείας του, όπως προκύπτει από την ως άνω από 12.5.1999 βεβαίωση του ψυχιάτρου Κ.Γ., καθώς και του ύψους της οφειλής, κρίνει ότι το αναγκαστικό μέσο της προσωπικής κράτησης είναι απρόσφορο για την εκπλήρωση του σκοπού για τον οποίο θεσπίσθηκε και δεν συνιστά το μόνο ικανό μέσο για την ικανοποίηση της σχετικής απαιτήσεως του Δημοσίου, αφού με την επιβολή του δεν προβλέπεται ότι θα επιτευχθεί η καταβολή της εν λόγω οφειλής. Κατά συνέπεια, η εκκαλούμενη απόφαση με την οποία κρίθηκε αντιθέτως είναι εσφαλμένη και πρέπει, κατά παραδοχή της κρινόμενης εφέσεως, να εξαφανισθεί, περαιτέρω δε ν' απορριφθεί η από 6.2.1997 αίτηση του Προϊσταμένου της Α' Δ.Ο.Υ. Βόλου.

13/2002 (Συμβούλιο)

Πρόεδρος: Σταυρούλα Σταμούλη - Σειράγικη

Εισηγήτρια : Αλεξάνδρα Γεωργιλιά

Αναστολή εκτέλεσης δικαστικής απόφασης, σχετικά με χορήγηση άδειας ταξί. Στοιχεία ανεπανόρθωτης βλάβης.

Επειδή, στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 - φ. 97 Α'), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: "Εφόσον στον Κώδικα δεν ορίζεται ειδικώς διαφορετικά, οι προθεσμίες των ένδικων μέσων, καθώς και η άσκησή τους, δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Είναι όμως δυνατόν να χορηγηθεί, κατά περίπτωση, αναστολή εκτέλεσης της πράξης ή της απόφασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 200 έως 209" (άρθρο 88). "Σε κάθε περίπτωση που η προθεσμία ή η άσκηση του ένδικου μέ-

σου δεν συνεπάγεται κατά νόμο την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, μπορεί, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε από τους διάδικους, να ανασταλεί, με αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου, εν όλω ή εν μέρει, η εκτέλεση της απόφασης αυτής" (άρθρο 206). "1. Λόγο αναστολής μπορεί να θεμελιώσει η, από την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης απειλούμενη, οποιασδήποτε φύσης, υλική ή ηθική βλάβη του αιτούντος, εφόσον η επανόρθωσή της θα είναι αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής σε περίπτωση ευδοκίμησης του αντίστοιχου ένδικου μέσου. 2. Η χορήγηση της αναστολής αποκλείεται: α) αν η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ή β) κατά το μέρος που η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ήδη εκτελεσθεί, ή γ) αν το αντίστοιχο ένδικο μέσο είναι προδήλως απαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο" (άρθρο 208).

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την 553/2001 απόφαση Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Λάρισας απορρίφθηκε προσφυγή του αιτούντος κατά της .../2000 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας. Με την τελευταία, ακυρώθηκε η απόφαση του Νομάρχη Λάρισας περί χορηγήσεως στον αιτούντα άδειας εκμεταλλεύσεως ταξί στην πόλη της Λάρισας. Με την κρινόμενη αίτηση, με την οποία ζητείται η αναστολή εκτέλεσεως της ανωτέρω πρωτόδικης αποφάσεως υποστηρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι ενδεχόμενη άμεση εκτέλεσή της θα επέφερε ανεπανόρθωτη βλάβη στον αιτούντα, πάσχοντα από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια και υποβαλλόμενο περιοδικώς σε αιμοκάθαρση, του οποίου μόνη πηγή εισοδήματος αποτελεί η εκμετάλλευση του προαναφερθέντος αυτοκινήτου ταξί.

Προς απόδειξη αυτού, προσκομίζει και επικαλείται την από 7.5.2001 βεβαίωση της Γενικής Κλινικής “Ε.Π.” της Λάρισας, σύμφωνα με την οποία ο αιτών, πάσχων από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια σε τελικό στάδιο, υποβάλλεται από 6.1.2001 σε αιμοκάθαρση τρεις φορές εβδομαδιαίως, καθώς και το από 31.8.2001 εκκαθαριστικό σημείωμα φρολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2001, από το οποίο προκύπτει ότι το κατά το έτος αυτό δηλωθέν εισόδημα του αιτούντος ανέρχεται σε 7.030.000 δραχμές από την εκμετάλλευση του ταξί (εμπορικές επιχειρήσεις) και σε 50.000 δραχμές από γεωργικές επιχειρήσεις.

Επειδή, ενόψει των προαναφερθέντων, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπ’ όψιν ότι η κύρια πηγή εισοδήματος του αιτούντος, που αντιμετωπίζει χρόνιο σοβαρό πρόβλημα υγείας, αποτελεί η εκμετάλλευση του ταξί, κρίνει ότι η άμεση εκτέλεση της ως άνω αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, που συνάπτεται με την νομιμότητα η μη της κατοχής απ’ αυτόν άδειας εκμεταλλεύσεώς του, θα επιφέρει στον αιτούντα ανεπανόρθωτη βλάβη, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων. Ως εκ τούτου δε, πρέπει ν’ ανασταλεί η εκτέλεση της πρωτόδικης αποφάσεως μέχρις εκδόσεως αποφάσεως επί της κατ’ αυτής ασκηθείσης εφέσεως, κατά παραδοχή της κρινόμενης αιτήσεως.

189/2002

Πρόεδρος: Κων/νος Αναγνώστου
Εισηγήτρια: Μυρτώ Στεφάνου - Μπέμνη
Δικηγόροι: Κων/νος Ευθυμίου, Απ. Γκίβιας

Χορήγηση σύνταξης μερικής αναπηρίας σε εργάτη οικοδομών με ποσοστό ανατομοφυσιολογικής αναπηρίας 35%, εν όψει του είδους και των συμπτωμάτων της πά-

θησης σε συνδυασμό με το είδος της επαγγελματικής του απασχόλησής του, την ηλικία των 60 ετών, το μορφωτικό του επίπεδο, καθώς και τις συνθήκες εργασίας στην πόλη της Λάρισας, αφού δεν είχε τη δυνατότητα να κερδίζει περισσότερο του ημίσεος εκείνου, που κέρδιζε στην αυτή περιφέρεια και υπό όμοιες συνθήκες, στην ίδια επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος.

Με την παρ.2 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν.1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α') και εν συνεχεία όπως η περ. Στ' του εδ. 5 αυτού τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 παρ.3 του ν.1976/1991 (ΦΕΚ 184 Α/4.12.1991), ορίζεται ότι “ 5. α) Ο ασφαλισμένος θεωρείται βαριά ανάπηρος αν λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, επίσης τουλάχιστον διάρκειας κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες και τη μόρφωσή του περισσότερο από το ένα πέμπτο (1/5) του ποσού που συνήθως κερδίζει σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης. β) Ο ασφαλισμένος θεωρείται ανάπηρος αν λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, διάρκειας ενός έτους το λιγότερο κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το ένα τρίτο (1/3) του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης. γ) Ο ασφαλισμένος θεωρείται

μερικά ανάπηρος αν λόγω πάθησης ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, εξάμηνης το λιγότερο κατά ιατρική πρόβλεψη διάρκειας, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνήθη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το μισό (1/2) του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης. δ)... ε)... Για την αναπηρία του ασφαλισμένου από άποψη ιατρική γνωμοδοτούν οι αρμόδιες κατά τον κανονισμό ασφαλιστικής αρμοδιότητας υγειονομικές επιτροπές, οι οποίες εκτός από τη διαπίστωση της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως και της διάρκειας της σωματικής ή της πνευματικής παθήσεως του ασφαλισμένου, ερευνούν και την επίδραση αυτών στην καθολική ικανότητά του για την άσκηση του συνήθους ή παρεμφερούς επαγγέλματός του ή την ανάκτηση της ικανότητας αυτής. στ) Κατά τον προσδιορισμό της βαθμίδας της αναπηρίας, σύμφωνα με τα ανωτέρω εδάφια α', β' και γ', το ποσοστό αναπηρίας που δεν οφείλεται σε ιατρικά κριτήρια μπορεί να αυξηθεί και μέχρι 17 ποσοστιαίες μονάδες λόγω κοινωνικών κριτηρίων ή κριτηρίων αγοράς εργασίας. ζ)... Εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται μερικά ανάπηρος κατά την έννοια του ανωτέρω εδαφίου γ', δικαιούται το μισό (1/2) της σύνταξης αυτής. η)... θ)...”

Από τις διατάξεις αυτές σε συνδυασμό με το άρθρο 29 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας ΙΚΑ, προκύπτει ότι προκειμένου να διαπιστωθεί η συνδρομή των όρων και προϋποθέσεων για να απονεμηθεί σύνταξη ολικής ή μερικής αναπηρίας αποφαίνονται πρώτα οι αρμόδιες

υγειονομικές επιτροπές και στη συνέχεια τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα. Οι πρώτες διαπιστώνουν από ιατρική άποψη τη φύση, τα αίτια, την έκταση και τη διάρκεια της σωματικής ή πνευματικής πάθησης του ασφαλισμένου και η κρίση τους αυτή, όταν αιτιολογείται επαρκώς, δεσμεύει τα ασφαλιστικά όργανα και τα επιλαμβανόμενα σε περίπτωση αμφισβήτησης διοικητικά δικαστήρια, τα οποία αποφαίνονται αιτιολογημένα για τη συνδρομή των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου από ασφαλιστική άποψη, ενόψει και του επαγγέλματος, της ηλικίας, της μόρφωσής του, της δυνατότητάς του να προσαρμοσθεί στο προηγούμενο επάγγελμά του ή σε άλλο παρεμφερές που θα ανταποκρίνεται στις δυνάμεις του, καθώς και των συνθηκών στην αγορά εργασίας στο συγκεκριμένο τόπο και χρόνο (ΣτΕ 3891, 4323/1980 κ.ά.)

Στην κρινόμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, ο ήδη εκκαλών, γεννήθηκε το έτος 1935, πραγματοποίησε στην ασφάλιση του ΙΚΑ 349 ημέρες εργασίας (από το 1989 έως το 1991) με το επάγγελμα του εργάτη οικοδομών και η εκπαίδευσή του είναι στοιχειώδης. Έλαβε σύνταξη μερικής αναπηρίας από εργατικό ατύχημα από 28.4.1993 έως 30. 4.1995. Στη συνέχεια, ζήτησε με αίτησή του να παραταθεί η χορηγούμενη σ' αυτόν σύνταξη αναπηρίας. Προκειμένου να διαπιστωθεί η αναπηρία του, παραπέμφθηκε για εξέταση στα οικεία υγειονομικά όργανα και η Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή με την 168/1995 γνωμάτευσή της, με την οποία επικύρωσε την 540/1995 γνωμάτευση της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής, αφού κατά την κλινική εξέταση του ασφαλισμένου διαπίστωσε ότι παρουσιάζει μείωση της ραχικής έκτασης ΔΕ άκρας χειρός, της έκτασης των δακτύλων

συστοίχως και των κερκιδικών αντανκλαστικών, αποφάνθηκε ότι αυτός παρουσιάζει πάρεση ΔΕ Κερκιδικού νεύρου και ότι το ποσοστό αναπηρίας του ανέρχεται σε 35% για το χρονικό διάστημα από 1.5.1995 έως 30.4.1997. Κατόπιν τούτου με την Π149/18.8.1995 απόφαση του Δ/ντή του εφεσιβλήτου, απορρίφθηκε το αίτημα του παραπάνω ασφαλισμένου για συνταξιοδότησή του λόγω αναπηρίας από εργατικό ατύχημα για το λόγο ότι ο ήδη εκκαλών με την πιο πάνω πάθηση δεν είναι ασφαλιστικά ανάπηρος κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 27 του ν.1902/90. Ένσταση του ασφαλισμένου κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της αρμόδιας ΤΔΕ απορρίφθηκε με την 832/23.10.1995 απόφαση και η εν συνεχεία κατ' αυτής προσφυγή του με την οποία ζητούσε να τύχει σύνταξης αναπηρίας (σε ποσοστό τουλάχιστον 75%), απορρίφθηκε με την εκκαλουμένη. Τούτο δε με την αιτιολογία ότι, αφενός η φύση και η έκταση της πάθησής του, σε σχέση με το χαρακτήρα και τη φύση της εργασίας του, που αν και απαιτεί κινητικότητα και πλήρη λειτουργικότητα του σώματος, πάντως δεν δημιουργεί σε αυτόν αντικειμενική αδυναμία ασκήσεως του προηγούμενου επαγγέλματός του ή άλλου παρόμοιου, και αφετέρου ότι λόγω των ειδικότερων συνθηκών αγοράς στην περιοχή της πόλης της Λάρισας, υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης για άτομα της σωματικής του κατάστασης στην επαγγελματική του κατηγορία, δεδομένου και ότι επί διετία έτυχε ασφαλιστικών παροχών προκειμένου να προσαρμοσθεί σε όμοιο ή παρεμφερές επάγγελμα. Ήδη ο εκκαλών με την κρινόμενη έφεσή του, όπως αναπτύσσει τους λόγους αυτής με το νομίμως υποβληθέν υπόμνημά του, ισχυρίζεται ότι η ηλικία του, το επάγγελμά του (αυτό του εργάτη σε οικοδομικές εργασίες), και οι

παθήσεις του, δεν του επιτρέπουν να εργασθεί ούτε στη συνήθη απασχόλησή του ούτε σε άλλη παρεμφερή.

Το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπ' όψη το ποσοστό της ανατομοφυσιολογικής του αναπηρίας (35%), το είδος της πάθησής του, (πάρεση (ΔΕ) κερκιδικού νεύρου), και ειδικότερα τα κλινικά συμπτώματα αυτής, όπως προκύπτουν από την κλινική εξέταση του ασφαλισμένου που περιέχεται στην 168/1995 προαναφερόμενη γνωμάτευση της Β/θμιας Υγειονομικής Επιτροπής, (δηλαδή μείωση της ραχιαίας έκτασης της δεξιάς άκρας χειρός, μείωση της έκτασης των δακτύλων συστοίχως και μείωση των κερκιδικών αντανκλαστικών), σε συνδυασμό με το είδος της επαγγελματικής του απασχόλησης του εργάτη οικοδομών - εργασία που απαιτεί κινητικότητα και πλήρη λειτουργικότητα ιδίως των χειρών- την ηλικία του των 60 περίπου ετών κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα και το μορφωτικό του επίπεδο (στοιχειώδεις γνώσεις) που δεν του παρέχει ευχέρεια αναζήτησης εργασίας με λιγότερες σωματικές αξιώσεις, καθώς και τις συνθήκες εργασίας στην περιοχή της πόλης της Λάρισας, κρίνει ότι ο ήδη εκκαλών ασφαλισμένος, δεν είχε κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα τη δυνατότητα να κερδίζει περισσότερο του ημίσεος εκείνου που κέρδιζε στην αυτή περιφέρεια και στην επαγγελματική κατηγορία του εργάτη οικοδομών σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας με αυτόν μόρφωσης, ούτε τη δυνατότητα λόγω και της ηλικίας του, να προσαρμοσθεί σε άλλο παρεμφερές επάγγελμα που δεν θα απαιτούσε πλήρη χρήση της δεξιάς χειρός, κατά τον εν μέρει βάσιμο σχετικό λόγο της έφεσης η οποία πρέπει να γίνει δεκτή, να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη που έκρινε τα αντίθετα και να αποδοθεί στον εκκαλούμενο το παράβολο που έχει κατα-

βάλει. Το Δικαστήριο δε, κρατώντας την υπόθεση κρίνει περαιτέρω ότι για τον ίδιο παραπάνω λόγο, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η προσφυγή του ήδη εκκαλούντος, να ακυρωθεί η 832/23.10.1995 απόφαση της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Περιφερειακού Υποκαταστήματος ΙΚΑ Λάρισας, να χορηγηθεί στον εκκαλούμενο σύνταξη μερικής αναπηρίας για το χρονικό διάστημα από 1.5.1995 έως 30.4.1997...

228/2002

Πρόεδρος: Σταυρούλα Σταμούλη - Σειραγάκη

Εισηγήτρια: Κωνσταντινιά Μαργαρίτη

Δικηγόροι: Θεοδ. Ματράκης, Ιωαν. Αλεξανδρής

Από 1.1.2002 η αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου επεκτείνεται και στις διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, οι οποίες μέχρι τότε (31.12.2001) υπόκειντο σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως στο Διοικητικό Εφετείο.

Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο ο αιτών ζητά να ακυρωθεί η εκδηλωθείσα με το .../5.11.2001 έγγραφο άρνηση του καθού Δήμου Λάρισας να άρει την επιβληθείσα και μη συντελεσθείσα ρυμοτομική απαλλοτρίωση επί του οικοπέδου του.

Επειδή, το άρθρο 1 της από 21.12.2001 πράξης Νομοθετικού περιεχομένου (ΦΕΚ 288) ορίζει ότι, "Ο προσδιορισμός της αποζημίωσης για την αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου υπάγεται λόγω της συναφείας του με τη διαδι-

κασία της αναγνώρισης δικαιούχων στη δικαιοδοσία των Πολιτικών Δικαστηρίων, σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα στον Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2882/2001 (ΦΕΚ 17 Α') όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. 2. Αρμόδιο να αποφαινεται ανεκκλήτως και με την ίδια διαδικασία για διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση, μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών είναι το δικαστήριο του άρθρου 11 παρ.4 του Κ.Α.Α.Α. (Ν. 2882/2001 (ΦΕΚ 17Α)). Η περίπτωση στ' της παρ.1 του άρθρου 1 του Ν. 702/1977 (ΦΕΚ 268 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 1 του Ν. 2944/2001 (ΦΕΚ 222 Α') καταργείται (οι ανωτέρω διατάξεις της παρ.2 του αρ. 1 της εν λόγω πράξης ισχύουν σύμφωνα με το άρθρο 3 αυτής από 1/1/2002).

Περαιτέρω, το άρθρο 11 του Ν. 2882/2001 (ΚΑΑΑ) στη παρ.4 ορίζει ότι, "Εάν περάσουν άπρακτες οι κατά τις προηγούμενες παρ.2 και 3 προθεσμίες ή εκδοθεί πράξη αρνητική, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να ζητήσει από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το απαλλοτριωμένο ακίνητο, την έκδοση δικαστικής απόφασης, με την οποία να ακυρώνεται η προσβληθείσα πράξη ή παράλειψη και να βεβαιώνεται η αυτοδίκαιη ή υποχρεωτικώς επελθούσα άρση της απαλλοτρίωσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία που ορίζεται από τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Ν. 2717/99) πλην του άρθρου 66 αυτού. Στη δίκη καλείται ο υπέρ ου η απαλλοτρίωση και το Δημόσιο. Η εκδιδόμενη απόφαση είναι ανέκκλητη".

Εξάλλου με το άρθρο 1 (παρ. 1 περ.

σι) του Ν. 2944/2001 (ΦΕΚ Α 222) είχε ορισθεί ότι, “στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου υπάγεται η εκδίκαση αιτήσεων ακυρώσεως ατομικών πράξεων διοικητικών αρχών που αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών”.

Επειδή, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, ότι από 1.1.2002 η αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου επεκτείνεται και στις διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, οι οποίες μέχρι τότε (31.12.2001) υπόκειντο σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Συνεπώς από την ίδια ημερομηνία (1.1.2002) το Διοικητικό Πρωτοδικείο καθίσταται πλέον αποκλειστικώς αρμόδιο για την εκδίκαση των εν λόγω διαφορών.

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, με την από 25.10.2001 αίτησή του ενώπιον του Δήμου Λάρισας ο αιτών, κύριος ενός οικοπέδου κειμένου στην πόλη της Λ., στη γωνία των οδών Δ. και Ν. εκτάσεως 176,70 τμ που είχε χαρακτηριστεί ως κοινόχρηστος χώρος κατ’ εφαρμογή του από 15/3/75 ΠΔ ρυμοτομικού σχεδίου Λάρισας (ΦΕΚ 72 Δ/15.3.76) ζήτησε την ανάκληση της απαλλοτριώσεως και την αποδέσμευσή του από το ως άνω επιβληθέν ρυμοτομικό βάρος λόγω μη συντελέσεως της απαλλοτριώσεως εντός ευλόγου χρόνου. Ο καθού Δήμος με το από 5.11.2001 έγγραφό του απέρριψε το αίτημα αυτού. Ο αιτών με την κρινόμενη αίτηση ζητά να ακυρωθεί η εκδηλωθείσα με το ανωτέρω έγγραφο άρνηση του καθού Δήμου να άρει την επιβληθείσα και μη

συντελεσθείσα ρυμοτομική απαλλοτριώση επί του οικοπέδου του.

Σύμφωνα όμως με όσα έγιναν δεκτά στη προηγούμενη σκέψη της παρούσας, αρμόδιο καθ’ ύλην και κατά τόπο για την εκδίκαση της εν λόγω διαφοράς είναι πλέον το Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Λάρισας, στην Περιφέρεια του οποίου εδρεύει η εκδούσα την πράξη Αρχή (Δήμος Λάρισας) και στο οποίο πρέπει να παραπεμφθεί η κρινόμενη υπόθεση.

448/2002

Πρόεδρος: Σταυρούλα Σταμούλη - Σειραγάκη

Εισηγητής: Ζαχαρίας Λαμπρινός

Δικηγόρος: Απ. Ανδρεόπουλος

Το ειδικό επίδομα χειριστών Η/Υ δικαιούνται όχι μόνο όσοι υπηρετούν σε οργανικές θέσεις του Δημοσίου, νηδδ ή ΟΤΑ, που προβλέπονται για τις ειδικότητες στις οποίες αυτό αναφέρεται, αλλά και εκείνοι από τους υπαλλήλους στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα σχετικά με το αντικείμενο των ειδικοτήτων αυτών, κατ’ αποκλειστική ή τουλάχιστον κατά κύρια απασχόληση, εφόσον όμως στις υπηρεσίες που υπηρετούν δεν έχουν προβλεφθεί σχετικές οργανικές θέσεις.

Επειδή, η 2048842/6017/0022/6.5.1989 κοινή απόφαση των Υπουργών, προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Εργασίας, (ΦΕΚ 455/12.6.1989, τ. Β’), που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 7 παρ. 2 της με αριθμό 88555/3293/4.10.1988 κοινής απόφασης των υπουργών Προεδρίας Κυβερνήσεως, Εσωτερικών, Οικονομικών και Εργασίας (ΦΕΚ 721 τ. Β’), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 39 του Ν. 1836/1989 (ΦΕΚ 79) και επικαλείται την ανάγκη θεσπίσεως κινήτρου για προσέλκυση και παραμονή προσωπικού ορισμένων ειδικοτήτων

στα Κέντρα Πληροφορικής του Δημοσίου και των συνθηκών εργασίας, ορίζει ότι: “Στο προσωπικό των παρακάτω αναφερομένων ειδικοτήτων των υπηρεσιών - Διευθύνσεων - Τμημάτων και Κέντρων Πληροφορικής του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ χορηγείται ειδικό επίδομα, ως κίνητρο προσέλκυσης και παραμονής, σε ποσοστό επί του βασικού μισθού του ΜΚ 28 του Ν. 1505/1984, ως ακολούθως: 1. Αναναυτές Προγραμματιστές και Ηλεκτρονικοί Μηχανικοί και Εμπειρογνώμονες Πληροφορικής, 40% . 2. Χειριστές - Χειρίστριες (Η/Υ, Κοπτικών Μηχανημάτων και Εισαγ. Στοιχείων) 33%. 3. Κωδικογράφοι 20%”.

Επειδή, κατά την έννοια της πιο πάνω κοινής υπουργικής απόφασης που αποβλέπει στην παροχή οικονομικών κινήτρων για την λειτουργία υπηρεσιών μηχανογραφείσεως στο Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ και την δημιουργία εξειδικευμένου στο αντικείμενο αυτό απασχολήσεως προσωπικού, το ειδικό επίδομα δικαιούνται όχι μόνο όσοι υπηρετούν σε οργανικές θέσεις που προβλέπονται για τις ειδικότητες στις οποίες αυτό αναφέρεται, αλλά και εκείνοι από τους υπαλλήλους στους οποίους έχουν ανατεθεί σχετικά με το αντικείμενο των ειδικοτήτων αυτών καθήκοντα, κατ’ αποκλειστική ή τουλάχιστον κατά κύρια απασχόληση, εφόσον όμως στις υπηρεσίες που υπηρετούν δεν έχουν προβλεφθεί σχετικές οργανικές θέσεις (ΣτΕ 2130/1991). Τέλος, με την υπ’ αριθμ. 2006402/481/0022/30.1.1995 κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Εργασίας, η οποία ισχύει από 1.1.1995, το παραπάνω αναφερόμενο επίδομα αυξήθηκε, όσον αφορά τους Χειριστές - Χειρίστριες Η/Υ, σε 16.500 δρχ. μηνιαίως από 1.1.1995 και σε 25.000 δρχ. μηνιαίως από 1.1.1995 και σε 25.000 δρχ. μηνιαίως από 1.7.1995.

Επειδή, στην προκειμένη υπόθεση, από την επανεξέταση των στοιχείων του φακέλου της δικογραφίας, καθώς και από την εν γένει αποδεικτική διαδικασία, προκύπτουν τα ακόλουθα: Οι νυν εφεσίβλητες είναι μόνιμες τακτικοί υπάλληλοι του εκκαλούντος Δήμου. Με τις 86 και 99/12.1.1999 βεβαιώσεις του Δημάρχου του εκκαλούντος προς το πρωτοδίκως δικάσαν δικαστήριο βεβαιώθηκε ότι οι εφεσίβλητες κατά το χρονικό διάστημα από 1.10.1995 μέχρι 30.11.1996 απασχολούνται κατά πλήρες ωράριο και αποκλειστικώς στον χειρισμό Η/Υ και ότι δεν προβλέποντο σχετικές οργανικές θέσεις στον εκκαλούμενο Δήμο. Οι εφεσίβλητες, με την από 11.11.1996 κοινή αγωγή των, πρόβαλλαν, μεταξύ άλλων, ότι παρανόμως δεν τους κατεβλήθη το ειδικό επίδομα χειριστού Η/Υ κατά κυρία και αποκλειστική απασχόληση και εξήτησαν να καταβληθεί σε κάθε μία ποσόν 325.000 δραχμών από την εν λόγω αιτία, δυνάμει της συνταγματικής αρχής της ισότητας. Το πρωτοδίκως δικάσαν δικαστήριο, με την εκκαλουμένη 159/1999 απόφασή του, αφού έλαβε υπόψη του την ανωτέρω 86/12.1.1999 βεβαίωση του Δημάρχου του εκκαλούντος για την οποία εδέχθη ότι δεν έρχεται σε αντίθεση με την 54/25.9.1995 ομοία, διότι αυτή αναφέρεται σε προγενέστερο χρονικό διάστημα και εφόσον δεν είχαν προβλεφθεί σχετικές οργανικές θέσεις στην Υπηρεσία του εκκαλούντος, έκαμε δεκτή την αγωγή κατά το μέρος της που αφορούσε τις εφεσίβλητες.

Ήδη, με το δικόγραφο της κρινομένης εφέσεως και το επ’ αυτής υπόμνημα αμφισβητείται η ορθότητα της εκκαλουμένης απόφασης. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, προβάλλεται ότι οι εφεσίβλητες δεν έχουν καμία εξειδίκευση του κλάδου της πληροφορικής, ήτοι ειδικές γνώσεις χει-

ριστού Υ/Η, ούτε απασχολούνται αποκλειστικώς και κατά πλήρες ωράριο, ή έστω κατά κύριο λόγο με το αντικείμενο αυτό, διότι κάνουν ευκαιριακώς απλή χρήση Η/Υ σε αντικατάσταση της παλαιάς τεχνολογίας γραφομηχανής, περαιτέρω δε η πρωτοδίκως επικαλεσθείσα από τις εφεσίβλητες 56/94 απόφαση του Δημάρχου του εκκαλούντος Δήμου ήτο εσφαλμένη, μη σύννομος, προϊόν εσφαλμένης υπηρεσιακής εισηγήσεως και ανεκλήθη με την 54/95 απόφαση του ιδίου.

Επειδή, κατόπιν τούτων και λαμβανομένου υπόψη ότι αναφορικά με την απασχόληση των εφεσίβλητων σε μία από τις ειδικότητες χειρίστριας Η/Υ που αναφέρονται στην μείζονα σκέψη της παρούσης, το πρωτόδικο δικαστήριο εδέχθη ως αποδεικτικό μέσον κρείσσονος αποδεικτικής δυνάμεως την 86/12.1.1999 βεβαίωση του Δημάρχου του εκκαλούντος, σύμφωνα με την οποία ο τελευταίος βεβαιώνει ότι οι εφεσίβλητες από 1.10.1995 μέχρι 30.11.1996 απασχολούνται αποκλειστικά και κατά κύρια απασχόληση και με πλήρες ωράριο στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του εκκαλούντος Δήμου, αντιθέτως δε με την 54/25.9.1995 βεβαίωση του ιδίου Δημάρχου βεβαιώνεται ότι οι εφεσίβλητες δεν κατέχουν οργανικές θέ-

σεις ειδικοτήτων πληροφορικής και δεν απασχολούνται με το αντικείμενο κατ' αποκλειστικότητα και κατά πλήρες ωράριο και ότι διεκόπη η χορήγηση του ειδικού επιδόματος πληροφορικής της 18792/27.4.1995 κοινής υπουργικής αποφάσεως σε αυτές από 1.10.1995. Περαιτέρω, με την 39/8.1.1996 βεβαίωση του ιδίου Δημάρχου βεβαιώνεται, αναφορικά με τις εφεσίβλητες πάλιν, ότι σε αυτές δεν ανατέθησαν καθήκοντα σχετικά με το αντικείμενο των ειδικοτήτων χειριστριών Η/Υ κατά αποκλειστικότητα και κατά πλήρες ωράριο.

Επειδή, ενόψει της αντιφάσεως των ανωτέρω βεβαιώσεων του εκκαλούντος και της ουσιαστικής αμφισβητήσεως της εν πάση περιπτώσει μεταγενεστεράς 86/1999 βεβαιώσεως του Δημάρχου του, καθώς επίσης και των ελλείψεων όλων των βεβαιώσεών του ως προς τις συγκεκριμένες ειδικότητες των εφεσίβλητων, το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να αναβάλει την οριστική του κρίση και προς πληρεστέρα διάγνωση της κρινομένης υποθέσεως, να διατάξει την συμπλήρωση των αποδείξεων σύμφωνα με το άρθρο 151 του Κ.Δ.Δ. (ν. 2717/1999, φ. 97 Α'), κατά τους ειδικότερους ορισμούς του διατακτικού της παρούσης.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΔΤΚ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΙΣΘΩΜΑΤΟΣ ΜΗΝΩΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2002 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ - ΜΑΡΤΙΟΥ - ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2003

Από τη Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) ανακοινώνεται ότι:

1. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Δεκεμβρίου 2001 - Νοεμβρίου 2002, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,6%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΚΤ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ 2002** ανέρχεται σε **2,7%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
2. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Ιανουαρίου 2002 - Δεκεμβρίου 2002, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,4%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΚΤ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ 2003** ανέρχεται σε **2,6%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
3. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Φεβρουαρίου 2002 - Ιανουαρίου 2003, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,1%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΚΤ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2002** ανέρχεται σε **2,3%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
4. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Μαρτίου 2002 - Φεβρουάριο 2003, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 4,3%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΚΤ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΜΑΡΤΙΟ 2003** ανέρχεται σε **3,2%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
5. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Απριλίου 2002 - Μαρτίου 2003, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 4,1%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΚΤ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΑΠΡΙΛΙΟ 2003** ανέρχεται σε **3,1%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Μετά τον α.ν 431/1968 δυνατή η χρησιμοποίηση κλήρου, αφού ο κληρούχος και οι κληρονόμοι του δεν θεωρούνται πλασματικοί νομείς του, αν δεν τον κατέχουν πραγματικά. Η έκδοση και μεταγραφή του παραχωρητηρίου, ως και η εξόφληση του τιμήματος προς το Δημόσιο συνιστούν προϋποθέσεις όχι για την άρση της ιδιότητας του κληρούχου ως πλασματικού νομέα, αλλά για την έγκυρη εκποίηση ή διάθεση εν ζωή του γεωργικού κλήρου. Εφ. Λαρ. 11/02, σ. 32

ΑΓΩΓΗ

Η αξίωση προς αποζημίωση λόγω ακάλυπτης επιταγής συρρέει παράλληλα με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών. Εφ. Λαρ. 42/02, σ. 37

Καταδολιευτική αγωγή. Δεν απαιτείται δικαστικό ένσημο. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

Αγωγή διατροφής. Αρμόδιο κατά τόπο Δικαστήριο το της κατοικίας του δικαιούχου. Εφ. Λαρ. 101/02, σ. 50

Αγωγή αναζήτησης, ως αχρεωστών, των καταβληθέντων δυνάμει δικαστικής απόφασης, που αναιρέθηκε. Νομιμότητα τόκων από την επίδοση προηγούμενης αγωγής, η οποία συνιστά όχληση, έστω και αν απορρίφθηκε ως ασύστη. Εφ. Λαρ. 192/02, σ. 56

Η άσκηση έφεσης αναβιώνει την εκκρεμοδικία και ο ενάγων μπορεί να παραιτηθεί από το δικόγραφο της αγωγής. Εφ. Λαρ. 277/02, σ. 75

Αγωγή λόγω υπερημερίας πωλητού. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76

Αγωγή ακύρωσης ιδιόγραφης διαθήκης. Εφ. Λαρ. 683/02, σ. 104

Στοιχεία για το ορισμένο αγωγής μισθωτού για καταβολή αποδοχών βάσει ΣΣΕ. Εφ. Λαρ. 746/02, σ. 114

Περί κλήρου. Εφ. Λαρ. 21/03, σ. 118 Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

Συρροή συμβατικής και αδιοπρακτικής ευθύνης. Εφ. Λαρ. 47/03, σ. 124

Παυλιανή αγωγή. Στοιχεία αυτής. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 73/02, σ. 141

Αγωγή ιδιοκτήτη ρυμοτομηθέντος ακινήτου

για καταβολή αποζημίωσης κατά ωφελούμενου παρόδιου ιδιοκτήτη. Εφ. Λαρ. 18/03, σ. 168

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

Αγωγή αναζήτησης, ως αχρεωστών, των καταβληθέντων δυνάμει δικαστικής απόφασης, που αναιρέθηκε. Εφ. Λαρ. 192/02, σ. 56

Η ελαττωματική βασική σχέση δεν επιδρά στο κύρος της υποχρέωσης από την επιταγή, αλλά γεννά απαίτηση για απόδοση του αδικ. πλουτισμού. Εφ. Λαρ. 368/02, σ. 79

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

Η αξίωση αποζημίωσης λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής συρρέει με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών, δίχως να δημιουργείται εκκρεμοδικία. Η παραγραφή της μιας αξίωσης δεν επηρεάζει την άλλη, ενώ η απόσβεση της μιας αποσβίνει και την άλλη, κατά το μέρος που την καλύπτει. Εφ. Λαρ. 42/02, σ. 37

Αυτοτελής αποζημίωση λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης. Προϋποθέσεις επιδίκασης. Η ένσταση συντρέχοντος πταίσματος δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανήλικου κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

Πώληση διαμερίσματος με χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στον ακάλυπτο χώρο, ως δουλεία αποκλειστικής χρήσης. Έλλειψη ιδιότητας στο χώρο στάθμευσης, ο οποίος στερούνταν αναγκαίου χώρου ελιγμών, διότι ο πωλητής δόλια μείωσε την επιφάνεια αυτού, για να επαυξήσει τα οικοδομήσιμα μέτρα των ιδιοκτησιών που έλαβε.

Συρροή συμβατικής και αδιοπρακτικής ευθύνης. Για θεμελίωση και εξωσυμβατικής ευθύνης θα πρέπει η έλλειψη της ιδιότητας να αποδίδεται σε υπαίτια και παράνομη συμπεριφορά του πωλητού. Η παράνομη συμπεριφορά συνίσταται σε πράξη ή παράλειψη με την οποία προσβάλλεται δικαίωμα ή και απλό συμφέρον του παθόντος, προστατευόμενο από ορισμένη διάταξη νόμου. Εφ. Λαρ. 47/03, σ. 124

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η αειφόρος ανάπτυξη ως νέα καταστατική βάση της περιβαλλοντικής πολιτικής (Μελ), σ. 18

ΑΙΤΗΜΑ (ΠολΔικ)

Στη καταδολιευτική αγωγή, το αίτημα για αναμεταβίβαση του αντικειμένου είναι απαραίτητο για έλλειψη εννόμου συμφέροντος, διότι ο τρίτος που απέκτησε το δικαίωμα με καταδολιευτική απαλλοτρίωση δεν μπορεί να το αντιπάζει κατά του επισπεύδοντος που πέτυχε τη διάρρηξη, ούτε κατά του υπερθεματιστή και των διαδόχων του και έτσι ο ενάγων θα μπορεί να κατάσχει ευθέως το αντικείμενο, χωρίς να απαιτείται και αναμεταβίβασή του στον οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

Νομιμότητα αιτήματος τόκων από την επίδοση προηγούμενης αγωγής, η οποία συνιστά όχληση, έστω και αν απορρίφθηκε ως αόριστη. Εφ. Λαρ. 192/02, σ. 56

ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Συνδυασμός σύμβασης ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό..

Η αόριστη διάρκεια σύμβαση λήγει και με καταγγελία των συμβαλλομένων. Εάν το κατάλοιπο αναγνωρισθεί, ρητά ή σιωπηρά, συνάπτεται αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους.

Η συμφωνία τράπεζας και πιστούχου, με την οποία ορίζεται ως αποδεικτικό μέσο της οφειλής το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της πιστοδότριας, είναι έγκυρη, αλλά ο οφειλέτης έχει δικαίωμα αντιρρήσεων κατά των κονδυλίων, τυχόν δε αντίθετος συμβατικός όρος είναι άκυρος.

Μη νομιμότητα της δ/γής πληρωμής, εάν η πιστοδότρια Τράπεζα δεν αναφέρει στην αίτηση ότι απέστειλε στον οφειλέτη επιστολή με το υπόλοιπο του λογαριασμού, που αποτελούσε συμβατικό τρόπο αναγνώρισης του καταλοίπου. Εφ. Λαρ. 219/02, σ. 66

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Στην αναγνώριση χρέους απαιτείται έγγραφος συστατικός τύπος μόνο για την δήλωση του οφειλέτη, ενώ η αποδοχή του δανειστή μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή, συναγόμενη από την ανεπιφύλακτη παραλαβή του εγγράφου ή την έγερση της αγωγής.

Η επιβεβαιωτική αναγνώριση υφιστάμενου χρέους, δεν δημιουργεί ανανέωση χρέους, για την οποία απαιτείται ειδική

συμφωνία περί απόσβεσης της παλιάς οφειλής.

Δεν πρόκειται για ανανέωση, όταν χωρίς να καταργείται η αρχική ενοχία, δημιουργείται παράλληλα μία νέα αφηρημένη, όπως η αποδοχή συν/κής.

20ετής παραγραφή για αξιώσεις από αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους. Εφ. Λαρ. 4/02, σ. 30

Επί αλληλόχρεου λογαριασμού, η αναγνώριση του καταλοίπου δημιουργεί αυτοτελή σύμβαση αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους. Εφ. Λαρ. 219/02, σ. 66

ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ

Με την αναδιανομή επέρχεται αυτοδικαίως απόσβεση των εμπραγμάτων σχέσεων επί των εισφερθέντων αγροτεμαχίων και απόκτηση κυριότητας πρωτοτύπως επί των αναδιανεμηθέντων από τους αναγραφόμενους στον κτηματολογικό πίνακα δικαιούχους, ακόμη και αν το εκ του αναδασμού κτήμα είναι το ίδιο με το εισφερθέν.

Μετά την μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται η διόρθωση ή η ακύρωση αυτών με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον θίγονται νομίμως κτηθέντα δικαιώματα τρίτων, ή παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή τους, πλην αντιγραφικών σφαλμάτων. Οποιος αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από τον δικαιούχο του παραχωρητηρίου και όχι να διεκδικήσει το νέο κτήμα.

Αδιάφορη η άγνοια ή πλάνη του κυρίου του αναδιανεμηθέντος κτήματος, σχετικά με τον αναδασμό. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (ΠολΔικ), Έφεση.

ΑΝΑΚΟΠΗ

Προϋποθέσεις άσκησης ανακοπής κατά ατομικής ειδοποίησης από εγγυηθέντα τη πληρωμή τελωνειακών δασμών, επιβληθέντων σε βάρος του υπέρ ου η εγγύηση. Προβολή ισχυρισμών κατά της ουσιαστικής βασιμότητας της αξίωσης του Δημοσίου.

Η αναστολή είσπραξης ληξιπροθέσμων χρεών

των προβληματικών επιχειρήσεων δεν εκτείνεται και στους εγγυητές, έστω κι αν αυτές τίθενται υπό καθεστώσ ειδικής διαχείρισης. Εφ. Λαρ. 82/02, σ. 44

Ανακοπή κατά πίνακα κατάταξης. Συρροή απαιτήσεων με ειδικά και γενικά προνόμια. Σειρά κατάταξης. Αμοιβή δικηγόρου για σύμβαση επιταγής. Εφ. Λαρ. 201/02, σ. 61

Για το παραδεκτό ισχυρισμού περί πλαστότητας επιταγής, που προβάλλεται με ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, ή κατ ένσταση ή παρεμπιπτόντως, απαιτείται μνεία των μαρτύρων και προσκομιδή των αποδεικτικών εγγράφων. Μεταγενέστερη συμπλήρωση στη συζήτηση της ανακοπής, με δήλωση στα πρακτικά, ή με την υποβολή έγκλησης δεν αίρει το απαράδεκτο.

Όταν η πλαστότητα του εγγράφου προτείνεται με αυτοτελή αναγνωριστική αγωγή εφαρμόζονται οι κοινοί δικονομικοί κανόνες.

Επί απαράδεκτης προβολής ένστασης πλαστότητας είναι ερευνητέος ο περιεχόμενος σε αυτήν ελάσεων ισχυρισμός της άρνησης της γνησιότητας της υπογραφής.

Η ένσταση ελαττωματικότητας της βασικής σχέσης, που γεννά αξίωση εκ του αδικ. πλουτισμού, προτείνεται κατά του εξ οπισθογράφησης κομιστή, μόνο εάν ο τελευταίος, κατά τον χρόνο κτήσης της επιταγής, γνώριζε την ύπαρξη της ένστασης και ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 368/02, σ. 79

Η απόφαση επί ανακοπής για διόρθωση τιμής πρώτης προσφοράς του κατασχεμένου ακινήτου παράγει προσωρινό δεδικασμένο. Μη δυνατή η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της εν λόγω απόφασης, έστω κι αν συντρέχουν οι όροι των άρθρων 696 και 698 ΚΠολΔ, διότι δεν λαμβάνονται ασφαλιστικά, αλλά ρυθμιστικά μέτρα της εκτέλεσης με την, κατά παραπομπή, διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 575/03, σ. 155

ΑΝΑΚΟΠΗ ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑΣ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Πολ), Εκτέλεση.

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Απαιτείται ειδική συμφωνία περί απόσβεσης της παλιάς οφειλής. Δεν πρόκειται για ανανέωση, όταν χωρίς να καταργείται η αρχική

ενοχή, δημιουργείται παράλληλα μία νέα αφετηρημένη, όπως η αποδοχή συ/κής, προς ενίσχυση της θέσης του δανειστή. Εφ. Λαρ. 4/02, σ. 30

ΑΝΑΞΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κληρονομία.

ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Βλ. Σύμβαση, ΙΚΑ.

ΑΝΑΠΟΜΠΗ (ΠολΔικ)

Βλ. Έφεση.

ΑΝΑΣΤΟΛΗ (Διοικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ).

ΑΝΗΛΙΚΟΣ

Η ένσταση συντρέχοντος πταίσματος δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανηλικού κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96
Βλ. και Τέκνο.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

Βλ. Σύμβαση

ΑΟΡΙΣΤΙΑ

Στοιχεία ενστάσεων κατάχρησης δικαιώματος και επίσεσης για δαπάνες. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

Αγωγή μισθωτού για καταβολή αποδοχών, βάσει ΣΣΕ. Περιεχόμενο. Εφ. Λαρ. 746/02, σ. 114

Στοιχεία καταδολιευτικής αγωγής. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 73/02, σ. 141

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

Αγωγή ιδιοκτήτη ρυμοτομηθέντος ακινήτου, αναγνωρισθέντος ως δικαιούχου αποζημίωσης, προς καταβολή αυτής κατά ωφελούμενου παρόδιου ιδιοκτήτη.

Το παρεπόμενο αίτημα τόκων είναι νόμιμο για τον μετά την επίδοση της αγωγής χρόνο.

Νομικά αβάσιμη η προσεπίκληση που ασκείται από τον εναγόμενο - παρόδιο ιδιοκτήτη, με ισχυρισμό ότι αποκλειστικά υπόχρεοι σε αποζημίωση του κυρίως ενάγοντα είναι οι προσεπικαλούμενοι, ως συνιδιοκτήτες του ωφελούμενου παρόδιου ακινήτου,

καθ' όσον η βασιμότητα του ισχυρισμού άγει σε απόρριψη της αγωγής, κατά τα αναλογούντα στους προσεπικαλούμενους ποσά.

Συνυπόχρεοι για την καταβολή αποζημίωσης είναι οι κατά το χρόνο προσδιορισμού της αποζημίωσης ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες και όκι οι κατά το χρόνο δημοσίευσης του εγκριτικού της ρυμοτομίας διατάγματος.

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερευνήσει παρεπιπτόντως το κύρος της πράξης της διοίκησης σχετικά με τον καθορισμό του υποχρέου προς αποζημίωση. Εφ. Λαρ. 18/03, σ. 168

Από 1.1.2002 η αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου επεκτείνεται και στις διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, που αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, οι οποίες μέχρι τότε (31.12.2001) υπόκειντο σε αίτηση ακύρωσης στο Διοικ. Εφετείο. Διοικ. Εφ. Λαρ. 228/02, σ. 179

ΑΠΑΤΗ (Αστ)

Δικαιοπρακτική απάτη πράττει και ο αγοραστής ακινήτου, ο οποίος, με σκοπό κτήσης παράνομου περιουσιακού οφέλους, διαβεβαιώνει τον πωλητή ψευδώς και εν γνώσει της αναλήθειας ότι τούτο έχει πραγματικό ελάττωμα (μείωση του συντελεστή δόμησης), που μειώνει ουσιαστικά την αξία του, πείθοντάς τον έτσι στην πώληση του πράγματος με χαμηλότερο τίμημα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 34/03, σ. 148

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (ΠολΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Πολ), Ενορκες βεβαιώσεις, Μάρτυρες, Εγγραφα, Πραγματογνωμοσύνη.

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Η αξίωση αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης είναι αυτοτελής. Προϋποθέσεις επίδικασης. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

Επί αναδασμού, μετά την μεταγραφή των παραχωρητηρίων, όποιος αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από τον δικαιούχο του παραχωρητηρίου και όχι να διεκδι-

κήσει το νέο κτήμα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΠολΔικ)

Η απόφαση που αναβάλλει την κατανοσία έρευνα έφεσης, είναι μη οριστική και ανακλητέα. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης έφεσης, υπό τον όρο εκδίκασης συναφούς αίτησης αναίρεσης σε συγκεκριμένη ορισθείσα δικάσιμο, αν η συζήτηση της τελευταίας ματαιωθεί, η αναβλητική απόφαση χάνει την ισχύ της και νόμιμα εισάγεται προς εκδίκαση η έφεση. Εφ. Λαρ. 233/02, σ. 69

Νόμιμη η αίτηση διόρθωσης απόφασης, που εκδίδονται κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων, λόγω γραφικών ή λογιστικών σφαλμάτων, κατά την ίδια διαδικασία από το εκδόν την απόφαση Δικαστήριο.

Η απόφαση περί διόρθωσης της αξίας και τιμής της πρώτης προσφοράς του κατασκευένου ακινήτου παράγει προσωρινό δεδικασμένο. Μη δυνατή η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της απόφασης αυτής, έστω κι αν συντρέχουν οι όροι των 696 και 698 ΚΠολΔ. Μον. Πρωτ. Λαρ. 575/03, σ. 155

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΔιοικΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ).

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Επί αγωγής διατροφής, κατά τόπο αρμόδιο είναι το Δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία ο δικαιούχος της διατροφής. Εφ. Λαρ. 101/02, σ. 50

ΑΡΡΑΒΩΝ

Σε αμφοτεροβαρείς συμβάσεις που εξασφαλίσθηκαν με αρραβώνα, ο ανάτιος δικαιούται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση. Τύχη αρραβώνα. Περαιτέρω δικαίωμα και για αποκατάσταση κάθε άλλης ζημίας, που θα μειώνεται όμως κατά το ποσό του αρραβώνα. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Το δικάζον την κύρια υπόθεση δικαστήριο, μπορεί, με αίτηση διαδίκου υποβαλλόμενη σε κάποια στάση της δίκης, ή και αυτοτελώς, να μεταρρυθμίσει ή να ανακαλεί τη διάτασσουσα ασφαλιστικά μέτρα απόφαση.

Εάν εκκρεμεί στο Εφετείο κύρια υπόθεση διατροφής, νόμιμα υποβάλλεται αίτηση ασφ. μέτρων για μεταρρύθμιση απόφασης ασφ. μέτρων περί προσωρινής διατροφής μέχρι την τελεσίδικη επίλυση της διαφοράς, ώστε ο αιτών στη μεν σύζυγό του προσωπικώς να μη πληρώνει καθόλου διατροφή, στα δε τέκνα του να καταβάλλει μικρότερη. Εφ. Λαρ. 700/02, σ. 107

Ασφαλιστικά μέτρα απαγόρευσης μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης αυτοκινήτου, μεταβιβασθέντος προφορικά, εν όψει αγωγής καταδίκης σε δήλωση βούλησης, λόγω άρνησης του πωλητού να συμπράξει στη τυπική μεταβίβασή του. Μον. Πρωτ. Λαρ. 492/03, σ. 154

Νόμιμη η αίτηση διόρθωσης αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων, λόγω γραφικών ή λογιστικών σφαλμάτων, κατά την ίδια διαδικασία από το εκδόν την απόφαση Δικαστήριο.

Η απόφαση περί διόρθωσης της τιμής πρώτης προσφοράς του κατασχεμένου ακινήτου παράγει προσωρινό δεδικασμένο.

Μη δυνατή η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της εν λόγω απόφασης, έστω κι αν συντρέχουν οι όροι των 696 και 698 ΚΠολΔ, διότι δεν λαμβάνονται ασφαλιστικά, αλλά ρυθμιστικά μέτρα της εκτέλεσης με την, κατά παραπομπή, διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 575/03, σ. 155

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Αποκλεισμός της ευθύνης της ασφ. εταιρείας έναντι του ασφαλισμένου της, που οδηγούσε τελώντας σε μέθη, εφ' όσον ο όρος αυτός, κατά παραπομπή στην Κ4 585/1978 Α.Υ. Εμπορίου, κατέστη περιεχόμενο της ασφαλιστικής σύμβασης. Εφ. Λαρ. 43/02, σ. 39

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ-ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Πρόσκρουση σε προπορευόμενο όχημα. Αποκλειστική υπαιτιότητα του οδηγού του ακολουθούντος οχήματος, που, λόγω νύκτας, ομίχλης, ολισθηρότητας, ταχύτητας και μέθης του, δεν οδηγούσε με σύνεση και επέπεσε στο προπορευόμενο όχημα.

Άνευ επιρροής η μέθη του προπορευόμενου κανονικά κινούμενου οδηγού.

Έλλειψη συνυπαιτιότητας της θανούσας συνεπιβάτιδας σε γεωργικό ελκυστήρα, αφού είχε επιβιβασθεί σε υπαρκτή και κανονική θέση και όχι σε ανύπαρκτη ή παρανόμως διασκευασθείσα και δεν είχε υποχρέωση από το νόμο να φέρει ζώνη ασφαλείας, καθ' όσον τα αγροτικά μηχανήματα δεν πρέπει να είναι εφοδιασμένα με ζώνες ασφαλείας.

Αποκλεισμός της ευθύνης της ασφ. εταιρείας έναντι του ασφαλισμένου της, που οδηγούσε τελώντας σε μέθη, εφ' όσον ο όρος αυτός, κατά παραπομπή στην Κ4 585/1978 Α.Υ. Εμπορίου, κατέστη περιεχόμενο της ασφ. σύμβασης. Εφ. Λαρ. 43/02, σ. 39

Η αξίωση αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ή παραμόρφωσης είναι αυτοτελής. Προϋποθέσεις επιδίκασης.

Η ένσταση συντρέχοντος παισμάτος δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανηλικού κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του.

Η χρήση ζώνης ασφαλείας επιβάλλεται στους ενήλικους οδηγό και επιβάτες, ύψους άνω του 1,50 μ και όχι για τους ανηλικούς. Μη ύπαρξη συντρέχοντος παισμάτος, εκ της μη χρήση ζώνης ασφαλείας, εφ' όσον δεν συνδέεται αιτιωδώς με το ζημιόγONO αποτέλεσμα. Προσεπίκληση ΙΚΑ εφόσον αυτό κατέβαλε παροχές στον παθόντα Εφ. Λαρ. 658/2002, σ. 96

Ασφαλιστικά μέτρα απαγόρευσης μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης αυτοκινήτου, μεταβιβασθέντος προφορικά, εν όψει αγωγής καταδίκης σε δήλωση βούλησης, λόγω άρνησης του πωλητού να συμπράξει στη τυπική μεταβίβασή του. Μον. Πρωτ. Λαρ. 492/03, σ. 154

ΑΦΗΡΗΜΕΝΗ ΥΠΟΣΧΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Βλ. Αναγνώριση χρέους.

ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Βλ. Ένορκες βεβαιώσεις

ΒΛΑΠΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

Των όρων εργασίας - Βλ. Εργασία και Σύμβαση.

ΓΙΑΤΡΟΙ

Ιατρική ευθύνη κατά την άσκηση του λειτουργήματος (Μελ), σ. 8

ΔΑΣΗ

Με το από 17.11.1836 β.δ “περί ιδιωτικών δασών” το δημόσιο αναγνωρίστηκε κύριος των εκτάσεων, που πριν από την ισχύ του ήταν δάση, εκτός εκείνων για τις οποίες υπήρχε έγγραφη απόδειξη οθωμανικής αρχής, ότι πριν από τον αγώνα της Ανεξαρτησίας ανήκαν σε ιδιώτες. Τα δάση της Θεσσαλίας, που ανήκαν κατά κυριότητα στο τούρκικο δημόσιο, περιήλθαν μετά την προσάρτηση της, στο Ελληνικό Δημόσιο και αποτελούν έκτοτε δημόσια κτήματα δεκτικά έκτακτης χρησιμότητας, εφ όσον η 30ετής νομή συμπληρώθηκε από το χρόνο απελευθέρωσης της Θεσσαλίας (1881) μέχρι 12.9.1915. Έννοια νομής ιδιωτικού δάσους. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ (ΠολΔικ)

Η απόφαση περί διόρθωσης της τιμής της πρώτης προσφοράς του κατασχεμένου ακινήτου παράγει προσωρινό δεδικασμένο. Μον. Πρωτ. Λαρ. 575/03, σ. 155

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ

Βλ. Υπεύθυνες δηλώσεις

ΔΗΜΟΙ

Βλ. Νομικά πρόσωπα, ΟΤΑ.

ΔΗΜΟΣΙΟ

Με το από 17.11.1836 β.δ “περί ιδιωτικών δασών” το δημόσιο αναγνωρίστηκε κύριος των εκτάσεων, που πριν από την ισχύ του ήταν δάση, εκτός εκείνων για τις οποίες υπήρχε έγγραφη απόδειξη οθωμανικής αρχής, ότι πριν από τον αγώνα της Ανεξαρτησίας ανήκαν σε ιδιώτες. Τα δάση της Θεσσαλίας που ανήκαν κατά κυριότητα στο τούρκικο δημόσιο, περιήλθαν μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο Ελληνικό Δημόσιο και αποτελούν έκτοτε δημόσια κτήματα δεκτικά έκτακτης χρησιμότητας, εφ όσον η 30ετής νομή συμπληρώθηκε από το χρόνο απελευθέρωσης της Θεσσαλίας (1881) μέχρι 12.9.1915. Εφ.Λαρ. 199/02, σ. 58

Σειρά κατάταξης του Ελληνικού Δημοσίου σε πλειστηριασμό, αναλόγως του ληξιπροθέσμου ή μη των απαιτήσεών του. Εφ. Λαρ. 201/02, σ. 61

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (ΠολΔικ)

ΔΙΑΘΗΚΗ

Ιδιόγραφη διαθήκη. Προσθήκες, διαγραφές, ξέσματα ή άλλα εξωτερικά ελαττώματα στο κείμενο της διαθήκης μπορούν να επιφέρουν ακυρότητα, αν προέρχονται από τον ίδιο τον διαθέτη και όχι από τρίτον, εν αγνοία του διαθέτη. Η χρονολόγηση της διαθήκης πρέπει να περιέχει ημέρα, μήνα και έτος, ενώ η ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης. Εφ. Λαρ. 683/02, σ. 104

Βλ. Κληρονομία.

ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η μη ύπαρξη προϋπόθεσης έκδοσης δ/γής πληρωμής, λόγω έλλειψης εγγράφου, αποδεικτικού της απαίτησης, δεν μπορεί να θεραπευθεί με τη μεταγενέστερη προσκόμισή του, στη δίκη της ανακοπής.

Συνδυασμός σύμβασης ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό. Λήξη της σύμβασης και με καταγγελία των συμβαλλομένων. Εάν το κατάλοιπο αναγνωρισθεί, ρητά ή σιωπηρά, συνάπτεται αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους.

Εγκυρη η συμφωνία τράπεζας και πιστούχου για απόδειξη της οφειλής από το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της πιστοδότριας. Δικαίωμα του οφειλέτη για αντιρρήσεις κατά των κονδυλίων, τυχόν δε αντίθετος συμβατικός όρος της συμφωνίας είναι άκυρος.

Μη νομιμότητα της δ/γής πληρωμής, εφ όσον στην αίτησή της η Τράπεζα δεν αναφέρει ότι απέστειλε επιστολή με το υπόλοιπο του λογαριασμού, που αποτελούσε συμβατικό τρόπο αναγνώρισης του καταλοίπου. Εφ. Λαρ. 219/02, σ. 66

Για το παραδεκτό ισχυρισμού περί πλαστότητας επιταγής, που προβάλλεται με ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, ή καταένσταση ή παρεμπιπτόντως, απαιτείται μνεία των μαρτύρων και προσκόμιση των αποδεικτικών εγγράφων. Μεταγενέστερη συμπλήρωση κατά την συζήτηση της ανακοπής, με δήλωση στα πρακτικά, ή με την υ-

ποβολή έγκλησης, δεν αίρει το απαράδεκτο.

Επί απαράδεκτης προβολής της ένστασης πλαστότητας είναι ερευνητέος ο περιεχόμενος σ αυτήν ελάσσων ισχυρισμός της άρνησης της γνησιότητας της υπογραφής, το δε βάρος απόδειξης φέρει ο αμφισβητών αυτήν.

Η ένσταση ελαττωματικότητας της σχέσης που γεννά αξίωση εκ του αδίκ. πλουτισμού, προτείνεται κατά του κοιμιστή, μόνο εάν ο τελευταίος, κατά τον χρόνο κτήσης της επιταγής, γνώριζε την ύπαρξη της ένστασης και ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 368/02, σ. 79

Δ/γή πληρωμής βάσει επιταγής. Διακοπή της δμνης παραγραφής με επίδοση. Η ανεπιφύλακτη καταβολή από τον οφειλέτη συνιστά αναγνώριση της αξίωσης και αποδοχή της δ/γής πληρωμής, η οποία, μη αμφισβητούμενη πια από τον καθού, αποκτά ισχύ δεδικασμένου και έκτοτε η παραγραφή επιμηκύνεται σε 20ετή. Η αναγνώριση, επαναλαμβανόμενη, επιφέρει σε κάθε περίπτωση διακοπή της παραγραφής. Εφ. Λαρ. 702/02, σ. 109

Η δ/γή πληρωμής δεν βεβαιώνει την ύπαρξη της απαίτησης κατά τρόπο ανεπίδεκτο αμφισβήτησης, εκτός αν έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 73/02, σ. 141
Βλ. και Ανακοπή.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Επί αγωγής διατροφής, κατά τόπο αρμόδιο είναι το Δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία ο δικαιούχος της διατροφής.

Η σύζυγος, διεστώτος του γάμου, δεν δικαιούται διατροφής, εφ όσον με το εκ της εργασίας της εισόδημα καλύπτει τις ανάγκες διατροφής της. Μαθηματικός υπολογισμός της συνεισφοράς των γονέων στη διατροφή των τέκνων. Στοιχεία καθορισμού των αναγκών των ανηλίκων. Εφ. Λαρ. 101/02, σ. 50

Επί εκκρεμούς στο Εφετείο κύριας υπόθεσης διατροφής, νόμιμα υποβάλλεται αίτηση ασφ. μέτρων για μεταρρύθμιση απόφασης ασφ. μέτρων περί προσωρινής διατροφής μέχρι την τελεσιδικία επίλυση της διαφοράς, ώστε ο αιτών στη μεν σύζυγό του προσωπικώς να μην πληρώνει καθόλου διατροφή, στα δε τέκνα

του να καταβάλλει μικρότερη. Εφ. Λαρ. 700/02, σ. 107

ΔΙΚΑΙΟ

Οθωμανικό, ΒΡΔ. Βλ. Δάση, Κυριότητα, Χρησικτησία

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

Δικαιοπρακτική απάτη πράττει και ο αγοραστής ακινήτου, ο οποίος με σκοπό την απόκτηση παράνομου περιουσιακού οφέλους, διαβεβαιώνει τον πωλητή ψευδώς και εν γνώσει της αναλήθειας ότι τούτο έχει πραγματικό ελάττωμα (μείωση του συντελεστή δόμησης), που μειώνει ουσιαδώς την αξία του, πείθοντάς τον έτσι στην πώληση του πράγματος με χαμηλότερο τίμημα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 34/03, σ. 148

ΔΙΚΑΣΤΕΣ

Σχέσεις Δικηγόρων-Δικαστών (Άρθρο), σ. 3

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Διοικ)

Επίδοση αίτησης προσωπικής κράτησης σε άγνωστης διαμονής οφειλέτη του Δημοσίου. Εφαρμογή της διαδικασίας του 55 Κ.Δ.Δ. (επίδοση με θυροκόλληση στην τελευταία γνωστή κατοικία ή τόπο εργασίας του οφειλέτη), σε συνδυασμό με εκείνη του 50 (επίδοση προς τον αντίκλητο, αν έχει ορισθεί τέτοιος) και όχι εκείνη του 84 παρ. 2 του ΚΕΔΕ. Απρόσφορη προσωπική κράτηση, αφού με την επιβολή της δεν προβλέπεται ότι θα επιτευχθεί η καταβολή της οφειλής. Πρ. Διοικ. Εφ. Λαρ. (Προεδρική) 10/02, σ. 173

Αναστολή εκτέλεσης δικαστικής απόφασης, σχετικά με χορήγηση άδειας ταξί. Στοιχεία ανεπανόρθωτης βλάβης. Διοικ. Εφ. Λαρ. (Συμβ) 13/02, σ. 175

Από 1.1.2002 η αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου επεκτείνεται και στις διαφορές από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρούμενων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, οι οποίες μέχρι τότε (31.12.2001) υπόκειντο σε αίτηση ακύρωσης στο Διοικ. Εφετείου. Διοικ. Εφ. Λαρ. 228/02, σ. 179

Βλ. και Διοικητικές διαφορές.

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΠολΔικ)

Δεν εμποδίζεται η απόκτηση εκτελεστού τίτλου τόσο από την επαγή όσο και από τις δ/ξεις περί αδικοπραξιών. Εφ. Λαρ. 42/02, σ. 37

Έφεση εναντίον ερήμην απόφασης. Ισχυρισμοί διαδίκων. Επί καταδολιευτικής αγωγής, το αίτημα για αναμεταβίβαση του αντικειμένου είναι απαράδεκτο για έλλειψη εννόμου συμφέροντος. Μη καταβολή δικαστικού ενσήμου. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

Επί απόρριψης της εκπρόθεσμης έφεσης ως απαράδεκτης, το απαράδεκτο καταλαμβάνει και τους πρόσθετους λόγους. Εφ. Λαρ. 83/02, σ. 50

Επί αγωγής διατροφής, κατά τόπον αρμόδιο το Δικαστήριο της κατοικίας του δικαιούχου. Εφ. Λαρ. 101/02, σ. 50

Νομιμότητα αιτήματος τόκων από την επίδοση προηγούμενης αγωγής, η οποία συνιστά όχληση, έστω και αν απορρίφθηκε ως αόριστη. Εφ. Λαρ. 192/02, σ. 56

Επί δικογράφου απευθυνομένου κατά του Δημοσίου απαιτείται επίδοση στον Υπουργό Οικονομικών και στο κρατικό όργανο που το εκπροσωπεί στη συγκεκριμένη υπόθεση, αλλά η παράλειψη της δεύτερης επίδοσης δημιουργεί ακυρότητα μόνο με επίκληση μη επανորθώσιμης βλάβης. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

Στις δίκες περί την εκτέλεση δεν επιτρέπεται ανακοπή ερηνοδικίας. Αμοιβή δικηγόρου για σύνταξη επιταγής. Πότε απαιτείται εκκαθάριση της με ιδιαίτερη αγωγή. Εφ. Λαρ. 201/02, σ. 61

Η συμφωνία τράπεζας και πιστούχου περί απόδειξης της οφειλής με το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της πιστοδότριας είναι έγκυρη, αλλά ο οφειλέτης έχει δικαίωμα αντιρρήσεων, χωρίς να δεσμεύεται από τυχόν αντίθετο συμβατικό όρο. Εφ. Λαρ. 219/02, σ. 66

Η απόφαση που δέχεται την έφεση και αναβάλλει την κατανομή έρευνα είναι μη οριστική και ανακλητέα. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης έφεσης, υπό τον όρο εκδίκασης συναφούς αίτησης αναίρεσης σε συγκεκριμένη ορισθείσα δικάσιμο, αν η συζήτηση της τελευταίας μεταωθηθεί, χάνει την ισχύ της η αναβλητική απόφαση και νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση η έφεση.

Επί επίδοσης της εκκαλούμενης δύο φορές σε διαφορετικούς χρόνους, αφετηρία της προθε-

σμίας έφεσης είναι η πρώτη επίδοση. Εφ. Λαρ. 233/02, σ. 69

Νόμιμη η προσκόμιση στο Εφετείο ενόρκων βεβαιώσεων που λήφθηκαν, στη τακτική διαδικασία, μετά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης και πριν τη συζήτηση της έφεσης. Οι διαφορές για αμοιβές των αντιπροσώπων από τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία. Εφ. Λαρ. 258/02, σ. 71

Η εκκρεμοδικία αναβιώνει με την άσκηση έφεσης και ο ενάγων έχει έκτοτε το δικαίωμα να παραιτηθεί νόμιμα από το δικόγραφο της αγωγής του. Η παραίτηση επάγεται την κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και την έμμεση άρση της ισχύος της εκκαλούμενης. Εφ. Λαρ. 277/02, σ. 75

Έμμεση ομολογία διαδίκου, εφ' όσον δεν αμφισβητεί ειδικώς τους ισχυρισμούς του αντιδίκου. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76

Για το παραδεκτό ισχυρισμού περί πλαστότητας επιταγής, που προβάλλεται με ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, απαιτείται μνεία των μαρτύρων και προσκόμιση των αποδεικτικών εγγράφων. Μεταγενέστερη συμπλήρωση στη συζήτηση της ανακοπής, με δήλωση στα πρακτικά, ή με την υποβολή έγκλησης, δεν αίρει το απαράδεκτο.

Όταν η πλαστότητα του εγγράφου προτείνεται με κύρια αναγνωριστική αγωγή, εφαρμόζονται οι κοινοί δικονομικοί.

Επί απαράδεκτης προβολής ένστασης πλαστότητας είναι ερευνητέος ο περιεχόμενος στην ελάσσων ισχυρισμός της άρνησης της γνησιότητας της υπογραφής, το δε βάρος απόδειξης φέρει ο αμφισβητών αυτήν. Εφ. Λαρ. 368/02, σ. 79

Η αμφισβήτηση των υποκειμένων της επίδικης έννομης σχέσης δεν συνιστά ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης, αλλά άρνηση της αγωγικής βάσης και προτείνεται παραδεκτά στο Εφετείο με το δικόγραφο της έφεσης ή των προσθέτων λόγων, στη δε διαδικασία των εργατικών διαφορών και με τις προτάσεις, για δε το παραδεκτό πρέπει να αποδεικνύεται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία.

Οι ενστάσεις, που προτείνονται για πρώτη φορά στο Εφετείο, βάσει του 269 ΚΠολΔ από τον εκκαλούντα-εναγόμενο, όχι προς εξαφάνιση

της εκκαλούμενης, αλλά προς απόρριψη της αγωγής, παραδεκτά προτείνονται με τις προτάσεις και στη τακτική διαδικασία. Εφ. Λαρ. 609/02, σ. 84

Αναπομπή της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 632/02, σ. 87 Μετά το ν. 2915/02, Εφ. Λαρ. 746/02, σ. 114

Προσεπικλήση ΙΚΑ εφόσον η αγωγή του παθόντα αφορά παροχές του ΙΚΑ προς αυτό. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

Επί εκκρεμούς στο Εφετείο κύριας υπόθεσης διατροφής, νόμιμα υποβάλλεται αίτηση ασφ. μέτρων για μεταρρύθμιση απόφασης ασφ. μέτρων περί προσωρινής διατροφής μέχρι την τελεσίδικη επίλυση της διαφοράς. Εφ. Λαρ. 700/02, σ. 107

Πραγματογνωμοσύνη για απόδειξη συγγενικής σχέσης επί αγωγής περί κλήρου. Αρνηση διαδίκου να υποβληθεί σε αιματολογικές εξετάσεις. Ελεύθερη εκτίμηση. Εφ. Λαρ. 21/03, σ. 118

Χρόνος και τρόπος προβολής ενστάσεων κατάχρησης δικαιώματος και επίσευσης. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

Επί τριτανakoπής στην αναγκαστική εκτέλεση υπάρχει αναγκαστική ομοδικία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

Επί δίκης καταβολής αποζημίωσης λόγω ρυμοτομίας, είναι νομικά αβάσιμη προσεπικλήση που ασκεί ο εναγόμενος- παρόδιος ιδιοκτήτης με ισχυρισμό ότι αποκλειστικά υπόχρεοι σε αποζημίωση του κυρίως ενάγοντα είναι οι προσεπικαλούμενοι, ως συνιδιοκτήτες του ωφελούμενου παρόδιου ακινήτου. Ειρ. Λαρ. 18/03, σ. 148

Βλ. και Εγγραφα, Ερημοδικία, Μάρτυρες, Συζήτηση.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Σχέσεις Δικηγόρων-Δικαστών (Άρθρο), σ.3

Αμοιβή δικηγόρου για σύνταξη επιταγής. Έννοια του περιορισμού του ύψους αυτής μέχρι το 1/4 του ποσού της οφειλής. Εάν η αμοιβή για σύνταξη επιταγής προσδιορίζεται στο ελάχιστο νόμιμο όριο, εισπράττεται με την εκτέλεση του τίτλου για την απαίτηση, ενώ αν δικαιολογείται ποσό μεγαλύτερο του ελαχίστου νομίμου, επιβάλλεται η εκκαθάριση με ιδιαίτερη αγωγή. Εφ. Λαρ. 201/02, σ. 61

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Χρέωση και βεβαίωση τελωνειακών δασμών και φόρων, που αντιστοιχούν στα εισαχθέντα υφάσματα προς μεταποίηση και στα μη εξαχθέντα εμπροθέσμως ενδύματα Η μη διενέργεια του ελέγχου της τελωνειακής αρχής στην νόμιμη εξαμνη προθεσμία δεν επάγεται έκπτωση του Δημοσίου, ούτε καθιστά άκυρη την οριστική χρέωση και βεβαίωση των δασμών.

Η διαδικασία επίλυσης των αμφισβητήσεων και διαφορών με απόφαση της αρμόδιας Επιθεώρησης Τελωνείων ακολουθείται μόνο σε διαφορές μεταξύ τελωνειακής αρχής και εισαγωγέως-μεταποιητού, που αφορούν στις ενδείξεις των φύλλων πίστωσης και την τακτοποίηση των μεταποιήσεων. Εφ. Λαρ. 82/02, σ. 44

Βλ. και Δίκην-Δικονομία (Διοικ).

ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Οι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων της πιλοτικής είναι κοινόχρηστοι. Άκυρη η συμφωνία των οροφοκττών για κατάργηση της κοινότητας και μεταβίβασης αυτών, ως διηρημένων ιδιοκτησιών, ή η επ αυτών σύσταση εμπραγμάτου δικαιώματος πραγματικής δουλείας, λόγω αντίθεσης σε πολεοδομική δ/ση. Η ακυρότητα αυτή είναι απόλυτη και προτείνεται από κάθε έχοντα έννομο συμφέρον, αλλά και από τον αντισυμβληθέντα.

Είναι όμως δυνατή, με νόμιμα μεταγραφόμενη συμβολαιογραφική συμφωνία όλων των οροφοκττών, η σύσταση ιδιόμορφης δουλείας παραχώρησης της χρήσης των χώρων αυτών αποκλειστικά σε ιδιοκτήτη ορόφου ή διαμερίσματος (όχι αποθήκης) μόνον της οικοδομής. Διαφορά πραγματικής και ιδιόμορφης δουλείας. Ερμηνεία της σύμβασης με προσφυγή στους κανόνες της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών. Εφ. Λαρ. 633/02, σ. 136

Πώληση διαμερίσματος με χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στον ακάλυπτο χώρο, ως δουλεία αποκλειστικής χρήσης, υπέρ του εκάστοτε κυρίου του διαμερίσματος. Ελλείψη ιδιότητας, κατά τον χρόνο της πώλησης, στο χώρο στάθμευσης, ο οποίος στερούνταν του επαρκούς χώρου ελιγμών, διότι ο πωλητής δόλια μείωσε την επιφάνεια αυτού και κατέ-

στησε εξ αρχής την χρήση ανέφικτη, για να επαυξήσει την οικοδομήσιμη επιφάνεια των οριζοντίων ιδιοκτησιών που έλαβε.

Ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτου, αποτελεί παρακολούθημα του πωληθέντος διαμερίσματος και γι' αυτό δεν είναι αναγκαία η αναφορά ιδιαίτερου τιμήματος. Εφ. Λαρ. 47/03, σ. 124

ΕΓΓΡΑΦΑ

Στην αναγνώριση χρέους απαιτείται έγγραφος συστατικός τύπος μόνο για την δήλωση του οφειλέτη, ενώ η αποδοχή του δανειστή μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή, συναγόμενη από την ανεπιφύλακτη παραλαβή του εγγράφου ή την έγερση της αγωγής. Εφ. Λαρ. 4/02, σ. 30

ΕΓΓΥΗΣΗ

Ο εγγυητής τη πληρωμή τελωνειακών δασμών, επιβληθέντων σε βάρος τρίτου υπαίτιου, λόγω της αδυναμίας του να ασκήσει προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια, ως μη αμέσως βαρυνόμενος από την πράξη χρέωσης, μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά της ατομικής ειδοποίησης με ισχυρισμούς κατά της ουσιαστικής βασιμότητας της αξίωσης του Δημοσίου.

Η αναστολή είσπραξης ληξιπροθέσμων χρεών των προβληματικών επιχειρήσεων δεν εκτείνεται και στους εγγυητές, έστω κι αν αυτές τίθενται υπό καθεστώς ειδικής διαχείρισης.

Απόσβεση της εγγύησης και ελευθέρωση του εγγυητή, έστω κι αν έχει παραιτηθεί από την ένσταση διζήσεως, εφ' όσον από πταίσμα του δανειστή η ικανοποίησή του από τον πρωτοφειλέτη καταστεί αδύνατη. Πταίσμα του δανειστού επί εγγύησης αορίστου χρόνου, εφ' όσον αμέλησε να καταδιώξει εγκαίρως τον πρωτοφειλέτη, που στη συνέχεια κατέστη αναξίοχρεος. Εφ. Λαρ. 82/02, σ. 44

ΕΚΚΡΕΜΟΔΙΚΙΑ (ΠολΔικ)

Η αξίωση προς αποζημίωση λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής συρρέει παράλληλα με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών, η δε άσκηση της μιας δεν δημιουργεί εκκρεμοδικία. Εφ. Λαρ. 42/02, σ. 37

Η εκκρεμοδικία αναβιώνει με την άσκηση έφεσης κατά της πρωτόδικης απόφασης και ο

ενάγων έχει έκτοτε το δικαίωμα να παραιτηθεί νόμιμα από το δικόγραφο της αγωγής του. Η παραίτηση επάγεται την κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και την έμμεση άρση της ισχύος της πρωτόδικης απόφασης, εφόσον γίνει χωρίς αντίρρηση του εφεσιβλήτου. Εφ. Λαρ. 277/02, σ. 75

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (ΠολΔικ)

Στις δίκες περί την εκτέλεση δεν επιτρέπεται ανακοπή ερημοδικίας.

Επί ανακοπής και μεταρρύθμισης του πίνακα κατάταξης ενδέχεται να ωφελείται και ο καθού η ανακοπή. Κατάταξη του Ελληνικού Δημοσίου, αναλόγως του ληξιπροθέσμου ή μη των απαιτήσεων του. Συρροή απαιτήσεων με γενικά και ειδικά προνόμια. Σειρά ικανοποίησης. Επί περισσότερων ευνοήθικων απαιτήσεων η χρονικώς προγενέστερη αποκλείει την μεταγενέστερη. Εξόδα εκτέλεσης. Αμοιβή δικηγόρου για σύμβαση επιταγής. Έννοια του περιορισμού αυτής μέχρι το 1/4 του ποσού της οφειλής. Εφ. Λαρ. 201/02, σ. 61

Επί τριανακοπής στην αναγκαστική εκτέλεση υπάρχει αναγκαστική ομοδικία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

Η απόφαση επί ανακοπής για διόρθωση της τιμής πρώτης προσφοράς του κατασχεμένου ακινήτου παράγει προσωρινό δεδικασμένο. Μη δυνατή η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της εν λόγω απόφασης, έστω κι αν συντρέχουν οι όροι των 696 και 698 ΚΠολΔ, διότι στην ιδιώνυμη ανακοπή του 954 παρ.4 ΚΠολΔ δεν λαμβάνονται ασφαλιστικά, αλλά ρυθμιστικά μέτρα της εκτέλεσης, με την, κατά παραπομπή, διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Επιβολή πρόσθετων μέτρων δημοσίευσης της κατασχετήριας περιληψής, πέραν του τύπου εκτέλεσης και στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη, προς το σκοπό μεγαλύτερης δημοσιότητας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 575/03, σ. 155

Προϋποθέσεις δικαστικής υποκατάστασης δανειστού στην εκτέλεση. Η υποβολή της σχετικής αίτησης, ως και η έκδοση της απόφασης περί υποκατάστασης από ορισμένο δανειστή, υποδηλώνει ότι η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν αδρανεύει, αλλά ότι συνεχίζεται έγκαιρα έναντι των άλλων δανειστών, οι οποίοι εμποδίζονται και δεν δικαιούνται να

προβούν σε δήλωση υποκατάστασης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 917/03, σ. 160

ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Επί καταδολιευτικής αγωγής, το αίτημα για αναμεταβίβαση του αντικειμένου είναι απαράδεκτο για έλλειψη εννόμου συμφέροντος. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

ΕΝΟΡΚΕΣ ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Είναι νόμιμη η προσκομιδή στο Εφετείο ενόρκων βεβαιώσεων που λήφθηκαν, στη τακτική διαδικασία, μετά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης και πριν από τη συζήτηση της έφεσης. Εφ. Λαρ. 258/02, σ. 71

ΕΝΣΗΜΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ

Επί καταδολιευτικής αγωγής δεν απαιτείται η καταβολή δικαστικού ενσήμου. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ (ΠολΔικ)

Η αμφισβήτηση των υποκειμένων της επίδικης έννομης σχέσης δεν συνιστά ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης, αλλά άρνηση της αγωγικής βάσης.

Οι ενστάσεις, που προτείνονται για πρώτη φορά στο Εφετείο, βάσει του 269 ΚΠολΔ, από τον εκκαλούντα-εναγόμενο, όχι προς εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης, αλλά προς απόρριψη της αγωγής, παραδεκτά προτείνονται με τις προτάσεις, και στη τακτική διαδικασία. Εφ. Λαρ. 609/02, σ. 84

Για την πληρότητα και το παραδεκτό της ένστασης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος πρέπει, κατά την πρώτη συζήτηση στον πρώτο βαθμό, να προβάλλονται τα περιστατικά από το διάδικο κατά του οποίου ασκείται το δικαίωμα, συγχρόνως δε να γίνεται επίκληση ότι αυτά καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος και να διατυπώνεται αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή.

Η ένσταση επίσεσης στην περί κλήρου αγωγή από τον εναγόμενο νομέα των κληρονομαίων ακινήτων γίνεται με τις προτάσεις, κατά την πρώτη στο ακροατήριο συζήτηση και πρέπει να διαλαμβάνει αναλυτικά τις επί μέρους δαπάνες και το ποσό για καθεμιά.

Ο ισχυρισμός του εναγόμενου στην αγωγή περί κλήρου ότι στα κληρονομαία ακίνητα έχει δική του νομή ή οιοσεί νομή δικαιώματος δουλείας, συνιστά άρνηση της αγωγής και όχι ένσταση. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Η διάταξη της ΔΑ που προβλέπει τη καταβολή επιδόματος τέκνων μετά την ενηλικίωσή τους και για όσο χρόνο παραμένουν άγαμα, μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θήλεια άγαμα τέκνα, εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εργαζομένων που έχουν άρρενα τέκνα και είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, πρέπει δε να θεωρηθεί καταργημένη το αργότερο από 1.1.1983. Ειρ. Λαρ. 273/02, σ. 163

Το ειδικό επίδομα χειριστών Η/Υ δικαιούται όχι μόνο όσοι υπηρετούν σε οργανικές θέσεις του Δημοσίου ή νηδδ ή ΟΤΑ, που προβλέπονται για τις ειδικότητες πληροφορικής, αλλά και οι υπάλληλοι στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα σχετικά με το αντικείμενο των ειδικοτήτων αυτών, κατ' αποκλειστική ή τουλάχιστον κατά κύρια απασχόληση, εφόσον στις υπηρεσίες που υπηρετούν δεν έχουν προβλεφθεί σχετικές οργανικές θέσεις. Διοικ. Εφ. Λαρ. 448/02, σ. 180

Βλ. και Εργασία, ΚΤΕΛ, Ισότητα, Σύνταγμα

ΕΠΙΔΟΣΗ (Διοικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ)

ΕΠΙΔΟΣΗ (ΠολΔικ)

Επί δικογράφου απευθυνομένου κατά του Δημοσίου, απαιτείται επίδοση στον Υπουργό Οικονομικών και στο κρατικό όργανο που το εκπροσωπεί στη συγκεκριμένη υπόθεση, αλλά η παράλειψη της δεύτερης επίδοσης δημιουργεί ακυρότητα μόνο με επίκληση και απόδειξη μη επανορθώσιμης βλάβης. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

Επί επίδοσης της εκκαλουμένης δύο φορές σε διαφορετικούς χρόνους, αφετηρία της προθεσμίας έφεσης είναι η πρώτη επίδοση. Εφ. Λαρ. 233/02, σ. 69

ΕΠΙΣΧΕΣΗ

Στην περί κλήρου αγωγή, ο εναγόμενος

νομέας των κληρονομιαίων ακινήτων έχει την ένσταση επίσχεσης για γενόμενες δαπάνες, η οποία υποβάλλεται με τις προτάσεις, κατά την πρώτη στο ακροατήριο συζήτηση και πρέπει να διαλαμβάνει αναλυτικά τις επί μέρους δαπάνες και το ποσό για καθεμιά.. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

ΕΠΙΤΑΓΗ

Η αξίωση προς αποζημίωση λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής συρρέει με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών, δίχως να δημιουργείται εκκρεμοδικία. Η παραγραφή της μιας αξίωσης δεν επηρεάζει την ύπαρξη της άλλης, η δε απόσβεση της μιας αποσβήνει και την άλλη, κατά το μέρος που την καλύπτει. Εφ. Λαρ. 42/02, σ.37

Στοιχεία και τρόπος υποβολής ισχυρισμού περί πλαστότητας επιταγής. Σε περίπτωση απαράδεκτης προβολής της ένστασης πλαστότητας είναι ερευνητέος ο περιεχόμενος σ' αυτήν ελάσσων ισχυρισμός της άρνησης της γνησιότητας της υπογραφής.

Η ένσταση εκ της ελαττωματικότητας της βασικής σχέσης, που γεννά αξίωση εξ αδίκ. πλουτισμού, προτείνεται κατά του εξ οπισθογράφησης κομιστή, μόνο εάν ο τελευταίος, κατά τον χρόνο κτήσης της επιταγής, γνώριζε την ύπαρξη της ένστασης και ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 368/02, σ. 79

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η αναστολή είσπραξης ληξιπροθέσμων κρεών των προβληματικών επιχειρήσεων δεν εκτείνεται και στους εγγυητές, έστω κι αν αυτές τίθενται υπό καθεστώς ειδικής διαχείρισης. Εφ. Λαρ. 82/02, σ. 44

ΕΡΓΑΣΙΑ

Δεν συνιστούν βλαπτική μεταβολή οι τροποποιήσεις της εργασιακής σύμβασης που προέρχονται από άλλη, εκτός του εργοδότη, πηγή, όπως από το νόμο, ΣΣΕ, ΔΑ, ή κανονισμό εργασίας.

Μέρες δικαιούμενης ανάπαυσης του προσωπικού (οδηγών) των ΚΤΕΛ. Εφ. Λαρ. 169/02, σ.

Ασθένεια μισθωτού βραχείας διάρκειας. Επί αποχής του εργαζόμενου λόγω ασθένειας, καθ υπέρβαση των νόμιμων χρονικών ορίων, η λύση ή όχι της σύμβασης κρίνεται

κατά τα χρηστά ήθη και τη καλή πίστη. Πότε η αποχή από την εργασία, μπορεί να θεωρηθεί ως σιωπηρή καταγγελία της σύμβασης από τον εργαζόμενο. Εφ. Λαρ. 705/02, σ. 111

Οι ΣΣΕ, ως προς το κανονιστικό μέρος έχουν ισχύ ουσιαστικού νόμου και δεν απαιτείται να μνημονεύονται στην αγωγή καταβολής νόμιμων αποδοχών. Οι κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές Σ.Σ.Ε. δεσμεύουν μόνο τους μισθωτούς και τους εργοδότες που είναι μέλη των συμβαλλομένων συνδικαλιστικών οργανώσεων, εκτός αν κηρύχθηκαν γενικώς υποχρεωτικές, οπότε η ισχύς τους επεκτείνεται από τον χρόνο έκδοσης της απόφασης του Υπουργού Εργασίας (όχι αναδρομικώς) και στα μη μέλη των οργανώσεων. Περιεχόμενο αγωγής εργαζομένου περί καταβολής μισθών ή άλλων παροχών από κλαδική ή ομοιοεπαγγελματική Σ.Σ.Ε.

Συμβατική συμφωνία μισθού με παραπομπή σε ΣΣΕ ή Δ.Α, οι οποίες δεν είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη, οπότε οι αποδοχές αξιώνονται βάσει της σύμβασης. Εφ. Λαρ. 746/02, σ. 114

Αυθαίρετες νομοθετικές ή διοικητικές διακρίσεις υπέρ ή κατά του ενός ή του άλλου φύλλου. Παραβίαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας των φύλλων. Επιτρεπτή η πρόβλεψη θετικών διακρίσεων υπέρ των γυναικών για συγκεκριμένους σοβαρούς λόγους. Απαγόρευση κάθε διάκρισης αμοιβής των εργαζομένων στον ίδιο εργοδότη που παρέχουν την ίδια εργασία, εφ' όσον σπηρίζεται στη διαφορά του φύλλου.

Η διάταξη της ΔΑ που προβλέπει τη καταβολή επιδόματος τέκνων μετά την ενηλικίωσή τους και για όσο χρόνο παραμένουν άγαμα, μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θήλεα άγαμα τέκνα, εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εργαζομένων που έχουν άρρενα τέκνα και είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, πρέπει δε να θεωρηθεί καταργημένη το αργότερο από 1.1.1983

Ο οδηγός λεωφορείου ΚΤΕΛ έχει ως εργοδότη τον ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου. Ειρ. Λαρ. 273/02, σ. 163

ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑ (ΠολΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (ΠολΔικ)

ΕΥΘΥΝΗ

Ιατρική ευθύνη κατά την άσκηση του λειτουργήματος (Μελ), σ. 8

Συρροή συμβατικής και αδιοπρακτικής ευθύνης σε σύμβαση πώλησης διαμερίσματος με χώρο στάθμευσης, λόγω ελλείψεων ιδιοτήτων. Εφ. Λαρ. 47/03, σ. 124

ΕΦΕΣΗ

Ο ερημοδικασθείς εκκαλών έχει το δικαίωμα να προβάλλει με την έφεση ή τις προτάσεις, όλους τους ισχυρισμούς που μπορούσε να προβάλλει πρωτοδίκως, ενώ ο παραστάς πρωτοδίκως εφεσίβλητος έχει το δικαίωμα προβολής νέων ισχυρισμών μόνο για την υπεράσπισή του έναντι της έφεσης. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

Η εκπρόθεσμη έφεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη, το δε απαράδεκτο αυτής καταλαμβάνει και τους πρόσθετους λόγους, που έχουν παρακολουθηματικό χαρακτήρα. Εφ. Λαρ. 83/02, σ. 50

Η απόφαση που δέχεται την έφεση και αναβάλλει την κατ ουσία έρευνα της, είναι μη οριστική και ανακλητέα. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης έφεσης, υπό τον όρο εκδίκασης συναφούς αίτησης αναιρέσης σε συγκεκριμένη ορισθείσα δικάσιμο, αν η συζήτηση της τελευταίας ματαιωθεί, κάνει την ισχύ της η αναβλητική απόφαση και νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση η έφεση.

Επί επίδοσης της εκκαλούμενης δύο φορές σε διαφορετικούς χρόνους, αφετηρία της προθεσμίας έφεσης είναι η πρώτη επίδοση. Εφ. Λαρ. 233/02, σ. 69

Η εκκρεμοδικία αναβιώνει με την άσκηση έφεσης κατά της εκκαλούμενης και ο ενάγων έχει έκτοτε το δικαίωμα να παραιτηθεί νόμιμα από το δικόγραφο της αγωγής. Η παраίτηση επάγεται την κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και την άρση της ισχύος της πρωτόδικης απόφασης. Εφ. Λαρ. 277/02, σ. 75

Η αμφισβήτηση των υποκειμένων της επίδικης έννομης σχέσης δεν συνιστά ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης, αλλά άρνηση της αγωγικής βάσης και προτείνεται παραδεκτά στο Εφετείο με το δικόγραφο της έφεσης ή των προσθέτων λόγων, στην διαδικασία δε των ερ-

γατικών διαφορών και με τις προτάσεις και για το παραδεκτό πρέπει να αποδεικνύεται έγγραφως ή με δικαστική ομολογία.

Οι ενστάσεις, που προτείνονται για πρώτη φορά στο Εφετείο από τον εκκαλούντα-εναγόμενο, όχι προς εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης, αλλά προς απόρριψη της αγωγής, μετά την εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης, βάσει άλλου λόγου της έφεσης, παραδεκτά προτείνονται με τις προτάσεις, και στη τακτική διαδικασία. Εφ. Λαρ. 609/02, σ. 84

Αν ο λόγος της έφεσης κριθεί βάσιμος, η προσβαλλόμενη απόφαση εξαφανίζεται και το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο, εφ όσον το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δεν εξέτασε την ουσιαστική βασιμότητα της αγωγής αλλά αρκεσθηκε μόνο στη διακρίβωση της έλλειψης εννόμου συμφέροντος του ενάγοντος, μπορεί να αναπέμψει την υπόθεση προς εκδίκαση στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, προκειμένου να μη στερηθούν οι διάδικοι τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας. Εφ. Λαρ. 632/02, σ. 87

Αναπομπή της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο. Η δ/ξη του 535 παρ. 1 Κ-ΠολΔ, μετά την τροποποίηση με το ν. 2915/2001, που δεν προβλέπει πλέον την αναπομπή της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εφαρμόζεται μόνον σε υποθέσεις στις οποίες η έκδοση της εκκαλουμένης έγινε μετά την 1/1/2002 και, ενόψει της δ/ξης του 22 παρ. 2 του εν λόγω νόμου, δεν γεννάται ζήτημα αναδρομικής εφαρμογής της μετά την 1/1/2002 (πλειοψ.). Η άνω τροποποιηθείσα δ/ξη, ως δικονομική, έχει αναδρομική εφαρμογή (μειοψ.). Εφ. Λαρ. 746/02, σ. 114

ΖΩΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βλ. Αυτοκίνητα, ΚΟΚ

ΗΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Χρηματική ικανοποίηση λόγω σωματικής βλάβης. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

ΙΚΑ

Προσεπικλήση ΙΚΑ εφόσον η αγωγή του παθόντα αφορά παροχές του ΙΚΑ προς αυτόν. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

Βλ. και Συντάξεις

ΙΣΟΤΗΤΑ

Αυθαίρετες νομοθετικές ή διοικητικές διακρίσεις υπέρ ή κατά του ενός ή του άλλου φύλλου. Παραβίαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας των φύλων. Επιτρεπτή η πρόβλεψη θετικών διακρίσεων υπέρ των γυναικών για συγκεκριμένους σοβαρούς λόγους. Απαγόρευση κάθε διάκρισης αμοιβής των εργαζομένων στον ίδιο εργοδότη που παρέχουν την ίδια εργασία, εφ' όσον στηρίζεται στη διαφορά του φύλου.

Η διάταξη της ΔΑ που προβλέπει τη καταβολή επιδόματος τέκνων μετά την ενηλικίωσή τους και για όσο χρόνο παραμένουν άγαμα, μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θήλα άγαμα τέκνα, εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εργαζομένων που έχουν άρρενα τέκνα και είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, πρέπει δε να θεωρηθεί καταργημένη το αργότερο από 1.1.1983. Ειρ. Λαρ. 273/02, σ. 163

ΚΑΘΕΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Βλ. οροφοκτισία

ΚΑΛΗ ΠΙΣΤΗ

Ερμηνεία της σύμβασης σύστασης οριζότιας ιδιοκτησίας σύμφωνα με τους κανόνες της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών. Εφ. Λαρ. 633/02, σ. 88

Σε περίπτωση αποχής του εργαζόμενου από την εργασία λόγω ασθένειας, καθ' υπέρβαση των χρονικών ορίων που τίθενται στο νόμο, η λύση ή όχι της εργασιακής σύμβασης κρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από το δικαστή κατά τα χρηστά ήθη και τη καλή πίστη. Εφ. Λαρ. 705/02, σ. 111

ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΣΕ ΔΗΛΩΣΗ ΒΟΥΛΗΣΗΣ

Ασφαλιστικά μέτρα απαγόρευσης μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης αυτοκινήτου μέχρι της τελεσιδικίας αγωγής καταδίκης σε δήλωση βούλησης, λόγω άρνησης του πωλητού να συμπράξει στη τυπική μεταβίβαση του αυτοκινήτου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 492/03, σ. 154

ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ

Διάρρηξη απαλλοτρίωσης που έγινε από

τον οφειλέτη προς βλάβη των δανειστών, εφόσον η υπολειπόμενη περιουσία του δεν αρκεί για την ικανοποίησή τους, ο δε τρίτος, υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση, γνώριζε ότι ο οφειλέτης απαλλοτρίωνε προς βλάβη των δανειστών του.

Μη καταβολή δικαστικού ενσήμου.

Το αίτημα για αναμεταβίβαση του αντικειμένου είναι απαράδεκτο για έλλειψη εννόμου συμφέροντος, διότι ο τρίτος που απέκτησε το δικαίωμα με απαλλοτρίωση που διαρρήχθηκε ως καταδολιευτική, δεν μπορεί να το αντιπάζει κατά του επισπεύδοντος που πέτυχε τη διάρρηξη, ούτε κατά του υπερθεματιστή και των διαδόχων του και έτσι, ο ενάγων θα μπορεί να κατάσχει ευθέως το αντικείμενο, χωρίς να απαιτείται και αναμεταβίβαση αυτού στον οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 66/02, σ. 42

Επί αγωγής διάρρηξης λόγω καταδολιεύσεως η απαίτηση του δανειστή δεν απαιτείται να έχει βεβαιωθεί δικαστικά, ούτε να είναι εξοπλισμένη με τίτλο εκτελεστό Για το ορισμένο αυτής πρέπει να αναφέρεται αναλυτικά και εξειδικευμένα η απαίτηση, με όλους τους γενεσιουργούς λόγους. Περιεχόμενο καταδολιευτικής αγωγής που ασκείται από τον πωλητή, που έχει απαίτηση προς καταβολή του τιμήματος πωληθέντων εμπορευμάτων. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 73/02, σ. 141

ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Βλ. Εκτέλεση.

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Για την πληρότητα και το παραδεκτό της ένστασης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος πρέπει, κατά την πρώτη συζήτηση στο πρώτο βαθμό, να προβάλλονται τα περιστατικά που συγκροτούν την κατάχρηση από το διάδικο κατά του οποίου ασκείται το δικαίωμα, συγχρόνως δε να γίνεται επίκληση του γεγονότος ότι τα περιστατικά αυτά καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος και να διατυπώνεται αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

Η διάταξη περί καταχρηστικής άσκησης δεν έχει εφαρμογή στα δικαιώματα του δικονομικού δικαίου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 575/03, σ. 155

ΚΕΔΕ

Προϋποθέσεις άσκησης ανακοπής κατά ατομικής ειδοποίησης. Σε περίπτωση επιβολής τελωνειακών τελών και φόρων σε βάρος του υπαίτιου και βεβαίωσης τους στ' όνομα του εγγυηθέντος την πληρωμή τους, ο εγγυητής, λόγω της αδυναμίας του να ασκήσει προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια, ως μη αμέσως βαρυνόμενος από την πράξη χρέωσης, μπορεί να ασκήσει ανακοπή με ισχυρισμούς κατά της ουσιαστικής βασιμότητας της αξίωσης του Δημοσίου. Εφ. Λαρ. 82/02, σ. 44

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ιδιόγραφη διαθήκη. Προσθήκες, διαγραφές, ξέσματα ή άλλα εξωτερικά ελαττώματα στο κείμενο της διαθήκης μπορούν να επιφέρουν ακυρότητα, αν προέρχονται από τον ίδιο τον διαθέτη και όχι από τρίτον, εν αγνοία του διαθέτη. Η χρονολόγηση της διαθήκης πρέπει να περιέχει ημέρα, μήνα και έτος, ενώ η ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης. Ανάξιος να κληρονομήσει είναι και εκείνος που αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διαθήκη. Η αναξιοότητα κηρύσσεται με δικαστική απόφαση κατόπιν αγωγής που εγείρει ο έχων έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του αναξίου. Νομιμοποιούμενοι προς έγερση της αγωγής είναι και οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του αποβιώσαντα όλων των τάξεων και βαθμών. Εφ. Λαρ. 683/02, σ. 104

Ο ασκών την περί κλήρου αγωγή, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος πρέπει να επικαλεσθεί και αποδείξει την συγγενική με τον κληρονομούμενο σχέση. Αιματολογική πραγματογνωμοσύνη προς διαπίστωση της ύπαρξης ή μη της συγγενικής σχέσης. Η άρνηση του διαδίκου να υποβληθεί σε εξέταση εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο και δεν παράγει, αμάχητο τεκμήριο, διότι αντικείμενο της δίκης είναι η διαπίστωση της συγγενικής σχέσης και όχι η αναγνώριση της πατρότητας, στην οποία και μόνον διατάσσεται, ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο, ιατρική πραγματογνωμοσύνη. Εφ. Λαρ. 21/03, σ. 118

Στην περί κλήρου αγωγή ο εναγόμενος νομέας των κληρονομιών ακινήτων έχει δικαίωμα επίσεσης για την καταβολή των δα-

πανών. Χρόνος προβολής της ένστασης και στοιχεία για το ορισμένο αυτής.

Ο ισχυρισμός του εναγόμενου στην αγωγή περί κλήρου ότι στα κληρονομαία ακίνητα έχει δική του νομή ή οιοσεί νομή δικαιώματος δουλείας, συνιστά άρνηση της αγωγής και όχι ένσταση.

Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του και του οποίου αναγνωρίστηκε η πατρότητα επέχει θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς τους. Καλείται δε ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος του πατέρα του στην πρώτη τάξη και αποκλείει όλους τους άλλους συγγενείς των επόμωνων τάξεων. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

Αποκλεισμός του κληρονομικού δικαιώματος της συζύγου του θανόντος, όταν ο κληρονομούμενος είχε καταθέσει και επιδώσει, εν ζωή, αγωγή διαζυγίου στηριζόμενη σε ισχυρό κλονισμό λόγω 4ετούς διάστασης.

Νόμιμη μοίρα τέκνου του αποβιώσαντος, στο οποίο είχε αφήσει κληροδοσία. Αποποίηση της κληροδοσίας και άσκηση αγωγής νόμιμης μοίρας. Για την εξεύρεση της νόμιμης μοίρας τέκνου δεν αποχωρίζεται της κληρονομίας περιουσίας το ποσοστό της συζύγου, εφόσον αυτή αποκλείστηκε από το κληρονομικό δικαίωμα. Προσδιορισμός νόμιμης μοίρας. Πραγματική και πλασματική κληρονομαία περιουσία. Συνεισενεκτήες παροχές. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 63/02, σ. 136

ΚΛΗΡΟΣ

Βλ. Αγροτική νομοθεσία, κυριότητα, χρησικτησία, νομή.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Οι ασύντακτες κοινότητες (χωριά) του βρδ αποτελούσαν μέχρι το 1912, νομικά πρόσωπα με ικανότητα δικαίου και μπορούσαν να έχουν δική τους ιδιοκτησία και να αποκτούν δικαιώματα, εκτός από εκείνα που προσιδιάζουν αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα. Για την απόκτηση αυτών των δικαιωμάτων η ελλείπουσα θέλησή τους αναπληρώνονταν από τη θέληση όλων των μελών, ή τουλάχιστον των 2/3 από αυτά που ενεργούσαν ως αντιπρόσωποι των νομικών αυτών προσώπων. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

Βλ. και Νομικά πρόσωπα, ΟΤΑ.

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Οι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων της πιλοτικής είναι κοινόχρηστοι και κάθε συμφωνία κατάργησης της κοινοχρησίας είναι άκυρη. Δυνατή η σύσταση διόμορφης δουλείας παραχώρησης της χρήσης των χώρων αυτών αποκλειστικά σε ιδιοκτήτη ορόφου ή διαμερίσματος (όχι αποθήκης) μόνον της οικοδομής. Διαφορά πραγματικής και ιδιόμορφης δουλείας. Εφ. Λαρ. 633/02, σ. 88

ΚΤΕΛ

Μέρες δικαιούμενης ανάπαυσης του προσωπικού (οδηγών) των ΚΤΕΛ. Δεν συνιστούν βλαπτική μεταβολή οι τροποποιήσεις της εργασιακής σύμβασης, που προέρχονται από άλλη, εκτός του εργοδότη, πηγή, όπως από το νόμο, ΣΣΕ, ΔΑ ή από κανονισμό εργασίας. Εφ. Λαρ. 169/02, σ. 54

Η διάταξη της ΔΑ που προβλέπει τη καταβολή επιδόματος τέκνων μετά την ενηλικίωσή τους και για όσο χρόνο παραμένουν άγαμα, μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θύλα αγάμα τέκνα, εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εργαζομένων που έχουν άρρενα τέκνα και είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, πρέπει δε να θεωρηθεί καταργημένη τo αργότερο από 1.1.1983. Ο οδηγός λεωφορείου ΚΤΕΛ έχει ως εργοδότη τον ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου. Ειρ. Λαρ. 273/02, σ. 163

ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Μετά τον α.ν 431/1968, δυνατή η κτήση κυριότητας κλήρου με χρoισικησία. Εφ Λαρ. 11/02, σ. 32

Με το από 17.11.1836 β.δ "περί ιδιωτικών δασών" το δημόσιο αναγνωρίστηκε κύριος των εκτάσεων, που πριν από την ισχύ του ήταν δάση, εκτός εκείνων για τις οποίες υπήρχε έγγραφη απόδειξη οθωμανικής αρχής, ότι πριν από τον αγώνα της Ανεξαρτησίας ανήκαν σε ιδιώτες. Τα δάση της Θεσσαλίας που ανήκαν κατά κυριότητα στο τούρκικο δημόσιο, περιήλθαν μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο Ελληνικό Δημόσιο και αποτελούν έκτοτε δημόσια κτήματα δεκτικά έκτακτης χρoισικησίας, εφ όσον η 30ετής νομή συμπληρώθηκε από το χρόνο απελευθέρωσης της Θεσσαλίας (1881) μέχρι 12.9.1915.

Οι ασύντακτες κοινότητες του βρδ αποτελούσαν μέχρι το 1912, νομικά πρόσωπα με ικανότητα δικαίου και μπορούσαν να έχουν δική τους ιδιοκτησία και να αποκτούν δικαιώματα, εκτός από εκείνα που προσιδιάζουν αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα. Για την απόκτηση αυτών των δικαιωμάτων η ελλείπουσα θέλησή τους αναπληρώνονταν από τη θέληση όλων των μελών, ή τουλάχιστον των 2/3 από αυτά που ενεργούσαν ως αντιπρόσωποι των νομικών αυτών προσώπων. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

Μετά την μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται η διόρθωση ή η ακύρωση αυτών με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον τίγονται δικαιώματα τρίτων, νόμιμα κτηθέντα, ή παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή τους, με εξαίρεση την περίπτωση αντιγραφικών σφαλμάτων. Όποιος αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και όχι να διεκδικήσει το νέο κτήμα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Έλλειψη συνυπαιτιότητας της θανούσας συνεπιβάτιδας σε γεωργικό ελκυστήρα, εφ όσον επιβιβάσθηκε σε υπαρκτή και κανονική θέση συνεπιβάτη και όχι σε ανύπαρκτη ή παρανόμως διασκευασθείσα και δεν είχε υποχρέωση από το νόμο να φέρει ζώνη ασφαλείας, καθ όσον τα αγροτικά μηχανήματα δεν πρέπει να είναι εφοδιασμένα με ζώνες ασφαλείας. Άνευ επιρροής η μέθη κανονικά κινούμενου οδηγού. Εφ. Λαρ. 43/02, σ. 39

Η χρήση ζώνης ασφαλείας επιβάλλεται στους ενήλικους οδηγό και επιβάτες, ύψους άνω του 1,50 μ και όχι για τους ανηλίκους. Μη ύπαρξη συντρέχοντος πταίσματος, εφ όσον η μη χρήση ζώνης ασφαλείας δεν συνδέεται αιτιωδώς με το ζημιογόνο αποτέλεσμα. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

Βλ. και Αυτοκίνητα- Μέθη -Υπαιτιότητα.

ΛΑΤΟΜΕΙΟ

Βλ. Μίσθωση επαγγελματική

ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ΠολΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (ΠολΔικ)

ΜΕΘΗ

Άνευ επιρροής η μέθη του οδηγού του κανονικά προπορευόμενου οχήματος.

Αποκλεισμός της ευθύνης της ασφ. εταιρείας έναντι του ασφαλισμένου της, που οδηγούσε τελώντας σε μέθη, εφ όσον ο όρος αυτός, κατά παραπομπή στην Κ4/585/1978 Α.Υ. Εμπορίου, κατέστη περιεχόμενο της ασφαλιστικής σύμβασης. Εφ. Λαρ. 43/02, σ. 39

ΜΙΣΘΟΣ

Μπορεί με την σύμβαση εργασίας εγκύρω να συμφωνηθεί μισθός με παραπομπή σε ΣΣΕ ή Δ.Α., οι οποίες δεν είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη. Στην περίπτωση αυτή οι διαφορές αποδοχών ζητούνται από τον μισθωτό κατ εφαρμογή της σύμβασης και όχι ευθέως με βάση τις ΣΣΕ. Εφ. Λαρ. 746/02, σ. 114

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ

Εμπορική μίσθωση πρατηρίου υγρών καυσίμων με συστεγασμένη ταβέρνα, πλησίον λατομείου του εκμισθωτή. Οι εκρήξεις λόγω εξόρυξης πετρωμάτων, που γίνονταν μετά προηγούμενη ειδοποίηση του μισθωτή, δεν συνιστούν πραγματικό ελάττωμα.

Συμφωνία ότι ο εκμισθωτής δε θα είχε ευθύνη για τυχόν μη έκδοση της άδειας λειτουργίας της ταβέρνας. Εφ. Λαρ. 41/02, σ. 34

Αναπροσαρμογή μισθώματος. ΔΤΚ μηνών Δεκεμβρίου 2002, Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Απριλίου 2003, σ. 183

ΜΙΣΘΩΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ

Άτυπη σύμβαση μεταβίβασης αυτοκινήτου, κτηθέντος με χρηματοδοτική μίσθωση. Μον. Πρωτ. Λαρ. 492/03, σ. 154

ΜΙΣΘΩΤΟΙ

Βλ. Εργασία

ΝΟΜΗ

Μετά τον α.ν 431/1968, ο κληρούχος και οι κληρονόμοι του δεν θεωρούνται πλασματικοί νομείς του κλήρου, αν δεν τον κατέχουν πραγματικά. Δυνατή πλέον η χρησικτησία κλήρου. Εφ. Λαρ. 11/02, σ. 32

Έννοια νομής σε ιδιωτικά δάση. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Βλ. Δήμοι, Κοινότητες, ΟΤΑ

ΝΟΜΙΜΗ ΜΟΙΡΑ

Βλ. Κληρονομία.

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ (ΔιοικΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ)

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ (ΠολΔικ)

Η αμφισβήτηση των υποκειμένων της επίδικης έννομης σχέσης δεν συνιστά ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης, αλλά άρνηση της αγωγικής βάσης. Εφ. Λαρ. 609/02, σ. 84

Νομιμοποιούμενοι προς έγερση αγωγής κληρονομικής αναξιοτήτας είναι όσοι έχουν έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του αναξίου, ως και οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του αποβιώσαντα όλων των τάξεων και βαθμών. Εφ. Λαρ. 683/02, σ. 104

ΟΔΗΓΟΣ

Βλ. Εργασία, ΚΤΕΛ

ΟΜΟΔΙΚΙΑ (ΠολΔικ)

Επί τριτακοπής στην αναγκαστική εκτέλεση υπάρχει αναγκαστική ομοδικία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

ΟΜΟΛΟΓΙΑ (ΠολΔικ)

Εμμεση ομολογία διαδίκου, εφ όσον δεν αμφισβητεί ειδικώς τους ισχυρισμούς του αντιδίκου. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76

ΟΡΟΦΟΚΤΗΣΙΑ

Οι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων της πιλοτής είναι κοινόχρηστοι. Ακυρη η συμφωνία των οροφοκτιτών για κατάργηση της κοινοχρησίας και μεταβίβασης αυτών, ως διηρημένων ιδιοκτησιών, ή η επ αυτών σύσταση δικαιώματος πραγματικής δουλείας, λόγω αντίθεσης σε πολεοδομική δ/ση. Η ακυρότητα αυτή είναι απόλυτη και προτείνεται από κάθε έχοντα έννομο συμφέρον, ως και από τον αντισυμβληθέντα.

Είναι όμως δυνατή, με νόμιμα μεταγραφόμε-

νη συμβολαιογραφική συμφωνία όλων των οροφοκτιτών, η σύσταση ιδιόμορφης δουλείας παραχώρησης της χρήσης των χώρων αυτών αποκλειστικά σε ιδιοκτήτη ορόφου ή διαμερίσματος (όχι αποθήκης) μόνον της οικοδομής. Διαφορά πραγματικής και ιδιόμορφης δουλείας.

Ερμηνεία της σύμβασης με προσφυγή στους κανόνες της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών. Εφ. Λαρ. 633/02, σ. 88

Πώληση διαμερίσματος με χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στον ακάλυπτο χώρο, ως δουλεία αποκλειστικής χρήσης, υπέρ του εκάστοτε κυρίου του ανωτέρω διαμερίσματος. Έλλειψη ιδιότητας στο χώρο στάθμευσης, ο οποίος στερούνταν του αναγκαίου χώρου ελιγμών, λόγω δόλιας ενέργειας του πωλητού, ο οποίος, προς επαύξηση των οικοδομησίων μέρων των ιδιοκτησιών που έλαβε, μείωσε την επιφάνεια των χώρων στάθμευσης.

Ζημία αγοραστή κατά το ποσό που αποτελεί την αξία του χώρου στάθμευσης αυτοκινήτου και κατά το οποίο μειούται η αξία του πωληθέντος διαμερίσματος.

Ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτου, αποτελεί παρακολούθημα του πωληθέντος διαμερίσματος και γι' αυτό δεν είναι αναγκαία η αναφορά ιδιαίτερου τμήματος.

Συρροή συμβατικής και αδικπρακτικής ευθύνης. Για θεμελίωση και εξωσυμβατικής ευθύνης θα πρέπει η έλλειψη της ιδιότητας να αποδίδεται σε υπαίτια και παράνομη συμπεριφορά του πωλητού. Εφ. Λαρ. 47/03, σ. 124

ΟΤΑ

Το ειδικό επίδομα χειριστών Η/Υ δικαιούται όχι μόνο όσοι υπηρετούν σε οργανικές θέσεις πληροφορική του Δημοσίου ή νπδδ ή ΟΤΑ, αλλά και οι υπάλληλοι στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα σχετικά με το αντικείμενο των ειδικοτήτων αυτών, κατ' αποκλειστική ή τουλάχιστον κατά κύρια απασχόληση, εφόσον στις υπηρεσίες που υπηρετούν δεν έχουν προβλεφθεί σχετικές οργανικές θέσεις. Διοικ. Εφ. Λαρ. 448/02, σ. 180

ΟΧΛΗΣΗ

Νομιμότητα αιτήματος τόκων από την επί-

δοση προηγούμενης αγωγής, η οποία συνιστά όχληση, έστω και αν απορρίφθηκε ως αόριστη. Η μικρή ανακρίβεια στο ποσό που ζητήθηκε με την πρώτη αγωγή είναι χωρίς σημασία και δεν αναιρείται η όχληση. Εφ. Λαρ. 192/02, σ. 56

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

20ετής παραγραφή για αξιώσεις από αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους. Εφ. Λαρ. 4/02, σ. 30

Η αξίωση προς αποζημίωση λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής συρρέει παράλληλα με την αξίωση από το νόμο περί επιταγών, η δε παραγραφή της μιας αξίωσης δεν επηρεάζει την ύπαρξη της άλλης. Εφ. Λαρ. 42/02, σ. 37

Δ/γή πληρωμής βάσει επιταγής. Διακοπή της βμηνης παραγραφής λόγω επίδοσης. Η ανενπιφύλακτη καταβολή από τον οφειλέτη συνιστά αναγνώριση της αξίωσης και αποδοχή της δ/γής πληρωμής, η οποία, μη αμφισβητούμενη πια από τον καθού, αποκτά ισχύ δεδικασμένου και έκτοτε η παραγραφή επιμηκύνεται σε 20ετή. Η τοιαύτη αναγνώριση υπό του καθού, επαναλαμβανόμενη, επιφέρει σε κάθε περίπτωση διακοπή της παραγραφής. Εφ. Λαρ. 702/2002, σ. 109

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Βλ. Αγωγή, Δίκη, Εκκρεμοδικία, Συζήτηση.

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟ

Η έκδοση και μεταγραφή του παραχωρητηρίου, ως και η εξόφληση του τμήματος προς το Δημόσιο από τον κληρούχο συνιστούν προϋποθέσεις όχι για την άρση της ιδιότητας του κληρούχου ως πλάσματικού νομέα, αλλά μόνο για την έγκυρη εκποίηση ή διάθεση εν ζωή του γεωργικού κλήρου. Εφ. Λαρ. 11/02, σ. 32

Μετά την μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται η διόρθωση ή η ακύρωση αυτών με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον τίγονται δικαιώματα τρίτων, νόμιμα κτηθέντα, ή παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή τους, εκτός αντιγραφικών σφαλμάτων. Όποιος αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου υπαχθέντος στον αναδασμό

δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο και όχι να διεκδικήσει το νέο κτίμα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 32/03, σ. 144

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΠολΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (ΠολΔικ)

ΠΑΤΡΟΤΗΤΑ

Βλ. Τέκνο.

ΠΑΥΛΙΑΝΗ ΑΓΩΓΗ

Βλ. Αγωγή, Καταβολήευση δανειστών

ΠΙΛΟΤΗ

Οι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων της πιλοτής είναι κοινόχρηστοι. Ακυρη η συμφωνία των οροφокτητών για κατάργηση της κοινοχρησίας και μεταβίβασης αυτών, ως διηρημένων ιδιοκτησιών, ή η επ αυτών σύσταση δικαιώματος πραγματικής δουλείας, λόγω αντίθεσης σε πολεοδομική δ/ξη. Η ακυρότητα αυτή είναι απόλυτη και προτείνεται από κάθε έχοντα έννομο συμφέρον, ως και από τον ατιςυμβληθέντα.

Είναι όμως δυνατή, με νόμιμα μεταγραφόμενη συμβολαιογραφική συμφωνία όλων των οροφокτητών, η σύσταση ιδιόμορφης δουλείας παραχώρησης της χρήσης των χώρων αυτών αποκλειστικά σε ιδιοκτήτη ορόφου ή διαμερίσματος (όχι αποθήκης) μόνον της οικοδομής. Διαφορά πραγματικής και ιδιόμορφης δουλείας. Εφ. Λαρ. 633/02, σ. 88

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Βλ. Εκτέλεση και Ανακοπή.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Βλ. Επιδόματα, ΟΤΑ

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ (ΠολΔικ)

Ιατρική πραγματογνωμοσύνη σε αγωγή περί κλήρου προς διαπίστωση της ύπαρξης ή μη της συγγενικής σχέσης. Η άρνηση διαδίκου να υποβληθεί σε εξέταση εκτιμάται ελεύθερα από το Δικαστήριο και δεν παράγει, το αμάχπτο τεκμήριο του 615 παρ.1 ΚΠολΔ, καθόσον αντικείμενο της δίκης είναι η διαπίστωση της συγγενικής σχέσης και όχι η αναγνώριση της πατρότητας στην οποία και μόνον

διατάσσεται, ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο, ιατρική πραγματογνωμοσύνη. Εφ. Λαρ. 21/03, σ. 118

ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΚΑΥΣΙΜΩΝ

Βλ. Μίσθωση επαγγελματική

ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ (ΑστΔικ - ΠολΔικ)

Σε περίπτωση επίδοσης της εκκαλούμενης δύο φορές σε διαφορετικούς χρόνους, αφετηρία της προθεσμίας έφεσης είναι η πρώτη επίδοση. Εφ. Λαρ. 233/02, σ. 69

ΠΡΟΣΕΠΙΚΛΗΣΗ (ΠολΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Πολ)

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

Βλ. Υποθήκη.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Απρόσφορη προσωπική κράτηση, αφού με την επιβολή της δεν προβλέπεται ότι θα επιτευχθεί η καταβολή της οφειλής. Πρ. Διοικ. Εφ. Λαρ. (Προεδρική) 10/02, σ. 173
Βλ. και Εκτέλεση-Δίκη.

ΠΤΑΙΣΜΑ

Η ένσταση συντρέχοντος πταίσματος δεν μπορεί να προβληθεί κατά ανηλίκου κάτω των 10 ετών, ούτε κατά των νομίμων εκπροσώπων γονέων του. Εφ. Λαρ. 658/02, σ. 96

ΠΩΛΗΣΗ

Σε περίπτωση υπερημερίας του πωλητού περί τη παράδοση του πωληθέντος (πώληση προκατασκευασμένης οικίας) ο αγοραστής δικαιούται να τάξει εύλογη προθεσμία εκπλήρωσης, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδο αυτής άπρακτης, αποκρούει την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, ή αν δεν ταχθεί τέτοια, ως μη σκόπιμη, ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρήσει από την σύμβαση, όχι όμως να απαιτήσει την παροχή. Με την υπαναχώρηση επέρχεται άμεση διάλυση της σύμβασης με αναδρομική ενέργεια.

Σε αμφοτεροβαρείς συμβάσεις που εξασφαλίστηκαν με αρραβώνα, ο αναίτιος δικαιούται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση. Τύχη αρραβώ-

να. Δικαίωμα και για αποκατάσταση κάθε άλλης ζημίας, που θα μειώνεται όμως κατά το ποσό του αρραβώνα. Εφ. Λαρ. 363/02, σ.76

Πώληση διαμερίσματος με χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στον ακάλυπτο χώρο, ως δουλεία αποκλειστικής χρήσης, υπέρ του εκάστοτε κυρίου του ανωτέρω διαμερίσματος. Ελλειψη ιδιότητας στο χώρο στάθμευσης, ο οποίος στερούνταν του αναγκαίου χώρου ελιγμών, λόγω δόλιας ενέργειας του πωλητού, ο οποίος, προς επαύξηση των οικοδομικών μέτρων των ιδιοκτησιών που έλαβε, μείωσε την επιφάνεια των χώρων στάθμευσης.

Δικαιώματα αγοραστή. Ζημία αυτού, κατά το ποσό που αποτελεί την αξία του χώρου στάθμευσης αυτοκινήτου και κατά το οποίο μειούται η αξία του πωληθέντος διαμερίσματος.

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης. Για θεμελίωση και εξωσυμβατικής ευθύνης θα πρέπει η έλλειψη της ιδιότητας να αποδίδεται σε υπαίτια και παράνομη συμπεριφορά του πωλητού.

Ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτου, αποτελεί παρακολούθημα του πωληθέντος διαμερίσματος και γι' αυτό δεν είναι αναγκαία η αναφορά ιδιαίτερου τιμήματος. Εφ. Λαρ. 47/03, σ. 124

Η καταδολιευτική αγωγή, που ασκείται από τον πωλητή που έχει απαίτηση προς καταβολή του τιμήματος πωληθέντων εμπορευμάτων, πρέπει να περιέχει το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης, τα πωληθέντα και παραδοθέντα πράγματα και τις συμφωνημένες τιμές μόνάδος κάθε είδους. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 73/02, σ. 141

Δικαιοπρακτική απάτη πράττει και ο αγοραστής ακινήτου, ο οποίος με σκοπό να αποκτήσει παράνομο περιουσιακό όφελος, διαβεβαιώνει ψευδώς και εν γνώσει της αναλήθειας τον πωλητή, ότι τούτο έχει πραγματικό ελάττωμα (μείωση του συντελεστή δόμησης στην περιοχή), που μειώνει ουσιαδώς την αξία του, πείθοντάς τον έτσι, στη πώληση του πράγματος με χαμηλότερο τίμημα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 34/03, σ. 148

Άτυπη σύμβαση μεταβίβασης αυτοκινήτου, κτηθέντος με χρηματοδοτική μίσθωση. Αγωγή καταδίκης σε δήλωση βούλησης, λόγω άρνησης του πωλητού να συμπράξει στη τυπική με-

ταβίβαση του αυτοκινήτου. Ασφαλιστικά μέτρα απαγόρευσης μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης του αυτοκινήτου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 492/03, σ. 154

ΡΥΜΟΤΟΜΙΑ

Βλ. Απαλλοτριώση

ΣΥΓΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κυριότητα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης έφεσης, υπό τον όρο εκδίκασης συναφούς αίτησης αναίρεσης σε συγκεκριμένη ορισθείσα δικάσιμο, εάν η συζήτηση της τελευταίας μταιωθεί, η αναβλητική απόφαση χάνει την ισχύ της και νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση η έφεση. Εφ. Λαρ. 233/02, σ. 69

ΣΥΖΥΓΟΙ

Αποκλεισμός του κληρονομικού δικαιώματος της συζύγου του θανόντος, όταν ο κληρονομούμενος είχε καταθέσει και επιδώσει, εν ζωή, αγωγή διαζυγίου σπηριζόμενη σε ισχυρό κλονισμό λόγω 4ετούς διάστασης. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 63/02, σ. 136

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Η σύμβαση ανοίγματος πίστωσης συνιστά δάνειο, το οποίο ο πιστοδότης θέτει στη διάθεση του πιστούχου, η δε καταβολή του τελεί υπό την εξουσιαστική αίρεση της ζήτησής του από τον πιστωτή. Συνδυασμός σύμβασης ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχροο) λογαριασμό. Λήξη της σύμβασης. Εάν το κατάλοιπο αναγνωρισθεί από τον αντισυμβαλλόμενο, ρητά ή σιωπηρά, συνάπτεται αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους. Εφ. Λαρ. 219/02, σ. 66

Σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας. Μετά τη λύση της ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται αποζημίωση, εάν κατά τη διάρκεια αυτής έφερε νέους πελάτες στον εντολέα, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσό ίσο με τον μέσο ετήσιο όρο των αμοιβών

του εμπορικού αντιπροσώπου κατά τα πέντε τελευταία έτη. Εφ. Λαρ. 258/02, σ. 71

Πώληση προκατασκευασμένης οικίας. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76

Ερμηνεία της σύμβασης σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας σύμφωνα με τους κανόνες της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών. Εφ. Λαρ. 633/02, σ. 88

Πώληση αυτοκινήτου, κτηθέντος με χρηματοδοτική μίσθωση. Μον. Πρωτ. Λαρ. 492/03, σ. 154

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Βλ. Εργασία

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ

Βλ. Διατροφή, Κληρονομία.

ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Αυθαίρετες νομοθετικές ή διοικητικές διακρίσεις υπέρ ή κατά του ενός ή του άλλου φύλλου. Παραβίαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας των φύλλων. Επιτρεπτή η πρόβλεψη θετικών διακρίσεων υπέρ των γυναικών για συγκεκριμένους σοβαρούς λόγους. Απαγόρευση κάθε διάκρισης αμοιβής των εργαζομένων στον ίδιο εργοδότη που παρέχουν την ίδια εργασία, εφ' όσον στηρίζεται στη διαφορά του φύλου.

Η διάταξη της ΔΑ που προβλέπει τη καταβολή επιδόματος τέκνων μετά την ενηλικίωσή τους και για όσο χρόνο παραμένουν άγαμα, μόνο σε γονείς - υπαλλήλους των ΚΤΕΛ, που έχουν θήλεα άγαμα τέκνα, εισάγει δυσμενή διάταξη σε βάρος των εργαζομένων που έχουν άρρενα τέκνα και είναι ανίσχυρη, ως αντισυνταγματική, πρέπει δε να θεωρηθεί καταργημένη το αργότερο από 1.1.1983. Ειρ. Λαρ. 273/02, σ. 163

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Χορήγηση σύνταξης μερικής αναπηρίας σε εργάτη οικοδομών με ποσοστό ανατομοφυσιολογικής αναπηρίας 35%, εν όψει του είδους και των συμπτωμάτων της πάθησης σε συνδυασμό με το είδος της επαγγελματικής του απασχόλησής του, την ηλικία των 60 ετών, το μορφωτικό του επίπεδο, καθώς και τις συνθήκες εργασίας στη πόλη της Λάρισας. Διοικ. Εφ. Λαρ. 189/02, σ. 176

ΣΥΝΤΡΕΧΟΝ ΠΤΑΙΣΜΑ

Βλ. Πταίσμα

TABEPNA

Βλ. Μίσθωση επαγγελματική

TAEI

Αναστολή εκτέλεσης δικαστικής απόφασης, σχετικά με χορήγηση άδειας ταξί. Στοιχεία ανεπανόρθωτης βλάβης. Διοικ. Εφ. Λαρ. (Συμβ) 13/02, σ. 175

TEKNO

Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του και του οποίου αναγνωρίστηκε η πατρότητα επέχει θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς τους. Καλείται δε ως εξ' αδιαθέτου κληρονόμος του πατέρα του στην πρώτη τάξη και αποκλείει όλους τους συγγενείς των επόμενων τάξεων. Εφ. Λαρ. 112/03, σ. 131

TEΛΩΝΕΙΑΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Χρέωση και βεβαίωση δασμών και φόρων, που αντιστοιχούν στα εισαχθέντα υφάσματα προς μεταποίηση και στα μη εξαχθέντα εμπροθέσμως ενδύματα Η μη διενέργεια του ελέγχου της τελωνειακής αρχής στην νόμιμη εξάμνη προθεσμία δεν επάγεται έκπτωση του Δημοσίου, ούτε καθιστά άκυρη την οριστική χρέωση και βεβαίωση των δασμών Η διαδικασία επίλυσης των αμφοισθητήσεων και διαφορών με απόφαση της αρμόδιας Επιθεώρησης Τελωνείων ακολουθείται μόνο σε διαφορές μεταξύ τελωνειακής αρχής και εισαγωγέως-μεταποιητού, που αφορούν στις ενδείξεις των φύλλων πίστωσης και την εξόφληση και τακτοποίηση των μεταποιήσεων. Προϋποθέσεις άσκησης ανακοπής κατά ατομικής ειδοποίησης από τον εγγυηθέντα τη πληρωμή τελωνειακών δασμών. Εφ. Λαρ. 82/02, σ. 44

Βλ. Και Δίκη-Δικονομία (Διοικ), Διοικητικές διαφορές.

TOKOI

Αγωγή αναζήτησης, ως αχρεωστίτων, των καταβληθέντων δυνάμει δικαστικής απόφασης, που αναιρέθηκε.

Νομιμότητα αιτήματος τόκων από την επίδο-

ση προηγούμενης αγωγής, η οποία συνιστά όχληση, έστω και αν απορρίφθηκε ως αδίστη. Νομίμως ζητείται τοκοφόρο από την επίδοση της προγενέστερης αγωγής και το περιλαμβανόμενο στο αξιούμενο με την δεύτερη αγωγή κονδύλιο των τόκων, διότι τούτο αποτελεί αυτοτελή κύρια απαίτηση τόκων κεφαλαίου, που καταβλήθηκαν και όχι παρεπόμενη απαίτηση, ώστε να χρειάζεται η συνδρομή των προϋποθέσεων του 296 ΑΚ. Εφ. Λαρ. 192/02, σ. 56

Επί αγωγής ιδιοκτήτη ρυμοτομηθέντος ακινήτου, αναγνωρισθέντος ως δικαιούχου αποζημίωσης προς καταβολή αυτής, κατά παρόδιου ιδιοκτήτη, το παρεπόμενο αίτημα περί καταβολής τόκων είναι νόμιμο για τον μετά την επίδοση της αγωγής χρόνο. Ειρ. Λαρ. 18/03, σ. 168

ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ

Βλ. Ανακοπή-Εκτέλεση- Δίκη (ΠολΔικ)

ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Πρόσκρουση σε προπορευόμενο όχημα. Αποκλειστική υπαιτιότητα του οδηγού του ακολουθούστος οχήματος. Άνευ επιρροής η μέθη του οδηγού του προπορευόμενου οχήματος.

Έλλειψη συνυπαιτιότητας της θανούσας συνεπιβάτιδας σε γεωργικό ελκυστήρα, αφού είχε επιβιβαστεί σε υπαρκτή και κανονική θέση συνεπιβάτη και δεν είχε υποχρέωση από το νόμο να φέρει ζώνη ασφαλείας, καθ όσον τα αγροτικά μηχανήματα δεν πρέπει να είναι εφοδιασμένα με ζώνες ασφαλείας. Εφ. Λαρ. 43/02, σ. 39

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Βλ. Εργασία

ΥΠΑΝΑΧΩΡΗΣΗ

Σε αμφοτεροβαρείς συμβάσεις που εξασφαλίσθηκαν με αρραβώνα, ο αναίτιος δικαιούται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση. Με την υπαναχώρηση επέρχεται άμεση διάλυση της σύμβασης με αναδρομική ενέργεια. Τύχη αρραβώνα. Δικαίωμα και για αποκατάσταση

κάθε άλλης ζημίας, μειούμενης όμως κατά το ποσό του αρραβώνα. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ

Σε περίπτωση υπερημερίας του πωλητού περί τη παράδοση του πωληθέντος (πώληση προκατασκευασμένης οικίας) ο αγοραστής δικαιούται να τάξει εύλογη προθεσμία εκπλήρωσης, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδο αυτής άπρακτης, αποκρούει την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, ή αν δεν ταχθεί τέτοια, ως μη σκόπιμη, ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρήσει από την σύμβαση, όχι όμως να απαιτήσει την παροχή. Με την υπαναχώρηση επέρχεται άμεση διάλυση της σύμβασης με αναδρομική ενέργεια. Εφ. Λαρ. 363/02, σ. 76 Βλ. και Πώληση.

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, δοθείσα μετά την άσκηση της αγωγής, δεν λαμβάνεται υπόψη, εφόσον δόθηκε από τρίτον, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στη δίκη. Εφ. Λαρ. 683/02, σ. 104

ΥΠΟΘΗΚΗ

Επί περισσότερων ενυπόθηκων απαιτήσεων η χρονικώς προγενέστερη αποκλείει την ικανοποίηση της μεταγενέστερης. Εφ. Λαρ. 201/02, σ. 61

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βλ. Ηθική βλάβη - Ψυχική οδύνη.

ΧΡΗΣΙΚΤΗΣΙΑ

Μετά τον α.ν 431/1968, δυνατή η κτήση κυριότητας κλήρου με χρησικτησία. Εφ. Λαρ. 11/02, σ. 32

Τα δάση της Θεσσαλίας που ανήκαν κατά κυριότητα στο τούρκικο δημόσιο, περιήλθαν μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο Ελληνικό Δημόσιο και αποτελούν έκτοτε δημόσια κτήματα δεκτικά έκτακτης χρησικτησίας, εφόσον η 30ετής νομική συμπληρώθηκε από το χρόνο απελευθέρωσης της Θεσσαλίας (1881) μέχρι 12.9.1915. Έννοια νομής ιδιωτικού δάσους. Εφ. Λαρ. 199/02, σ. 58

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2002

4	σ. 30
11	σ. 32
41	σ. 34
42	σ. 37
43	σ. 39
66	σ. 42
82	σ. 44
83	σ. 50
101	σ. 50
169	σ. 54
192	σ. 56
199	σ. 58
201	σ. 61
219	σ. 66
233	σ. 69
258	σ. 71
277	σ. 75
363	σ. 76
368	σ. 79
609	σ. 84
632	σ. 87
633	σ. 88
658	σ. 96
683	σ. 104
700	σ. 107
702	σ. 109
705	σ. 111
746	σ. 114

ΕΤΟΥΣ 2003

21	σ. 118
47	σ. 124
112	σ. 131

Β. ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2002

63	σ. 136
73	σ. 141

Γ. ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2003

Τακτική	
32	σ. 144
34	σ. 148
Ασφαλιστικά	
492	σ. 154
575	σ. 155
917	σ. 160

Δ. ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2002

273	σ. 163
-----	--------

ΕΤΟΥΣ 2003

18 (Μικροδιαφορά)	σ. 168
-------------------	--------

2. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2002

10 (Προεδρική)	σ. 173
13 (Συμβ)	σ. 175
189	σ. 176
228	σ. 179
448	σ. 180